

TIDSSKRIFT

FOR

S Ø V Æ S E N .

UDGIVET

AF

J. C. TUXEN,

Capitainlieutenant, R. af D.

1862.

KJØBENHAVN.

FORLAGT AF C. C. LOSE & DELBANCO.

THIELES BOGTRYKKERI.

THESE

28V E 2 N

35.5

Ti 27

1862

55335

Indholdsfortegnelse.

	Pag.
De skandinaviske Mariner I.	1.
— — II.	274.
Uddrag af „Allernaadigst Betsenkning fra den ved allerhøieste Ordre af 21de April 1860 til Undersøgelse af Orlogsværftet nedsatte Commission“	23.
Om krigsførende Magters private Skibsfart under Søkrig. Af Bureauchef H. Bernhoft i Christiania.	53.
Om Organisation og Installation med særligt Hensyn paa vore Linieskibe. Af Orlogscapitain J. L. Gottlieb	79.
Marinens Reservelieutenanter. (Et Forslag til deres fremtidige Uddannelse). Af H.	104.
Søcadet-Akademiets Historie fra dets Stiftelse indtil 1827. Af Capitainlieutenant A. Hedemann. (Fortsættelse)	115.
— — (Slutning)	185.
Søetatens combinerede Ret. Af O. A. (Overauditeur J. Skrike)	141.
Panterskibene og det nye Skyts	220.
Olaus Judichær. Meddeelt af Commandeur H. G. Garde	265.
Om Anvendelsen af legemlige Straffe i Søetaten. Af O. A. (Overauditeur J. Skrike)	298.
Tillægsbemærkning til samme Artikel	432.
Oversigt over Udrustningerne i 1861.	337.
Et Orlogstogt. Af Lieutenant E. Bluhme	345.
Panterskibene og det riflede Skyts. Af Xavier Raymond. Efter Revue des deux Mondes	395.
Riflede Kanoner og Projectiler	430.
Bestyrelsen af Orlogsværftet	433.
Gjenmæle mod Lieutenant Bluhmes Artikel „Et Orlogstogt“. Af Orlogscapitain J. L. Gottlieb	453.
I Anledning af Lieutenant Bluhmes Artikel „Et Orlogstogt“. Af Lieutenant W. Carstensen	471.

	Pag.
En let og hurtig Maade at finde den Stedlinie i Kaartet, som svarer til en maalt Solhøide eller Stjernehøide (med et Kaart).	
Af Lieutenant, Navigationslærer A. O. Tuxen	483.
Marinens Skydeprøver paa Amager i October 1862	496.
Fremmede Marinere:	
Frankrig	143.
Sverrig	323.
England	336.
De Forenede Staters Pantserskibs-Flaade i November 1862	451.
Blandinger:	
Hurtige Dampskibe	259.
Oversmøring af Jernskibenes Bund	261.
En stor jernklædt Fregat	261.
En Tyfoon fra Fregatten „Novarra“s Reise	262.
Middel imod Fyr	264.
Søslaget ved Heraclea	341.
Kulbesparende Dampkjedler	344.
En Redactionsbemærkning	504.
Liste over Marinens Officerer og Flaadens Skibe den 1ste Mai 1862.	
Efterretninger for Søfarende. Samlede af Capitainlieutenant J. P. Schultz.	
Officielle Meddelelser.	

De skandinaviske Mariner.

Det vil maaskee ikke være u hensigtsmæssigt at begynde den nye Aargang af dette Tidsskrift med en Betragtning over de skandinaviske Rigers Mariner og deres Tilstand for Øieblikket, skjøndt vi derved ikke, som de fleste Dagblade og periodiske Skrifter i Aarets første Nummer, kaste et Blik tilbage paa den henrundne Tid, men snarere et Blik paa Fremtiden, muligviis den nærmeste. Ved en Sammenligning imellem to eller flere Landes Mariner kan man gaae ud fra forskellige Sider eller stille sig forskellige Formaale, hvilke da nærmest kunne betegnes som følgende: enten at vurdere Staternes Kræfter overfor hinanden, idet man tænker sig dem staaende i et fiendtligt Forhold, eller ogsaa at see, hvad de kunne byde hinanden under en mulig Alliance, eller endelig, man kan anstille en ligefrem Sammenligning mellem de forskellige Landes Søstyrker for at see, hvilket Land der, i Forhold til sine Evner og øvrige Betingelser, har udviklet sig kraftigst.

Med en Sammenligning imellem Magterne som fiendtlige kan man snart blive færdig, idet man da har noget Absolut at gaae ud fra, nemlig det ene Lands hele Masse af Søkrigsmateriel og Personel, dets Tilstand og Øvelse, der danne de væsentligste Momenter ved Bedømmelsen af, hvilken Magt der kan antages at ville

komme til at bukke under; thi, naar til Materiellet regnes Skibe, Værfter og Alt, hvad der henhører til Angrebs- og Forsvars-Styrken imod Søen, saa har man forud for en Krig ikke andet at støtte sin Dom til. Vi skulle dog i vore Betragtninger over de skandinaviske Rigers Mariner ikke gaae ud fra denne Art Sammenligning, dertil føle vi hverken Kald eller Lyst; og, selv om Kong Oscar ikke havde sagt det høit, som maaskee Kong Carl og Hs. Majestæt Kong Frederik den Syvende ikkun have manglet Anledning til at gjentage, at »for Fremtiden er Krig imellem de skandinaviske Brødefolk en Umulighed«, saa er der, Gud være lovet, i vore Dage saamange andre Beviser for, at vi med fuldkommen Ro kunne lade Betragtninger af den Art hvile.

En Sammenligning imellem forskjellige Landes Mariner, med Tanken henvendt paa en mulig Alliance, maa gaae ud paa at undersøge, hvorvidt disse Lande udvikle deres Kræfter i den samme Retning, om der med Hensyn til Materiellets Fornyelse følges de samme Principer, om Øvelser og Exercicer m. m. foretages i samme Omfang og saavidt muligt efter eens dannede Regler, om Personellet staaer paa et nogenlunde eens Standpunct, om dets Charakter og naturlige Anlæg svare til hinanden, og andet Lignende. For Alliancen selv, naar denne først er sluttet, er det nemlig ikke af Vigtighed, i hvilket Forhold de to Landes absolute Magt staae til hinanden, om det ene udvikler sig i høiere Grad end det andet, naar det kun skeer efter de samme Principer i det Enkelte; derimod kommer det vel i Betragtning, naar man vil begjære eller tilbyde en Alliance, hvor stor en Styrke man kan lægge i Vægt-skaalen, og, kun ved at udvikle og bevare denne efter Evne, kan man vente at Alliancen vil blive fortsat.

Den tredie Sammenligning er den vanskeligste, skjøndt det er den, der til enhver Tid vil kunne anstilles. Ved den bliver ikke alene at undersøge den enkelte Stats

Magt i Materiel og Personel med Alt, hvad dertil hører, men ogsaa i hvilket Forhold denne Magt staaer til Statens Beliggenhed og politiske Betydning; dens indre og ydre Tilstand, Ro eller Frygt; Kysternes Udstrækning, Tilgængelighed og Beliggenhed; Landets Størrelse og Folkemængde; Søhandelen og dens Beskaffenhed; Antallet af Søfolk, hvorover der raades; Finantstilstanden; om Staten er i Besiddelse af Colonier og da disses Beliggenhed imod Moderlandet m. m. At samle alle disse Factorer til et eneste Product, for derefter at kunne sige, hvilken Stat der staaer høiest i sin Søkrigsstyrke, er en vanskelig Opgave, der i Reglen kun kan besvares paa en mangelfuld Maade, men derfor ikke frembyder mindre Interesse.

Idet vi nu skulle gaae over til efter Evne at vurdere de skandinaviske Mariners nærværende Tilstand i Forhold til hinanden, skulle vi vel leilighedsviis betragte enkelte Puncter, der kunne være af Interesse med Hensyn til de to sidst nævnte Gjenstande for Sammenligningen, men iøvrigt overlade til Læseren selv at anstille det fuldstændigere Raisonnement. Vi dele Bemærkningerne i to Afsnit, det ene, der omhandler Materiellet paa Søen, det andet, det dertil hørende Personel.

I.

De skandinaviske Flaader befinde sig, alle tre, i en Overgangstilstand, og da man ikke i deres Udvikling har seet sig istand til at følge Skridt med de store Sønationer, staae de endnu med Hensyn til Qualiteten paa et lavere Trin end disse, og det bliver nødvendigt at regne Seilskibene med som Dele af Flaaderne. Vi skulle derfor først nævne disse Skibe og Fartøier.

Seilskibe og Rokanonbaade.

I. Sverrig.

Linieskibe.

	Kanoner.	Bygningsaar.
Carl XIII	74 { 4 Stkr. 7"*) Granatkan. 24 — 36 Pd. Kuglekan. 30 — 24 - — 6 — 12 - — 10 — 24 - Carronader.	1805—1819.
Försigtigheten	74 (som Carl den XIII)	1798—1799.
Scandinavien	70 { 4 Stkr. 7" Granatkan. 66 — 30 Pd. Kuglekan.	1825—1860.
Gustav den Store	68 { 4 — 7" Granatkan. 54 — 24 Pd. Kuglekan. 10 — 24 - Carronader.	1825—1832.
Prins Oscar	66 { 4 — 7" Granatkan. 22 — 30 Pd. Kuglekan. 32 — 24 - — 8 — 24 - Carronader.	1819—1830.
Dristigheten.	62 { 26 — 24 - Kuglekan. 26 — 18 - — 4 — 12 - — 6 — 18 - Carronader.	1785.
Fäderneslandet	62 (som Dristigheten).	1782—1783.
Manligheten	62 { 2 Stkr. 7" Granatkan. 2 — 6½" — 20 — 36 Pd. Kuglekan. 28 — 24 - — 6 — 6 - — 4 — 24 - Carronader.	1785.

Fregatter.

Desirée	52 { 6 Stkr. 6½" Granatkan. 24 — 30 Pd. Kuglekan. 22 — 24 - —	1831—1843.
-------------------	---	------------

*) De svenske Kalibermaal ere Decimaltommer; 7" svarer altsaa til 8",4, Duodec, eller omtrent 72 Pundige, 6½" svarer til 7",8 eller noget mindre end vore 60 Pundige.

	Kanoner.	Bygningsaar.
Götheborg (rasé)	44 { 6 Stkr. 6½" Granatkan. 20 — 36 Pd. Kuglekan. 18 — 24 - - -	(forandret) 1834—1839.
Josephine	36 { 4 — 6½" Granatkan. 32 — 24 Pd. Kuglekan.	1831—1834.
Eugenie	36 (som Josephine).	1837—1844.
Norrköping	32 { 4 Stkr. 6½" Granatkan. 28 — 24 Pd. (?) Kuglekan.	1843—1858.

Desuden 5 Corvetter, nemlig Chapman paa 24 Kanoner (hvoraf 2 Stkr. 6½" Granatkan.), Najaden 18, Lagerbjelke 18, Jarra-mas 20 og Svalen 8; 1 Brig, Nordenskjöld, paa 10 Kanoner; 7 Skonnerter og „Skeppsgossebriggar“ paa 8 Kanoner hver, nemlig Snappopp, Glommen, Wirsén, Falken, Activ, l'Aigle og Puke.

Skærgaardsflotillen tæller 13 Kanonskonnerter (af hvilke 2 ere cassable); 76 Kanonchalupper, nemlig 52, som ere armerede med en 7" Granatkanon, og 24, af hvilke de 12 ere indrettede til Landgang, armerede med 2 Kuglekanoner hver; 106 Kanonjoller; 8 Mor-teerfartøier og 22 Aviso- og Chefsfartøier.

Endelig maa der medregnes til denne Deel af Flaaden: 22 Trans-portfartøier (af hvilke 3 ere cassable).

II. Norge.

Fregatter.

	Kanoner.	Løb af Stabel.
Desideria	40 { 24 Stkr. 60 Pd. Granatkan. 60 Ct. 16 — 30 - Kuglekan. 47 -	1851.
Freja	44 { 2 — 60 - Granatkan. 60 - 24 — 24 - Kuglekan. 43½ - 18 — 18 - - - 16½ -	1828.

Desuden 2 Corvetter, nemlig Ørnen paa 16 Stkr. 18 Pd. 22½ Ct. Kanoner og Ellida paa 10 Stkr. 18 Pd. 22½ Ct. Kanoner; 1 Brig, Statsraad Erichsen, paa 4 Stkr. 12 Pd. Kanoner; 3 Skon-nerter, nemlig Sleipner paa 2 Stkr. 60 Pd. Granatkanoner og 4 Stkr. 18 Pd. 22½ Ct. Kanoner, samt Vale og Uller, hver paa en 60 Pd. Granatkan. og 4 Stkr. 12 Pd. Kanoner.

Skærgaardsflotillen tæller 2 gamle Kanonskonnerter, armerede med 2 Stkr. 18 Pd. 16½ Ct. og 8 Stkr. 4 Pd. Kanoner; 77 Kanon-

chalupper, arm. med 2 Stkr. 60 Pd. Granatkanoner og 4 Stkr. 3 Pd. Kanoner, samt 1 Kanonchalup med 2 Stkr. 24 Pd. og 1 4 Pd. Kanon; 5 Bombekanonjoller, arm. med 1 60 Pd. Granatkanon og 2 Stkr. 3 Pd. Kanoner, samt 38 Kanonjoller, hver med en 24 Pd. 60 Ct. og en 4 Pd. Kanon.

Endelig nævnes paa Listen 3 Transportfartøier (en Galease og to Kuttere), 2 Kongebaade og 2 Chefsfartøier, tildeels gamle.

III. Danmark.

Lineskibe.

	Kanoner.	Leb af Stabel.
	30 Stkr. 30 Pd. 58 Ct.	
Dannebrog 72	{ 30 — do. — 50 —	1850.
	{ 12 — do. — 40 —	
	{ 30 — do. — 58 —	
Frederik VI 84	{ 32 — 18 — 40 —	1831.
	{ 22 — do. — 23 —	
Valdemar 84	(som Fr. VI).	1828.

Fregatter.

	{ 30 Stkr. 30 Pd. 58 Ct.	1824.
Dronning Marie (rasè) 60	{ 30 — 18 — 40 —	(ras. 1850).
	{ 28 — 18 — 40 —	
Thetis 48	{ 20 — do. — 23 —	1840.
	{ 28 — 18 — 40 —	
Bellona 46	{ 18 — do. — 23 —	1830.
Havfruen 46	(som Bellona).	1825.
Rota 46	do.	1822.

Desuden 3 Corvetter, nemlig Galathea paa 26 Stkr. 18 Pd. (40, 23 og 17 Ct.) Kanoner, Valkyrien paa 20 Stkr. 18 Pd. 23 Ct. Kan. og Najaden paa 14 Stkr. 30 Pd. 40 Ct. Kanoner; 3 Brigger, nemlig Ørnen og St. Thomas hver paa 16 Stkr., og Mercurius paa 12 Stkr. 18 Pd. 17 Ct. Kanoner; 2 Skonnerter, nemlig Delphinen og Pilen, hver paa 1 6 Pd. Kanon, 4 1 Pd. Falkonetter og 2 4 Pd. Haubitzer; samt 1 Kutter, Neptun, paa 8 Stkr. 1 Pd. Falkonetter.

Roflotillen tæller 30 Stkr. Bombe-Kanonchalupper, arm. med een 60 Pd. Granatkanon, een 24 Pd. Kanon og fire 4 Pd. Haubitzer; 3 almindelige Kanonchalupper, arm. med to 24 Pd. Kanoner og fire 4 Pd. Haubitzer; samt 17 Bombe-Kanonjoller, arm. med een 60 Pd. Granatkanon, to 4 Pd. Haubitzer og een 1 Pd. Falkonet.

Endelig maa henregnes til Flaaden 13 Transportbaade (af Jern), 16 Transportpramme, 9 Lastdragere og 1 Vandskonnert.

Vi finde saaledes af Seilskibe i de forskjellige Flaader:

Sverrig:	8 Linieskibe	med 538 Kanoner.
	5 Fregatter	— 200 —
	13 mindre Skibe	— 154 —
	<hr/>	<hr/>
	26	892

Norge:	2 Fregatter	med 84 Kanoner.
	6 mindre Skibe	— 46 —
	<hr/>	<hr/>
	8	130

Danmark:	3 Linieskibe	med 240 Kanoner.
	5 Fregatter	— 246 —
	9 mindre Skibe	— 106 —
	<hr/>	<hr/>
	17	592

Tilsammen:	11 Linieskibe	med 778 Kanoner.
	12 Fregatter	— 530 —
	28 mindre Skibe	— 306 —
	<hr/>	<hr/>
	51 Skibe	med 1614 Kanoner.

Denne Liste giver Sverrig en betydelig numerisk Overlegenhed, hvilken dog reduceres, naar der hensees til Skibenes Tilstand. Alene Listen over den svenske Flaade anfører nemlig, at to af Linieskibene, Fäderneslandet og Manligheten, byggede 1782—1785, ere casserede, eller ei fortjene at repareres, saa at de ganske maae udgaae af Tallet, og vi indsee ikke, hvorfor man vedbliver at anføre dem paa Listerne. Af de øvrige 6 Linieskibe er kun 1, Prins Oscar, i tjenstdygtig Stand, de 5 fordre Reparation eller ere paa anden Maade ucomplete. Af Fregatterne behøver 1, Götheborg (tidligere Linieskibet »Æran«, bygget samtidig med »Fäderneslandet« o. s. v.), Reparation, de andre 4 ere tjenstdygtige.

Med Hensyn til de svenske Seillineskibe og Fregatter ere vi imidlertid saa heldige at besidde meget nøie Optegnelser om deres Tilstand og Tjenstdygtighed. Rigets Stænder havde nemlig i Aaret 1860 begjæret en sagkyndig Undersøgelse af Linieskibene foretagen af Regjeringen, for at man kunde komme til Kundskab om, hvorvidt de Penge, som bevilgedes til deres Vedligeholdelse, vare vel anvendte, og Statsraad Ehnemark indgav derfor i Statsraadet den 29de Januar 1861 en allerunderdanigst Forestilling, som gik ud paa, at ikke alene Linieskibene, men ogsaa Fregatterne og de øvrige Fartøier maatte blive undersøgte af to Commissioner, sammensatte fornemmelig af Medlemmer udenfor Marinen, da Stændernes Andragende derved bedst imødegikkes, »eftersom Marinen selv vel kjendte Skibenes slette Forfatning.« Tillige beklager Statsraaden sig over de faa Midler, der ere tilstaaede til Flaadens Materiel, samt over at Bevillingen er deelt i to Parter, en til Materiellets Vedligeholdelse, en anden til Nybygning, medens Marinens Bestyrelse ønsker at slaae begge Poster sammen, for at vinde større Raadighed over de bevilgede Summer. Af de to Commissioner skulde den ene besee Skibene m. m. i Carlskrona, den anden Fartøierne i Stockholm, medens man formeente at kunne lade den ringere Styrke i Götheborg ude af Betragtning.

Undersøgelser-Commissionen i Carlskrona skulde det paalægges,

1. efter en nøie Undersøgelse af Seillineskibe og Fregatter at indgive allerunderdanigst detailleret Beretning om disse Skibes Tilstand, særskilt for hvert af dem, tilligemed Opgivende af dets Bygnings- og Afløbningsaar samt de Reparationer, det har været underkastet;

2. tillige at opgive, hvilke af Stationens Seillineskibe og Fregatter Commissionen anseer skikkede

- a) til at kunne gaae tilsøes,

- b) til at anvendes til Blokade af fiendtlige Havne eller til Convoy for Handelsskibe,
- c) til at anvendes til Troppetransport i Forening med Bugseer-Dampfartøier,
- d) til med Fordeel at kunne indrettes og benyttes enten til Lazarethskibe, eller til Blokskibe, Kaserner for Mandskabet, Kuloplag m. m.

3. Fremdeles, paa Grund af den Anvendelse, som maatte blive anseet hensigtsmæssig for hvert enkelt Skib, at yttre sig om, til hvilken Grad samme Skib indtil videre med Fordeel burde vedligeholdes, enten fuldstændig eller kun tildeels, være sig med Hensyn til Skrog, Artilleri eller Reisning; tillige burde opgives om de to allerede condemnerede Skibe »Manligheten« og »Fäderneslandet«, hvorvidt de bør ophugges eller indtil videre holdes flydende for at benyttes som »Ytterskepp i Laget« eller til andet Brug, hvortil de endnu maatte findes tjenlige.

4. For hvert Skib især at beregne de aarlige Omkostninger, der kunne sættes som nødvendige Udgifter for Vedligeholdelsen, og

5. tilnærmelsesviis at beregne den Sum, som vilde indgaae, eller Værdien af de Materialier, som for hvert Skib vilde kunne paaregnes, om de bleve solgte eller ophuggede.

Undersøgelses-Commissionen i Stockholm skulde det paalægges, efter nøie Undersøgelse af de Rokanonbaade, Kanonjoller og Bombefartøier, som findes ved Stationen, at indkomme med allerunderdanigst Beretning om deres nuværende Tilstand, ledsaget med Opgivelse af den aarlige Bekostning, enhver behøver til sin Vedligeholdelse, eller den Sum, som dertil udfordres.

Efterat disse Commissioner have indgivet deres Beretning, foreslaaes nedsat en Central-Comitee i Stockholm, der da skal besvare følgende Spørgsmaal:

1. Naar Seilkrigsskibe nu ikke mere svare til Tidens Fordringer, hvilke Krigsskibe, i Art og Beskaffenhed, bør da, henseet til Sverrigs Beliggenhed og Kyststrækning, anskaffes i deres Sted?

2. Hvor stort Antal af denne Art Skibe bør Sverrig have?

3. Hvor stor bliver Bekostningen for dem, angiven i runde Summer?

4. Hvilke af de nuhavende Skibe og Fartøier kunne, ved at forandres og forsynes med Dampmaskine, gjøres nogenlunde tidssvarende, og ere saadanne Forandringer fordeelagtige i oekonomisk Henseende?

5. Hvilken er den bedste Maade, hvorpaa de øvrige Skibe og Fartøier i Flaaden kunne gjøres nyttige, og til hvilke Formaal bør de anvendes?

6. I hvilken Udstrækning kunne bevæbnede Rofartøier endnu anvendes?

Desuden burde det staae Commissionen frit for i sit allerunderdanigste Forslag at optage, hvad den iøvrigt maatte ansee gavnligt at foreslaae i denne Sag, og hvortil dens Vigtighed og Betydning for Fædrelandet maatte foranledige den.

Forslaget approberedes, og Commissionen udnævntes den samme Dag, 29de Januar 1861, den i Carlskrona under Viceadmiral C. R. Nordenskjölds og i Stockholm under Commandeur Lilliehööks Forsæde.

Den 18de Mai afgav Carlskrona-Commissionen sin Beretning, der, som man ventede, ikke lyder meget smigrende for den gamle svenske Flaade. Først gives, som Svar paa Post 1 (see ovenfor), en Skildring af hvert enkelt Skibs Tilstand, Alder, Reparationer m. m., hvilken vi forbigaae, da Resultatet indeholdes i det Følgende. Dernæst erk'ærer Commissionen med Hensyn til det 2det Punct (Side 8)

»a. at Lieneskibene »Försigtigheten«, »Gustaf den Store«, »Prins Oscar« og »Scandinavien«, samt Fre-

gatterne »Josephine«, »Eugenie« og »Norrköping« kunne gaae tilsøes, naar de blive udrustede og nogle mindre Mangler ved dem afhjulpne; men at derimod Linieskibene »Carl XIII.« og »Dristigheten«, samt Fregatterne »Desirée« og »Götheborg« først kunne gaae tilsøes, naar de have været underkastet Reparation;

b. at, da Seilskibe med Hensyn til Krigsdygtighed nu ikke mere ere anvendelige ved en effectiv Blokade eller Convoy, men dog undtagelsesviis kunne anvendes til at blokere eller at convoyere Handelsskibe, kan dette Forhold anvendes paa de under Ltr. a omtalte Linieskibe og Fregatter;

c. at de nævnte Seilskibe kunne føre Tropper; men at Seillineskibe og Fregatter, selv med Understøttelse af Dampskibe, i Almindelighed ikke yde den Hurtighed i Befordring eller Sikkerhed ved Beregningen af den fornødne Tid, som Nutidens Krigsføring fordrer, og

d. at Seillineskibene og Fregatterne kunne, naar det behøves, anvendes paa Stationer i Landet selv, enten som Lazarethskibe, Kaserne eller Kulmagaziner, men at der, hvad deres Anvendelse som Blokskibe angaaer, maatte hensees til den Forandring, Artilleriet nu for Tiden underkastes, samt hvilke Kanoner og Skyts et flydende Batteri behøver, paa Grund af hvilke Omstændigheder disse Skibe maae ansees, i deres nærværende Tilstand, for lidet skikkede til det sidstnævnte Brug«.

Med Hensyn til det tredie Punct foreslaaer Commissionen, efterat have taget tilbørligt Hensyn til Skibenes Alder, deres nærværende Tilstand, de foretagne Reparationer m. m.

1). At Linieskibet »Carl XIII.« bør alene nødtørftigt underholdes i Skroget, for indtil videre at kunne tjene som Lazareth-, Kaserne- eller »Ytterskepp«, og at dette Skibs Inventarium afleveres;

2. at Linieskibet »Försigtigheten«s Skrog og Inventarium holdes i tjenstdygtig Stand, indtil det trænger til Hovedreparation;

3. at det Samme gjøres gjældende for Linieskibet »Gustaf den Store«;

4. ligeledes for Linieskibet »Prins Oscar«;

5. at Linieskibet »Scandinavien«s Skrog og Inventarium holdes i tjenstdygtig Stand indtil videre;

6. at Linieskibet »Dristigheten« kun vedligeholdes saavidt, at det kan holdes flydende og anvendes paa Carlskronas Rhed til Lazareth- eller Kaserneskip, hvorfor alt uforment Inventarium afleveres;

7. at Linieskibet »Fäderneslandet«s Skrog vedligeholdes for at anvendes til *Ytterskepp*;

8. at Linieskibet »Manligheten« aldeles ikke bør vedligeholdes, men enten sælges eller ophugges;

9. at Fregatten »Desirée« paa Grund af sine fremtrædende Egenskaber som Seilskib bør netop vedligeholdes indtil videre;

10. at Fregatten »Götheborg«s Skrog bør netop vedligeholdes, for indtil videre at anvendes som Syge- og Kaserneskip, og at dens Inventarium bør afleveres; samt

11. at Fregatterne »Josephines«, »Eugenies« og »Norrköping«s Skrog og Inventarium bør indtil videre vedligeholdes i tjenstdygtig Stand. — — —

Heraf fremgaaer det nu tydelig nok, at fra de 8 Seillineskibe maa for den effective Styrkes Vedkommende først trækkes de fire: »Carl XIII.«, »Dristigheten«, »Fäderneslandet« og »Manligheten«, hvilket ogsaa stemmer med andre Beretninger, saa at disse Skibe maae betragtes som slet ikke eksisterende. Af de tilbageblivende fire ere »Scandinavien« og »Gustaf den Store« at ansee for gode og forsvarlige Skibe, hvorimod de andre to, »Prins Oscar« og »Försigtigheten«, navnlig det sidste, der er bygget for 63 Aar siden, af Flere*) skildres som

*) See Forhandl. i Kgl. Örlogsmanna-selskapet, Marts 1861.

ikke fortjenende nogen Plads i Flaadens Lister. Vi komme derfor vistnok Sandheden temmelig nær, naar vi angive de svenske Seillineskibes Antal til tre, og af Listen vil det sees, at dette er tre meget smaa Linieskibe, paa 66 til 70 Kanoner, en Classe, som alt længe havde været forkastet hos de større Sønationer, dengang Seilskibene ombyttedes med Dampskibe.

Af Fregatterne maae de to største, »Desirée« og »Götheborg«, underkastes betydelig Reparation, før de kunne benyttes, og de maae da enten forandres til Skrueskibe (som foreslaaet af Admiral Nordenskjöld o. Fl.) eller udgaae af Tallet, da de, uagtet Commissionens Bøn for »Desirée«, neppe ere Reparationsomkostningerne værd, saalænge de kun ere Seilskibe. De øvrige tre ere i tjenstdygtig Stand. Af Corvetterne er den ene, »Jaramas«, nylig udslettet af Listerne og dens Armatur og Inventarium afleveret.

Med Hensyn til de norske Seilkrigsskibe, da er Fregatten »Desideria« i complet tjenstdygtig Stand; vel har det været paatænkt at give denne Fregat Skrue, men, da der hidtil ingen Bestemmelse er taget om, hvorvidt den hertil fornødne Sum skal opføres paa Budgetforslaget for næste Finantsperiode, maae vi endnu regne dette Skib med til Seilskibene. Fregatten »Freja« er derimod utjenstdygtig, kun brugbar til Blokskib, og maa af Nødvendighed udgaae. Endnu bliver kun tilbage Corvetten »Ørnen«, efterdi den lille Corvet »Ellida« ikkun er et Øvelsesskib, og Brigger og Skonnerter finde vi det ikke fornødent at regne med i denne Sammenstilling af de skandinaviske Magters Søstyrker.

De danske Seillineskibe »Dannebrog«, »Frederik den Sjette« og »Valdemar« ere alle tjenstdygtige, og, skjøndt den sidste muligen om 2 Aar vil komme til at trænge til en større Reparation, er den dog nu berettiget til at regnes med. Det siges vel, at man tænker paa at forsyne »Dannebrog« med Skrue, men herom er ialfald endnu ikke taget nogen Be-

stemmelse. Af Fregatterne ere to, nemlig »Dronning Marie» og »Bellona», for Tiden af tvivlsomt Værd, og, da en Reparation af dem under Krigsmarinernes nærværende Udvikling neppe vilde lønne sig, ville vi ikke regne dem med her; de andre tre Fregatter ere i fuldkommen tjenstdygtig Stand. Corvetten »Galathea» maa nødvendigviis udgaae, da man har betænkt at forandre den til Tømmertransportfartøi, hvorimod de to mindre Corvetter ere fuldkommen tjenstdygtige.

Vi kunne derfor vistnok med temmelig Nøiagtighed ansætte de skandinaviske Magters Seillineskibe, Fregatter og Corvetter, efter den Tilstand, hvori disse for Øieblikket ere, for

Sverrig til 3 Linieskibe med 204 Kanoner; 3 Fregatter med 104 Kan. og 4 Corvetter med 68 Kan., tilsammen 10 Skibe med 376 Kanoner;

Norge til 1 Fregat og 1 Corvet med 56 Kanoner; og

Danmark til 3 Linieskibe med 240 Kan.; 3 Fregatter med 140 Kan. og 2 Corvetter med 34 Kan.; tilsammen 8 Skibe med 414 Kanoner.

Dette bliver tilsammenlagt: 6 Linieskibe med 444 Kan.; 7 Fregatter med 284 Kan. og 7 Corvetter med 118 Kan., eller 19 Skibe med 846 Kanoner. Saaledes er altsaa Størrelsen af den tjenstdygtige Deel af de skandinaviske Magters Seilkrigsflaader for Øieblikket, hvoraf det vil være indlysende, at de ere i en ønskelig Tilbagegang — hvilket netop under de nuværende Forhold er Meningen.

En væsentlig Deel af Flaaderne udgjøre Skjærgaards-Flotillerne, navnlig for Sverrigs og Norges Vedkommende. Hos os synes det at være Meningen, at Kanonchalupperne efterhaanden skulle gaae bort, uden at fornyes eller underkastes betydeligere Reparationer, medens Skruekanonbaade træde i deres Sted; derimod vedligeholder man tilsyneladende Kanonjollerne, hvis Rolle er meget forskjellig fra hines. I Sverrig og Norge er det vel

ogsaa Meningen at ombytte de større Baade med Dampbaade, men man synes dog at skjenke dem mere Opmærksomhed der end i Danmark, fornemmelig — som det siges — fordi Rusland endnu bevarer sine Rokanonbaade. I Sverrig er Skjærgaardsflotillen fordeelt saaledes, at der er 11 af de forskjellige Arter af Fartøier i Carlskrona, 143 i Stockholm og 47 ved Marine-Etablissementet tæt udenfor Gøtheborg. Den norske Roflotille er fordeelt saaledes: Ved Carl Johansværn (Horten) 14, Frederiksværn 27, Christianssand 35, Bergen 24 og Trondhjem 23. For den danske Roflotille er der kun den ene faste Station, i Kjøbenhavn; thi at for Tiden nogle Joller ere oplagte paa Fanø og i Tønningen, er kun en midlertidig Foranstaltning. Ved disse nu temmelig forældede Flotiller, der med deres store Besætninger ere meget kostbare at holde i Søen, og hvis saagodtsom eneste Bestemmelse er at benyttes til Kysternes Forsvar, ville vi ikke opholde os længere; de have ingen væsentlig Betydning overfor hinanden, der vil neppe nogen sinde blive Leilighed for dem til at operere i Forening, og de større Baade, Kanonchalupperne og Bombekanonchalupperne, ville snart være fortrængte af de mere rapfodede smaa Dampbaade.

Vi vende os nu til de skandinaviske Krigsmariners egentlige effective Styrke, den Deel, som ikke er bestemt til at døe hen, men tvertimod at udvikle sig efter Landenes Evne og Stilling, nemlig Dampskibene. Ligesom ovenfor skulle vi først fremsætte Listerne over disse Skibe.

Dampskibe.

I. Sverrig.

Skruelinieskibe.

	Kanoner.	Hestekraft.
Stockholm	70 { 6 Stkr. 7" Granatkan. 64 — 30 Pd. Kuglekan.	350

	Kanoner.	Hestekraft.
Carl XIV. Johan . . . 74	{ 4 Stkr. 7" Granatkan.	300
	{ 24 — 36 Pd. Kuglekan.	
	{ 30 — 24 — —	
	{ 6 — 12 — —	
	{ 10 — 24 — Carronader	

Skruefregatter.

Vanadis 22	{ 2 Stkr. 7" Granatkanoner	400
	{ 20 — (?)	

Dampcorvetter.

Gefle (Skrue) 8	{ 4 Stkr. 6½" Granatkan.	300
	{ 4 — 30 Pd. Kuglekan.	
Thor (Hjul) 4	{ 2 — 6½" Granatkan.	200
	{ 2 — 30 Pd. Kuglekan.	
Orädd (Skrue) . . . 10	{ 2 — 6½" Granatkan.	200
	{ 8 — 30 Pd. Kuglekan.	

Bevæbnede Dampskibe.

Valkyrien 1	140
v. Sydow 1	70
Balder (Skrue) . . . 4	60

Desuden 6 Dampkanonchalupper, nemlig Hogland, Svensksund, Motala, Carlsund, Aslög og Astrid, hver paa 2 Stkr. 7" Granatkanoner og Maskine paa 60 Hestes Kraft. Endelig kan regnes 4 mindre, ubevæbnede Dampbaade til Transport m. m.

Under Bygning:

En Skruefregat som Vanadis, til hvis Paabegyndelse Rigets Stænder i den sidste Samling har bevilget Midler, og som, saavidt vides, netop er sat i Bygning.

4 Dampkanonchalupper, Ingegerd, Sigrid, Alfild og Gunhild, Mage til dem, som alt ere færdige. Da der er bevilget Midler til Bygningen af 12 Dampkanonchalupper, ville sandsynligviis de to sidste snart blive paabegyndte.

Endelig bygges paa en mindre, ubevæbnet Dampbaad.

II. Norge.

Skruefregatter.

	Kanoner.	Hestekraft.
Kong Sverre 52	{ 32 Stkr. 60Pd. Granatk. 65 Cent.	500
	{ 2 — 60 — Kuglek. 95 —	
	{ 18 — 30 — — 47 —	

	Kanoner.	Hestekraft.
St. Olaf	41 { 26 Stkr. 60 Pd. Granatk. 65 Cent. 1 — 60 — Kuglek. 95 — 14 — 30 — — 47 —	150

Skruecorvetter.

Nornen	20 { 4 Stkr. 60 Pd. Granatk. 65 Cent. 16 — 24 — Kuglek. 32 —	80
Nidaros	6 { 6 — 60 — Granatk. 60 —	200

Skrueskonnert.

Alfen	6 { 2 Stkr. 60 Pd. Granatk. 65 Cent. 4 — 18 — Kuglek. 22½ —	20
-----------------	--	----

5 Hjuldampskibe, nemlig Nordkap paa 2 Stkr. 60 Pd. Granatkanoner og 120 Hestes Kraft, samt Gyller, Gler, Æger og Vidar, hver paa 2 Stkr. 18 Pd. Kanoner og 80 Hestes Kraft.

4 Dampkanonbaade, nemlig Rjukan og Sarpn, hver paa 2 Stkr. 60 Pd. Kanoner á 95 Cent. Vægt og 4 Stkr. 3 Pd. Kanoner, samt Maskiner paa 60 Hestes Kraft, og Glommen og Løugen, hver paa 2 Stkr. 60 Pd. 65 Cent. Granatkanoner, 60 Hestes Kraft.

Under Bygning:

Skruecorvetten Nordstjernen paa 14 Stkr. 60 Pd. 65 Cent. Granatkanoner og 250 Hestes Kraft, færdig til Afløbning i næstkommende Mai.

III. Danmark.

Skruelinieskib.

	Kanoner.	Hestekraft.
Skjold	64 { 30 Stkr. 30 Pd. 58 Cent. 28 — 30 — 50 — 6 — 18 — 23 —	300

Skruefregatter.

Niels Juel	42 { 30 Stkr. 30 Pd. 50 Cent. 12 — — — 40 —	300
Sjælland	42 (som Niels Juel)	300
Jylland	44 { 30 Stkr. 30 Pd. 50 Cent. 14 — — — 40 —	400

Skruecorvetter.

	Kanoner.		Hestekraft.
Heimdal	16	16 Stkr. 30 Pd. 40 Cent.	260
Thor	12	12 — — — —	260
Dagmar	16	16 — — — —	300

Hjuldampskibe.

Holger Danske	7	{ 1 Stk. 60 Pd. Granatkan.	260
		{ 2 — 30 — 58 Cent.	
		{ 4 — — — 50 —	
Hekla	7	{ 1 — 60 — Granatkan.	220
		{ 6 — 24 — 50 Cent.	
Geiser	8	{ 2 — 60 — Granatkan.	160
		{ 6 — 18 — 23 Cent.	
Skirner	2	2 — 24 — 50 —	120
Ægir	2	2 — 18 — 17 —	80
		(8 — 1 — Falkonetter)	
Uffe	2	2 — 24 — 50 Cent.	120
Hertha	2	2 — — — —	90
Slesvig *)	12	12 — 3 —	240

Desuden 6 Skruekanonbaade, Thura, Schroedersee, Willemoes, Buhl, Krieger og Marstrand, hver paa 2 Stkr. 30 Pd. 58 Cent. Kanoner og 4 Stkr. 4 Pd. Houbitzer, samt Maskiner paa 70 Hestes Kraft. Endelig findes paa Flaadens Liste Hs. Majestæt Kongens Lyst-Skrueskonneret Falken paa 24 Hestes Kraft, hvilken vi dog ville udelade af Summen.

Under Bygning eller Forandring:

Skruefregatten Peder Skram paa 56 Kanoner og 600 Hestes Kraft, hvilken antages at blive færdig i Løbet af næste Aar. Skruefregatten Tordenskjold, 44 Kanoner (28 Stkr. 30 Pd. 50 Cent. og 16 Stkr. 30 Pd. 40 Cent.), der forandres fra Scilfregat og forsynes med Maskine paa 200 Hestes Kraft; antages at blive færdig i dette Foraar.

Skrueskonnerterne Fylla og Diana, hver paa 1 Stk. 60 Pd. 90 Cent. og 2 Stkr. 30 Pd. 50 Cent. Kanoner samt Maskiner paa 150 H. K.; endvidere to granatfaste Jernskrueskonnerter til samme Armering og Hestekraft; de to sidste, som bygges paa Thomsen, skulle leveres færdige i dette Foraar, hvorimod de to første, der bygges paa Orlogsværftet, først ville blive færdige ved Slutningen af Aaret.

*) Indrettet til Hs. Majestæt Kongens specielle Brug.

Naar vi nu herefter skulle opsummere Dampkrigsskibene i de forskjellige Flaader, da ville vi, for at drage den rimeligste Parallel, medregne for Sverrigs Vedkommende Fregatten »Vanadis«, der sattes i Vandet ifjor og er bestemt til at udgaae paa et to Maaneders Prøvetogt iaar; den nye Fregat, som netop er sat i Bygning, saavel som de 4 paatænkte Dampkanonchalupper maae derimod udelades. For Norge ville vi udelade Corvetten »Nordstjernen«, og for Danmark medregne Fregatten »Tordenskjold« samt de to Skrueskonnerter, som bygges i England, hvorimod Fregatten »Peder Skram«; Skonnerterne »Fylla« og »Diana« samt Hjulbaaden »Slesvig« udelades.

Vi finde saaledes af Dampkrigsskibe, som kunne antages at være færdige til en Campagne i Sommer, i

Sverrig.

2 Linieskibe	med 144 Kanoner og	650 H. K.
1 Fregat	- 22 — -	400 —
2 Corvetter	- 18 — -	500 —
1 Hjulcorvet	- 4 — -	200 —
3 bev. Dampskibe	- 6 — -	270 —
6 Skruekanonbaade	- 12 — -	360 —
<hr/> 15 Skibe	med 206 Kanoner og	2380 H. K.

Norge.

2 Fregatter	med 93 Kanoner og	650 H. K.
2 Corvetter	- 26 — -	280 —
1 Skonnert	- 6 — -	20 —
5 Hjulbaade	- 10 — -	440 —
4 Skruekanonbaade	- 8 — -	240 —
<hr/> 14 Skibe	med 143 Kanoner og	1630 H. K.

Danmark.

1 Linieskib	med 64 Kanoner og	300 H. K.
4 Fregatter	- 172 — -	1200 —
3 Corvetter	med 44 Kanoner og	820 —

7 Hjuldampskibe	-	30	—	-	1050 H. K.
2 Skonnerter	-	6	—	-	300 —
6 Skruekanonbaade	-	12	—	-	420 —
23 Skibe					med 328 Kanoner og 4090 H. K.

En Liste som denne er imidlertid ingenlunde tilstrækkelig for den rette Sammenligning imellem de tre Nationers Dampkrigsflaader, selv naar intet Hensyn tages til de enkelte Landes Evne, politiske og commercielle Stilling, men kun til selve Flaaderne. Hertil hører endnu en Fremstilling af hvert enkelt Skibs Bevægelses-evne, active og passive Styrke, Sødygtighed m. m., Momenter, som i deres Detailler ikke ere os saa nøie bekendte, at vi tør indlade os paa en grundig Kritik. To Ting fremgaae imidlertid af de fremsatte Fortegnelser, nemlig at Danmark, uagtet vore begrundede Klager over Søkrigsmateriellets Mangler, ikke for Øieblikket behøver, for Flaadens Vedkommende, at undsee sig for at tilbyde sine skandinaviske Naboer en Alliance; og, for det Andet, at de tre Nabomarinere ere saa langt fra at arbeide efter nogen fælles Plan, at man ledes til at troe, de aldrig tænke paa nogen Alliance. Nogle andre Resultater kunne imidlertid udledes af de fremsatte Tal, og disse skulle vi ikke tilbageholde. Til Pantserskibene er ingen af de tre Nationer endnu naaet; Danmark lader vel, som anført, bygge to store Skrueskonnerter i England à 3 Kanoner og 150 H. K., med granatfaste Sider, og Sverrig har sat to Jern-Skruekanonbaade à 2 Kan. og 60 H. K., efter hvad der siges med tykke Jernplader i Vandgangen*), under Bygning i Stockholm; men disse fortjene neppe Navn af Pantserskibe, saa at det vel kan siges, at til denne Art Krigsskibe ere vi endnu ikke

*) Det er mulig Bestillingen af disse Baade, som har givet Anledning til det Rygte, at Sverrig var ifærd med at anskaffe Pantserskibe.

naaet. Det tidligere Trin, Fuldkrafts-Træskibene, er svagt repræsenteret i vore Mariner. Først iblandt disse maa nævnes den norske Fregat »Kong Sverre«, der sattes i Vandet 1860, dernæst den svenske Fregat »Vanadis« og den danske »Jylland«; men saa ere vi ogsaa færdige, thi »Peder Skram« er udeladt af vor Liste. Disse tre Skibe ere de mest tidssvarende i Skandinavien, og hvor forskellige ere de alligevel ikke, hvor forskjelligt armerede! »Kong Sverre« har en meget kraftig Armering i sine to 60pundige Kuglekanoner — et Vaaben, som findes paa flere af de norske Krigsskibe, medens det hos os først vil blive anbragt paa de nye Skrueskonnerter —, fremdeles 32 Stk. 60pundige Granatkanoner og 18 30pundige Kuglekanoner, i det Hele en Kanonvægt af 3116 Centner; »Vanadis« er ligeledes stærkt armeret, hvad Kanonerne Kalibre angaae, idet den har 20 svære Kanoner paa Batteriet og to 72pundige dreierende Granatkanoner paa Dækket (vel omtrent 1500 Centner), medens Armeringen paa »Jylland« udelukkende bestaaer af 30pundige Kanoner til en samlet Vægt af 2060 Centner. Af de øvrige Skruefregatter have »Niels Juel« og »Sjælland« de kraftigste Maskiner, for hvilke »St. Olaf« og »Tordenskjold« maae staae tilbage. Af Skruecorvetterne kunne de 6 sættes som temmelig hurtige Skibe, hvorimod den ene, »Nornen«, kun har ringe Kraft. Skruelinieskibene med deres Hjælpekraftsmaskiner have betydelige Mangler for Nutidens Mønsterskibe, skjøndt de i mange Tilfælde kunne være til Nytte.

De af de tre Nationers Dampkrigsskibe, som maaes bedst kunne sammenstilles og bringes til at virke i Forening, ere Skruekanonbaadene. De svenske Baade ere 108 Fod lange, 22½ Fod brede og stikke 6½ Fod i Vandet; de ere byggede paa Jernspanter, klædte med 2½" og forede med 2" Planker, idet Yderklædningen fra 2 Fod under Vandgangen og opefter er af Eg, Resten af Fyr. De nye svenske Baade, som bygges, ere af Jern.

De norske Baade have samme Dimensioner og ere byggede deels af Træ paa Jernspant, deels af Jern. De danske ere 110 Fod lange, 16'6" brede og stikke 5'3" i Vandet; de ere byggede af Jern, klædte med tynde Plader. Maskinerne i samtlige Baade ere høitryks, i de norske og svenske paa 60, i de danske paa 70 Hestes Kraft. Armeringen i de norske Baade er to 60pundige Kuglekanoner, i de svenske to 72pundige Granatkanoner, stillede paa drejende Slæder for og agter; i de danske Baade er den to af de længste 30pundige Kuglekanoner, stillede midtskibs.

Idet vi forbeholde os nogle almindelige Bemærkninger i det næste Afsnit, efterat have omhandlet Personellet, skulle vi dog alt nu bemærke, at den svenske Flaades mangelfulde Tilstand, der tilstrækkelig fremgaaer af det Anførte, er Gjenstand for Regjeringens alvorligste Overveielse, at mange Stemmer fra Nationen, specielt fra Marinen, have reist sig med Beklagelser over denne Tilstand, og at den Centralcomitee, som ovenfor er omtalt, nu er i fuld Virksomhed under den forrige Statsraad, Grev Platens, Forsæde. Comiteen holdt sit første Møde den 1ste November, men endnu foreligger der ikke Offentligheden noget Resultat af dens Forhandlinger, og, før disse ere tilende, vil neppe noget Skridt blive gjort til Anskaffelsen af nyt Materiel i Sverrig. Endelig kan det anføres, at der i Sverrig existerer et Contractsforhold imellem Regjeringen og flere private Dampskibsrhedere, ifølge hvilket disse i Tilfælde af Krig skulle stille deres Dampskibe til Regjeringens Disposition; flere af disse Dampskibe ere derfor indrettede til at armeres, f. Ex. en nybygget Postbaad paa 220 Hestes Kraft, bestemt til at fare imellem Stockholm og Stettin, og om hvilken det anføres, at den for sine Maskiner kan løbe en Fart af 14; denne Baad vil kunne armeres med 4 Stkr. 7" Granatkanoner af 80 Centners Vægt.

Uddrag

af „Allerunderdanigst Betænkning fra den ved allerhøieste Ordre af 21de April 1860 til Undersøgelse af Orlogsværftet nedsatte Commission“.

I 2det Hefte af »Tidsskrift for Søvæsen« 1860, Side 131—146, have vi, efter en af Redactionen fremsat Artikel om Arbejdsdriften paa Orlogsværftet, optaget Hs. Excell. Marineministerens allerunderdanigste Forestilling om Flaadens Tilstand m. m., samt Begjering om Udnævnelsen af en allerhøieste Commission »til at undersøge Værftet i alle dets Forhold, dets Drift og dets Arbeidskraft, samt dets Forsyning med Materiel, og til derefter at afgive Betænkning og Forslag om de Forbedringer eller Forandringer, som i nogen af de omhandlede Henseender kunde være at foretage.« Under 31te Marts 1860 behagede det derefter Hs. Maj. Kongen ved allerhøieste Resolution at bifalde Ministerens Indstilling og under 21de April at udnævne Commissionen, hvis Medlemmer findes anførte paa samme Sted (Side 146). Fra Marineministeren modtog Commissionen en Skrivelse med Anviisning til dens Virksomhed, hvis Indhold fremgaaer af den allerunderdanigste Forestilling, hvorfor vi ikke behøve at gjengive den her.

Denne Commission har under 30te December 1861 afgivet sin allerunderdanigste Betænkning, der udgjør ikke mindre end 228 trykte Octavsider, ledsaget af to endnu meget tykkere Bind, der indeholde Bilag og stenogra-

pherede Forklaringer af de Mænd, der ere fremtraadte for Commissionen, samt de dem af Commissionens Medlemmer forelagte Spørgsmaal. Vi skulle for Øieblikket indskrænke os til at give et Uddrag af Betænkningen, navnlig de 73 Indstillingspuncter med de vigtigste Motiver, idet vi forbeholde os leilighedsviis at komme tilbage til flere af disse og dertil knytte vore Bemærkninger. En Oversigt over Indstillingerne, som er det Væsentligste, vil ogsaa være tilstrækkelig i dette Øieblik, da Marinens Interesse mest dreier sig om det svømmende Materiel.

I sin allerunderdanigste Beretning anfører Commissionen: »Til allerunderdanigst Opfyldelse af Deres Majestæts Befaling have vi stræbt at erhverve et saa nøiagtigt Kjendskab, som det efter Omstændighederne har været os muligt, til de Forhold ved Orlogsværftet, der ere gjorte til Gjenstand for vor Undersøgelse, ligesom vi ogsaa have søgt at forskaffe os saadanne Oplysninger om Forholdene paa private Værfter og hos private Fabrikanter heri Landet samt paa fremmede Orlogsværfter, som for Sammenligningens Skyld kunde ansees tjenlige til en Bedømmelse af de tilsvarende Forhold ved det herværende Orlogsværft. Som et væsentligt Middel til Erhvervelsen af de fornødne Oplysninger om Orlogsværftet have vi i vid Udstrækning benyttet mundtlige Afhøringer, idet vi navnlig have forelagt næsten alle de ved Værftet ansatte Mestere og Officerer, Chefen for Orlogsværftet derunder indbefattet, samt enkelte Mænd udenfor Værftet, forskjellige Spørgsmaal til mundtlig Besvarelse for den samlede Commission. Under disse Afhøringer have vi ikke indskrænket os til at søge Oplysning om de factiske Forhold, men det har tillige været os magtpaaliggende, at erfare de Paagjældendes Anskuelse om det Bestaaende samt deres Formening om Forandrings Hensigtsmæssighed. Endvidere have vi saavel ved skriftlig indhentede Meddelelser, dels fra Marineministeriet og gjennem dette fra Orlogsværftet, dels fra

private Næringsdrivende heri Staden, som ogsaa ved personlige Undersøgelser, stræbt at gjøre os yderligere bekendte med de paagjældende Forhold, hvorhos vi, foruden at benytte de offentlig foreliggende Actstykker vedrørende Forholdene paa de engelske Orlogsværfter, have fra England ad officiel Vei erhvervet nogle Oplysninger, der ansaaes fornødne for at kunne anstille en Sammenligning med Hensyn til Driften og Oekonomien paa de engelske og det herværende Orlogsværft.»

Betænkningen er affattet under 6 Hovedafdelinger, af hvilke den ene omhandler Værftets Drift i Almindelighed, navnlig det faste Mandskab m. v., den anden de militaire Corpser, den tredie Værftets Forsyning med Tømmer og andet Materiel, den fjerde Skibenes Construction, Søkrigsmateriellets Omdannelse og Armeringen, den femte Reguskabsvæsenet og den sjette Værftets Bestyrelse.

I. Værftets Drift i Almindelighed.

a. Hvorledes Quantiteten af Arbeidet paa Orlogsværftet forholder sig til Arbeidet paa andre Værfter, naar Arbeidernes Antal og Tiden er den samme, har Commissionen vel ikke directe kunnet undersøge; men den har søgt tilnærmelsesviis at komme til Kundskab herom, ved at anstille en Sammenligning mellem Bekostningen paa de forskjellige Steder ved enkelte Arbeider.

En saadan Sammenligning har det dog ikke været muligt at foretage med Hensyn til heelfærdige Skibes Bygning. Commissionen har derfor maattet indskrænke sig til at sammenligne Arbeidspriserne for enkelte Arbeidsdeles Vedkommende, forsaavidt som dette har været muligt ved Hjælp af de Oplysninger, som have været at erholde, og den er derved kommen til følgende Resultater:

For Skibsbyggeriets Vedkommende.

Naar Priserne paa Orlogsværftet her sættes liig 100, bliver Forholdet mellem Gjennemsnitspriserne følgende:

	Orlogs- værftet.	Engelske Orlogs- værfter.	Private Værfter.
Fyrre-Dæksplanker at lægge o. s. v.	100	149,8	90,8
Ege-Udenbordsplanker at fuge, hæfte o. s. v.	100	129,3	72,8
Rundholter at færdiggjøre . .	100	138,7	82,3
Spanter at samle, bolte o. s. v.	100	109,9	96,2

Med Hensyn til det sidstnævnte Arbeide, Spanters Forarbeidelse, maa dog bemærkes, at Bekostningen ved Indtømmerets første Tildannelse ikke er medregnet i Prisen paa de engelske Orlogsværfter. Naar kun hensees til de øvrige nævnte Arbeider, synes det vel, som Skibstømmerarbeidet paa de engelske Orlogsværfter er circa 39 pCt. dyrere end paa det herværende Orlogsværft; men det maa bemærkes, at en større Mængde Arbeide udføres i en given Tid paa hine Værfter end her, da en Mands daglige Arbeidsfortjeneste i England er i Gjennemsnit mindst dobbelt saa stor som her.

Sammenlignet med de private Værfter er Arbeidet paa Orlogsværftet dyrere, hvilket dog for en Deel kan være grundet i, at Arbeidet paa Orlogsværftet soignereres mere, samt i de locale Forhold paa de private Værfter, hvor Rummet er mere indskrænket, saa at Arbeidet mere concentreres, og Skibene ere mindre; hvorhos bemærkes, at Priserne paa de private Værfter, saavel som de engelske Priser, ere Accordpriser, hvorimod de for Orlogsværftet angivne ere begrundede i Dagløn.

b. Det faste Tjenesteforhold, hvori største Delen af det arbejdende Mandskab staaer, ansees skadeligt for Tjenesten, navnlig fordi det gjør det vanskeligere at blive af med en Arbeider, der ikke gjør tilstrækkelig Fyldest, og fordi det er til Hinder for at regulere Antallet i hver af de forskjellige Haandværksafdelinger efter Fornødenheden til enhver Tid. At afskaffe al Capitulation og

antage alle Arbeiderne som aldeles frie Daglønnere, hvilket muligen i og for sig vilde være det Hensigtsmæssigste, kan Commissionen dog ikke tilraade, isærdeleshed af Hensyn til, at Værftet i saa Fald i Krigstid kunde miste den største Deel af sine Arbeidere, der kaldtes til Opfyldelse af deres Værnepligt; men den maa anbefale, at den faste Arbeidsstyrke indskrænkes, saaledes at en større Deel end nu er Tilfælde antages paa Dagløn, hvorhos den formener, at en Forbedring vil opnaaes, naar Capitulationstiden for de øvrige Arbeidere nedsættes fra 3 Aar til 1 Aar, og det gjøres til Regel, at Capitulation ikke stiltiende maa fornyes.

I Henhold hertil indstiller Commissionen allerunderdanigst:

- 1) At den faste Arbeidsstyrke indskrænkes, idet mindst $\frac{1}{4}$ antages paa Dagløn *).
- 2) At Capitulationstiden saavel for de lavere Underofficersclasser (Quarteermænd, Formænd og deres Ligemænd) som for omtrent $\frac{3}{4}$ af Mandskabet indskrænkes til 1 Aar med 2 Terminer for Antagelse, nemlig: 1ste October og 1ste April, og 3 Maanedes Opsigelse, dog uden Forbindtlighed for Værftet eller Folkene til at fornye den; fornyes den, maa det ikke skee ved stiltiende Overenskomst, men ved en ny Contract med de Paagjældende **).

c. At lønne Mandskabet, foruden med Penge, tillige med Klæder, Føde, Huusly, Skolegang til Børnene, Hospitalspleie m. m. er under nuværende Forhold unødvendigt, og saavel for Tjenesten som i oekonomisk Henseende forkasteligt. Det er oplyst, at en Skibsbygger af 1ste Classe koster pr. Dag 1 Rd. 22 β , medens den private

---

*) See Minist. Resol. 24 Septbr. 1861.

***) See allerh. Resol. af 15de Septbr. 1861, Minist. Resol. af 24de Septbr. s. A.

Middeldagløn kun er 1 Rd. 16 β , og for Haandværkernes Vedkommende er Forskjellen end større.

Den nuværende Inddeling af Mandskabet i 4 Betalingsclasser med et fast Antal i hver Classe er uhensigtsmæssig, idet den ofte medfører en ikke tilstrækkelig begrundet Ulighed i Mandskabets Lønning, dels fordi den i en Haandværkscadre kan være langsommere end i en anden.

Endvidere vil Mandskabets Forsyning med Munderinger kunne bortfalde, da det ikke skjønnes nødvendigt, at Haandværkerne ere uniformerede.

Mandskabets Pensionsberettigelse medfører en Hindring for Værftet i at afskedige den Arbejder, med hvem det ikke er tilfreds; den stemmer saaledes ikke med det friere Tjenesteforhold, der af Commissionen er foreslaaet indført, og den synes derhos unødvendig, idet en Mand vil kunne købe sig en Livrente for det Beløb, hvormed Pensionsberettigelsen regnes ham tilgode i hans Lønning. Den bør derfor bortfalde for Fremtiden, hvorimod der maatte gives Enhver, der ønsker det, Leilighed til at erhverve en Livrente ved Afdrag i Lønnen.

Ved Indførelsen af Forandringer i ovennævnte Henseender maatte der dog tages behørigt Hensyn til de af det nuværende Mandskab alt erhvervede Rettigheder, ligesom Mandskabets paa de hidtil bestaaende Forhold med Rimelighed grundede Forventninger ikke bør lades ude af Betragtning.

Commissionen indstiller saaledes allerunderdanigst:

- 3) At alt det Mandskab, som behøves til Skibsbyggeriet, Maskinvæsenet og Marinens øvrige Haandværksfag, aflægges alene med Lønning i Penge, der udbetales ugentlig og bliver at bestemme efter den almindelige Arbeidspriis her paa Pladsen, hvoraf følger, at Kost in natura, Bolig, Mundering *), fri Skolegang for

*) See allerh. Resol. 15 Septbr. 1861; Minist. Resol. 21 Sept. s. A.

Børnene og den hidtilværende Hospitalspleie bortfalde.

- 4) At den nuværende Classeinddeling ophæves, og Betalingen for Arbeidet kun retter sig efter Dueligheden.
- 5) At Adgang til Pension af Statskassen ophører; dog gives Enhver, der maatte ønske det, Leilighed til at erhverve sig en Livrente ved Afdrag i Ugelønnen.
- 6) At lang og tro Tjeneste giver fremdeles Adgang til Hæderstegn.
- 7) At Nyboders Haandværkerboliger ryddeliggjøres efterhaanden, og Arbejderboliger søges oprettede i Nærheden af Værftet.
- 8) At der gives Værftet frit Valg med Hensyn til Antagelse af Lærlinge, hvis Forhold ganske ordnes som hos Private *).
- 9) At det Mandskab, som indtræder paa den nye Capitulation, faaer Adgang til Cuur og Pleie paa Marinens Hospital, imod at erlægge en Betaling, der svarer til den, som erlægges paa Communehospitalet; ikkun den, der kommer til Skade under Arbeidet paa Værftet, nyder fri Cuur og Pleie for Marinens Regning, indtil han er helbredet, og beholder imidlertid sin Lønning.
- 10) At Skolerne søges snarest muligt overdragne til Kommunen; indtil dette er skeet, have de paa den nye Lønning indtraadte Folk for deres Børns Optagelse i Skolerne at erlægge den Betaling, der ydes i Stadens Almueskoler.
- 11) At Skibsbygningsskolen (Skolen paa Constructions-kammeret) udvides saaledes, at ogsaa andre Haandværkere kunne oplæres i deres Haandværk og faae Adgang til Forfremmelse.
- 12) At alt nyt Mandskab antages paa de ovennævnte Vilkaar, medens den Deel af det paa 3 Aars Capi-

*) See Minist. Resol. 24de Septbr. 1861.

tulation antagne Mandskab, der endnu er i Tjenesten den 1ste April 1862, beholder ved Capitulationens Udlob (forsaavidt der ikke er Spørgsmaal om Afskedigelse) Valget imellem at capitulere paa eet Aar, men iøvrigt fremdeles med Adgang til Pensionsberettigelse, fri Skolegang for deres Børn og den hidtilværende Hospitalspleie (dog at Landkosten bortfalder, og Boligen i Nyboder kan afløses med Penge), eller at indtræde paa de nye Betingelser, ogsaa med eet Aars Capitulation.

- 13) At Proviantgaarden nedlægges, og Landkosten ophører for Alle fra 1ste April 1862, imod at de Paagjældende, som nu have Kost in natura, faae fuld Erstatning i Penge for Kostens Værdi. Et efter Behovet afpasset mindre Proviantmagazin indrettes paa Nyholm.

d. Antallet af Tilsynsførende er, forsaavidt angaaer Qvarteer- og Formænd ved Skibsbyggeriet, i Forhold til Arbeidernes Antal større end saavel paa de engelske Orlogsværfter som paa herværende private Værfter, og er i sig selv temmelig rigeligt, men af Hensyn til Værftets store Udstrækning og Vigtigheden af et godt Tilsyn antager Commissionen dog, at Antallet af de Tilsynsførende ikke i Almindelighed kan indskrænkes, førend Værftet er sammendraget. Commissionen indstiller dog:

- 14) at der ved indtrædende Vacancer i Qvarteer- og Formænds-Classen i Skibsbyggeriet gjøres Forsøg med at ansætte nogle af de bedste Folk som Sætunderofficerer med Forpligtelse til at deeltage i Arbeidet, for at Antallet af Qvarteer- og Formænd derved efterhaanden kunde indskrænkes.

Den henstiller derhos:

- 15) at det overveies, om der ikke kunde virkes hen til at Arbeidet, især ved Skibsbyggeriet, mere concentreres.

e. Tilsynet med Arbeidet er i det Hele, saavidt Commissionen har kunnet skjønne, hensigtsmæssigt ordnet og i Udførelsen godt.

For yderligere at fremme dette, bør der gives de Overordnede Leilighed til at erhverve nøiagtigt Kjendskab til Arbeidets sande Værdi, hvorhos disses hyppige Nærværelse mellem Arbeiderne er af Vigtighed. Det tekniske Opsyn med Arbeidet bør alene være lagt i de rette Fagmænds Hænder, hvilket i det Væsentlige ogsaa nu er Tilfældet, og der bør gives Directeuren den størst mulige Myndighed over Mandskabet.

Commissionen indstiller med Hensyn hertil allerunderdanigst:

- 16) at der gives vedkommende Officerer og Mestere ved Haandværksafdelingerne og Skibsbyggeriet Leilighed til at gjøre sig nøie bekendt med Detailregnskabet over den til ethvert Stykke Arbeide anvendte Folkekraft og Materiale, som udviser dets Bekostning;
- 17) at Mestersvendene forpligtes til at give Møde ved Klokkelydningen, for at sætte Arbeidet i Gang og selv tilsee dette *);
- 18) at de Overordnede og Mesterne ved deres Ankomst paa og Afgang fra Værftet indføre deres Navne og Tiden i en dertil autoriseret Protokol, som daglig kommer til Værftschefens Kundskab.

f. Accordarbeide anvendes vel, siden Aaret 1852, paa Orlogsværftet, men ikke i nogen stor Udstrækning, hvilket, efter hvad der er forklaret, tildeels er begrundet i, at Folkene, der ikke kunne tvinges til Accord, have Ulyst til at indgaae derpaa. Dets Ordning lider derhos af den Mangel, at det kun er grundet paa et Skjøn over Arbeidet, medens det til Afslutning af en fornuftig Accord fornødne nøiagtige Kjendskab til Arbeidets Værdi i dets enkelte Dele ikke synes at være tilstrækkeligt tilstede

*) See Minist. Resol. af 24de Septbr. 1861.

paa Orlogsværftet, navnlig ikke for Skibsbyggeriets Vedkommende. Idet Commissionen anseer Accordarbejde som et meget hensigtsmæssigt Middel til at befordre Flid og Forstandighed hos Folkene ved Arbeidet, tilraader den, at denne Arbeidsmaade anvendes saa meget som muligt, naar de fornødne Data til Accordens Afslutning ere tilstede. Dog er der enkelte Arbeider, hvorved Accord ikke bør anvendes, og for at Bedømmelsen ved Tilsynet kan være paalidelig, er det nødvendigt, at de Tilsynsførende ikke belønnes med Andeel i Accorden.

Det indstilles saaledes allerunderdanigst:

- 19) at der paa Orlogsværftet, navnlig ved Skibsbyggeriet, arbeides hen til at bringe Taxter for alle enkelte Dele af et Skib i System, til Anvendelse ved Afslutning af Accorder;
- 20) at dernæst Accordarbejde anvendes i saa stor Udstrækning som muligt, ved Skibsbyggeriet ved alle Nybygninger og i Værkstederne ved alle Arbeider, hvor det kan anvendes med Fordeel;
- 21) at det forbydes at anvende Accord ved Kalfaktering og Skibets Hoved-Forboltninger; og
- 22) at Underofficererne ikke i Reglen nyde Andeel i Accorden.

g. Commissionen formener, at det vilde være rigtigst med Hensyn til Arbeidstiden saameget som muligt at nærme sig Forholdet i den private Industri, og at saaledes en Arbeidstid om Sommeren fra Kl. 6 om Morgen til Kl. 6 à 7 Eftermiddag med 2 Timers Frihed til Middag og $\frac{1}{2}$ Time til Frokost er den bedste.

Men den antager tillige, at Værftets Beliggenhed og Udstrækning, ligesom ogsaa den forøgede Passage over Broen til Toldboden, der vilde blive en nødvendig Følge af Fritiden til Middag, og den dobbelte Mønstring ere afgjørende Hindringer imod nu for Tiden at indføre en saadan Forandring, hvorhos bemærkes, at naar Accord-

arbejde bliver mere almindeligt, vil Folkenes Formening om den bedste Arbeidstid komme frem.

Om Sommeren bør dog formentlig allerede nu gives 1 Times istedenfor $\frac{1}{2}$ Times Hviletid til Middag, uden Forlængelse af Arbeidstiden, idet denne forøgede Fritid vistnok rigelig vil indvindes ved kraftigere Arbejde i de sidste Timer.

Mønstringen antages at kunne indrettes hensigtsmæssigst efter det engelske System.

Commissionen indstiller saaledes allerunderdanigst:

- 23) at Arbeidstiden foreløbig, indtil de nævnte Hindringer for dens Forandring ere bortryddede, og Accordarbejde er bleven mere almindeligt paa Værftet, forbliver som den er, dog med Forlængelse af $\frac{1}{2}$ Time til Middagshviletiden fra 16de April til 31te August, uden Forøgelse af Arbeidstiden;
- 24) at den senere hen forandres saaledes, at Folkene om Sommeren kunne gaae hjem om Middagen, og at der iøvrigt ved dens Fastsættelse tages tilbørligt Hensyn til Folkenes Interesse;
- 25) at Mønstringen skeer efter det engelske System;
- 26) at der arbeides hen til en hensigtsmæssigere Transportforbindelse mellem Byen og Orlogsværftet end den, den nuværende Bro afgiver.

h. Med Hensyn til den Maade, hvorpaa Sjouerne antages, deres Duelighed og Anvendelse, har Commissionen vel efter de tilstedeværende Oplysninger ikke fundet Grund til nogen Anke, idet en væsentlig Forbedring i saa Henseende synes at være indtraadt i den senere Tid. Men den nærer dog ingen Tvivl om, at en Indskrænkning i Udgifterne til Sjouervæsenet vil kunne opnaaes ved Indførelse af en hensigtsmæssigere Ordning og forbedrede Transportmidler.

Commissionen indstiller derfor allerunderdanigst:

- 27) at Sjouervæsenet ved Orlogsværftet omordnes i det Væsentlige efter det af Commissionen vedlagte Udkast;

- 28) at den fast normerede Lønning til Sjouere bortfalder for Fremtiden, og at Vedkommende bemyndiges til at sætte Daglønnen efter Arbeidets og Arbeidernes Beskaffenhed;
- 29) at Accord med Sjouere gjøres saameget som muligt og efter det ovenfor anbefalede Princip for Accorders Afslutning;
- 30) at der gives vedkommende Mestere, som have Sjouere til Arbeide, Myndighed til at udvise en Sjouer fra Værftet paa Grund af Drukkenskab eller Dovenskab;
- 31) At Sporveie anlægges i større Udstrækning overalt paa Værftet, hvor de kunne bidrage til at lette Transporter, navnlig fra alle Magazinbygninger, Tømmereskure og Lossepladse til Hovedbanen;
- 32) at hensigtsmæssigere Vogne end de nuværende anskaffes til Transport af Tømmer og Dampkjedler, og at der navnlig gjøres Prøve med en Vogn efter den af Jernbanedirecteur Rothe fremsendte Tegning;
- 33) at en Kran anbringes ved Dokøen, og at flyttelige Kraner anskaffes efter Fornødenhed — og endelig
- 34) at Værftes Opmærksomhed henledes paa, i det Hele taget at anvende mechaniske Midler i saa stor Udstrækning som muligt, til Forringelse af Udgifter for Sjouere og Transport.

i. Værftets Forsyning med Værksteder, Magaziner, Maskiner, Arbeidsredskaber osv. er vel i de senere Aar betydelig forbedret, men Meget staaer endnu tilbage, for at bringe Værftet i en saa fuldkommen dygtig Stand, at det kan udføre alle til Flaaden hørende Arbeider med tilbørlig Orden, Hurtighed og Oekonomi.

Commissionen har i sin detaillerede Betænkning fremstillet, hvilke Maskiner og Anlæg Værftets Embedsmænd under de for Commissionen afgivne Forklaringer have udtalt som ønskelige, samt sin Formening herom.

Heraf fremhæves Følgende:

Maskinværkstedets Udvidelse maa blive en nødvendig Følge af Dampskibsflaadens Forøgelse og bør foretages i det Omfang, at Værkstedet kan udføre alt forefaldende Reparationsarbejde ved Maskinerne og bygge mindre Dampmaskiner. At en Jern- og Kobber-Smedie samt et Jern- og Metalstøberi blev sat i directe Forbindelse med et udvidet Maskinværksted, vilde bidrage til Lettelse af Arbejdet i flere Retninger og i oekonomisk Henseende være fordeeltigt.

Anlægget af en ny Dok ansees paatrængende nødvendigt; den bør have en saadan Længde, at tvende Dampcorvetter samtidig kunne staae i den, og en saadan Dybde og Brede, at de største af de Skibe, vi kunne antages at faae, kunne gaae ind uden at desarmere.

Endvidere nævnes som Foranstaltninger, hvortil der paa Orlogsværftet føles Trang:

- Opførelse af lukkede Huse over de store Bedinger;
- Anlæg af en Materialgaard og Arbejdsskure for Tømmerne;
- Bedingernes Forlængelse;
- En Ophalerbeding til Foretagelse af Reparationsarbejder paa mindre Fartøier og Pramme;
- En Saugmaskine til Sidesaugning, Mahle og Bugter af Tømmer i Nærheden af Skibsbyggerpladsen, tillige indrettet til at drive et Antal Slibesteen;
- Snedker- og Dreierværkstedernes Forsyning med det manglende Værktøi og Maskiner;
- En ny Kran til svære Vægters Udlosning og Indsætning i Skibene;
- Tømmerskure med hensigtsmæssig Indretning for Ud- og Indlægning af Tømmer;
- Opmuddring i Flaadens Leie.

Commissionen indstiller allerunderdanigst:

- 35) at de fornødne Pengemidler til de nævnte Anlæg og Maskiner efterhaanden søges tilveiebragte ved extraordinaire Bevillinger, for at Udførelsen kan skee i

en saadan Følgerække, som bedst maatte passe til Værftets Trang til de i Forslag bragte Maskiner og Anlæg.

k. Med Hensyn til Bevarelsen af Skibe, Fartøier og Inventarier, saavel under Bygning som i Oplag, er der, efter de foreliggende Oplysninger, god Orden og Oekonomi paa Orlogsværftet.

Commissionen henstiller kun allerunderdanigst, at der muligt vilde være Besparelse ved at efterstaaende Foranstaltninger vedtoges, nemlig:

- 36) at nye Seil blive henlagte uligede i Magazinet;
- 37) at omdanne Seil fra cassetede Skibe i en saa viid Udstrækning som muligt til nye Skibe, og
- 38) at lade Skibe af samme Tegning saavidt muligt opslide det løbende Gods til eet Skib, forinden der atter udkappes nyt.

Ved Behandlingen af samtlige foranstaaende Puncter har Commissionen væsentlig taget Hensyn til den oekonomiske Side af Sagen.

Med Hensyn paa Værftets øvrige Oekonomi bemærkes endnu kun, at, ligesom Seildugsfabrikken og Reberbanen allerede ere nedlagte ved Værftet, vilde det vistnok ogsaa vise sig hensigtsmæssigt at ophøre med Bødkerværkstedet.

Endvidere kunde maaskee nogen Besparelse indtræde ved at lade Lastdragere, Lægtene, Pramme og mindre Arbeidsapparater udføre og vedligeholde paa private Værfter.

II. Om Artilleri- og Matroscorpserne samt Værftscorpsset.

a. De nu bestaaende Underofficeersskoler : Artilleri- og Matroscorpsset bør ikke sammensmeltes til een Cadre, men bør vedblivende bestaae hver for sig. Derimod maa Lærlingernes Opdragelse og Uddannelse under Eet og i een Skole, saaledes som allerede iværksat, ansees for hensigtssvarende.

Idet Commissionen dog antager, at Corpsernes Skoler i meer end een Henseende trænge til Forandringer, navnlig sigtende til, at Underviisningen kan blive hurtigere tilendebragt, end nu er Tilfældet, indstiller den allerunderdanigst:

39) at det tages under Overveielse, hvorledes Artilleri- og Matroscorpsets Skoler kunne erholde en hensigtsmæssigere Indretning.

b. Artilleri- og Matroscorpserne ere med deres nuværende Styrke utilstrækkelige til at forsyne Flaaden med det reglementerede Antal af Underofficerer. En permanent Udvidelse af disse Corpser, saaledes at de uden Supplering kunde levere det for Krigstid reglementerede Antal, kan dog, henseet til den dermed forbundne store Bekostning, ikke tilraades.

Idet Commissionen med Hensyn til Corpsernes Recrutering ved Søværnepligtige henviser til hvad nedenfor (under c) er anført, bemærker den her kun, at, da Tilgangen til Corpserne for Tiden skeer næsten udelukkende ved de mindst begavede Drengene fra Nyboders Skole, bør der ved hensigtsmæssige Foranstaltninger virkes for, at flinke og opvakte Drengene kunne faae Lyst til at optages i Corpserne, i hvilken Henseende en Omordning af Lønnings-Vilkaarene ansees af Vigtighed.

Commissionen indstiller derfor:

40) at Lønningen for de Menige i Artilleri- og Matroscorpserne omordnes i Lighed med de Grundsætninger, som under første Afdeling ere foreslaaede med Hensyn til Haandværkerne i Almindelighed, medens Underofficererne beholde deres nuværende Adgang til Pension.

c. Commissionen formener, at Uddannelsen af Sø-Artillerister hensigtsmæssigt kan iværksættes saaledes, at der hvert Aar indkaldes omtrent 300 Mand af udskrevet ubefarent Mandskab, hvilke i 5 Maaneder indøves i Kanon- og Geværexercits samt i Alt til Artilleriet henhørende,

hvorefter de dimitteres til Hjemmet. For at fuldstændiggjøre og vedligeholde den erholdte Øvelse maatte der til de aarlige almindelige Udrustninger indkaldes saamange, som dertil fornødent, af de i de foregaaende Aar indøvede Folk.

Blandt de bedste Kræfter af de indøvede Søartillerister kunde udtages den laveste Artilleri-Underofficersclassen, Delingscommandeurer, og disse opmuntres til at capitulere som faste Underofficerer.

Med Hensyn til Matroscorpsets Completering kan en lignende Fremgangsmaade ikke bruges, da der ikke haves Sikkerhed for, at det befarne Mandskab vil være tilstede, naar dets Tjeneste udfordres ved en almindelig Udrustning.

Commissionen formener dog, at det bør forsøges, hvorvidt Recrutering af det søværnepligtige Mandskab her tildeels kan opnaaes.

Under Henviisning til den noget forskjellige Opfattelse, der er udviklet af Commissionens Medlemmer, indstiller Commissionen allerunderdanigst:

- 41) at Artillericorpsset forøges ved udskrevet ubefarent Mandskab, efter Søværnets Behov;
- 42) at der ved Artillericorpsset oprettes en ny yngste Classe Underofficerer (Delingscommandeurer) af udskrevet ubefarent Mandskab;
- 43) at Artillericorpsets faste Underofficersclassen søges rekrutteret ved frivillig Capitulation af fornævnte yngste Classe;
- 44) At Matroscorpsets Underofficerscadres udvides noget, dog uden at den samlede Udgift for Corpsset forøges, idet samtidig de Meniges Antal indskrænkes;
- 45) At Tilgang til Matroscorpsets Underofficersclassen søges opnaaet fra de befarne Søværnepligtige paa saadan Maade, at Tjenesten skeer Fyldest.

d. Værftscorpsset bestaaer af 14 Underofficerer og 315 Mand, hvilket Antal vil kunne indskrænkes ikke

ubetydeligt, samt for en Deel remplaceres med Søværnepligtige og i fornødent Tilfælde ved Antagelse af Dagleiere.

Det hele Corps burde nærmest underlægges Equipagemesteren, der paa Forlangende af Vedkommende havde at afgive det fornødne Mandskab til Arbeide paa de forskjellige Steder for hver Dag.

Endvidere antages det hensigtsmæssigt, at der istedenfor to Skippere, i Flaaden og paa Bradbænken, ansættes een overordnet Underofficer, hvem to Baadsmænd underlægges til Assistance.

Det faste Mandskab, som beholdes, maatte forøvrigt antages efter det samme System, som under 1ste Afdeling er anbefalet med Hensyn til Haandværkerne.

Commissionen indstiller saaledes allerunderdanigst:

- 46) at Værftscorpset, som nærmest underlægges Equipagemesteren, indskrænkes saaledes *),
- a. at Arsenalarbeidernes Antal nedsættes til 30,
  - b. Takkelloftsarbeidernes til 12,
  - c. Værftsarbeidsmændenes til 11 Underofficerer og 92 Mand,
  - d. det til Ministeriets Tjeneste bestemte Personale til 1 Underofficer og 5 Ordonnantser;
- 47) at det faste Værftsarbeidsmandskab antages efter det samme System som Skibsbyggerne og Haandværkerne.

e. Casertering af Artilleri- og Matroscorpsernes ugifte Mandskab vilde væsentlig bidrage til at give dette en høiere Grad af militair Udvikling. Der bør derfor stræbes hen til Opnaaelsen heraf, naar de nuværende Hindringer kunne fjernes.

Saaframt et Antal Søværnepligtige holdes caserteret ved Værftet, til Arbeide ved Arsenalet og Takkelloftet, til Uddannelse af Delingscommandeurer og til Vagthold,

*) See Minist. Resol. 24de Septbr. 1861 og 18de Novbr. s. A.

vilde det ugifte Corpsmandskabs Casertering i Forbindelse med dem med mindre Vanskelighed kunne iværksættes.

Commissionen indstiller saaledes allerunderdanigst:

48) at det ugifte Corpsmandskab søges caserteret i For-
ening med det indkaldte søværnepligtige Mandskab.

f. At Mandskabets Indøvelse paa Søen i Batteri-
exercits og Skarpskydning foregaaer i et Skib med lukket
Batteri, kan Commissionen ikke ansee for nødvendigt,
da den fornødne Øvelse i de paagjældende Evolutioner
kan skee i et af Skibene i Flaadens Leie.

For at opnaae Besparelse i den betydelige Udgift,
der er forbunden med den nuværende Exerceerfregat,
foreslaaer Commissionen, at de til Uddannelse indkaldte
Søværnepligtige udsendes i Hold paa 100 Mand, hvert
Hold paa 5 Uger med en Corvet.

I Henhold hertil indstiller Commissionen allerunder-
danigst:

49) at de Søværnepligtiges Uddannelse til Søartillerister
foretages dels i et Exerceerskib ved Værftet, dels
skifteviis i et mindre Skib paa korte Togter.

g. Værftets Bevogtning, der nu skeer ved faste Skild-
vagtsposter, foruden enkelte Opsigtsbetjente ved Indgangen,
er uhensigtsmæssig og utilstrækkelig.

Det fornødne Politiopsyn vil efter Commissionens
Formening sikkrere og bedre kunne udføres af patrouil-
lerende Betjente, i Forbindelse med en fast militair Vagt,
som i paakommende Tilfælde kunde assistere Politiet.

Med Hensyn hertil indstiller Commissionen aller-
underdanigst:

50) at Opsynet paa Orlogsværftet, saavel ved Indgangene
som iøvrigt, skeer ved civile Betjente, der helst
maatte være at afgive fra Stadens Politivæsen mod
Refusion til dette;

51) at den militaire Bevogtning indskrænkes til Nyholms
Hovedvagt, der da maatte blive at besætte med Sø-

etatens egne Folk, navnlig af de indkaldte Søværnepligtige.

III. Værftets Forsyning med Tømmer og andet Materiel.

a. Commissionen antager, at den nuværende Anskaffelsesmaade af Egematerialier og Mastetræer er passende til Forholdene.

Alle andre Materialier anskaffes saavidt muligt ved Licitation, hvorved der haves den bedste Garanti for at erholde gode Varer til billige Priser.

b. Egematerialet paa Værftet er ved Undersøgelse befundet at være af god Qvalitet, og henseet til Skibenes Varighed antages det ikke at være ringere end det, der bruges i andre Mariner.

c. Commissionen finder ikke Grund til at antage, at det vilde have været fordeelagtigt i det Hele taget at bruge andre Træsorter i stor Udstrækning, saalænge det er muligt at erholde den østersøiske Eg af ligesaa god Qvalitet og til de rimelige Priser, som det er lykkedes hidtil, men den maa dog tilraade, at Teaktømmeret forsøges; derhos henledes Opmærksomheden paa en mere udstrakt Anvendelse af bedste Slags østersøisk Fyr, navnlig til Klædning under Vandet.

Commissionen indstiller derfor allerunderdanigst:

52) at et Forsøg i det Større gjøres med Anvendelse af Teak-Tømmer til Skibsbyggeriet.

d. Fyr har vel viist sig i enkelte af Flaadens Skibe til forskjellige Tider, og antages nærmest begrundet i, at en for hurtig Byggemaade er anvendt i de paagjældende Tilfælde.

Men Commissionen anseer det for heldigt, at denne Ulempe ikke er indtruffen hyppigere i et meget langt Tidsrum, hvilket den formener særlig maa tilskrives den Omhyggelighed, hvormed Materialet anskaffes og anvendes ved Orlogsværftet.

h. Tømmerets Udlosning, Transport og Henstuvning i Skurene er forbunden med Vanskelighed og, som Følge heraf, med ikke ubetydelige Omkostninger, hvorfor Commissionen indstiller:

53) at det tages under yderligere Overveielse, om ikke hensigtsmæssige Foranstaltninger kunne træffes til Lettelse, ikke blot af Tømmerets Transport, men ogsaa af dets Oplægning og Udtagelse.

i. Commissionen har vel ikke fundet Grund til nogen Anke med Hensyn til Oekonomien ved Tømmerets Udtagelse af Beholdningerne til Brug og dets Anvendelse.

Men den henleder dog Opmærksomheden paa en bedre Ordning af det bestaaende Forhold ved Udtagelsen, idet den formener, at det vilde befordre Oekonomien, naar en duelig Tømmerinspecteur alene havde Ansvaret i saa Henseende.

k. Værftets Forsyning med Tømmer, Planker, Bræder og andre Materialier antages, efter hvad der er oplyst, i det Hele at have været tilstrækkelig og passende efter de hidtil værende Forhold.

Commissionen indstiller dog allerunderdanigst:

54) at der, efterat en ny Smedie er anlagt, arbeides hen til en større Oekonomi, navnlig med Hensyn til Arten af det raae Jernmateriale, der benyttes til forskellige Arbejder.

l. Med Hensyn til Værftets Forsyning med Tømmer og andet Materiale er der efter Commissionens Formening god Oekonomi, og de Priser, der betales for Byggemateriale, ansees for passende.

Commissionen tilraader dog, at Opmærksomheden stadigt haves henvendt paa, hvorvidt det maatte vise sig at være oekonomisk at foretage nogen Forandring i det nu bestaaende Forhold med Hensyn til Hidbringelse af Skibsbygningsmateriale.

m. Med Hensyn til fremtidig Anskaffelse af Materiel ansees det for aldeles nødvendigt, at der hensees til den

i fremmede Mariner i den seneste Tid indførte og stedse voxende Brug af Jernskibe.

Idet Commissionen troer at kunne forudsætte, at det vil blive nødvendigt ogsaa her at overgaae til dette nye Bygningssystem, maa den ansee det af stor oekonomisk Vigtighed, at det snarest muligt tages under den alvorligste Overveielse, hvilken Indflydelse denne Overgang vil have paa Tømmeranskaffelserne ved Værftet.

Commissionen indstiller saaledes allerunderdanigst:

- 55) at det snarest muligt tages under omhyggelig Overveielse hvilken Indflydelse den nærførestaaende Overgang fra Træskibe til et Bygningssystem, hvor Jern er Hovedmaterialet, bør have paa Tømmeranskaffelsen ved Værftet.

IV. Om Skibenes Construction, Søkrigsmateriellets Omdannelse og Armeringen.

a. Commissionen har ikke kunnet undgaae under sine Forhandlinger ogsaa at tage Fremgangsmaaden ved Skibenes Construction og deres Armering under Overveielse.

Det har i saa Henseende paatrængt sig Commissionen, at den Fremgangsmaade, der følges ved Tilveiebringelsen af nye Tegninger til Skibe, nemlig at Ministeriet opgiver for Værftet, hvilket Slags Skib der skal bygges, og det Formaal, som med Hensyn til Artilleristyrke, Hastighed m. v. skal søges opnaaet, og at den af Fabrikmesteren eller Underfabrikmesteren derefter udarbejdede Tegning undergives Constructions-Commissionens Bedømmelse, kunde ordnes paa en til Øiemedets Opnaaelse mere hensigtssvarende Maade.

Commissionen har nemlig den Anskuelse, at Fabrikmesteren og Underfabrikmesteren maae bære Ansvaret for de af dem udarbejdede Tegninger, og at disses Bedømmelse i deres Heelhed ikke hensigtsmæssigt kan skee ved en Commission, af hvis Medlemmer i Reglen kun

de nævnte to Fagmænd samt Maskindirecteuren kunne antages at have den dertil fornødne Sagkundskab. Den formener derfor, at det ved Bedømmelsen af nye Skibstegninger er Hovedsagen at bestemme, hvilket Slags Skib der skal bygges, for at de Pengemidler, der staae til Ministerens Raadighed til Nybygninger, skulle anvendes paa den efter Forholdene mest hensigtssvarende Maade, og at det altsaa er af ligesaa megen Vigtighed at forhandle, forinden Tegningen udarbejdes, som at prøve, efterat den foreligger.

Idet Commissionen erkjender, at en raadgivende Commission maa ansees tilraadelig, for med Ministeren at forhandle eller til ham at afgive Betænkning om, hvad der skal bygges, eller angaaende en given Tegnings Enkeltheder, kan den ikke tilbageholde den Anskuelse, at Constructionscommissionen i sin nuværende Sammensætning ikke synes i saa Henseende at afgive Ministeriet tilstrækkelig Garanti. Af bemeldte Commissions 14 Medlemmer ere nemlig kun de 5 udnævnte ifølge deres Dygtighed som farende Søofficerer, medens de øvrige 9, altsaa det langt overveiende Fleertal, ere Værftets dels tekniske dels administrative Embedsmænd, uagtet det synes fortrinnsviis at maatte være hos de mest fremtrædende praktiske Officerer, og ikke hos Værftets tekniske Kræfter, at Ministeren i den omhandlede Henseende skulde søge Raad.

I Henhold hertil formener Commissionen, at en raadgivende Commission, sammensat saaledes, at Fleertallet stedse bestaaer af Marinens mest anseete farende Officerer og Mindretallet af Orlogsværftets Directeurer for Skibsbygning, Maskinvæsen og Artilleri, vil yde Ministeren en bedre Garanti med Hensyn til Bedømmelsen af Spørgsmaal vedkommende nye Skibsbygninger end den nuværende Constructionscommission.

Forøvrigt anseer Commissionen det for rettest, at Skibstegningerne i Almindelighed, saaledes som hidtil

har været Tilfælde, udarbejdes paa Værftets Constructions-kammer, men næst at henlede Opmærksomheden paa Nødvendigheden af, naar der bliver Spørgsmaal om Anskaffelse af bepantsrede Skibe, at henvende sig til fremmede Værfter, hvor en lignende Bygning er lykkedes, har den fundet Anledning til nogle Bemærkninger med Hensyn til den nuværende Ordning af bemeldte Constructions-kammer.

Commissionen vilde nemlig ansee det for heldigt, om der kunde indrømmes Constructions-kammerets Personale en friere Virksomhed med Hensyn til Tegningers Udførelse, og, idet den forudsætter, at Underdirecteurerne nærmest maatte vælges af dette Personale, formener den, at Skibsbygningsskolen ogsaa maatte staae aaben for de yngre Officerer. Endvidere bemærkes, at ved en mulig Forening af Skibsbyggeriet og Maskinvæsenet under een Directeur, maatte Constructions-kammeret udvides til ogsaa at omfatte Maskinfaget.

Med Henhold til Foranstaaende henstiller Commissionen allerunderdanigst:

- 56) at det tages under Overveielse, om der ikke kunde gives Constructionsskolens Personale Leilighed til en mere selvstændig Medvirken ved Forfattelse af Tegninger, saaledes at Tegningens Forfatter blev navngiven ved Indsendelsen til Ministeriet.
- 57) at det tages under Overveielse, saavel om ikke Constructionscommissionen kunde modtage en til sit Formaal tjenligere Sættelse, som om der ikke i det Hele kunde følges en hensigtsmæssigere Fremgangsmaade ved Constructionscommissionens Benyttelse i Spørgsmaal vedkommende nye Skibes Bygning.

b. De store Forandringer, der i de sidste 20 Aar ere foregaaede ved Søkrigsmateriellet, først ved Indførelse af Hjuldampskibe og senere af Skrueskibe, have haft en uheldig Indflydelse paa Flaadens Udvikling, og en yder-

ligere Ulempe vil opstaae derved, at en ny Systemforandring nu synes uundgaaelig.

Commissionen anseer det for paatrængende nødvendigt, at særdeles Opmærksomhed henvendes paa den i fremmede Mariner i den nyeste Tid begyndte Bygning af Skibe, hvis Sider ere beklædte med tykke smedede Jernplader, idet der efter de foreliggende Data synes al Grund til at antage, at det gamle Træ-Dampskib, der saagodtsom er forsvarsløst ligeoverfor det bepantsrede Jern-Dampskib, vil ganske blive afløst af dette.

Uagtet det ikke oversees, at en mindre Stat ikke tør foretage kostbare Forsøg i Bygningssystemet, maa dog tillige fremhæves, at det for en saadan Stat, der kun langsomt kan bygge, er farligt at dvæle ved det Gamle, der snart vil vise sig ubrugbart, og Commissionen er derfor af den allerunderdanigste Formening, at det under vore Forhold, og henseet til Beskaffenheden af vore Farvande, vilde være en uforsvarlig Bortødslen af Statens Midler, om man ikke nu forlod det hidtilværende System, at bygge Krigsskibe af Træ.

Commissionen maa allerunderdanigst fremhæve, at dette nye Bygge-System vil, foruden at kræve en betydelig Udgift til selve Bygningen, endvidere nødvendiggjøre 2de Udgiftsposter, nemlig til Anlæg af en ny Dok og til Armeringen.

Anlæget af en ny Dok, som allerede nu er paatrængende nødvendigt, vil blive det endnu mere, naar Flaadens Skibe efterhaanden blive byggede af Jern og i større Længde.

Hvad Armeringen angaaer, maa Commissionen ligeledes ansee det for nødvendigt, at den nyere Tids Udvikling ogsaa her tages i særdeles Betragtning. Efter Commissionens Anskuelse bør der lægges Vind paa at faae sværere Kanoner og stærkere Artilleri, end der hidtil er benyttet paa vore Krigsskibe; navnlig bør ethvert Skib vistnok have een eller flere 60pundige Kanoner, og

de større Skibe 1 eller 2 Dreiekanoner af svær Kaliber paa det øverste Dæk. Ligeledes synes ethvert Skib at burde være forsynet med nogle riflede Kanoner, og i Kanonbaade med to Kanoner bør den ene udentvivl være af riflet Skyts.

Commissionen indstiller saaledes allerunderdanigst:

- 58) at det snarest muligt tages under den alvorligste Overveielse, om det ikke maa ansees for aldeles nødvendigt at opgive det nuværende Træskibssystem og at gaae over til et Bygningssystem, hvor Jernet er Hovedmateriale *);
- 59) at Armeringen indrettes med omhyggeligt Hensyn til den nyere Udviklings Resultater.

V. Om Regnskabet over Udgifterne til Materialier og Folkkraft ved Værftet.

Det aarlige Regnskab over Indtægter og Udgifter ved Orlogsværftet lider af væsentlige Mangler og er ikke saa tydeligt, at man derved kan naae den ønskelige Oversigt.

Reguleringen af Priserne for Arbeidernes Udførelse har ikke været tilfredsstillende anlagt, navnlig med Hensyn til Beregningen af Middeldaglønnen samt Værksteds- og Værktøisomkostninger m. m.

Beregning af Værdien af Gjenstande, udleverede fra Beholdningerne, skeer alene af eller for Modtageren, men ikke tillige af den Leverende.

Rapporterne til Beregningscontoiret fra de forskjellige Mestere eller Værkstedsførere ere for Nogles Vedkommende i flere Henseender mindre fuldkomne.

Regnskabsføringens Sondring paa forskjellige Steder besværliggjør Forretningsgangen, idet en Sammenarbeiden imellem flere Contoirer er vanskelig at opnaae, tids-spildende og kostbar.

*) See Minist. Resol. 16 Januar 1862.

For at afhjælpe de ovenantydede Mangler indstiller Commissionen allerunderdanigst:

- 60) at der umiddelbart under Chefen for Orlogsværftet oprettes et Hovedcontoir, hvor Regnskab opgjøres over hele Værftets Drift, Anvendelsen af Materialier og Varer, Folke- og Sjouerløn;
- 61) at Bogføringen i dette Hovedcontoir bliver indrettet som dobbelt Bogholderi, saaledes som det er Tilfælde i Ministeriets Commissariats- og Bogholder-Contoir, saaledes at ethvert Skib, enhver Bygning, de forskjellige Magaziner og Værksteder, Værftsudgifter etc. etc. erholde særskilte Conti, paa hvilke de forskjellige anvendte Materialier, Arbeidsløn etc. blive at debitere og creditere. Hvor der findes forskelligartede Artikler under een Conto, bør denne deles i en særskilt Rescontro-Bog, for at Detaillen af de forskjellige Artikler ikke behøver at optages i Hovedbogen;
- 62) at de Driftsudgifter, som ikke strax kunne henføres paa en bestemt Conto, saasom Gager til alle Værftsbestillingsmænd, Omkostninger ved Værkstедers Drift, Kul m. m. anføres paa en Omkostnings-Conto, og ved Aarets Slutning fordeles paa de forskjellige Arbeider eller Bygninger procentviis;
- 63) at dette Hovedcontoir, der ifølge sin Organisation bliver uafhængigt af de tekniske Directeurer, udsteder de daglig fornødne Requisitionssedler og modtager Regnskabsrapporter over de efter Udleverings-sedlerne forbrugte Gjenstande fra de forskjellige Tømmer- og Magazinsforvaltere og Værksteder, fra Mestere over anvendt Arbeidskraft og dennes Pengebeløb, Alt behørigt paategnet af vedkommende Directeur;
- 64) at Priserne paa anskaffede Materialier og Varer meddeles af Commissariatet.

VI. Om Værftets Bestyrelse.

Idet Commissionen har fundet det nødvendigt at overveie, hvorvidt Bestyrelsen af Orlogsværftet, der er af saa stor Vigtighed for Arbeidets Fremme og Oekonomi, er hensigtsmæssigt organiseret, have i denne Henseende forskellige Meninger i Commissionen gjort sig gjældende:

Med Hensyn til Posten som Chef for Orlogsværftet fremhæver Commissionens Fleertal Vanskeligheden af det ham paaliggende Hverv, idet der hos Chefen udfordres deels saa meget Kjendskab til Skibs- og Maskinbygning, som fornødent til et fuldstændigt Overblik, deels administrativ Dygtighed og oekonomisk Indsigt. Fleertallet anseer det derfor ønskeligt, at Administrationen har det i sin Magt til denne Post at kunne benytte til enhver Tid de bedste tilstedeværende Kræfter, og formener, at Posten som Følge heraf ikke burde betragtes som et fast Embede, men at en af Marinens Officerer burde commanderes til samme.

Commissionen henleder Opmærksomheden paa Nødvendigheden af, at Chefen har fuld Myndighed og fuldt Ansvar for Værftets Drift, og at hans Stilling samt de ham underordnede Embedsmænds Forhold er bestemt ved klare Instructioner. Der bør formeentlig anvises ham Bolig paa Værftet eller i dets umiddelbare Nærhed. Det ansees hensigtsmæssigt, at han daglig samles med Værftets overordnede Officerer for at forhandle om Værftets løbende Forretninger, ved hvilken Leilighed da og Mestere og andre ved Værftet Tjenende kunde faae Leilighed til at fremføre, hvad de i Tjenestens Interesse maatte ønske at yttre.

Hvad Directeurstillingerne angaae, deler Commissionens Fleertal den af de nuværende Directeurer for Skibsbyggeriet og Maskinvæsenet udtalte Anskuelse om, at der bør stræbes hen til, at det øverste tekniske Element bliver en Eenhed. Ligesom det tidligere var

Tilfældet, forinden Dampmaskinens Indførelse i Skibene, synes det naturligt, at ogsaa nu een Person er den afgjørende med Hensyn til samtlige tekniske Kræfters Samvirken til Bygning af et nyt Skib eller til et Skibs Reparation, og det synes i og for sig ikke hensigtsmæssigt, at den ene tekniske Myndighed raader over Skibets Form, Styrke m. m., den anden over den bevægende Krafts Styrke, dens Anbringelse m. m. Skibsbyggeriet og Maskinvæsenet ere overhovedet saaledes sammenvoxede, at de vanskeligt kunne bestaae jevnside under adskilt Bestyrelse, idet de tvende Virksomheder stadig gribe ind i hinandens Gebeet, og Tilmærmelsen vil yderligere forøges, naar der overgaaes til at bygge af Jern. Naar derimod den øverste tekniske Myndighed er en Eenhed, antages det, at Værftschefens Opgave vil blive lettet, og at den hele Fabrikdrift i oekonomisk Henseende vil vinde.

Fleertallet foreslaaer saaledes, at den tekniske Ledelse af Forretningerne ved Orlogsværftet ved given Leilighed lægges i een Mands Hænder, men at 2 Underdirecteurer, nemlig een for Skibsbyggeriet og een for Maskinvæsenet samt Huus- og Vandbygningsvæsenet fremdeles maae vedblive, saaledes at disse danne Mellemløbet mellem Directeurerne og Mesterne og føre Tilsynet med de forskjellige Arbeiders Udførelse. Som Følge heraf ansees det af særdeles Betydning, at Underdirecteurerne, samtidig med den nødvendige theoretiske Kundskab og videnskabelige Udvikling, ogsaa ad Erfaringens Vei blive bekendte med Skibsbygning eller Maskin- og Vandbygning. Naar den foreslaaede Forening af Fabrik- og Maskindirecteurforretningerne iværksættes, maatte derhos Constructionsskolen modtage en tilsvarende Udvidelse til Maskinfaget.

Commissionen kan ikke erkjende Nødvendigheden af, at Directeurposterne for Skibsconstruction samt Maskinvæsen og Vandbygningsvæsen, saaledes som hidtil

udelukkende har været Tilfælde, fordre en forudgaaende militair Opdragelse, hvilken optager endeel af de bedste Aar for dem, der ville uddanne sig til disse Fag, og tilmed let kan have en skadelig Indflydelse paa det frie Forhold, der bør finde Sted mellem Directeurerne og de dem nærmest underordnede Fagmænd. Det formenes derfor, at der maa kunne concurreres om de omhandlede Poster, saaledes at de ogsaa kunne besættes med dertil særligt uddannede civile Fagmænd.

Derimod maa Tøimester-, Takkelmester- og Eqvipagemester-Posterne ifølge deres Natur være beklædte af militaire Personer. Med Hensyn til de tvende sidstnævnte bør Forholdet være ordnet saaledes, at de Officerer, der ansættes i dem, forinden uddannes under deres Formænd, hvorhos det burde forsøges at lade dem bestyre af een Mand.

For at Værftet kunde erholde Mesterposterne besatte med de dueligste Mænd i hvert Fag, maatte der formeentlig foretages en Omordning af Lønningsforholdet, saaledes at den større Dygtighed kunde betales høiere, idet samtidig muligen nogen Indskrænkning i Mestrenes Antal fandt Sted.

I Henhold til det Foranførte indstilles allerunderdanigst:

Af den samlede Commission:

- 65) at Posten som Chef for Orlogsværftet fremdeles beklædes af en af Marinens Officerer;
- 66) at der inden de ved Love, Anordninger og Instruxer anviste Grændser gives Chefen fuld Myndighed og Ansvar for Værftets Drift.

Af Commissionens Minoritet:

- 67) a. at Chefembedet fremdeles betragtes som et fast Embede.

Af Commissionens Majoritet:

- 67) b. at en Officeer commanderes til Posten.

Af den samlede Commission:

- 68) at der anvises Chefen Bolig paa Værftet eller i dets umiddelbare Nærhed.

Af Commissionens Minoritet:

- 69) a. at der bibeholdes tvende (civilt eller militært uddannede) Directeurer og tvende Underdirecteurer, een for Skibsbyggeriet, og een for Maskinvæsenet i Forbindelse med Huus- og Vandbygningsvæsenet.

Af Commissionens Majoritet:

- 69) b. at der arbeides hen til, at Skibsbyggeriet og Maskinvæsenet stilles under een teknisk Directeur, under hvem der fremdeles ansættes tvende Underdirecteurer, een for Skibsbyggeriet og een for Maskinsamt Huus- og Vandbygningsvæsenet.

Af den samlede Commission:

- 70) at det paalægges Værftschefen at samles daglig med Directeurerne og Underdirecteurerne, samt Equipagemesteren og Takkelmesteren, for at forhandle om Værftets løbende Anliggender;
- 71) at Tøimester, Takkelmester og Equipagemester fremdeles forblive militaire Personer;
- 72) at det forsøges, hvorvidt Takkelmester- og Equipagemesterforretningerne kunne forenes under een Offi- ceer, der paa ubestemt Tid commanderes dertil;
- 73) at det tages under Overveielse, om det ikke vil være hensigtsmæssigt at indskrænke Mestrenes Antal, paa samme Tid som der ved Lønningens Bestemmelse tages noget Hensyn til individuelle Forhold.

**Den ved allerhøieste Ordre af 21de April 1860 til Orlogs-
værftets Undersøgelse nedsatte Commission,**

Kjøbenhavn den 30te December 1861.

undertegnet

**Fr. Krieger. Wiborg. Bocher. Rothe. O. Lütken.
A. Hage. Poulsen. R. Puggaard.**

Om krigsførende Magters private Skibsfart under Søkrig.

Af Bureauchef H. Bernhoft i Christiania.

1.

Det er en i den almindelige Folkeret anerkjendt Sætning, at, naar Krig er udbrudt, er en krigsførende Magt berettiget til at opbringe og prisedømme fiendtlige Handelsskibe.

Man har kun et enkeltstaaende Exempel paa, at en Stat tractatmæssigen har renonceret paa denne Rettighed. Efterat de nordamerikanske Staters Uafhængighed var bleven anerkjendt, afsendtes Befuldmægtigede til Europa for at afslutte Handelstractater med de europæiske Magter. I en af disse Tractater, afsluttet den 10de September 1785 i Haag med Preussen, findes i Artikel 23 følgende Bestemmelser:

»Dersom der udbryder Krig mellem de contraherende Parter, skulle den ene Stats Handlende, der ere bosatte i den anden Stat, have Tilladelse til endnu at forblive der i 9 Maaneder for at inddrage udestaaende Fordringer og ordne deres Anliggender; efter denne Tids Forløb skulle de frit kunne reise og medtage alt deres Gods, uden at blive forulempede eller lagte Hindringer i Veien. Qvinder og Børn, Videnskabsmænd, Jorddyrkere, Haandværkere, Handlende og Fiskere, som ikke bære Vaaben

og beboe ubefæstede Byer, Landsbyer eller Pladse, eller i Almindelighed Alle, hvis Kald det er at bidrage til Menneskeslægtens Underholdning og Velfærd, skulle frit kunne fortsætte deres Hverv, uden at forulempes, hverken paa Person eller Eiendom, uden at deres Huse eller Gods ødelægges eller opbrændes, og uden at deres Marker hærges af de fiendtlige Armeer, i hvis Besiddelse de ved Krigsbegivenhederne maatte komme, og, dersom den fiendtlige Armee bliver sat i den Nødvendighed at maatte bemægtige sig noget af deres Eiendom, skal Værdien heraf udbetales dem efter en passende Priis. Alle Handelsskibe, der benyttes til at udvekle de forskjellige Steders Producter og saaledes ere bestemte til at lette og udvide Adgangen til Livets Fornødenheder, Bequemmeligheder og Behageligheder, skulle uhindret passere og ikke forulempes. De contraherende Parter forpligte sig til ikke at udstede Kaperbreve med Bemyndigelse til at bemægtige sig eller ødelægge Handelsfartøier eller afbryde Handelens Gang«.

Denne Tractat vakte ikke ringe Opmærksomhed paa Grund af de philanthropiske Ideer, den i det Hele udtaler, og den Gunst, hvormed den behandler den neutrale Skibsfart, hvilket man pleier at tilskrive Franklin, der som amerikansk Befuldmægtiget deeltog i Tractatens Afslutning. Den blev ikke længe staaende ved Magt. Allerede den 11te Juli 1799 afløstes den af en anden, der paa et Par Artikler nær kun er en Gjentagelse af Tractaten af 1785. Blandt de Forandringer, som foretoges, var, at de tvende sidste Punctummer af Art. 23 om, at den private Skibsfart under Søkrig skal forblive uantastet, bleve udeladte. Da en Krig tillands mellem Amerika og Preussen efter disse Staters geographiske Beliggenhed ikke er meget sandsynlig, kan det ikke nægtes, at det er Artiklens vigtigste Bestemmelse, som er sløifet, og det synes, at man ved nærmere Over-

veielse har opgivet det kort forud opstillede Princip som uholdbart.

I Aaret 1792 henvendte den franske Regjering en Opfordring til Sømagterne om at anerkjende Ophævelsen af Kapervæsenet og privat Eiendoms Opbringelse paa Havet. Forslaget blev kun tiltraadt af Hansestæderne, og det eneste Resultat var et Decret af 29de Marts 1793 om, at Kaperi for Fremtiden ikke maatte finde Sted mod hanseatiske Fartøier.

Efter den korte Fred til Amiens udbrød Krigen mellem England og Frankrig paany og førtes endnu mere haardnakket end tidligere. Der indtraadte nu en Periode, hvori al Folkeret traadtes under Fødder. Ved Conseilsordre af 6te Mai 1806 blev Kyststrækningen fra Elben til Brest erklæret i Blokadetilstand, under 7de Januar 1807 blev dette udvidet til alle Havne i Frankrig og dets Colonier, og endelig erklærede den engelske Regjering ved en Ordre af 11te November 1807, at den, for at haandhæve Englands Overlegenhed tilsøes, »hvis Bevarelse er nødvendig for Menneskeslægtens Lykke og Velfærd«, var nødsaget til at betragte enhver Havn, tilhørende Frankrig eller dets Allierede, og enhver Havn, hvorfra det engelske Flag var udelukket, som strengt blokeret. Herpaa svarede Keiser Napoleon med tvende Decreter fra Berlin og Milano af 21de November 1806 og 17de December 1807, hvori han paabød Continentets Afspærring mod England, hvilken Forholdsregel skulde vedvare, indtil den engelske Regjering atter respecterede Folkeretten og »anerkjendte, at Krigens Ret er den samme tilvands som tillands, at den hverken kan udstrækkes til privat Eiendom eller til Personer, der ikke bære Vaaben«. Keiseren proclamerer her det samme Princip, som er udtalt af Nordamerika og Preussen i 1785 og af den franske lovgivende Forsamling i 1792: at Krigens Ret bør indskrænkes inden de samme Grændser tilvands som tillands.

Det var først i Aaret 1856, at dette Spørgsmaal atter blev reist. Den 16de April 1856 undertegnedes i Paris den bekjendte Declaration om Søretten i Krigstid. Den modtoges med almindeligt Bifald og tiltraadtes af næsten alle Stater, undtagen de forenede Stater, Spanien og Mexico, der vægrede sig ved at anerkjende Kaperiets Ophævelse. I en Note af 28de Juli 1856 erklærede den amerikanske Regjering, at den var villig til at tiltræde Declarationen, naar denne gaves følgende Tillæg: »Privat-eiendom, tilhørende en krigsførende Magts Undersaatter, maa ikke opbringes i aaben Sø af den anden krigsførende Magts Orlogsmænd, medmindre den bestaaer af Krigscontrebande«^{*)}. Dette Forslag gav ikke Anledning til nogen Forhandling med de tvende største Sømagter, England og Frankrig. Inden Noten blev besvaret af disse Regjeringer, erklærede nemlig Buchanan, der i 1857 var bleven valgt til Præsident, at den amerikanske Regjering tog sit Forslag tilbage. Senere, da Borgerkrigen var udbrudt mellem Unionsstaterne, fremkom Regjeringen i Washington med et Tilbud om at tiltræde Pariserdeclarationen uden det tidligere Forbehold, men under Betingelse af, at Tiltrædelsen ogsaa skulde være bindende for de af Unionen udtraadte sydlige Stater, saaledes at disse ikke skulde være berettigede til at udruste Kapere. Sydstaterne vare imidlertid dengang allerede anerkjendte som krigsførende Magt, og den franske Regjering, til hvem Washingtoncabinettets Forslag var henvendt, kunde derfor ikke indgaae derpaa^{**}).

^{*)} S. Tidsskrift for Søvæsen 1857, pag. 165 o. s. fr.

^{**}) Declarationen er nu tiltraadt af følgende Stater: Anhalt, Baden, Bayern, Belgien, Bremen, Brasilien, Braunschweig, Chili, den argentinske Confoederation, det tydske Forbund, Danmark, Ecuador, England, Frankrig, Grækenland, Guatemala, Hayti, Hamborg, Hannover, Hessen, Italien, Lybeck, Mechlenborg, Nassau, Ny Granada, Oldenborg, Nederlandene, Peru, Portugal, Preussen, Sachsen, Schweiz, Sverrig og Norge, Tyrkiet, Uruguay, Würtemberg og Østerrig.

Da der mod Slutningen af Aaret 1859 opstod Tale om en ny europæisk Congres til Ordning af de italienske Anliggender, kom Spørgsmaalet om krigsførende Magters Stilling til privat Eiendom paa Søen under en meget livlig Discussion. Stødet hertil udgik dennegang fra Bremen. Endeel Handlende og Skibsrhedere i denne By traadte sammen og vedtog den 2den December 1859 en Resolution af følgende Indhold:

»I Betragtning af, at Ukrænkeligheden af Person og Eiendom danner det eneste Grundlag, hvorpaa Folkenes aandelige og materielle Samqvem med Sikkerhed kan trives, hvorpaa Moralitet og Velstand kan udvikle sig og uhindret trænge frem til Jordens fjerneste Egne, og at følgelig ogsaa denne Grundsætning burde blive holdt hellig i Krig af alle Nationer, som sætte en Ære i at gjælde for Civilisationens Forkæmpere;

I Betragtning af, at Folkeretten endnu tillader i Søkrig — hvad der tillands længe har været brændemærket som Vold — at berøve Privatpersoner, under fredelig Udøvelse af deres Kald, Frihed og Eiendom, at borttage og ødelægge Handelsskibe med Ladning og holde Mandskabet i Fangenskab;

I Betragtning af, at det Uretfærdige i denne Adfærd nu er trængt ind i den almindelige Bevidsthed, — at den af Parisercongressen vedtagne og af næsten samtlige Stater anerkjendte Declaration har begyndt at bane Vei for en rigtig Opfatning, — at denne ikke alene tager de Neutrales Interesser i Beskyttelse, men ogsaa beskytter fiendtlig Eiendom ombord i neutrale Skibe, — og at dels paa Grund heraf, dels som Følge af, at flere Regjeringer offentlig have udtalt Ønske om, fuldstændigen at hæve denne hævdede Uskik, en almindelig Anerkjendelse af de Handlendes og Søfarendes Fordring paa Sikkerhed for Person og Eiendom, forsaavidt de ikke handle mod Krigens Regler, i væsentlig Grad er bleven befordret;

I Betragtning af, at den Opgave ligger nær for den nu atter sammentrædende Congres af de europæiske Stormagter at fuldende det paabegyndte Værk og reise sig i Civilisationens Annaler et velsignelsesrigt Minde ved ganske at udslette af den internationale Søret denne Bevaring af barbariske Tidens Vilkaarlighed;

I Betragtning endelig af, at i den Hensigt Enhver, som ledes dertil af egen Interesse eller af en varm Deeltagelse for Retfærdighedens Fremskridt, bør hæve sin Stemme og forkynde saavel for sin egen Regjering som for Nationernes samlede Raad den dannede Verdens eenstemmige Dom — beslutter Forsamlingen:

Det er en uafviselig Fordring af vor Tids Retsbevidsthed, at Persons og Eiendoms Ukrænkelighed tilføjes i Krigstid ogsaa udstrækkes til krigsførende Parter, forsaavidt Krigen ikke med Nødvendighed kræver Indskrænkning heri.

Denne Resolution tiltraadtes af det bremenske Senat, og de øvrige Hansestæder bleve opfordrede til at foretage lignende Skridt. Bremens Optræden vakte megen Bevægelse i Handelsverdenen, og i forskjellige Byer i Tydskland og England, i New York, Kjøbenhavn, Gøteborg m. fl., fattede Handelskamre og Handels- og Søfartsforeninger Beslutninger om Adresser til de resp. Regjeringer med Opfordring til paa den forestaaende internationale Congres at virke for en Udvidelse af Pariser-declarationen i denne Retning.

Den af Handelskammeret i New York indgivne Adresse blev af Præsident Buchanan besvaret i et Brev, hvori han ytrer, at Sagen vilde fortjene den største Opmærksomhed, dersom der til samme blev knyttet Forslag om Ophævelse af Blokade. »At fritage, siger Præsidenten, privat Eiendom for Opbringelse paa Søen, vil ikke være tilstrækkeligt til at yde vor Handel og Søfart Frihed og Sikkerhed. For at opnaae dette, maa man gaae et Skridt videre og udvirke Sømagternes Samtykke

til, at Handelsskibe ikke blokeres, men tillades at passere en Blokadeescadre og gaae tilsøes. Dersom vore Skibe skulle forblive blokerede i vore Havne, vil den private Eiendom, vi skulle beskytte paa Havet, forholdsvis kun blive ringe. Ved at blokere Udløbet af Chesapeake kan en mægtig Flaade hindre ethvert Handelsskib fra at løbe ud fra Havnene i denne prægtige Bugt, og det samme gjælder om New York og New Orleans«.

I England fandt denne Agitation en decideret Modstander i »Times«, som ubetinget erklærede en saadan Forandring i Folkeretten for forkastelig og stridende mod Englands Interesser. »Det er vist — ytrer Bladet — at det er en almindelig udbredt Mening blandt Handelsmænd og Skibsrhedere, at det vilde være fortrinligt, om Krigens Byrder ganske kunde overføres paa dem, hvis Profession det er at føre Krig, og fredelige Personer kunde passere uantastede saavel tillands som tilvands. Dette klinger saa godt og fornuftigt, at det kun behøver at udtales for at vinde almindeligt Bifald. Men Sagen er af dyb Betydning, og det er et Spørgsmaal af en særegen Vigtighed. Det forudsætter en Revolution i alle vore maritime Forhold og vilde lede til Følger, som Forslagsstillerne, der forfølge deres egne Maal og ere forblindede af Standsinteresser, ikke kunne indsee. Alslags Krig er en Scandal, en Levning af Barbari, og at opbringe et Skib med Ladning er ligesaa slet, som at bemægtige sig en Mands Huus, storme en befæstet By o. s. v. Alle disse Krigens Handlinger stride lige meget mod Fornuft og Menneskelighed, og om man end tildeler enkelte af dem stærke Navne, befries vi derfor ikke fra de andre af samme Kategori. Hensigten med Krig er at gjøre Krigstilstanden saa fordærvelig for den ene af de krigsførende Parter, at han gaaer ind paa den andens Betingelser. Men det eneste Middel, som en Magt, der udelukkende er en Sømagt, har til at naae dette Maal, er saa meget som muligt at skade sin Modstanders

Søfartsinteresser. Saalænge vi beherske Havet, ere Fiendtligheder mod dem blandt vore Modstandere, der vove sig ud paa samme, det vigtigste Middel til at bringe den Deel af den fiendtlige Befolkning, som vi ikke kunne naae, til Fornuft. En Krig mellem os og en Fastlandsmagt vilde blive en Krig mellem Hund og Fisk; Antagelse af det fremkomne Forslag synes at være det samme for os som at opgive Fiskens Ret til at angribe Hunden, naar den vover sig ud i Vandet. England er for Tiden den Stærkeste paa Havet, og det er i dets Rivalers Interesse at søge at fravriste det de Rettigheder, en krigsførende Magt har. Men, hvis vi af Hensyn til nogle klingende og følsomme Phraser lade os forlede hertil, skulle vi snart see Andre bemægtige sig disse og udlee os for vor Taabelighed.»

Som bekjendt blev der Intet af den projecterede Congres, og Agitationen forblev saaledes ved denne Leilighed uden Resultat.

I Begyndelsen af Aaret 1860 nedsatte det britiske Underhuus en Comitee, bestaaende af 17 Personer, til at undersøge forskellige Spørgsmaal i den britiske Søfartslovgivning. Denne Comitee har ogsaa medtaget det her behandlede Spørgsmaal, og i dens under 7 Aug. 1860 afgivne meget udførlige Betænkning hedder det herom:

»Spørgsmaalet om krigsførende Magters Rettigheder med Hensyn til den private Skibsfart berører saavel det britiske Skibsrhederi som Englands almindelige Interesser, og Comiteen har derfor skjænket de herom givne Forklaringer den Opmærksomhed, som Sagens Vigtighed kræver.

Tidligere forsvarede England Principer i Folkeretten med Hensyn til krigsførende Magter og Neutrales Rettigheder, der i visse Puncter vare forskellige fra hvad andre Nationer antog; men, da England under Krigen med Rusland i 1854 havde sluttet Alliance med Frankrig,

opgave begge Nationer deres Ret til at confiscere fiendtligt Gods ombord i neutrale Skibe, saavelsom neutralt Gods i fiendtlige Skibe, forsaavidt dette ikke maatte være Krigscontrebande. Ved denne gjensidige provisoriske Opgiven af en krigsførende Magts Rettigheder, proclameredes Principet »frit Skib, frit Gods«. Pariser-declarationen satte Stempleet herpaa, og ved Siden heraf blev Kapervæsenet hævet. Amerika blev opfordret til at tiltræde denne internationale Overeenskomst, men vægrede sig og opstillede som Betingelse for at gaae ind paa Kapervæsenets Ophævelse, at privat Eiendom paa Søen ikke længere skulde være Gjenstand for Opbringelse. Amerika negtede at deeltage i en Overeenskomst, hvorved det vilde blive udelukket fra i Krigstilfælde at benytte sine Handelsskibe til Kapere. Heri er intet Paafaldende. De forenede Stater have opnaaet en Anerkjendelse af Neutrales Rettigheder, som de under tidligere Krige have kæmpet for, medens England har opgivet sine Rettigheder uden noget Equivalent fra de forenede Staters Side. Hvis en Krig skulde udbryde med en større europæisk Magt, vilde vore Skibsrhedere paa denne Maade komme i en høist ugunstig Stilling, og hele vor Fragtfart vilde, naar Pariserdeclarationen skulde staae ved Magt, nundgaaelig komme i Hænderne paa amerikanske og andre neutrale Skibe. Af de Forklaringer, der ere givne af forskjellige for Comiteen indkaldte Vidner, fremgaaer, at alene et Rygte om en Krig i Europa, hvori England befrygtedes at kunne blive indviklet, har været tilstrækkeligt til at give amerikanske og andre Fartøier et afgjort Fortrin ved Befragtninger, saa at britiske Skibsrhedere selv under fredelige Forhold have lidt betydelige Tab. De folkeretlige Bestemmelser om krigsførende Magters Rettigheder ligeoverfor den private Skibsfart synes derfor at burde forandres; bliver England indviklet i en større Krig i Europa, ville de forenede Stater utvivlsomt holde sig neutrale, og vi ville

blive fortrængte i Fragtfarten af vor store Rival paa Søen. — Vi maae derfor enten sikre os et almindeligt Samtykke hos alle Nationer til, at Handelsskibe med Ladninger fritages for Opbringelse, eller vende tilbage til vore ældre Rettigheder; paa Grund af vor Overlegenhed tilsøes ville vi ikke alene være istand til at beskytte vor Skibsfart, men kunne ogsaa opbringe samtligt Gods i neutrale Skibe, hvorved vi ville forhindre andre Nationer fra under en Søkrig at trænge sig ind i vor Fragtfart.

Comiteen anseer det for sin Pligt at henvende Husets Opmærksomhed paa dette Spørgsmaals store Betydning; hvis det ikke løses i fredelige Tider, vil det ved en Krigs Udbrud foraarsage uberegnelige Forstyrrelser. Det er vel et Prærogativ for Kronen at gribe Initiativet til Forholdsregler, som bør tages for at opretholde Landets Ære og vogte om dets Interesser, men Comiteen kan ikke tilbageholde den Mening, at Pariser-declarationen, som en stor Sømagt har negtet at tage Deel i, hvis en Krig skulde udbryde, vil fremkalde Forviklinger, der ville være til megen Skade for britiske Interesser. Under de nuværende Forhold lider England under de skadelige Følger af, at man fra de forenede Staters Side ingen Garanti har for Afholdelse fra Kaperi eller fra Forsøg paa at bryde en Blokade, som England maatte blive nødsaget til at iværksætte, hvorimod Magter, der ingen Forpligtelser have paataget sig, ville, tilskyndede af egennyttige Bevæggrunde, være istand til at tilføie britiske Interesser den største Skade under de samme uberettigede Paaskud, som fremsattes under den Krig, der førtes i Begyndelsen af dette Aarhundrede.

Comiteen har anseet det nødvendigt korteligen at fremhæve dette Spørgsmaals utilfredsstillende Stilling, da det har en umiddelbar Indflydelse paa den britiske Skibsfart. Den har gjort det i Tillid til, at den hele Sag vil blive Gjenstand for den Opmærksomhed, den

fortjener hos de Autoriteter, hvem det paahviler i Forbindelse med fremmede Magter at tage Forholdsregler til en bedre Ordning af internationale Vedtægter. Det er Comiteen bekendt, at der af høie Autoriteter er anført vægtige Grunde mod at gaae videre, men den kan ikke slutte disse korte Bemærkninger over et saa vigtigt Anliggende uden at udtrykke det Haab, at Huset vil tiltræde den Mening, at Tiden under den fremadskridende Civilisation og Humanitet nu er kommen til at fritage al privat Eiendom, der ikke er Krigscontrebande, fra Opbringelse tilsøes. Comiteen troer, at England er stærkt interesseret heri. Dette Land har til enhver Tid langt betydeligere Eiendom paa Søen end nogen anden Nation og behøver følgelig en meget stor Søstyrke til at beskytte sin Skibsfart, medens maaskee til samme Tid alle vore Krigsskibe med Nødvendighed ville behøves til at forsvare vore Kyster.«

Et Par Gange har dette Spørgsmaal uden noget Resultat været gjort til Gjenstand for Debat i Underhuset. En Forespørgsel, som i Febr. Maaned 1861 rettedes til Regjeringen om, hvorvidt den havde truffet noget Skridt til at handle i Overensstemmelse med Comiteebetænkningen, blev besvaret af Lord Russell, der yttrede, at han ikke deelte Comiteens Opfatning, og, da Spørgsmaalet berørte Englands maritime Stilling i det Hele, kunde Kronens Ministre alene med største Forsigtighed beslutte sig til at foretage noget afgjørende Skridt i denne Sag.

Et af Medlemmerne i denne Comitee, Mr. Lindsay, reiste i Høsten 1860 over til Amerika for at søge at virke for Ordningen af forskjellige Handels- og Søfartsforhold mellem Amerika og England. I et Foredrag, som han kort efter sin Ankomst holdt i Handelskammeret i Boston, gjorde han Rede for de Spørgsmaal, som han ønskede at discutere, og deriblandt var ogsaa om krigsførende Magters Rettighed tilsøes, idet han opfordrede

Handelskammeret til at slutte sig til den Udtalelse herom, som forelaae fra Comiteen i det britiske Underhuus. Før Afreisen afleverede han til Handelskammeret i New-York et Resumé af de Forslag, han i Amerika havde behandlet med forskjellige Handelskamre og senest med Regjeringen i Washington, og som overalt vare blevne gunstigt optagne, saa at der var Udsigt til, at de ad diplomatisk Vei vilde blive Gjenstand for Underhandlinger mellem de tvende Regjeringer. I dette Resumé er udeladt tvende Spørgsmaal, som fandtes paa hans Program til Handelskammeret i Boston, nemlig om Kystfartens Aabning i Amerika for britiske Fartøier og om krigsførende Magters Rettigheder tilsøes. Mr. Lindsays Forslag om disse tvende opgivne Puncter synes saaledes ikke at have mødt nogen almindelig Sympathi i Amerika.

Endeel Medlemmer af det preussiske Deputeretkammer indgave ogsaa i Begyndelsen af Aaret 1860 en Forestilling til Huset om en Henvendelse til Regjeringen med Anmodning om, at den vilde virke for en almindelig Anerkjendelse af privat Eiendoms Ukrænkelighed under Søkrig. En Comitee, til hvis Behandling denne Forestilling blev afgivet, anbefalede den meget varmt, da den »tilsigtede et Fremskridt, der var i Preussens og Tydsklands Interesse og stod i Samklang med hvad Civilisation og Humanitet krævede.« I Comiteens Forhandlinger deeltog Commissairer fra Ministerierne for Justitsvæsenet, for Handel og offentlige Arbejder samt for de udenlandske Anliggender, hvilke afgave den Erklæring, at Regjeringen deelte Comiteens Anskuelse. Sagen kom ikke under Behandling i Huset, da Sessionen strax efter blev sluttet.

2.

I de forskjellige Forslag, som fra Tid til anden ere fremsatte om ved en fælles international Overeenskomst

at fritage den private Skibsfart for Opbringelse, har man stadigen fremhævet det Ubillige i, at der skal gjælde et andet System tilsøes end tillands, at den private Eiendom er en god Prise tilsøes, medens den tillands respecteres. Navnligen har den amerikanske Regjering i dens Note af 28 Juli 1856 søgt at paavise det Uholdbare i denne Forskjel og Nødvendigheden af at antage det samme System tilsøes som tillands. Det foreslaaede Tillæg til Pariserdeclarationen er — hedder det — »støttet til saa vægtige Betragtninger, og det Princip, der kræver det, har i saa lang Tid været anerkjendt af alle oplyste Nationer under militaire Operationer tillands, at Præsidenten ikke kan troe, at det vil møde nogen alvorlig Modstand.»

Sammenligner man Krigsførelsen nutildags med hvad den var i ældre Tid, er det iøinefaldende, at der er indtraadt en betydelig Forandring, og at der viser sig blandt civiliserede Nationer en kjendelig Stræben efter at formilde Krigens Ulykker. Tøilesløs Plyndren af en fiendtlig Armee er stridende mod Nutidens Sædvaner, og man respecterer indtil en vis Grad Privatpersoner og privat Eiendom. Men herfra og til privat Eiendoms Uantastelighed er et stort Spring. Plyndring af privat Eiendom optræder i en anden Form — der udskrives Contributioner. Den europæiske Folkeret tillader ogsaa i vore Dage en Fiende at ødelægge og sætte sig i Besiddelse af privat Eiendom, naar det ansees nødvendigt for Krigsførelsen, at hærje det fiendtlige Land for at svække sin Modstander og hindre ham i hans militaire Operationer o. s. v. Man behøver ikke at gaae mange Aar tilbage for at finde Exempler paa, at disse Rettigheder have været øvede med megen Strenghed, og at man ikke har taget i Betænkning at ødelægge privat Eiendom, uagtet det Tab, som derved har været tilføiet Fienden, i Virkeligheden ikke har været af nogen særdeles Betydning. Under Krigen mellem Vestmagterne

og Rusland ødelagde saaledes den engelske Flaade en Mængde Fiskerleier i det asowske Hav og foretog Strandhug paa de finske Kyster. Da den østerrigske Armee ved den italienske Krigs Udbrud rykkede ind i Sardinien, udkrev den strenge Contributioner og skaanede ikke det fiendtlige Terrain, som den nogen Tid holdt besat.

En Krig gaaer ud paa at tilføie en Modstander saadan Skade, at han nødsages til at afstaae fra en Fordring eller til at indrømme, hvad der forlanges. Naar en Privatmand plyndres eller hans Huus brændes, tilføies kun denne enkelte Mand et Tab, som den Stat, hvortil han hører, ikke kan føle. Civilisationens og Humanitetens Love kræve derfor, at krigsførende Parter afholde sig fra Handlinger, som ikke fremskynde Krigen, men kun ere Udbrud af Hevngjerrighed og Raahed. Noget ganske Andet er det, naar der handles om en stor Interesse, i hvilken en Fiende kan rammes paa en følelig Maade, paa en Maade, der er istand til at svække ham eller ialfald lamme hans materielle Ressourcer. En saadan stor Interesse er et Lands Skibsfart, og saalænge Krig mellem Nationerne er et nødvendigt Onde, synes det at være noget saa nær en Chimære at forlange, at en Fiende skal lade den forblive uantastet. Det Samme vil f. Ex. gjælde om en Bank. At en Fiende sætter sig i Besiddelse af en Bank eller standser dens Virksomhed, vil være til stort Tab for private Actionairer, men Hensynet hertil vil neppe afholde en Fiende fra at gribe til en saadan Forholdsregel, naar han derved kan tilføie sin Modstander stor Skade.

Forskjellen mellem Behandlingsmaaden af privat Eiendom under Krig er, at den tilsøes stedse er Gjenstand for Opbringelse, medens det tillands vil være afhængigt af Omstændighederne, hvorvidt den respecteres. En international Overeenskomst om at fritage den private Skibsfart for Opbringelse kan ikke afsluttes, uden at man til samme Tid vedtager bestemte Regler med Hensyn til

privat Eiendom tillands. At det vilde blive særdeles vanskeligt at opnaae en almindelig Vedtagelse af en saadan Overeenskomst, der vilde lede til store Forandringer i den hele Krigsførsel, er det neppe nødvendigt at paapege.

Paa den anden Side er det ogsaa et stort Spørgsmaal, om ikke den Forskjel, der gjøres mellem privat Eiendom tilsøes og tillands, er begrundet i Forholdene. Den, der besætter et fiendtligt Land, vil i Reglen komme til det Resultat, at det er i hans egen Interesse at skaane dette Land saameget som muligt. Han nyder ved Besættelsen alene store Fordele, medens han til samme Tid hindrer sin Fiende fra at benytte sig af Landets Ressourcer. For at opnaae de samme Fordele tilsøes er han nødsaget til at bemægtige sig sin Fiendes private Eiendom. Naar en By besættes, hvor der findes Kornoplæg, tilhørende Private, behøver Seierherren ikke at sætte sig i Besiddelse af disse; han veed, at han i fornødent Fald kan tye dertil, og ved Besættelsen har han hindret sin Fiende fra at benytte sig af disse Oplæg. Men findes det samme Korn ombord i et fiendtligt Skib, der træffes i Søen af en af hans Krydsere, stiller Sagen sig anderledes; hvis han respecterer den private Eiendom og lader Skibet passere, kan dette begive sig til en fiendtlig Havn, hvor Ladningen directe eller indirecte vil komme Fienden tilgode.

Hvad der unegtelig er det Strengeste i de gjældende Regler om den private Skibsfart i Krigstid er, at Besætningerne paa de opbragte Skibe føres som Fanger til det fiendtlige Land. Men selv at udvirke en Forandring heri vilde være forbundet med store Vanskeligheder. Besætningen paa et Handelsskib benyttes i Krigstid til at bemane et Orlogsskib. Medens en Arbejder eller en Landmand i Maaneder kan uddannes til Soldat, behøves der mange Aar og lang Øvelse til at danne en Sømand.

Ved at en Fiendes Søfolk opbringes vanskeliggjøres altsaa Adgangen for ham til at udruste Orlogsflaaden.

En anden Grund, hvortil Forslaget om den private Skibsfarts Uantastelighed i Almindelighed støttes, er, at Humanitetens Love kræve en saadan Indskrænkning i krigsførende Magters Rettigheder. Krig er en Svøbe for Menneskeslægten, og det er i Humanitetens Interesse, at den tilendebringes i en saa kort Tid som muligt. Men for at føre en Krig tilende i kort Tid maae de krigsførende Parter kunne optræde med Energi og benytte ethvert virksomt Middel, som Folkeretten tilsteder. Indskrænkes Krigens Rettigheder saaledes, at den ene og alene bliver en Styrkeprøve mellem krigsførende Magters militaire Stridskræfter, medens den øvrige Befolkning uhindret kan fortsætte sine Sysler, vil heraf utvivlsomt følge, at Krigstilstanden vil vedvare i længere Tid, at Tabene paa begge Sider ville blive føleligere og Nationernes Lidelser større.

3.

Paa Grund af sin store Handelsflaade og udstrakte Handel er intet Land saa stærkt interesseret i Afgjørelsen af Spørgsmaalet om krigsførende Magters Rettigheder tilsøes som England. Det er saaledes af Vigtighed at undersøge, hvilken Stilling England indtager til dette Spørgsmaal.

England har tidligere vægret sig for at anerkjende den Sætning at fiendtligt Gods under neutralt Flag er frit, eller som det i Almindelighed udtrykkes, at Flaget dækker Ladningen. Under Krigen med Rusland bevirkede Alliancen med Frankrig, at England midlertidigen renoncerede paa den Ret, som efter Folkeretten antoges at tilkomme en krigsførende Magt til stedse at opbringe fiendtligt Gods. Ved Pariserdeclarationen vedtoges Principet om det neutrale Flags Ukrænkelighed, og dette er nu udtrykkeligen anerkjendt af saagodtsom alle Sømagter.

Pariserdeclarationen er ikke meget yndet af de britiske Skibsrhedere. Deres Klager over den Begunstigelse, som ved denne er tilstaaet det neutrale Flag, ere blevne mere og mere tydelige, og den i Underhuset fremlagte Comiteebetænkning bærer Vidne om, hvilken Indflydelse de ere i Besiddelse af. England er en krigsførende Magt. Dets dominerende Herredømme paa Søen og de store Interesser, det har at varetage, medføre, at, saasomt der opstaaer en større europæisk Conflict, er der strax Sandsynlighed for, at England bliver nødsaget til at tage Parti. Dets Handelsflaade er saa betydelig og saa spredt over alle Verdens-Have, at det under en Søkrig vil blive en Umulighed at convoiere den eller overalt yde den Beskyttelse mod fiendtlige Krydsere. Den engelske Skibsrheder frygter derfor med Grund for, at det neutrale Flag under en Krig, hvori England er Part, vil blive foretrukket i Concurrence om Fragt. De Vidner, der bleve indkaldte for Underhusets Skibsfartscomitee, forklarede, at det under den italienske Krig, hvori England som bekjendt ikke deeltog, var vanskeligt for engelske Skibe at erholde Fragter i China, at amerikanske og andre Fartøier stedse bleve foretrukne og i enkelte Tilfælde tilstodes mere end dobbelt saa høie Fragter, fordi de europæiske Kjøbmænd i China befrygtede, at England skulde blive indviklet i Krigen, inden Ladningerne vare komne over til Europa. Af samme Grund steg ogsaa Assurancepræmien paa Varer under engelsk Flag. Der oplyses ogsaa, at der siden Pariserdeclarationens Vedtagelse havde viist sig stor Tilbeielighed til at anbringe engelsk Capital under fremmed Flag, som havde Sandsynlighed for sig at kunne forblive neutralt. Naar blot et Rygte om en forestaaende Krig var istand til at øve en saa uheldig Indflydelse paa den britiske Fragtfart og give et Flag, som man troede vilde forblive neutralt, et afgjort Fortrin, maatte det befrygtes, at en virkelig Søkrig vilde øde-

lægge Englands Skibsfart. De engelske Skibsrhedere vilde blive nødte til at lægge deres Fartøier op, de store Postdampskibslinier vilde gaae over til fremmed Flag o. s. v. — Den almindelige Mening blandt de engelske Skibsrhedere er, at den nuværende Tilstand ikke er holdbar; enten maa man kuldkaske Pariserdeclarationen og gaae tilbage til den ældre Søret, eller man maa bestemme sig til at gaae et Skridt videre og antage det fra Amerika gjorte Forslag om ganske at fritage Handelsskibe for Opbringelse.

Under en Debat i Underhuset den 14de Juli 1857 blev der yttret, at England under en Søkrig med en Stormagt ikke længere kunde respectere Pariserdeclarationen, da Landets Fragtfart ellers vilde blive tilintetgjort og England synke ned til en Magt af lavere Rang. Lord John Russell, der dengang ikke var Medlem af Regjeringen, var vel af den Mening, at England var forpligtet til at overholde den vedtagne Overeenskomst, men han udtalte sig med megen Heflighed mod det ukloge Skridt, den engelske Regjering havde gjort, da den samtykkede i at opgive Retten til at opbringe fiendtlig Eiendom under neutralt Flag. Da denne Debat kaster et ganske godt Lys over, hvorledes Sagen i det Hele anskues i England, meddeles et Uddrag af den.

Lindsay androg om, at de i Regjeringens Besiddelse værende Documenter, betreffende den amerikanske Regjerings Forslag til et Tillæg til Pariserdeclarationen, maatte blive fremlagte, for at Husets Medlemmer kunde erholde de fornødne Oplysninger om denne Gjenstand. Tidligere eller senere vilde det blive nødvendigt at afgjøre, enten man skulde holde fast ved Pariserdeclarationen eller antage det amerikanske Princip, at privat Eiendom skulde respecteres ligesaa meget tilsoes som tillands. Under en Krig kunde England ikke holde fast ved Declarationen, der vilde lede til, at Assurance for Gods i Fartøi under Convoi vilde blive forhoiet 5 pCt. og uden nogen Convoi 10 pCt.

Lord Palmerston yttrede, af Hds. M. Regjering i Virkeligheden ikke var officielt i Besiddelse af den amerikanske Udenrigsministers Note til den franske Regjering, og den havde saaledes ikke Adgang

til at fremlægge den i Parlamentet. Parisercongressens Beslutninger bleve af Deeltagerne i samme communicerede de andre Sømagter og blandt disse ogsaa de forenede nordamerikanske Stater, hvis Regjering sendte et Svar til den franske Regjering, der gik ud paa, at den var villig til at tiltræde Propositioner om Kapervæsenet under Forudsætning af, at det bestemtes, at privat Eiendom tilsoes ikke længere skulde være Gjenstand for Bemægelse. Dette Forslag krævede den omhyggeligste Overveelse fra den britiske Regjerings Side. Hvilken Mening man end havde om Spørgsmaalet ved første Øiekast, vilde det ved nærmere Betragtning være indlysende for Enhver, at alle vore Handels- og Skibsfartsinteresser vare afhængige deraf, og at længere Tids omhyggelig Overveelse maatte gaae forud, inden man kunde afgive noget Svar paa en saadan Meddelelse. Imidlertid foregik der et Regjeringskifte i de forenede Stater, og forinden den britiske Regjering kunde besvare denne Meddelelse, underrettede den nye Præsident Hds. M. Regjering om, at man ikke ventede noget Svar herpaa, og at man i Virkeligheden ønskede, at Sagen indtil videre blev stillet i Bero. Under disse Omstændigheder kunde han ikke ansee det nødvendigt at indlade sig paa nogen Prøvelse af Grundene for og imod det gjorte Forslag. Der var imidlertid et Punct, som hans ærede Ven havde berørt, hvortil han vilde knytte en Bemærkning. Man havde ingen fuldkommen bestemt Regel, om hvilken Fremgangsmaade man under en Krig tillands skulde anvende med Hensyn til privat Eiendom i et fiendtligt Land. Praxis havde været meget forskjellig til forskjellige Tider og i forskjellige Lande. Det var i Virkeligheden særdeles vanskeligt at opstille nogen Regel med Hensyn til Behandlingen af privat Eiendom tillands under saadanne Omstændigheder, som ikke tillige maatte komme til Anvendelse paa privat Eiendom paa Havet. Men dette var et Spørgsmaal, der ikke tilbørligen kunde behandles i Forbindelse med det foreliggende Forslag, og han haabede, at hans ædle Ven efter den Forklaring, han havde givet, ikke længere vilde insistere paa samme.

Mr. Bentinck erklærede sig i det Væsentlige enig med Mr. Lindsay og beklagede, at den ædle Lord, der stod i Spidsen for Regjeringen, havde undladt at berøre den vigtigste Side af Spørgsmaalet, idet han var overbeviist om, at Befølgelse under en Krig af Pariserdeclarationen vilde medføre de værste Følger for Landets Handels- og Skibsfartsinteresser og tilintetgjøre dets Overlegenhed paa Havet.

Lord Russell yttrede: Det forundrer mig ikke, at Regjeringen negter at imødekomme Forslaget. Ganske vist er det vakte Spørgsmaal af den yderste Vigtighed. Den ærede Herre siger, at i Krigstilfælde vil alt Fragtgoods have at bære en Tillægspræmie af 5 eller 10 pCt., og uddrager heraf den naturlige Slutning, at en saadan

Forøgelse i Omkostningerne vil bevæge Landets Handlende til at forsende Varer i neutrale Fartøier, hvorved naturligviis vor egen Skibsfart vil blive ødelagt. Jeg skulde ønske at faae at høre en Forklaring fra Regjeringen angaaende dens Grunde til at indgaae paa Pariserdeclarationen. Medens vi i Forening med Frankrig vare indviklede i Krig med Rusland, kunde vi, som det forekommer mig, vanskelig undgaae at følge de samme Grundsætninger under Krigsførelsen som Frankrig. Det dengang antagne Princip var, at frit Skib gjør fri Ladning. Men, da Krigen ophørte, kunde det ikke være nødvendigt for os at offere det Princip, som var det modsatte heraf, og som utvivlsomt var overensstemmende med Folkeretten og indtil da stedse havde været befulgt af os. Hverken Nationen eller Parlamentet erholdt nogen Underretning om, at saadant Spørgsmaal vilde blive behandlet (Bifald). Vi antage alle, at Lord Clarendon reiste til Paris for at slutte Fred med Rusland, og man var ganske uforberedt paa noget Spørgsmaal om Søretsbestemmelser, der kom aldeles uventet (Bifald). Jeg troer neppe, at Regjeringen kunde samtykke i, som den ærede Herre foreslaaer, at tilsidesætte en Declaration, der er høitideligen vedtaget af dens egne Befuldmægtigede. Jeg frygter for, at vi maae vedstaae Declarationen, men jeg frygter ogsaa for, at Følgerne ville blive saa alvorlige, at Declarationen maa ansees for meget uklog. England bør opretholde sin Overlegenhed paa Havet. Jeg finder intet virkelig Sammenligningspunct mellem privat Eiendom ombord i Fartøier og privat Eiendom iland. Det er indlysende, at en Landmand, der har sin Gaard og dens Producter midt inde i Frankrig eller i Staten Virginia, har bragt sin Eiendom i en ganske anden Stilling, end en Handlende, der har sendt Varer ombord i en stor Handelsflaade i den britiske Canal med en Besætning af 7 à 8000 Søfolk, der ere istand til at bemane en Flaade mod vort Land. Der kan ikke gjøres nogen Sammenligning mellem disse to Ting, og i Principet maa jeg saaledes være af den Mening, at Pariserdeclarationen burde tilsidesættes (Bifald). Den hele Sag er særdeles utilfredsstillende og meget alvorlig med Hensyn til vor Overlegenhed tilsøes. Vort fornemste Middel til at tilendebringe vore Krige med store Magter og især Frankrig har bestaaet i at tilintetgjøre Fiendens Handel. Vi have bragt vore Modstandere i en saadan Stilling, at deres Finantser ere komne i Uorden, og de ere blevne villige til at lytte til Fredsforslag. Nu kunne derimod under en Krig med Amerika eller Frankrig disse Stater fortsætte deres Handel, da Varer overalt kunne forsendes med fuldkommen Sikkerhed under neutralt Flag. Der vil ikke kunne paaføres dem noget ødelæggende Tab, og, om vi end vinde Seire tilsøes vil dette ikke tilveiebringe Fred. Selv om vi fordrive alle fiendtlige

Krigsskibe fra Havet, ville vi dog ikke derved kunne opnaae Øiemedet med al Krig — en hæderlig Fred. Spørgsmaalets Stilling forekommer mig saaledes meget foruroligende, men jeg indseer ikke, at et Troskabsbrud vilde i mindste Maade gjøre den bedre (Bifald).

Lindsay forklarede, at han ikke havde meent, at England ikke burde vedstaae Declarationen. Hvad han yttrede var, at England havde afgivet en Declaration, som ved i Krigstid at odelægge den britiske Fragtfart vilde reducere England til en Magt af 6te Rang. Han var overbevist om, at Landet under en Krig med en stor Sømagt vilde appellere til Huset, som vilde blive nødsaget til at tilside-sætte Declarationen. Han forlangte ikke Forslaget sat under Afstemning.

Sir C. Napier havde ventet, at et Medlem af Regjeringen — den første Admiralitetslord — vilde have yttret sig, efterat den ædle Lord, Repræsentanten for London (Lord Russell) havde talt. Han var enig med den ærede Herre, der havde fremsat Forslaget, i at England umulig kunde forblive i denne Stilling. Den ædle Lord erklærede, at vi ikke kunde bryde den indgaaede Overeenskomst. Dette var ogsaa hans Mening. Diplomatiens havde indviklet os i en meget upolitisk Overeenskomst, og den ædle Lord eller en anden dygtig Diplomat maatte see til at befrie os fra den (Bifald).

Den britiske Regjerings Opfatning af Spørgsmaalet, der ved flere Leiligheder har været udtalt, er, at Englands nationale Interesser ikke tillade det at gaae videre end skeet er ved Pariserdeclarationen i at opgive sine *belligerent rights at sea*. I Novbr. Maaned 1856 yttrede vel Lord Palmerston til en Deputation fra Handelsstanden i Liverpool, at han havde det Haab, at de mildere Bestemmelser om Krigsførelsen, som vare vedtagne paa Congressen i Paris, maaskee kunde blive udvidede, og at den Tid vilde komme, at de for Krig tillands gjældende Principer uden Indskrænkning vilde blive anvendte tilsoes, saaledes at Privateiendom ikke længere blev udsat for Opbringelse. Men, da Stemningen blandt de britiske Skibsrhedere i Begyndelsen af Aaret 1860 med Bestemthed udtalte sig for, at der burde foretages Skridt for at frigjøre den private Skibsfart, var Ministeren af en anden Anskuelse. Til en Deputation fra forskjellige Handelskamre, der indgav Adresser herom, yttrede han

saaledes, at han mod Adressernes philanthropiske Grunde vilde stille et militairt Argument. England maatte forsvare de Rettigheder for Krigsførelsen, som ere i Landets Interesse, som forøge Udsigterne til at vinde Fordele og formindske Landets Tab. I tidligere Krige havde England seiret, fordi det var Havets Behersker, fordi det overalt paa Havet bemægtigede sig Fiendens Gods, ødelagde hans Handel, opbragte de fiendtlige Skibe og gjorde Besætningerne til Fanger. Han vilde ikke smigre Deputationen ved at erklære sig enig med den. Han troede, at Englands Existents beroede paa at bevare dets Overlegenhed tilsøes, og at det til dette Øiemed var nødvendigt at kunne opbringe en Fiendes Handelsskibe og især disse Skibes Besætninger. Krig var et stort Onde, men det var undertiden nødvendigt at gribe dertil i Selvforsvar, og en Sømagt som England burde ikke opgive noget Middel til at svække sin Fiende paa Søen. Dersom vi ikke gjøre Besætningerne paa fiendtlige Handelsskibe til Fanger, ville vi komme til at fegte mod dem ombord i Fiendens Krigsskibe. Han benægtede, at privat Eiendom under en Krig blev mere skaanet iland end tilsøes. En Armee i et fiendtligt Land tager, hvad den trænger til eller ønsker, uden ringeste Hensyn til Eiendomsretten. Skulde en fiendtlig Armee nogensinde gjøre Landgang paa Englands Kyster, vilde man komme til at føle dette.

4.

Medens de bremenske Kjøbmænd i Civilisationens og Humanitetens Navn kræve Forandring i den gjældende Folkeret, fordre de britiske Skibsrhedere det Samme, fordi Englands vigtigste Interesse, dets Skibsfart, lider under Forholdet, som det nu er. I England vil derfor Bevægelsen ikke lettelig ophøre; Skibsrhederne have vel for Øieblikket maattet stille Sagen i Bero, men sikkerlig

kun for ved første Leilighed atter at bringe den frem i det britiske Underhuus.

Det af den amerikanske Regjering i 1856 fremsatte Forslag blev kort efter abandonneret af Præsident Buchanan, der ikke vilde gaae ind paa samme uden i Forening med Indskrænkning i Retten til at blokere en Fiendes Kyster, saaledes at Blokade alene skulde være tilladt, naar man tilsøes agtede at indeslutte en fra Landsiden allerede beleiret Fæstning. Dette nye Forslag blev af den amerikanske Regjering meddeelt den engelske og franske Regjering.

I en Krig mellem de nordamerikanske Stater og en europæisk Sømagt er Skibsfarten næsten det Eneste, hvori Amerika kan rammes paa nogen følelig Maade. Der er neppe nogen europæisk Magt, der vil forsøge paa at føre en Armee over Atlanterhavet stærk nok til at gjøre Landgang paa Amerikas Kyster. Erklæres den private Skibsfart for uantastelig i Krigstid, vil den nordamerikanske Regjering omtrent kunne handle efter eget Tykke paa det amerikanske Fastland uden at lade sig hindre af nogen europæisk Stat. Naar den nordamerikanske Regjering desuagtet har abandonneret sit Forslag fra 1856 og gaaer endnu videre, idet den desuden forlanger en Ophævelse af Blokaderetten — et Forlangende, der er saa stærkt, at den amerikanske Regjering vel neppe kan have nærret noget synderligt Haab om, at de europæiske Sømagter skulde være tilbøielige til at indgaae herpaa —, kan en rimelig Forklaring til denne Optræden maaskee søges deri, at den amerikanske Regjering har indseet, hvilke Fordele Amerika vil komme til at have af Pariserdeclarationen ved at holde sig neutral under europæiske Krige. De alvorlige Bekymringer, der ere opstaaede hos de britiske Skibsrhedere, for at de neutrale Flag skulle trænge sig ind i den britiske Fragtfart, naar England er indviklet i en Krig, ere hovedsagelig rettede mod de nordamerikanske

Stater, der have en Handelsflaade, der paa det nærmeste er ligesaa stor som den britiske.

Den russiske Regjering erklærede sig strax enig i den amerikanske Note af 28 Juli 1856 og tiltraadte dette Forslag, der var i »hele Menneskehedens Interesse«. For dem af de europæiske Stormagter, hvis Flaader ikke staae i Forhold til deres Styrke tillands, vilde en almindelig Antagelse af Forslaget utvivlsomt være fordeelagtig. Dette gjælder navnlig om Preussen, der — som det hedder i den for det preussiske Deputeretkammer i Aaret 1860 indbragte Forestilling — ved dette Princip's Anerkjendelse vilde blive istand til at udfolde sin hele Styrke som Fastlandsmagt, uden at være udsat for den Fare at see sin Handel og Søfart ødelagt. I Comitee-betænkningen over denne Forestilling henpeges der paa, at Preussen ligeoverfor Danmark er stærkt interesseret i Spørgsmaalet. »Intet Land har — siges der — større Interesse af Forslagets Gjennemførelse end Preussen og Tydskland. Medens Preussen, naar herunder indbefattes de øvrige tyske Stater, næst England og Amerika besidde den største Handelsmarine, bestaaer den preussiske Orlogsflaade kun af 55 Skibe med 265 Kanoner, hvori- mod Danmark har en Krigsflaade af 129 Skibe med 1094 Kanoner«.

For mindre Stater, der kun sjelden optræde som krigsførende Magter, og hvis Opgave det er at holde sig saavidt muligt neutrale under de store Nationers Stridigheder, indtager dette Spørgsmaal en ganske anden Stilling. Det neutrale Flag har ved Pariserdeclarationen erholdt en Beskyttelse og et Fortrin, som ikke nok kan vurderes. Men, da dette Fortrin vil ophøre i samme Øieblik, som krigsførende Parters Skibsfart erklæres uanstastelig, er det langt fra stemmende med de mindre eller neutrale Staters Interesse at agitere herfor. Det er de neutrale Staters Opgave at holde fast ved Pariserdeclarationen, og, naar de troe at kunne udrette noget,

benytte Leiligheden til at befæste og udvide det neutrale Flags Rettigheder. Der er flere for det neutrale Flag vigtige Spørgsmaal, som lades uberørte af Pariser-declarationen, og hvis Afgjørelse vilde være af megen Vigtighed, saasom Bestemmelse af det elastiske Begreb Krigscontrebande, en almindelig Vedtagelse af Betingelser for et Skibs Anerkjendelse som neutralt*), bestemte Regler for Udøvelse af Visitationsretten m. v.

5.

I et enkelt Tilfælde er der gjort et Forsøg paa i Virkeligheden at bringe Forslaget om den private Skibsfarts Frigjørelse i Anvendelse. Uagtet dette Exempel ikke er af nogen Betydning med Hensyn til en almindelig Anerkjendelse af Systemet, bør det ikke lades uomtalt.

Under en af de mange Borgerkrige mellem Staterne ved La Plata Floden udstedte i Aaret 1859 Regjeringen i Buenos Ayres et Manifest, hvori den erklærede, at Handelen mellem denne Stat og de saakaldte confoedererede Stater uagtet den udbrudte Krig fremdeles skulde kunne fortsættes saavel tillands som tilvands uden nogen Hindring; al privat Eiendom skulde forblive uantastet, og kun Personer, der førte Vaaben mod Buenos Ayres, skulde betragtes som dets Fiender. Fremmede Staters Skibsfart skulde fortsættes uden Afbrydelse, og alene Skibe, som efter sikre Oplysninger maatte antages at indehave Krigscontrebande, skulde standses og i vedk. Consulers Nærværelse underkastes Visitation. Som Krigscontrebande skulde kun Vaaben betragtes. De confoedererede Staters Regjering i Parana erklærede derimod enhver Handelsforbindelse med Buenos Ayres for afbrudt.

Da den engelske og franske Regjering i Aaret 1860 erklærede China Krig, tillode de deres Undersaatter at

*) See Tidsskrift for Søvæsen for 1859 pag 133. o. s. f.

vedblive at drive Handel paa China, uden dog at fritage chinesiske Skibe for Opbringelse. Derimod blev det bestemt, at Varer, tilhørende britiske og franske Under-saatter, der maatte findes ombord i opbragte chinesiske Fartøier, skulde tilbagegives Eierne. Hensigten med disse fra det Sædvanlige afvigende Regler var naturligviis at forhindre, at Englands betydelige Skibsfart paa China under Krigen skulde gaae over til neutrale Flag.

Christiania i December 1861.

Om Organisation og Installation med særligt Hensyn paa vore Linieskibe.

Af Orlogscapitain J. L. Gottlieb.

Enhver Søofficer, der har faret med vore Linieskibe (især som Chef eller Næstcommanderende), har havt Leilighed til at see, hvor vanskeligt det er i kort Tid at bringe et saadant i krigsberedt Stand. Da der imidlertid, paa Grund af den store Bekostning, i Regelen kun vil blive tilstaaet vore Linieskibe meget korte Toure, ligger heri stærk Opfordring til at benytte alle Midler, for at de saa hurtig som muligt kunne naae dette Maal.

Dette har foranlediget mig til her at fremsætte nogle Bemærkninger om Organisation og Installation i Almindelighed og især med Hensyn til Linieskibe, nogle praktiske Vink, hentede gennem egen Erfaring, idet jeg nærer det Haab, at en eller anden yngre Kammerat muligviis kunde drage nogen Nytte af disse Vink.

Udtrykkene Organisation og Installation falde i deres Begreb meget sammen. Imidlertid troer jeg, at man kan skjelne imellem dem ved at sige, at Organisationen væsentligst omhandler Personerne, Installationen Tingene.

Ved Organisationen anvises ethvert Individ ombord sin bestemte Stilling og sin bestemte Function; saaledes: organisere Vagttjenesten, Fartøistjenesten, Landgangscompagniet, Batteri- og Skandse-Vagten, Observationsvæsenet, Klartskib o. s. v.

Installationen er mere Iværksættelsen af Individernes Functioner; saaledes: installere Skafningen, Koiestuvningen, Belysningen, Krudtlangningen o. s. v.

At organisere Klartskib vil sige, at anvise hvert Individ sin bestemte Stilling og sin bestemte Function ved Klartskib; at installere Klartskib vil sige, at bestemme Pladsen for enhver Ting ved Klartskib, samt at indøve dens Paapladsbringelse.

Jo større Massen af Individier og Ting er, jo vanskeligere og vigtigere bliver Organisation og Installation; derfor have de for Linieskibe en Betydning, der ikke i samme Grad gjør sig gjældende for Smaaskibe.

Er der i et lille Skibs Organisation begaaet nogen Feil, da er den her, hvor man snart, saa at sige, personligen kjender hvert Individ, let redresseret; for et Linieskib maae derimod Organisationsprinciperne være fortrinsviis klare og bestemte, for at undgaae Bevægelse i den store, tildeels ukjendte Masse. Men Forskjellen mellem Linieskibet og de mindre Skibe træder især iøinefaldende frem ved Installationen.

Hvis f. Ex. Klartskib i et Linieskib ikke er installeret med den høieste Grad af Orden og Tænksohmhed, ville Folkene let komme til at løbe imod hverandre, og Klargjøringen vil medtage en utilbørlig Tid. Hvis Maaltidernes Uddeling ikke er installeret med den størst mulige Orden og Tidsbesparelse, vil den medtage saa lang Tid, at Mandskabet næsten ingen Hviletid vil faae. Hvis ikke Communicationsmidlerne mellem de forskjellige Dæk ere fornuftigen anbragte og blive afbenyttede paa den hensigtsmæssigste Maade, giver det, ved alle Leiligheder, hvor Mandskabet i Masse skal bevæge sig fra Dæk til Dæk, let Anledning til stor Forvirring og Forsinkelse.

Da desuden Disciplinen vanskeligjøres ved den større Masse af Folk, er en streng militair Organisation og Installation fortrinsviis nødvendig for Linieskibet, og,

ligesom dette ved sin Totalitet optræder paa en mere imponant Maade end det lille Skib, saaledes bør dette ogsaa spores gennem alle de enkelte Dele.

Organisationen har til Formaal den hensigtsmæssigste Anvendelse af alle de personelle Kræfter, saaledes at Tjenesten drager den størst mulige Nytte af dem.

De naturlige Følger af god Organisation ere: god Disciplin, god Tone, godt Humeur i Mandskabet, Hurtighed, Livfuldhed og Præcision i alle Manoevrer og Exercicer; ja, jeg tør endog paastaae, at det velorganiserede Mandskab vil fortrinsviis holde sig bravt paa Kampens Dag, fordi det til dagligt Brug er vant til at gjøre sin Pligt, og fordi Massen ligesom er gennemtrængt af Overbeviisning om, at Enhver er paa sin rette Plads.

Installationen er det huuslige Ordensprincip. Den gjør, at enhver Manoeuvre kan gaae, som den bør, fordi den sørger for, at de Ting, der skulle bruges, ere indrettede paa den muligst hensigtsmæssige Maade og altid ere paa den bedste Plads, saaledes at de ere bedst muligt skikkede til Brug og altid paa rede Haand for dem, der skulle bruge dem.

Organisation og Installation slutte sig altsaa nøie til hinanden og kunne ikke undvære hinanden. De forudsætte et bestemt Talent, som ikke er enhver Officer givet, og som bør skattes høit, hvor det findes, da det er Grundlaget for al Orlogstjeneste.

En Officer kan være god Sømand og god Navigator, men savner maaskee aldeles Greb paa Organisation og Installation og er i saa Fald maaskee en god Skipper, men sikkerligen ikke nogen god Befalingsmand for et Krigsskib, især et større.

Da Organisationen skal stille Enhver paa sin rette Plads, maa Chefen begynde sin Organisation med at stille sig selv paa sin rette Plads, stille sig i det rette Forhold til sine Underhavende. Ingen maa nogensinde kunne nære Tvivl

om, at han er den absolute Befalingsmand, hvis Bud skal vises ubetinget Lydighed; men han bør, ved hele sin Optræden, bibringe Enhver den Overbeviisning, at han kun vil befale, hvad han er fuldt berettiget til: Alt, hvad Tjenesten fordrer, eller hvad der er til dens Tarv og Fremme.

Officererne bør han behandle med cavaleermæssig Høflighed og aldrig, ved nogen offentlig Irettesættelse, svække den Anseelse, hvori de skulle staae ligeoverfor Mandskabet. Næstcommanderende bør skarpt betegnes som det naturlige Mellemlid i Tjenesten mellem Chefen og den øvrige Besætning, samt som den, der i paa-kommende Fald er nærmest til at succedere ham i Commandoen.

Underofficererne skal han stræbe at soutenere i deres Commando, søge at give dem Agtelse for sig selv, formane dem til at behandle Folkene med besindig Bestemthed og navnlig til at lade deres eget gode Exempel styrke deres Autoritet.

Han bør behandle Alle med godmodig Bestemthed og Alvor, vise Interesse for Enhver især, aldrig overfuse Nogen, men lade den Overlegenhed, som hans Stilling giver ham, fremtræde som en høi Grad af Ro og Sikkerhed uden Vaklen. I det Hele maa han erindre, at Alles Øine ere henvendte paa ham, og at ikke alene hans Handlinger, men hans Ord og Miner ere Gjenstand for Manges Bedømmelse. Sine Ordre bør han give tydelig og bestemt og aldrig tillade nogen Efterladenhed i deres Udførelse.

Organisationen er siden 1849 betydeligen lettet ved alle de for Tjenesten emanerede Bestemmelser, og der er ogsaa ved disse hidført en større Eensartethed i Tjenesten, idet det ikke længer er overladt til Chefen at organisere denne efter Forgodtbefindende; men deels ere de reglementariske Bestemmelser ikke saa stramme, at de jo efterlade noget Spillerum for Chefen, deels er der

udenfor dem en Mængde organisatoriske Bestemmelser, som dels ere og dels maae være overladte til Chefen, og herigjennem er det især, at hans Individualitet har Leilighed til at udpræge sig.

I de reglementerede Schemater har man en god Veiledning ved Rullevæsenet, hvilken dog maa benyttes med Skjønsomhed, ikke alene i Henhold til Afvigelser i Bemandingsreglementet, men fordi der dels er Poster, som ikke ere anførte i Schematerne, som f. Ex. i Skytrullen: Talerøret, Loddet, Espingolerne o. s. v., dels andre, som man kunde ønske stærkere besatte, som: Krudt- og Skarplangningen. Forøvrigt maa med Hensyn til Rulleschematerne bemærkes:

Ved Seilvagtsrullen, at det reglementerede Forhold af Baksgaster mod Agtergaster vistnok er vel svagt nu, da Contrabramer paa Storraaen ere reglementerede.

Ved Skytrullen, at Næstcommanderende ikke sættes til nogen fast Post, da han bør have Tilsyn overalt. Ham attachederede skulle være: Overkanoneren, Over-tømmermanden og Skibssergeanten.

Hos Chefen skal være: Adjutanten (der som oftest tillige maa være Signallofficeer), Secretairen og 1 Stabs-hornblæser.

Soldaterne bør, hvor det kan undgaaes, ikke sættes til Kanonerne, dels fordi man i Regelen vil faae sin Matrosbesætning til Equiperingsen og altsaa kan omtrentlig fordele og foreløbig indøve den, dels fordi det maa være ønskeligt at faae saa mange som muligt af de Indrullerede indøvede i Kanonbetjeningen.

Ved Brandrullen, at hele Soldatesken bør være under Gevær paa Skandsen til Chefens Disposition.

Men den største Vanskelighed, man især i Begyndelsen af et Tøgt har at kæmpe med, er, at man ikke kjender Folkene og deres omtrentlige Qualification og, paa Grund af dette Ukjendskab, hyppigen ved Manoeuvrer eller deslige kommer til at sætte eller beordre en Mand

til et Arbejde, han er aldeles fremmed for. Her vilde en iøjnefaldende Betegnelse være af stort Gavn og fremskynde Organisationen betydeligt. Hver Mand kunde f. Ex. bære sit Nummer, udbugget i en Klædeslap, paa et kjendeligt Sted paa Huen, og til samme Tid kunde Lappens Farve angive Befarenheden.

I et af vore i 1861 udrustede Linieskibe maatte man gribe til at lade alle befarne Folk bære Dusk i Huen, hvorimod Sø- og Usøvante ingen Dusk maatte bære. Ligeledes lod man der de tjensthavende Flagmænd bære et rødt Baand om Armen.

Et vigtigt Hensyn ved Rullebygningen er, at, hvor Mandskabet bevæger sig i store Delinger, den Enkelte da saavidt muligt kommer til at gaae den directe og korteste Vei, og at Folkene saa lidt som muligt krydse hverandre. Det bør derfor nedlægges som Grundprincip, at Baksgasterne have deres Koier, Kistebænke, Skaffelpladser, Klæder, Vaaben, Passage og al Tjeneste forude, ligesom Agtergasterne Alt agterude.

Ved Koiernes Nedtagning bør Mandskabet ikke paa eengang afmarchere med Koierne; men hver Mand bør bringe sin Koi ned efterhaanden, som han har modtaget den. For at Frivagtsfolkene tilkøis kunne have den størst mulige Ro, bør Koielpladserne være mærkede med 2 Numere; det ene af Kongens- og det tilsvarende af Dronningens Qvarter, idet da tilankers det Qvarter, som har Frivagt, skal ligge paa Banjerne, og det, som er til Vagt, paa Batteriet. Under Seil skal af Frivagtsqvarteret det ene Skifte ligge paa Banjerne, det andet paa Batteriet.

Ved Proviantuddelinger, som i et Linieskib bør skee fra 4 Steder, maa det paasees, at Folkene strax møde med deres Requisite og stille op i den befalede Orden. Den, som ikke møder ved første Mønstring, vises nederst, og den, som ikke møder ved Ommønstringen, afvises eller straffes, med mindre han har tjenstligt Forfald.

Men det bør da tillige overholdes, at der ikke pibes til nogen Proviantuddeling, inden Uddelingsgjenstanden er bragt tilstede og fuldkommen klar til Uddeling. Enhver Bakkes Navn bør være paamalet det Sted, hvor dens Bord og Bænke skulle have Plads. Noget, der fortner Opbakningen betydelig, er at have flade Træbakker indrettede med 10 Rum. Ved disse bringer en Underofficer med to Mand i meget kort Tid Kjødet til 10 Bakker, og, har man saadanne 8 Træbakker, er et Linieskibs Mandskab i 5 Minuter forsynet med Kjød.

Hvor det er muligt, bør Skafning paa Banjerne undgaaes.

Alle Fordelingsruller bør i videste Udstrækning være opslaaede paa et for Mandskabet tilgængeligt, lyst Sted.

Numere bør være paamalede alle Haandvaaben samt disses Plads.

Blandt de organisatoriske Bestemmelser, som for Størstedelen eller ganske ere overladte til Chefen, bemærkes:

A) Officerernes Vagt-, Inspections- og Ordonnants-Tjeneste.

Chefen bør give Officererne al den Leilighed til selvstændig Virksomhed og Ansvar, som det, med tilbørligt Hensyn til Tjenesten og Personlighederne, staaer i hans Magt, og han bør derfor give Qvarteer til saamange som muligt. Der bør dog paa Linieskib aldrig under Seil være færre end 2 Officerer til Vagt, og tilankers 1 Officer til Vagt, 1 til Inspection og 1 til Ordonnants. Paa Dagvagten bør der, saavel under Seil som tilankers, være 2 Officerer til Vagt, foruden Qvarteerchefen. Den Inspectionshavende besørger al i Skibet forefaldende Officeerstjeneste udenfor Vagtstjenesten, og den Ordonnants-havende besørger al Officeerstjeneste udenfor Skibet.

Som Forholdene nu ere, hvor vore Lieutenanter have en Tjenestetid af nogle og tyve Aar, og hvor Tjenesten ikke gjør nogen Forskjel mellem en tyveaars

og en eetaars Lieutenant, maa det være Chefens Op-gave at marquere en bestemt Forskjel i den dem ombord tildeelte Tjeneste, saaledes at den ubetydeligere, byrde-fuldere Tjeneste tilfalder de yngre og den vigtigere, an-svarsfuldere de ældre Officerer. Det samme Hensyn bør ogsaa tages ved Detailtjenesten, Bakkefordelingen, Offi-cerernes specielle Tilsyn o. s. v.

B) Observationsvæsenet bør være saaledes organiseret, at det saa lidt som muligt colliderer med Vagtstjenesten, at alle Officerer faae Leilighed til Øvelse i Observationer, og endelig som Hovedformaal, at Obser-vationerne yde den størstmulige Sikkerhed for Skibets Navigering. Den Officeer, som særligt af Chefen er ud-nævnt til Observationsofficeer, og som altsaa i denne Retning maa besidde Chefens specielle Tillid, skal der-for, ved alle vigtigere Leiligheder og især naar Land skal gjøres, tage Observation, selv om det ikke er hans Tour dertil, i Forening med de for Tour staaende Officerer.

C) Fartøistjenesten. Med Hensyn til de gode Besætninger af Folk, vi i Regelen have i vore Skibe, og til Forholdet af de forskellige Befarenheder, kunne Fartøisfolkene til et Linieskib udelukkende tages blandt de Sø- og Usevante; hvorimod de Heel- og Halvbefarne komme til Seilene. Naar man istedenfor de 14 Fartøis-bakker, som Reglementet foreskriver, tager 24, vinder man, at man altid har Reservefolk for Sygdomstilfælde til alle Fartøierne, og at endog Barkas og Travaille kunne faae fuld dobbelt Besætning, og man vil ved Leilig-heder, hvor der af disse, Skibets 2 største Fartøier, fordres en lang eller forceret Roning, meget godt kunne roe dem med 2 Mand ved hver Aare.

Fartøisfolkene komme ikke til Seilene og ikke til Landgangscompagniet. De styrbords Fartøier besættes af Kongens-, de bagbords af Dronningens Qvarteer, ligesom de agterste Fartøier besættes med Agtergaster,

de forreste med Baksgaster. Ved Installationen og Organisationen af Fartøistjenesten iagttages:

1. Naar almindelig Fartøis-Ud- eller Indsætning finder Sted, hvadenten til Armering eller som daglig Tjeneste, da skulle Fartøierne ud- eller indsættes samtidigt fra begge Sider, og saamange Fartøier som muligt paa eengang.
2. Jollebomme i Storrøsterne ere af Vigtighed tilankers.
3. Naar Fartøierne ere i Vandet, bør Jolletallierne være afskagede, huggede i Øiebolte udenbords og dørhalte.
4. Naar et Sidefartøi skal affires, bør det altid have Ende forfra.
5. Hver Mand skal have sin bestemte Plads med hans Numer malet paa denne Plads; hver Aare maa være mærket efter den Tollegang, hvortil den er afpasset, og alt Fartøistilbehøret skal være kneblet, saa at det ikke kan rulle frem og tilbage i Fartøiet.
6. Fartøisfolkene skulle paa Fartøierne altid være eens og ordentligt paaklædte, med tilbørligt Hensyn til Veirets Beskaffenhed, samt om Aftenen altid have Trøier med.
7. Folkene skulle paa Fartøiet afholde sig fra al Passiaren*) og skulle, under Roning, altid trække paa Aarerne.
8. Ingen Mand maa forlade Fartøiet uden Tilladelse**), og de ved Fartøiet værende Folk skulle være opmærksomme paa, om Fartøiets Signal skulde blive heist ombord, i hvilket Tilfælde Fartøiet snarest muligt begiver sig ombord.
9. Naar Fartøiet ligger paa Siden af en fremmed Orlogsmand, skulle Fartøisfolkene blive siddende

*) I Søkrigsartikelsbrevet § 595 hedder det: „Ingen maae paa en Chaloupe holde Patiare, ei heller røge Tobak, end ikke, naar ingen Officer er med“. Red.

**) Paabudt ved Søkrigsart. §§ 478 & 571. Red.

- roligt paa deres Plads, uden at kige ind ad Portene eller staae op paa Falderebstrappen.
10. Tobaksrøgning paa Fartøi maa kun finde Sted undtagelsesviis*), og da med den ældste paa Fartøiet værende Officers Samtykke.
  11. Naar Skibets Fartøier, ved Ankomst til Skibet i Mørke, praies, da svares: »Chefen«, »Officerer«, eller, naar ingen Officer er i Fartøiet, da Skibets Navn.
  12. Babianer skulle, ligesom andre Skildvagter, væreaarvagne paa Fartøiet; de skulle hale deres Fartøi op under Slæberbommen, saasnart andre Fartøier skulle til eller fra Borde, og, gives Faldereb, da vende de sig mod den, for hvem Honneur gjøres, og hilse med Haanden til Huen eller Hatten.
  13. Slæberbommene skulle være saaledes installerede, at Fartøisfolkene med Lethed og uden Ængstelse kunne gaae ad denne Vei; navnlig ved beqvemme Leidere og dobbelte Stræktouge.
  14. Intet Fartøi maa sendes paa længere Tour, uden at det medgives Vand, Brød, et Baadscompas og, efter Omstændighederne, Vaaben.
  15. Intet Fartøi (med Undtagelse af Chefens) maa vente meer end 15 Minuter over den fastsatte Tid.
  16. Ethvert Fartøi, som kommer ombord imellem Kl. 11 Eftermiddag og Kl. 4 Formiddag, indføres i Logbogen.
  17. Fartøiers Forbironing. Herved iagttages, at Fartøi uden Officer lader holde paa Aarerne for Fartøi med Officer; at den yngre Officer lader holde paa Aarerne for den ældre, og Alle for Chefen. Den Ældre bliver imidlertid ved at roe væk, men besvarer den militaire Hilsen af den yngre Officer eller Fartøis-Underofficeren. Naar Chefen, roende i Chefs-Chalouppen (ikke Giggen), hilses af Fartøi med Officer,

*) See omstaaende Søkrigsart. § 595.

besvares denne Hilsen med, at de 2 forreste Mand, efter Pibesignal, reise Aarerne og derpaa, ligeledes efter Signal, lade dem falde igjen.

Den samme Høflighedsform, som iagttages mellem vore egne Fartøier, bør ogsaa vises fremmede Orlogsmænds Fartøier, forsaavidt som man kan være kjendt med Vedkommendes Rang. I det Hele bør det paalægges Mandskabet at vise den samme militaire Høflighed mod fremmede Officerer som mod egne.

D) Skandsevagten, Batterivagten, Portvagten og Lanternevagten.

I Almindelighed bestaaer vore Linieskibes Soldateske af: 1 Sergeant, 2 Corporaler, 2 Hornblæsere og 50 Menige; altsaa 1 Sergeant, 1 Corporal, 1 Hornblæser og 25 Menige paa Kongens- og det Samme (med Undtagelse af Sergeanten) paa Dronningens Qvarteer, samt 12 à 13 Menige paa hvert Ankerskifte.

1. Skandsevagten. Denne gjøres kun tilankers.

Den bestaaer af Corporalen og Hornblæseren, som høre til det den Dag vagthavende Qvarteer, samt 1 Gefreider og 12 andre Menige af det Ankerskifte, som skal have Hundevagt. Hvis der, formedelst Sygdom eller anden Aarsag, ikke er Menige nok paa Hundevagtskiftet, suppleres Skandsevagten af Førstevagtsskiftet, og Resten af dette Skiftes Menige gaaer til Batterivagten.

Skandsevagten, som skal være i Mundering og med Gevær, stiller, tilligemed de Soldater, som skulle afgives til Batterivagten (disse sidste i Bais-Trøie og med Sidegevær), Klokken 7½ Form. paa bagbords Kobrygge, og hele Paraden inspiceres her af Sergeanten, som derefter til Vagtechefen melder: Vagtparaden i Orden.

15 Minuter før 8 Glas lader han Skandsevagten trække hen paa bagbords Skandse, og Resten af de opstillede Soldater modtages af Skibssergeanten, som fører dem ned til Batterivagten. Commandeuren for Skandsevagten lader nu med Gefreider opføre 4 Poster: 2 ved

Faldrebene, 1 paa Bakken og 1 ved Kahytsdøren. Naar af Vagtchefen commanderes: »Klar ved Flaget«, trækker Skandsevagten hen tværskibs, agtenfor Stormasten, med Front agterefter. Naar der commanderes: »Klar overalt«, gjøres Skulder, og, naar der commanderes »Fyr«, presenteres Gevær. Naar Flaget er heist, gjøres Skulder, ved Foden, og Geværerne hensættes i Stativet. Skandsevagten afmarcherer derpaa til Vagtstuen, som er paa øverste Batteri, mellem Kanon Nr. 11 og 12 om Styrbord, med Bord og Bænke paa Plads. Skildvagterne ved Faldrebene skulle ved Commandoen: »Klar ved Flaget« gjøre færdig, ved »Klar overalt« lægge an, og ved: »Fyr« rask afskyde deres Geværer udfra Skibet, derefter sætte Hanen ned og presentere Gevær med Front imod Flaget, medens dette heises.

De fra Skandsevagten udsatte Poster afløses hver 2den Time. Udraaben af Vagten, hvadenten til Afløsning eller til Gevær, skeer ved Skildvagterne ved Faldrebene, der ere at betragte som Vagtens Poster for Gevær. Afløsningerne opføres af Gefreideren, med Undtagelse af de temporaire Afløsninger for Maaltiderne; dog skal Gefreideren paasee, at disse skee i rette Tid.

Naar Vagten kaldes til Gevær, stiller den paa den bagbords Side af Skandsen, med Front imod midtskibs, og gjør da Honneur efter Vagtchefens Ordre. Skal Honneur gives med Spil, commanderes Vagten af en Officeer; skal den honorere ved høitidelige Leiligheder eller for høitstaaende Personer, kan den, naar man betids er underrettet herom, forstærkes med hele det øvrige Mandskab af Soldatesken. Den samme Honneur, som gjøres af Skandsevagten, gjøres samtidigt af Skildvagterne ved Faldrebene. Ved Flagets Nedhaling gjøres samme Honneur som ved Heisningen.

Vagtcommandeuren sørger for at instruere Posterne om deres Pligter, sørger for deres Afløsning, samt for Orden, saavel med Vagtmandskabet, som i og i Nær-

heden af Vagtstuen. Sergeanten skal jevnlig inspicere Vagten.

Skandsevagten har Vagt fra Kl. 8 Form. til Kl. 8 Efterm., eller til Solnedgang, om denne indtræffer senere. Naar Skandsevagten skal opløses, enten fordi Vagten er til Ende, eller fordi der skal lettes, stiller den paa Skandsen, inddrager sine Poster, efterat disse ere afløste fra Batterivagten, og hele Styrken marcherer af til Vagtstuen, hvor Folkene træde af og gaae fra hverandre.

Gjøres Signal for »Klartskib«, begive Posterne sig strax til Vagtstuen, hvor Vagten opløses.

Temporairt kan Vagten opløses paa Grund af almindelig Exercice; men Posterne forblive i saa Fald udsatte.

Soldaternes Vagttour ordnes af Sergeanten, deres Posttour af Vagtcommandeuren.

2. Batterivagten gjøres baade tilankers og under Seil.

Tilankers fra Kl. 8 Form. til Kl. 8 Efterm. skal den bestaae af: 1 Artilleriunderofficer, Soldaterne af Førstevagtskiftet (med Undtagelse af dem, som maatte være tagne til Skandsevagten), og completeret med Saamange af Vagtmandskabet, at den hele Styrke bliver 1 Underofficer og 17 Mand, hvoraf 1 Mand som Gefreider, Alle med Sidegevær. Batterivagts Vagtstue er paa underste Batteri mellem Kanon Nr. 12 og 13 om Bagbord (lige foran Messen), med Borde og Bænke paa Plads og om Aftenen Lanterne.

Naar Skibssergeanten Kl. 7½ Form. har modtaget Soldaterne til Batterivagten ved Vagtparaden, opgiver han den fornødne Completeringsstyrke for Vagtchefen, som da beordrer den Artilleriunderofficer og det fornødne Mandskab, som efter Tour skal have Batterivagt, ned til Vagtstuen, hvor Skibssergeanten da seer hele Vagten i Orden, overleverer den til Artilleriunderofficeren og melder til Vagtchefen: Batterivagten i Orden.

Ved 8 Glas lader Batterivagts-Commandeuren Posterne føre ud. Disse ere:

Paa øverste Batteri: ved Kabyssen 2 Mand (1 paa hver Side).

- underste — 1 Mand for Gevær, 1 ved Forlugen.
- Banjerne: 1 Mand i Carréen, 1 ved Agterlugen, 1 ved Storlugen og 1 ved Forlugen.

Ialt 8 Poster.

Fra Kl. 8 Efterm. til om Morgenen ved Spulingens Begyndelse skal Batterivagten bestaae af 2 Artilleri-Underofficerer og Soldaterne af Vagtskiftet completeret med øvrigt Vagtsmandskab til 37 Mand, Alle med Sidegevær. Dens Poster ere da:

Paa Dækket: paa Bakken 1 Mand, ved Falderebene 2 Mand (1 paa hver Side).

- øverste Batteri: ved Kabyssen 1 Mand, ved Kahytsdøren 1.
- underste Batteri: for Gevær 1, ved Storlugen 1, ved Forlugen 1.
- Banjerne: i Carréen 1, ved Agterlugen 1, ved Storlugen 1, ved Forlugen 1.

Ialt 12 Poster.

Posterne afløses om Dagen hvert 4de og om Natten hvert 3die Glas og opføres altid med Gefreider, saaledes at Afløsningen tillige tjener som Patrouille.

Under Seil skal Batterivagten fra Kl. 8 Form. til Kl. 8 Efterm. bestaae af:

1 Artilleri-Underofficeer og Soldaterne af Vagtskiftet completerede med andet Vagtsmandskab til 26 Mand. Dens Poster ere da:

Paa Dækket: ved Falderebene 2 Mand.

- øverste Batteri: ved Kabyssen 2, ved Kahytsdøren 1.
- underste — for Gevær 1, ved Forlugen 1.
- Banjerne: i Carréen 1, ved Agterlugen 1, ved Storlugen 1, ved Forlugen 1.

Ialt 11 Poster.

Fra Kl. 8 Efterm. til Spulingens Begyndelse skal den bestaae af 2 Artilleri-Underofficerer og Soldaterne af Vagtskvarteret, completerede til 34 Mand, og har da samme Poster som om Natten tilankers, med Undtagelse af Posten paa Bakken.

Posternes Afløsning som tilankers.

Her er gaaet ud fra, at Posterne paa Dækket og ved Kahytsdøren altid besættes med 3 Mand hver, hvorimod de øvrige Poster besættes om Dagen med 2 Mand og kun om Natten med 3 Mand hver.

Foruden de foranførte Poster har Batterivagten at bestride alle temporaire Skildvagtposter.

Batterivagten skal forhindre al Uorden paa Banjerne og begge Batterierne, forbyde Adgang til Kistebænke og Poser paa Tider, hvor det ei er tilladt, forbyde Uvedkommende Adgang til Kabysen, forhindre Tobaksrøgning, hvor den ei er tilladt, have Tilsyn med de udhængte Lanterner, med Underste-Batteries Porte og Luftportene; (dog sortere disse Sidste specielt under Skibssergeanten).

Efter Kl. 10 om Aftenen skal Vagten desuden hver Time udsende en Patrouille, ført af Vagtens yngste Underofficer, der skal eftersee Orden overalt nede i Skibet, at ingen af Vagtsmandskabet har forstukket sig omlæ, at ingen Mand ligger i Koi'en med Klæderne paa; at Ingen ligger paa Dækket eller paa Kistebænkene; at Lanterne brænde klart, og at Skildvagterne ere paa deres Post og aarvaagne.

Er en Officeer beordret til at rondere, da medtager han Mandskab fra Batterivagten.

Under Spulingen opløses Batterivagten, dog saaledes, at der tilankers forbliver 2 Skildvagter paa Banjerne og 1 ved Kabysen, og under Seil tillige 1 ved Kahytsdøren og 2 ved Falderebene.

Temporairet kan Vagten opløses formedelst almindelig Exercice, dog forblive da de samme Skildvagter som under Spulingen.

Gjøres Signal for »Klartskib«, da møde strax alle Vagstens Poster ved Vagtstuen, hvor Vagten opløses.

Saa vel ved Skandsevagten som ved Batterivagten bør holdes en Vagtsprotokol.

3. Portvagten.

Naarsomhelst Underste-Batteries Porte ere aabne, bør der altid være Vagt ved dem. Er det under Seil, skal der være en Artilleri-Underofficer, som commanderer Portvagten, og 1 Mand ved hver aabne Port, klar med Porttouget. Tilankers behøves kun 1 Artilleri-Underofficer med 6 à 8 Mand, der mere ere at betragte som en Vagt, der skal forhindre al Uorden, saasom Passage af Personer eller Gods gennem Portene. Portvagten skal sortere under Batterivagts-Commandeuren, som efter Omstændighederne begjærer Mandskab til den hos Vagtchefen.

Luftportene skulle, som tidligere anført, staae under Skibssergeantens specielle Control. Ved Letning maa ei hives ind, førend han til Vagtchefen har meldt, at alle Luftportene ere lukkede, og under Seil maae ingen Luftporte aabnes, uden at det er meldt Vagtchefen, som da foranstalter Tilsyn med dem.

4. Lanternevagten.

Organisationen af denne er omstændeligen anført i Instructionerne af 1849; dog maa bemærkes, at, da alle temporaire Skildvagter skulle leveres fra Batterivagten, og da alle Batterilanternerne nu ere med Lys, bør Lanternevagten kun bestaae af 1 Overconstabel, 1 Constabel og 1 Lærling.

E) Entreskifter, Landgangs-Compagni.

Ved Dannelsen af disse gaer man ud fra 2 Grundprinciper:

1. At hver Mand beholder sit eget Vaaben, som han ree holder, er ansvarlig til, har mest Øvelse i at bruge og vinder Interesse for.

2. At Skibet, naar Entreskifte eller Landgangs-Compagni kaldes, vedbliver saa længe og i saa stor Udstrækning som muligt at være activt Batailleskib.

Det er saaledes naturligt, at man til 1ste Entreskifte fortrinsviis tager Besætningen fra Underste-Batteri og saaledes reducerer Linieskibet til Fregat. Men 1ste Entreskiftes Hovedvaaben er Huggert og Pistol, hvorimod Landgangscompagniet skal være bevæbnet med Rifler og Geværer. Man kommer altsaa til at tage Landgangscompagniet, hvor disse Vaaben findes, 3: hovedsageligen fra øverste Batteri. For nu at undgaae, naar Landgangscompagniet er kaldet, kun at have Underste-Batteries og nogle af Dæks-Batteriets Kanoner bemandede, kan man meget let, ved et bestemt Signal, lade Underste-Batteries Besætning gaae til Øverste-Batteries Kanoner.

Til et velorganiseret Landgangscompagni, der for et af vore Linieskibe vil udgjøre noget over 200 Mand, bør, foruden det fornødne Antal Officerer, Underofficerer og Hornblæsere, høre: Læge, en lille Ambulance, et lille Proviantmandskab og en Bøssesmed.

Folkene bør være forsynede med Bærerem til Geværet, Remme til Overkjolen, Brødpose og Feltflaske. Undertiden hører en Haubits paa Lavet med til Landgangscompagniet.

F) Den militaire Form — Ceremoniellet.

Den militaire Form har sin store Betydning. Naar det saaledes fremsættes som en nødvendig Betingelse, at et militært Corps er uniformeret, er dette ikke alene, fordi det saaledes seer smukkere ud, men fordi Uniformen skal være den hensigtsmæssigste Dragt, fordi Folkene i den slutte sig bedre sammen i Masse og arbejde med større Eenhed, fordi de Commanderende derpaa kjende deres Folk, og lede deres Bevægelser med større Lethed og Sikkerhed. Endelig er der, ligesaavel i de militaire som i de daglige Forhold, en bestemt, uaf-

viselig Vexelvirkning mellem Følelse og Form, og den Matros, som har faaet Mundering paa, vil alene herved allerede halvveis føle sig som Orlogsmænd. At vore Forhold, uagtet alle Bestyrelsens Bestræbelser, ikke endnu have tilladt os at uniformere vore Skibes hele Besætning, er høist beklageligt, og den luftige Sommerdragt — et Par Nankins Beenklæder, en blaa Uldskjorte og en Hue — der hos os maa træde istedenfor Uniform, er kun et daarligt Surrogat.

Naar der ved Exercicer er foreskrevet en bestemt Stilling, en bestemt Bevægelse, er dette ikke skeet for at genere Folkene eller blot for Udseendet; men fordi den befalede Stilling og Bevægelse er den, som tilsteder den største Udholdenhed, giver den største Hurtighed, Kraft, Sikkerhed og Appel i Manoeuvrens Udførelse, og som gjør, at Folkene, ved Massens Bevægelse, undgaae Collisioner med hverandre.

Den militaire Form og det militaire Ceremoniel er forøvrigt et af de delicate Spørgsmaal, hvor det saameget kommer an paa Chefens personlige Følelse og Taet, hvor det kommer an paa at træffe en Middelvei mellem den reent absolute, tankeløse Forgudelse af Personer og Ting og den sorgløse, jaskede Lige-gyldighed for og Tilsidesættelse af al Form.

Det er klart, at hele det militaire Gradationsprincip, som gaaer igjennem en Orlogsmænds Personel, maa udtale sig gjennem en bestemt Form, og at i en stor Orlogsmænd, hvor Forskjellen i Graderne bliver større, maa denne Form blive mere fremtrædende end i en lille Orlogsmænd; men det maa tillige af selve Formen fremgaae, at den skal tjene os Alle som en Paamindelse om det militaire Princip, ved hvilket vi Alle arbeide til samme Maal: Tjenestens Fremme.

At vise Ærbødighed for Gud og Religionen er ikke alene ligefrem befaleet, men man tør vel endog paastaae, at der gives Faa, for hvem dette falder saa naturligt

som for Søkrigeren, hvis Kald saa ofte ligesom bringer ham i nærmere Berøring med hans høieste Herre.

Fædrelandet, for hvilket vi Alle arbeide, staaer os dernæst over Alt, og den største Ærbødighed skal derfor i alle vore Foretagender fremtræde mod Kongen, Landets første Mand, og derfor ligger der en saa dyb Betydning i det danske Valgsprog: »For Gud og Kongen«.

Det synlige Sindbillede paa Fædrelandet, paa Nationaliteten, er Flaget, dette smukke Flag, der stedse har vakt og bestandigen vil vække den danske Søkriger til Stordaad, og det falder derfor ganske naturligt at vise Ærbødighed for det. Den almindelige Maade, hvorpaa dette skeer, er ved Hovedets Blottelse, Piben, Musik, Gevær-Præsentering og Skydning ved dets Heisning og Nedhaling. Men den dybeste Veneration og Kjærlighed til Flaget udpræger sig desuden gennem alle vore Forhold. Vi heise det til Gudsdyrkelse, til Glæde og Sorg; vi brede det over den Døde, og vi heise det til Kamp, og den bitterste Følelse — hvorfor vi bede Gud bevare os Alle — maa vistnok være den, at skulle stryge sit Flag. Vimplen, Standeren eller Commandoflaget er det synlige Distinctionstegn for den Commanderende og bør som saadant vises al Respect. Med Hensyn til Flag og Stander er befalet Salut ved Heisningen; men til Vimplen har man ikke taget noget saadant Hensyn; ja, det er endog ikke ualmindeligt, at Skibschefen ikke engang er ombord ved Commandoens Heisning, hvilket vistnok maa betragtes som en Uskik.

Skandsen er Skibets Paradeplads; den er det Sted, hvorfra Commandoen udgaaer, og det falder derfor ganske naturligt, at der vises den en vis Respect. Enhver Samling af Mandskabet der, undtagen efter Ordre, til Arbeide, Manoeuvre eller Exercice, strider imod god Orlogsskik, endsige at de derværende Folk passiare, spøge med hverandre, gaae med Hænderne i Lommerne, eller i det Hele foretage sig Noget, der er imod den militaire An-

stand. Skal Nogen af Folkene passere Skandsen, da skal dette under Seil skee paa den læ og tilankers paa den bagbords Side. Den luv Side af Skandsen under Seil og den styrbords tilankers bør fortrinsviis være forbeholdt Chefen, naar han er paa Dækket; hvis ikke, da den vagthavende Quarteerchef. Det bør i Regelen overholdes, at der ikke røges Tobak paa Skandsen, at Officererne ikke der tage Overklæder paa eller af, eller andet deslige. I det Hele bør Officererne ved eget Exempel lære Mandskabet at betragte Skandsen som et helligt Sted. Derimod forekommer det, som flere Chefer have fordret, — at Enhver, som nedenfra kom op paa Skandsen, skulde hilse, — mig at være en Overdrivelse, som snarere vil bidrage til at gjøre Sagen latterlig.

Et af en velorganiseret Orlogsmands Særkjender er Stilhed, at de vigtigste Arbeider, de største Manoevrer kunne udføres med den høieste Grad af alvorsfuld Ro og Stilhed. Det er derfor af Vigtighed at forhindre al høi Mønstren eller Raaben af Underofficererne paa Folkene, al ufofnøden Praien tilveirs, eller derfra til Dækket. Ligeledes maa paa det Alvorligste al Opsang forbydes. Et Sted, hvor Folkene gjerne ville synge op, er ved Forseils-Bugliner.

Commando-Ordene bør kun være de nødvendigste, og forøvrigt bør man ikke høre Andet end Pibesignalerne.

Alle Commandoer af Manoevrer bør skee igjennem Raaber. Som Kjendetegn bør Vagtchefen bære et Messingskilt paa Brystet, og tilankers alle 3 til Tjeneste værende Officerer bære Væрге. Alle Underofficerer, som have nogen speciel Tjeneste (Vagttjenesten undtagen), skulle bære Sidegevær.

At der vises Chefen Ærbødighed af Alle ombord, og i Almindelighed den Overordnede af den Underordnede, er et ligefremt Resultat af vor militaire Opdragelse. At saaledes den Underordnede, naar han tiltales af, gjør en Melding til, eller modtager en Ordre af en Overordnet,

gjør militairisk Hilsen; at han viger ham den bedre eller fornemmere Plads, er ikke nogen tom Formalitet. Det er en af den Underordnede for Dagen lagt Erkjendelse af det mellem dem stedfindende Subordinationsforhold. I Overeensstemmelse hermed bør Chefen, naar han kommer tilborde, være den Første, der gaaer op af Fartøiet, og naar han gaaer fraborde, den Sidste, der gaaer ned i Fartøiet.

At den første Baadsmand piber til Faldereb for Chefen, er en ganske passende Marquering af dennes høiere Rang; men at denne Underofficeer om Aftenen skal blive oppe til Chefens Ombordkomst, for at udføre denne Function, finder jeg latterligt.

At om Dagen Næstcommanderende modtager Chefen ved eller ledsager ham til Falderebet; at ligeledes de paa Dækket værende Officerer og Officianter stille til Faldereb for ham, er i sin Orden; men at Officererne herfor skulde kaldes op, eller, om Aftenen, Næstcommanderende eller nogen anden Officeer vente paa hans Ombordkomst, finder jeg urimeligt.

At hver Officeer særskilt skal gaae og bede Chefen om Landgangstilladelse og ligeledes melde sig til ham ved Ombordkomsten fra denne, er ydmygende, især for ældre Officerer, og selv fra det militaire Standpunct ikke ret passende, da det bebyrder Chefen med en ufornoden Detail. Naar Chefen, gjennem Næstcommanderende, lader Officererne meddele, at der er Landgangstilladelse for dem af disse, som ei have Tjeneste, og Næstcommanderende til samme Tid bestemmer, hvilke Officerer der muligen maatte være Extratjeneste for, saa veed enhver Officeer, hvorvidt han kan afbenytte Tilladelsen, og har da kun at indhente Næstcommanderendes Bestemmelse for Afbenyttelsen af Fartøi. Gjennem Qvarteerchefen og ved dennes Melding har Næstcommanderende al fornøden Control med hvem der er fraborde, og hvad Tid Enhver er kommen ombord.

En Ting, hvorom der i Almindelighed ombord hersker stor Usikkerhed, er: hvad der skal meldes Chefen, og hvad hans Tilladelse skal begjæres til. Dette er imidlertid afhængigt af saamange Omstændigheder, at det for en stor Deel maa være overladt til Vedkommendes Conduite. Instructioner og Reglementer af 1849 indeholde i § 257 en Deel Bestemmelser herom; men, skjøndt disse kunne være en god Veiledning, vise de tillige ved deres Mangelfuldhed, hvor vanskeligt det er at give absolute Bestemmelser herfor; thi det vilde vistnok f. Ex. være urimeligt, om Vagtchefen under almindelige Forhold vilde lade Chefen purre for at melde ham, hvergang man fik en Seiler i Sigte. Ligeledes vilde det neppe være passende, naar Chefen var paa Dækket om Natten, hvis Vagtchefen da vilde undlade at melde ham for 8 Glas, at begjære hans Tilladelse til at lade purre ud, eller til at lade det afløste Qvarteer tage Koierne ned. Endelig bør Chefens Tilladelse altid indhentes til Flagets Heisning og Nedhaling, samt til at skyde Vagtskud; — dog ikke Morgenskud, hvis Chefen er tilkois.

For slige Bestemmelser maa der nedlægges visse Grundprinciper; men Valget i det specielle Tilfælde maa som sagt for en Deel overlades til Vedkommendes Conduite. Og dog, jo flere absolute Bestemmelser man kan give herom, jo mere vil man naae en Eenhed, der er høist ønskelig; thi det er ikke alene uhyggeligt for Chefen, men endog umilitairisk, at han af en Officeer skal modtage Melding og Forespørgsel om Ting, som en anden undlader at melde eller forespørge om.

De Personer, som i saa Henseende i Regelen have directe Referat til Chefen, ere: Næstcommanderende, Observationsofficeren, Forvalteren, Secretairen, Overlægen og Vagtchefen.

Næstcommanderende har Tilsyn med hele Detaillen, som den, der under Chefen leder Tjenesten.

Observationsofficeren forelægger Chefen Observationsresultaterne, melder ham alt Mærkeligt, der maatte indtræffe af Naturphænomener eller deslige, samt gjør ham opmærksom, paa hvad han troer kunde være til Gavn med Hensyn til Skibets Navigering.

Forvalteren melder Alt med Hensyn til Proviantbeholdning, Proviantens Beskaffenhed og Conservation, Forandringer i Bespiisningen o. s. v.

Secretairen gjør Chefen opmærksom paa Rapporters Indsending, Skrivelseres Besvaring o. s. v.

Overlægen melder Alt med Hensyn til de Syge, Sundhedstilstanden, Sygepleien og Sygekosten.

Hvad Vagtchefens Meldinger og Forespørgsler til Chefen angaae, da kunne disse passende henføres under 3 Kategorier:

- 1) naar Chefen er tilkois,
- 2) naar han er nede, uden at være tilkois, og
- 3) naar han er paa Dækket.

I første Tilfælde melder Vagtchefen, naar han ikke, formedelst Vind og Veir eller andre Omstændigheder, kan udføre en ham given Ordre, især naar disse Omstændigheder fordre en anden Bestemmelse af Chefen; endvidere naar Land, Klipper, Grunde, Brænding eller Fyr faaes i Sigte, Signaler, som gjøres til Skibet, uventet lave Lodskud, om Tilskadekomne eller Overbordfaldne, alle betydeligere Beskadigelser paa Skibet, Orlogsmænd, som komme i Sigte, Ildebrand i Skibe eller iland og forevrigt alt Mærkeligt, som maatte passere i eller i Sigte af Skibet, og som maatte nødvendiggjøre en Bestemmelse af Chefen, eller vel endog dennes Nærværelse paa Dækket.

Han indhenter Chefens Tilladelse til at lade alle Mand kalde op, undtagen naar pludselige Omstændigheder og overhængende Fare nødvendiggjør dette øieblikkeligt, ligeledes til at lade gjøre Signaler, især

Larmsignaler, undtagen almindelige Varselssignaler, Signaler for Fartøier og for Skibets Sikkerhed.

I andet Tilfælde melder han, foruden det Foranførte, Fartøiers og fremmede Personers Ankomst ombord, Seilere og mærkelige Puncter paa Land, som faaes i Sigte, Sø-Uhrenes Optrækning, Visitation for Slukning af Ild og Lys, — denne skeer dog personligen af den inspectionshavende Officeer, som foretager Visitationen, — enhver betydelig Coursforandring, ligeledes alle betydelige Veirforandringer, som nødvendiggjøre en betydelig forandret Seilføring, alle Lodskud, Lukning af underste Batteries Porte og Luftportene, og forøvrigt Alt af Vigtighed, som maatte forefalde.

Han indhenter Chefens Tilladelse til Skibets Fartøiers Affiring, Heisning eller Bortsendelse, til Flagets Heisning eller Nedhaling, Bramræernes Op- eller Nedtagning, til at lade slaae 8 Glas Morgen, Middag og Aften, til at lade blæse til Klartskibs-Mønstring eller til Exercice, til at gjøre hvilket som helst Signal, til at lade Mandskabet skaffe Middag og Aften, til Koiernes Nedtagelse, under Seil til at lade aabne underste Batteries Porte eller Luftportene paa Banjerne, tilankers til Seils Loggjøring og Beslaaning, og endelig Alt, hvad han troer det nødvendigt at indhente Chefens Bestemmelse for.

I tredie Tilfælde melder han, foruden det i de to foregaaende Anførte, naar han har modtaget Vagten, Logninger, — disse kan han dog lade melde ved den Styrmand, som har logget, — alle tilfældige Coursforandringer, Pompernes Peiling, Ronders og Patrouillers Melding, 8 Glas ved alle Vagtskifter, og desuden Alt, hvad han troer kan interessere Chefen at faae Underretning om.

Han indhenter Chefens Tilladelse til Seilforandring og enhver Manoeuvres Udførelse, til Udpurring samt Koiernes Nedtagelse; endvidere til at lade Mandskabet give Frokost, til at begynde Spulingen o. s. v.

Fra Vagtchefens Standpunct troer jeg, at han, hvor han er i Tvivl, bør gjøre sig til Regel, heller at melde eller forespørge om lidt formeget, end at udsætte sig for Irettesættelse ved at unnlade at melde eller forespørge om Ting, der maaskee kunne have en ham ubekjendt Betydning for Chefen.

Slutteligen skal jeg med et Par Ord omtale et ofte misbrugt Udtryk, nemlig »Humanitet«.

Man hører saaledes undertiden anføre om en Skibschef, at han har været en meget human Mand, hvor det, nærmere betragtet, vel rettere burde hedde, at han ikke har været meget nøieregnende med, at Enhver gjorde sin Pligt.

Det høieste Maal, en Chef har at eftertrakte, er at være militairisk.

Selv om en vis personlig Elskværdighed tilskynder ham til at see igjennem Fingre med mange Ting, at være i høieste Grad føielig og eftergivende, maa han betænke, at han er uberettiget til at substituere sin egen Individualitet for Chefsstillingen; at alle de Hensyn, der tages til Chefen, ikke gjælde ham personligen, men Chefsstillingen; at det er denne, han skal soutenere, denne, han er uberettiget til at bortgive Noget af.

Desuden udelukker det Militaire ingeniunde den rette Humanitet; tvertimod, en rigtig militairisk Chef vil vel sætte Tjenesten over alle andre Hensyn, men vil tillige mod alle sine Underhavende stedse vise sig som den fuldkomne Gentleman.

Der gives for en Orlogsmand ingen bedre Tone, ingen, der bedre holder ud i Længden, ingen, der bedre holder Enhver paa sin rette Plads, end den militairiske, og, da Tonen ombord ganske vist for Størstedelen afhænger af Chefen og Næstcommanderende, siger jeg: Held den Chef og Næstcommanderende, om hvis Skib det med Sandhed kan siges, at der i det har været en rigtig militairisk Tone.

Idet jeg her har udtalt mine Anskuelser om forskjellige tjenstlige Forhold, er dette skeet uden nogen Fordring paa at optræde belærende.

Jeg maa naturligviis overlade til Enhver at veie og benytte de givne Vink efter eget Tykke.

Marinens Reservelieutenanter.

(Et Forslag til deres fremtidige Uddannelse).

Da Forholdene forrige Nytaar antog et saa truende Udseende, at en Krig syntes uundgaaelig, udgik der en Opfordring til private Skibsførere og Styrmand, der maatte ønske at træde i Marinens Tjeneste som Maanedslieutenanter, idet de anmodedes om at melde sig paa Orlogsværftet for der at gjenngaae en Exerceerskole. Denne Skole begyndte den 4de Februar og bestod i, at Eleverne uddannedes i ganske faa forberedende Øvelser, lidt Gymnastik og Vaabenøvelse, lidt af Haandvaabnens Brug og navnlig i Kanon-Exercicen paa øverste Batteri. Det var Hensigten, at denne Skole skulde tilendebringes i en Tid af omtrent 6 Uger; men allerede under 8de Marts, altsaa efter knap 5 Ugers Forløb fra Skolens Begyndelse, blev der udnævnt 14 Reservelieutenanter, da Forholdene krævede deres øieblikkelige Brug. De bleve ansatte paa een Maaned Opsigelse, fik Lieutenanternes daglige Uniform og yngst Lieutenants Gage, men skulde aflægge Uniformen, naar de atter udtraadte af Marinens Tjeneste. Den 1ste April blev Skolen sluttet efter 8 Ugers Øvelse, og under 4de April blev der udnævnt 20 Reservelieutenanter; nogle faa af Skolens øvrige Elever toge Tjeneste som Styrmand ombord i Krigsskibene.

Det hele Antal Elever, der havde gennemgaaet Skolen, var 72, hvoraf altsaa omtrent Halvdelen bleve Lieutenanter.

Ved en eventuel Udrustning af Flaaden behøves der til alle Dampskibe 89 Lieutenanter, til 2 Seilineskibe og 1 Fregat 25, til 4 Divisioner Kanonbaade (8) og Joller (16) 22, til Værftet, som Adjudanter, ved Cadetternes Øvelse, til Logisskibene, Trekroner, Christiansø og Transportvæsenet 23, eller ialt 159 Lieutenanter*). Heraf haves nu for Øieblikket 82 faste Lieutenanter og 13 Cadetter**), som kunne antages for brugbare til at forrette den underordnede Officeerstjeneste; men der mangler dog endnu 64 i Tallet, der altsaa maa udfyldes med Reservelieutenanter. Men, for at disse kunne uddannes selv til midlertidige Officerer, maa en Skoletid af 6 à 8 Uger ansees for aldeles utilstrækkelig. Vel have Eleverne det Fortrin fremfor Reserveofficers-Aspiranterne i Landetaten, at de som Skibsførere og Styrmand allerede ere Befalingsmænd, men denne deres Stilling kan dog ikke godt afgive nogen Garanti for deres Brugbarhed til militaire Befalingsmænd. Den Charakter, de have erholdt ved Styrmandsexamen, afgiver ganske vist et Middel til en relativ Bedømmelse, men denne Examen er af en saa speciel Natur, at man ikke af den kan faae noget at vide om Vedkommendes almindelige Dannelsesstrin; endvidere er en Tid af 8 Uger ikke nok for de Bedømmende til at lære Elevernes Forhold og hele persoulige Stilling at kjende. Hertil bruger Landetaten en Tid af 8 Maaneder, som vistnok ikke i nogen Henseende kan kaldes for lang.

*) Hvis hele Flaaden skulde udrustes, vilde der være Brug for over 250 Lieutenanter.

***) nemlig de, der have været paa Akademiet over 3 Aar og gjort mindst 4 Orlogstogter.

Reservelieutenanternes Tjeneste falder i to Grene: de blive enten Chefer for Kanonbaadene, eller de blive subalterne Officerer i de større Skibe. Til det første Hverv udtages naturligviis de Ældste, de, der have været Skibsførere og altsaa tidligere have havt en selvstændig Commando. Men Livet ombord paa en saadan Kanonbaad eller Kanonjolle er ikke behageligt og maaskee ikke udholdeligt for en ældre Mand, der rimeligviis har levet under beqvemmere Forhold, og baade Tjenesten og de Paagjældende vilde da lide derunder; det forekommer os derfor, at der burde sættes en Aldersgrændse for Antagelsen til Reservelieutenant. Ombord i de større Skibe tale Forholdene endnu stærkere for, at Reservelieutenanterne ere yngre Mænd, da de i Commando staae under den yngste faste Officeer, og da deres Tjeneste i det Hele taget der er af en underordnet Natur, undtagen netop hvad Exercice og Øvelser angaaer.

Saaledes som Tilfældet var ifjor, kunde der imidlertid ikke godt stilles Betingelser ved Antagelsen af Eleverne, da de, der meldte sig, ikke opnaaede Andet end Muligheden af at kunne blive Officerer for en kort Tid og ikke fik noget Vederlag for den Tid, de offrede paa Skolen. Vil man stille Betingelser, maa man ogsaa tilbyde Noget derfor, og, for at denne Sag kan blive nærmere drøftet, tillade vi os at fremkomme med følgende Forslag.

Hvert Aar i October Maaned udgaaer der en Bekjendtgjørelse fra Marineministeriet, hvorefter de Skibsførere eller Styrmand, der ønske at blive Reserveofficerer, indgive deres Ansøgninger derom til Ministeriet, ledsagede af Skipper-Bevilling eller Styrmandspatent og Fartsattester. En yderligere Betingelse for at antages, er, at de skulle have en Alder af imellem 20 og 30 Aar.

Paa en opgiven Dag i December Maaned møde Ansøgerne efter Tilsigelse for en Commission, bestaaende af Sætimesteren, Navigationsdirecteuren, Exerceerskoleforstanderen og en af Marinens Overlæger.

Denne Commission undersøger, om de Paagjældende lide af nogen Legemsfeil, og lader dem endvidere meddele en eller anden Begivenhed, en Affaire, en Recognosering eller deslige, som de derefter skulle skrive en Beretning om. Som Førere af Kanonbaade kunne de ofte komme til at handle paa egen Haand, og de bør da ogsaa paa en forstaaelig og tydelig Maade kunne give en Indberetning, om hvad der er forefaldet. Commissionen undersøger nu disse Beretninger, sammenligner de forskjellige Fartsattester, som den har faaet tilsendt fra Ministeriet, og afgiver derpaa en Erklæring til Ministeriet, om hvilke der kunne antages, idet Maximum her (under almindelige Forhold) sættes til 15.

Der har tidligere aldrig været vraget iblandt de Koffardiofficerer, som meldte sig til at blive Maanedslieutenanter, da Marinen maaskee har troet ellers ikke at kunne faae Nogen, men Følgen heraf har været, at mange flinke Skibsførere ikke have tilbudt deres Tjeneste, da de ikke vilde træde ind i Marinen paa en saadan Maade, hvor det næsten saae ud som en Naadessag at blive Lieutenant, medens de ikke nu vilde holde sig tilbage, hvor deres Dygtighed vil sikkre dem en Ret til at blive antagen, saafremt der er Pladser nok. Iblandt vore tidligere Maanedslieutenanter har der ganske vist været mange flinke og dygtige Folk, som have gjort udmærket Tjeneste og godt udfyldt deres Plads, men der har ogsaa været Folk, som aldrig burde have havt Tilladelse til at bære Marinens Uniform. Naar Koffardimarinens seer, at disse Folk, som den ikke kan bruge, blive Lieutenanter, hvem kan da fortænke den i, at den taber meget af sin Agtelse for den Stilling, der saa let kan opnaaes? Paa den anden Side kunne Marinens Officerer

ikke faae stor Tiltro til den Hjælp, som de kunne erholde fra Koffardimarinen, thi de maae naturligviis bedømme denne Hjælps Værdi efter de Folks Dygtighed, som yde den. Desuden have de faste Officerer i Marinen, hvilke have gaaet en grundig og streng Skole igjennem, inden de bleve Lieutenanter, for derefter i omtrent 20 Aar at blive staaende i denne Classe, et billigt Krav paa, at ikke Alle og Enhver strax skal kunne indtage en Stilling ligeordnet med den, som de saa møisommeligt have erhvervet. Begge Parter ville derfor vinde ved vor Plans Gjennemførelse, Koffardimarinen vil faae mere Agtelse for Orlogsmarinen, naar denne ikke længere betragtes af hiin som et Nødanker for gamle Skippere og ubrugelige Styrmand, medens Orlogsmarinen vil faae mere Agtelse for Koffardimarinen, naar den lærer dennes bedste Kræfter at kjende, og vi behøve ikke nærmere at vise, hvilken heldig Indflydelse dette gode Forhold vilde have paa Marinens hele Udvikling.

Af denne Grund have vi derfor foreslaaet den ovenfor nævnte Prøve og Bedømmelse af Commissionen, ligesom vi anbefale en grundig og omhyggelig Undersøgelse af Vedkommendes Fartsattester*).

De, som nu efter Commissionens Indstilling af Ministeriet udnævnes til Reserveofficeers-Aspiranter faae fra 1ste Januar en maanedlig Gage af 20 Rd. og Tilladelse til at bære en blaa Pijækkert med Ankerknapper og Distinctioner som Landetatens Reserveofficeers-Aspiranter, samt en blaa Hue med en 6" bred Guld-tresse og Cocarde, en Uniform, der ikke vil medføre store Udgifter, og som de altid senere kunne bruge. En Sabel med Gehæng kunne de faae tillaans fra Tøihuset. Det forekommer os, at Benævnelsen «Underlieutenanter» vilde være en passende Titel for dem og vistnok velset af dem.

*) Dette er, saavidt vides, altid skeet.

De møde nu paa Værftet efter Nytaar, samme Dag, som Exerceerskolen for Skole-Officererne og Under-officererne begynder, og de gennemgaae da Skolen i samme Omfang som og sammen med disse. Denne Skole fører Søløimesteren Tilsyn med, og baade han og Skoleforstanderen ville herved kunne danne sig et Begreb om Elevernes Evner og Opførsel i Almindelighed. Disse to Officerer indgive derefter ved Skolens Slutning (omtrent den 1ste April) en Liste over de i Skolen værende Underlieutenanter med Charakterer for Exercice, godt Forhold, almindelig Dannelse o. s. v., og de, hvorpaa der var noget Særdeles at udsætte, hvilket maatte gjøre dem aldeles uskikkede til at være Officerer, skulde casseres, hvorimod alle Øvrige vedblive at være Underlieutenanter.

I April Maaned kunne de ansættes ved Værftet, hvorved de faae Leilighed til at lære de forskjellige Contoirer og Arbejdssteder at kjende. Tre Dage om Ugen samles de til Vaabenøvelse et Par Timers Tid. Der er endvidere i denne Maaned Leilighed til at lade dem foretage nogle Skydeøvelser fra Barkas, og maaskee gjøre nogle smaa Øvelsestoure med den til Corpsernes Disposition stillede Skruekanonbaad.

Fra 1ste Mai udcommanderes de til de forskjellige Skibe (med Undtagelse af Cadetskibet). De skulle da gaae tilhaande ved Epviperingen og navnlig deeltage i Indøvelsen af Exercicen med det indrullerede Mandskab. Fra Commandoens Heisning bliver deres Søgage 25 Rd. om Maaneden, foruden 4 Mark daglig i Messepenge; de kunde da passende holde Messe sammen med Maskinmestersvendene, der ombord have omtrent den samme Stilling som Underlieutenanterne. Deres Tjeneste ombord skal være deels Styrmandstjeneste, deels Cadet-tjeneste, og man faaer derved et Savn afhjulpet, som vor Marine lider af i Modsætning til andre Mariner, ved at faae det Hul udfyldt, der nu findes mellem Officerer

og Underofficerer, hvorved Tjenesten ganske vist vil vinde meget.

Livet sammen med Officererne vil give disse den bedste Leilighed til at lære Underlieutenanterne at kjende, og, naar Chef, Næstcommanderende og Trediecommanderende efter Togtets Slutning indgive en Bedømmelse over dem, hvorved naturligiis Quarteercheferne ville blive adspurgte om deres Mening, saa er der al mulig Grund til at antage, at denne Bedømmelse er saa correct og af en saadan Betydning, at Ministeriet kan udnævne dem, som opnaae en fordeelagtig Døm, til Reservelieutenanter. Som Saadanne skulle de staae til Disposition i 6 Aar og give Møde ved Indkaldelse, forsaavidt de ere hjemme, eller strax ved deres Hjemkomst. De skulle underrette Ministeriets Secretair om, hvergang de gaae tilsøes, men forresten skal det staae dem frit for at tage Hyre, naar de selv ville. De skulle have Tilladelse til at bære Sølieutenants daglige Uniform, saalænge de saaledes staae til Disposition, undtagen i det Tilfælde, at de gaae ud som Styrmand, og i det Hele være stillede som Officerer, der staae à la suite. Naar de blive indkaldte til Tjeneste, skulle de have yngst Lieutenants Gage og Emolumenter. Efter saaledes i 6 Aar at staae til Disposition, faae de Afsked af Marinens Tjeneste, og det er da en Selvfølge, at de aflægge Uniformen.

I Krigstid, eller rettere sagt under krigstruende Omstændigheder, burde det Antal Underlieutenanter, der antages, forøges efter Omstændighederne, idet dog herved maa bemærkes, at man efter de første 6 Aar stadig vil have 80 à 90 Reservelieutenanter disponible, eller dog vide, hvor de vare at faae, paa samme Maade som permitterede Officerer.

Hvad nu Udgifterne til denne vigtige Sags Fremme angaae, da stille de sig saaledes:

15	Underltnr.	i	4½	Maaned	à	20	Rd.	. . . .	1350	Rd.
15	do.	i	4	do.	à	25	-	. . . .	1500	-
15	do.	i	122	Dage	à	4	Mk.	. . . .	1220	-

Ialt omtrent 4070 Rd.

Vi skulle i Modsætning hertil bemærke, at Landetaten ifjor uddannede omtrent 240 Reservelieutenanter, der gennemgik en 8 Maaneders Skole og havde 20 Rd. om Maaneden, hvilket udgjør ialt henved 39000 Rd. Vi antage derfor, at, naar der for Fremtiden maa og vil blive anvendt Millioner paa Marinens Materiel, saa vil nogle faa Tusind Daler mere til det Personelles Udvikling ikke have Stort at betyde, især hvor der vindes saameget derved som her, nemlig altid at have et complet Officeerscorps.

Et andet Spørgsmaal er, om yngre Skibsførere og Styrmande ville føle Lyst til at gaae ind paa disse Betingelser, men det troe vi dog. Fra deres 20de til 30te Aar vil der sikkert komme en Vinter, da de ligge hjemme uden Beskjæftigelse, og hvor de altsaa ikke spille nogen Tid ved at gaae ind paa Skolen, og næste Aars October have de atter Frihed til at søge Hyre. De ville ikke sætte Noget til, da de ikke offre deres Tid for Intet, og det vil senere, naar de maaskee blive Skibsførere paa de lange Reiser, kunne komme dem til Nytte, at de have lært at betjene en Kanon og haandtere Gevær, Pistol og Huggert. Under deres Tjenestetid som Lieutenant ville de naturligviis ikke blive meget besværede, da alle praktiske Øvelser godt kunne bruges til de faste Officerers Uddannelse. Naar de indkaldes i Krigstid, vil Kjærligheden til deres Fædreland vistnok hos Mange af dem være en mægtig Drivfjeder til saa snart som muligt at opfylde den Pligt, som de have paataget sig, og dertil kommer, at de da ere sikre paa strax at komme til at gjøre Tjeneste som Lieutenanter med Gage. Det forekommer os ikke mere end billigt,

at de da fik Commando ombord efter deres Anciennetet som Lieutenant regnet fra Udnævnelsesdagen, sammen med de faste Officerer, og at en hæderlig Vaabendaad kunde berettigede dem til at træde ind i Marinens faste Officeerscorps med Bibehold af deres Anciennetet. De burde endvidere have samme Ret til Pension og samme Adgang til civile Embeder som de faste Officerer, naar de ved Saar eller anden Skade i Tjenesten bleve satte ud af Stand til senere at kunne søge deres Erhverv paa Søen.

Men hertil kommer endnu en anden Betragtning af Sagen. I »Lov om Værnepligten for Kongeriget Danmark« af 2den Marts 1861 slutter § 24 (om Indkaldelsesmaaden) saaledes: »Styrmænd, der have gjort 2 Togter, og Skippere, der have gjort 1 Togt, kunne ikke indkaldes uden som Befalingsmænd«. Altsaa kunne de indkaldes som Underofficerer. Derimod vil enhver Skibsfører eller Styrmænd, der er udnævnt til Reservelieutenant, kun blive indkaldt som Lieutenant, og de behøve ikke at tjene som Menige, saaledes som alle Øvrige af deres Stand. Som Underlieutenanter afljene de saaledes deres Værnepligt paa en baade fordeeltigere, smukkere og behageligere Maade.

Ifølge § 25 kan Værnepligten aftjenes ved 8 Aars stadig Tjeneste, medens 5 Aars stadig Tjeneste giver Ret til at overføres i Forstærkningen; for Reserveofficererne stiller Sagen sig anderledes, idet de aftjene deres Værnepligt ved at staae til Marinens Disposition i 6 Aar, uden at blive indkaldte i Fredstid. I Krigstid ville de vel blive indkaldte i alle Tilfælde, der gjælder det altsaa: Lieutenant eller Matros! Efter de 6 Aars Forløb faae de Afskedspas, hvilket alle Andre først opnaae efter at have staaet i Rullen i 16 Aar (§ 37).

I § 44 af ovennævnte Lov hedder det: »Hvis en befaren Søværnepligtig paa Grund af Fraværelse ikke inden sit 28de Aar har gjort 1 Togt, kan saadan

Fraværelse ikke længere betragtes som lovligt Forfald, og han bliver da at indkalde forlods, hvorefter han ikke mere kan afmønstres i udenrigs Fart eller forlade Landet, forinden han har gjort Fyldest for samme Tjeneste, som ordentligviis affordres hans Jevnlige. Eet Togt maa enhver befaren Mand altsaa gjøre, og han kan derfor ligesaa godt forsøge paa at komme til at gjøre dette Togt som Underlieutenant.

De Værnepligtige, der godtgjorde at have gjort Tjeneste som Frivillige i 3 Maaneder af 1848 og Felttogene 1849—50, opnaaede ved Loven af 17de Juni 1853 kun, at hvert af disse Aars Tjeneste regnedes som et heelt Aars stadig Tjeneste, hvorimod de eventuelle Reserveofficerer opnaae langt Mere for meget Mindre.

De mange Fordele, som vi ovenfor have fremstillet, forekommer os at være en Borgen for, at det ikke vil være vanskeligt at finde Mænd, der ville gaae ind herpaa; medens paa den anden Side den ringe Sum, vi ovenfor have nævnt at ville medgaae, ikke synes at lægge Hindringer iveien for Sagens Fremme, hvor Spørgsmaalet er af en saa vigtig Natur som her.

I sin Artikel om Orlogsflaadens og Handelsflaadens Officerer vil Lieutenant Bluhme have, at Reserve-lieutenanterne, naar Akademiet ikke kan levere et tilstrækkeligt Antal, skulle uddannes derved, at Skippere og Styrmand indkaldes til frivilligt Møde, og det er netop dette, hvortil vi her have foreslaet en Udførelsesmaade. At gjøre Nogle af disse Indkaldte til Officerer, Andre til Underofficerer, troe vi derimod ikke vilde være heldigt, da Mange, og det maaskee de Bedste, vistnok af disse Grunde vilde holde sig tilbage; man kan desuden i Krigstid snart uddanne et tilstrækkeligt Antal brugbare Artilleriunderofficerer (Matrosunderofficerer ville endnu lettere kunne faaes) ved at udtage de Bedste af de befarne Matroser, der have været Elever paa

Exerceerskibet, til at gennemgaae en Skole, hvor deres Færdighed i Exercicen blev opfrisket, hvilket vel vil tage omtrent en Maaned. Dette blev gjort i Sommer, og det var kun ganske Enkelte af de saaledes dannede Underofficerer, der bleve erklærede for ubrugbare, medens Størstedelen blev meget godt anbefalet som Underofficerer.

At gjøre de dygtige Skibsførere og Styrmand, der melde sig (og de aldeles Udygtige ville vel neppe gennemgaae den tredobbelte Skjærsild af Commisionsbedømmelse, Exerceerskolebedømmelse og Togtbedømmelse), til Underlieutenanter, naar deres Øvelse var forbi, vilde, forekommer det os, være at sætte dem for lavt. De burde indtage en med de yngre Officerer ligeordnet Stilling, eller idetmindste kunne aspirere til en saadan Stilling. Kun ved fuldstændig at være Officerer vil det desuden være muligt for dem at haandhæve den Commando, de faae over det indrullerede Mandskab, der meget snarere tilsidesætter den tilbørlige Lydighed mod en Underlieutenant end mod en Officeer. Den samme Mand vil derfor gjøre bedre Tjeneste som Lieutenant end som Underlieutenant, da den egentlige Tjeneste dog ikke bliver synderlig forskjellig med den forskjellige Titel.

At der er meget i Lieutenant Bluhmes Forslag, der fortjener en nærmere Overveielse, er sikkert; navnlig vil den forøgede Øvelse og den lavere Avancementsalder afgive en stor Garanti for at faae et godt uddannet, brugbart og activt Officeerscorps. Om det i sine Enkeltheder lader sig praktisk gennemføre, er derimod et andet Spørgsmaal, som vi ikke ville opkaste os til Dommere over.

Det, der vil vindes ved vort Forslag, er altid at have brugbare Reserveofficerer disponible i et tilstrækkeligt Antal, uden at dette vil medføre store Udgifter for Staten, og dog være en Fordeel for de Paagjældende.

Der vil imidlertid medgaae nogle Aar, inden Tallet af de Reserveofficerer, der behøves, er naaet, og, naar vi derfor anbefale en snarlig Iværksættelse heraf, troe vi tillige at kunne udtale, at Marinen med et paa denne Maade fuldtalligt og indøvet Officeerscorps og med et nogenlunde gavmildt Beløb til en hurtig Forøgelse og Forbedring af Materiellet, endnu i lang Tid vil kunne bevare den for Danmarks Velfærd aldeles uundværlige Overlegenhed over den Fiende, der staaer bagved alle disse Forslag og Foranstaltninger.

Kjøbenhavn i Januar 1862.

H.

Socadet-Akademiets Historie fra dets Stiftelse indtil 1827,

af Capitainlieutenant A. Hedemann.

II.

Fra Foreningen med Landcadet-Akademiet 1728
indtil 1737.

Om end begge Compagniers Forening var upopulair og i flere Henseender ikke havde gode Følger, navnlig paa Grund af, at Søcadetternes Chef underordnedes Landcadetternes, hvilket gav Anledning til adskillige Rivninger, opnaaedes dog ved Cadetternes Indlogering og Forpleining paa Akademiet, at de kom under bedre Opsyn, hvorved igjen Disciplinen forbedredes. Protokollerne vrimle nu ikke længere af vidtløftige Forhør og strenge Straffedomme. Og, idet Cadetterne havde deres Hjem paa Akademiet, udsattes de ikke for Mangel, om end det Nødvendige kun knapt tildeelttes dem, og endelig kunde de ikke nu, saa let som tidligere, unddrage sig for at møde ved Underviisningen.

Commandeur-Capitain Hoppe udnævntes nu til Chef ved Compagniet med 98 Rdl. Tillæg, under Admiralitetets Overbestyrelse og Commando. Men Hoppes Virksomhed ved Akademiet som Chef var meget kortvarig. Siden 1716 havde han været 2den Cadetofficer, men lidt over 2 Maaneder efter hans Udnævnelse til Chef fik han, tilligemed tvende andre Officerer, uden videre Afsked, fordi de, paa alle Matroscompagni-Chefernes Vegne, frasagde sig at holde Compagnierne complete for en bestemt Sum, der blev dem tilstaaet for at hverve de manglende Folk, men som de fandt for liden. Capitain Fontenay, der var Cadetofficer, eller som han da kaldtes Lieutenant ved Compagniet, udnævntes til Chef, og Lieutenant Hans Rømling til Cadetofficer. Afløsningen skete dengang med nogen Ceremoni: Cadetterne vare i Gevær, Hoppe holdt en Afskedstale, og de ny Udnævnte forestilledes Compagniet af Schoutbynacht Hagedorn paa Admiralitetets Vegne.

Eftersom Bestemmelsen om, kun at antage dem, som vare over 14 Aar, i længere Tid ikke var bleven overholdt, men endog Børn saa godt som paa Vuggen undertiden udnævntes, dels til Reforme-, dels til virkelige Cadetter, til Belønning eller Understøttelse for Forældrene, der i sidste Tilfælde modtog deres Børns Gage: var Gjennemsnitsalderen, naar enkelte Undtagelser fraregnes, efterhaanden bleven langt mindre. — Endnu bestandig var over Halvdelen af Compagniet fraværende, Enkelte udcommanderede, men de Fleste permitterede. Disse maatte, naar Leilighed gaves, rapportere til Chefen om Alt, hvad der hændtes dem. Denne sendte dem deres tilgodehavende Gage, undertiden Forskud eller Tilladelse at trække Vexler paa sig, naar de vare i Forlegenhed. Vare Rapporterne skjødesløse eller mangelfulde, undlod han ikke at bebreide dem det, dog altid i alvorlige og milde Udtryk, som en Fader kunde have skrevet til en Søn. Lode de ikke høre fra sig, ind-

stilledes de til Afsked, dog ventede man længe dermed; ved Fontenays Tiltrædelse som Chef havde 4 Cadetter i 7 Aar ikke ladet høre fra sig, hvorfor de, efter hans Indberetning herom, afskedigedes ifølge kgl. Resolution. I det første Aar logerede kun 17 virkelige og 3 Reforme-Cadetter paa Akademiet, 2 logerede i Byen, den ene, Ambrosius Larsen, der tillige var fritagen for Underviisningen, fordi han var gift, den anden af uanført Aarsag. Af Volontairerne deeltog kun faa i Underviisningen, de fleste vare for unge. Blev der Avancement i Compagniet, indstilledes i Reglen de, som havde besøgt Akademiet, og udnævntes da til Reforme-Cadetter, forsaavidt de ovenfor omtalte, der udnævntes af kgl. Naade, levnede Plads for dem.

Cadetterne havde nu Tag over Hovedet; 2 à 3 boede sammen paa eet Kammer. Før 1733 tillodes det Ingen uden særlig Grund at boe i Byen; men efter den Tid tillodes det i Reglen de yngste, som havde deres Forældre i Byen, at boe hos disse. Rimeligviis bidrog den store Ildebrand i October 1728 til, at Forældrene ikke heller før ønskede det. Efter denne fik ogsaa Chefen Bolig paa Akademiet for sig og Familie. Brænde og Lys bleve dem endnu kun sparsomt tildeelte. Hver ottende Dag lod Chefen for Landcadetterne uddele 7, 8 à 9 Stkr. Brænde om Dagen for hvert Kammer, eftersom det var koldt til. Lys uddeelfes hver Maaned, eet Lys pr. Kammer for de længste Aftener og $\frac{1}{2}$ for de kortere. Hvorledes Cadetterne bespistes paa Akademiet, findes ikke omtalt; derimod var det alt tidligere reguleret, hvorledes de skulde bespises ombord for hver Dag: 2 Retter varm Mad om Middagen og om Aftenen Grød.

Som tidligere holdtes Bøn Morgen og Aften, men nu for de samlede Compagnier, hveranden Dag paa Dansk, hveranden paa Tydsk*). Forsømte Religions-

*) Dog holdtes den ikke regelmæssig, men undertiden paa ube-

læreren, holdtes den af en Underofficer. En Underofficer og 5 Cadetter maatte tilligemed et tilsvarende Antal Landcadetter gjøre Vagt ved Indgangen til Akademiet og træde i Gevær for Ridderne af Dannebrog*) og dem, som vare af høiere Rang, for Admiralitetets Deputerede og for Chefen for Landcadetterne.

Adjutantens Tjeneste var i denne Periode ligesom tidligere, men i Slutningen af 1736 reguleredes saavel dennes som Underofficerernes Tjeneste ved en speciel Instrux af Fontenay, og denne undergik i de efterfølgende 100 Aar, med Hensyn til Underofficerestjenesten, kun meget faa Forandringer. Adjutantens Hovedpligter bestode i at paasee Orden ved Bønnen, i at ledsage Cadetterne til Kirke, efter at have mønstret deres Paa-klædning, og i at have Tilsyn med, at Underofficererne gjorde deres Pligter. Han maatte ikke forlade Akademiet, naar Chefen og Lieutenanten begge vare fraværende. Han hentede Parolen og modtog Ordre i Admiralitetet. Han havde Tilsyn med de Syge, med Munderingernes Opbevaring, Udlevering etc., med Forbrugen af Ild og Lys.

Underofficerestjenesten reguleredes saaledes, at En havde Vagt, En Ordonnants.

Den Vagthavende saavel som Adjudanten deeltog kun, saavidt deres Tjeneste tillod det, i Underviisningen: Vagten varede fra Kl. 5 om Morgenen til den næste Dags Morgen Kl. 5; i den Tid maatte den Vagthavende ikke forlade Akademiet; han maatte sørge for, at Cadetterne bleve vækkede, og mønstre dem paa Underviisningssalene. Han skrev Rapport om Alt, hvad der forefaldt, og denne forevistes Chefen af Adjudanten. Han havde Tilsyn med Cadetterne i Underviisningstimerne paa Salene o. s. v.

---

stemte Tider efter Ordre af Chefen for Landcadetterne, og ofte 4 Gange om Ugen paa Tydsk og 3 Gange paa Dansk.

*) Dengang identisk med Hvid-Ridder.

Den Ordonnantshavende havde Inspection paa Kamrene, hvor han skulde eftersee Orden og Reenlighed. Han havde Tilsyn med de Syge og med Cadetterne i Dandse- og Fegtetimerne o. s. v.

Samlet Underviisning for begge Compagnier fandt ikke Sted. De fælleds Lærere læste 6 Timer om Ugen for hver fælleds Disciplin med Søcadetterne. Navigation, Regning og Skrivning lærtes i samme Time; men med Navigationen begyndte de først efterat have opnaaet nogenlunde Færdighed i Regning og Skrivning. Religion og Artilleri lærtes ligeledes i samme Time, men paa Artilleri begyndte de først, naar de kunde deres Christendom. Til Geværexercice anvendtes 6 Timer, til Dands 6, til Fegtning 4 Timer om Dagen; altsaa en Forøgelse af 2 Timer til Legemsøvelser. Men, endskjøndt den aandelige Underviisningstid saaledes var formindsket til Halvdelen af Tiden før Foreningen, tør man dog antage, at Underviisningen ikke stod paa noget lavere Standpunct, thi deels vare Lærerne ikke saa forsømmelige som tidligere, deels kunde Cadetterne holdes stadigere til Underviisningen.

Da Frederik den 4de og efter dennes Død Christian den 6te endnu hyppigere udnævnte Reforme-Cadetter, overfyldtes Akademiet saa stærkt med Børn, der ikke kunde regne eller skrive, at Chefen i 1733 blev nødt til at antage en særskilt Lærer hertil. Efter at have indhentet kgl. Tilladelse antoges en saadan, der skulde give 19 Timers Underviisning om Ugen for 94 Rdl. aarlig, der betaltes af de gagerede Cadetter, ved Afdrag af Gagen; disse maatte saaledes betale for de Yngres Underviisning. Den engelske Sproglærer var nemlig afskediget paa Grund af Alderdom, og, da der ikke antoges nogen ny, besparede Cadetterne, hvad de havde betalt denne, som dog beholdt de 22 Rdl. i Pension, hvormed Kongen tidligere havde suppleret hans Gage. Denne var kun liden, eftersom han havde været Lærer i

26 Aar. Senere blev Chefen af Mangel paa Plads nødt til at foreslaae Admiralitetet at lade de Yngste, som endnu ikke kunde regne og skrive, undervise hjemme hos Regnelæreren, der holdt privat Institut, imod at de, hvis Forældre vare velhavende, betænkte Læreren med en Nytaarsdouceur; de fattige Cadetter vilde han læse med uden Godtgjørelse. Dette foresloges af Chefen og billigedes af Admiralitetet.

Af et Skudsmaal over tvende Cadetter, som Chefen udstedte paa Admiralitetets Forlangende, sees omtrentlig, paa hvilket Standpunct de stode, efter at have været Cadetter i 6 Aar. Om dem begge hedder det heri, at de havde lært Navigationen ganske og at sætte Bestik i platte og voxende Kaart; om den ene, at han havde gjennemgaaet Geometrien og var vel avanceret i Artilleri; om den anden, at han kunde Noget af begge de sidste Discipliner.

Til Underviisning i Sømandskab anskaffedes en Model af et Orlogsskib, og en Baadsmand lærte Cadetterne at takle det.

Om nogen Examen var der endnu ikke Tale; kun engang i 1728 anstillede Admiralitetet en Examination over to Cadetter, om hvem Fontenay havde forespurgt, hvilken der maatte avancere til Underofficeer. Udfaldet blev, at den Yngste, som svarede bedst for sig, avancerede. Da Admiralitetet altid, naar ingen anden Begunstiget var forhaanden, tog Chefens Indstilling tilfølgende, var det naturligt, at de grebe til dette, vel usædvanlige, men dog lovlige Middel, for at afgjøre dette usædvanlige Spørgsmaal.

Om noget Cadetskib var der endnu ikke Tale.

De fredelige Forhold i denne Periode medførte naturligviis, at der ikke udrustedes saa mange Krigsskibe som tidligere, og saaledes formindskedes den gode Leilighed for Cadetterne til Øvelse paa Søen. Dog forsømtes den ikke ganske; thi hvergang der udgik

Skibe, enten paa Beseilingsstouere eller til Vagtskibsstationer, sendtes 5, 10 à 12 Cadetter ombord, eftersom Pladsen tillod. Undertiden sendtes Cadetofficeren ud med, og Cadetterne stode da under hans specielle Commando. Saaledes sendtes Lieutenant Rømling 1729 med 8 Cadetter ombord i Fregatten Høyenhald, der gik til Norge for at hente Toldafgifter. 1731 udcommanderedes Chefen for Akademiet som Flagcapitain paa Schoutbynacht Hagedorns Escadre, og alle de hjemmeværende Cadetter fordeeltes paa Skibene. Dette var kun en Beseilingsstour, der varede i 2 Maaneder. Endvidere udsendtes de med ostindiske og grønlandske Coffardifarerer; 1735 sendtes endeel med Lastdragere, der førtes af Officerer. Disse bleve udførlige Instruxer medgivne, om hvorledes Cadetterne skulde behandles ombord; det tillodes ikke Førerne at straffe dem, men vel at forklage dem, naar de kom hjem.

De Cadetter, der vare hjemme, øvedes om Sommeren i at seile med et Fartøi i Sundet, ved hvilken Leilighed det lærtes dem at opmaale Farvandet og at tegne Landtoninger.

Ombord beskæftigedes de omtrent som nu for Tiden, men med den betydelige Undtagelse, at der ikke gaves dem Leilighed til at commandere Skibets Manoeuvre. De arbeidede tilveirs, spledsede, observerede og holdt Journal, og, naar der var Leilighed dertil, lærte de at optage Kaart over de Havne, hvor de løb ind. Journalerne maatte ikke være Copi af andre Journaler, allermindst af Styrmandens; men hver Cadet skulde selvstændig nedskrive, hvad der hørte til at staae i den, efter en foreskreven Form. Forseelser ombord straffedes med at bære Flinten paa Dækket, eller med at sættes i Hullet paa Vand og Brød. Vare Forseelserne af alvorligere Natur, bleve Cadetterne arresterede, indtil de kom hjem, da de stilledes for en Krigsret.

Som sagt, aftog Anvendelsen paa Akademiet af de tidligere omtalte haarde Straffe; derimod anvendtes nu oftere, som Følge af Cadetternes yngre Alder, Straffen med Riis; den benævntes i Almindelighed: »Den Straf, der er Ungdommen convenable«. Vel stode Søcadetterne ikke directe under Chefen for Landcadetterne; dog meldtes denne, naar de vare blevne straffede, naar de ikke havde indfundet sig før Portens Lukning, hvilke der var syge, om Ind- og Udflytning, naar hele Compagniet havde Lov, etc. Senere tiltog denne sig endnu større Myn- dighed, hvilket gav Anledning til, at Chefen for Sø- cadetterne klagede til Admiralitetet, blandt Andet over, at Chefen for Landcadetterne lod Søcadetternes Kamre visitere, ikke alene af Landofficererne, men undertiden af Landcadetternes Underofficerer, ja endog af Land- cadetterne. Indtraf Uordener paa Akademiet, som angik begge Compagnier, paadømtes og straffedes de af Chefen for Landcadetterne. — Hvorledes denne ved en saadan Leilighed behandlede Søcadetterne, sees af en Rapport til Fontenay i Aaret 1736 fra Adjudanten Sivers, hvori denne melder, at, da Cadetterne legede sammen med Landcadetterne i Gaarden Kl. 9½ om Formiddagen, kom den daværende Chef, en Generalmajor Grambow, ned til dem og bandte og udskjældte dem blandt Andet for »Jungens og Burser«, idet han beskyldte dem for at have leet ad ham, kun henvendende sig til Søcadetterne, hvorpaa Sivers fremstod og forsikkrede Generalen i al Ærbødighed, at han gjorde dem Uret, og, da denne spurgte ham, hvad det kom ham ved, og han derpaa svarede, at han var den Ældste paa Pladsen, bad Gene- ralen ham »at holde sin Flab«. — Hvorvidt Adjudantens Klage havde nogen Virkning, anføres ikke. Generalens Opførsel var saameget mere upassende, som det, efter den Tids religiøse Aand, var Cadetterne strengt forbudt at bande eller sværge. I alle deres Instruxer advaredes de herimod; endog Cadetter, som gik ud med Coffardi-

skibene, paalagdes det, saavel Morgen som Aften at tilbede Gud og stedse at afholde sig fra at bande og sværge, hvorved hans hellige Navn fortørnes og hans Vrede opvækkes o. s. v.

Da der efter Foreningen opstod Strid mellem Cheferne om Compagniernes indbyrdes Rang ved en Mønstring, lod Frederik den 4de Cheferne trække Lod, om hvilket Compagni der skulde have Forrangen; men senere bestemte han, at de ved Mønstringer eller andre Samlinger aarligen skulde rangere skifteviis.

Cadetterne ophørte fra 1732 at sortere under Admiralitets Retten, hvor de selv havde maattet udrede Rettergangs-Omkostninger, og skulde nu som Landcadetterne dømmes af en Krigsret, bestaaende af Cadet-officerer.

Efter at de større Sødrustninger siden 1727 vare ophørte, gik det kun langsomt med Avancementet i Etaten, og som Følge heraf ligeledes med Afgangen fra Akademiet. Dog ophørte efterhaanden Udnævnelsen af Skipperne, og, eftersom Maanedslieutenanterne vare afskedigede 1719, saaledes ogsaa disses Udnævnelse til Lieutenanter i Etaten. Skippernes Betydning paa Krigsskibene aftog nemlig, eftersom Officererne nu for en Deel vare i Besiddelse af de nødvendigste Kundskaber for Skibsføring, og 1736 udgik den Charge ganske af Skibenes Besætning. Dog antoges igjen Styrmand, der lige indtil vore Dage havde Deel i Skibsføringen; men disse vare i en mere underordnet Stilling og kunde ikke avancere til Officeer. Indtil 1732 var saaledes Afgangen saa godt som standset, og, da man paa Akademiet var belemret med endeel Cadetter, der vare for gamle til at sidde paa Lærebænken ved Siden af de senest antagne, der næsten vare Børn, greb man til det gamle Middel og udnævnte Cadetter til Lieutenanter med Cadetgage, de saakaldte Reforme-Lieutenanter, hvoraf der 1732 udnævntes 23. Disse mistede nu deres Cadet-

uniformer, der bleve givne til 23 Reforme-Cadetter og Volontairer, der udnævntes til virkelige Cadetter uden Gage. Desuden udnævntes 7 Volontairer til Reforme-Cadetter. For nu at skaffe Cadetterne nogen Gage, befalede Christian den 6te, at der skulde holdes eet Nummer ledigt i hvert af de 30 Matros-Compagnier, og disses Gage og Kost, der ialt beløb sig til 3 Rdl. 82½ Sk. maanedlig for hver, skulde udbetales til de 23 virkelige og de 7 Reforme-Cadetter, dog paa den Betingelse, at de maatte miste denne Gage, naar det gjordes fornødent igjen at besætte de ledige Matros Nummere. Saaledes dannedes en ny Classe Cadetter, som kaldtes Cadetter med Matrostractement; af disse havde nogle Uniform, andre ikke.

Ligesom det nu for Tiden er et Tab at avancere fra Cadet-Underofficeer med 72 Rdl. Gage til Officeer uden Gage, var det dengang Tab at blive Reforme-Lieutenant, idet de mistede Cadet-Uniformen. Fontenay maatte derfor bede om, at den gifte Cadet Ambrosius Larsen maatte fritages for den Naade at blive Reforme-Lieutenant, hvortil Kongen havde udnævnt ham, da hans Kaar ikke kunde taale, at han mistede Uniformen, men at hans Anciennetet dog maatte forbeholdes ham, naar han blev virkelig Lieutenant. I de paafølgende Aar vedblev man saaledes, skjøndt i en mindre Maalestok, at udnævne Reforme-Lieutenanter, at Antallet af virkelige Cadetter med Cadet-Gage, i Slutningen af Perioden, var gaaet ned til 13. Og dog vedblev man ved kongelige Befalinger at opfylde Akademiet med Reforme-Cadetter uden Gage, men som nøde fri Underviisning, saaledes, at disses Antal paa den før omtalte Tid var stegen til 37. Compagniet bestod saaledes af

13	virkelige Cadetter med 52 Rdl. Gage og Uniform
27	— — — Matrostractement og Uniform
3	— — — uden —

37 Reforme-Cadetter med fri Underviisning og Ret til at avancere efter Ancienneteten.

80 ialt, foruden 18 Volontairer.

Der var saaledes over det dobbelte Antal af det oprindelig bestemte til Underviisningen; Fontenay maatte nu protestere imod flere Udnævnelser, da Pladsen paa Akademiets Læresale alt var meget indskrænket for et saa stort Antal.

De permitterede Cadetter bleve ikke forbigaaede, ei engang ved Udnævnelse til Underofficer, hvilken Post forbeholdtes dem; imidlertid gjorde en Cadet Tjesten og fik Tillægsgagen. Dette skete for ikke at afholde dem fra at gaae tilsoes paa egen Haand, som man dengang ansaae for ligesaa gavnligt som et flereaarigt Ophold paa Akademiet.

Undertiden tillagdes dem, som gik i fremmed Tjeneste, Lieutenants Charakter; dette skete endog med Reforme-Cadetter, dog uden Præjudice for deres Formænd i Compagniet.

Men allerede et Par Maaneder efter Danneskjolds Udnævnelse til Intendant for Marinen, udnævntes alle Reforme-Lieutenanter til virkelige Secondlieutenanter med 150 Rdl., ved en kgl. Resolution af 30te September 1735. Det gamle Gageforhold indtraadte da igjen, nemlig Cadetter paa 100 og Cadetter paa 52 Rdl.; dog vedbleve Cadetter med Matrosgage endnu i mange Aar. De betalte Cadetters Antal var saaledes 70, Reforme- eller de ikke betalte Cadetters Antal varierede derimod stærkt.

De fælleds Lærere betaltes af Chefen for Landcadetterne; der blev saaledes kun tilbage paa Søcadet-akademiets Conto, foruden Gagerne, der vare uforandrede:

Navigationdirecteuren Lous, som fik . . 250 Rdl. aarlig Pension til den engelske Sproglærer . . 22 - —

Skriveren ved Compagniet	57 Rdl.	aarlig
Bøssemageren for at eftersee Geværerne	33	- —
Bøger og Skrivematerialer	6	- —

Vi have nu seet, at Frederik den 4des Død 1730 ikke bevirkede nogen Forandring til det Bedre; vi have seet, hvor knapt Cadetterne forsynedes med det Nødvendige; hvorledes Underviisningen blev staaende paa samme Punct; hvor lidet der sørgedes for Cadetternes Øvelse paa Søen; i hvilket ubehageligt Afhængigheds Forhold de stode til Landcadetternes Chef; hvorledes Akademiet overfyldtes med begunstigede Förældres Børn; og endelig hvorledes den Gage, der var Cadetterne tilstaaet, berøvedes dem, idet den brugtes til at lønne dem, som udnævntes til Officerer.

Først to Aar efter at Danneskjold havde overtaget Marinens Bestyrelse, overdrog Christian den 6te ham, ved Resolution af 8de Marts 1737, general Opsyn med Søcadet-Compagniet, istedenfor Admiralitetet. Og en lysere Periode oprandt nu for Akademiet under denne udmærkede Mands Bestyrelse.

Det kunde undre os, at Admiral Rosenpalm, der tidligere saa djærvt talte Cadetternes Sag, i sin Stilling som Deputeret i Collegiet, som han beklædte den største Deel af denne Periode, saa lidt anvendte sin Indflydelse til Akademiets Gavn. Men hans Forestillinger for Compagniernes Forening vare blevne saa unaadig optagne, at han vel havde tabt Lysten til at interessere sig derfor. Fontenay var altfor afhængig af Admiralitetet, og, endskjøndt han baade var en dannet og en human Chef, forbød hans uselvstændige Stilling ham at optræde som Reformator, hvilket forbeholdtes ham under Danneskjolds beskyttende Haand, under hvis frugtbringende Bestyrelse han vedblev at være Chef og indtil 4 Aar efter Danneskjolds Fald.

III.

Fra 1737, da Bygningerne deelttes mellem begge Compagnier, indtil 1768, da Landcadetterne flyttede til Palaiet paa Amalienborg.

Saasnart Danneskjold havde overtaget Overbestyrelsen af Akademiet, blev det saaledes inddeelt imellem begge Compagnier, at hvert fik sin Halvdeel af Bygningen, og Gangene afdeelttes ved Tralværk med Døre. Brænde og Lys anvistes særskilt til Søcadetterne; 60 Favne Brænde og 100 Rdl. til Lys aarlig. Den Myndighed, Chefen for Landcadetterne havde over Søcadet-Corpsset, indskrænkedes; Bønnen holdtes fra nu af bestandig paa Dansk, hveranden Dag af Religionslæreren, hveranden af en Cadet-Underofficeer. Dette var en stor Lettelse for Søcadetterne, da kun faa eller ingen af dem forstode Tydsk, og mærkeligt nok var der aldrig Tale om at lære dem dette Sprog, der dog taltes saa meget her i Landet, ja endog Dør om Dør med dem. Det betragtedes i mange Aar som ligesaa unødvendigt for Sømanden som Latinen og indførtes først 1841 paa Akademiet. — I Begyndelsen af 1739 antoges særskilte Lærere til Compagniet, og deres Betaling reguleredes ved kgl. Resolution.

Senere forøgede Danneskjold saavel Chefens og Lieutenantens Tillæg som Lærernes Løn. Ved Slutningen af hans Bestyrelse havde

Chefen	300 Rdl.
Lieutenanten	200 -
Læreren i Construction, Navigationsdirecteur	
Lous	200 -
En Assistent til Navigationsunderviisningen . .	50 -
Læreren i Artilleri	100 -
— Dands	100 -
— Fegting	100 -
— Fransk	75 -

Læreren i Engelsk	75 Rdl.
— Religion	75 -
— Tegning	250 -
Til løbende Udgifter anvistes Chefen	100 -

Lous døde 1741 og blev efterfulgt af Capitain Weggersløw som Navigations-Directeur og Lærer ved Akademiet. Denne underviste ikke alene i Navigation, men ogsaa i Mathematik og de ældre Cadetter i Experimental-Physik. Disse maatte desuden bivaane en Lector Matheseos, Christen Hee's, matematiske Forelæsninger. Først 1743 antoges en Lærer i Historie og Geographi, en Tydsker ved Navn Kothe, med 100 Rdl. Løn. Paa Fontenay's Forestilling afskedigedes alt 1737 Læreren i Regning og Skrivning, der, som han anfører, ved sin Flid nu havde bragt Cadetterne saa vidt, at han ei behøvedes mere. Dog maatte man 3 Aar senere igjen antage en Regne- og Skrivelærer, da de yngre Cadetter naturligviis ikke kunde undvære denne Underviisning. Men denne betaltes nu af Kongens Kasse med 100 Rdl. aarlig ligesom de øvrige Lærere, istedenfor som tidligere ved Afdrag af Cadetternes Gage.

Foruden at Cadetternes Underviisning saaledes forøgedes med flere vigtige Discipliner, lærte de Søtaktik, og til Trykkeomkostningen af det vidtløftige Værk om Søevolutioner af Paul Hoste, som Fontenay oversatte, tilstodes den betydelige Sum af 2000 Rdl. — Men ei alene ved Underviisningens Forbedring sørgede Danne-skjold for Cadetternes Uddannelse, han gav dem ogsaa Leilighed til selv at kunne beskjæftige sig ved Læsning, ved at grundlægge Akademiets Bibliothek; men af de Værker, som anskaffedes, see vi tydeligen Tidens eller snarere Hoffets religiøse Tendents; thi foruden andre gudelige Skrifter anskaffedes ikke færre end 40 Exemplarer af Bibelen. Dog savnedes hverken historiske eller søvidenskabelige Værker af betydelig Værdi. Og ikke

blot med Bøger, men ogsaa med saavel astronomiske som Opmaalings Instrumenter forsynedes Akademiet.

At Afgangs-Examen igjen indførtes, sees af en Skrivelse fra Danneskjold til Chefen af 16de Marts 1739, hvori han siger: »at han ved den seneste Examen paa Akademiet med Fornøielse har seet den Flid, endeel af Cadetterne have anvendt for at gjøre sig duelige i de Videnskaber, der nødvendigen udfordres til deres Metier«. Men af samme Skrivelse sees tillige, at der ikke afholdtes nogen Examen i Sømandskab; thi der loves dem, som have været til Examen, sikkert Avancement til de vacante Lieutenants-Pladser, saasart de komme hjem fra en Sotour med Fregatten Raæ, hvilken Tour omtales som en Fordeel for dem, hvoraf de vilde gaae tabt, dersom de strax udnævntes til Lieutenanter. Denne Skrivelse er imidlertid det eneste Beviis, der haves for, at der holdtes Examen paa Akademiet; senere omtales den ikke. Dog er der ingen Grund til at antage, at den skulde være falden bort igjen, da det kun lidet vilde have stemt med Danneskjolds Iver for at faae oplyste Officerer ind i Etaten. At Fontenay derimod ikke sværmede for Examiner, synes at fremgaae af, at de ophørte igjen efter Danneskjolds Fald; thi i en Skrivelse fra Collegiet tre Aar derefter paalægges det Fontenay at igjentage den 1705 den 15de Marts befalede Examinations, før han foreslaaer Nogen til Officeer.

Men ligesaameget som Danneskjold havde Cadetternes theoretiske, ligesaameget havde han deres praktiske Øvelse for Øie. Hvert Aar under hans Bestyrelse, med Undtagelse af Aarene 1743 og 46, gik et Skib i Søen alene til Cadetternes Øvelse. I Almindelighed brugtes en Fregat til Cadetskib, kun et Aar en Brig, et andet en Snau; 20 á 30 Cadetter sendtes ombord; Akademiets Næstcommanderende, der forsynedes med en egenhændig Instrux fra Danneskjold, havde Overcommando over Cadetterne, skulde sørge for deres Øvelse og var

ene berettiget til at straffe dem, undertiden var han tilige Chef for Skibet. Under hele Eqviperingen vare Cadetterne tilstede ved Skibet, og, da de udsendtes med Snauen, maatte de selv besørge dens Tiltakling. De besøgte, som nutildags, saavel fremmede som indenlandske Havne, og Togterne varede i Reglen 3 à 4 Maaneder; undertiden vendte Skibene tilbage til Kjøbenhavn midt paa Sommeren og toge et andet Hold Cadetter ombord. Dog udelukkedes de ikke fra deres tidligere Færden paa Søen, der begunstigedes ligesom forhen. 1743 kom de ikke tilsøes, da Flaaden, som udrustedes for at understøtte Kronprindsens Haab om den svenske Throne, hvormed Dalekarlenes Opstand havde smigret ham, ikke kom længer end her paa Rheden, og Danneskjold ikke vilde lade Cadetterne forlade deres Studier paa Akademiet, før han var vis paa, at Flaaden kom i Virksomhed. 1746 fordeeltes 18 Cadetter paa en Escadre af tre Linieskibe, der gik til Middelhavet.

Efter Danneskjolds Ordre holdtes en Antagelses-Examen over alle Volontairerne, der i Chefens og Lieutenantens Overværelse bleve examinerede af Navigationsdirecteuren. 1740 afholdtes en saadan over circa 30 Volontairer, der alle, paa Lous's Søn nær, vare Søofficeers Børn. De vare imellem 4 og 20 Aars Alder, de Fleste dog i deres 10de eller 11te Aar. Efter endt Examen fik hver et Skudsmaal, der ikke lød meget glimrende med Hensyn til deres Lærdom. Saaledes siges f. Ex. om Admiral Kaas's Søn, Ulrik Chr. Kaas: »er vakker og munter og har begyndt at lære lidt Latin;« om Andre, at de ere muntre og levende og kunne regne og skrive lidt eller have lært lidt Latin. Om en Volontair paa 5 Aar anføres i samme Skudsmaalsliste: »gaaer endnu i lange Klæder«. Af disse antoges, ifølge en ny Ordre fra Danneskjold, det halve Antal til Cadetter med Matrostractement, som nu benævnedes Reforme-Cadetter. Efter hvilket Princip de valgtes, er ikke godt muligt at

see; men det synes, som om Fædrenes Stilling og Indflydelse tildeels afgjorde Valget. Examen var i hvert Fald uden Betydning, dog tog man Alderen dengang i Betragtning, idet der ikke valgtes Nogen under 9 eller over 16 Aar.

Disciplinen haandhævedes med Forstand og Streng-
hed, hvoraf Følgen var, at kun faa Forhører og faa Straffedomme findes i Protokollerne siden 1737. Som et Beviis derpaa kan anføres, at af to Cadetter, som efter Danneskjolds Udtryk havde ført et liderligt og for skikkelige Mennesker uanstændigt Levnet, cassetredes den ene, og den anden sattes tre Maaneder paa Prøve. Men, da denne, under Prøvetiden, ikke alene ikke forbedrede sin Opførsel, men indgav Ansøgning om Afsked, blev han casset og hensat til Arbeide paa Christiansø.

Afgangen fra Akademiet var ikke jevn, enkelte Aar afgik 8 à 20, enkelte ingen; i Gjennemsnit af 10 Aar 9 om Aaret. Det var nu bestemt, at Compagniet skulde bestaae af 70 Cadetter, 40 virkelige og 30 Reforme med Matrostractement, dog udnævntes endnu nogle Reforme-Cadetter uden Gage, hvis Antal ved Frederik den 5tes Thronbestigelse 1746 beløb sig til 5. Cadetternes Alder var nu ogsaa mere i Ligevægt, mellem 11 og 24 Aar.

Endskjøndt man kun kan slutte fra Danneskjolds før omtalte Skrivelse 1739, at der før Afgangen holdtes Examen det Aar, og der vel ingen Grund er til at troe, at dette var et enestaaende Tilfælde, seer man dog, at det at have aflagt Regnskab for tilbørlige Kundskaber ikke udelukkende var Betingelse for at blive udnævnt til Officeer. Fædres Fortjenester og høi Byrd gjorde undertiden Udslaget. Vi see saaledes, at Danneskjold, i samme Skrivelse, hvori han paalægger Chefen at foreholde Cadetterne, at der kun sees paa Videnskaber og aldeles ikke paa Ancienniteten for at avancere, og at de saaledes selv ved sidste Examen have seet, at de, som burde have været de Første, ere blevne de Sidste, til-

kjendegiver Chefen, at hans Søn er bleven udnævnt til Officeer til Belønning for Faderens udviste Flid og Omhu i sit Embede; endvidere, at Reforme-Cadetterne Ulrik Danneskjold Samsø og Conrad Danneskjold Laurvig, begge efter at have været to Aar Cadetter, springe lige fra Lærebænken ind i Capitains Classen. Men saadanne Begunstigelser hørte den Tid til og vare vel ikke enestaaende paa Akademiet.

Som bekjendt afskedigedes Danneskjold fra sin Post som Chef for Marinen i November 1746, og Søcadet-Akademiet mistede i ham en nidkær og tro Beskytter. Han havde havt til Hensigt at lade Akademiet forflytte til Gammelholm igjen og lod af den Aarsag den nuværende Ministerie Bygning opføre, men istedenfor Akademiet tog Collegiet den i Besiddelse, da den var færdig, og Akademiets Overbestyrelse kom igjen i Hænderne paa det samlede Collegium med Rosenpalm i Spidsen.

Efter Danneskjolds Fald gjorde Akademiet i de næst paafølgende tolv Aar ikke nogen Fremgang, og, foruden at Stillestaaen i tolv Aar næsten var eensbetydende med Tilbagegang, efter Akademiets daværende Tilstand, kom det endog i flere Henseender til at staae paa et lavere Standpunct end under Danneskjolds Overbestyrelse.

Som sagt, syntes Fontenay ikke at have havt stor Interesse for, at Cadetterne skulde aflægge Prøve paa deres Kundskaber; thi intet Spor findes der af, at der den Tid holdtes nogen Examen, før Collegiet, ved Slutningen af hans Bestyrelse 1749, tilskrev ham: »at det var tilsinds, før noget Avancement skete, at igjentage den 1705*) befalede Examination og da at vælge de Duelligste«; at han havde at indstille 12 Cadetter, som kunde fortjene at avancere, og da at fastsætte en Dag, paa hvilken de i Collegiet, i Chefens og alle Lærernes Overværelse, kunde blive examinerede. Resultatet af

*) Altsaa 44 Aar tidligere.

denne Examination omtales ikke; omtrent en Maaned senere avancerede 10 til Officerer, og 2 bleve staaende, fordi de lede af Søsyge; men det findes heller ikke anført, om de Førstes Avancement var efter Udfaldet af Examen. Sex Aar senere omtales en Examen, der kaldtes 1ste Examen og hvortil der udfordredes det Nødvendige for en Navigateur og Styrmand, altsaa kun en Navigationsexamen, der endnu indtil 1854 benævntes 1ste Examen. Og denne omtales, da der blandt 19 Cadetter, som foresloges til Officeer, og hvis Indstilling Chefen udtrykkelig anfører begrundede sig paa Anbefaling fra de forskjellige Skibshefer, med hvem de havde faret, befandtes een, som var særdeles vel anbefalet, men endnu ikke havde taget den høistfornødne 1ste Examen. Det fremgaaer heraf, at den gjentagne Ordre om at holde Afgangsexamen ikke blev adlydt. Collegiet havde nu een à to staaende Formularer for Anmeldelse til Cadetchefen om, at der kunde skee Afgang fra Compagniet, der i Reglen lode saaledes: »Da hans Majestæt har isinde at lade 8 à 10 Cadetter avancere til Second-Lieutenanter, saa vilde Hr. Commandeuren foreslaa dem som ere videst i deres Videnskaber og dueligst i Sømandskab«, eller »Da der nu kan foretages et Avancement af Cadetter til Second-Lieutenanter, saa vilde Hr. Commandeuren til os behageligst indgive sit Forslag paa hvormange der i Cadet-Choret findes af den Beskaffenhed, at de til Officeer kunde avanceres og i deres Valg ikke tage Hensyn til Ancienniteten, men alene til deres Capacité«. Det foreslaaede Antal udnævntes da altid til Officerer, og de unge Menneskers Skjebne laae saaledes ganske i Chefens Haand.

Imidlertid maae Cadetternes Forældre eller Slægtninge have havt nogen Mistanke om disse Indstillingers Ufeilbarhed. Collegiet fik nemlig aarlig Ruller over Cadetterne tilsendt fra Chefen, og heri anførtes blandt Andet Cadetternes Evner og Flid; men i Aaret 1753 fandt

Collegiet sig foranlediget til at befale, at alle Lærernes Skudsmaal, med Hensyn til disse Egenskaber, skulde vedlægges Rullerne, til Sikkerhed for Chefen og for at befrie ham fra Slægtninges Misnøie.

Cadetternes Antal formindskedes betydelig i denne Periode. 1747 forøgedes Corpset*) med 10 virkelige Cadetter, derimod udnævntes ikke flere med Matrostractement, og 1749 vare disse ganske forsvundne, saaledes at Corpset, istedenfor 70 betalte Cadetter, nu bestod af 50, 12 paa 100 Rdl. og 38 paa 50 Rdl. Gage. Benævnelsen Reforme-Cadetter ophørte ligeledes, og det gamle Forhold, med Udnævnelse af Volontairer og dissés Antagelse til Underviisning paa Akademiet, indtraadte igjen. Det bestemtes ifølge kgl. Resolution, at Volontairerne skulde være tre Aar paa Prøve, før de kunde antages til Cadet, og, naar der blev Nummere vacante, skulde Chefen indgive Rapport til Collegiet om dem alle, og Collegiet vilde da bestemme, hvem der kunde antages. Volontairer, som ikke nøde Underviisning paa Akademiet, skulde Tid efter anden indfinde sig der for at blive examinerede, hvorvidt de vare avancerede i deres Kundskaber. Desuden fastsattes igjen en Aldersgrændse, og før det 10de Aar maatte nu Ingen antages som Volontair.

Kun Cadetterne vare uniformerede, og de 12 ældste betalte som hidindtil deres Uniform. 1752 ombyttedes den graae Farve med den blaae, og Besætningen forandredes fra Galoner til Sløifer. Klædet blev nu ikke længer forskrevet fra Udlandet, men forfærdigedes paa indenlandske Fabrikker.

Da der var opstaaet Uenighed mellem Fontenay og en Cadets Fader, der var Præst, med Hensyn til hvem der skulde confirmere Sønnen, bestemtes ved kongelig

---

*) Benævnelsen Chor (Corps) og Compagni brugtes nu atvexlende og for Fremtiden ville vi gjøre Brug af Benævnelsen „Corps“, som det nutildags kaldes.

Resolution 1749, at Holmens Provst ene skulde confirmere Cadetterne og desuden have Tilsyn med deres religiøse Underviisning, med deres Altergang efter Confirmationen og være deres Skriftefader.

For at der kunde være en Officeer ved Corpset, som kjendte Cadetterne, naar Lieutenanten var tilsøes med de udcommanderede Cadetter, tildeeltet Adjudantsposten, der hidindtil havde været beklædt af en Cadet, i Aaret 1750 en Officeer, og Aaret efter commanderedes endnu en Cadetofficeer til Corpset. Der var saaledes efter dette Aar, foruden Chefen, der nu kun havde 148 Rdl., 2 Cadetofficerer med respective 68 Rdl og 50 Rdl. Officerernes Tillæg vare altsaa igjen nedsatte og forbleve nu saaledes indtil 1797.

Samme Aar, da Fontenay var bleven Schoutbynacht, afgik han fra Corpset, som han saaledes havde commanderet i 23 Aar. Han afleverede det til sin Næstcommanderende Capitain Holst; men denne døde Aaret efter i Mai Maaned, og, da den næste Officeer efter ham, den yngre Fontenay, Søn af den afgaaede Cadetchef, var tilsøes med nogle af Cadetterne, bestyredes Akademiet foreløbig af Adjudanten Grolow. I Juli udnævntes Commandeurcapitain Lützow til Chef for Corpset, men han førte Linieskibet Fyen, som hørte til en Escadre, der var sendt til Afrika, og, da han først vendte tilbage derfra i August 1753, commanderedes Corpset i al den Tid ene af Lieutenant Grolow. Først nogle Aar efter Lützows Tilbagekomst completeredes Officeers-Personalet, og den yngre Fontenay, der ligeledes havde været fraværende, ansattes som Næstcommanderende.

Saavel under Lützows Fraværelse, som efter hans Tilbagekomst, blev Underviisningen paa Akademiet kun dreven med liden Iver.

Artillerilæreren, som hidindtil altid havde været en Officeer, døde 1755, og nu antoges en af Marinens Fyrværkere til Lærer i denne vigtige Green. Og dette,

som foresloges af Lützow, fordi det kunde tjene til en Opmuntring for denne Classe i Etaten, kunde neppe kaldes at see paa Cadetternes Tarv. Ja endog Underviisningen i Navigation ophørte for en Tid, ifølge Collegiets Ordre, fordi Læreren bortsendtes i kongeligt Ærinde. Lærerne forsømte nu ligesaa hyppig som før Foreningen, ja Regne- og Skrivelæreren blev endog i længere Tid borte og forsvandt tilsidst aldeles, og, da man ikke kunde finde ham, antoges en Anden.

Halvdelen af Corpset logerede paa Akademiet, men Disciplinen tabte sig, og Straffe hørte igjen til Dagens Orden. Vel var Flintebæren, Vand og Brød Straffen, samt at bære Kofødder ophørte; men i disses Sted anvendtes Tamp og Riis nu meget hyppigen, saavel for slet Opførsel som for Dovenskab. Desforuden anvendtes endnu Kanon-Ridning, at sidde i Hullet og at sidde paa Pælen, samt Degradering for Underofficerer.

Saavel Collegiet som Lützow syntes langt mere at have havt Cadetternes praktiske end deres theoretiske Uddannelse for Øie. Thi, endskjøndt der kun tre Gange i de 12 Aar sendtes et Skib ud, alene til Cadetternes Øvelse, var dog den største Halvdeel bestandig tilsøes fra tidlig paa Foraaret til seent paa Efteraaret, dels med forskjellige Escadrer, der sendtes til Middelhavet, dels med de Escadrer, der udrustedes til det neutrale Flags Beskyttelse. Collegiet bestemte, hvor stort et Antal der kunde komme tilsøes, og Chefen gjorde Udvalget, men desforuden kunde Cadetter, som betalte deres Kost, komme med ombord i Krigsskibene med Skibschefernes Tilladelse, og, da disse bespiste dem, havde de Indtægt derved, og det blev aldrig negtet. For de Cadetter, der saaledes havde Raad til at betale for sig, var det en stor Fordeel at komme tilsøes, eftersom deres Forfremmelse til Officeer næsten udelukkende beroede paa deres Anbefalinger fra Skibscheferne. Endvidere ved-

bleve Cadetterne at gaae i fremmed Krigstjeneste og at fare som Styrmand med Coffardiskibene.

Da Lützw, der igjen i Aaret 1758 var sendt tilsoes, døde i Middelhavet, udnævntes Akademiets Næstcommanderende Fontenay til Chef for Corpset.

Det sidste Aar, hans Fader var Chef, var han bleven udnævnt til Cadetofficeer, og i de 7 Aar, han havde været ved Akademiet, havde han høstet en Erfaring, der kom det til god Nytte, da han blev dets Chef.

I høi Grad besjælet af Iver, for at de unge Mennesker, der vare ham anbettede, skulde faae en Opdragelse, der gjorde dem værdige til den Stand, hvortil han selv hørte, og som han elskede, drog han Omsorg for, at Underviisningen bedre svarede til Tidens Fordringer, og, troligen understøttet af Collegiet, sørgede han for, at den blev dreven med Kraft, at Cadetterne fik Interesse for at lære Noget, at Lærerne røgtede deres Kald, som de burde, og at Cadetterne aflagde tilbørlig Regnskab for deres Kundskaber, før de udnævntes til Officerer.

Hidindtil havde ikke alle Cadetterne kunnet deeltage i Underviisningen i alle Discipliner, som man seer var umuligt, naar man betænker, at der var omtrent 70 Cadetter, deelte i tre Classer, som læste paa tre forskjellige Sale, og i de fleste Discipliner kun een Lærer, der kun læste 6 Timer om Ugen, 2 Timer ad Gangen.

Fontenay foreslog derfor, efter at have confereret med Lærerne, at Underviisningstimernes Antal forøgedes til det dobbelte for Sprog, Tegning og Artilleri, og at som Følge deraf Lærernes Løn forhøiedes for disse Fag. Dette bevilgede Collegiet strax. Derefter tilholdt han Lærerne at møde og multerede dem uden Barmhjerlighed, naar de forsømte, efter den tidligere Ordre, med $\frac{1}{2}$ Rdl. for hver $\frac{1}{2}$ Time, de udebleve, og proportionaliter for kortere Tid. Og endelig blev det nu til Alvor med Afgangs-Examen, og efter 1760 dimitteredes Ingen uden

at have bestaaet den. Foruden denne, som kaldtes 2den Examen, kunde Cadetterne tage en tredie, dersom de havde Lyst dertil, i »Sphærica»; de bleve da staaende i Corpset, indtil de havde bestaaet, og fik Anciennetet over dem, som vare udnævnte til Officerer samme Aar. Foruden disse Examina aflagdes den før omtalte 1ste Examen, saasnart Navigationen var gennemgaaet. Denne kunde ogsaa tages af Volontairerne, som da gaves Fortrin ved Udnævnelse til Cadet for de tidligere Indskrevne, og senere gik den for en Tid over til at blive Adgangsexamen, idet ingen Volontair, som ikke havde bestaaet den, maatte antages til virkelig Cadet.

Men dette var ikke Fontenay tilfredsstillende. 2den Examen, der kunde tages, naar en Cadet meldte sig, afholdtes af Læreren i Navigation, Navigations-Directeur Lous, der ved Weggersløws Død 1763 havde faaet dette Embede, og af Læreren i Artilleri, og varede i 3 à 4 Uger, idet Alt, hvad de havde lært, fra Begyndelse til Ende blev gennemgaaet. Standsede Cadetten i det, der blev ham forelagt, afvistes han paa 8 Dage, og efter den Tids Forløb var det ham tilladt at melde sig igjen, og han maatte da begynde forfra. Fontenay fandt nu retteligen, at denne Examen mere var en Underviisning; i den lange Tid læste de over og vare altid forberedte paa hvad der kom for, desuden kunde han umulig altid være tilstede ved disse Examina, der vare igang saagodt som hele Aaret rundt. Han foreslog derfor, at der skulde afholdes en kort og decisiv Examen i hans og Cadet-officerernes Overværelse; at Cadetterne skulde examineres mundtlig i alle Fag og adspørges, uden at der blev fulgt nogen bestemt Orden ved Spørgsmaalenes Forelæggelse. Dette Forslag var stik imod Lous's Anskuelse, men Fontenay's fortræffelig motiverede Indstilling overbeviste Collegiet om Rigtigheden deraf, og det billigedes derfor strax ved kgl. Resolution af 17de December 1764.

Men, da der ingen Charakteer gaves til Examen, men kun Censorerens Skjøn afgjorde, hvorvidt Examinanderne havde bestaaet, regnedes Ancienneteten fra den Dato, Cadetterne havde meldt sig til 2den Examen, eftersom Tiden for Decisiv-Examen ahang af, naar 2den Examen var forbi, og fulgte lige efter denne. Naar altsaa en Cadet havde forskaffet sig Vidnesbyrd fra en Skibschef, at han var skikket til Officeer (hvorfra Udtrykket Attest, der endnu er brugeligt, hidrører) og han havde bestaaet 2den Examen, var hans Anciennetet i Marinen fastsat, efter den Regel: at det tidligste Aars Attest gav høiest Anciennetet, og for dem, som havde Attest fra samme Aar, gav den tidligste Dato, de vare meldte til 2den Examen, høiest Anciennetet. Enhver ilede nu med at melde sig til 2den Examen for saa tidlig som mulig at erhverve fast Anciennetet. Deraf fulgte, at de ofte vare klar iland, længe før de kunde erhverve sig Beviis for Duelighed tilsøes, og at endeel Cadetter ikke behøvede at deeltage i Underviisningen paa Akademiet. For at raade Bod derpaa udvirkede Fontenay Collegiets Ordre for, at hvo, som ikke læste videre til Sphærica, der ikke fordredes til Decisiv-Examen, skulde repetere, hvad han havde lært; men vi ville senere faae at see, at denne Ordre ikke var tilstrækkelig til at forhindre de deraf opstaaende Uordener.

Cadetternes praktiske Øvelse forsømtes ikke, thi, foruden at de bleve udcommanderede som sædvanlig med Skibene, udgik næsten hvert Aar et Skib specielt til deres Øvelse. Det gjorde i Reglen to Toure, med Halvdelen af Corpset ombord ad Gangen. De yngste bleve fordetmeste hjemme, da man antog, at de ikke havde Nytte af at komme tilsøes, før de havde erhvervet sig nogen theoretisk Forkundskab paa Akademiet.

Ligeledes var Fontenay imod, at de gik i fremmed Krigstjeneste, og anførte meget rigtig i sin Indstilling paa deres Ansøgninger, at det var bedre, om det ikke til-

lodes dem, før de vare Lieutenanter, især dersom de ikke besade mere end deres Cadetgage, eftersom de kom i Gjæld, hvorved deres Anseelse blandt Fremmede led; at Nogle bleve ganske forfaldne; Andre reent borte. Men Collegiet vilde dog ikke afslaae de Ansøgende deres Begjæring.

1759 begyndte man igjen at udcommandere Cadetter som Maanedslieutenanter.

Da Skudsmaalene for Cadetterne bleve affattede af Skibscheferne i saa almindelige Udtryk, at det ikke var muligt at gjøre Forskjel i Bedømmelserne, foreslog Fontenay, at det skulde paalægges dem at detaillere Cadetternes Færdighed i de Kundskaber, de burde have. Disse indeelte han i Kundskab til Takkelladsen, Ondt- og Godtveirs Manoeuvre, Eqvipering og Desarmering, og lagde saaledes Grunden til den nuværende Classeinddeling tilføes.

Som Cadetternes videnskabelige Dannelselse laae Fontenay paa Hjertet, sørgede han, saavel for at Bibliotheket forøgedes med værdifulde Værker, som for at nyttige Instrumenter til Observationer og Opmaalinger anskaffedes, hvortil den ikke ubetydelige Sum, for de Tider, af 600 Rdl. anvistes ham; han anvendte dog kun de 500, og de øvrige 100 laae i mange Aar ubenyttede.

Med Akademiets militaire Organisation foretoges ingen væsentlige Forandringer, kun Adjudanttjenesten overlodes igjen til en Cadet; i senere Aar var igjen en Officeer Adjudant, og, efter saaledes at have vexlet flere Gange, endte det med, at en Officeer udførte denne Tjeneste indtil vore Dage, da denne Post gik ind. Endvidere bestemtes ved kgl. Resolution, at ny udnævnte Officerer skulde blive staaende 3 Maaneder ved Corpset, for at det Afdrag, som indeholdtes af deres Gage, de første 3 Maaneder, ikke skulde være for trykkende for dem. De beskæftigedes da med at høre Prof. Hee's Forelæsninger.

Danneskjold, som ved Frederik den 5tes Død igjen overtog Marinens Bestyrelse, havde, som forhen omtalt, tidligere tænkt paa at skaffe Cadetterne et eget Akademi; han udvirkede nu i sin korte Administration, der neppe varede et Aar, at Landetaten maatte udstede Skjøde paa Gjethuset til Søetaten, for at dette kunde indrettes til Søcadet-Akademi. Men Aaret efter Danneskjolds Fald maatte Søetaten give Skjødet tilbage, mod at Landetaten overlod deres Deel af Akademiet til Søcadetterne, hvorpaa hine flyttede til Palaiet paa Amalienborg.

Søcadetterne kom saaledes i Besiddelse af hele Bygningen og forbleve her indtil 1788.

Søetatens combinede Ret.

Hr. Redacteur!

Jeg er i disse Dage gjort opmærksom paa, at i Calenderen over den Kongelige danske Søetat Side 19—20 findes kun anført Rettens Personale med 9 Officerer, fremdeles at Ministeriets Skrivelse af 29de Marts 1858 til Chefen for Søofficerscorpset, ved i Anledning af Søofficerscorpsets Reorganisation at give Bestemmelser om Retslistens Affattelse, blandt andet henviser til, hvad hidtil har været vedtaget, og at dette „hidtil“ skal sigte til en af det forrige Collegium fra gammel Tid (1804?) truffen Bestemmelse, hvorefter Listen skulde bestaae af 1 Commandeurcapitain,

2 Capitainer,

2 Capitainlieutenanter,

2 Premierlieutenanter og

2 Secondlieutenanter.

Hvad derimod Ingen har kunnet oplyse mig om, og heller ikke vil kunne paavise, er, at Retten siden 1804 stadig har været pleiet med 9 Officerer. At enkelte Sager kunne være behandlede med dette Antal, vilde det være umuligt for mig med Sikkerhed at modsige; hvorimod jeg kan godtgjøre, at der mange Maaneder ikke har været 9 Officerer til Disposition, og at der ikke i combineret Ret har dannet sig nogen Retssædvane, hvorefter Sagernes Behandling er

foregaaet med 9 Officerer. Det vilde ogsaa være beklageligt, om det retskyndige Medlem havde ladet sig finde villig til at slaae en saadan Praxis fast, da han efter mit Skjøn derved vilde have bevæget sig paa Ulovlighedens Gebeet. Thi ingen Retssædvane kan trænge sig ind og omkaste utvetydige Lovregler. Sædvaner kunne alene trives og udvikle sig, hvor den skrevne Lov tier, men ikke fortrænge denne. Der skjønnes paa den anden Side heller ikke at have været nogen Anledning for Retten til at gjøre Erindringer mod en Retsliste med 9 Officerer, eller at Retten, naar den havde stillet den Fordring, at Listen skulde forøges med 1 Officer, 2: en Lieutenant, eller formindskes med 3 Officerer, 3: med 1 Capitainlieutenant og 2 Lieutenanter, forat Listen kunde blive overensstemmende, enten med den første Regel i Landkrigsartikel 749 — 10 Officerer —, eller med den anden Regel — 6 Officerer —, kunde have sat et saadant Forlangende igjennem. Et Liste med 9 Officerer er nemlig mere end tilstrækkelig for at Retten kan virke lovligt i sit Kald; hvorledes den i dette Tilfælde bør virke, om med alle Medlemmerne eller med færre, har den selv at afgjøre, overensstemmende med Lovregler. I Commandoforholdene handler den Undergivne i Reglen sikkert ved at opfatte enhver Udtalelse fraoven som en Befaling, der skal efterkommes efter dens Ordlyd. Men Retsforholdene vilde være slet tjente med at underkastes de samme Grundsætninger, som i hine Forhold. Navnlig maa Retten i det her omhandlede formelt juridiske Spørgsmaal om Rettens Competence med Tryghed kunne følge det juridiske Medlem; er hans Mening rigtig, bortfalder ethvert Ansvar; hvis den derimod er urigtig, bærer han det alene.

Efter min Mening bør det om Søetatens combinerede Ret i Calenderen hedde, at Retten, eftersom der haves flere eller færre Officerer til Disposition, hvad dens militaire Bestanddeel angaaer, sættes enten med 10 Officerer (disse nævnes) eller med 6 Officerer (der ligeledes nævnes), eller med 2 Officerer, nemlig Præsens og en Officer af yngre Tjenestealder eller lavere Grad. Denne Redaction vil have en sikker Basis i Lovregler, citerede i min Artikel i sidste Hefte af Tidsskriftets Aargang 1861; om Retten, som der nærmere udviklet, ogsaa kan virke med 4 Officerer, bliver derimod en Quæstion.

Kjøbenhavn, den 24de Januar 1862.

ærbødigst

O. A.

Fremmede Mariner.

Frankrig.

I Beretningen om den franske Krigsmarine, som i Februar Maaned 1861 forelagdes Senatet, findes følgende Noticer om Flaaden.

»Dampskibsflaaden er i 1860 forøget med 2 Linieskibe, 4 Skruefregatter og 1 Pantserfregat, det første Skib af denne Art, og hvis Prøver love et Fremskridt i Skibsbygning, der skyldes Keiserens eget Initiativ. Desuden er der bygget flere Transportskibe m. m.

»Efter Resultatet af de anstillede Forsøg har Regjeringen ikke kunnet tøve med at optage Pantser-systemet for de Linieskibe, som skulle bygges, og hvis Bygning har været standset.

»Ved Aarets Slutning var under Bygning, foruden nogle Transportskibe, Batterier til Kystforsvar, Kanonbaade og mindre Krigsskibe: 2 Linieskibe, 8 Fregatter og 5 Pantserfregatter.

»I 1846 voteredes eenstemmig, at Flaaden skulde bestaae af 40 Linieskibe, 50 Fregatter, 40 Corvetter og 50 Brigger eller Avisoer, foruden Stationairerne og Transportskibene. Senere har Regjeringen troet at maatte reducere Fregatternes Antal til 20, Corvetternes og Avisoernes til 30. I Aaret 1855 havde Frankrig 146 Krigsskibe, saavel Seil- som Dampskibe (39 Linieskibe, 38 Fregatter, 30 Corvetter, 39 Avisoer af 1ste Classe).

Men nu, da Dampskibene ere de eneste Skibe, der fortjene Navn af Krigsskibe, reducerer den effective Styrke sig til 88 Skrueskibe, deri indbefattet de med Hjælpekrue, der kun ere af ringe Nytte. De 88 Skibe ere:

	nye	Hjælpekrue	tilsammen
Linieskibe	12	23	35
Pantserfregatter . .	1	—	1
Fregatter	11	6	17
Corvetter	7	—	7
Avisoer	28	—	28
	<hr/> 59	<hr/> 29	<hr/> 88

(Mon. de la flotte).

Til Marinen begjæredes en Bevilling af omtr. 126 Mill. Francs, til Colonierne 23 Mill., eller tilsammen 149 Mill. Fr., hvilket var $4\frac{1}{2}$ Mill. Fr. mere end i 1861. Vi skulle nu give et Uddrag af M. Dupuy de Lôme's Foredrag i Senatet, hvor han mødte som Regjerings-Commissair, den 11te Juni 1861, da dette giver et interessant Indblik i Udviklingen af det franske Søkrigsmateriel.

»Budgettet for 1862 — sagde M. Dupuy de Lôme — saavel som de for de senere Aar, støtter sig ligefrem til en almindelig Plan med Hensyn til Materiellet, som i Aaret 1857 forelagdes Keiseren i en allerundanigst Forestilling af Marineministeren. Denne Plan har dannet Grundlaget for Budgettet for 1862, saavel som for de foregaaende Budgetter for 1859, 1860 og 1861.

Forestillingen af 1857 indeholdt en Plan til Flaadens Omdannelse. Nødvendigheden af denne Omdannelse fremgik af den Grundsætning, der var stillet i Spidsen for Forestillingen, at for Fremtiden kan et Skib, der ikke bevæges ved en mechanisk Kraft, ikke betragtes som noget rigtigt Krigsskib. Var det først indrømmet, at Flaaden skulde bestaae af lutter Dampskibe, da blev

det næste Spørgsmaal, af hvilket Antal og hvilke Classer den skulde sammensættes.

For det Første maatte der da skjelnes i den nye Flaade imellem: 1. Den active Flaade eller de egentlige Krigsskibe, og 2. Flaadens Tilbehør af andre Skibe.

Den active Kamp-Flaade skulde bestaae af 150 Skibe, alle Dampskibe, hurtigseilende og af den bedste Construction, man kjender. Af dette Antal skulde 40 være Linieskibe, 20 Fregatter og Resten Corvetter og Avisoer.

Foruden denne, den egentlige Flaade, skulde der være en anden, bestaaende af mindre Krigsskibe, Kanonbaade, Transportskibe, Skibe til Kystbevogtning og flydende Batterier. Disses Antal blev ikke fastsat.

Da den nye Krigsflaade, der skulde bestaae af lutter hurtigseilende Dampskibe, ikkun kunde blive bygget lidt efter lidt, var det i Forestillingen foreslaaet at tilveiebringe saa hurtigt som muligt en Overgangsflaade ved at omdanne de Seilskibe, som endnu maatte ansees værdige til at modtage en Maskine, til Skrueskibe.

Hvad endelig Seilkrigsskibs-Flaaden angaaer, da bestemte man sig til netop at holde den vedlige saaledes, at den lidt efter lidt forsvandt af Flaaden, og at nye Seilskibe ikke byggedes.

De nødvendige Udgifter til Fuldendelsen af den nye Flaade og af Overgangsflaaden fra den Tilstand, hvori de befandt sig den 1ste Januar 1857, ansloges til i det Hele 244 Mill. Fr. Marineministeren begjærede Til-ladelse til at lade dette Arbeide udføre i tretten Aar ved et aarligt forholdsmæssigt Tillæg til Budgettet.

Paa samme Tid, som det besluttedes at tilveiebringe en Dampskibsflaade, var det nødvendigt tillige at tænke paa at bringe Havnene og Marine-Etablissementerne i en saadan Tilstand, at de svarede til den nye Flaade.

Dampskibsflaaden har sine Fordringer: Skibene maae oftere bringes ind i Bassinerne og Dokkerne, og de ere længere end Seilskibene. Af disse to Aarsager blev der

altsaa større Trang til Reparations-Bassiner, og de, man havde, vare ikke længer tilstrækkelig store. For Dampskibsflaaden behøves der desuden forskjellige Maskinværksteder i Havnene. Det er vist, at Dampmaskinerne for Størstedelen bør tilveiebringes ved den private Industri; men, naar Skibene først ere færdige og i tjenstdygtig Stand, maa Marinen selv kunne sørge for deres Vedligeholdelse og Istandsættelse, der nu ikke mere kan udføres i de private Værksteder. Der maatte altsaa opføres paa Marinens Værfter de Værksteder, som ere nødvendige for hurtigt at istandsætte den active Flaade, da denne i modsat Fald vel kunde egne sig til at gjøre et første Indhug, men snart maatte blive tvungen til at ligge ørkesløs i Havnene*).

Saaledes vare Reparations - Værksteder, Smedier, Støberier o. s. v. nødvendige i Havnene for den nye Flaades Behov.

En Omstændighed ved den gamle Flaade kunde ikke undlade at tiltrække sig Marineministerens Opmærksomhed, nemlig at dens Reserve for en stor Deel henstod paa Bedingerne, og at Dampskibsflaadens Reserve nødvendigviis maatte ligge paa Vandet. Et Seilskib kan næsten gjøres færdigt paa Bedingen; man kan have Masterne, Tougværket, Kanonerne, Vandkasserne o. s. v. i Oplag, og Udrustningen kan fuldendes i kort Tid, efterat Skibet er sat i Vandet. Men for et Dampskib er dette en fuldstændig Umulighed, da Maskinen først kan indsættes, efterat det er sat i Vandet. Dette Arbeide medtager ikke mindre end fire Maaneder. Naar Maskinen er opsat, da er det, til Trods for den Omhyggelighed, hvormed den er construeret, og den Sikkerhed, man kan have for, at den er god, ligefuldt nødvendigt, at Ma-

*) Vi anbefale denne Sætning til deres Opmærksomhed, som indsamle Bidrag til den preussiske Flaade: Uden Havne, Dokker, Værksteder o. s. v. ingen Flaade.

skinen prøves, før Skibet sendes paa Krigstogt. Paa denne Maade medgaaer der i det Hele fem til sex Maaneder, og den Hurtighed, hvormed Begivenhederne udvikle sig i vore Dage, gjør, at man ikke tør udsætte sig for at komme til at vente saa længe.

Hele Flaaden maa følgelig ligge paa Vandet, og Basinerne til den maa derfor være meget større.»

(Planen blev forelagt en Commission, der kun foretog uvæsentlige Forandringer ved den, blandt Andet ved at fastsætte Terminen for Nybygningen til fjorten, istedenfor tretten Aar. Derefter modtog den allerhøieste Bifald, og det aarlige Budget til den nye Flaade, til Havne-Etablissementerne og til Seilflaadens Omdannelse fastsattes for de 14 Aar til 65 Mill. Fr., hvoraf $12\frac{1}{2}$ Mill. til Etablissementerne).

«Uagtet alle de Ophævelser, der gjøres i det engelske Parlament med Hensyn til hvad man kalder den keiserlige Marines overordentlige Forøgelse, vil man neppe kunne sige om dette Program, at det er meget ødselt; den Flaade, som vil kunne bygges med det tilstaaede Budget, vil være mindre i Skibenes Antal end den, vort Fædreland har eiet i tidligere Epocher. Saaledes fastsatte Decretet af 22de Nov. 1846, der vandt Kamrenes eenstemmige Bifald, at den franske Flaade skulde bestaae af 328 Skibe, hvoraf 40 Linieskibe og 50 Fregatter, saavel paa Søen som i Reserve paa Bedingerne; de øvrige skulde være mindre Krigsskibe og et vist Antal »Dampbaade«, som man dengang kaldte dem; man tænkte sig ikke endnu at faae indført »Dampskibe«, hvilke dog saa snart skulde fortrænge de andre.

Den Flaade, som det nu gjælder om at tilveiebringe, er med Hensyn til Skibenes Antal ringere end den, der fastsattes ved Decretet af 1846; men jeg iler med at tilføie, at, uden at det er Hensigten dermed at true Nogen, vil den fortrinlige Flaade, som vi nu ere ifærd med at bygge, være i Besiddelse af en Kraft og Styrke,

der er Frankrig værdig, baade i Henseende til dets Historie og dets politiske og commercielle Interesser.

Vi ville nu betragte de Resultater, som ere opnaaede siden den 1ste Januar 1857.

Budgettet er altsaa ansat til de omtalte 65 Mill., for at kunne fuldende Bygningen af Flaaden og Marine-etablissementerne i Løbet af 14 Aar fra den 1ste Jan. 1857, under den Forudsætning, at man hvert Aar vil have udrustet 150 Skibe med en Besætning af 26000 Mand. Det er det Antal af Skibe og Personel, der ansees nødvendigt for i Fredstider at underholde vore Evolutions-Escadrer og besætte de forskjellige Marine-Stationer.

Det er altsaa givet, at enhver Mand, som har været udcommanderet mere end de 26000, og ethvert Skib, udrustet over de 150, maa give Anledning til extraordinair Bevilling; og dette har i Virkelighed været Tilfældet med Expeditionerne til Italien, China og Cochinchina, samt Troppernes Transport til Syrien.

Til disse Expeditioner ere de dertil bevilgede Summer fuldkommen medgaaede.

Vi kunne derfor stille disse extraordinaire Bevillinger ganske udenfor Discussionen, da det er med Urette, at de ere blevne betragtede som Skalkeskjul for Udgifter, vi skulle have benyttet til Bygningen af den nye Flaade.

Efter denne Paastand skal jeg nu fremstille hvad der er udført ved Omdannelsen af Flaaden og ved Havne-anlægene.

I de 65 Mill., der ere bevilgede til Marinens Materiel, have vi seet, at $12\frac{1}{2}$ Mill. Francs til Oprettelsen af Anlæg i Havnene ere indbefattede. Der bliver altsaa kun $52\frac{1}{2}$ Mill. Francs tilbage til Flaademateriellet. Af disse $52\frac{1}{2}$ Mill. Fr. har man maattet tage 5,100,000 Fr. til den ordinaire Tjeneste, Kulforbrug m. m., saa at der kun bliver 47,400,000 Fr. tilbage til Flaadens Underhold, Amortisation og Forøgelse.

Jeg skal i Korthed forklare Meningen af disse tre Udtryk.

Ved Underhold eller Vedligeholdelse forstaaes hvad der medgaaer directe til Skibenes Istandsættelse og til Fornyelse af det Materiel, som casseres efterat være opslidt; det omfatter tillige Dampkjedlernes Fornyelse. Men uagtet de store og smaa Reparationer, som Skrogene og Maskinerne underkastes, fortæres dog Skrogene lidt efter lidt, og de maae condemneres efter et Tidsforløb i Middeltal af 20 Aar. Maskinerne ville holde ud i længere Tid; men, naar man tager i Betragtning, at Maskinen til et paa Grund af Alder condemneret Skib neppe vil kunne bruges igjen i et nyt Skrog, paa Grund af Industriens Fremskridt i de tyve Aar, vil man forstaae, at Skrog og Maskine somoftest opslides i samme Tid.

Der maa altsaa hvert Aar gjøres Regning paa en Formindskelse i alle Skrogenes og Maskinernes Værdi af en Tyvendedeel. For at vedligeholde Flaaden, uden Foringelse af dens Værdi, maa der altsaa hvert Aar bygges af Skibsskrog og Maskiner for en Sum, som svarer til en Tyvendedeel af Flaadens Værdi; dette er Amortisationen eller Fornyelsen.

Det er kun de Nybygninger, der udføres mere end disse Skrog og Maskiner, som kunne henregnes til Flaadens Forøgelse.

Amortisationen og Fornyelsen bør ikke anvendes paa hele Flaaden, men kun paa den Deel af Fremtids-Flaaden, som allerede er bygget, og som skal bevares. Hvad Overgangsflaaden angaaer, der bestaaer af Hjælpedampkrafts-Skibe og *vaisseaux mixtes*, saavel som Seilflaaden, da bør disse ikke medregnes i Amortisationen; derimod maa den directe Vedligeholdelse anvendes paa hele Flaaden.

Siden den 1ste Januar 1857 har Vedligeholdelsen, saaledes forstaaet, kostet aarlig i Middeltal omtrent 22 Millioner, og Amortisationen for Fremtids-Flaaden

har kostet 8 Millioner, saa at der er blevet tilbage til Nybygninger eller til Flaadens Forøgelse omtrent 17 Millioner aarlig. Dog har dette Tal været størst det første Aar og er selvfølgelig stadig taget af, efterhaanden som Flaaden forøgedes og saavel Vedligeholdelses- som Amortisations-Omkostningerne derved forøgedes. Som Følge heraf kan der i den Periode, som medgaaer til Flaadens fuldstændige Bygning, ikke gjøres Regning paa mere end i Middeltal 12 Mill. om Aaret til Forøgelsen. Det er disse 12 Mill., som, lagte til de 5 Mill. hvormed Bevillingen til Havnearbejderne er forøget, udgjør de 17 Millioner, hvortil de aarlige extraordinære Bevillinger til Flaadens Omdannelse og Havnenes Indretning beløbe sig. Disse Summer ere nu anvendte paa følgende Maade.

Den 1ste Jan. 1857 havde vi af færdige Dampskibe af enhver Art 192 med 2747 Kanoner og bevægede ved Maskiner paa 49121 Hestes Kraft; den 1ste Jan. 1861 havde vi 291 Dampskibe af alle Classer med 5119 Kanoner og Maskiner paa 71,057 Hestes Kraft.

Siden 1857 er Dampskibsflaaden altsaa forøget med 99 Skibe, armerede med ialt 2372 Kanoner og bevægede med Maskiner paa tilsammen 21,936 Hestes Kraft. Der- som vi af denne Sum, for at kunne betragte den egentlige Krigsskibs-Flaade, udelukke Flotillens Skibe, de keiserlige Lystbaade, Transportskibene og de flydende Batterier, der ere bestemte til Kysternes Forsvar, bliver der tilbage den 1ste Jan. 1857 af færdige Krigsskibe: 18 Linieskibe, 5 almindelige Fregatter, 6 Corvetter og 12 Avisoer, eller tilsammen 41 Skibe. Det tilsvarende Antal den 1ste Jan. 1861 var 35 Linieskibe, 1 Pantserfregat, 17 almindelige Fregatter, 7 Corvetter og 28 Avisoer, tilsammen 88 Skibe. Saaledes er Krigsskibs-Flaadens effective Størrelse.

Hvad Forøgelsen af den øvrige Deel af Flaaden angaaer, da har den bestaaet i Bygningen af smaa Kanon-

baade, flydende Batterier til Kystforsvar, Transportskibe, mindre Avisoer og en keiserlig Lystbaad.

I dette Øieblik, i Juni 1861, er det øiensynligt, at man har opnaaet nye Resultater. Saaledes ere f. Ex. flere Pantserfregatter satte i Vandet, hvilke imidlertid ikke endnu ere ganske færdige.

Jeg skal ikke gjentage, hvad her allerede er nævnet af en anden Taler (nemlig af General Allard, ligeledes Regjerings-Commissair, der blandt Andet havde yttret følgende: »Vi have for Øieblikket 6 Pantserfregatter, af hvilke een, La Gloire, er udrustet, tre ere i Vandet og to paa Beding under Bygning. Disse sex Fregatter kunne være færdige i Slutningen af 1861. Desuden er der siden Januar sat 8 andre Pantserfregatter under Bygning, og 2 ville snart blive paabegyndte. Det er rimeligt, at disse sidste først ville blive satte i Vandet om nogle Aar, til hvilken Tid Frankrig altsaa vil eie 16 Pantserfregatter.» Som Exempel paa disse Skibes Fortrinlighed anførte Taleren: »Da Søpræfecten i Toulon vilde seile Prinds Napoleon, der kom fra Udlandet med den keiserlige Lystbaad, imøde, indskibede han sig paa Pantserfregatten La Gloire og traf snart efter Prindsen. Denne, der vilde prøve en Sammenligning imellem de to Skibes Seilads, heiste strax Signal til La Gloire at fyre op og gaae for fuld Damp. Væddeløbet begyndte; men den keiserlige Lystbaad, som dog gaaer for en udmærket Seiler, blev strax forbiseilet. Medens La Gloire løb $13\frac{1}{2}$ Knob, løb Lystbaaden knap 13, og det første ankom til Toulon førend denne. De seer altsaa, at Pantserfregatterne, som man foregav være for tunge, og om hvilke man aldrig troede, at de vilde opnaae den beregnede Fart, ere de hurtigste i Flaaden, og det uagtet deres 36 tredive pundige riflede Kanoner, og uagtet de bære 675 Tons Kul istedenfor 650, som er det Almindelige for andre Skibe paa 900 Hestes Kraft.» Der vil altsaa være sex Fregatter færdige ved Aarets Udgang. Hvad

de ti andre angaaer, som ere satte under Bygning siden Begyndelsen af dette Aar, ville de først være færdige om længere Tid. Til to af dem ere Arbeiderne endogsaa kun forberedte. Et Blik paa de bevilgede Pengemidler vil være tilstrækkeligt, for at man kan overbevise sig om, at disse Skibe ikke kunne fuldendes saa hurtig som med en rigeligere Bevilling. De ti Fregatter, paa hvis Bygning der netop er begyndt, ville, naar de blive færdige, repræsentere en Sum af omtrent 47 Millioner i deres Skrog, Pantsere og Artilleri. Vi kunne imidlertid ikke anvende den hele Bevilling paa disse Fregatter. Vore Marinestationer ere ikke tilstrækkelig forsynede med Avisoer til den nødvendige Tjeneste; de behøve et betydeligt Antal mindre Krigsskibe, saa at det umuligt kan undgaaes at bruge en Deel af Pengene hertil. Ikkun under paatrængende Omstændigheder vilde der kunne tilstaaes Marinen de Midler, som udfordres til Fuldendelsen af de ti Pantserfregatter i ligesaa kort en Tid, som er nødvendig for at bygge een.

Men det er fuldkommen sikkert, hvad jeg ogsaa strax har anført, at det Budget, som er foreslaaet for Marinens Materiel, er et Fredsbudget, opsat i Aaret 1857, under Forudsætning af en vedvarende Fred, i den Hensigt at bygge i Løbet af fjorten Aar en saadan Flaade, hvoraf Frankrig for Fremtiden maa være i Besiddelse, og vi ere for Øieblikket langt fra at benytte alle de Kræfter, som Frankrig kan sætte i Bevægelse til Forøgelsen af sin Marines Materiel.

Med Hensyn til Havnearbejderne skal jeg kun tilføie endnu et Par Ord. I 1857 ansloges de nødvendige Udgifter til Havnenes Fuldendelse ialt til 100 Mill. Siden den Tid er der medgaaet 36 Mill. til Arbeiderne i Cherbourg, Brest, Lorient, Rochefort og isærdeleshed i Toulon, som trænger til en Udvidelse, der endnu langtfra er færdig. Der bliver altsaa tilbage at udføre Arbeide for 64 Mill., og, da den aarlige Bevilling hertil kan anslaaes

til omtrent $9\frac{1}{2}$ Mill., ville samtlige disse Arbeider kunne fuldendes i omtrent 7 Aar.»

(Revue maritime et coloniale).

Den franske Marine 1861,
sammenlignet med den engelske.

(Uddrag af en Artikel af G. de la Tour i »Revue contemporaine«, 19de Bind, 1861, Side 630 o. f.).

Før vi undersøge Forholdene ved vor egen Marine, ville vi kaste et Blik paa den Bevægelse, der nylig er fremstaaet i England. Dette Land er i en saa oprørt Stemning, som om Fienden alt stod for dets Døre, og paa samme Tid sover man hos os. Paa hiin Side af Canalen svare 150000 Frivillige paa den Udfordring, som nogle af vore Skribenter have sendt dem ved den taabelige Opfordring til Frankrig at erobre de engelske Øer. Uden at ville nedsætte vore Naboers og Allieredes Fortjeneste og Tapperhed, maae vi dog tillade vore Soldater, der ere prøvede i mange Slag, at smile lidt over denne brogede Armee og uden Rædsel betragte »Djævelens Regiment« (*Devil's own*), sammensat af Londons Jurister, og Edinburger-Advocaternes Compagni; under et regelmæssigt Slag vilde endogsaa Vore, dersom Krigens Gud var dem gunstig, kunne haabe at drive disse Kjerne-tropper paa Flugt, og vi driste os endogsaa til at paa-staae, at under Slagets Hede vilde den hele Skare af engelske sexfods Kæmper (*six foot volunteer guards*) ikke modstaae et Bajonet-Angreb af en Bataillon af vore ganske smaa Jægere. Men som Udtryk og Vidne om en National-Stemning har denne saagodtsom eenstemmig hyldede Bevægelse i England en virkelig Betydning. En mægtig og krigersk Nation, som er sig sin Styrke bevidst, trættes af bestandig at holdes i Spænding; der kommer en Tid, da den styrter sig midt ind i Faren for at bort-

rydde den. Skulde ikke dette være de Mænds Beregning, som have givet Stødet til denne Bevægelse? Have de ikke, uden netop at ville fremkalde Krigen, paa denne Maade villet søge at sikre sig Midler til at underholde den i det Tilfælde, at den virkelig brød ud? Ikkun denne Formodning kan forklare Ledernes foruroligende Sprøg, imod hvilket kun en eneste politisk Personlighed, Mr. Bright, hidtil har protesteret. Lord Palmerston har, uagtet sine fem og halvfjerdsindstyve Aar, ladet sig optage i en Brigade af *riflemen*; Hertugen af Cambridge commanderer en anden; Regjeringen ophidser ofte Flammen istedenfor at dæmpe den. Man kan vel derfor have Grund nok til at spørge sig selv, om England stedse vil forholde sig roligt og alene defensivt i sin udenlandske Politik, og vi tvinges saa at sige til at vende vor største Opmærksomhed imod de uhyre Udgifter, som det i den senere Tid, navnlig i det sidste Aar, paadrager sig for at opnaae en afgjort Overmagt over den franske Marine.

I mindre end fem Aar er der offret 900 Millioner Francs paa at sætte de engelske Kyster i Forsvarsstand, og de to Trediedele af denne Sum ere medgaaede til Udviklingen af disse flydende Fæstninger, i hvilke Engländerne ere kloge nok til at see deres Lands bedste Støtte og Sikkerhed. I dette Tidsrum har Frankrigs eneste extraordinaire Bestræbelse indskrænket sig til en Sum af 17 Millioner aarlig, som i Aaret 1857 blev bevilget for en Tid af 14 Aar, altsaa til 1872 inclusive. 1858 havde vi paa Søen et Materiel, som var istand til at modstaae Englands disponible Flaade: Vi havde 29 Skruelinieskibe og 46 Dampfregatter, medens England kun havde 20 Linieskibe og 34 Fregatter med Damp. Med vor extraordinaire Bevilling af 17 Mill. er det Hensigten at bringe Antallet af vore Linieskibe op til 40 og Fregatterne til 50 (?); for tre Aar siden troede man, at dette Offer var tilstrækkeligt for os til at indtage en

respectabel Stilling, men alt nu er Forholdet forandret, og snart ville vi staae endnu længere tilbage. England var indslumret, i Tillid til sin Magt; men det erfarede, at vi vare skredne fremad, medens det hvilede. Det var ikke alene Antallet af vore store Krigsmaskiner, som var Englands overlegent, ogsaa de enkelte Skibes Egenskaber stode paa et høiere Trin. Paa den anden Side begyndte ogsaa Malakoff og Inkermann at klinge ilde i Englændernes Øren. Det første Alarmskrig, som lod sig høre, rystede hele Nationen. Den satte sig strax i Bevægelse, og den synes ikke at ville give sig Hvile, før enhver Grund til selv den ringeste Uro er hævet. I Aarene 1858 og 1859 er den engelske Dampskibsflaade bleven forøget med 15 nye eller forandrede Linieskibe, 5 nye Fregatter og 2 Dampvæddere. De i to Aar byggede nye Skibe ere af en Drægtighed af 46,284 Tons. Den 1ste Juli 1860 havde England allerede 63 Linieskibe og 41 Fregatter med Skrue, medens Frankrig kun havde 38 Linieskibe og 35 Fregatter i sin Dampflaade, med ikke stort mere end Halvdelen af det Antal Kanoner, hvormed de engelse Skibe vare armerede. I den korte Tid af 26 Maaneder har England forøget sin Dampflaade med 30 nye eller omdannede Linieskibe, medens vi ikkun have sat 5 eller 6 i Vandet. Vi have kun havt 17 Millioner at ofre paa vor Flaades Forøgelse, medens England har offret 200. Et Damp-lineskib koster 5 Millioner; en Pantserfregat bygges ikke for mindre end 6 Millioner, og, naar disse frygtelige Maskiner ere i Bevægelse, fortære de for 4 à 5000 Francs Brændsel om Dagen. Man vil deraf kunne forstaae, at vi med vort lille Budget i de senere Aar ikke have kunnet følge med i denne Concurrence. Det engelske Budget, der siden 1855 er blevet fordoblet, har nu naaet 390 Millioner, medens vort har holdt sig paa 124 Millioner. Den virkelige Forskjel er endnu meget større.

Personnellets Forøgelse har hos vore Naboer fulgt med Tilvæksten i Skibenes Antal. 1836 var Flaadens Besætning 17,500 Mand; men nu er man langt over dette beskedne Tal. Den effective Styrke var i 1859 37,000 Mand; forrige Aar blev den forøget med 4000 Mand og maa iaar (1861) udgjøre 58,000. Marine-soldaternes Antal maa i samme Tid være steget til 18,000 Mand. Disse fuldkommen indøvede 18,000 Mand, der have været dobbelt saa længe tilsoes som vore Matroser, danne for sig alene en permanent Styrke af betydelig Værdi. Mange engelske Skibe ere blevne equiperede af disse Marinere, og ingen Chef vilde beklage sig, om han blev nødt til at udvælge de to Trediedele af sit Skibs Besætning blandt disse Folk. Førend Udgangen af dette Aar vil den engelske Flaades Besætninger i det Hele være stegne til 84,000 Mand, og maaskee vil England ikke engang standse ved dette Tal.

Det mangler ikke i Frankrig paa Mænd, som excellere i at fremstille de indgroede Mangler og Laster i den engelske Armee og Flaade, og som indbilde sig, at den franske Kaarde ved det første Stød vilde trænge ind i dem, lige til Skæftet. De anføre f. Ex. som en Grund til deres store Svaghed overfor os den Maade, paa hvilken Mandskabet i England recruterer, det bestandig tiltagende Antal af fremmede Matroser, hvoraf der nu ikke er mindre end 20,000 i Tjeneste paa Flaaden. De tale triumpherende om Manglerne ved de engelske Skibes Construction og om den forskjellige Fart, de opnaae for deres Maskiner, som om ikke vi lede af netop de samme Mangler. Det er vist, at England vilde blive langt mægtigere, dersom det kunde optage vort Søindrullerings-System; men til Lykke for os er denne fortrinlige Institution udførlig hos dem; dette Baand paa Søfolkene vilde stride saaledes imod de engelske Sæder og Skikke, at Matroserne vilde udvandre i Masse til de amerikanske Skibe, dersom man forsøgte at ind-

føre det. Imidlertid har den Præmie, der er tilbudt Matroserne, for at de skulle lade sig indskrive, fremkaldt meget alvorlige Resultater*).

Det er bekjendt, hvilke betydelige Ressourcer den engelske Handelsmarine yder Krigsmarinen. Antallet af de engelske Matroser, der ere indskrevne til Fart med Handelsskibene, synes ikke at overstige 228,000; men heri er ikke indbefattet alle de Søfolk, som leve af Kystfarten, Kysthandelen og Kystfiskeriet, lige saa lidt som Flaadens Besætninger. Det er vanskeligt at komme, endogsaa kun tilnærmelsesviis, til Kundskab om det virkelige Antal af engelske Matroser, og Nogle anslaae det derfor til 322,000, Andre til 420,000; et Middeltal af 370,000 nærmer sig maaskee Sandheden. I hvert Fald har England imellem tre og fire Gange saamange Søfolk som Frankrig, uagtet vi besidde 15000 Handels-

---

*) Forfatteren sigter her til *The royal naval Reserve* i England, hvilken Institution ikke vil være Læseren ubekjendt. De Søfolk, som optages i Reserven, skulle være under 35 Aar gamle, have tjent mindst 5 Aar paa Søen og deraf som duelige Søfolk i mindst 1 Aar; de ere forpligtede til at møde til Tjeneste 28 Dage hvert Aar, og øves da i Brugen af Kanoner og Haandvaaben paa det Skoleskib, som ligger deres Hjemstavn nærmest. I Vederlag betaler Regjeringen hver Mand 6 Pd. St. om Aaret, giver dem Underhold og 1 Pd. 1 Sh. ugentlig i de 28 Dage, de ere indkaldte, giver dem Ret til at indtræde i *The coast guard* og i *Greenwich's Hospital*, samt Adgang til en Pension af 12 Pd. St. aarlig, naar de ere opslidte i Tjenesten. Dog, hvad der for disse Folk er det Væsentligste, de kunne ikke blive kaldede til Tjeneste paa Skibene, undtagen naar Fædrelandet virkelig er i Fare. I Begyndelsen, efterat Indbydelsen var udgaaet, meldte der sig kun faa Søfolk; der maatte først holdes *meetings*, indhentes Betænkninger o. s. v., men, da først endeel, navnlig Skotlændere, vare indtraadte i Reserven, gik det bedre. I Begyndelsen af December (1861) havde der meldt sig et Antal af 8000, og, da der indkom omtrent 200 hver Uge, ventedes Tallet inden Finantsaarets Udløb at være steget til 11—12000.

skibe imod Englands 26000. De engelske Skibes større Drægtighed og det langt større Antal Fiskere i England forklare Forskjellen. Det fulde Antal Matroser i den engelske Handelsfart anslaaes til 250,000; en stor Deel af disse ere fremmede Nationers flinkeste Søfolk, men til Gjengjæld maa England ogsaa afgive mange af sine Matroser til amerikanske Rhedere.

Uagtet disse betydelige Ressourcer, skaffer dog Recruiteringen af Matroser til Flaaden det engelske Admiralitet mange Vanskeligheder. Den Reserve paa 60000 Kystfarere, som det ifølge Lord Derbys Forslag i Aaret 1858 tilstodes Regjeringen at underholde, har man ikke endnu kunnet faae fuldstændig samlet (see omstaaende Note). Dog er Stammen af Matroserne til Flaaden, de faste Folk, forøget betydelig ved forskjellige Forholdsregler, foretagne i denne Hensigt. 8000 Mand af Toldvæsenets Søfolk ere traadte ind under Admiralitetet; disse ere udsøgte Folk. Udviklingen af Skibsdrenge-skolerne sikkrer Marinen et betydeligt Antal Lærlinger; de talte i 1857 kun 1,898 Dreng, men i Aaret 1860 var Antallet allerede steget til 8,535; dette er en god Planteskole for Underofficerer. Betydelige Præmier ere udbetalte for Indrullering og Fornyelse af Contracter (fra 3 til 10 Aar). De Matroser, som engageres paany, faae en høi Løn, foreget Pension og udelukkende Ret til Forfremmelse. Nogle tusind Matroser have benyttet dette Tilbud. Paa den anden Side tilstaaes der Matroserne i Reserven, hvilke alene kunne holdes til at forsvare Landets Kyster, en aarlig Løn af 150 Fr. Hele den Afdeling af Land- og Søstyrken, som er bestemt til Kysternes Forsvar, er underlagt overordnede Søofficerers Commando og deelt i elleve Districter. Enhver af disse Officerer fører Overcommandoen over de faste og flydende Batterier, Kanonbaadene, Toldfartøierne, Milicen i hans District. Han kan saaledes ordne og forberede

det nødvendige Forsvar, og hans Flag vaier ombord paa et Vagtskib, stationeret i Districtets vigtigste Havn.

Ved Hjælp af de uhyre Summer, som England i flere Aar har udgivet til Søforsvaret, har det kunnet befæste sine Værfter, oprette Nødhavne og indrette Udgangssteder for et Angreb. Plymouth, Portland og Portsmouth kunne nu betragtes som store forskandsede Leire, ligesaavel egnede til at forberede et Angreb som til at concentrere en Forsvarsstyrke. En Mængde Havne af anden Rang, saasom Falmouth, Dartmouth, Newhaven og Dover yde Handelens Skibe sikke Tilflugtssteder. Hollesley, Chatham, Harwich og Downs Rhed danne meget stærkt befæstede Ly for Krigsskibene. Og fremfor Alt er der ved dette blandede System af Angrebs- og Forsvarsværker dannet en frygtelig Station, alene til Angreb, nemlig den nye Havn i Aurigny, der ved undersøiske Telegrapher staaer i Forbindelse med alle de andre Krigshavne. Derfra domineres og trues Cherbourg, den franske Marines eneste Tilflugtssted i Canalen. Aurigny kan rumme dobbelt saamange Skibe, som behøves for at danne en Ligevægt imod, ja selv for at angribe Cherbourg.

Alt dette har England udført i Løbet af de sidste Aar. Saavel dets offensive som dets defensive Styrke er forøget i en overordentlig Grad. Flaaden er deelt i to fra hinanden fuldkommen søndrede Dele, den active Flaade og Reservén. Sex tusinde Officerer ere bestemte til at commandere denne Styrke. Med en saa vel beskyttet Operationsbasis vil den active Styrke være fuldkommen fri i sine Bevægelser. Langsmed de engelske Kyster vil den i fornødent Fald finde en stor Mængde sikke Havne, Arsenaler, Oplags- og Tilflugtssteder. I alle fjerntliggende Have har den Støttepuncter, Magasiner, befæstede Havne. I Sandhed, vore Naboer have i enhver Henseende forskaffet sig Ret til at leve i

Tryghed; de kunne sove i Ro, saafremt de ikke have anden Hensigt end at forsvare sig.

Hvorledes kan en saa oplyst Nation, der forstaaer sine Interesser saa godt, frygte et fiendtligt Indfald, naar den kan dække sig bag saadanne Volde? det vilde kun være muligt at udføre et saadant Indfald, naar Søstyrken kunde holdes i Skak. Dersom Irland var i Oprør, dersom en ny Prætendent havde talrige Tilhængere paa en af de to Øer, vilde det uden Tvivl være muligt for Frankrig at gjentage Ludvig den Fjortendes og Republikens ulykkelige Forsøg. En Flaade, som transporterede nogle tusinde Mand, vilde ved Dampens Hjælp sandsynligviis nok kunne undgaae de fiendtlige Skibe og landsætte et Hjelpecorps paa den engelske Kyst; men det vilde være uforsvarligt med en underordnet Søstyrke at udsætte en Armee paa 150000 Mand for et Søslags farlige Følger, ja selv at kaste den iland paa den engelske Kyst, om man var fuldkommen sikker paa at gaae fri af den britiske Flaade. Hvorledes vilde det i Længden gaae denne Armee, der var berøvet ethvert Middel til Understøttelse og Forsyning med Proviant og øvrige Fornødenheder? Lad os antage, at den trængte seirrig igjennem hele det storbritaniske Territorium, da vilde selv dens Seire udmatte den; den fiendtlige Skare udenom den vilde bestandig fornyes, og det første Tab vilde sikkert blive efterfulgt af den største Ulykke. Det forenede England er som Herre over Canalen fuldkommen dækket imod ethvert fiendtligt Indfald; det vilde være mere end dumdrigt at forsøge uden Reserve, uden Støttepuncter, uden Operationsbasis, uden Tilflugtssteder at kaste sig ind i en Kamp paa Liv og Død med et Folk, som ikke overtræffes af Nogen i Tapperhed, Udholdenhed og patriotisk Stolthed.

England har altsaa i de sidste sex Aar forøget sit Budget fra 153 til 390 Millioner Francs; offret næsten en Milliard paa sine faste og flydende Befæstningsværker;

forøget sin active Styrke af Matroser og Materiel til det Tredobbelte; dannet en Armee paa 150000 Frivillige og skabt en Reserve saavel paa Havet som paa Landet.

Vi ville nu undersøge, hvorledes den franske Marines Tilstand er i Sammenligning hermed, saavel hvad dens Personel, som hvad dens Materiel angaaer.

Den virkelige Søstyrke bestaaer i Besætningernes Antal og Dygtighed. Før Penge kan man i kort Tid forskaffe sig Skibe, befæste sine Havne, gjenoprette Tab i Materiellet; men Søfolkene kunne ikke saaledes skaffes tilveie for Penge. Vi ville derfor see, hvor stort et Personel vi i paakommende Tilfælde kunne raade over. Det eneste Fremskridt i Materiellet, som er os nogenlunde sikkert, er om 11 Aar at være i Besiddelse af 150 Krigsskibe, hvoraf 90 Linieskibe eller Fregatter; i Sammenligning med England er dette et Tilbageskridt. Nu vel, hvor ringe end dette Antal Skibe er i Forhold til den engelske Krigsflaade, ville vi dog til Aaret 1872 hverken have Officerer eller Matroser nok til at bemandede dem tilstrækkelig, dersom man ikke skynder sig at forøge Cadrerne og Antallet af udskevne Søfolk.

Imod den engelske Marines 6000 Officerer kunne vi ikkun stille 1,574. Vi have 650 Lieutenanter imod 230 Capitainlieutenanter og 110 Orlogscapitainer, medens den engelske Marine til sine 1200 Lieutenanter tæller 517 Capitainlieutenanter og 356 Orlogscapitainer; den har følgelig 873 superieure Officerer imod 1200 Lieutenanter, eller mere end to Trediedele, medens der i Frankrig kun er 340 Pladser i de høiere Charger for dets 650 Lieutenanter. I England kan mere end en Fjerdedeel af Lieutenanterne blive Orlogscapitainer; i Frankrig kan ikkun 1 af 6 vente denne Lykke*); og de

*) Hvorledes dette Resultat kommer ud, forstaae vi ikke ganske.

engelske Capitainlieutenanter ere en halv Gang til saa gunstig stillede som vore.

(Efterat have omtalt de slette Avancements-Forhold og den deraf følgende Misfornøielse blandt Marinens yngre Officerer, samt foreslaaet Antallet i hver Classe forøget, vedbliver Forf.). Den orientalske Krig har tilfulde oplyst os om vor Mangel paa Officerer. Det var ikke nogen Søkrig, Flaaden spillede kun en underordnet Rolle, nemlig at transportere og proviantere Armeen, og, da England stillede saa stort et Antal Transportskibe til Disposition, kunde vi formindske Antallet af vore. Og dog var man nødt til at borttage en Deel af Officererne fra Observations-Escadren. Skibe med 1100 Mands Besætning beholdt kun 5 Officerer, medens en Bataillon iland paa 1000 Mand har 26. Batterier paa 35 Kanoner vare under en eneste Officeers Commando. De store Transportskibe, der spillede saa vigtig en Rolle, havde kun 3 eller 4 Officerer hver. Dersom Krigen havde varet længe, var denne Tjeneste bleven utaalelig. Man blev paa denne Tid nødt til, to Aar itræk, at lade Elever, som kun i eet Aar havde frekventeret Skolen, træde ind i Cadrerne, imod at de senere gjenoptøge deres afbrudte Studeringer. Selv under den korte italienske Krig skortede det meget stærkt paa Officerer; istedenfor 6 Lieutenanter paa Linieskibene, var der kun 4 o. s. v. Endelig har der i den sidste Tid, da Regjeringen har besluttet at sende den anden Expedition til China, yttret sig en saa stærk Misstemning iblandt Søofficererne, at Ministeriet i Løbet af nogle Maaneder har modtaget ikke mindre end 59 Andragender fra Officerer, om at blive satte paa Pension. Hvem vil vel kunne undre sig over, at Mænd, der i de lavere Grader have opnaaet en Alder af 40 til 45 Aar, tabe Modet, naar de saaledes, efter mere end tyve Aars Tjeneste paa Søen, pludselig af Regjeringen sendes 2—3000 Mile bort fra deres Familier, som de saa ofte

have levet adskilte fra, med en ringe Løn, under trykkende Forhold, uden Udsigt til Forfremmelse, paa en Expedition, hvor Haabet om at høste Ære kun er meget ringe, medens Helbredden er stærkt exponeret! Staten taber Kjærnen af sine Officerer; thi det er ikke de mindst dygtige, der trække sig tilbage. Den forlades af Mænd, der ere rige paa Kundskab og fulde af Hengivenhed, vante til alle Slags Farer og Savn, de fleste af dem oplyste Mænd, som, medens de førte det franske Flag til de fjerne Kyster, lærte disses Beboere at agte deres Kundskaber og ridderlige Opførsel. Ondet er stort, og det maa angribes fra to Sider: Lønningernes og Pensionernes Utilstrækkelighed, den endnu større Utilstrækkelighed af Cadrenes Størrelse og Udsigterne til Forfremmelse.

Englands Exempel støtter i denne Henseende vor Paastand.

England besidder for Øieblikket paa Søen og under Bygning en Flaade af 69 Skruelinieskibe og 40 Seil-linieskibe, hvortil behøves 109 Orlogscapitainer*). Det har 35 Skruefregatter, 17 Hjulfregatter og 54 Seilfregatter, som fordre 106 Orlogscapitainer; 26 Skruecorvetter og 16 Seilcorvetter, hvortil behøves 42; tilsammen 257 Orlogscapitainer. Paa Listen over Marinen findes der 356 Orlogscapitainer, fra hvilket Antal dog maa trækkes 70, som ere paa halv Sold og sandsynligviis paa Grund af deres Alder ikke mere kunne gjøre anstrengende Tjeneste; men der bliver dog tilbage 286 tjenstdygtige Capitainer, bestandig rede til at overtage en Commando paa Søen eller ved Kystforsvaret. Til Næstcommanderende hos de 257 Orlogscapitainer maa

---

*) Seilskibene ere, som tidligere anført i dette „Tidsskrift“, nu udgaaede af den effective Flaades Tal. Red.

der være et lignende Antal Capitainlieutenanter. Desuden behøves der, for at commandere 24 Hjulcorvetter, 12 store Skruetransportskibe, 8 flydende Batterier og 50 Avisoer, 94 *commanders* (det Samme som Capitainlieutenanter hos os), eller ialt 351 Commanders. Der findes 547 paa Listen, hvorfra dog muligviis maa trækkes 121, som ere paa halv Sold. Hertil kunne vi føie 81 Commanders til Reserven. Ved at regne, under almindelige Omstændigheder, 5 eller 6 Lieutenanter for hvert Linieskib, efter dets Størrelse, 4 eller 5 for hver Fregat, 3 for en Corvet og for et flydende Batteri, 1 for hver af de 185 Kanonbaade, samt de nødvendige Officerer for Skibene af tredje Rang og for Avisoerne, komme vi til et Antal af omtrent 1700 Premierlieutenanter, *Lieutenants de vaisseau*, der ere fornødne for at besætte hele den engelske Flaade. Nu finde vi rigtignok kun paa Listen over de tjenstgjørende Officerer et Antal af 893 Lieutenanter, samt en Reserve, som tæller 595 Officerer af samme Classe, af hvilke sidste endogsaa nogle ere utjenstdygtige, saa at der kun er omtrent 1200 Lieutenanter til Tjeneste paa Søen; men her maa det erindres, at der i den engelske Marine er en Classe Officerer, som ikke har noget Tilsvarende i den franske, nemlig *masters*, der rangere lige efter Premierlieutenanterne og udføre den Tjeneste, som hos os betroes til Lieutenanterne af første eller anden Classe, det vil sige Skibets Navigation, Tilsynet med Uhrene og med Materiellet. Af *masters* i første Classe findes der omtrent 340. Det er en særegen Classe, hvis Medlemmer ikke kunne indtræde i Marinens høiere Grader. De udgjøre tre Classer: *masters*, *second - masters* og *masters assistant*. De kunne opnaae en høj Løn efter deres Tjenestetid og have Adgang til Pension som Orlogscapitainer eller idetmindste som Capitainlieutenanter. Til denne Tjeneste antages kun unge Folk,

hvilke af Mangel paa formaaende Slægtninge eller Protection ikke nære noget Haab om at avancere igjennem Marinens Grader. Endelig er der den store Mængde *midshipmen*, som fuldkommen erstatte vore Second-lieutenanter og Cadetter. Den engelske Marine har megen Nytte af denne Organisation, hvorved den idetmindste sparer een Premierlieutenant paa hvert af de store Skibe, og denne skyldes for en stor Deel Skibenes gode Organisation og Tjenestens raske Gang. De fleste Masters ere fortrinlige Lodser og kjende nøie baade de engelske og de franske Kyster. Vi kunne ikke sige, om det vilde være hensigtsmæssigt at oprette en lignende Classe Officerer i Frankrig; derimod er det utvivlsomt, at vi ombord paa vore Skibe savne en Classe Under-officers-Lodser, som det vistnok vilde være godt om man indførte.

Det er let heraf at overbevise sig om, at Søofficeers-Corpset i England er mere end tilstrækkelig stort for den uhyre Flaades Betjening. For at medtage Alt, ville vi tilføie, at der ikke er mindre end 21 Admiraler, 27 Viceadmiraler og 52 Contreadmiraler i den active Tjeneste og i Reserven. Desuden er der 46 Viceadmiraler og 101 Contreadmiraler paa Pension. Det er dette store Antal af høiere Officerer, som den engelske Marines Officerer skyldte deres livlige Avancement*), og det er ikke sjeldent at træffe iblandt dem Orlogscapitainer, der ikke ere fyrretyve Aar gamle.

Dersom vi nu undersøge vore Cadrers Tilstand i Forhold til Materiellet, vil deres Utilstrækkelighed falde tydelig i Øinene. Vi behøve til Flaaden:

---

*) Forfatteren kan ikke have læst nogen af de mange Klager, der stadig fremgaae fra en stor Deel engelske Søofficerer, over Mangel paa Forfremmelse.

Skrueskibe, færdige eller under Bygning.

	Orlogs- Capitainer	Capitain- Lieutenanter	Pr. Lieute- nanter
Linieskibe	38	38	205
Fregatter	35	35	175
Corvetter	7	7	7
Avisoer	36	10	36
Flydende Batterier	14	14	56
Kanonbaade	53	•	53
Transportbaade . . .	39	35	39

Hjulskibe.

Fregatter	18	18	90
Corvetter	10	10	10
Avisoer	76	7	76

Seilskibe.

Linieskibe	9	9	45
Fregatter	27	27	135
Corvetter	14	14	70
Brigger	46	17	46
Transportskibe . . .	31	31	31
	453	141	272
			1,074

Til at besætte denne Flaade paa 453 Skibe have vi kun 110 Orlogscapitainer, 230 Capitainlieutenanter, 650 Premier-Lieutenanter (*Lieut. de vaisseau*) og 550 Second-Lieutenanter (*enseignes*). I Tilfælde af Krig kunne vi altsaa ikke udruste hele vort Materiel; vi maatte give Skibene ufuldstændige Officeers-Besætninger eller ogsaa supplere dem med Officerer fra Handelsmarinen. Begge Alternativer ere farlige. Vel kan en Deel af de franske *enseignes* gjøre Tjeneste som Lieutenanter, dog vilde deres Antal blive endnu meget for ringe, og vi sætte det som en complet Nødvendighed, at Lieutenantsclassen forøges med et Antal af omtrent 100.

Mange fornuftige Mænd i Marinen nære den Anskuelse, at denne Forøgelse af Officererne i de lavere Classer burde være meget større. Vi kunne ikke være

enige med dem heri. Vi antage, at de ledige Nummere blandt Premierlieutenanterne ville blive sjeldnere, og at man aldrig, som nylig er skeet, vil modtage over halvtredsindstyve Andragender næsten paa eengang om Afsked paa Pension, naar man kan fremkalde hos de yngre Officerer et Haab om Forfremmelse og skaffe dem en sikkrere og mere tilfredsstillende Stilling. Det tynger stærkt paa Budgettet at oprette et stort Antal yngre Officerer; det er ofte mere oekonomisk at udvide de høiere Charger; og man forøger ved dette tillige Lysten og Iveren, samt formindsker Ønsket om Afsked. Lad der altsaa blive normeret 15 Viceadmiraler istedenfor 12 og 30 Contreadmiraler istedenfor 24*). Lad fremdeles i den nærmeste Fremtid Orlogscapitainernes Antal blive ansat til 150 istedenfor 110, Capitainlieutenanternes til 280 istedenfor 230, eller ogsaa oprette man en ny Classe af lavere Rang, de tidligere saakaldte *capitaines de corvette*. Disse Tal vilde neppe være tilstrækkelige for vort Materiels fuldstændige Betjening; men de vilde tjene til at fremme Avancementet i de lavere Grader og der gjenopflamme den hellige Ild, som nu næsten er udslukket. Fædrelandskjærligheden er en smuk Ting, men dog maa Fædrelandet ikke være utaknemmeligt, og fremfor Alt, inden Opoffrelsens Time slaaer, sørge for, at de Mænd kunne leve, som ville døe for det.

Vi ville nu kaste et Blik paa Besætningerne selv. Hvad have vi af udskrevet Mandskab at stille i Sammenligning med de 84,000 Søfolk, som ved Aarets Slutning ville gjøre Tjeneste paa den engelske Flaade? Vi have mindre end 30,000 Mand, af hvilke de to Trediedele hidrøre fra Søindrulleringen (*l'inscription maritime*) og een Trediedeel fra Hvervingen (*le recrutement**). Eng-

*) Saavidt vides er det heri udtalte Forslag fulgt ved en nylig i Frankrig foretagen Forøgelse af Cadrerne, men i ringere Omfang.

***) See Anm. Side 178 efter Slutningen af Afhandlingen. Red.

land vil desuden have en Reserve paa omtrent 300,000 Søfolk, over hvilken Regjeringen vel ikke fuldkommen kan disponere, men som i hvert Fald vil sikkre det sødygtige Folk under en fortsat Krig. Have vi nogen saadan beroligende Ressource? Nei, vistnok ikke.

Organisationen af vor Søindrullering stiller næsten alle Søfolk i Frankrig til Regjeringens Raadighed. Det vilde derved være os muligt øieblikkelig at besætte en stor Flaade, hvis Materiel var i fuldstændig Orden. Men Søkrigene ere ikke mindre blodige end andre Krige; Sygdommene og Stormene skaane heller ikke Krigsskibene, dette have det sorte Hav og Østersøen kun altfor tydelig beviist. Den orientalske Krig har efterladt Tusinder af Enker langs vore Kyster, skjøndt det ikke var nogen Søkrig. For at Frankrig kunde være fuldkommen sikkert paa at udholde en fire-femaarig Krig med en Sømagt af første Rang, maatte det nødvendigviis være i Besiddelse af en Reserve, der idetmindste var dobbelt saa stor som det Antal Søfolk, der medgik til den første Udrustning. Vi besidde ikke nogen saadan Reserve, og hidtil er der ikke gjort noget Skridt for at skabe den; dette for en virkelig Styrke uundværlige Element er blevet fuldkommen forsømt. Efter det første Aars Krig vilde vi see os nødsagede til at sende mere end tre Fjerdedele af vore øvede Folk i Felten; og hvorledes skulde vi derefter udfylde fremstaaende Aabninger?

Hvervingen yder os 10 til 11,000 Søfolk, og vi have, paa Papiret, omtrent 100,000 Søindrullerede, Lærlingerne medindbefattede. Vil dette sige, at vor Marine raader over 110,000 Mand? Nei, vistnok ikke. I Aaret 1850 var Antallet af Søindrullerede 96,000. Den lovgivende Commission undersøgte Listerne, udskød de Uduelige, Skibsførerne og Lærlingerne, og der blev tilbage et Antal af 71,000 Søfolk imellem 20 og 40 Aars Alderen. Formindskes dette Tal endnu med en Tiende-deel, nemlig de Syge og Fraværende, bliver der omtrent

60,000 Mand tilbage at raade over; og dette Tal er maaskee endnu for stort, thi mange Familiefædre ville pludselig føle sig angrebne af Sygdomme, naar Udskrivningen rammer dem, og en Mængde af vore flinke Søfolk ere paa lange Reiser, hvorfra de vanskelig ville kunne vende tilbage under en Søkrig. I Forening med det fra Hvervingen erholdte Mandskab kunne vi altsaa i det Høieste gjøre Regning paa 70,000 Mand, medens England midt under Freden har 84,000 Mand paa sin Flaade. Man kunde ikke undgaae at fordoble vort nærværende Personel af 30,000 Mand, dersom en Søkrig udbrød, og vi vilde følgelig ikkun have en Reserve af 10,000 Indrullerede at raade over; denne vilde maaskee neppe være tilstrækkelig til at stille i Stedet for de syge, saarede eller døde Matroser fra de første tre Maaneders Felttog.

Er Forøgelsen af det indrullerede Mandskabs Antal hurtig nok til, at den af sig selv vil stige saa hoit som fornødent? Vi ville ikke hengive os til denne Illusion. Ved Slutningen af Ludvig den Fjortendes Regjering, efterat Successionskrigen havde ødelagt den franske Handel, havde Frankrig neppe færre Indskrevne end nu. Indrulleringens Stifter, den store Colbert, der indførte den i Stedet for det forhadte Presse-System, havde bragt sin Institution i en saa god Orden, at Ludvig den Fjortendes Efterfølger strax kunde raade over 87,000 Indrullerede. Under Ludvig den Femtendes beklagelige Regjering forsømtes Marinen og Colonierne; paa en Tid under denne Konge havde Frankrig kun to store Linieskibe. Ludvig den Sextende forefandt ved sin Regjerings Tiltrædelse kun 67,000 Søindrullerede paa Listerne; han hævede Marinen paany og efterlod 80,000 Søfolk til Republiken, som atter ødelagde vore Ressourcer paa Søen. Hele Napoleons Geni kunde ikke gjenoprette Tabet, og i Aaret 1818 var Soudskrivningen neppe stegen til 74,000 Mand. Den hævede sig senere i Løbet af

27 Aar langsomt til 85,000, og fra Aaret 1845 til nu er Antallet af de Søindrullerede kun forøget med omtrent 15,000 Mand, skjøndt Drægtigheden af vore Handelskibe paa samme Tid er voxet med mere end en Trediedeel. Den naturlige Tilvæxt af vore Søindrulleredes Antal vil saaledes ikke afgive et tilstrækkeligt Antal Forsvarere for de franske Kyster. Vi maae derfor see hen til andre Midler, hvorved Personellet kan forøges. (Vi skulle ikke følge Forfatteren i disse Forslag, heller ikke i hans Forslag om Marinebestyrelsens Forbedring, men gaae over til, hvad han ytrer om Materiellet.)

Vi skulle ikke opfordre vor Marinebestyrelse til at efterligne England i de uhyre Bekostninger, i Løbet af fem eller sex Aar at offere en Milliard extraordinairt paa Udvidelsen af vort Sømateriel. Vore Finantser og Afgifternes Tilstand fordre en streng Oekonomi. Men paa den anden Side vilde det være i høi Grad uklogt, om vi ikke i Forhold til vort Formaaende fulgte vore Naboers Bestræbelser. Imod Qvantiteten af deres Skibe og Havne maae vi bestræbe os for at stille navnlig en god Qualitet. Et lille Antal store militaire- og Tilflugts-Havne, omhyggelig befæstede; ikke mange Skibe, men disse af en fortrinlig Hurtighed og Bygning, saa godt bevæbnede og bemandede som muligt: dette bør være vort Program. Lader os ikke betragte det som en uforanderlig Lov, at vi i Aaret 1872 skulle have 40 Linieskibe og 50 Fregatter. Lader os forøge Antallet og forbedre Beskaffenheden af vore Krigsmaskiner efter en passende Maalestok ved nøie at holde Skridt med Videnskabens Udvikling, og vi ville da i fornødent Fald kunne trodse en dobbelt eller tre Gange saa stor Styrke fra England.

Frankrigs Søstyrke maa upaatvivlelig i den nærmeste Fremtid sammensættes af to nøie adskilte Elementer: 1. En Krigsflaade, bestaaende af lutter Dampskibe, med Skrue og en stor Hurtighed; 2. en Transportflaade af

Hjælpekrafts-Skrueskibe med ringere Hurtighed, istand til, paa en eneste Reise, at føre et betydeligt Armeecorps til et hvilket som helst Sted af Continentets Kyster. For Øieblikket have vi kun, paa Søen og under Bygning, 14 Fuldkrafts-Linieskibe, og den officielle Beretning anfører, at vore Bedinger aldrig have været saa tomme som nu. For at benytte vore 23 gode Seil-Linieskibe, giver man dem Hjælpekrafts-Skrue, hvorved kun en ringe Fart opnaaes; saaledes danne vi en Overgangsflaade. England bærer sig ad paa samme Maade; men, medens vi omdanne eet Skib, forandrer England tre, og organiserer desuden en mægtig Flaade af Bombardeerfartøier og Kanonbaade.

Vore Hjælpekrafts-Linieskibe vilde være os til ringe Nytte, dersom en Krig med England udbrød; de vilde blive fordømte til at raadne i vore Orlogshavne eller til at bukke under for Modstanderens større Antal af samme Art Skibe. For at bringe vor Underlegenhed til at forsvinde, maae vi skride hurtigere frem i Materiellets Udvikling. Ligeoverfor en Nation, der ved sin Flaades Størrelse og Massen af sine Søfolk gjør Fordring paa at beherske Verden, have vi ikke andet Hjælpemiddel end at skride frem ad Videnskabens Vei. Lader os aldeles give Afkald paa Skibene med ringere Hurtighed, hvilke vi omdanne eller bygge med saamegen Bekostning. Disse kraftløse Maskiner, der hverken egne sig til et fornuftigt Forsvar eller til Angreb, ville ligesaalidt tjene til at beskytte vore Kyster som til at hævde Flagets Ære. Lader os ikke tabe af Syne, at, for at leve i Fred med vor Nabo, maae vi overbevise ham om, at der vilde være mere at tabe end at vinde ved at angribe os.

Ved at berige Flaaderne med to nye og frygtelige Krigs-Instrumenter, nemlig Bepantsringerne og det riflede Skyts, har Videnskaben kuldkastet næsten alle de gamle Theorier. Marinens Angrebsstyrke er bleven langt fryg-

teligere. Linieskibet er maaskee allerede, paa Grund af sine høie Sider, der vanskelig lade sig blindere, en forældet Krigsmaskine. Den Typus, som skal efterstræbes, maa være et Skib, som er hurtigt, usaarligt, sødygtigt, forsynet med en Spore til at løbe fiendtlige Skibe isænk. Med en Flaade af saadanne Maskiner, der vilde passe saa vel til vor Nationalcharakter og vor militaire Dygtighed, kunde man ødelægge forskjellige Dele af Fiendens Flaade og anstille en frygtelig Jagt paa Englands Tusinder af Handelsskibe. — — —

Vi maae altsaa fremfor Alt lægge Vind paa en stor Hurtighed for vore Skibe, navnlig de lettere. Et hundrede Pantserfregatter, besatte med 50 til 60,000 Matroser, vilde yde os en meget respectabel Styrke under en Krig. Med en saadan Flaade vilde vi meget godt kunne optage Kampen i vore egne Farvande og kunde uden Betænkning gaae angrebsviis tilværks, dersom denne haarde Yderlighed skulde findes nødvendig.

Men et saadant Resultat vil ikke kunne naaes i to eller tre Aar, hvilket maaskee dog ikke er noget Onde, da vi ikke ønske at efterligne den engelske Iver. Søkrigsmateriellet er i en Overgangstilstand; man har ikke endnu opnaaet Løsningen af de vigtigste Problemer; de nye engelske Typer ere, skjøndt dannede efter vore bedste Mønstre, endnu meget mangelfulde. I Sandhed, man har ikke endnu udfundet det rette Linieskib, eller den rette Fregat, eller Dampcorvetten. Vore fortrinligste Krigsmaskiner lade endnu meget tilbage at ønske med Hensyn til Batteriets Høide, og de kunne ikke indtage Brændsel for mere end fjorten Dage. Man siger endogsaa at La Gloire, der i andre Henseender er saa frygtelig, ikkun kan indtage Kul for 5 Dage; dette er en stor Mangel. Man har heller ikke endnu opnaaet at forene de lette Skibes store Hurtighed med Evnen at bære det svære Skyts og en rigelig Mængde Kul til Maskinen, og man er ikke paa det Rene med, i hvilket

Forhold Antallet af svære Kuglekanoner bør staae til det riffede Skyts med hule Projectiler i Linieskibenes og Fregatternes Armering. Forsøg af enhver Art blive endnu anstillede. Man haaber, at Maskiner med Overhedningsapparater ville blive lettere og mindre kostbare at holde igang. Maaskee vil man ogsaa komme dertil, at det vil vise sig tilstrækkeligt at forhude Pantserskibenes Bund under Vandlinien med tynde Kobberplader, for at gjøre dem lettere, hvorved det blev muligt at forøge Blinderingen over Vandet (naar Sibene ikke derved tabe i Sedygtighed).

Ifølge Budgettet for 1861 kunne vi kun have 8 fuldstændig udrustede Skruelinieskibe paa Søen. Vi have et andet, som er udrustet til Prøve paa 3 Maaneder, og et til Disposition. Vor Evolutions-Escadre tæller altsaa ikke engang 9 Linieskibe, medens vi have 90 Skibe i Reserve, og den Beretning, som er forelagt Kamrene, anfører kun 88 Dampskibe. Vi burde idetmindste have to smaa Øvelses-Escadrer, hver paa 6 eller 7 Linieskibe foruden mindre Skibe.

Vi ville imidlertid ikke hengive os til en overdreven Frygt for den engelske Sømagts Overlegenhed i dette Øieblik. Den befinder sig ligesom vor i en Overgangstilstand. Vore smukke Modeller, Napoleon og Algesiras, ere endnu den Dag idag de første Typer i Verden, skjøndt de ikke ville kunne staae sig imod et stort Pantserskib med samme Hurtighed. Iblandt vore 38 Linieskibe er der nogle faa, som nærme sig disse Mønstre. Vi have nogle, som vare bestemte til at føre Carronader paa et af Batterierne; man har maattet stille 30-pundige i Stedet, hvilke veie tre Gange saameget; Følgen er bleven, at det underste Batteri undertiden, i høi Sø, krænger under Vandet. Ligeledes er der en stor Uovereensstemmelse imellem vore Skibes Hurtighed. Ved Siden af vore nye Skibe paa 1200 Hestes Kraft have vi andre paa 900, 600, 450, ja endogsaa paa 150

Hestes Kraft. En saadan Flaade vil under et Slag være ligesaa slet stillet som et Cavalleri-Regiment, i hvilket nogle af Hestene ikkun kunne gaae i Trav eller i Skridt. Vore Fregatter have den samme Ufuldkommenhed; men Englænderne ere, som vi have sagt, ikke bedre farne i denne Henseende. Saaledes har Royal Albert paa 121 Kanoner kun 500 Hestes Kraft, medens Victoria, ligeledes paa 121 Kanoner, har 1000; og af de engelske Fregatter kunne nogle, saasom Ariadne, Mersey o. s. v., løbe 13 til 14 Knob, medens andre neppe kunne naae op til 8. Det synes rimeligt, at den Model, som vil danne Mønstret for et kraftigt Krigsskib, for Fremtiden vil blive en stor Fregat paa 900 à 1000 Hestes Kraft, armeret med 36 à 40 Kanoner, og bepantsret med Plader paa 11 à 13 Centimetrers Tykkelse. Den vil sandsynligviis fortrænge Linieskibet.

Enhver ny Erfaring maa undersøges med den største Nøiagtighed af vor Marine. Den har færre Ressourcer end den engelske; den er derfor af Nødvendighed henviist til at concentrere sine Bestræbelser paa et ringere Antal, omhyggelig udtænkte og i enhver Henseende fuldkomne Typer. Dampen har forøget vor relative Styrke ved betydelig at formindske det nødvendige Antal Søfolk; dersom det lykkes at formindske Kulforbruget ved Indførelsen af Overhedningsapparater, vil dette yde os en ny Fordeel, da vi have mindre Kul og maae betale det dyrere end vore Naboer. Lader os drage Nytte af de Gaver, Forsynet har skjenket os.

I Forudseenhed have vi ikke vor Styrke. For at bevise dette, behøve vi kun at henvise til vore Kyster, der ere næsten ganske blottede for Befæstningsværker og Tillflugts-Havne. End ikke vore store Orlogshavne ere befæstede paa en Maade, der svarer til Nutidens Angrebsmidler. Landbatteriets Overlegenhed over Skibet eksisterer ikke mere. Seilskibet, der ikke kunde bevæges uden ved Vindens Kraft, kunde ikke forcere et befæstet

Løb eller et snevert Pas uden at udsætte sig for at blive ramponeret; dersom det mistede Master og Seil, var det ude af Stand til at trække sig ud af Ilden. Flaadernes Omdannelse har vendt Forholdet om, saaledes at vore Værfters og Havnes Befæstninger ikke mere svare til Hensigten. De blinderede Skibe, Dampkanonbaadene og Bombardererne, de riflede Kanoner, de langtrækkende Krigs-Raketter, Skruen under Vandet, Fuldkrafts-Maskinen have væsentlig formindsket Kystbatteriernes Modstandskraft. Ofte vil den Angribende, uden væsentlig at udsætte sig selv, kunne ødelægge saavel en Havn som Værftet ved den. Ifølge de Prøver, som ere anstillede ved Vincennes og ved Gavre paa 300 Metrers Afstand, vil en smedet Plade paa 10 à 12 Centimetrers Tykkelse modstaae 14 Skud af 30-pundige Kugler paa hver Qvadrat-Meter af dens Overflade, før den brister eller blotter Træmuren bagved Pladen. Paa 800 Metrers Afstand har den 50-pundige Kugle næsten ikke større Virkning. Det synes endogsaa, at en 50-pundig Kugle, udskudt i 30 Metrers Afstand mod en Prøveplade, ikkun har kunnet kløve og sammentrykke den. De riflede Kanoner have til den Art Skydning ikkun Fordeel over den almindelige Kanon, naar Afstanden er over 1200 Metrer. Det fremgaaer altsaa af disse Forsøg, at Landbatterierne, hvor stærkt de end ere bevæbnede, ikke kunne forhindre Pantserskibene fra at forcere et Løb som er mindst 600 Metrer bredt. Paa den anden Side har man overbeviist sig om, at 50-pundige Kugler, hvadenten de ere riflede eller ei, ville, naar de udskydes fra Afstande imellem 400 og 1000 Metrer, hurtigt ødelægge det solideste Muurværk og danne en stor Bresche i dette. Herved synes det tilstrækkelig viist, hvormeget de faste Batterier nu for Tiden staae tilbage for de flydende. Paa den anden Side vil man kunne udslynge Brandprojectiler fra saa store Afstande paa de blinderede Skibe, der selv ere

udenfor Batteriernes Virkekreds, at kun enkelte af vore Arsenaler kunne betragtes som sikre imod denne Fare. Cherbourgs Rhed, der navnlig er udsat for et fiendtligt Angreb, trænger til at beskyttes ved alle de Midler, vi kunne udtænke.

Vi have allerede et ikke ringe Antal Kanonbaade og flydende Batterier, som kunne komme os til Nytte. Men vil der ikke være den største Nødvendighed for at aabne vore Krigsskibe, saavel som vore Handelskibe, nogle fuldkommen sikre Tilflugtssteder i Canalen og Atlanterhavet, langsmed vore Kyster? Hidtil har man ikke tænkt alvorlig herpaa. Imellem Cherbourg og den belgiske Kyst er der ikke en Vig, som yder et Skib nogen Sikkerhed; man lader Dunkerque, en af vore bedste Ressourcer, lukke sig mere og mere af det bløde Mudder, som det vilde være let at gennemgrave og muligt at bortskaffe. Og paa den anden Side, imellem Cherbourg og Brest, er der ikke et eneste Tilflugtssted for vor Krigs- eller vor Handelsmarine. Der findes imidlertid, netop midt imellem disse to fjernt fra hinanden beliggende store Havne, et fortrinligt Støttepunkt for Canalens Bevogtning, et af Forsynet selv dannet Indelukke, der er istand til at optage vore Flaader; og dette Sted er Lezardrieux. Vauban fremhævede først dets Fordele. Da en Orlogshavn skulde oprettes i Canalen, blev dette Sted taget under Overveielse i Forening med la Hougue og Cherbourg; det lange og smalle Løb, der var ubeqvemt for Seiladsen med Seilskibe, bevirkede, at man opgav det. I Tilfælde af Krig vil den Deel af Canalen, som ligger imellem Brest og Cherbourg, nødvendigviis blive Skuepladsen for hyppige Sammenstød; den er behersket af de engelske Øer Jersey, Guernsey og Aurigny. For at trække sig ud af en Fare eller for at oppebie et gunstigt Øieblik til Angreb, er det nødvendigt, at vore Skibe have et Tilflugtssted, som altid er aabent og ligger tilstrækkelig langt

mod Nord. Det eneste Sted, der opfylder disse For-
dringer, er Munden af Trieux, der danner Rheden
ved Lezardrieux. Jernbanen til Brest er kun fjernet
nogle Kilometrer derfra, og det vilde være let at anlægge
en Sidebane; ved Napoleonville vilde den sættes i For-
bindelse med Lorient. Alt, hvad man kan ønske sig for
en Tilflugts-Havn, findes forenet ved Lezardrieux. An-
dvnningen er let; Fyret paa Heaux, det nordligste Punct
i Bretagne, belyser og angiver Indløbet. Man kan løbe
ind til enhver Tid, saavel om Natten som om Dagen.
Hovedløbet er fuldkommen lige, reent og dybt; et andet
ligesaa dybt Løb, beliggende længere mod Nord, fører
ligeledes derind. Ja der findes endnu flere Løb for
mindre Skibe, der kunne befares ved Lodsernes Hjælp.
Hovedløbets Længde og Sneverhed, der dannede væsent-
lige Hindringer for Seilskibene, ere i vor Tid en stor
Fordeel, da de gjøre Forsvaret meget lettere. Ved
Dampens Hjælp kunne vore Skibe meget let passere
dette Løb, der ved nogle ikke kostbare faste og flydende
Forsvarsværker kan gjøres uindtageligt. Søen er fuld-
kommen rolig inde i Bugten, der er aldrig nogen Be-
vægelse. I hele Udstrækningen af det nordlige og det
nordøstlige Løb, ved Ankerpladsen under l'Île du Bois,
i Trieux Floden, i fem Kilometers Længde, er Dybden
i Canalen, ved det laveste Jevndøgns-Lavvande, større
end de største Skibes Dybgaende; en stor og uskat-
teerlig Fordeel. Ved Hjælp af en Dæmning og en Sluse
kunde de samme Fordele indvindes i en Længde af 13
Kilometrer i den høiere liggende Deel af Trieux. Disse
Værker vilde tilmed betydelig formindske den stærke
Strøm, der generer Seiladsen noget ved Munden af
Floden, og Omkostningerne vilde ikke overskride 6 Mil-
lioner Francs. Dersom England eiede denne fortrinlige
Havn, vilde den være opfyldt med Batterier, Magasiner
og Værfter. Vi derimod have ganske forsømt den.

Anmærkning.

Mandskabet til den franske Flaade skaffes tilveie paa tre Maader, nemlig ved

1. *l'inscription maritime*,
2. *la conscription (le recrutement)* og
3. *les enrôlements volontaires*.

Den første yder Hovedforsyningen og bestaaer deri, at enhver Mand, som søger sit Erhverv paa Søen, opføres som *inscrit* paa Marinens Ruller og er pligtig, Enhver efter sin Tour, i Alderen mellem 18 og 50 Aar at gjøre Tjeneste paa Flaaden. Dog tages under almindelige Omstændigheder ikke nogen Mand, som er over 40 Aars Alderen. Den almindelige Tjenestetid for disse *inscrits* er 3 Aar, hvorefter de hjemforloves; men, naar Alle de Indskrevne imellem 18 og 40 Aar ere eller have været i Marinens Tjeneste, indkaldes de paany til andre 3 Aar. Ved denne 2den Indkaldelse tages der dog Hensyn til muligen tidligere forlænget Tjeneste paa lange Reiser, ligesom til Folkenes Familief forhold. Anden Gang indkaldes saaledes først de Ugifte, dernæst Enkemænd uden Børn, derefter gifte Folk uden Børn, og tilsidst Familiefædre. Men, som sagt, om fornødent kan enhver *inscrit* indkaldes til en hvilken som helst Tid, naar han ikke har fyldt sit 50de Aar.

De Consciberede ere unge Folk, der udskrives blandt den ikke søfarende Deel af Befolkningen, ved Lodtrækning og efter samme Regler som til Armeen. De benyttes navnlig i Fredstid, for ikke at blotte Handelsflaaden mere end fornødent for Matroser og saaledes tillige i disse at vinde en saameget større Reserve. De Consciberede maae ikke være under 1^m,63 (62 $\frac{1}{3}$ Tommer) høie; blandt de Mødende udtages der først til Marinen, derefter til Armeen, og, skjøndt man navnlig, for at vinde flinke Folk, vælger dem fra Sødistricterne, ere de dog kun Bønder, for hvem en længere Tjenestetid ombord er nødvendig. Ved Udbruddet af en Krig udgjøre de som Følge heraf Hovedmassen af Besætningerne paa de udrustede Skibe. Tjenestetiden er 7 Aar; men hermed ophører ogsaa Forpligtelsen, og de danne ingen Reserve. Kun i det Tilfælde, at de vedblive at fare tilsøes, som Handelsmatroser eller Fiskere, blive de indførte paa Rullen over *les inscrits*, og de kunne da atter indkaldes indtil deres 50de Aar, dog kun i Krigstid. I modsat Fald ere de efter de 7 Aars Forløb atter tabte for Ma-

rinen, saa at, om man end ombord paa den permanente Øvelsesescadre har en fortrinlig Besætning af øvede Conscripterede (navnlig som Artillerister), med fra 0 til 7 Aars Tjeneste, saa danne *les inscrits* dog den eneste Reserve af øvede Folk, som man i Krigstid kan gribe til.

Gjennem *les enrôlements volontaires* skaffer Marinen sig saa at sige en fast Stok af dygtige Folk. De fleste ere unge Mennesker, der som Lærlinger ere blevne opdragne paa Flaadens Skibe, og som, med Udsigt til i en ung Alder at blive forfremmede til Underofficerer, have forskaffet sig en Livsstilling ved at lade sig engagere for en vis Tid, i Reglen 7 Aar. Efter Tjenestetidens Udløb modtage de, saafremt de ikke have gjort sig uværdige til at forblive i Tjenesten, en Præmie for at lade sig engagere paany, og saaledes fremdeles hvert 7de Aar. Dygtige Folk, saavel mellem *les conscrits* som mellem *les inscrits*, indtræde ligeledes ofte paa denne Maade i Marinens faste Tjeneste.

Marinen anerkjender ikke andre Befarenhedsgrader end dem, den selv tildeler. Enhver, som gennem en af hine 3 Veie for første Gang indgaer i Tjenesten, er derfor ved sin Ankomst ombord kun Matros af 3die Classe og lønnes som saadan. Efter Tjenestetid og Dygtighed, støttet til vedkommende Chefs Indstilling, forfremmes han efterhaanden til 2den og 1ste Classe, og derefter til Underofficerer. De dygtigste Matroser gaae naturligviis hurtigst frem i Classerne; men til de andre Folk, der udmærke sig som Artillerister, gives der Tillæg til den Lønning, som svarer til deres Matros-Classe; disse Tillæg rette sig igjen efter deres Dygtighed som Artillerister og gives først, efterat vedkommende Matros i Exerceerskibet eller af sin Chef paa et udenrigsk Togt er bleven erklæret duelig til at være Kanoncommandeur (*chef de pièce*) i 2den eller 1ste Classe. For at kunne blive *quartier maître canonier*, maa en saadan Mand altsaa først være forfremmet til Matros af 1ste Classe og derefter være udnævnt til *chef de première classe*.

Endnu skulle vi omtale en herhenhørende Institution, der, ligesaavel som Inscriptionen, hidrører fra Colbert, nemlig:

La caisse des invalides de la marine.

Enhver, som anvendes i Marinens Tjeneste, har Ret til efter 25 Aars Tjeneste at fordrø Pension fra denne Kasse i Overeensstemmelse med de for den fastsatte Regler. Enhver, som bliver Krøbling, saavel som disses og de Faldnes Efter-

ladte, have ligeledes Krav paa Understøttelse herfra. Til Marinens Personel henhører imidlertid ikke alene enhver Mand, som benyttes i den active Tjeneste ombord eller iland; men ogsaa *les inscrits maritime*, der gjøre Tjeneste paa Handelsflaaden og udgjøre Marinens Reserve, regnes med til dette. Enhver saadan Mand har derfor, naar Alder og Svagelighed hindre ham i at tjene sit Brød, tilligemed sine uforsørgede Efterladte, Ret til Pension fra Invalidekassen, dog naturligviis efter andre Regler end dem, der gjælde for det Mandskab, som har gjort stadig Tjeneste i Marinen.

Invalidekassen faaer sine Indtægter, foruden fra en vis Andeel i Priser, Vrag o. desl., navnlig ved at hæve 3 pCt. af enhver Sum, der under Marinen udbetales ved Kjøb eller Salg, saavel som til Lønninger. Føreren af ethvert Handelskib maa ligeledes indbetale 3 pCt. af enhver Hyre, der udbetales i hans Skib. Kystfarere og Fiskerfartøier betale visse Afgifter efter Fartøiets Størrelse eller Fartens Natur, samt efter Mandskabets Antal og Befarenhed. Enhver, der har Ret til Understøttelse, bidrager saaledes selv til Invalidekassen.

Red.

Ifølge den officielle Beretning, som er forelagt det nu forsamlede Senat, talte den franske Dampskibsflaade ved Begyndelsen af Aaret 1862 følgende Skibe:

	Nye.	Hjælpekruer.	Tilsammen.
Linieskibe . . .	12	23	35
Pantserfregatter	2	—	2
Fregatter . . .	15	6	21
Corvetter . . .	7	—	7
Avisoer . . .	36	—	36
	72	29	101

Forøgelsen fra ifjor er altsaa 13 nye Skibe; men da 5 ere forliste eller paa anden Maade gaaede tabt og 11 ere condemnerede i Aarets Løb, er det tilkomne Antal saameget større. Foruden disse Skibe var der under Fuldendelse paa Vandet: 1 Linieskib, 4 Pantserfregatter, 3 Fregatter, 6 Avisoer og 2 flydende Batterier.

Saavidt den officielle Meddelelse. Hertil skulle vi endnu føie, hvad vi Tid til anden ad forskjellige Veie,

som vi ansee for paalidelige, have samlet af Oplysninger om den Deel af den franske Flaade, som for Øieblikket tiltrækker sig den største Opmærksomhed, nemlig Pantser-skibene, om hvilke den officielle Liste kun anfører, at der er 2 Fregatter færdige, 4 Fregatter og 2 flydende Batterier under Fuldendelse paa Vandet.

De franske Pantserfregatter ere:

A. Træfregatter med Jernblinding.

	Kan.	Hestes Kraft.	Hvor bygget.	Sat i Vandet.
La Gloire	34	900	Toulon	1860
La Normandie	34	900	Cherbourg	1859
L'Invincible	34	900	Toulon	1861 $\frac{3}{4}$
Solferino	50	1000	Lorient	1861 $\frac{2}{3}$
Magenta	50	1000	Brest	1861 $\frac{2}{3}$
				Sat i Bygning.
La Provence	38	1000	Toulon	1861
La Savoie	38	1000	Toulon	1861
La Revanche	38	1000	Toulon	1861
La Surveillante	38	1000	Lorient	1861
La Flandre	34(?)	900	Cherbourg	1861

4 Fregatter som „La Provence“ bygges endvidere i Nordhavnene.

B. Pantserklædte Jernfregatter.

	Kan.	Hestes Kraft.	Hvor bygget.	Sat i Vandet.
La Couronne	38	900	Lorient	1861 $\frac{2}{3}$
				Sat i Bygning.
L'Héroïne	38	900	Lorient	1861

Delte bliver tilsammen 16 Pantserfregatter. Hvor de to flydende Batterier, som nævnes paa den officielle Liste, ere under Bygning, vides ikke; derimod berettes fra Cherbourg, at et flydende Jernbatteri, Le Rempart, er paabegyndt i Slutningen af 1861, og »Phare de la Loire» af Nantes meddeelte i October 1861, at Bygningen af 8 jernklædte Batterier var overdraget til private Bygmestere, nemlig 4 i Bordeaux, 2 i Nantes og 2 i Havre, samt at det antoges, at endnu 2 vilde blive bestilte i Nantes.

La Gloire have vi flere Gange omtalt i dette »Tidsskrift» og skulle ikke opholde os ved den nu. Den har været holdt i stadig Fart i Middelhavet hele forrige Aar og omtales meget gunstig af Officererne; kun en kort Tid i Vinter var den oplagt i Toulon for at en Forandring ved Reisningen kunde foretages; nu er den attachedet Øvelses-Escadren ved Hyères.

La Normandie og L'Invincible ere efter samme Tegning som La Gloire, 77,25 Metrer lange i Vandlinien, 16^m,76 største Brede indenfor Pantserpladerne, 7^m,26 Dybde i Lasten, 8^m,38 Dybgaaende agter, 7^m,28 Dybgaaende for, 5718 Tons Deplacement og Bøssébænken 1^m,82 over Vandet. La Normandie var det første Pantsereskib, som blev sat i Vandet; men man lod det henligge nogen Tid uden Klædning, for at oppebie de første Prøver med La Gloire. Det er nu færdigt, har gjort flere Reiser i Canalen, opholdt sig der nogle Dage og besøgt Brest; Prøverne, som begyndte i November, skulle have givet meget gode Resultater. L'Invincible, der sattes i Vandet ved Mourillon, Toulon, i April, blev i Løbet af Sommeren forsynet med sine Maskiner og klædt med Pantserplader. I October sattes det i Dok paa Grund af, at nogle Forandringer skulde foretages ved Skibet, senere underkastedes det de sædvanlige Prøver i Havn. Det bliver nu fuldstændig udrustet for at prøves i Søen.

Solferino og Magenta ere de eneste af de anførte Pantsereskibe som faae to lukkede Batterier; hvert af disse armeres med 24 Stk. 30-pundige Kanoner. Den første er længst fremme, Maskinerne ere opsatte, Masterne indsatte, Pladerne paalagte, og Skibet ligger nu under Udrustning i Lorient. I Magenta var man i Januar ifærd med at opsætte Maskinerne og paalægge Pantserpladerne.

La Provence, La Savoie o. s. v., som ere under Bygning paa Bedingerne, blive 2 Metrer længere end

La Gloires Classe, men iøvrigt af samme Dimensioner som denne. De skulle armeres med 38 Stk. 30-pundige riflede Kanoner af 73 Centners Vægt, idet 4 sættes paa øverste Dæk, Resten paa Batteriet. Det hedder om La Flandre, som bygges i Cherbourg, at den skal være Mage til La Normandie; dog er dette vistnok ikke ganske correct, idet det maa antages, at ogsaa denne er af den forbedrede Form, paa 38 Kanoner og 1000 Hestes Kraft, ligesom de andre nye Fregatter.

La Couronne, der blev paabegyndt i 1859 og sat i Vandet den 28de Marts 1861, er bygget efter et lignende Princip som de engelske pantserklædte Jernskibe, idet den inderste Deel af Siden er af almindelige Jernplader, udenpaa hvilke der er et Lag Teaktræ, fastboltet med Ringe og horizontale Baand af Jern, og udenpaa dette igjen ligge de uigjennemtrængelige Jernplader. Skibets Længde er paa Dækket 87 Metrer, medens Kjølen er 80^m lang (ifølge en anden Beretning er Længden i Vandlinien kun 76^m,62); Breden indenfor Pantserpladerne er 16^m,60, Dybden i Lasten 10^m,75, Bøsebænkens Høide 5^m(?) og Displacementet 5719 Tonneaux. Bakken er en fuldstændig blinderet Fæstning med to Bougporte, samt 2 Agterporte, hvorfra der kan skydes med Skraa under en Entring. Et blinderet Martello-Taarn findes, ligesom paa alle Pantsereskibene, ogsaa her, bestemt til Commandoplads for Chefen. Fremdeles er paa denne Fregat, ligesom paa de andre, Forsiden af Hytten blinderet og forsynet med Skydehuller for Riffelskytter. La Couronne er nu fuldkommen færdig; den ligger, ifølge de sidste Efterretninger, tilankers paa Lorient's Rhed og skal prøves sammen med Skruerfregatten Pallas.

L'Héroïne, der er sat i Bygning i Lorient paa den af Solferino forladte Beding, bliver Mage til La Couronne.

Disse Fregatter, ligesom alle nyere Skrueskibe i Frankrig, ere byggede uden Brønd til Skruen, idet den 6-vingede Skrue nu benyttes overalt.

Vi kunne ikke slutte disse Meddelelser om den franske Marine uden at omtale en besynderlig Efterretning, som bragtes af »Times»s Parisercorrespondent i afvigte November (see »Times» af 16de Nov.). Det hed nemlig heri: »Et nyt System af Jernklædning skal anbringes paa Linieskibet Castiglione (Toulon), der antages at ville fremkalde en fuldstændig Revolution i Marinevæsenet. Efter dette System kunne alle de gamle Skibe forandres til jernklædte Skibe, uden at det er fornødent at formindske Antallet af Kanonerne eller Forsyningen med Proviant m. m. Saaledes kan om kort Tid være organiseret en Flaade af Dampskibe, fuldstændig armerede og klædte med en for det sværeste Skyts uigjennemtrængelig Hud.» Da imidlertid »Moniteur de la flotte» noget senere bringer den Efterretning, at det nye Linieskib Castiglione har endt sine Prøver og er indgaaet i Reserven i Toulon, og da det i en anden Meddelelse, som vi ansee for paalidelig, hedder, at der endnu ikke i Frankrig er gjort noget Forsøg paa at anbringe Jernklædning paa Skibe, der ikke oprindelig have været bestemte dertil, saa staaer hiin Correspondance til det engelske Verdensblad vistnok kun saare lidet til Troende.

Søcadet-Akademiets Historie fra dets Stiftelse indtil 1827,

af Capitainlieutenant A. Hedemann.

(Slutning.)

IV.

Frå 1768 indtil Flytningen til Amalienborg 1788.

Endskjondt Pladsen nu tillod, at der kunde boe 50 Cadetter paa Akademiet, boede der sjeldent flere end 30. Af disse spiste Halvdelen hos Spiseverten for 5 Rd. maanedlig; men der fandtes ikke saa mange Senge, at hver havde sin, denne Luxus opnaaedes først en 10 Aar senere. De, som boede paa Akademiet, vare i Reglen uformuende og havde ofte Understøttelse af den saakaldte Cadetkasse. Denne var i Collegiets Varetægt, dens Indtægter bestode af Volontairernes Indskrivningspenge og en Skilling af Daleren af hver Officeers Gage, hvilket omtrent beløb sig til 700 Rd. aarlig.

Akademiet fik selvfølgelig nu sine egne Embedsmænd og Betjente, en Inspecteur, der tillige var Spisevert og havde Inventariet under Opsyn, en Portner etc.

For nu at sikkre Marinen duelige Officerer bestemtes ved kgl. Resol. af 6te April 1769, at Admiralitetet hvert Aar skulde undersøge Cadetternes Duelighed og afskedige dem, som ikke vare dygtige til Tjenesten. Dette var den sidste Foranstaltning af Betydenhed, inden Fontenay forlod Akademiet. Aaret efter avancerede han til Schoutbynacht, fratraadte Chefposten for Søcadetcorpsset, og Commandeur-capitain Fredr. Chr. Kaas udnævntes til Chef i hans Sted.

Fontenay havde store Fortjenester af Akademiet, men hans Reformationsværk blev ikke fuldført. Examiners Indførelse var vel et stort Fremskridt; men, da der ikke gaves Charakterer, og Ancienneteten bestemtes efter Datoen, Cadetterne havde meldt sig til 2den Examen, forårsagede dette i en lang Aarrække stor Uorden. Hertil kom en ved Collegial-Skrivelse af 9de Marts 1773 uheldig Tilladelse, at Volontairerne maatte undervises privat udenfor Akademiet, imod at de fulgte den paa Akademiet fastsatte Underviisnings-Methode og underkastede sig de fastsatte Examinere. Aarsagen til denne Tilladelse var, at Volontairernes Antal var tiltagen i saa høi Grad (1773 var der 167), at det var umuligt at modtage dem til Underviisningen paa Akademiet. Og den blev benyttet i stor Maalestok, thi den frembød, især for de Velhavende, mange Fordele. Privatisterne, som de kaldtes, behøvede kun at lære de Fag, der forlangtes til Examen, hvorimod Academicadetterne desforuden maatte lære Sprog, Historie, Geographi, Dands og Fægtning. Og da der til Examen skulde fremlægges en fuldstændig skriftlig Udarbeidelse af al den Navigation, der lærtes, samt matematiske Exempler og Beviser med ziirlig Skrift og ziirlig tegnede Figurer, og jo smukkere et saadant Værk var udarbeidet, jo større Fortjeneste, og da ligeledes Artilleriet maatte udarbeides, og Ingen kunde melde sig til Examen, før disse Værker vare færdige, havde Privatisterne den store Fordeel, at de enten kunde anvende mere Tid derpaa eller lade Andre udføre Arbeidet for dem. Academicadetterne var det strengelig forbudt at arbejde udenfor Akademiet, for at de fattige Cadetter ikke skulde staae tilbage for de velhavende, der kunde lade Arbeidet udføre af Andre; men det kunde man naturligviis ikke forbyde Privatisterne. Det blev derfor ved Coll. Skrivelse paalagt dem, som nøde privat Underviisning, at møde paa Akademiet, naar og saa ofte Chefen maatte fordre det, og fremvise deres Bøger, paa det at man kunde er-

fare, om de selv havde indført i dem. Men denne Control havde ikke meget at betyde. Privatisterne kunde altsaa hurtigere blive færdige og melde sig før til Examen end Akademicadetterne og derved ligefrem opnaae en høiere Anciennetet, der regnedes fra den Dato, de havde meldt sig til Examen.

Den Kappelyst, som dette Avancements System forarsagede, og den Lethed, hvormed Examinerne bestodes, havde tilfølge, at en Mængde Cadetter, undertiden over Halvdelen af Corpset, var færdig tillands længe, før de kunde komme tilsøes og erhverve sig Officeers-Attest. Disse beskjæftigedes med at høre Forelæsninger hos Professor Hee og efter dennes Død hos Bugge. Desuden antoges endnu en fransk Sproglærer og en Lærer i Skibsconstructionen, Premierlieutenant W. Stibolt, til at læse med dem. Paa samme Tid ophørte Underviisningen i Engelsk, efterdi den engelske Sproglærer døde, og der kun maatte holdes to Lærere i fremmede Sprog, og man hellere vilde, at de skulde lære Fransk godt end lidt af begge Sprog.

Men ikke alene iland havde Privatisterne Fordelen paa deres Side; thi, da de vare af formuende Forældre, var det dem let at komme tilsøes, naar de blot betalte deres Kost, saavel med Cadetskibet, som med andre Orlogsskibe. De erhvervede saaledes før Officeers-Attest end de fattige Cadetter, der ikke havde Raad til at betale Kosten, men maatte vente, til deres Tour kom til at blive udcommanderet med Cadetskibet. Commandeur Kaas klagede ideligen herover og bad om andre Regler for Avancementet. Han foreslog at indføre 3 forskjellige Charakterer, at alle Cadetter skulde søge Akademiet og lægge sig efter enhver af de Discipliner, som lærtes der, at ingen Cadet maatte avancere, som ikke havde besøgt Akademiet, og endelig, at ingen Anbefaling til Officeer fra nogen Skibschef maatte gjælde, før en Cadet var bleven

udcommanderet efter den for Akademiet bestemte Orden *).

Endelig lyttede Collegiet til Kaas's Forestillinger og nedsatte den 2den October 1778 en Commission, der skulde tage hans Forslag under Overveielse. Men denne Commission, der bestod af to Vice-Admiraler og en Conferentsraad, sad i over 8 Aar uden at udrette Noget, undertiden henvendte den nogle Spørgsmaal til Cheferne, som disse besvarede meget udførlig, men derved blev det; noget Resultat saaes ingensinde. Dog havde den den Virkning, at den tjente som Hemsko for Chefernes ofte temmelig vidtløftige Forestillinger, idet det nu som oftest hed, at de ikke vilde foreslaae noget Nærmere herom, før de havde erfaret, om Commissionen mulig havde taget nogen Bestemmelse i denne Retning. Men dette hemmede ogsaa gavnlige Forbedringers Fremkomst.

Kaas's Misbilligelse af Avancementsbestemmelserne bevægede ham til, naar Collegiet forlangte Forslag paa Cadetter, som kunde udnævnes til Officerer, at indsende tvende Lister: den ene, affattet med den Anciennitet, som Akademiets Regler gav dem, saaledes nemlig, at de med den tidligste Officeers-Attest fik den høieste Anciennitet, og af dem, som havde Anciennitet fra samme Aar, havde den, som først havde meldt sig og bestaaet 2den Examen, den høieste Anciennitet; den anden Liste efter hans Skjøn om deres Duelighed. Men Collegiet foretrak naturligviis altid den første Liste.

Trods den større Plads antoges nu ikke flere Volontairer end tidligere, eftersom nu, da den megen Faren paa egen Haand tildeels var ophørt, næsten alle de virkelige Cadetter vare tilstede ved Underviisningen, og de saa Lærere ikke kunde overkomme flere. Der var saa-

*) Endog Volontairer havde taget Akademiets Examinier og faaet Officeers-Attest, og, naar der blev virkelige Cadetnummere ledige, besattes disse fortrinnsviis med saadanne.

ledes 80 à 90 Elever; men af disse havde som oftest Halvdelen bestaaet alle Akademiets Examinere og faaet Officers-Attest, kun ventende paa Avancement i Etaten. Disse besøgte Professor Bugges Forelæsninger, undervistes paa Akademiet i Philosophi og de skjøne Videnskaber, de flinkeste i Construction; endvidere gjorde de Tjeneste ved Hoffet som Pager og Adjudantstjeneste hos Holmens Overrequispagemester etc.

Nogle havde bestaaet Akademiets Examinere, men manglede Officers-Attest og ventede paa at komme tilsøes.

Nogle havde bestaaet 2den Examen i Navigation og Mathematik, men ikke i Artilleri. Disse undervistes i den manglende Disciplin. De øvrige undervistes i forskellige Discipliner efter deres Alder og Anciennet: de ældre foruden i Hoveddisciplinerne i Fransk, de yngre i Religion, Historie og Geographi, Regning og Skrivning, alle i Tegning, Dands, Fægtning og Kanonexercits, een gang hveranden Uge i Orthographi, hveranden i Katechisation. De overværede vigtige Arbejder paa Holmen; men kun de, som stode for Tour til at komme tilsøes, undervistes i Fart og Takling af en Baadsmand.

For at controlere Cadetternes Fremgang i de Discipliner, hvori de ikke skulde tage Examen, holdt den ældste Cadetofficer i Forening med Lærerne Regnskab, som det kaldtes, og indførte i en Journal, hvad Fremgang de havde gjort.

Udrustningerne, der foretoges for at haandhæve den bevæbnede Neutralitet, foraarsagede Trang paa Officerer, og nu greb man til det gamle Middel at udnævne Reforme-Lieutenanter. Men herved fulgtes ikke altid Ancienneteten trods Kaas's Modforestillinger; hvo, der havde Indflydelse ved Hoffet, kunde ved Cabinets-Ordre avancere til Reforme-Lieutenant, med Forbigaaelse af ældre Kammerater, og denne Uskik vedvarede endnu i flere Aar

efter. De Forbigaaede indgave da Ansøgninger til Collegiet om ogsaa at blive udnævnte til Reforme-Lieutenanter, eller, hvis dette ikke blev bevilget, da at maatte fritages for at komme ombord i samme Skib som deres avancerede Eftermænd.

Den sidste Deel af Ansøgningen bevilgedes dem, og desuden fik de Tilsagn om, at deres Anciennetet skulde forbeholdes dem, naar de avancerede til virkelige Lieutenanter. Men, da Kongen af egen mouvement, som Collegiet udtrykker sig, havde havt den Naade at lade deres Eftermænd avancere, kunde man ikke indstille de Ansøgende til samme Naade.

Endnu en af Kaas's Klager var, at Cadetterne fik Officeers-Attest af forskjellige Skibschefer. Disse, siger han med Rette, ere ikke af eens Tænkemaade; nogle give ikke Attesten, før de troe, at Cadetten er skikket baade med Hensyn til Alder, Kundskab og Erfarenhed; andre give den for at befordre de unge Menneskers Lykke, naar de kun have den theoretiske Kundskab, da de vide, at Cadetten endnu i flere Aar maa blive staaende i Corpset, inden hans Tour kommer til at avancere, og at han altsaa vil have Tid nok til at indhente fornøden Erfaring. Men heri foretoges dog ingen Forandring. Commandeur Kaas udnævntes nu den 30te April til Overequivagemester, og Commandeur-Capitain Winterfeldt udnævntes til Chef for Corpset.

Aaret før Kaas's Afgang see vi første Gang den Mands Navn, der senere havde saa stor Indflydelse paa Akademiet, Lieutenant Sneedorff, som ansøgende om at blive Hjælpelærer i Navigationen under Professor Lous. Dog blev hans Ansøgning ikke bevilget, idet Kaas ledsagede den med den Bemærkning, at han vel besad et ypperligt Geni, men at han kjendte ham fra den Tid han var Cadet, som af et meget hidsigt Naturel, og at han desaarsag ikke var skikket til at undervise Cadetterne.

Winterfeldt fortsatte Kaas's Strid med Collegiet om en fornuftigere Avancements Bestemmelse; og vi ville faae at see, at, om han end ikke opnaaede Alt, hvad han ønskede, bragte han det dog noget videre end hans Formand.

Da Collegiet ikke havde taget de førømtalte Cadetters Ansøgninger om Lieutenants Charaktere unaadigt op, forsøgte andre senere paa samme Maade at erhverve sig den, og, da disse Ansøgninger bevilgedes, hørte det fra nu af til Dagens Orden at ansøge derom. Og, saasom det aldrig afsloges, vedblev næsten Halvdelen af Corpset i henved 10 Aar at bestaae af karakteriserede Lieutenanter, indtil der den 9de Marts 1789 paa engang udnævntes 38 til Secondlieutenanter med Gage.

1785 forlangte Commissionen Winterfeldts Betænkning om, hvilke Regler han meente burde fastsættes for Cadetternes Forfremmelse igjennem alle Grader. I en vidtløftig, meget velskreven Afhandling udviklede han med stor Indsigt og Klarhed de Principer, hvorefter han meente man burde gaae frem. Hans Forslag gik hovedsageligen ud paa, at der skulde fastsættes et vist Tidsforløb, inden Cadetterne maatte melde sig til de forskjellige Examinere, og da med en vis Talværdi til Charakter at bestemme Ancienniteten igjennem alle Grader, at der skulde examineres i alle Discipliner, og at 18 Aars Alderen skulde være den tidligste, i hvilken en Cadet kunde udnævnes til Officeer.

Endvidere foreslog han, at Skibscheferne ikke skulde give Cadetterne Officeers-Attest, men kun Skudsmaal for hver enkelt af de forskjellige Grene af Sømandskab, og da lade Cadet-Chefen eller Admiralitetet afgjøre, hvo der skulde have Fortrinet.

Da der nu maatte tages nøie Hensyn til Alderen, og da en Cadet engang havde paastaet, at han var langt yngre, end hans Fader havde opgivet, foreslog han, at Døbesedlen indsendtes ved Indskrivningen. Dette skete

ogsaa senere, men forøvrigt bleve ingen af hans Forslag tagne tilfølg.

Aaret efter henvendte han sig derfor med sine Forestillinger til Collegiet og bønfuldt det om andre Bestemmelser om Forfremmelsen, og om det idetmindste, indtil disse kunde nærmere blive bestemte, maatte være ham tilladt at bekjendtgjøre for Cadetterne, at der for Eftertiden ikke saa meget skulde sees paa, hvem der havde kladdret en Bog fuld, som han udtrykker sig, som paa Kundskab og Duelighed.

Dette bevilgedes samme Aar ved en Collegie-Skrivelse af 17de Februar, hvori det hed, at der i Henseende til Cadetternes Forfremmelse herefter ikke saa meget skulde sees paa, hvem der hastig har skrevet sine Akademibøger fulde, som paa en rigtig og grundig Indsigt, Kundskab og Duelighed.

Denne Bestemmelse havde tilfølg, at Cadetterne arbeidede med mere Flid, og at mange toge fat paa den sphæriske Trigonometri, istedenfor, som de fleste i de sidste Aar havde gjort, at lade det være nok, naar 2den Examen og den derpaa følgende Decisiv-Examen var bestaaet. Den muiggjorde det for Chefen at lægge et Baand paa Cadetternes Hasten efter at komme til 2den Examen, for at erhverve sig en tidlig Anciennet, men lagde paa den anden Side en temmelig vilkaarlig Myndighed i hans Haand, med Hensyn til hvem og i hvilken Orden han vilde indstille dem til Forfremmelse. Og trods Commandeur Winterfeldts Samvittighedsfuldhed, nøie overveiede og altid grundig motiverede Indstillinger indløb der nu mange Klager til Collegiet over uretfærdig Behandling og Tilsidesættelse.

En ulykkelig Begivenhed, der karakteriserer Søcadetterne, hændtes i dette Aar. Nogle Cadetter kom i Trætte med en amerikansk Cavalleri-Capitain Faustain du Valnoble, og, da denne Dagen efter overfaldt en af Cadetterne paa Gaden med Stokkeslag, udfordrede Ca-

detten ham ved et Par Kammerater. Han modtog Udfordringen og satte dem Stevne udenfor Kastelsporten, men underrettede paa samme Tid Chefen for Corpset skriftligt herom. Denne forbød derfor Cadetterne at forlade Akademiet; men, da den amerikanske Capitain udlod sig med, at Cadetterne havde faaet dette Forbud udvirket for at skjule deres Poltronneri, overtraadte de Forbudet, og efter en fornyet Aftale med Capitainen mødte de udenfor Kastelsporten.

Skjøndt der var en svensk Officeer tilstede, som Secundant for Capitainen, overfaldt denne pludselig sin Modstander og truede ham med en Pistol for Panden, idet han beskyldte ham for at have Papir paa Brystet, for at tage af for Kaardestød. Cadettens Secundant Mac Dougall, som frygtede for, at Capitainen vilde skyde, sprang nu til og slog ham over Haanden, saa han tabte Pistolen. Derpaa trak Capitainen sin Kaarde og gav Mac Dougall et Stød med den i Brystet. Mac Dougall trak sin Sabel, fægtede med Capitainen og gav ham et Par Saar, hvorpaa Striden holdt op, og de Stridende skiltes ad. Men Mac Dougall døde af det Saar, han havde faaet i Brystet, og var saaledes skjændig bleven myrdet. Hvorvidt det lykkedes at faae fat paa Morderen omtales ikke.

Cadetterne havde i det Hele ikke det bedste Rygte paa sig og fik ofte med Rette Skyld for Uordener, som bleve begaaede i Byen. Men det var næsten umuligt for Akademiet at have Control over de Cadetter, som boede i Byen og bleve privat underviste. Winterfeldt bad da Collegiet om, det maatte paalægges Forældrene at holde dem i Ave.

Cadetternes pietistiske Opdragelse under Christian den 6te, i Forening med den paatagne Værdighed, som en broderet Paaklædning og en konstig opsat Frisur foraarsagede, fremkaldte saavel under denne Konge som under Frederik den 5te en Petitmaitre-Tone blandt de

unge Mennesker, der lidet passede til den Stand, hvortil de opdroges. Men istedenfor at man fra den Tid finder lange Forhør over Cadetter, som havde brugt upassende Udtryk til hinanden, finde vi nu Klager fra Cadetcheferne, saavel Kaas som Winterfeldt, over at Officererne ombord ikke førte tilstrækkeligt Tilsyn med Cadetterne, over at de lærte ublu Snak og megen Banden, over at de forfaldt til Raahed og ikke opførte sig anstændigt mod hinanden indbyrdes. Saaledes vare de faldne fra den ene Yderlighed til den anden.

Da der nu var megen Misfornøielse med Akademiet udenfra og fra Akademiets Side med den private Underviisning, havde Winterfeldt forfattet adskillige Forslag, som kunde tjene til at afvende de Misbrug, der vare Grund til Misfornøielsen. Men, da Commissionen fra 1778 nu havde indsendt sin Betænkning, turde han ikke komme frem med sine Forslag, før han vidste, hvad Betænkningen indeholdt; han bad derfor Collegiet om at maatte blive gjort bekendt med den.

Men dette blev ham nægtet, fordi den, som Collegiet angav, endnu ikke var drøftet og altsaa ikke havde kgl. Approbation.

Men Commissionsbetænkningen syntes ikke, efter at være drøftet, at have fundet Collegiets Bifald; thi man seer hverken, at den senere er bleven forelagt Chæfen for Akademiet, eller at nogen Lov er emaneret fra Collegiet, der støttede sig til den. Derimod opfordrede Collegiet Winterfeldt til at komme frem, med hvad han havde, og indsende det til dets Overveielse. Denne Opfordring benyttede Winterfeldt i fuldt Maal og indsendte en Mængde velskrevne Forslag, hvori han fornemmelig udviklede Nødvendighed af:

at en bestemt Aldersgrændse sattes, og visse For kundskaber forlangtes for at kunne admitteres til Akademiet,

at det ikke tillodes Eleverne at gaae videre, før de kunde det, de havde gennemgaaet,

at et bestemt Classesystem indførtes, saaledes at Lærerne ikke behøvede at holde Forelæsninger for hver Cadet især,

at Ingen maatte tage 1ste Examen, før 2 Aar, efterat han var antagen,

at der da maatte forløbe 2 Aar igjen, før det tillodes ham at tage 2den Examen, og at han ved begge Examineringer maatte gjøre Rede for alle Discipliner,

at det ikke tillodes flere at komme med Cadetskibet, end at hver kunde have sin Koie*),

at Privatisterne underkastedes Akademiets Disciplin og toge Deel i den militaire Tjeneste, der fordredes af Akademicadetterne,

at et Stueuhr maatte anskaffes, for at en Cadet ikke skulde behøve at drive hele Dagen bort med at holde Vagt for at passe Tiden,

at Cadetterne maatte fritages for at gjøre Adjudant-tjeneste hos Holmens Chef,

og endelig at en engelsk Sproglærer igjen maatte antages.

Af disse fornuftige Forslag, hvoraf nogle flere Aar efter traadte i Kraft, men dog Classeinddelingen først ved Akademiets Omordning 1854, tog Collegiet liden eller ingen Notice. Kun Stueuhret og den engelske Sproglærer bevilgedes.

Med Hensyn til Privatisterne bestemte Collegiet, at disse uden Undtagelse skulde examineres i alle de Discipliner, der lærtes paa Akademiet.

Dette Aar blev Lieutenant Sneedorff Cadetofficer.

Aaret efter henvendte Winterfeldt sig directe til den unge Kronprinds, der for tre Aar siden havde overtaget Regjeringen.

---

*) Ombord laae de nemlig dengang i Standkoier.

Idet han talte mod den private Underviisning, mod det altfor store Antal Volontairer, der nu var steget til 200 m. m., paapegede han trende Systemer, hvoraf det 3die har en mærkelig Lighed med det i »Tidsskriftet« forrige Aar af Capitainlieutenant Tuxen foreslaaede, hvorefter man kunde gaee frem.

Det første bestod i kun at have et lidet Antal Cadetter, der under strengt Opsyn kunde faae en omhyggelig Opdragelse og oplæres til i Tiden at føre Kongens Skibe og Flaader.

De subalterne Officerer skulde tages af Coffardistanden, som senere Maanedslieutenanter, og disse skulde ikke have Ret til at avancere til de høiere Classer, uden at de særdeles havde udmærket sig. Dog skulde de, som havde gennemgaaet Akademiet, gennemgaae alle Grader, men avancere uafhængig af de andre. Derved vilde Kongen faae unge Skibschefer og midaldrende Admiraler, som endnu havde Fyrighed og Styrke til at modstaae Krigens og Sølivets Besværligheder. Dette syntes at have været det System, der lagdes til Grund for Akademiets Oprettelse.

Det andet System var, at kun Akademiet forsynede Etaten med Officerer, saaledes som Vedtægten nu i endeel Aar havde været. Og hertil vilde et Antal af 50 til 60 Cadetter være tilstrækkeligt for at udfylde Afgangen i Etaten, der i de sidste 30 Aar i Gjennemsnit havde været 7 om Aaret.

Men ingen af disse tvende Systemer vilde være muligt at følge nu, da Corpset bestod af 250 Cadetter, thi disse var det ikke saa let at blive af med. De fleste havde betalt Indskudspenge; afskedigedes de, maatte disse Penge tilbagebetales, og dette vilde være et føleligt Tab for Cadet-Kassen.

Winterfeldt foreslog derfor det tredie System, som bestod i, ikke at antage Volontairer for afgjort at blive

Officerer, men for at indtræde i en Planteskole, hvoraf der kunde vælges Officerer.

Der maatte til det Øiemed dannes trende Hoved-Classer.

I 1ste Classe, hvori Enhver skulde kunne optages, skulde undervises i almindelige Skolevidenskaber, og Classen kun være en med Akademiet annecteret Realskole. Eleverne i denne skulde kaldes Seminarister og hverken bære Mundering eller noget andet Kjendetegn paa, at de hørte til Etaten. For Indskrivning hertil skulde som hidindtil betaales 100 Rd.

Efterat have været 2 à 3 Aar i denne Classe skulde de, som man havde befundet duelige, sættes i 2den Classe og i denne oplæres i de til deres Metier fornødne Videnskaber. Eleverne i denne Classe kunde kaldes Volontairer og have Tilladelse at bære et eller andet Kjendetegn paa, at de hørte til Classen.

Endelig skulde de, som befandtes at være de dueligste og bedst skikkede, udtages af denne Classe for at blive virkelige Cadetter med Gage. Disse skulde da udgjøre den 3die Hovedklasse og senere forfremmes til faste Officerer.

De Øvrige maatte søge deres Lykke i Coffardifartøen. Og dem, der vare forblevne saalænge i 2den Classe, at de havde bestaaet Decisiv-Examen, men dog ikke kunde avancere op i 3die Classe og blive faste Officerer i Etaten, maatte det tillades at bære en Slags Uniform, og efter Omstændighederne skulde de være forpligtede til at tjene Kongen, naar han behøvede dem, som Vederlag for deres Opdragelse paa kongelig Regning. Naar disse da ved særdeles Fortjeneste udmærkede sig, kunde de indsættes i den faste Tjeneste. Dette vilde muligen opvække en gavnlig Kappelyst mellem de faste og Reserve-Officererne.

Men det andet System vedblev at være det herskende, og vi ville senere faae at see, hvorledes og ved hvilke

Foranstaltninger Antallet hurtig svandt ind. Og endskjøndt Winterfeldt's Forslag kun sparsomt toges tilfølg, vedblev han dog med utrættelig Iver at komme frem med nye, som kunde tjene til at afskaffe nogle af de herskende Misbrug. Saaledes lykkedes det ham at faae et af disse hævet, hvorved de fattige Cadetter i mange Aar vare blevne forurettede. Det blev nemlig ved en kgl. Resolution af 13 Juli 1787 bestemt, at de Cadetter, der kom tilsøes udenfor den paa Akademiet fastsatte Orden, ved selv at betale deres Kost, ikke kunde erhverve sig Officeers-Attest paa en saadan Reise.

Lieut. Høyer, der var 2den Lærer i Navigation under Professor Lous, foreslog et bedre System i denne Underviisning, som ogsaa blev indført; men det Væsentligste af Forslaget, at den megen Afskriven skulde bortfalde, vilde hverken Chefen eller Collegiet gaae ind paa, da de meente, at, hvad man nedskrev, fæstede sig bedre i Hukommelsen. Dog indskrænkedes den senere noget, og 1796 afskaffedes den ganske for Navigationens Vedkommende.

Paa Cadetternes egen Anmodning blev det dem tilstaaet at lære at svømme.

Endskjøndt Winterfeldt's Forslag om at give Cadetterne Charakterer ved Examinerne ikke var approberet, havde han dog i Forening med Lous begyndt at give saadanne, som: »god, upaaklagelig, slet» med nuancerende Underafdelinger til Decisiv-Examen i Mathematik og Navigation og anført disse paa Listen over dem, som indstilledes til Officeer. Men Collegiet, som ikke kjendte de Værdier, Winterfeldt havde givet disse Charakterer, kunde naturligviis ikke antage, at Examen var bestaaet med Charakteren »slet», og, da derfor to af de indstillede Cadetter havde faaet »slet» og »ganske slet», nægtede Collegiet at lade dem avancere, støttende sig paa Bestemmelsen af 17 Febr. 1785, at kun Indsigt og

Kundskab skulde tages i Betragtning ved Forfremmelse. Winterfeldt beraabte sig paa den tidligere Bestemmelse, at bestaaet 2den Examen og Officeers-Attest gav dem Ret til at avancere; men Collegiet lod sig ikke bevæge til at forandre sin engang tagne Beslutning. Den ene af de Paagjældende, der var 23 Aar gammel, indgav for-gjæves Ansøgning til Kongen og beklagede sig over at være bleven forurettet, den anden forlod Akademiet og gik i russisk Tjeneste.

Saaledes forvoldede de ubestemte Regler, hvorefter Afgangen bestemtes, idelig Forvirring og Misfornøielse.

Da Landcadet-Corpset nu skulde forøges, og Pladsen paa Palaiet paa Amalienborg vilde blive for indskrænket, besluttedes det, at Søcadet - Corpset skulde bytte med det.

I Løbet af Sommeren udførtes Flytningen, som forestodes af Lieutenant Sneedorff, medens alle de andre Officerer vare tilsøes, men først den 8de December 1788 tilmeldte Winterfeldt Collegiet, at Flytningen var tilende-bragt.

V.

Fra 1788 til 1827.

Stedforandringen medførte ingen Forandring i Akademiets Organisation. Collegiet opfordrede igjen Winterfeldt til at fremkomme med forbedrende Forslag. Denne Opfordring fulgte han ufortrødent, men det billigede dem med Varsomhed og kun, forsaavidt de ikke medførte for store Omvæltninger og Pengeudgifter, dog ikke altid med Skjønsmhed. Saaledes approberedes kort efter Flytningen, at Cadetterne bestandig skulde beholde de samme Nummere, og de ny antagne indsættes i de afgangnes, ligemeget hvor høit eller hvor lavt det var, for saaledes at tilintetgjøre Anciennetets Betydning og endnu mere tydeliggjøre Cadetterne, at det kun var Dueligheden, der skulde afgjøre Forfremmelsen.

Da Winterfeldt ofte havde klaget over, at Antagelsesmaaden, ved et saa stærkt Tilløb til Akademiet, ikke var heldig, og yttret, at der var for mange Volontairer, beordrede Collegiet, for at raade Bod herpaa, at kun Søofficerers Børn maatte indskrives, men denne Ordre, der vilde have gjort Etaten til en reen Kaste, tilbagesoges heldigviis efter et Par Aars Forløb.

Siden 1780 havde Lientenant Sneedorff været Cadetofficeer, Aaret efter Flytningen ansattes han som Næstcommanderende. Hans Talent og Dygtighed, der senere, endog før han blev Chef, gav ham en afgjørende Indflydelse paa Akademiets Ordning, havde alt gjort sig gjældende ved Cadetternes Underviisning ombord. Han udarbejdede nemlig en Plan for en systematisk Underviisning i Sømandskab og skabte en videnskabelig Theori, der var saa klar og bestemt, at den endnu den Dag idag tjener til Veiledning paa Akademiet og ved mange Leiligheder har erstattet Søofficererne her i Landet noget af den Praxis, vore indskrænkede Forhold hindrer dem i at erhverve sig. Hans Plan, der forelagdes Collegiet, antoges strax, og han selv ansattes som 1ste Lærer i Sømandskab. Dette medførte, at Cadetterne inddeelttes i 5 Søclasser, Fart og Takling, Godtveirs, Ondtveirs, Equiperings og Desarmerings Classerne, at Bestemmelser toges om Examen, der efter endt Togt skulde afholdes ombord, at nye Instruxer udfærdigedes til Cadetskibscheferne og til Sneedorff om Cadetternes praktiske Underviisning, og at bestemte Regler for deres Bedømmelse fastsattes; Alt i Lighed med de nærværende Bestemmelser.

Men heraf fulgte, at Cadetterne nu ikke længere kunde erhverve Officeers-Attest i andre Skibe end i Cadetskibet, og saaledes afskaffedes en gammel Misbrug, der havde givet Anledning til en stor Deel Nepotisme, idet mange af Skibscheferne fortrinsviis gave deres Frænders og Venners Sønner Officeers-Attest. Af ad-

skillige Breve fra Skibscheferne see vi dem yttre Fortrydelse over at have mistet denne Ret, der sikkert ogsaa kunde henregnes til de behageligere Prærogativer.

Han indførte desuden den saakaldte Rufsexamen (en theoretisk Forklaring af Manøevrer etc.), som enhver Cadet maatte bestaae, før det tillodes ham at commandere, og som afholdtes offentlig paa Dækket.

En fornuftigere Ordning med Hensyn til Afgangen fra Akademiet var saaledes endelig tilveiebragt, men Tilgangen skete endnu efter de forældede Regler. Volontairerne, hvis store Antal, circa 200, ved den sidste Bestemmelse ikke med det Første vilde kunne indskrænkes, havde Anciennetet efter deres Indskrivelses Dato, gik i Uniform og ventede kun paa at blive antagne til Underviisningen paa Akademiet, naar der ved Afgang blev Plads for dem. Der var saaledes intet Valg og et bestandigt Overhæng fra Forældre, som ikke havde Raad til at lade deres Børn undervise privat, om at faae dem antagne til Underviisning paa Akademiet. Dertil kom endnu den Ulempe, at Cadetterne som før omtalt fik Skyld for de Uordener, saavel Privatisterne som de uniformerede Volontairer begik.

At faae dette forandret og at faae den private Underviisning afskaffet, var bestandig Gjenstand for Winterfeldts Bestræbelser.

Endelig lykkedes det ham at overbevise Collegiet om Nødvendigheden af en Aldersgrændse for Volontairerne og at prøve dem ved en Examen før deres Antagelse til Cadetter. Ved en Skrivelse af 17 Januar 1792 bifaldtes, at Volontair-Titlen afskaffedes, at de i det Sted skulde kaldes Indskrevne og ikke maatte tages til Underviisning før det 12te og efter det 15de eller 16de Aar, at de ikke maatte bære Uniform, og at de, naar de efter deres Tour (Indskrivnings-Ancienneteten) kom paa Akademiet, skulde kaldes Seminarister, oplæres

i Skolevidenskaber og Begyndelsesgrundene i Mathematik, og da først efter overstanden Examen antages til Cadetter og begynde at lære Navigation, eller kasseres, hvis de befandtes uduelige. Da disse Bestemmelser ikke strax skulde træde i Kraft, bleve de først to Aar senere nærmere regulerede ved Indførelsen af Præliminair-Examen.

Den private Underviisning meente Collegiet, at man ikke kunde forbyde, og denne, der især havde været Winterfeldt imod, havde han ikke den Glæde at see afskaffet, medens han var Chef. Aaret iforveien havde han faaet et Baand lagt paa Privatisterne ved at udvirke Ordre for, at det blev en fast Regel, at de tolv ældste Cadetter og saaledes ogsaa Privatister, naar de vare af de tolv ældste, skulde boe paa Akademiet, og at ingen kunde udnævnes til Officeer, før de havde gjort 3 Maaneders Underofficeers Tjeneste, for at de, som han udtrykte sig, kunde lære at befale, efter at de havde lært at adlyde. Det sidste Forsøg paa at faae den private Underviisning afskaffet gjorde han, da man havde tilladt ham at udstede en trykt Beretning om Akademiet til Veiledning for Forældre, der ønskede deres Børn dertil, idet han forespurgte Collegiet, hvad han maatte bekjendtgjøre om dette Punct, og om idetmindste den private Underviisning maatte forbydes, naar der var Plads paa Akademiet, thi han fandt altid, som han udtrykte sig, at det var ubilligt, at tvende, som hastede til eet Maal, skulde løbe ad ulige Baner.

Fjorten Dage efter denne Forespørgsel udnævntes han til Divisionschef og fratraadte Chefposten paa Akademiet efter Ordre af 15de Marts 1792.

Corpset mistede i Winterfeldt en udmærket nidkjær, dannet og retfærdig Chef, der utrættelig arbeidede paa at sætte Akademiet istand til at levere dygtige Officerer til Marinen og paa at forhindre, at høi Byrd eller Hoffets Gunst skulde have Indflydelse paa Cadetternes Ud-

nævne til Officerer. Han stræbte at modarbejde den Raahed, der havde afløst den overdrevne Forfinelse, stadigen mindede han Collegiet om ved Instruxer til Skibscheferne at paalægge dem at sørge for, at de dem anbettede Cadetter ikke kom i slet Selskab, at de holdtes fra at blande sig med Skibsfolket, og at det ikke tillodes dem at overnatte iland paa fremmede Steder. Enhver af sine Undergivne bar han Omsorg for; da Akademiet blev flyttet, og der var Spørgsmaal om, at en af Officererne maatte miste fri Bolig, tilbød han 100 Rd. af de 148, der var ham tillagt som Chef, som Godtgjørelse i Huusleie til Officeren. For 100 Rd., der vare tilovers af de Fontenay tilstaaede 600 Rd. til Bibliotheket, lod han anskaffe underholdende Lectüre, der udlaanedes til Cadetterne. Ved at erholde Tilladelse til at lade nogle Guldguløner bortfalde paa Cadetternes Hatte, saae han sig istand til, for de derved besparede 125 Rd., at lønne en Bibliothekar og en Regnskabsfører ved Akademiet.

Ved Winterfeldts Fratrædelse udnævntes Commandeur-Capitain Kammerherre Stibolt til Chef for Corpset. Kort efter dennes Tiltrædelse confirmeredes d. 1ste Juni 1792 Stiftelsen af det bekjendte Schacks Legat paa 300 Rd., for hvis Rente en Medaille til Minde om Fabrikmester Gerner skulde uddeles til den Cadet, som havde bestaaet sig bedst til Afgangsexamen, og hvis Navn da skulde bekjendtgjøres i Aviserne. Paa den ene Side af Medaillen skulde Gerners Brystbillede staae, paa den anden et Sindbillede paa Constructionen med Overskrift: »vor Archimedes til Ære«.

Paa Randen: »Kun ved Flid og Dyd vindes Hæder«.

Heraf fulgte, at man, for des skarpere at kunne bestemme, hvem der var den Værdigste til denne Præmie, blev nødt til at give Charaktererne for Decisiv-Examen i Tal, og for nu i Lighed hermed at kunne bedømme Dueligheden tilsoes (Attesten) og den militaire Opsørsel

iland (Underofficers Tjenesten), fremkom trede Talværdier, hvis Sum da bestemte Ancienniteten blandt de Cadetter, der i Løbet af samme Aar havde bestaaet Decisiv-Examen og faaet Officers Attest. 1794 træffe vi første Gang paa denne Bedømmelsesmaades Anvendelse.

Den 17de Mai 1792 overtog Kronprindsen Præsidiat i Collegiet, og fra nu af tabte sig efterhaanden dettes tidligere Modstand imod Indførelsen af nødvendige og tidssvarende Forbedringer; vel motiverede Forslag fandt fra nu af altid et villigt Øre, og Pengemidler tildeeltes Akademiet med rund Haand.

Midlet, som anvendtes for at standse det stærke Tilløb, kun at lade Søofficersbørn indskrive, mødte naturligviis endeel Opposition og blev derfor forandret til at forhøje Indskrivningspengene til 200 Rd.

Den af Winterfeldt foreslaaede og approberede Antagelsesexamen blev nu efter et Forslag af Stibolt reguleret og i Et og Alt approberet af Collegiet den 10de Marts 1794.

Det bestemtes, at de Indskrevne skulde underkaste sig en Examen i almindelige Skolevidenskaber og saa meget Mathematik, som udfordredes til at kunne begynde at lære Navigation. Denne skulde kaldes Præliminair-examen og afholdtes af Lærerne hver i sit Fag med de subalterne Cadetofficerer som Censorer.

Der skulde gives 3 Charakterer, »god, temmelig god og temmelig«, der hver skulde have en bestemt Talværdi.

De, som erholdt til Hovedcharakteer »god«, skulde kaldes Volontairer og have Tilladelse at anlægge Uniform strax, de tvende næste Charakterer skulde give samme Ret, men respective $\frac{1}{2}$ og 1 Aar senere; de, som ved Omprøve ikke opnaaede Charakteren »temmelig«, indstilledes til at udslettes af Rullen. Benævnelsen Seminarist for-

andredes til Volontair, da man frygtede at hiin Benævnelse skulde foraarsage Ubehageligheder i Skibene.

Man anvendte saaledes Uniformen som et Lokkemiddel for at formaae de unge Mennesker til at anstrenge sig; men, da de, som erholdt den ringeste Charakter, dog kunde gaae frem med de andre ved Underviisningen til 1ste Examen, havde denne Foranstaltning ingen anden Nytte end at kildre de Heldigeres Forfængelighed.

Det tillodes endvidere de Indskrevne i høist eet Aar at forbedede sig paa selve Akademiet til Præliminair-examen, dog maatte de for at opnaae denne Tilladelse først underkaste sig en saakaldet Begynderexamen; men denne Bestemmelse kom ialfald kun undtagelsesviis i Begyndelsen i Anvendelse og bortfaldt senere. Terminerne for disse Examiners fastsattes til 1ste April og 1ste October.

Samme Aar indførtes Examiners i Bividenskaberne, som de almindelige Skolevidenskaber kaldtes, til disse maatte erhverves Charakteren »temmelig« for at faae Tilladelse til at indgive Ansøgning om at maatte tage 1ste og 2den Examen, hvorfor de kaldtes 1ste og 2den Ansøgningsexaminers.

Ved disse Examiners gjorde den indbyrdes Anciennitet sig igjen gjældende, og Regler fastsattes saaledes, at den højeste Søclasse gav Fortrinet og i samme Søclasse den højeste Examen eller den største Værdi af samme Examen; hvilke Regler endnu ere de gjældende. Tiden, der hidindtil havde været det eneste afgjørende, toges saameget i Betragtning, at den, der havde Examen først, tillagdes eet Point for hver Maaned, han havde forud.

Desuden ophævedes Bestemmelsen, at Cadetten skulde have opnaaet en vis Alder, inden han kunde melde sig til 1ste og 2den Examen.

Navigations-Directeur Lous, der havde været Lærer i 31 Aar, fratraadte nu sit Lærerembede paa Grund af

Alder og Svagelighed. Premierlieutenant Meyer, der i flere Aar havde været 2den Lærer, blev første Lærer, to Aar senere afløstes han af Vlügel.

Udrustningerne, der foretoges ifølge Conventionen med Sverrig, for at beskytte Handelen, hindrede Cadetfregattens Udrustning; dette fremkaldte et Memorandum fra Sneedorff til Collegiet, hvori han udviklede Nødvendigheden af hvert Aar at udsende et Cadetskib, eftersom Forsømmelsen heraf efter den daværende Organisation vilde standse Afgangen fra Corpset og altsaa Marinens Forsyning med Officerer; endvidere foreslog han, at den 1ste Lærer i Navigation hvert Aar maatte gaae med, deels som Lærer, deels som Dommer, at 2den Lærer i Sømandskab tillige maatte være Dommer. Dette Forslag sendtes til Stibolts Betænkning, der billigede det, og Collegiet approberede det derhen, at der altid skulde være 3 Censorer i Cadetskibet. Med Hensyn til Cadetfregattens Udrustning skulde det efter Omstændighederne tages i Betragtning.

Endvidere bevægede Sneedorff, der i nogen Tid, medens Stibolt commanderede Liniskibet »Sjælland«, var Chef for Corpset, Collegiet til igjen at nedsætte Indskrivningssummen til 100 Rd., som skulde tilbagebetales, hvis den Indskrevne ikke blev virkelig Cadet, idet han i en omhyggelig udarbejdet Forestilling gjorde Collegiet opmærksom paa, at den strengere Bedømmelse og deraf følgende ringere Sikkerhed for at blive Officeer, den dyre Tid, der gjorde Officerernes Stilling mindre gunstig, og endelig den forhøiede Indskrivnings-Sum havde formindsket Tilløbet til Akademiet i den Grad, at Volontairernes Antal i de sidste 8 Aar var nedsunket fra 208 til 80.

Den 29de Juli 1797 overgav Commandeur Stibolt ifølge Collegie-Ordre Commandoen af Corpset til Capitain Sneedorff, der dog først den 27de October s. A. udnævntes til Chef.

Ved Sneedorffs Tiltrædelse som Chef var der 60 virkelige (gagerede) Cadetter; de 12 ældste boede paa Akademiet for at faae militair Dannelse; flere end dette Antal indlogeredes ikke, uden forsaavidt de manglede fornøden Pleie og Tilsyn i Byen. Tilligemed de 60 Cadetter undervistes 12 à 15 Volontairer 4 Timer Formiddag og 4 Timer Eftermiddag i Mathematik, Navigation, Artilleri, dansk Grammatik og Stiil, Historie og Geographi, Religion, Engelsk, Fransk, Tegning, Fægtning, Gymnastik og Dands; de ældre i Søtaktik og Construction, og de, som havde bestaaet den Decisive-Examen, hørte Professor Bugges Forelæsninger over Mechanik, Hydrostatik, mathematisk Geographi o. s. v.

Paa Cadetfregatten undervistes de i 12 Uger af Sommermaanederne i theoretisk og praktisk Sømandskab.

Ombord, hvor Sneedorff i flere Aar havde ledet Underviisningen, udførtes denne efter en ypperlig Methode, men iland stod den endnu paa en forældet Fod, og navnlig var den af Mangel paa Lærebøger nødvendige Afskrivning af Lærernes Foredrag hemmende for Cadetternes Fremgang.

Da nu Sneedorff var bleven Chef, opfordrede Collegiet ham til at indkomme med Forslag, sigtende til Underviisningens bedre Fremme. Og denne Opgave løste Sneedorff saaledes, at Akademiet under hans Bestyrelse hævede sig til et af den Tids første Opdragelses-Instituter. Idet saavel Kronprindsen som Collegiet med Beredvillighed gik ind paa hans Forslag og med Liberalitet tilstod ham de forlangte Pengemidler, lykkedes det ham at kunne tilkalde duelige Lærere. Disse formaaede han til at skrive hensigtsmæssige Lærebøger, og, foruden at han forskaffede dem en rigelig Løn, opmuntrede og understøttede han dem i deres møisommelige Arbeide. Naar de endelig trætte maatte trække sig tilbage, efter at have anvendt deres bedste Kræfter til Institutets Tarv,

forskaffede han dem rigelig Pension, idet de ofte beholdt deres fulde Gage. Og saaledes saae han sig istand til at kunne dimittere Cadetter fra Akademiet med langt flere Kundskaber, end hidindtil var skeet. Selv havde han en levende Interesse for Videnskaberne og ansaae det for en af Livets skjønneste Opgaver at lede Ungdommen og navnlig den, som var bestemt til at indtræde i den danske Marine. Han fremkaldte en *Esprit de Corps* i Cadetcorpset, der senere overførtes i Etaten og virkede gavnlig i den langvarige Søkrig mod vor overlegne Fiende, men som desværre tilsidst udartede til et frimureragtigt Sammenhold.

Et saadant virker afsondrende fra de øvrige Stænder og bliver uheldbringende, naar den *Nimbus* taber sig, hvorpaa det er bygget. Men Disciplene gaae ofte videre, end det er Lærernes Hensigt at føre den.

Han vaagede omhyggelig over Corpsets Ære; og vee den, der fornærmede en af hans Cadetter, eller den Cadet, der ved sin Opførsel satte en Plet paa Corpset. Af de mangfoldige Straffe var kun Arrest og corporlig Revselse tilbage, og mærkelig nok ansaaes denne sidste Straffemaade, der dog saa lidet passede til de Begreber, man søgte at indprente de unge *Militaire* om Æren, paa den Tid, uadskillelig fra Opdragelses-Systemet. Derforuden indførte han den lempelige, men hensigtsmæssige Straf, som nu bruges i alle Skoler, at lade de mindre Flittige, som paadrage sig slet Charakteer, sidde over, indtil de have lært, hvad de have forsømt, og han tvang derved Eleverne til at læse i deres Hjem.

Hans første Forslag gik ud paa at forbedre Cadet-skibets Organisation. Dette var hidindtil blevet comman-deret af Officerer fra Marinen; men, da disse vare fremmede for Akademiet og for de unge Mennesker, og da den Organisation, de indførte i Skibet, ikke altid stemmede med Akademiets Plan, foreslog han, at Cadet-chefen eller en af Akademiets Officerer maatte blive

Chef, og at en af Marinens Officerer maatte commanderes ombord som Meddommer; endvidere, at Cadetterne altid maatte overvære Eqviperingen og Desarmeringen. Hidindtil havde Cheferne bespiist Cadetterne og derved havt en ikke ringe Fordeel, dette foreslog han maatte ophøre, at Messepenge maatte anvises, og at Chefen og Officererne maatte spise samlede med Cadetterne i Cadetmessen, at Inventarium anskaffedes, og at Overskuddet af Messepengene maatte deles imellem Cadetterne. Disse Forslag approberedes strax*).

Kun henved 40 Cadetter sendtes ombord, de yngre forbleve om Sommeren ved Underviisningen paa Akademiet, da man antog, at de først i en mere fremrykket Alder kunde have Nytte af at komme tilsøes. Og da han paastod, at de kun spildte deres Tid ved at ucommanderes med andre Skibe end Cadetskibet, opførte dette indtil Krigens Udbrud, da det igjen gjordes fornødent at fordele dem i Flaadens Skibe.

Hidindtil havde Cadetchefen havt en Indtægt af 400 Rdl. ved Anskaffelsen af Cadetternes Uniformer, idet alle de anviste Penge ikke medgik, og et Aars Forraad havdes altid i Oplag paa Munderingskammeret. Men, da denne Indtægt efter Sneedorffs Mening var upassende, og Møl fortærede Uniformerne, der desuden bleve for smaa, idet Cadetterne voxede fra dem, bestemtes, at der kun skulde anvises den Sum, de kostede, og at de strax efter Anskaffelsen skulde udleveres til Cadetterne, og, for at forhindre Luxus, blev det disse forbudt at bære andre Uniformer end dem, Akademiet leverede. Men Chefens Tab erstattedes rigelig; thi saavel denne som Cadetofficererne fik et saa betydeligt Tillæg til deres Gager, at den samlede Sum hertil steg fra 329 Rdl. til 2400 Rdl. Ligeledes sørgedes saa vel for Lærerne, at

---

*) Fra den Tid stamme de berygtede Tintalerkener, der i mange Aar udgjorde Cadetternes Bordservice.

den samlede Udgift til deres Gager i Løbet af Aarene steg fra 1796 Rdl. til circa 4000 Rdl., efter Gagereglement af 6te August 1803. Desuden havde alle Officererne og nogle af Lærerne fri Bolig paa Akademiet og rigeligt Deputat af Brændsel (Chefen 40 Favne, Næstcommanderende 10 og videre proportionaliter indtil 4 Favne).

Som før omtalt formaaede Sneedorff Lærerne, deels ved opmuntrende Løfter, deels ved Pengeunderstøttelse, til at skrive Lærebøger, og derved blev et længe følt Savn afhjulpet. Saaledes fremstod Vlügels Mathematik, Dichmans danske, Schneiders engelske og Le Juges franske Grammatik.

Dichmans første Udarbeidelse, der var sendt til General-Auditeur Nørregaards Bedømmelse, forkastedes, fordi de valgte Exempler vare upassende, idet man fandt, at Yttringer, som f. Ex. »Republikaneren (om Despotens feige Slaver vil jeg ikke tale) besjæles af Friheden, som gjør ham lykkelig«, kunde lede til den feilagtige Betragtning: at den, der ei er Republikaner, er en Despots feige Slave.

Selv foregik Sneedorff med et godt Exempel og udarbejdede en Taktik til Cadetternes Brug. Kun Artilleri-Underviisningen forblev paa samme Fod og lærtes fremdeles efter skrevne Afhandlinger med tilhørende Tegninger, der ziirligen maatte afcopieres. Efterat hver Afhandling, hvis Antal beløb sig til 8 foruden et Tillæg af Landartilleri, var færdig, maatte Cadetten ved en Examen gjøre Rede for dens Indhold, før det tillodes ham at begynde paa en ny, og naar de alle vare afskrevne, afholdtes den endelige Artilleriexamen. Lærerne vare Artillerilieutenanter, og først i Aaret 1819 lykkedes det Sneedorff at faae en af Etatens Officerer, Lieut. Bruun, til at overtage Artilleri-Underviisning og begynde Udarbeidelsen af en Lærebog.

Med Undtagelse af Underviisning i Folkeret og den danske Lov besværedes Cadetterne ikke med flere nye

Videnskaber; derimod sørgede Sneedorff for de unge Menneskers physiske Udvikling ved at indføre de nu brugelige, dengang af en vis Guthsmuth's ny opfundne Maskiner til Gymnastik. Nachtigall var den første Lærer, der ansattes til denne Underviisning i Aaret 1800. Ligeledes indførtes Svømmeunderviisningen, og denne dreves saa ivrig, at Cadetterne opnaaede en hidtil uhørt Færdighed. Præmier udsattes, for hvem der svømmede 6000 Alen; Mange vandt disse Præmier, og tvende Cadetter, Fisker og Bang, bragte det endog til at svømme 13000 Alen; uden at hvile sig, hvilken Strækning de tilbage lagde ved at svømme frem og tilbage langs Høusebroen i en Tid af 4½ Time. Da imidlertid Nachtigall efter at have forladt Akademiet var bleven Generalinspecteur over de gymnastiske Øvelser i hele Landet og som saadan inspicerede Cadetterne, lagdes efter hans Indstillinger Baand paa disse, maaskee vel vidt drevne Øvelser. Adskillige halsbrækkende Spring ved Gymnastikken, som Saltomortaler, bleve forbudte af Collegiet, ligesom det bestemtes, at der ikke maatte fordres af Eleverne at svømme længere end 1200 Alen. Sneedorff, der satte sin Stolthed i at bringe Cadetterne til den høieste Grad af Fuldkommenhed i Alt, hvad de lærte, følte sig krænket over disse Indskrænkninger, men maatte naturligviis, skjøndt han protesterede, bøie sig for den kongelige Villie.

I Akademiets Gaard indrettedes et Exerceerbatteri for at lære Cadetterne at exercere med Kanoner, og taktiske Øvelser foretoges med Fartøier i Sundet. Bog- og Instrumentsamlingen forøgedes betydelig, og 100 Rd. anvistes aarlig dertil.

For at understøtte de Cadetter, som afgik til Corpset, med Anskaffelsen af de nødvendige kostbare Instrumenter og for at hindre dem i at begynde deres militaire Løbebane med Gjæld, formaaede Sneedorff Collegiet til at

anvise enhver 100 Rd. af Cadetkassen med Forpligtelse for Chefen til at besørge Anskaffelsen af Instrumenterne.

Endnu en Examen saae man sig nødt til at afholde, i dansk Læsning for Præliminaristerne, da man bemærkede, at de vare meget forsømte i denne Retning, og hvo, som ved 2den Prøve ikke bestod heri, maatte søge sin Lykke paa anden Maade.

Akademiets fortræffelige Ordning bevirkede nu, at den private Underviisning af sig selv ganske ophørte, selv de mest Formuende foretrak at lade deres Børn opdrage under Sneedorffs Veiledning. Men de krigerske Udsigter bevirkede, at man alt i Begyndelsen af dette Aar gik udenfor de fastsatte Regler og antog unge Mennesker paa over 20 Aars Alder, som havde fareet tilsøes, til Underviisning paa Akademiet. Disse kaldtes extraordinaire Cadetter, fik extra Gage og fritoges for alle de Examinere, der gik forud for den »Decisive«, og behøvede til denne blot at bestaae i Navigation og Mathematik og derefter gjøre et Togt med Cadetskibet, for at kunne udnævnes til Officeer. Endvidere udnævntes henved $\frac{1}{3}$ af Corpset til Maanedslieutenanter, og de fleste af disse toge Deel i Slaget den 2den April. Kun een Cadet, Wædelée, faldt i Slaget. Nogle Cadetter vare fordeelte til Skibene udenfor Bommen, men de 30 yngste, der, som Sneedorff sagde, udgjorde Stammen til Marinens Forsyning, forbleve til Underviisningen paa Akademiet. Ved den kort efter paafølgende Fred bragtes Akademiet igjen i sin vante Orden, med Undtagelse af Tilgangen af de extraordinaire Cadetter. Enthusiasme over Slaget paa Rheden vakte Lyst hos Mange, der aldrig før havde tænkt paa at gaae tilsøes, til at indtræde i den Stand, der havde tilkæmpet sig Nationens Beundring; og saaledes meldte sig blandt andre 13 Studenter, juridiske og philosophiske Candidater, der strax antoges. Antallet af dem, som nøde Underviisning paa Akademiet, var saaledes betydelig forøget; dette med-

førte, at man blev nødsaget til at fordoble Lærerpersonalet i de fleste Discipliner, og til at sende et Linieskib ud som Cadetskib; men, da det Antal, dette kunde rumme, ogsaa havde sine Grændser, og de extraordinaire Cadetter nødvendigen maatte tilføies, standsede man nu denne Indskrivning, der heller ikke senere fandt Sted. Derimod forøgedes Antallet af de gagerede Cadetter fra 50 til 64, hvorved Udredning af den extra Gage til de extraordinaire Cadetter bortfaldt. Fra nu af udgik hvert Aar et Linieskib under Sneedorffs Commando, ledsaget af en Brig som Tender, med circa 70 Cadetter ombord. I Reglen gik de til Norge og derfra til Nordsøen, og Togtets Længde forøgedes fra 12 til 14 Uger og deelede i to Toure; til anden Tour commanderedes de Fleste af dem, som havde gjort første Tour, kun nogle af de Yngre skiftede.

Akademiet var nu paa sit Høidepunct: over 100 Cadetter og Volontairer vare ved Underviisningen, Sneedorff var i høi Gunst hos Kronprindsen, hvad han forlangte, bevilgedes ham, og Omkostningerne, foruden Cadetskibet, vare stegne til langt over det Dobbelte, af hvad de vare før 1797, til henved 24000 Rdl. aarlig. Et Legat af 2000 Rdl. tilfaldt Akademiet, idet Commandeur-Capitain Stampe ved sin Udtrædelse af Marinen skjænkede det denne Sum, hvis Renter efter Sneedorffs Forslag skulde anvendes til Flidsbelønninger og Understøttelse for trængende Cadetter.

Uniformen, som brugtes iland, var paa denne Tid heelt blaa med noget Broderi, Skibsuniformen var som nu kort Trøie og sribede Lærreds Beenklæder. 1805 tillodes det Lærerne at bære Uniform, naar de havde været 7 Aar ved Akademiet, da der foruden tillagdes dem Krigs-Assessor Titlen med Rang i 9de Klasse Nr. 4, hvilket efter Sneedorffs Mening »var nødvendigt, for at en Cadet ikke, naar han gik af fra Akademiet som Officeer, strax skuldé have Rang fremfor

den Mand, der i flere Aar havde været hans Lærer. Man smiler nu over den, som tillægger Rangens Værd for Videnskabsmænd, men paa den Tid havde Rangens mere og Videnskaben mindre at betyde end nu.

Krigens Udbrud 1807 gjorde igjen Afbræk i Akademiets Virksomhed, og dog vedblev det, hvilket maaskee er Sneedorffs største Fortjeneste, under hele Krigsperioden at levere duelige, saavel praktisk som theoretisk uddannede, Officerer til Marinen.

Man begyndte efter Sneedorffs Forslag med at nedsætte Fordringerne, og, naar en Cadet havde bestaaet 1ste Examen, naaet Eqviperings-Classen og kunde gjøre Rede for Manoeuvrerne og Eqviperingen, udnævntes han til Officer, og Ancienneteten bestemtes efter Værdien af Examenscharakteren. Dog gjordes det dem til Pligt at tage 2den og Artilleri-Examen, naar Krigen var tilende, og, dersom de et Aar efter ikke havde bestaaet, tabte de eet Aars Anciennetet, det vil sige sattes ned efter alle dem, som eet Aar senere vare udnævnte til Officerer. Dette bekræftedes ved kgl. Resolution af 13. Decbr. 1808.

For at forskaffe Cadetterne praktisk Øvelse i Sømandskab holdtes, ligeledes efter Sneedorffs Forslag, i alle Krigsaarene en Brig udrustet i circa 15 à 20 Uger; denne stod under Sneedorffs Overcommando, førtes af en Cadetofficer og krydsede i Sundet. Den ældste Cadet gjorde Næstcommanderendes Tjeneste, og circa 40 Cadetter øvedes der ombord. I de første Aar gik de ombord om Morgen og iland igjen om Aften; senere indlogeredes noget over Halvdelen ombord, og der gjordes da tvende Toure, og efter den første skiftedes de yngste. Efter hver Tour holdtes Examen iland i theoretisk Sømandskab. Sneedorff var som oftest ombord, manoevrerede selv med Cadetterne og bedømte dem ved den endelige Examen, tilligemed Cadetofficererne og en af Marinens Officerer som Meddommer.

Ved Krigen's Udbrud var Sneedorff som bekendt med Cadetskibene, Linieskibet Prinds Christian Frederik og Briggen Lougen under Premierlieutenant Peter Wulff, i August Maaned løbet ind til Norge. Skibene sendtes nu tilbage, Sneedorff udnævntes til høistcommanderende Søofficeer i Norge, og de 50 yngste Cadetter sendtes gjennem Sverrig tilbage til Kjøbenhavn. Men allerede i October afløstes Sneedorff af Commandeur Lorents Fisker og kom tilbage til Kjøbenhavn i Begyndelsen af December.

De tilbageblevne 15 og desuden 11 Andre udnævntes i Løbet af Vinteren til Maanedslieutenanter, der alle skulde rangere over de fra Coffardistanden antagne, og disse fordeeltes tilligemed circa 30 Cadetter ved Campagnens Begyndelse paa Roffotillen, og de Skibe, Englænderne ikke havde ført med sig. 6 Cadet-Maanedslieutenanter og 6 Cadetter sendtes til Vliessingen med Besætningerne til de franske Skibe. Men kun de 26 ældste havde opfyldt de Fordringer, der stilledes efter den kgl. Resolution af 13de December, de øvrige bleve derfor afløste saavel fra de danske som fra de franske Skibe i Vliessingen, hvor de nu havde gjort Tjeneste i henved et Aar, og maatte deeltage i Akademiets Underviisning og Cadetskibstourene i Sundet. Dersom der nu ikke strax var Brug for dem, som havde præstøret 1ste Examen og opnaaet at blive Eqviperingsgaster, maatte de studere videre til 2den Examen, og ligeledes maatte enhver Cadet eller Maanedslieutenant, som om Vinteren opholdt sig i Byen, frequentere Akademiet og læse til denne Examen, hvorved Bestemmelsen om Tab af Anciennetet for dem, som et Aar efter Krigen ikke havde taget denne Examen, ikke kom til Anvendelse. De, som ved Fraværelse forhindredes i at tage Examen, udsattes for at tabe Anciennetet for dem, som vare tilstede. For nu at raade Bød herpaa, tillagdes for den Tid, de senere end deres Kammerater bestode, en Værdi

af et Point for hver Maaned, og saaledes bevarede deres Anciennetet fra 1ste Examen, dersom de blot opnaaede en Middelværdi i Charakter til 2den Examen. Saaledes vedblev Akademiet under hele Krigen at gaae sin Gang, og den vanskelige Opgave: at bestemme Ancienneteten, lykkedes Sneedorff saa vel, at man aldrig som tidligere, selv under fredelige Forhold, hørte en eneste Klage over Forurettelse eller ufortjent Tilside-sættelse. Hans Principer herfor vare klare og tydelige og enhver Cadet bekendte.

Alt to Aar før den endelige Fred indførtes igjen paa Sneedorffs Begjæring Decisiv-Examen. Dog gik man endnu ikke ind paa hans fornuftige Forslag, nemlig at Bividen-skaberne skulde bestaaes, for at Cadetterne kunde blive indstillede til Officeer; men man lod sig nøie med at paalægge ham at tilholde Cadetterne at lære disse, en vanskelig Opgave, som kun kunde løses paa den af Sneedorff foreslaaede Maade. Fra nu af tildeelte Kongen den, som bestod sig bedst til Decisiv-Examen, en Æressabel, hvorved Bestemmelsen efter det Schack'ske Legat forandredes derhen, at den Næstbedste tildeelttes den Gernerske Medaille. Og for endnu mere at gjøre Dueligheden i Landvidenskaberne gjældende, bestemtes Aaret efter, at den, som efter et Fradrag af 3 Point havde større Sum end de, som samme Aar havde faaet Officeers-Attest, men tidligere Decisiv-Examen, maatte erhverve høiere Anciennetet, selv om disse vare udnævnte til Officerer. Denne Bestemmelse vedblev at være gjældende i mange Aar.

Marinens Reduction efter Flaadens og Norges Tab medførte naturligviis en Reduction af Cadet-Corpset, hvis Antal efter Freden bestemtes til 10 paa 100 Rdl. og 30 paa 50 Rdl. Gage. Ligeledes reduceredes Lærernes og Cadetofficerernes Antal, og samme Aar bestemtes, at de civile Lærere kunde antages og afskediges af Cadetchefen, hvorved disse ophørte at være

kongelig ansatte og pensionsberettigede. Dette havde imidlertid ikke nogen væsentlig Forandring i Akademiets Ordning tilføje, med Undtagelse af, at det lykkedes Sneedorff 5 Aar senere at bevæge Collegiet til at bestemme, at Cadetterne skulde bestaae i Bividenskaberne til Decisiv-Examen; dog undtoges et af Sprogene, ligegyldigt hvilket, og, naar en Cadet ikke havde bestaaet alle Fag, kunde han i enkelte, 3 à 4 Maaneder senere, examineres om igjen, under Forbehold af den Anciennitet, som Hovedsummen gav. Naar en Cadet 2 Aar efter at have forsøgt sig 1ste Gang til Decisiv-Examen ikke bestod, indstilledes til Collegiet, om han skulde afskediges.

For noget at lette de store Udgifter til Akademiet under Sneedorffs Bestyrelse, hvilke især under Landets ulykkelige Pengeforlegenhed 1812 vare vanskelige at udrede, tilstodes Akademiet 2 pCt. af de 30, der af Priispengene tilfaldt Regjeringen. Af Renterne af det tiloversblevne af disse Penge, der beløb sig til en Sum af 10,000 Rdl., som contant af Sneedorff indbetaltes til Cadetkassen efter Krigen, udrededes senere i mange Aar forskjellige Udgifter til Akademiet, samt personlig Understøttelse til Lærere og trængende Cadetter.

Akademiets Anseelse som fortrinlig Opdragelses Anstalt rygtede sig til Udlandet og havde tilføje, at den østerrigske Regjering udbad sig en Beretning om dets Ordning og de Principer, der fulgtes. En saadan forfattedes af Sneedorff og afsendtes i fransk Oversættelse.

Endvidere havde det tilføje, at en betydelig Capital tilfaldt Akademiet, idet en formuende Mand, Hee Wadum, i Aaret 1812 testamenterede det 33,200 Rdl., som Legat for unge Søkrigeres Dannelse for Danmarks Konges Tjeneste. Renterne skulde dog først tilfalde Akademiet, efterhaanden som endeel pensionerede Arvinger uddøde, og kunde da anvendes, saavel til unge Officerer som til Cadetter. Med Personers Valg maatte ingen nævnelig

Forbindelse komme i Betragtning, men alene Duelighed og udmærket Færdighed i Mathematik, Artilleri og Sømandskab.* Ingen maatte nyde Understøttelse længere end i tre Aar, og Chefen for Corpset ene have Dispositionsret derover. Testator døde først 1834, og endnu ere enkelte pensionerede Arvinger ilive; naar disse uddøe, eier Akademiet, med de af ifjor afdøde Vice-Admiral Brink Seidelin testamenterede 5000 Rdl., en Legat-Formue af 40,500 Rdl.

Før Cadetskibstogtets Begyndelse 1824 befalede Collegiet, at Kahytsexamen skulde afholdes ombord. Eftersom denne Examen hidindtil havde været afholdt iland under Sneedorffs Forsæde, mistede han ved denne Forandring ganske den Indflydelse, han havde havt paa Cadetternes endelige Bedømmelse efter Søtoget. At en saadan Bestemmelse mod hans Villie kunde tages, hidrørte fornemmelig fra, at han, der i flere Aar havde staaet i Opposition til Collegiet, men hidindtil altid havde fundet Medhold hos Kongen, i de senere Aar havde tabt noget af dennes store Gunst. Ei alene gik hans Forslag nu ikke saa glat igjennem som tidligere, men han paadrog sig endog i sit sidste Leveaar en haard Tilretteviisning for at have overskredet sin Mynighed med Hensyn til Overcommandoen over Cadetskibet, der nu, som før Krigen, gjorde længere Reiser, i Reglen en Tour til Nordsøen og en til Østersøen.

1824 døde Admiral Sneedorff, og Cadet-Corpset mistede i ham en Chef, der syntes at have været født til at være det. Han besad stor Dannelse og en høj Grad Menneskekundskab, to vigtige Egenskaber for Ungdommens Leder. Han erindres og omtales af hans mange Elever med Beundring, Hengivenhed og Taknemmelighed, det bedste Beviis for, hvad han har været for dem.

Akademiets Næstcommanderende Capt. Peter Wulff udnævntes nu til Chef, og først under denne bortfaldt

den megen, før omtalte, Afskrivning ganske, og Lærebøger indførtes i alle Fag.

1827 flyttedes Akademiet til den Bygning, hvor det nu er; denne købtes af en Cancellisecretair Lund for 40,000 Rdl.

Akademiets Ordning undergik senere de mange Forandringer, som Tiden medfører, og som aldrig kunne undgaaes for en Institution, der nødvendig maa holde Skridt med den. De fleste af disse ere Tidsskriftets Læsere bekendte, og jeg vil derfor slutte min Beretning her, med det Ønske, at det Overblik, man her har over de Forandringer, Akademiet har været underkastet i det omhandlede Tidsrum, mulig i Tiden maatte komme til Nytte, ved Overveielser af eventuelt forestaaende Forandringers Gavnlighed.

Pantserskibene og det nye Skys.

Dengang den orientalske Krig, der spiller saa vigtig en Rolle i Krigsmarinernes Udviklingshistorie, udbrod, havde den store engelske Flaade og England selv i mange Aar ikke deeltaget i større krigerske Foretagender. England var forblevet uberørt af den revolutionaire Strøm fra 1848, de mindre Begivenheder før og senere havde ikke stort at betyde for dette mægtige Land, Handel og Industri vare gaaede deres rolige Gang, Velstanden og Sikkerheden forøgede, og den orientalske Krig, som pludselig traadte frem i hele sin imponerende Betydning, greb derfor Nationen som et nyt Skuespil, et storartet Foretagende. Krigen antoges ikke at kunne komme til at berøre Moderlandets Kyster, den maatte være et Maal for Flaaden og Armeen i langt bortliggende Have, og dette var vel Grunden til, at flere Stemmer hævede sig for det Forslag, at stille den hele Krig til Licitation; det forretningsdrivende England betragtede den forestaaende Krig tildeels som en stor Forretning. De Fleste af os loe dengang over denne originale Idee, udsprungen af nogle excentriske Engelskmænds Hjerne; men, siden vi udgav det sidste Hefte af vort »Tidsskrift«, er der indtruffet en Begivenhed, Søfægtningen paa Hamptons Rhed, som i den Grad har rystet alle Mariner, at hiin Tanke uvilkaarlig er fremstaaet som Noget, der dog mulig engang lod sig realisere. Hermed skal det dog

ikke være vor Mening at sige, at Søkrigen er ifærd med at gaae over til at blive et reent Haandværk, at Snarraadighed, Mod og Sødygtighed skulde blive Egenskaber, som kunne undværes i senere Krige, thi dette er vistnok langt fra at være Tilfældet; kun have vi villet udtrykke den Følelse, der uvilkaarlig fremstaaer i en Stand, hvor Alting pludselig bliver stillet paa Hovedet, hvor Alt, hvad vi have samlet, bygget, indøvet, udviklet o. s. v. paa eengang ligger som et næsten ubrugbart Apparat, der snarest mulig maa bringes under en anden Form, en Tilstand, under hvilken vi selv ikke staae stort høiere end mange Andre, der kunde gjøre et Bud under en Licitation.

Det kunde synes besynderligt, at netop vi fremsætte denne Bemærkning, da det dog er vitterligt, at vi med megen Opmærksomhed og en høj Grad af Interesse have fulgt Gangen i den Omvæltning, som i de sidste Aar foregaaer i Marinerne, at vi have dødsdømt Seilkrigsskibene og spaaet Panterskibene en stor Fremtid; vi have gjentaget de Udraab, som ere komne til os fra forskjellige Sider, om den Rolle, Jernskibene og Dampvædderne maatte komme til at spille i den nærmeste Fremtid, og dog ville vi ikke negte, at Fægtningen paa Hamptons Rhed, skjøndt den ikke gav andet Resultat, end hvad man med nogen Eftertanke kunde have forudsagt, gjorde et mere end almindeligt Indtryk ogsaa paa os. Sagen er, at Virkeligheden altid viser sig mere slaaende end alle Raisonnementer og Tegninger, en Kamp for Alvor har en ganske anden Betydning end en heel Række Prøveskydninger, og vi kunne forsikre vore Læsere, at, naar nogle Enkelte (saasom Mr. Lindsay i det engelske Underhuus og det andet middelbart valgte Medlem i det danske Rigsraad) undtages, saa ere Alle, Fagmænd og Ikkefagmænd, blevne grebne af den omtalte Begivenhed og mere eller mindre rystede af dens Udfald.

Hvor stærkt et Indtryk Affairen paa Hamptons Rhed har gjort paa den offentlige Mening i det Hele taget, kan sees alene af den Omstændighed, at man i længere Tid neppe har kunnet tage et Blad, af hvad Slags nævnes kan, i Haanden, uden at Øiet er faldet paa en Skildring, en Rapport, et Raisonnement over denne Søfægtning, en Beskrivelse af de Skibe, som deeltog deri, m. m., ligesom vi Mænd af Faget ere blevne overdængede med en Masse Spørgsmaal, Bemærkninger, ja ikke sjelden Beklagelser over den nye Form, der vil blive tildeelt Marinerne. Det kunde derfor synes, som om vi nu gjerne kunde lade den Sag hvile, siden alle Bladene pludselig ere blevne »Tidsskrifter for Søvæsen« og navnlig behandle Spørgsmaalet om Panterskibene og det nye Skyts, at vi gjernø kunde vende vor Opmærksomhed til andre Ting, da det, vi kunne have at sige herom, mere eller mindre maatte blive Gjentagelser. Dog troe vi, at et skjønnsomt Udvalg af den store Masse foreliggende Stof, saa paalidelige Data, som det har været os muligt at forskaffe om de sidste Begivenheder samt nogle Bemærkninger over disse fra vort eget Standpunct, ikke ville være uden Interesse for vore Læsere, og vi skulle derfor heller ikke holde dem tilbage netop nu.

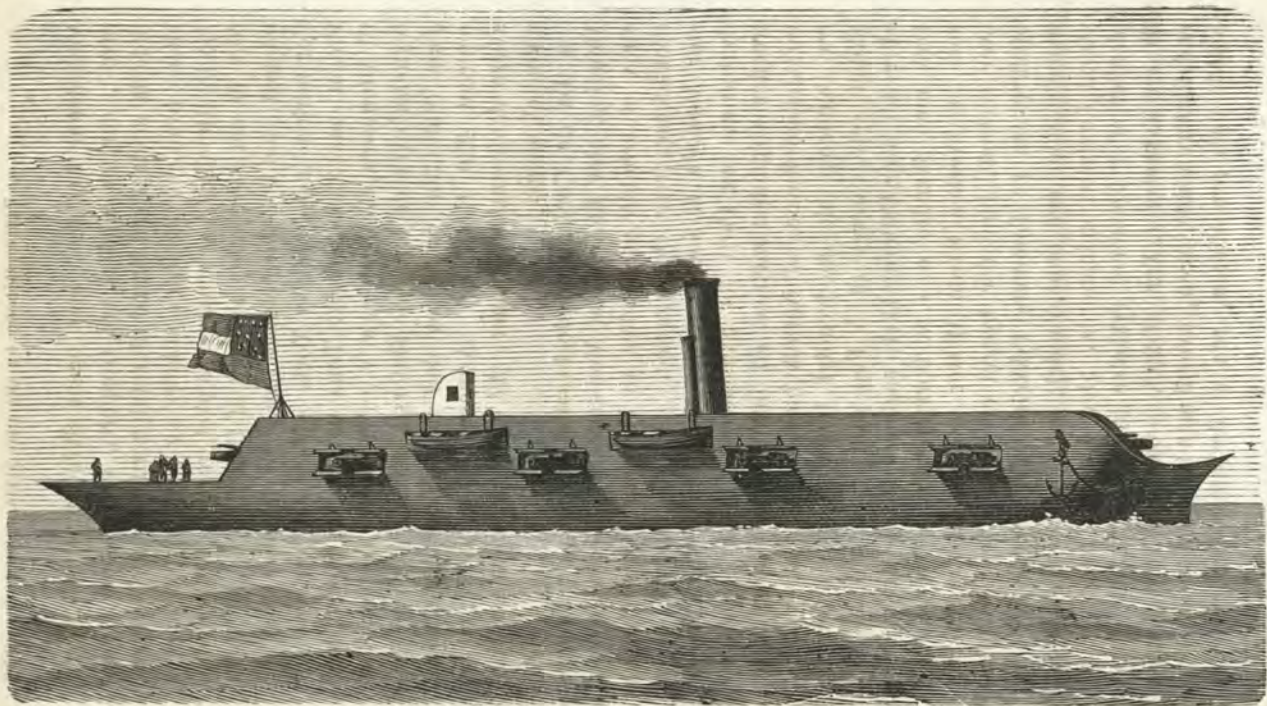
Ved Elisabeth-Floden, der løber i nordlig Retning og udmunder lige i den sydlige Ende af den 40 Mile lange Chesapeake Bugt paa Nordamerikas Østkyst, ligger der paa Flodens venstre Bred, overfor Byen Norfolk, et Marine-Etablissement, der støder op til den lille By Gosport. Dette Etablissement, der altsaa ligger et langt Stykke Syd for Potomac-Floden, blev ved Borgerkrigens Udbrud forrige Sommer forladt af Unionens Officerer og Embedsmænd m. fl., der toge Veien op til Washington. Dog stak de først Ild paa Værftet og paa Skibene, samt sænkede, hvad der hurtig kunde sænkes, for at ikke det gode Materiale skulde falde i de frafaldne Staters Hænder.

Ved denne Leilighed blev ogsaa Skrueregatten »Merrimac«, der laa aftaklet ved Gosport, enten sænket eller tildeels ødelagt ved Brand (Beretningerne ere forskjellige), eller, hvad der ligeledes anføres og næsten maa ansees for det Rimeligste, antændt og sænket, medens det brændte. Nok er det, Fregatten ansaaes af Unionisterne for totalt ødelagt, indtil Efterretningen om dens Istandsættelse og Forandring indløb til Ny York. Merrimac var en stor Fregat paa 3200 amerik. Tons og 40 Kanoner, Mage til Minnesota, Wabash o. s. v., der findes paa vor Fortegnelse over de forenede Staters Søstyrke i forrige Aargang (Side 500 o. f.), og den maa derfor have været omtrent 250 Fod lang. Armeringen bestod i meget svære dahlgrenske Kanoner, 9" eller 10" eller en Forening af begge.

Da de Confoedererede besatte Norfolk, og Flodens Munding blev blokeret af Modstanderne, begyndte man strax at arbeide paa Midler til Fiendens Fordrivelse og Blokadeescadrens Ødelæggelse. Det vil erindres, at en stor Mængde af Søofficererne, hvoriblandt flere af de dygtigste, tog Parti for Sydstaterne, og til disse betroedes Organisationen af en improviseret Marine i de forskjellige Havne. I Norfolk blev nu Merrimac optaget fra Bunden, alt unødvendigt Inventarium udtaget og Skibet selv raseret til 5 Fod over øverste Vandlinie, eller lidt over Batteridækket, saaledes at hele det øverste Dæk med Skandse o. s. v. bortryddedes. Over Skibet, som nu hverken havde Master eller andet Opstaaende over Dækket, blev der bygget et massivt Tag af Fyrrebjælker paa 12 Tommers Tykkelse, der ragede ud over Skibets Sider ned imod Vandet; over dette Tag, der var stærkt forstøttet indenbords, blev der lagt to Lag Egeplanker af 4 Tommers Tykkelse hver, saa at hele Taget fik en Tykkelse i Træ af 20". Ovenpaa dette lagdes endelig Jernblindingen, hvortil man tog Jernbaneskiner, bøiede dem paa Midten, saa at de kunde lægges tværs

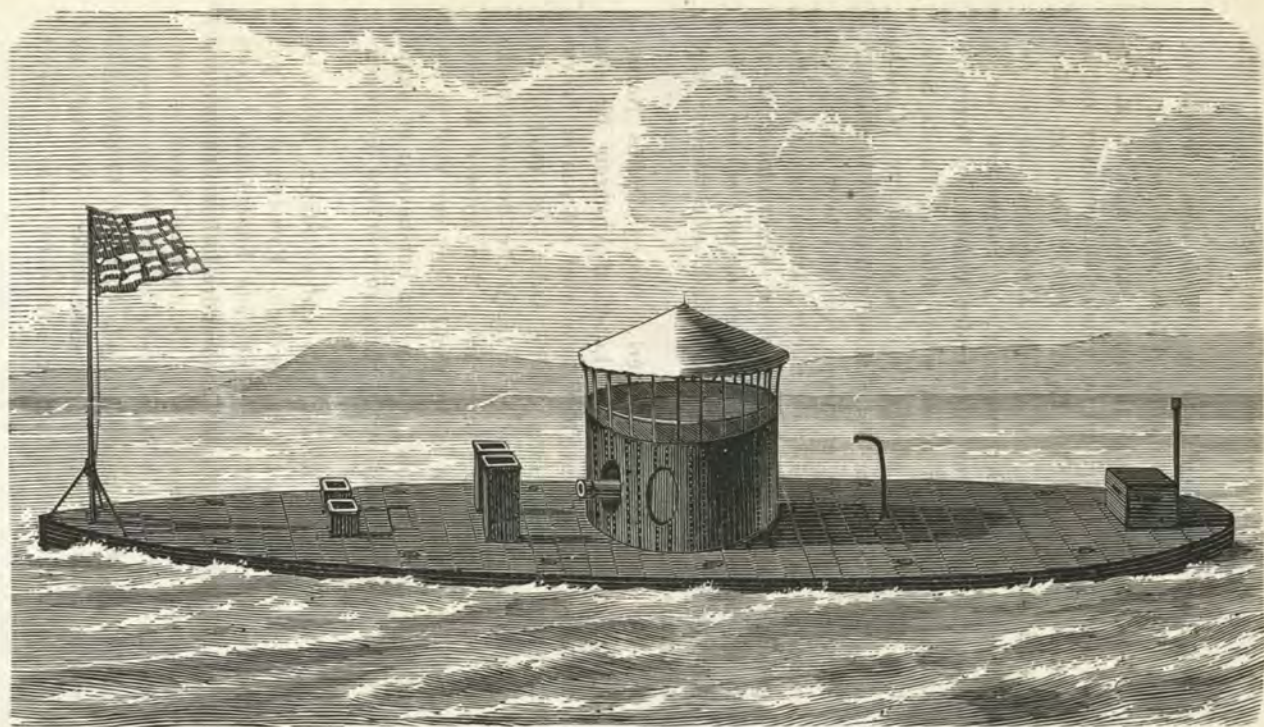

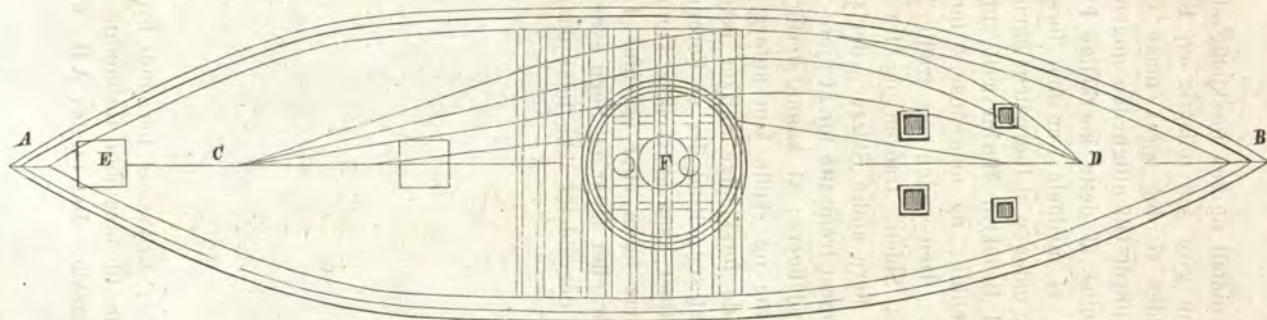
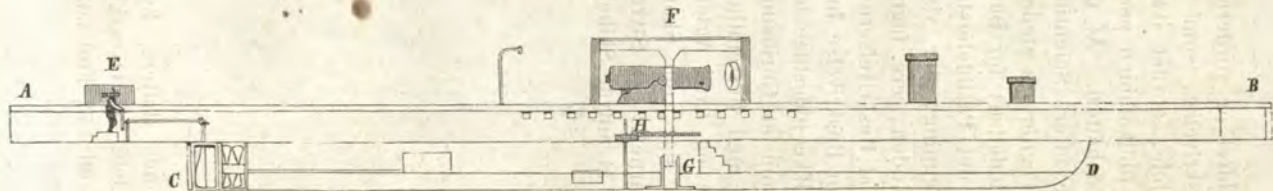
over Taget, sammenfalsede og nittede dem i hverandre. Da denne Klædning imidlertid blev noget for tung, saa at Skibet sattes stærkt tilvands, skred man til at forfærdige andre Jernplader af mindre Dimensioner og fik saaledes det hele Skib klædt. Baade For- og Agterstævnen forsynedes med massive Jernsporer, og, da det anføres i en af Beretningerne, at Forstævnen har to Sporer, maa den ene ligge under Vandet, og Forenden saaledes have Form af en aaben Klo. I Tagets Sider blev der udskaaet aflange Porte til Kanonerne, af hvilke der placeredes 4 paa hver Side og een (nogle Beretninger sige to, men dette er neppe rigtig) i hver Ende; Kanonerne vare paa $7\frac{1}{2}$ '' og riflede, kunde udskyde 120-pundige Projectiler (Bolte) med en Krudtladning af 21 Pund, og efter Alt, hvad der er oplyst, er der under Affairen paa Hamptons Rhed skudt udelukkende med Granater fra disse.

Det nye flydende Batteri, som tildeeltes Navnet «Virginia», blev færdigt i Løbet af Vinteren og skal allerede i forrige November have viist sig paa en Prøvetour paa Floden, formodentlig inden det modtog sin Blinding. Vor Illustration er tagen efter det amerikanske Ugeskrift «Scientific American», der anfører at have modtaget Tegningen af en Mand, som var med at forandre Skibet i Norfolk; Sporen paa Forstævnen er neppe rigtig, hvorimod det øvrige Skrog maa ansees for nogenlunde paalideligt.

Medens dette foregik i de sydlige Stater, forsømtes Pantsersystemet ikke i de nordlige. Foruden at der paa begge Sider indrettedes blinderede Kanonbaade, dels ved Nybygning, dels ved at forandre forhaanden værende Kanonbaade, byggedes der i de nordlige Stater — som allerede omtalt i det sidste Hefte af vor forrige Aargang — flere Pantserskibe og flydende Batterier, blandt hvilke sidste vi have nævnet Erikssons Batteri «Monitor» og dets omtrentlige Dimensioner. Af dette, der er blevet

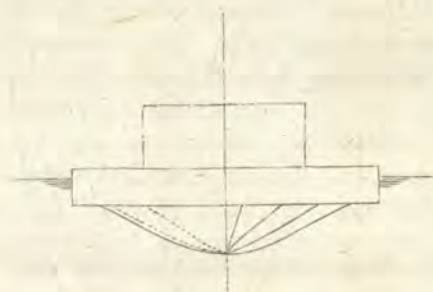

10 0 1 2 3 4 5 6 7 8 90 *Fod*

saa meget omtalt og saa forskjellig skildret og vurderet, skulle vi nu give saa nøiagtig en Beskrivelse, som vi formaae, idet vi dog strax maae tilføie, at der ikke endnu er tilflydt Offentligheden nogen fuldkommen paa-lidelig Tegning af dette mærkelige Flydebatteri. Af de Tegninger, vi meddele, er den første efter «Scientific American», optagen af Journalens egen Tegner paa Stedet, nemlig ved Brooklyn Marineværft, umiddelbart før Batteriets Afseiling, og maa ansees for det Paalideligste, vi besidde. Den anden og tredie Tegning, der vise Monitor fra Siden, fra oven og fra Enden, ere tagne dels efter flere andre Skizzer, dels af Beskrivelserne, og ere nærmest fremsatte for at gjøre vor Beskrivelse her saameget tydeligere; vi kunne derfor ikke indestaae for Enkelthederne og skulle kun anføre som et Curiosum, at vi paa de forskjellige Skizzer ikke med Bestemthed have kunnet see, hvad der er Forende og hvad Agterende af Skibet, saa at vi ikke kunne sige, om Skorstenene staae foran eller agtenfor Taarnet, om Styre-huset er for eller agter (at Søen synes at antyde Skibets Boug, kan der aldeles ikke lides paa).

Monitor, Erikssons berømte flydende Batteri, bestaaer af to til hinanden forbundne Dele, et Overskib og et Underskib. Det første, A B, er en 172 Fod lang

og 41 Fod 4" bred, fladdækket og fladbundet Kasse af 5 Fods Dybde eller Tykkelse, spids, eller rettere skarp, i begge Ender; den er altsaa ganske som en Flaade. Siderne ere lodrette og sammensatte af Jernplader paa 1 Tommes Tykkelse, der ligge inderst; udenpaa disse er der et massivt Lag af Egetømmer, 26 à 30 Tommer i Tykkelse, og uden paa dette igjen kommer Blindingen, som bestaaer af 5 (eller 6) Lag valsede Jernplader paa 1 Tommes Tykkelse hver, eller ialt 5 til 6 Tommer tyk. Kanterne foroven og forneden ere skarpe. Dæksbjælkerne ere af Eg, 10 Tommer i Kant, med en indbyrdes Afstand af 26 Tommer; Dæksplankerne have en Tykkelse af 8 Tommer og ere klædte med valsede Jernplader paa 1 Tommes Tykkelse. Paa Tegningen er viist to fast tillukkede Luger, den ene foran og den anden agtenfor Taarnet, ligesom der langs Borde paa begge Sider findes en Række smaa ovale Aabninger til Luft og Lysning.

Underskibet, CD, er 124 Fod langt og 34 Fod bredt paa det Bredeste, lige ved Overkanten, hvor det støder til Overskibet. Det har Form af en almindelig, temmelig fladbundet Baad, hvis Overside er lige afskaaren og passer op i en tilsvarende Udskæring i Overskibets Underside. Hele Batteriet faaer derved Form af en stor Æske, hvorover der er lagt et til alle Sider fremspringende Laag. I Underskibet, der er bygget af Jernplader paa $\frac{1}{2}$ Tommes Tykkelse og 6 Fod 6 Tommer dybt fra Overskibets Underflade, ere Maskinerne, Kulrummene, Kahytterne o. s. v. anbragte. Underskibet er ved et vandtæt tværskibs Skodde omtrent ved Midten deelt i to Rum; Maskiner og Kjedler ere anbragte i den agterste Deel, og Røgen ledes igjennem to firkantede Skorstene, de høieste paa Tegningen (disse maae antages at rage op igjennem Batteriets forreste Deel). Kahytter og Lukaffer ere forude, og de to lavere, firkantede Rør bringe Luft og Lysning ned til disse.

Hvad der er opnaaet ved hele denne Installation er nu Følgende: Overskibet, der kun rager 18 Tommer op over Vandet (saa at Batteriets fulde Dybgaaende er 10 Fod) yder ved sine stærke Sider og sit flade, lave Dæk en betydelig Modstand imod Projectilerne, naar disse ikke falde netop lodret imod Dækket. Underskibet maa ligeledes ansees for fuldstændig beskyttet, thi ikke alene maa det Projectil, der skal ramme det, først passere en lang Strækning igjennem Vandet, hvorved Kraften betydelig svækkes, men Anslagsvinklen bliver derefter saa lille, at Virkningen paa Skibssiden kun vil være ubetydelig. Endelig blive Roret og Skruen — de nye engelske Jernskibes Achilleshæl — fuldstændig beskyttede, idet Overskibet paa det Sted, hvor de ere anbragte, rager betydelig frem. Rorstammen viser op igjennem et Hul eller Rør i Overskibet, og Rorpinden er sat i Forbindelse med Rattet i Styrehuset, E, der antages at være anbragt agterude i Skibet. Styrehuset er firkantet og slutter over et tilsvarende Hul i Overskibets Dæk; det er 6 Fod bredt, 5 Fod høit, meget stærkt blinderet og forsynet med Udkigshuller, saa at baade Rorgængerer og Lodsens eller den commanderende Officer kunne indtage deres Station der under en Bataille. Adgangen til Styrehuset er alene nedenfra. Foruden Roret og Skruen er ogsaa Ankeret, der hænger i et Hul paa Undersiden af den forreste Deel af Overskibet, beskyttet imod Fiendens Projectiler.

Taarnet F, som er cylindrisk, 9 Fod høit og med en indvendig Diameter af 20 Fod, er construeret af Jernplader paa 1 Tommes Tykkelse, udenpaa hvilke der er lagt 8 Lag valsede, 1 Tomme tykke Jernplader, nittede til hinanden og til den indre Skal, saa at Taarnet bliver en svær, 9 Tommer tyk Jerncylinder af omtrent 100 Tons Vægt. Tværs over Taarnets øverste Ende, 6 Tommer nedenfor Randen, er der lagt parallelle smedede Dæksbjælker, hvis Ender ere nedfalsede i Cylind-

deren; over Bjælkerne ligger der igjen et Lag Jernplader, gjennemborede med saamange og store Huller, at Taarnet med Hensyn til Lys og Luft kan betragtes næsten som aabent foroven. Paa dette Sted findes tillige en Luge, som under almindelige Forhold danner den eneste Adgang til det Indre af Batteriet. Over Taarnets Top er der reist et Solseil, som udspændes til Lønnings-Sceptere langsmed Overkanten af Cylinderen og tjener til Opholdssted for de Commanderende, naar Batteriet er under Damp; naar det gjøres slagfærdigt, nedtages saavel Solseilet med Scepterne som Skorstene og Lufrørene foran Taarnet, saa at kun dette tilligemed Styrehuset og Flagstangen rage op over Dækket. Skorstene og Lufrørene erstattes med svære Jernrister.

Jerncylinderens nederste Ende er lukket med en Bund eller et Dæk — i hvilket der er en Aabning til det Nederste af Skibet — og hvorpaa de to svære Kanoner med deres Raporter hvile. Kanonerne ere 11 Tommers glatløbende dahlgrenske, saakaldte Columbiader, der udskyde runde Projectiler af 180 Punds Vægt med en Krudtladning af 12 Pund. De Kugler, som benyttedes under Affairen, vare smedede, idet Smedejernet først dannedes i Form af en Kubus og derefter hamredes til den runde Form (enhver af disse Kugler skal have kostet 49 Dollars, og, da Monitor førte 400 Kugler med sig, repræsenterede de en Sum af henimod 40000 Rdl.). Kanonerne hvile paa Slæder, og deres Hovedlinier ere stillede fuldkommen parallelle, saaledes at de ikke kunne baxes til Siderne. Kanonernes Mundinger vise ud igjennem to ovale Aabninger i Taarnets Side og pege i samme Retning; Portaabningerne lukkes ved Jernklapper, der hænge hver paa sin Bolt ved Portens Overside og kunne svinge som Penduler, saa at Porten lukkes af sig selv, saasomt Kanonen reculerer tilbage. Hvorledes Ladningen o. s. v. af det svære Skyts udføres, er os ikke bekjendt.

Omkredsen af Taarnet hviler paa en i Dækket nedlagt Compositionsring, ovenpaa hvilken det kan dreies rundt i alle Retninger; dog er Hovedunderstøttelsen en lodretstaaende Stamme FG af 10 Tommers Diameter, hvis Underende G hviler i en Skaal, der understøttes af et svært Jernknæ. Naar Taarnet skal dreies rundt, løftes det ved Stammens Underende netop saameget, at Omkredsen af Taarnets Underside kommer til at hvile ganske let paa Compositionsringen, og Omdreiningen kan da udføres med megen Lethed ved Hjælp af en lille Dobbeltcylinder Maskine, der ved Remme staaer i Forbindelse med et Sporhjul, H, omkring Taarnets Stamme. Denne Maskine kan sættes i Bevægelse til den ene eller anden Side og igjen standses ved Hjælp af Styrestænger oppe i Taarnet. Sigtningen med Kanonerne, som udføres ved Hjælp af en Sigtesprække i Taarnets ene Side, over Kanonerne, foretages nu med den største Lethed ved at dreie og standse Taarnet. Under Bataille opholder den commanderende Officeer sig enten i Taarnet eller i Styrehuset, mellem hvilke to Stationer Communicationen er meget besværlig.

Maskinerne bestaae af to horizontale Rørkjedler med 3000 Qvadratfod Ildoverflade og to ligeledes horizontalt liggende Condensationsmaskiner med 40 Tommers Cylindre og 22 Tommers Stempelslag. Skruen er firebladet.

Monitor, der som anført er construeret af Capitain Eriksson, er bygget af »Continental Ironworks» ved Green point, tæt ved Ny York. Contracten blev sluttet den 5te October 1861 og lød paa, at Batteriet skulde være færdigt til activ Tjeneste i Løbet af 100 Dage samt først modtages efter at være prøvet under Fiendens Ild og have bestaaet sin Prøve imod det svære Skyts. Den 30te Januar 1862, 101 Arbejdsdage efter Contractens Afslutning, blev Batteriet sat i Vandet; den 9de Marts næstefter underkastedes det sin Ildprøve overfor Batteriet

Virginia, og de 500000 Rdl., som det havde kostet at bygge, udbetaltes Constructeuren.

Efter saaledes at have givet en nogenlunde nøiagtig Skildring af de flydende Batterier, som spillede den mest fremragende Rolle i Søfægtningen paa Hamptons Rhed, skulle vi nu i Korthed skildre Fægtningen selv og Scenen, paa hvilken den forefaldt.

Den store Jamesflod løber fra Vest imod Øst forbi Richmond, Williamsburg og andre navnlig i denne Tid bekjendte Steder ud i Atlanterhavet, eller rettere i den sydlige Ende af Chesapeakebugten, ligeoverfor dennes eneste Indløb imellem Cap Charles og Cap Henry. Det nordlige Hjørne af Flodens Munding, hvor den forener sig med Chesapeakebugten, hedder Old Point Comfort, og paa denne ligger det bekjendte store Fort Monroe. En halv Miil indenfor Fort Monroe, paa Flodens venstre Bred, ligger Byen Hampton ved en stor Bugt, hvis vestlige Hjørne ligger i henimod en Miils Afstand fra Byen og bærer Navnet Newport News. Ligeoverfor Hampton falder den lille Flod Elisabethfloden, der som ovenfor omtalt kommer Syd fra, ud i Jamesfloden, og den af disse to Flodmundinger dannede Bugt benævnes Hamptons Rhed. Farvandet er meget forkrøblet, med Landgrunde og landløse Banker, og Indseilingen til Jamesfloden er kun en halv Miil bred, medens Farvandet indenfor, paa Hamptons Rhed, er bredere. Ligeoverfor Monroe, paa den anden Bred, ligge to Pynter, Sewalls Pynt og Willoughby Spit, og disse, saavel som Newport News, vare under Krigen blevne befæstede; det sidste, der dannede en Forpost til Fort Monroe, var armeret med 4 store Columbiader og en svær Riffelkanon og havde en Besætning af 5000 Mand. Det maa nemlig erindres, at Jamesflodens Nordside var i Unionisternes, dens Sydside i de Confoedereredes eller Separatisternes Besiddelse.

Den 8de Marts 1862 var Norfolk blokeret af følgende af Nordstaternes Krigsskibe: Skruefregatten Roanoke paa 40 Kanoner, hvor den høistcommanderende Officeer John Marstons Commandostander vaiede, fremdeles Skruefregatten Minnesota paa 40 Kan., Seilfregatterne St. Lawrence og Congress, hver paa 50 Kan., Seilcorvetten Cumberland paa 24 Kan., den armerede Dampner Whitehall og nogle Kanonbaade. Vi have omtalt disse Skibe i vor forrige Aargang og skulle kun anføre, at der var anvendt al mulig Flid og Liberalitet paa deres Armering, navnlig Skruefregatternes, og at de 9 og 10 Tommers dahlgrenske Kanoner fandtes meget stærkt repræsenterede; Cumberland var en Corvet med lukket Batteri, 1726 amerik. Tons, og to svære Dreiekanoner paa øverste Dæk. Roanoke kunde ikke bruge sin Maskine, der var Noget i Uorden ved den, og paa Fregatten Congress, hvis Chef var ombord i Roanoke til Krigsret, synes Besætningen ikke at have været complet, da en Deel af den skulde afløses Dagen efter. Om Formiddagen laae de to Seilskibe Congress og Cumberland tilankers imellem Sewalls Pynt og Newport News, medens Minnesota, Roanoke og St. Lawrence laae et Stykke udenfor Fort Monroe; det var ganske stille Veir. Man vidste nok ombord paa Skibene, at Separatisterne havde repareret og pantserkældt Merrimac samt blinderet nogle af deres smaa Dampbaade; men det var tillige berettet, at Bepantsringen var aldeles mislykket, og Skibene laae derfor fuldkommen rolige, iværk med deres daglige Øvelser, uden Anelse om, hvad Dagen vilde bringe.

Omtrent ved Middagstid kom Virginia (Merrimac), under Commando af Capitain Buchanan*), dampende op ad Elisabethfloden fra Norfolk; det blev seet fra de

---

*) En ældre Officeer, hvis Broder skal have været ombord i Cumberland.

to tilankers liggende Skibe, som strax gjorde Klartskib og ved Signaler og Varselskud søgte at underrette de fjernere Skibe om, at Fienden nærmede sig. Omtrent samtidig med Virginia kom to armerede Hjulbaade, Jamestown og Yorktown eller Patrick Henry, ned ad Jamesfloden; det var to store Paketskibe, som Separatisterne havde klædt med Jernplader, saa tykke som Skibene kunde bære, og armeret, det første med 2, det andet med 6 Kanoner. Virginia nærmede sig langsomt Skibene; dets Porte vare lukkede, og man saae kun over Vandet det jerngraae Tag med de spidse Ender, en lav Skorsteen, som udsendte mørke Røgskyer, et Commandohuus og en Flagstang med de Confoedereredes improviserede Flag. Da det var kommet paa Kanonskuds Afstand fra Congress, aabnede denne Fregat saavel som Newport News deres glatte Lag imod Batteriet; men Kuglerne prellede af fra Taget som Hagl, uden at gjøre nogen Skade. Virginia aabner sine Porte, sender Congress et Lag, der anretter frygtelig Virkning, idet alle Projectilerne med den største Lethed trænge igjennem Skibets Sider, springe indenbords, dræbe og qvæste en Mængde Mennesker. Congress skyder saa hurtig, det kan, Alt uden Virkning, og, da de to Hjulbaade begynde at engagere denne Fregat og søge at doublere den, vender Virginia sig imod Cumberland, der allerede har sendt det et Par Lag. Virginia besvarer først disse, vender derefter sin spidse Stævn imod Cumberland, sætter fuld Fart og løber med sin hele Kraft ind i Corvettens Styrbords Side, lige foran Fokkerøstet, knuser og overskærer Tømmerne, saa der dannes en stor Aabning; derefter trækker det sig tilbage, vexler igjen flere Skud med Cumberland og løber saa anden Gang med Stævnen imod, omtrent paa samme Sted. Dette var Naadestødet, Cumberland synker stærkt med Bougen nedefter. Capitain Buchanan raaber ombord til Cumberlands Chef at overgive sig, men faaer et haanligt Afslag, og den synkende Corvet

vedbliver at skyde med sine agterste Kanoner, hvorved en Kugle skal være trængt ind igjennem en af Virginias Porte og have saaret 17 Mand, imellem hvilke feilagtig nævnes Chefen. Cumberland kaster sig paa Siden og synker, saa ledes at Toppene fra Underræerne opefter blive staaende over Vand; en Deel af Besætningen reddede sig ved Svømning og blev optagen af en lille Damper, som ikke forstyrredes af Virginia; men omtrent 150 Mand omkom. Dette maa være skeet omtrent Klokken 3. Cumberland skød under Kampen over 20 glatte Lag imod Virginia, uden at gjøre det nogen følelig Skade. Ingen Mennesker saaes derombord, undtagen naar Kanonerne reculerede under Skydningen og blottede deres Besætninger, som kunde sees igjennem Portene; imod dette Mandskab rettede Riffelskytterne deres Skud, hvorved Flere maae være blevne saarede.

Virginia vendte sig nu imod Batteriet paa Newport News og Fregatten Congress, som fra Kampens Begyndelse havde vedligeholdt en levende Ild med Jamestown og Yorktown, og endogsaa tvungen denne til at trække sig tilbage for at istandsætte sin lidte Skade. Virginia angreb Fregatten — der stak Kjæden fra sig og lod sig drive paa Grund — paa nært Hold, og efter en Kamp paa tyve Minutter beredte den sig til ogsaa at løbe dette Skib isænk, da det strøg sit Flag og heiste hvidt Flag til Tegn paa Overgivelse. Congress havde, ifølge Beskrivelse af Folk ombord, lidt overordentlig under Kampen, var stadig blevet beskudt med Granater, der anrettede frygtelig Ødelæggelse, og, da dets Besætning ovenikjøbet var ucomplet, saae det sig ikke længere istand til at udholde den ulige Kamp; det havde over 100 Døde og et stort Antal Saarede. Jamestown nærmede sig for at tage Besætningen tilfange, men fik kun Officererne og nogle af Mandskabet^{*)}, da det maatte

*) Hvoriblandt en dansk Mand, der dog slap fra dem og gik over

trække sig tilbage for Skydningen fra Newport News; den øvrige Besætning saavel som de Saarede bragtes iland med Fartøierne, men Skibet var geraadet i Brand under Kampen, det brændte hele Eftermiddagen og sprang om Natten Kl. 1 i Luften med et forfærdeligt Brag.

Medens Virginia kæmpede med de to Seilskibe, fik Minnesota Dampen op og løb ned imod Kampladsen, men var saa uheldigt at komme paa Grund ved Newport News og kom senere i denne Stilling til at vexle endeel Skud med Virginia, der ligeledes vedligeholdte en livlig Ild med Batterierne iland, fra hvilke det var blevet beskudt, hvergang det kom indenfor deres Skudvidde; men denne Kamp ledte ikke til noget Resultat — endskjøndt Fregatten led endeel under Skydningen — og, da Mørket faldt paa, trak Virginia sig med sine to Hjulbaade tilbage over imod Batterierne ved Sewalls Pynt. Roanoke, som var taget paa Slæb af to mindre Baade, kom ikke til at deeltage i Kampen, ligesaa lidt som St. Lawrence*).

I Løbet af Natten ankom tilfældigviis Monitor under Lieutenant Wordens Commando fra Ny York og fik strax Ordre af den Commanderende at lægge sig hen paa Siden af Minnesota for at beskytte denne Fregat imod det fiendtlige flydende Batteri. Den 9de Marts om Morgen aabnedes Kampen paany, og om denne gives i en af Beretningerne følgende livlige og, som vi troe, temmelig paalidelige Skildring.

---

paa Congress, sprang i Vandet paa den modsatte Side og svømmede iland.

*) Ifølge Beretning fra en dansk Mand, der hørte til Besætningen paa Newport News, havde Batteriet her lidt meget; Riffelkanonen blev demonteret, og, da næsten al Ammunition var opbrugt, frygtede man meget for den næste Dag, om Kampen skulde blive fornyet.

»Da det dagedes Søndag Morgen, havde Virginia, Jamestown og Yorktown nærmet sig Minnesota for at gjøre det af med denne Fregat, da de til deres Forundring saae den lille nye Kammerat, der var kommen til i Løbet af Natten og nu vilde staae sin Stalbroder bi. Monitor løb et Stykke frem, og Virginia standsede og betragtede med Forbauselse denne lille besynderlige Maskine. De to Skibe vare da i en Afstand af en engelsk Miil fra hinanden. Virginia skød først imod Minnesota, men fik intet Svar; derpaa sigtede det imod Monitor, som svarede med en Kugle, der traf Virginia i Vandgangen. Det sidste aabnede da en kraftig og hurtig Ild, først med sin Agterkanon mod Monitor, dernæst med sine Sidekanoner mod begge Skibene. Saaledes holdtes Kampen staaende henimod to Timer, idet der vexledes en Mængde Skud fra begge Sider; undertiden trak Virginia sig lidt tilbage og forfulgtes af Monitor, undertiden veg dette, forfulgt af det første. Da Klokken var et Qvarteer over 10, vare de komne hinanden temmelig nær, og Virginia gav da Monitor to glatte Lag, det ene umiddelbart efter det andet, hvilke strax besvaredes af Monitors to Kanoner; Skydningen var saa hurtig, at begge Skibene i kort Tid vare indhyllede i en tæt, hvid Røg. Voldene paa Fort Monroe, Reisningerne paa Skibene i Havnen, Husenes Tage og alle ophøiede Steder vare tæt besatte med Soldater, Matroser og andre Tilskuere, som vare Vidne-til Kampen. En dyb Stilhed herskede overalt, en tydelig Spænding, en Ængstelse for hvad der vilde vise sig, naar Røgen trak bort — og Utaalmodigheden blev snart stillet, Monitor med sit Stjerneflag kom frem, Modstanderen ligeledes; de vare nu kun 40 Fod fra hinanden, og Erikssons Batteri svømmede som en And i Kredts omkring sin langt større Modstander. Skydningen fortsattes i denne Afstand, og da var det, at sandsynligviis to Skud fra Monitor gik igjennem Virginnias Sider.

»Paa denne Tid begyndte først Minnesota at aabne sin Ild imod Virginia og sendte det en Mængde velrettede 9 Tommers massive Kugler, men tilsyneladende uden nogen Virkning. Virginia svarede med Granater, af hvilke een traf Kanonbaaden Dragen saa vel, at Kjedlen sprang, og Baaden blev gjort utjenstdygtig. I en heel Time fortsattes Kampen paa denne Maade imellem Virginia paa den ene Side, Monitor og Minnesota paa den anden, da Virginia besluttede sig til at forsøge paa at løbe Fregatten isænk, ligesom det havde gjort ved Cumberland; flere Gange havde det sin Stævn imod den og begyndte at sætte Fart, men hvergang kom Monitor imellem, saa at det igjen maatte standse; thi, skjøndt det sidste ikke var saa hurtigseilende som Virginia, havde det Fordeel i sin større Manoeuvredygtighed, den Lethed, hvormed det dreiede, saa at dette gav det en ikke uvæsentlig Overlegenhed. Endelig, da Monitor vilde parere et af de omtalte Stød, løb Virginia med fuld Fart sin Stævn lige imod dens Bredside, og trods det voldsomme Sammenstød led Monitor ingen Skade paa sin Jernhud, ja blev kun krænget lidt over paa den ene Side; Virginia har derimod sandsynligviis her faaet sit værste Havari. Et Stød som det, der sendte Cumberland til Havets Bund, gjorde ikke nogen synderlig Virkning paa Monitor. Dettes Modstander laa en kort Tid saaledes med Stævnen ragende ud over dets Skrog, og i denne besynderlige Stilling vexlede de to Skibe flere Skud, skjøndt Kanonernes Mundinger kun vare nogle faa Alen fra hinanden; desuagtet blev Monitor ikke gjennemskudt, men sandsynligviis var dette Tilfældet med Virginia. Det maa have været Hensigten at entre Monitor, thi nogle af Mandskabet sprang strax efter Sammenstødet ned paa dets Dæk; men de kunde hverken finde nogen Aabning eller Nedgang, heller ikke saae de en eneste Mand ombord, og, da i det Samme Taarnet begyndte at dreie rundt, og Kanonerne at vise sig med

Mundingerne vendte imod dem, skyndte de sig igjen ombord i deres eget Skib. De to Modstandere kom igjen frie af hinanden, og Kampen fortsattes i nogen Tid paa samme Maade som tidligere: under denne sendte Monitor en Kugle til de to Hjulbaade Yorktown og Jamestown, der som Tilskuere holdt sig i en passende Afstand; Kuglen traf det første Skib, hvis Skorsteen blev gjennemboret, og det trak sig længere bort. Endelig Klokken henad 12 forlod Virginia Kamppladsen, tilsyneladende saaret; det løb ind imod Norfolk, gjorde Signal til dette, og to Bugseerbaade kom strax ud og slæbte Pantserskibet ind i Havnen. Det havde lidt Skade i Bougen, den ene Stæyn var slaaet ind, og en Deel af Pantseret gjennembrudt.

Ifølge senere Beretninger slukkede Virginia sin Ild da det kom ned under Sewalls Pynt, og blev taget paa Slæb af nogle mindre Dampbaade, bragt til Gosport, indsat i Dok og repareret, saaledes at det nu igjen er færdigt til at gaae i Slag. Monitor, som beholdt Pladsen, havde ingen synlig Skade lidt. Det var truffet af 8 Projectiler paa Siden, 9 paa Taarnet, 3 paa Dækket og 2 paa Styrehuset, ialt 22 Skud (hvoraf 2 skulle have været fra Minnesota); men kun paa et Par Steder havde disse efterladt Spor paa 2 à 2½ Tommers Dybde. Lieutenant Worden, som opholdt sig i Styrehuset, blev saaret i det ene Øie af noget Kit, som blev slaaet løs ved en Kugles Anslag imod Jernkassen; ellers saaredes ikke en Mand. Minnesota lykkedes det at faae af Grund under Kampen den 9de Marts.

For en Fuldstændigheds Skyld skulle vi anføre et Par af de officielle Beretninger. Det hedder saaledes i Rapporten fra den Commanderende for Blokadeescadren til Marineministeren, dateret Roanoke paa Hamptons Rhed den 9de Marts 1862.

»Hr. Minister. Jeg har den Ære at indberette, at Klokken 1 iqaar Eftermiddags blev jeg ved Signal fra en

af Jagerne underrettet om, at Fienden nærmede sig. Jeg gav strax Ordre til Minnesota at gaae ham imøde, og, saasnart de to Bugseerbaade, der vare bestemte til at bugsere Roanoke, ankom, stak vi Kjæden fra os og fulgte efter. Vi opdagede snart Merrimac, som kom frem foran Sewall Pynt, med Stævnen vendt imod Newport News og fulgt af flere smaa Kanonbaade. Vi anstrengte os af al Kraft for at avancere ved vore to Bugseerbaades Hjælp, men Rorets slette Tilstand hindrede os i at gjøre Vei saa hurtigt, som vi ønskede.

»Merrimac ankom og angreb strax Congress og Cumberland og vendte isærdeleshed sin Opmærksomhed imod det sidste, der var adskilt fra os ved en Tunge af Landet. I en Afstand af 7 til 8 Sø-Quartmile indenfor Fort Monroe løb Minnesota paa Grund. Vi fortsatte vor Cours; da vi fik Cumberland i Sigte, saae vi, at den var ifærd med at synke, tilsyneladende fuld af Vand.

»Efterat to eller tre Dampbaade, som vare komne ned ad Jamesfloden, havde forenet sig med Fienden, holdt han alene Kampen vedlige med Congress, og denne Fregat, som var raget paa Grund, kunde alene svare med fem Kanoner. 10 Minuter før Klokken 4 havde vi den Sorg at see, at den strøg sit Flag og heiste det hvide Flag i Stedet. Fienden gik da ombord og tog Officererne tilfange, medens Mandskabet saae Leilighed til at undflye.

»Merrimac vendte da al sin Kraft imod Minnesota, der svarede saa kraftig, som det var istand til. Der faldt endeel Projectiler saa nær ved os, at Stumper af Granaterne ved deres Sprængning slog ned paa Dækket af Roanoke. Merrimac skød ogsaa imod Batterierne Rip-Raps.

»Imellem Klokken 7 og 8 opdagede vi, at Rebellerne havde stukket Ild paa Congress, der brændte indtil Kl. 1 om Natten. Saa sprang det i Luften. Det var en sørgelig Tilfredsstillelse for mig at foretrække dets Ode-

læggelse fremfor at see det møde den næste Dag til Kamp imod os selv. De fleste af vore Officerer have troet at see det franske Flag vaie hos Rebellerne.

»Under disse Begivenheder blev det mig meldt, at Monitor var ankommet. Strax efter kom Lieutenant Worden ombord, og jeg gav ham strax Ordre til at nærme sig Minnesota, i det Haab at han kunde holde Fienden i Aande, medens vi skaffede Fregatten flot.

»Imorges fornyede Merrimac Kampen imod Minnesota; men han forefandt, vistnok til sin store Overraskelse, en ny Modstander i Monitor. Kampen imellem de to Batterier har varet en stor Deel af Dagen, og det har været et smukt Skuespil at see den lille Monitor udfolde saamegen Kraft og vise en saa overordentlig Modstandsevne — — —». Rapporten er underskrevet John Marston.

Følgende er en Rapport fra Catesby A. R. Jones, ældst Officeer paa Dampbatteriet Virginia, dateret bemeldte Batteri ved Sewalls Pynt den 8de Marts: »Da den høistcommanderende Officeer, Capitain Buchanan, er saaret, bliver det min Pligt at indberette, at Virginia forlod Marineværftet i Formiddags Kl. 11, dampede ned ad Floden forbi vore Batterier og løb over til Newport News, hvor vi angreb Fregatterne Cumberland og Congress, saavel som Batterierne iland, samt to store Dampfregatter, der antages at være Minnesota og Roanoke, en Seilfregat og adskillige smaa Dampere, bevæbnede med svære riflede Kanoner. Vi løb Cumberland isænk og tvang Congress til at sætte sig paa Grund, hvor det strøg sit Flag og heiste hvidt Flag; men det skød paa os, medens det hvide Flag vaiede, og saarede Lieutenant Minor og nogle af vore Folk. Vi aabnede paany vor Ild imod det, og det er nu i Flamme. Det grunde Vand hindrede os fra at komme op til de andre Fregatter. Dette, tilligemed det indtrædende Mørke, maae vi betragte som Grunden til, at de bleve frelste fra Øde-

læggelse. Vort Tab er to Døde og otte Saarede. Paa to af vore Kanoner er Munden skudt af; Forstævnen er brækket (twisted) og Blinderingen noget beskadiget; Ankeret og Flagstængerne bleve skudte overbord samt Skorstenen og Dampørret gennemskudte. — — — Vi ledsagedes fra Værftet af Beaufort, Lieutenant Parker, og Raleigh, Lieutenant Alexander, og, saasnart det opdagedes oppe fra Jamesfloden, at Kampen var begyndt, kom Patrick Henry, Commander Tucker, Jamestown, Lieutenant Burney, og Teaser, Lieutenant Webb, ned til os; de deeltog Alle i Kampen og ydede os en væsentlig Understøttelse. — —

Ifølge senere Efterretning fra Norfolk døde Capitain Buchanan Dagen efter af sine Saar; denne Meddelelse siger ligeledes, at han blev saaret ved Skud fra Congress, medens det hvide Flag vaiede.

Det Resultat, som nærmest fremgaaer af Træfningen paa Hamptons Rhed, er en Bekræftelse af den Paastand, at Seilkrigsskibene ere værgeløse over for Pantserskibene, at det var en Ubesindighed, som vanskelig lader sig forsvare, at blokere med Seilkrigsskibe en Havn, fra hvilken der kunde ventes Angreb af et Pantserskib. Ligeledes er det bekræftet, hvilken overordentlig Betydning den Fordeel har, at kunne vælge Angrebsoieblikket; i det død stille Veir den 8de Marts laae Seilskibene som døde Skrog paa Vandet. Men Træfningen indeholder tillige en anden, og det en langt alvorligere Lære, som reducerer Seilkrigsskibenes (idet vi naturligviis hermed altid underforstaae Træskibe) Betydning til mindre end Intet til saadan Tjeneste, som der fordredes af dem ved Jamesflodens Munding, og det er denne, at de Confoedererede, som vare indesluttede i Norfolk, uden Ressourcer, uden Forbindelse med de større Fabrikssteder, uden Flaade, toge et halvt opbrændt Skib,

flikkede det sammen, klædte det med hvad man havde, nogle Jernbaneskiner, og dette improviserede Batteri var stærkt nok til, at det i det stille Veir kunde have ødelagt en heel Seilskibsflaade, næsten uden at miste en Mand. De, som efter denne Begivenhed endnu troe at kunne gaae i Krig eller blokere med Seilkrigsskibe, maae være blinde for, hvad her er foregaaet.

Med Hensyn til Kampen imellem Pantserskibe og Trædampskibe er Resultatet ikke stort; vel har det viist sig, at det samme Skyts, som med den største Lethed gennemtrængte Træskibenes Sider, og hvis Sprængprojectiler anrettede frygtelig Ødelæggelse ombord, ikke kunde trænge igjennem de ikke meget stærkt blinderede Skibssider, ja at disse endogsaa modstod Skydningen bedre, end man havde ventet; men Minnesota, det eneste større Dampskib, som deeltog i Kampen, laa jo paa Grund, og en Kamp imellem et Jernskib og et Trædampskib, som begge kunne manoevrere, have vi ikke seet, og saameget er dog klart, at dette ikke lader sig løbe isænk ligesaa let som Seilskibet, der ligger stille. Dog ere Træskibenes Actier i det Hele taget faldne meget betydelig, hvilket ikke gjælder mindre om Kanonbaadene og de svagt blinderede mindre Krigsskibe.

Det tredje Problem, Pantserskib imod Pantserskib, har egentlig slet ikke faaet nogen Løsning, idet det kun er beviist, at Virginias Kanoner ikke kunde gennemskyde Monitors Sider, og at Monitors 180pundige Kugler med 12 Pund Krudt kun havde ringe Virkning paa Virginias Skrog. Omstændighederne, hvorunder Kampen imellem de to flydende Batterier forefaldt, vare saa gunstige for disse som vel muligt, idet alle Beretninger stemme sammen deri, at det var blikstille Veir og Søen saa blank som et Stuegulv. Under Kuling og Søgang havde Forholdet været anderledes. Det hed vel i den første Beretning, at Monitor paa Touren fra Hudsonfloden til Fort Monroe havde havt haardt Veir,

at den Bugseerbaad, som fulgte med, maatte søge Havn, medens Monitor holdt Søen; men senere Efterretninger bekræfte ikke alene ikke dette, men anføre endogsaa, at Monitor led meget underveis, at Søen slog ned igjennem Skorstenen, slukkede Ilden, og at kun den af Bugseerbaaden ydede Hjælp frelste Batteriet. Dette lyder meget mere sandsynligt, thi det maa dog være aabenbart efter Monitors Bygningsform, at Søslib er det ikke, kun hvor der er smult Vande, vil det kunne virke. Under Prøvetourene med Monitor bleve Kanonerne flere Gange afskudte, og ifølge Beretningerne medførte dette ikke nogen Gene for dem, som betjente Skytset indeni Taarnet, hvilket fornemmelig sagdes at hidrøre fra, at det var aabent foroven; naar man udvendig lagde Haanden paa Taarnet under Affyringen, mærkedes ikke engang nogen Rystelse. Fra Affairen lyde Beretningerne anderledes; Mandskabet led overordentlig under Skydningen, et Par Mand besvimele ved Kampens Begyndelse, paa flere strømmede Blodet ud af Næse og Mund. Da fremdeles Opholdet i den overalt tillukkede Kasse i det Hele taget fremstilles som infernalsk, næsten uudholdeligt, er dette en Anke, som dog ikke kan fraskrives al Betydning. En anden Omstændighed ved Monitor, som vel er værd at lægge Mærke til, er, at dets Pantserklædning bestod af sammenlagte Lag af 1 Tommers Jernplader, istedenfor at man paa andre Steder bruger Pladerne i een Tykkelse; som et sikkert Resultat af de mange i England og Frankrig imod Pantserplader anstillede Skydeprøver vil kunne sættes, at en Jernplade af f. Ex. 6 Tommers Tykkelse er langt at foretrække for et Lag af 6 Plader, hver paa een Tomme. Endelig skal det anføres om Monitor, at det ikke gjør nogen stor Fart, endogsaa mindre, end man ventede, hvorimod det skal manoevrere med megen Lethed og lystre sit Ror fortrinlig.

Med Hensyn til Virginia, da skal dette ogsaa være et meget slet Søskib. Lord Tempest, som har været i Norfolk og seet Batteriet under Arbeide, forsikkrede i Underhuset, at, naar Søen ikke var saa glat som et Stuegulv, kunde Virginia slet ikke bruges. Det skal gjøre god Fart for sin Maskine, men manoevrere langsomt og styre slet.

Den væsentligste Grund til de to flydende Batteriers Held var dog ikke alene de gunstige Omstændigheder, under hvilke Kampen forefaldt, men ogsaa deres Mangel paa tilstrækkelig kraftigt Skyts. Pantseret seirede over Skytset, fordi det i denne Kamp var det stærkeste; en anden Gang kan det Omvendte blive Tilfældet. Det vil erindres, at der i afvigte November Maaned blev anstillet en forceret Skydeprøve i Shoeburyness ved Themsens Munding imod en Skive, 20 Fod lang og 10 Fod høj, construeret ganske som en Section af Warriors Side, godt afstivet og forstøttet. Et Batteri paa to 68pundige glatløbende 95 Centners Kanoner, tre 100pundige Armstrongere og een 120pundig »Shunt gun« var opstillet i en Afstand af 200 Yards foran Skiven, og uagtet den voldsomme Skydning fra disse svære Kanoner lykkedes det ikke at ødelægge den stærke Skive. Vi vidste dengang — det var allerede meddeelt ved Mødet af »The British Association« i Manchester forrige Efteraar — at Armstrong havde to svære Kanoner, en 200- og en 300pundig, under Arbeide. Den sidste af disse blev færdig omtrent samtidig, med at Efterretningen om Fægningen paa Hamptons Rhed indtraf i Europa; den opstilledes i Shoeburyness og prøvedes den 8de April, netop Maanedsdagen efter den amerikanske Søtræfning, og, skjøndt Beretningen om denne Prøve har været meddeelt flere Steder, skulle vi dog gjentage den her*), da

*) Vi tillade os at benytte „Dagbladet“s Oversættelse, dog med nogle efter Originalen foretagne Forandringer.

den er af væsentlig Betydning for Marinerne netop i dette Øieblik.

„Medens hele Europa netop nu er fuld af Forbauselse, ja næsten Bestyrtelse over de praktiske Resultater af den store Søfægtning mellem „Merrimac“ og „Monitor“, have vi idag (Torsdag, den 10de) at meddele endnu vigtigere Erfaringer, som ere lige modsatte dem, der ere fremkomne ved Kampen paa Hamptons Rhed. Der blev i Tirsdags Aftes i Shoeburyness foretaget Prøver med en ny stor Kanon af svær Kaliber, og ved hvert Skud viste den, at vore bedste og hidtil som usaarlige betragtede Jernsider saa at sige næsten ligesaa let gjenneuskodes med dens Kugle, som om Skiyerne havde været af Træ! Der er god Grund til at standse og tænke over denne Opdagelses forbausende Charakter — betænke, at efter al vor Møie og alle vore Udgifter, efterat vi have bygget den uden Sammenligning smukkeste og stærkeste Jernfregat i Verden, opdage vi nu, at de bedste af vore Jernsider kunne gjennebores og skydes i Sænk ligesaa let som Træ-Seilskibe. Denne Opdagelse blev først gjort i Tirsdags Aftes; og for at vore Læsere tilfulde kunne forstaae de Experimenters, som førte dertil, og det Forhold, hvori vore Jernfregatter nu staae til andre Magters, er en kort Forklaring nødvendig. For at det kan blive en Forklaring for Alle, skulle vi saa vidt mulig undgaae at bruge tekniske Udtryk.

I de sidste to eller tre Aar har der været en ivrig og gavnlig Kappelyst imellem Krigsministeriet og Marineministeriet, idet det første har stræbt at opfinde uimodstaaeligt Artilleri, det sidste at bygge usaarlige Skibe. Under denne Kapestrid er der i Shoeburyness blevet anstillet en umaadelig Mængde Experimenters paa alle tænkelige Former af Skiver og paa enhver mulig Combination af Jern, Jern og Træ, Jern og Guttapercha, Jern og Staalraad, og Jern og Hamp. Ikke blot ere enhver fremragende Ingenieurs Opfindelser blevne prøvede i Shoeburyness, men Sectioner af de Skibe, som fremmede Magter stode i Begreb med at bygge, ere ogsaa blevne underkastede Prøvelse. Det vil maaskee forbause vore Læsere at erfare, at selv „Monitors“ Construction ikke er undgaaet Regjeringens aarvaagne Opmærksomhed. En Section af denne har været opstillet i Shoeburyness, hvor der er skudt paa den, og det har da viist sig, at den var næsten ligesaa gjennebrængelig som Tømmer, selv for vore almindeligste Mundingsladere. Og for at ikke nogen Mulighed skal lades ude af Betragtning, er man nu ifærd med at laye en Skive af Jernbaneskiner, der blive boiede, falsede og nittede sammen paa samme sindrige Maade som „Merrimacs“ Klædning; denne vil ogsaa blive prøvet om faa Dage og uden Tvivl med ganske de samme Resultater, som Prøverne imod „Monitor“-Skiven førte

til. Den praktiske Følge af alle disse Experimenter har været, at vort Krigsministerium har bragt Armstrong-Kanonerne, der som riflede Bagladekanoner ere de bedste i Verden, til Fuldkommenhed, medens det paa den anden Side er lykkedes vor Marine at skabe ikke blot de hurtigste, men ogsaa de mindst saarlige Skibe, der svømme paa Havet.

Det vil uden Tvivl være i vore Læseres Erindring, at for kort Tid siden en Skive, 20 Fod lang og 10 Fod bred, sammensat af ganske de samme Materialier og af samme Styrke som „Warriors“ Bredside, blev stillet op for at prøves ved Shoeburyness. I en heel Dag og en Deel af den næste blev den udsat for den forfærdeligste Beskydning. Med 68pundige Fuldkugler, 100-Pundigere og 200 Pundigere affyredes der paa den enkeltviis og i Salver fra tre til sex Kanoner ad Gangen, men Alt forgjæves. De concentrerede Projectiler splintredes og fløi omkring som en Hagl af Jernstumper. Det klang i Skiven, og den blev paa enkelte Steder næsten rødglødende, men ingen Kugle gik igjennem dens Jernklædning. „Warrior“ og Skibe af samme Art ansaaes derfor med Føie for usaarlige, og Krigsministeriet maatte for Tiden tilstaae, at Marineministeriet havde konstrueret et Skib, som det i Praxis ikke kunde gjøre nogen Skade. Men det har ikke beholdt Seiren længe. Under alle Experimenterne ved Shoeburyness er det blevet bemærket, at den Skade, som den gamle glatløbede 68 Pundiger tilføiede Jernpladerne, var større end den, som Kuglen fra den riflede 110pundige Armstrongkanon gjorde. Aarsagen til denne den gamle Kanons tilsyneladende Overlegenhed ligger i den sværere Krudtladning og den deraf følgende større Begyndeshastighed, hvormed den gamle sphæriske Kugle forlader Kanonmundingen. Ved Armstrongkanonerne er Kuglens Hurtighed fra 1150 til 1200 engl. Fod i Secundet. Ved de gamle glatløbede Mundingsladekanoner er Hurtigheden meget nær ved 1600 Fod i Secundet, altsaa mere end en Fjerdedeel til saa stor. Men den store Forskjel imellem de to Arter Skyts bestaaer deri, at, medens Kuglen fra den gamle glatløbede Kanon, efterat have tilbagelagt omtrent 1500 Fod af sin Bane, paa Grund af Luftmodstanden aftager saa betydelig i Hurtighed, at den allerede i en Afstand af 9000 Fod tager Grunden, vil derimod det koniske Projectil fra den armstrongske Kanon, paa Grund af dets Form og den ved Riflerne fremkaldte omdreieende Bevægelse, beholde sin oprindelige Hurtighed næsten usvækket indtil en Afstand af 21000 Fod eller mere. Naar derfor Armstrongkanonen og den gamle glatløbede Kanon affyres samtidig, er Kuglen fra den sidste i Begyndelsen forud for det riflede Projectil, men i en Afstand af 2100 Fod er deres Hurtighed den samme, ved 3600 Fod eller saa omtrent er den riflede Kugle

foran, og ved 7500 eller 9000 Fod har den gamle Kugle første Gang slaaget an imod Jorden, medens Armstrongeren endnu er midt paa sin Bane og kan slaae an med den firdobbelte Styrke af 68 Pundigeren. Men, naar man imod Jernskiver paa kort Afstand afskyder to Fuldkugler, af hvilke den ene gaaer 1600, den anden 1200 Fod i Secundet, maae de begge slaae an efter en Brokdeel af et Secund, og deraf er naurligviis Følgen, at det Projectil, der har størst Fart, tilføier en Skade, som nøiagtig staaer i Forhold til dets Hastighed og den Ladning, hvormed det er udskudt. Paa klos Hold var derfor den gamle glallobede 68 Pundiger, naar Vægt sættes imod Vægt, mere ødelæggende imod Jernplader end de 100pundige Armstrongkanoner. Man har derfor meent, at Smedejerns Kanoner af svært Kaliber, stærke nok til at udskyde de sværeste Kugler med den størst mulige Krudldadning, vilde, paa nært Hold, let kunne gjenstrænge saadanne Pantserplader, som ikke vare tykkere, end at et Skib kunde bære dem, og Experimenterne i Tirsdags Aftes viste Rigtigheden af denne Formodning. Sir William Armstrong har forfærdiget en 300 Pundiger af Smedejern efter sit fortræffelige System med omviklede Jernstænger. Denne Kanon er omtrent 14 engl. Fod lang, den veier 12 Tons, og dens Diameter er ved Munden 10½ Tommer. Den er endnu ikke bleven riflet, og under Prøverne i Tirsdags afskød den derfor kun runde Fuldkugler af 156 Punds Vægt. Naar den blev riflet til Armstrongprojectilet, hvis Længde er omtrent halvtréde Gange Diametren, vilde den være en 300 Pundiger. Denne urifledede Kanon blev prøvet med simple Fuldkugler imod den svære Skive, der hidtil seirrig havde udholdt enhver Beskydning — den frygtelige „Warrior“-Skive. Hertugen af Cambridge, Hertugerne af Somersset og Sutherland, Lord Clarence Paget, Admiral Grey, Commodore Drummond, Capitain Sir J. D. Hay, Capitain Hewlett, Capitain Yelverton, Mr. Fairbairn sen., Mr. Laird, Mr. Samuda, Sir William Armstrong og andre høitstaaende Personer, som henhøre til Armeen eller Flaaden, eller som interessere sig for Artilleriets Fremgang eller for Jernskibe, vare tilstede; i det Hele var dog Tilskuernes Antal ringe, og Forsøgene foretoges med ualmindelig Hemmelighedsfuldhed. Hovedinteressen var koncentreret paa Virkningen af det første Skud. I Betragtning af den store Hurtighed, som det er bekjendt, at vore „Warriors“ besidde, og den Fart, hvormed de derfor kunne dampe forbi Batterier eller Jernskibe, raasonnerede man med fuld Føie som saa, at det var næsten umuligt, at de i en Fægtning under Damp skulde blive truffne to Gange paa det samme Sted. Naar Skiven kunde holde for een Kugle, var der følgelig alt Haab om, at et Skib kunde holde for dem alle. Den første Kugle, 156 Pundiger, blev afskudt med en Ladning af 40

Pund Krudt paa en Afstand af 600 Fod. Den hævede alle Tvivl. Med et ubeskriveligt Brag, der paa en frygtelig Maade blandede sig med Kanonens Drøn, slog Kuglen imod en forholdsviis ubeskadiget Plade, knuste den yderste Jernmasse i smaa Metalstumper og splintrede Teaktræet i Atomer, der bogstavelig ikke vare større end Naale, og skjøndt den ikke gik heelt igjennem Siden, udbulede og spaltede den dog den indre Skibsklædning saaledes, at det tilføes vilde have været umuligt at stoppe Lækken. Den anden Kugle (ogsaa med en Ladning af 40 Pd.) slog tæt ved Siden af den første og gjorde den tidligere Skade om muligt ti Gange værre. For dem, som ikke have seet Prøven med egne Øine, er det vanskeligt at beskrive den Maade, hvorpaa den ydre Jernklædning knustes af Kuglen i smaa Stumper ligesom Glas, hvorledes Teaktræet blev i den Grad sonsersplintret, at det mere lignede fine Garntrævler end Træspaaner, og hvorledes navnlig den indre Jernklædning blev revet i Laser som tyndt Papir. Disse to Skud vare aldeles afgjørende med Hensyn til Kanonens Kraft. Havde de truffet en Jernfregat i Vandgangen, kunde Intet have frelst den fra at synke i Lobet af en halv Time. Imidlertid var Kuglen dog ikke gaaet heelt igjennem Siden, hvilket var Hovedmaalet for Forsøgene at opnaae. Ladningen blev derfor forøget fra 40 til 50 Pd. Krudt, og Kanonen blev rettet imod den øverste Plade af Skiven, som ved tidligere Forsøg slet ingen Skud havde faaet. Paa denne Plade blev der malet en hvid Plet til Veiledning for Artilleristerne, og saa sikkert var deres Sigte, saa lige traf man i Centrum, at hvert Spor af Malingen udslettedes. Ved denne forøgede Ladning gik Kuglen ikke blot gennem Pantserpladen, Teaktræet og den indre Klædning, men slog ind i de massive Bjælker, der støttede Skiven, og løsnede endog de Granitblokke, hvorpaa det Hele hviler. Havde det været „Warrior“'s Side, imod hvilken dette Skud var blevet rettet, vilde Kuglen ikke blot være gaaet gennem Siden, men næsten ogsaa gennem den modsatte Side. Et andet hvidt Mærke blev da sat paa den nederste Deel af Skiven, og atter traf Artilleristerne det med samme vidunderlige Præcision og samme Resultat. Kuglen gik gennem Alting, og selv de, der havde den største Tro paa vore nuværende Jernsiders Usaarlighed, vare nødte til at tilstaae, at imod saadant Artilleri med saadan Rækning vare deres Plader og Sider næsten ligesaa gennemtrængelige, som Træskibe nu ere for den simple, gammeldags, lange 32-Pundiger. — Naturligviis blev der efter saa afgjørende Resultater ikke gjort flere Forsøg; de kunde heller ikke gjøres, da 156 Pundigereen aabenbart fandt, at den havde gjort Arbeide nok for den Dag; ved det sidste Skud reculerede den nemlig saa meget, at den løb ned fra sin Træplatform og borede Baghjulene af sin Vogn ned i den seige, fugtige

Leerjord. Men der var blevet opnaaet fuldkommen Nok, og Marineembedsmænd og Panterskibsbyggere kunde ikke Andet end indromme til hinanden med en Slags confidentiel Bedrøvelse, at Artilleriet nu endelig havde viist sig at være dem overlegent, og at, hvis der skulde bygges usaarlige Skibe, saa maatte de begynde forfra. Det var Alle klart, at „Warrior“ ikke havde den ringeste Udsigt til at kunne staae sig imod den nye Kanon, selv naar den ikke er riflet.

„Warrior“, „Black Prince“, „Defence“ og „Resistance“ — de eneste fire Pantserfregatter, vi hidtil have havt i Søen — ere beklædte med $4\frac{1}{2}$ Tommers Jernplader, indenfor hvilke der ligger to Lag 10 Tommers Teakbjælker paatværs af hinanden, hvilke igjen dækkes med en indre Klædning af næsten en Tomme tykt Smedejern. Det var imod denne stærke Combination af Materialier, at den 156 pundige Kanon med saa fuldkomment Held prøvedes i Tirsdags. De nye Fregatter, der staae under Bygning, „Achilles“, „Hector“, „Valiant“, „Azincourt“, „Northumberland“ og „Minotaurus“, skulle alle beklædes med $5\frac{1}{2}$ Tommers Jernplader, med 10 Tommers Teaktræ og den samme indre Klædning af smedet Jern. Man haaber ved disse at forøge Skibets Styrke ved at formindske Teaklaget og forøge Pantserpladen; men længe, meget længe inden disse Skibe løbe af Stabelen, vil 156 Pundigeren blive riflet, saa at den kan udkaste en 300pundig fladhovedet Kugle, imod hvilken hverken sex eller otte Tommers Pantser paa kort Afstand vil kunne gjøre Modstand. Hvad er der i Grunden at gjøre, naar vi samtidig anstrenge vore Kræfter og give vore Penge ud til at construere usaarlige Skibe og opfinde uimodstaaelige Kanoner? Kanonerne maae gaae af med Seiren. Vi have næsten naaet Grændserne for den Tykkelse af Jernplader, som søgaaende Skibe kunne bære med Sikkerhed. Derimod er der i Praxis ingen Grændse for Størrelsen af sammensatte Smedejerns-Kanoner. Idag seirer en 156 Pundiger — om en Maaned vil den samme Kanon være en riflet 300 Pundiger, og en 600 Pundiger kan maaskee være færdig inden Midsommer; men intet søgaaende Skib kan beklædes med tykkere end sex Tommers Pantserplader. Amerikanerne ere nu ifærd med at forarbeide to Smedejerns-Kanoner, der kunne udkaste 1100pundige Kugler. Naar vi komme til saadanne Resultater med en simpel 156 Pundiger, hvad kunne da ikke de Forenede Stater vente at udrette med kæmpemæssigt Skyts af denne Art? Pantserplader af en Fods Tykkelse vilde ødelægges ved Slaget af en Smedejerns 1100pundig Kugle, der afyrede paa kort Distance.

Ved Slutningen af disse Forsøg blev der gjort nogle Prøver imod Mr. Fairbairns Jernskive, der sidste Gang slog saa aldeles fejl. Siden ere Jernpladerne blevne lagte paa et Leie af Hamp og Gutta-

percha, og Virkningen af dette bløde Stof til at formindske Rystelsen af Jernspanterne bag Pladerne gjorde, at den holdt sig meget bedre. Men det syntes at være den almindelige Mening, at der nødvendigvis hører noget Tommer til for at støtte Pladerne. Den interessanteste Deel af dette Forsøg var, da den 200pundige Armstrongkanon blev afskudt med en Ladning af 10 Pd., hvilket i Styrke næsten nøjagtig svarer til den amerikanske 180pundige Dahlgrenkanon, da den afskødes med en Ladning af 12 Pd. Disse Projectiler gjorde ikke stort anden Virkning paa Pladerne end at efterlade et Mærke paa dem. Svære Ladninger Krudt og stor Skudhastighed ere aabenbart de nødvendige Betingelser for Ødelæggelsen af Jernfregatter. Vi have gjort det første Skridt til at tilintetgjøre vort eget Værk ved Proverne i Tirsdags. Inden Aaret er omme, ville vi være saa vidt fremskredne, at, om vi end selv ikke have usaarlige Skibe — hvad ingen Nation vil kunne have — ville vi i det Mindste være i Besiddelse af Skyts, som kan ødelægge Jernfregatter med næsten samme Lethed som Træskibe.

Armstrongkanonens og Bombens frygtelige Virkning viser sig bedst paa den Section af et Linieskib, hvorpaa der er blevet skudt ved Shoeburyness. Virkningerne af Bomben, som de sees paa denne Skive, ere noget Rædsomt at see paa. Imod saadanne Bomber yde Træskibe ikke større Beskyttelse end Kurvefletninger, medens heldigvis Jernfregatterne kunne holde disse de frygteligste af alle Projectiler ude. Hvilken Form og Styrke for „Warriors“ vi nu næste Gang ville kunne opfinde, ville vi faae at see. Men hvordan den end bliver, kunne vore Læsere stole paa, at der vil opfindes en Kanon, som kan skyde den sønder, og der synes nu ikke at være noget saa virksomt Angrebs- eller Forsvarsvaaben tilbage for os som en stor, pantsersklædt og meget hurtig Dampvædder“.

Senere er en ny Prøve anstillet med den samme Kanon imod en Skive, sammensat af 3 Lag Jernplader, hvert paa fem Tommers Tykkelse; selv disse ere blevne gennemskudte af den 150pundige Kugle med en Krudtladning af 50 Pund, idet de to yderste Lag bleve fuldstændig gjenembrudte og det inderste kløvet.

Sir W. Armstrong har tilskrevet „Times“ i Anledning af den megen Røre, der for Tiden hersker i det her omhandlede Spørgsmaal, og, da dette Brev indeholder flere interessante Momenter (f. Ex. de støbte Kuglers Fortrin for de smedede, idet Armstrong fore-

trækker en Knusning af Jernpladerne for et af Staal-projectilerne lokket Hul) skulle vi anføre det her.

„Der hersker saamegen Uklarhed med Hensyn til det riflede og det glatlobede Skytses gjensidige Fordele, at jeg føler mig opfordret til at sige nogle Ord herom.

Jeg vil til Sammenligningen vælge den 110pundige riflede og den 68pundige glatlobede Kanon, hvilke hver for sig repræsenterer de kraftigste Kanoner nu for Tiden i vor Marine.

En Krudtladning af 14 Pund giver Projectilet fra den 110pundige riflede Kanon en Begyndelseshastighed af 1210 Fod i Secundet, medens en Krudtladning af 16 Pund giver den 68pundige Kugle fra den glatlobede Kanon en Hastighed af omtrent 1580 Fod i Secundet.

Et Projectils Kraft er liig med dets Vægt, multipliceret med Qvadratet paa dets Hastighed, saa at disse to Stykker Skytses odelæggende Virkning vilde være 110×1210^2 for den 110pundige og 68×1580^2 for den 68pundige, eller Forholdet vilde være meget nær som 17 til 16, idet den 68pundige staaer høiest. Denne ringe Forskjel hidrører fornemmelig fra den større Krudtladning, saa at Fordelen snarere vilde være paa den riflede Kanons Side, naar Krudtladningerne vare ligestore.

Naar den riflede Kanons Krudtladning forøges til 20 Pund, er Virkningen af dens Projectil imod Jernplader paa kort Afstand større end den 68pundige Kugles i et Forhold, som endogsaa overgaaer det, i hvilket Ladningen er forøget. Dette er bevist ved mange Proveskydninger imod Jernplader med den nye riflede Kanon (Shuntgun) af samme Kaliber, 110pundig, men tungere og stærkere konstrueret for at kunne modstaae Virkningen af den større Krudtladning. Kort sagt, baade Theori og Praxis vise, at paa nært Hold er den balistiske Virkning paa det Nærmeste proportional med Vægten af den Krudtladning, som anvendes, og at der kun vindes meget lidt saavel ved at rifle Kanonen som ved at forøge Projectilets Vægt.

Disse Bemærkninger gjælde imidlertid kun for Skydning paa meget nært Hold. Det kuglerunde Projectil, som lider en langt større Luftmodstand i Forhold til sin Vægt, taber sin Hastighed saameget hurtigere end det cylindrokoniske, at de to Projectiler efter en Flugt af 2000 Fod have samme Hastighed. Paa denne Afstand vil det 110pundige Projectils Virkning altsaa forholde sig til det 68pundige som deres Vægt, eller som 110 til 68. Efterhaanden som Afstanden bliver større, bliver ogsaa det sværere Projectils Overlegenhed forøget, og i en Afstand af 7500 Fod staaer den 110pun-

dige an med en Kraft, der er fire Gange saa stor som den 68pundige Kugles.

Denne er en klar Fremstilling af Sagen, forsaavidt den balistiske Virkning angaaer; men for at kunne bedømme det riflede og det glatløbende Skytsets gjensidige Fordele, maae vi ogsaa undersøge Begges Virkning som Granatkanoner. Den 68pundige glatløbende Kanons Granat har en Sprængladning af $2\frac{1}{2}$ Pund, men den 110pundige riflede Kanons Granat indeholder 8 Pund Krudt. Desuden giver den 110pundige Granats Form og S sammensætning den en langt mere ødelæggende Virkning, end den runde 68pundige kan frembringe. I Granaternes ødelæggende Virkning har altsaa den riflede Kanon en uhyre Fordeel fremfor den glatløbende.

Jeg kan ikke see noget synderligt Fortrin hos den glatløbende Kanon fremfor den riflede, undtagen det skulde være, at det kuglerunde Projectil, som er lettere, ogsaa lettere lader sig haandtere, og at Kanonen selv ikke er saa vanskelig at construere.

Jeg har anført, at en Kanons Indtrængningskraft paa nært Hold fornemmelig beroer paa Vægten af Krudtladningen. Naar vi derfor høre, at Amerikanerne skyde med Projectiler af 200 Punds Vægt og ere ifærd med at construere 1000pundige Kanoner, kunne vi ikke heraf danne os nogen Forestilling om Virkningen af dette Skyts, medmindre vi tillige kjende Vægten og Styrken af de Krudtladninger, som de anvende. Vor egen reglementerede 110pundige Kanon har flere Gange udskudt 1000pundige Projectiler, men vi vilde feile stortilgen, om vi bedømte Kanonens Kraft efter disse Prøver. Naar vi bedømme det amerikanske Skyts, efter hvad det har udrettet i den bekjendte Sofægtning, maae vi komme til den Slutning, at det staaer langt tilbage for vort med Hensyn til Indtrængningskraft, hvilket ogsaa tydelig nok fremgaaer af Prøveskydningen i Shoeburness imod Monitors Model, der hverken har kunnet modstaae den 68- eller den 110pundige.

Dog, endskjøndt jeg anseer vor 110 Pundiger, der veier 81 Centner, for fuldkommen tilstrækkelig til Granatskydning, maa det dog indrømmes, at hverken den eller den 68pundige glatløbende Kanon, der veier 95 Centner, eller nogensomhelst anden Kanon, som bruges saavel af vor egen som af fremmede Mariner, har Kraft nok til at ødelægge et Skib, der er pantsersklædt paa samme Maade som Warrior. Det er ikke ved at udskære smaa Huller med Staalprojectiler, at vi kunne vente at overvinde eller ødelægge et saadant Skib. For at fremkalde tilstrækkelig Virkning maae vi danne store iturevne Huller i det fiendtlige Skibs Side og sprede en Masse Splinter og Jernstumper omkring i dets Indre. Vi vide nu, at en Kanon af 12 Tons Vægt, der skyder med en Krudtladning paa 50 Pund,

vil gjennembryde Siden paa Warrior, det stærkeste Skib paa Havet. Imod en saadan Kanon vilde de improviserede Skibe Merrimac og Monitor kun være lidet bedre end Træskibe, thi Støbejerns-Projektilet vilde ved at trænge igjennem Pantseret brydes i tusinde Stykker og virke imod Besætningen indenfor paa samme Maade som Shrapnels. Men vi maae være forberedte paa at træffe paa Skibe, der ere stærkere end disse — ja endogsaa stærkere end Warrior selv, og vi maae derfor blive ved at skride fremad med Constructionen af vore Kanoner, indtil vi naae en praktisk Grændse. Vil man end gjøre Indvending imod disse Kanoners Vægt, byder Nødvendigheden dog at indføre dem, og der maa bygges Skibe, som kunne bære dem. Det mechaniske Problem, at anvende Kæmpekanoner tilsoes, synes allerede fuldstændig løst ved Capitain Coles Methode; men, dersom der endnu stødes paa Vanskeligheder, kunne vi være overbeviste om, at de ikke ere af anden Beskaffenhed, end at Ingenieurernes Dygtighed vil overvinde dem“.

Af alt det ovenfor Fremstillede vil det nu vistnok være klart for Enhver, at der er forefaldet Noget, som vil faae en væsentlig Indflydelse paa alle Krigsmarinernes Fremtid. Det er blevet os fortalt, at der endogsaa skal være Mænd af Faget, som ikke indsee dette; men vi maae tilstaae, at vi begribe det ikke. Man vidste jo nok, at den hurtige, næsten unaturlige Udvikling af Krigsflaaderne, navnlig i England og Frankrig, den Kraft, hvormed man kastede sig over Jernskibsbyggeriet, maatte lede til en Forandring overalt; men Kampen paa Hamptons Rhed og den sidste Skydeprøve i Shoebury-ness vare dog to Knald, der faldt ned som Bomber og bebudede, at Timen til Systemets Omskiftning var kommen. Det er vor Overbeviisning, at der forestaaer store Forandringer i den nærmeste Fremtid, ogsaa i vor Marine, at der med Krigsskibssystemets Forandring maa følge en ny Ordning af Værftet og en ny Organisation af det Personelle, og vi ville prise den Mand lykkelig, som med et klart Blik, en bestemt Optræden i Forening med den efter vore Forhold fornødne Forsigtighed, med et sikkert

Maal for Øie kan gaae seirrig ud af den alt nu begyndte Kamp paa Veien til en ny Organisation. Opgaven, som i dette Øieblik stilles de Styrende, er ingenlunde let, og Ingen skal have Ret til at bebreide den Mand, som nu seer sig nødsaget til at bryde med sin Fortid, til at opgive Principer, han tidligere har forfægtet. Marinen føler, at der hviler tunge Skyer over dens Horizont, og det er vanskeligt at sige, hvorledes Alting vil see ud, naar Luften igjen bliver klar.

Vi tænke os (for at udgaae fra en reen Begyndelse) at Flaaderne komme til at bestaae af tre Arter Skibe:

1. Defensionskibe,
2. Søgaaende Pantserskibe,
3. Depechebaade, Jagere, Speidere og Skibe til heelt eller halvt fredelige Expeditioner.

Den første Classe ere de saakaldte »flydende Batterier«, bestemte til Forsvar af Havne, Kyster, Floder, Belter o. s. v. De kunne igjen deles i to Afdelinger, de, der alene virke ved deres Skyts, og hvortil Batterier efter Coles' System ansees bedst skikkede, og de, der tillige virke som Væddere; de første ville kunne benyttes, foruden til Forsvar, tillige til Angreb paa Fæstninger og befæstede Steder, hvor de kunne bringes hen. Alle denne Classes Skibe ere fuldstændig lukkede, uden Master og Reisning. Betragte vi først den første Art Batterier af denne Classe, da er Opgaven for dem at bære det kraftigste Skyts paa det mindste og stærkest modstandydende Skrog. De maae være fuldstændig lukkede, uden Master, Reisning eller andet overflødigt Opstaaende, og i Reglen konstruerede efter det Sted, hvor de skulle benyttes, hvorefter deres Fart og Manoeuvredygtighed ligeledes indrettes; saaledes antage vi ikke, at den samme Art flydende Batterier ville blive anvendte f. Ex. ved Kjøbenhavn, i Forening med Befæstningen, som i Belterne eller paa andre Steder ved Kysterne. Een eller to Kanoner paa disse Batterier, der

maa være saa lidet dybtgaaende som muligt, ville i Reglen være tilstrækkelige, og det er ingenlunde umuligt, at noget af det Materiel, hvoraf vi ere i Besiddelse, med Fordeel kan benyttes i denne Retning. Kun maa det erindres, at her er Skytset det Overveiende, at Alting maa indrettes efter dettes Vægt og Anbringelse paa den hensigtsmæssigste Maade. Vore Kanonbaade maae gjøre Tjeneste i Forening med disse Batterier og danne Overgangen til dem.

Den anden Art flydende Batterier, Vædderne, kunne have forskjellige Former, og vi tænke her nærmest paa de to, der for Øieblikket repræsenteres af den amerikanske Vædder Virginia og de for den italienske Regjering i Frankrig byggede Batterier Irresistible o. s. v. Sporen er disse Batteriers vigtigste Angrebsmiddel, og, skjøndt de ere sidebevæbnede, maa dog Stævnbevæbningen ansees for den vigtigste, og to svære Kanoner anbringes i hver Ende til langskibs Skydning. Det er rimeligt, at flydende Batterier, byggede efter det afvigende (deflecting) Princip, altsaa ganske lukkede som et Tag, uden Reisning o. s. v., ville være de hensigtsmæssigste Defensions-Væddere; men et andet Spørgsmaal bliver det, om de for Øieblikket ville være de nyttigste for os, der ikke eie og i længere Tid ikke ville komme i Besiddelse af søgaaende Pantserskibe. Dersom vi, hvad der maa ansees for det Vigtigste, erholde nogle lukkede flydende Batterier af den ovenfor omtalte Art, da er det muligt, at mindre, blinderede Fregatter, med glat Dæk, indrettede som Væddere, vilde være de gavnligste for os, dog saaledes, at de gives en kraftig Stævnbevæbning og indrettes til størst mulig Fart under Damp.

Hvad vi mene ved Skibene af den anden og den tredie nævnte Classe, behøve vi ikke nærmere at udvikle. Kun maae vi for vor egen Marines Vedkommende bemærke, at paa egentlige søgaaende Pantserskibe, de

«ægyptiske Pyramider», kunne vi ikke, idetmindste ikke nu for Tiden, tænke. Vor søgaaende Dampskibsflaade maa indtil videre repræsentere ikke alene den tredje Classe, men ogsaa den anden, og, hvorvidt den kan gjøre det, vil fornemmelig beroe paa, med hvilken Kraft og i hvilken Retning vore eventuelle Modstandere udvikle deres Krigsmarine.

Men, hvad der i hvert Fald forekommer os klart, er, at vi for Øieblikket maa kaste vor fulde Kraft over Tilveiebringelsen af flydende Batterier, navnlig den først omtalte Art. Hvorvidt det Materiale, vi besidde, kan forandres i denne Retning, er et technisk Spørgsmaal, som de rette Vedkommende maae besvare, kun forekommer det os rimeligt, at ikke alt det forhaandenværende Materiale bør forandres, thi, selv om Seilkrigsskibene have udtjent, ville vi dog kunne faae Brug for flere af vore Træ-Dampskibe. Vi skulle ikke gaae nærmere ind paa Spørgsmaalet nu, men lade det beroe, ved hvad vi have antydnet, idet vi naturligviis snart ville faae Leilighed til at optage det igjen. Kun ville vi slutte vore Bemærkninger med at gjentage, at det, Marinen først og fremmest maa lægge Vind paa, er Forbedringen af dens Artilleri; lad os komme bort fra den Ting, at bygge Krigsskibe, og derefter spørge, hvilken Art Skyts de kunne bære, og gaae over til at stille Skytset i Spidsen og derefter spørge, hvorledes det Skib maa være beskaffent, som skal bære det. Artilleriet er det Første; det er for Øieblikket saa vigtigt, at Marinen ikke bør indskrænke sig til de Ressourcer, den besidder indenfor sit eget Omraade, men benytte alle de Kræfter, der ere i Landet, og, naar disse ikke slaae til, da tye til Udlandet. Der kan ikke være Noget til Hinder for, at Marinen og Armeen anstille deres Forsøg i Forening, ja mulig kunde denne Forening udstrækkes til samtlige skandinaviske Armeer og Mariner.

Blandinger.

Hurtige Dampskibe. Der er intet Sted i Verden, hvor Dampskibsbyggeriet har naaet en saa høi Grad af Fuldkommenhed som i Storbritannien, og her er det navnlig Skibsbyggerierne paa Clyden, som udmærke sig og ansees for de bedste. Grunden hertil antages at være den, at Clyden løber igjennem de rigeste og bedste Jern- og Kulmarker. Paa Clyden, vil man finde de smukkeste og hurtigste Sø- og Flodbaade, og i alle Verdensdele træffes en Mængde Dampbaade, der ere byggede ved denne Flod. Mere end 50 store Hjulbaade løbe daglig op og ned ad Clyden med Fragtgoods og Passagerer, og de fleste af dem tilbagelægge i Gjennemsnit hver Dag en Distance af 80 til 100 engelske Mile med en Hastighed, som er lig med Togenes paa Jernbanerne.

I 1861 blev her bygget tre nye Baade, construerede til stor Hastighed og bestemte til at fare imellem Glasgow og Rothsea. Disse Baade og deres Dimensioner, angivne i engelske Maal, vare følgende:

	Neptun.	Rothsey Castle.	Ruby.	
Længde imellem Perpdc.	200	185	205	Fod
Dybde fra Overk. af Kjolen	$9\frac{1}{2}$	$8\frac{1}{2}$	$8\frac{1}{4}$	-
Brede	19	$18\frac{1}{2}$	$19\frac{1}{4}$	-
Dybgaende	5	3	4	-
Drægtighed	100	85	$102\frac{1}{2}$	Tons
Maskinens Kraft	150	130	150	Heste
Hjulenes Diameter	12	19	18	Fod
Omdreininger pr. Minut	75	45	50.	

Alle tre Baade havde Patenthjul med 8 Skovler hver. Den første, »Neptun«, blev bygget af Robert Napier & Co. i Glasgow, den anden, »Rothsey Castle«, af Mrss. Simons & Co. Renfrew, og den tredie, »Ruby«, af Mrss. Henderson Coulborn & Co. Renfrew.

Med den største Interesse imødesaae det reisende Publicum Fuldendelsen af disse Baade, der bleve byggede hos tre saa bekjendte Skibsbyggere, og Forventningerne bleve ikke skuffede i Henseende til deres Hurtighed, Beqvemmelighed og Skjønhed. Prøvetourene foretoges i Begyndelsen af Mai, efterat Baadene havde været under Bygning i omtrent to Maaneder, og deres Hastighed fandtes at være 20 engelske Mile i Timen (omtr. 17 Knob). Ved gjensidige Prøver imellem de tre Baade og gjentagen Kapseillads fandtes Ruby at være den hurtigste, derefter kom Neptun og endelig Rothsey Castle. I August Maaned foretog Ruby en Lysttour til nogle Øer i Munden af Clyden med 400 à 500 Passagerer ombord og løb da i aaben Sø en Fart af 23 eng. Mile i Timen (over 19 Knob), hvilket er hurtigere end Banetogenes, ja en Fart, som ikke tidligere har været kjendt paa Søen. Som en Curiositet kan anføres, at, medens Ruby var under Bygning, blev der henlagt i en af Glasgows Banker en Sum af 100 Lstrl., der skulde tilfalde den Baad, som under lige Omstændigheder kunde løbe hurtigere end Ruby; men Summen blev ikke vunden af Nogen.

— Et fuldstændigt Sæt Tegninger af Dampbaaden Rubys Skrog og Maskiner o. s. v., som velvillig er laant os indtil videre, er henlagt hos Forlæggerne, d'Hrr. C. C. Lose & Delbanco, Gothersgaden Nr. 11, hvor de ville forblive i nogen Tid og kunne tages i Øiesyn af hvem, som maatte ønske at gjøre sig bekjendte med dem.

Oversmøring af Jernskibenes Bund. I England beskæftiger man sig meget med at udfinde en Fernis, hvormed Jernskibenes Bund kan oversmøres saaledes, at de holdes rene i længere Tid og gjøre den hyppige og besværlige Rensning overflødig. I Portsmouth er fornylig Bunden af en stor svømmende Sprøite, bygget af Jern, bleven oversmurt i flere Afsnit med Compositioner af 4 forskellige Fabrikanter, for at undersøge den relative Værdi af hvert Preserveringsmiddel. Navnene paa de 4 concurrerende Fabrikanter ere: M. Guibert fra Paris, Messrs. M'Crea fra Liverpool, Dubliner »Steam Packet Company« og Mr. Hay, Marinens Chemiker i Portsmouth. Vi anbefale denne Sag til Vedkommendes særdeles Opmærksomhed.

En stor jernklædt Fregat bygges for den amerikanske Regjerings Regning i Philadelphia paa Cramp & Søns Værft, og Arbeidet skrider meget rask frem, saa at den vil kunne sættes i Vandet i Begyndelsen af Mai og afleveres til Regjeringen i Juli, overensstemmende med Contracten. Dette Skib vil i flere Henseender komme til at staae høiere end Warrior. Drægtigheden bliver 3500 Tons. Armeringen er ikke endnu endelig bestemt, men den kommer idetmindste til at udgjøre sexten Kanoner med elleve Tommers Løb og upaatvivlelig flere Dreiekanoner. Uagtet den store Vægt vil Fregatten kun stikke femten Fod og bliver tillige meget rolig i Søgang. Den er 230 Fod lang, 60 Fod bred, 25 Fod Dybde i Lasten og faaer tre fulde Dæk. En af denne Fregats store Fordele er det ringe Dybgaaende; medens Warrior stikker 27 Fod, er hele dennes Dybde kun 25 Fod, og i Vandet kun 15 Fod.

Paa Grund af denne Fregats indfaldende Sider vil det blive saagodt som umuligt at entre den. Siderne falde indefter lige fra Vandgangen; de have en lodret

Høide af 11 Fod over Vandet, og Relingens Overkant ligger 10 Fod indenfor den lodrette Linie fra Vandgangen. Desuden ville Jernpladerne blive saaledes construerede, at de rage sex Fod frem foran Stævnen under Vandet og sætte Skibet i Stand til at bore et fiendtligt Skib isenk. Kjedlerne, Maskinerne, Roret og Styreapparatet ville alle ligge under Vandets Niveau og udenfor al Fare under Slag. Dækket bliver ligeledes klædt med Jern. Pladerne under Vandgangen blive paasatte før Afløbningen, de andre senere. Pladerne paa Siderne hamres glatte, og ved deres skraae Stilling ville de forhindre Kuglerne, der maae ricochettere fra Jernet, fra at trænge ind i Skibet. Træskroget, der ligger bagved Jernpladerne, vil blive 23 Tommer tykt, foruden Knæerne og Foringen.

Træet, som benyttes til dette Skib, er fornemmelig Eg af bedste Sort fra Pensylvanien og Delaware. Pladerne ere 15 Fod lange, $28\frac{1}{2}$ og $30\frac{1}{2}$ Tommer brede og 4 Tommer tykke. Maskinerne ere paa omtrent 2000 Hestes Kraft. Skibet vil komme til at koste Regjeringen ialt 900,000 Dollars.

En Tyfoon fra Fregatten »Novarra«s Reise.

Middag 18. Aug. 1858 $\left\{ \begin{array}{l} 27^{\circ} 25' \text{ N. Br.} \\ 125^{\circ} 23' \text{ Ø. Lgd.} \end{array} \right.$ Bar. eng. 29",581

Vinden NO. t. N. 2 reb. M. S. Kul.

Veiret havde efterhaanden antaget en saa truende Charakter, at Alle ombord vare forberedte paa en Tyfoons Komme.

Vinden, som i Løbet af Formiddagen havde skaget sig fra O. t. N til NO. t. O, var Kl. 4 Efm. heelt nordlig, men nogle Timer efter var den atter NO. t. N og NO.

Solen gik ned i Skyer. Fregatten laa SO hen med klosrebede Mersseil og Stormseil, i et chaotisk oprørt Hav, omgivet af dybt nedhængende Taage og Dunst-

masser. Barometret faldt stadig. Skibets Stilling var saa uheldig som muligt. Vinden var NO, Orkanens Bane rimeligviis nordvestlig og Skibets Cours SO gennem Strædet mellem Liu-tschiu Øerne og Meiacosima Gruppen, som fører fra China Søen ud i det Stille Hav.

Allerede før Midnat blæste det en fuldkommen Storm, Vinden stedse NØstlig; Bar. 29,375. Ved Midnat blev Fore Mersseil, som tidligere var bjerget, atter sat klosrebet, og Coursen forandret til V. t. S, for om muligt at vinde om paa Sydsiden af Orkanen.

Den frembrydende Dag (den 19de August) viste os en mørk, tæt overtrukken Himmel. Skyerne hængte lavt og blandede sig næsten med det stærkt oprørte Hav. Man kunde neppe see en Kabellængde fra Skibet. Regnen og det Søvand, som Orkanen pidskede iveiret, indhyllede Alt i et uhyggeligt Halvmørke. — Skibet arbejdede voldsomt, og Sidefartøierne fyldtes gjentagne Gange. Bølgerne krydsede hinanden i alle Retninger. Næsten kegledannede Søer hævede sig pludselig c. 25 à 30 Fod høit og sank atter ligesaa hurtigt. Det var Orkanens ægte pyramidale Sø, der næsten er farligere for Skibene end Vindens Raseri.

Kl. 2 om Middagen var Vinden imidlertid bleven N. t. O; Kl. 4 nordlig; Kl. 8 NNV og om Middagen var den NV; Bar. 29,295.

Coursen V. t. S bar efter Nordpynten af Formosa, og, da man efter Vindforandringerne antog at være Syd for Orkanens Bane, besluttede man at benytte de vestlige Vinde i Orkanens sydlige Deel til at fortsætte Reisen til Marianæ Øerne. Coursen blev sat SO. t. O midt gennem Canalen søndenfor Liu-tschiu Øerne, hvilken Canal er c. 120 qml. bred.

Kort efter Middag gik Vinden til NV. t. V, og for klosrebede Mersseil og dobbeltrebet Fok, voldsomt arbejdende, løb nu Fregatten med 14 Miils Fart paa sin Cours.

Ved denne Coursforandring maatte man nærme sig Centret for Orkanen noget, og Kl. 4 Efm. var ogsaa Barometret paa sit Laveste, 29,220, og Orkanen paa sit Høieste. Vinden halte sig vestligere; Kl. 8 var den V. t. N og Kl. 12 Midnat V. t. S; Barometret steg langsomt. Forfærdelige Byger afløste hinanden. Søen voldsom fra Vest. Horisonten syntes Skibet heel nær.

Kl. 6 om Morgenen den 20de August var Vinden SV. t. V, Bar. 29,457, og det blæste nu en almindelig jevnt aftagende Storm.

Fregatten havde intet betydeligt Havari lidt, kun enkelte Kobberplader vare afrevne, og hele Kobberhuden havde faaet et krollet Udseende.

Det var den første Tyfoon i 1858, som »North China Herald« flere Uger i Forveien havde forudsagt, og som den tusindaarige chinesiske Kalender havde ansat til den 10de August.

Middel imod Fyr. Da den franske Krigsflaades Reserve nu ikke mere kan blive staaende paa Bedingerne, men maa sættes i Vandet, for at Skibene kunne blive forsynede med deres Maskiner, har man gjort den sørgelige Erfaring, at Træet let tager Fyr. For at forhindre dette, er man begyndt at forkulle (carbonisere) Tømmernes Overflader ved at oversprøite dem med hed Damp igjennem en dertil specielt indrettet Sprøite, og Midlet skal have viist sig meget gavnligt, saa at det maaskee er lykkedes at bortdrive Egetræes - Skibenes værste Fiende.

Olaus Judichar.

(Meddeelt af Commandeur H. G. Garde.)

Indtil henimod Slutningen af det syttende Aarhundrede byggedes vore Krigsskibe saa at sige udelukkende efter Skjøn; rigtignok havde Christian den Fjerde indført Brugen af Modeller til at bygge efter; men ogsaa disse vare kun tildannede efter Øiemaal. Denne Fremgangsmaade kunde vel nogenlunde tilfredsstillende, saalænge Krigsskibene væsentligt vare beregnede paa tillige i Fredstid at benyttes til Koffardifart; men efterhaanden, som Søkrigskunsten udviklede sig, blev det nødvendigt, at Skibene maatte armeres med sværere Skyts og være istand til at kunne opereres med i samlede Flaadeafdelinger efter en formelig Søtaktik. Fordringerne saavel til Skibenes Bæreevne og Sødygtighed som til deres Seilevne og Manoeuvrelighed bleve derved saa betydeligt forøgede, at de nu maatte bygges med udelukkende Hensyn til Orlogsbrugen. Under disse Forhold kom Videnskaben Skibsbygningskunsten tilhjælp, og havde man derfor i det vestlige Europa i dette Øiemed oprettet Constructionsskoler, hvor de fornødne Læregjenstande, navnlig Mathematik, bleve foredragne, og af hvilke man sporede gode Resultater saavel med Hensyn til Skibenes Form, Brugbarhed og Aptring som til Bestemmelser for de rette Dimensioner og den bedste Sammenføjningsmaade af Skibets enkelte Dele.

Student Olaus Judichær, som var født den 20de Februar 1661, besluttede sig under de foranførte Forhold til at lægge sig efter Skibsconstructionen; men, da der hos os ikke var nogen egentlig Skole herfor oprettet, søgte han og fandt ogsaa beredvillig den fornødne Anviisning og Hjælp til at naae sit Øiemed hos den som Mathematiker paa hiin Tid saa berømte Ole Rømer. Dennes Anbefaling til Niels Juel, daværende Admiralitetspræsident, og til Holmens Chef, Henricq Span, foranledigede ogsaa, at denne indgik med en Indstilling om Judichærs Udnævnelse til Viceeqvipagemester paa Holmen, hvortil han da ogsaa den 1ste Juli 1690 blev beskikket.

Den 6te October 1692 løb det første paa Nyholm byggede Linieskib, Dannebroke, af Stabelen, og, hvorvel der ikke foreligger bestemte Oplysninger om, at det er bygget efter hans Tegning, kan der dog neppe være nogen Tvivl om, at Judichær i alt Fald har været medvirkende ved dets Bygning, eftersom han den 10de December, altsaa kun lidt over to Maaneder efter, blev udnævnt til Eqvipage- og Fabrikmester.

I 1706 sendtes han til Lithauen for at besigtige det der indkjøbte Tømmer, og 1708—9 var han i Holland, Frankrig og England for at gjøre sig bekendt med Skibsbyggeriet ude. Efter sin Hjemkomst erholdt han den 23de December 1710 Overbestyrelsen af Holmen, hvor den ved den udbrudte Krig foranledigede Flaadeudrustning hidtil kun havde fundet Sted paa en lidet tilfredsstillende Maade. Otte Aar derefter, den 16de April 1718, blev han dernæst udnævnt til Holmens Chef, dog med Bibehold af sin Function som Fabrikmester. I hans Tjenestetid byggedes i Alt 23 Linieskibe*), 9 Fregatter, 6 Skjotskibe og 6 Skjøl-

*) Disse vare foruden Dannebroke: Neldebladet paa 52 Kanoner, som kom i Vandet 1693; Dronning Lovisa, 78 Kan., 1695; Prinds Carl og Prinds Wilhelm, 54 Kan., 1696; Prinds

pramme foruden en Deel Galeier, Skjødtaade, Bombarderer, Jagter og mindre Fartøier. Ihvorvel kun elleve af Linieskibene — udhævede i Anmærkningen nedenfor — i Constructions-kammerets Protokoller findes opførte som byggede efter Judichærs egne Tegninger, er dog ogsaa Bygningen af de tolv øvrige Skibe i alt Fald foregaaet under hans Ledelse, og som han er den første af vore videnskabeligt uddannede Fabrikmestere, er han saaledes ogsaa den, under hvis Virksomhed det største Antal Linieskibe ere byggede. Under hans Efterfølgere Benstrup, Krabbe, H. Gerner, Stibolt, Höhlenberg og Schifter byggedes nemlig respective kun 15, 12, 18, 4, 5 og 6 Skibe af denne Classe.

Om det nu end maa indrømmes, at Judichærs Skibe ikke alle vare fuldt saa vellykkede som mange af de senere byggede, ja at Fridericus Qvartus endog maa kaldes mislykket, forsaavidt som det var for rankt og ikke kunde bruge sit underste Batteri tilbørligt, saa maa det dog paa den anden Side erindres, at deels havde Judichær ikke som sine Efterfølgere tidligere danske Tegninger til Veiledning, deels bleve alle de øvrige Skibe ved de foretagne Beseilinger befundne gode og gjorde nyttig Tjeneste under den lange og haarde Krig. Om Sophie Magdalene erklærede endog det Judichær saa fiendtlig sindede Admiralitet — rigtignok først efter hans Død — at ved den 1731 foretagne Beseiling med dette Skib,

---

Christian og Prindsesse Sophie Hedevig, 76 Kan., 1697; Fridericus Qvartus, 110 Kan., 1699; Havfruen, 70 Kan., 1701; Ny Elephant, 90 Kan., 1703; Jylland, 70 Kan., og Ditmarsken, 50 Kan., 1704; Fyen, 52 Kan., 1705; Venden, 70 Kan., og Island, 50 Kan., 1706; Justitia, 86 Kan., og Ny Delmenhorst, 50 Kan., 1707; Beskjærmeren 64 Kan., 1708; Ebenetzer, 64 Kan., 1709; Lolland, 50 Kan., 1711; Dronning Anna Sophie, 90 Kan., 1722; Stesvig, 54 Kan., 1725; og Sophie Magdalene, 80 Kan., 1727.

Krags Prinds Frederik, Benstrups Svanen og Tre Løver samt den som udmærket Seiler bekendte svenske Prise, Fregatten Pommern, »havde alle de 4 nye Skibe gjort deres Sager vel, viist sig saa stive, som gode Skibe kunde være, og i Styring, Vending og Manoeuvre saa beqvemme, som det kunde ønskes.« Judichær fortjener derfor vistnok med Rette at betragtes som en af Marinens nyttigste Skibsbyggere.

Ogsaa i andre Retninger udfoldede Judichær en meget betydelig Virksomhed. I Forbindelse med Fabrikmesterposten forestod han saaledes som ovenanført tillige Holmens Overbestyrelse under ganske særdeles vanskelige Forhold, idet Pengemidlerne under den langvarige Krig, der nødvendiggjorde mange og betydelige Udrustninger, stedse vare overordentligt knapt og utilstrækkeligt tilmaalte. Fra 1705 var han tillige indtraadt i Admiralitetet og var desuden jevnlige Medlem af alle Slags Commissioner. Skjøndt han aldrig tidligere havde tjent tilsøes, blev han i Aaret 1700 beordret til at gjøre Linieskibene Fridericus Quartus og Svanen seilklare og føre dem til den tidligere udsendte øvrige Deel af Flaaden. Da det 1709 trak sammen til Krig, var han først tilligemed en Ingenieurofficeer paa Christiansø saavel for at undersøge Fæstningens Tilstand som for at anordne det Fornødne til dens Udbedring og forestod senere Armeens Overskibning mellem Sjælland og Skaane. 1710 deeltog han som Schoutbynacht ombord paa Linieskibet Venden i Slaget paa Kjøgebugt den 4de October. Medens Flaaden i de paafølgende Aar færdedes i Østersøen, blev dernæst Hovedstadens Søforsvar overdraget Judichær, og, da man hertil kun havde en Deel aldeles utilstrækkelige Smaafartøier, blev der i Aaret 1713 efter hans Forslag grundsat 3 usødygtige Linieskibe paa Revshalegrundens nordre Pynt, det tidligste Batteri Trekroner, samt 1 Linieskib og den gamle flydende Dok paa dens Sydside, det saakaldte Batteri Prøvesteen.

Efter Slaget under Pommern 1715 var det endvidere fornemmelig Judichærs Fortjeneste, at Flaaden i saa kort Tid kunde foretage de fornødne Reparationer paa Kjøgebugt uden at vende tilbage til Kjøbenhavn. Da der i 1716 blev truffet Anstalter til en ny Landgang i Skaane, blev Judichær udnævnt til hoistcommanderende Søofficer ved Troppettransporten, og i 1719 forestod han den for Forbindelsen med Norge organiserede Convoiering med armerede Smaaskibe samt ledede Arbejderne ved Optagelsen af de ved Marstrands Erobring sunkne svenske Skibe, hvortil der benyttedes en af ham selv construeret Dykkerklokke.

Det synes ogsaa, som om man i lang Tid under hans fornævnte Virksomhed fuldstændigt anerkjendte Judichærs Fortjenester. Efter den 20de December 1698 at være udnævnt til Commandeurcapitain, forfremmedes han den 24de Marts 1703 til Commandeur, den 25de Marts 1710 til Schoutbynacht, den 29de Juni 1714 til Viceadmiral og fik endelig 1718, samtidig med sin Udnævnelse til Holmens Chef, Admirals Charakter og Gage.

Efterat imidlertid Freden til Frederiksborg den 3die Juni 1720 havde gjort Ende paa Krigen, var saavel Marinens Materiel som dens Personale i den usleste Forfatning, og hvad der af de ligeledes ødelagte Finantser kunde afsees, maatte for Størstedelen anvendes til at frelse det sidste fra saa at sige total Undergang, saa at man med det, der blev tilovers til Materialfondet, ikke kunde istandsætte de i Krigen haardt medtagne Skibe end sige forøge Flaaden med nye. Ved Omorganisationen af den faste Stok 1718 og 1723 vare Divisionernes Officerer og Mandskab fordeelte til Flaadens forskjellige Skibe som faste Besætninger, der, saavel naar Skibene vare i Activitet som under Oplaget, havde at varetage disses Vedligeholdelse. Det nærmeste Ansvar herfor paahvilede paa Grund heraf Divisions- og Skibscheferne; men for at disse kunde røgte dette Hverv tilbørligt,

maatte de naturligviis have den fornødne Assistance hos Holmen. Ihvorvel det nu ikke nogensteds er oplyst, at Judichær har tilbageviist de til ham i saa Henseende rettede Requisitioner, er det imidlertid en Selvfølge, at det under de forhaandenværende Omstændigheder var ham umuligt at efterkomme dem i den Udstrækning, han selv ønskede og Forholdene gjorde nødvendige. Han maatte i de fleste Tilfælde indskrænke sig til frugtesløse Reclamationer hos Generalcommissariatet, der efter hvert Afslag bleve heftigere og formløsere fra hans Side og saaledes kun tjente til at give den gjensidige Forbittrelse, der efterhaanden havde udviklet sig mellem ham og Admiralitets- samt Generalcommissariats herrerne, ny Næring. Af disse var der desuden mange, som nu, da Krigen ikke længer gjorde hans Betydning saa iøinefaldende, baade manglede Evne og Villie til at anerkjende denne, og som derfor kun saa meget vanskeligere kunde tilgive den borgerligfødte Judichær hans efter deres Mening respectstridige Optræden mod de ham overordnede Collegier. Dog saalænge den med Forholdene fortrolige og for Judichær gunstigt stemte Admiral Gabel som «Ober-Krigs-Secretair» stod i Spidsen saavel for Marinen som Armeen, gik Alt nogenlunde af i Mindelighed; men da Gabel 1725 blev afløst af den med Søetatens Detail aldeles ubekjendte Generalmajor Kørbitz, udartede Uoverensstemmelsen til aabenbar Strid, hvorfor denne den 11te Februar 1726 foranledigede Nedsættelsen af en saakaldt «Marinecommission», der under Forsæde af den tidligere Admiral, daværende Geheimeraad og Overlanddrost, C. T. Sehested, skulde foretage de nødvendige Undersøgelser angaaende Sømagtens Forfatning og fremkomme med Forslag til at faae Forholdene ordnede paa en fast Fod. Hvor høist nødvendigt dette var, fik man kort efter Commissionens Sammentræden et yderligere iøinefaldende Beviis for. Af de 8 Linieskibe, som samme Aar under Schoutbynacht M. Bille i Anledning af en

Demonstration mod Rusland stødte til den under Sir Charles Wager i Østersøen samlede engelske Flaade, og som dog efter al Sandsynlighed ere blevne valgte blandt vore bedste Skibe, maatte nemlig Linieskibene Ebenetzer og Lolland sendes hjem som ubrugelige, og Resten naaede først Kjøbenhavn, længe efter at Englænderne vare vendte tilbage dertil.

I Anledning heraf blev der anstillet Undersøgelser, og en Admiralitetsdom af 10de Februar 1727 erklærede Judichær for at burde have sine Embeder forbrudte, fordi han ikke havde besørget Ebenetzer betids repareret. Divisions- og Skibschefen, hvem det nærmeste Ansvar i saa Henseende som ovenanført paahvilede, slap derimod med forholdsviis ringe Pengebøder, ihvorvel der Intet foreligger om, at de paa fyldestgjørende Maade have formaaet at fralægge sig dette Ansvar og overføre det paa Judichær. Det er derfor kun altfor sandsynligt, at den fiendtlige Stemning mod Judichær paa en uretfærdig Maade har gjort sig gjældende ved denne Leilighed, og dette bekræftes ydermere af den Omstændighed, at Judichærs Afskedigelse ifølge en Statsraadsbetænkning af 24de Februar s. A. blev udsat indtil videre, da han, som det hedder, »endnu ikke kunde undværes.«

Af den under 19de Mai s. A. af den ovennævnte Marinecommission til Kongen afgivne Beretning fremgaaer det, at det Eneste, man kunde fremføre mod Judichærs Embedsførelse, var, at han havde viist »skadelig Omgang i det ham anbetroede Embede ved Decisionen af Skipperregnskaberne og ikke at have observeret Kongens Interesser, men ballanceret det, som Skipperne have havt tilovers i Skibene, med det, som de ere komne tilkort. Dette havde Admiralitetet allerede den 4de Juni 1725 erklæret til Geheime-Commissionen paa Rosenborg for snarere at være en dobbelt Utroskab af Skipperne, end at de deraf bør profitere til Kongens Skade.« I en Skrivelse af 7de Mai 1727 henholder Judichær sig imidlertid

til, at Generalcommissariatet den 22de August 1720 havde bestemt, at saadan Liqvidation skulde finde Sted med Proviantregnskaberne — en Praxis, der virkelig ogsaa endnu tildeels gjør sig gjældende — og at endog det ene Skibsproviantregnskab oftere var trukket ind under det andet, samt at han flere Gange havde forlangt Generalcommissariatets Decision om tvivlsomme Poster, men af dette stedse var blevet henviist til selv at decide. Heller ikke indeholder Commissionsberetningen det Mindste om, at Judichær selv har havt nogen Fordeel ved disse Decisioner, og, skjøndt den kongelige Resolution i Anledning af Marinecommissionens Indberetning vel betegner Judichærs Fremfærd ved Decisionen »som en aabenbar Utroskab, hvorfor der retlig kunde fordres Igjæld og Tvegjæld«, siges der dog ogsaa deri, at Hans Majestæt af sær kongelig Naade vil »opsætte indtil videre sit allerbilligste Mishag, naar Judichær for Generalcommissariatet efter alvorligt at være foreholdt dette, strax erklærede at ville remboursere den kongelige Kasse de saaledes denne besvegne 19040 Rd. 4 Mk. 10 Sk.» (det Dobbelte af hvad de ved bemeldte Liqvidation benyttede Overskud beløb sig til) — en Lemfældighed, man neppe i hine Tider havde viist, saafremt man ikke selv havde været tilbøielig til snarere at betragte Judichærs Forhold i denne Sag som en under vanskelige Regnskabsforhold begaaet formel Feil end som en criminel Forseelse.

Rigtignok har en tidligere Historieskriver (Höjer) fremført forskjellige Beskyldninger mod Judichær ikke blot for Bestikkelighed og Uredelighed, men endog for i Aaret 1716 at have gjort Czar Peter hemmelige Meddelelser om den danske Marines Tilstand samt tilstillet denne forskjellige, Holmen tilhørende Tegninger. Hertil findes imidlertid i Archiverne end ikke mindste Hentydning, og, da heller ikke Höjer fremfører nogensomhelst Hjemmel for sin Paastand, er denne vistnok ligesaa

ubegrundet som hans Hovedanke mod Judichær, nemlig at denne uden Kongens skriftlige Ordre havde foretaget Forsænkningen af de gamle Linieskibe paa Revshalegrunden. Herom er det nemlig beviisligt, at Judichær dertil havde Kongens mundtlige og i dennes Fraværelse Statsraadets skriftlige Approbation. Paa samme Maade forholder det sig upaatvileligt med Rygterne om, at Judichær endog har maattet forlade Holmen som en Mand, der var dømt fra Æren, igjennem den saakaldte uærlige Port ved Gjethuset («Slaveporten»). Alt, hvad man med Sikkerhed veed om hans Afskedigelse, er, at han blev »dimitteret« af den kongelige Tjeneste den 10de November 1727 og trak sig tilbage til Nestved, hvor han den 29de September 1729 endte sit virksomme og i alt Fald i mange Henseender af Marinen høit fortjente Liv.

De skandinaviske Mariner.

II.

For at kunne trække Paralleler mellem de 3 Mariners Evne til at bemande deres Skibe ei alene med Folk, men med dygtigt Mandskab, turde det blive nødvendigt først at undersøge, hvormeget Mandskab, der af de forskjellige Kategorier maatte udfordres for, ved Udbruddet af en Krig, at kunne udsende Flaaderne i nogenlunde tjenstdygtig Stand.

En saadan Undersøgelse har imidlertid sine Vanskeligheder, da vi ei kjende Bemandingsreglementerne for de forskjellige Skibe i de forskjellige Mariner; men sluttende fra vore egne Skibe have vi ansat det Personelle i de andre Mariner i Lighed hermed.

Til Grund for Beregningen have vi derfor lagt følgende af vore egne Bemandingsreglementer:

Skibe som Skrue-Linieskibet »Skjold«, 64 Kanoner:
Hele Besætning . . . . . 659 Mand.

Heraf: Chef . . . . . 1 Orlogs-Capitain.

Næstcommanderende . . . 1 Capitain-Lieutenant.

Subalterne Officerer . . . 9 Lieutenanter.

3 Landofficerer; men, da

der maaskee neppe altid vil kunne gjøres Regning paa disse, navnlig ved Udbruddet af en Krig, og da det

synes, som om deres Pladser med Marinens nuværende Organisation snarere burde besættes med Sø-Officerer, ere de i denne Beregning anførte som saadanne, altsaa: Officerer: 1 Orlogs-Cpt. 1 Capt. Lieut. 12 Lieutenanter.

Artilleri-Underofficerer . . 17,

Heelbefarne Constabler . . 64, } 3: 1 heelbef. og 1 halv-

Halvbefarne — . . 64, } bef. Const. pr. Kanon.

Skibe som Skrue-Fregatten »Niels Juel«, 42 Kanoner, 419 Mand.

Hvoraaf: 1 Orlogs-Capitain, 1 Capt.-Lieut. og 8 Lieutenanter, 12 Artilleri-Underofficerer, 42 heelbef. og 42 halvbef. Constabler.

De øvrige Skibe i Forhold til disse.

Ved Beregning af det Mandskab, som udfordres, er endvidere gaaet ud fra den Forudsætning, at Alt, hvad de 3 Mariner besidde af tjenstdygtige Fartøier, skulde ved en udbrydende Krig udrustes. Vel er Meget af disse Flaader ei tidssvarende, men, kommer Krigen, maa man benytte, hvad man har; desuden remplaceres de forældede Constructioner jo efterhaanden af nyere, saa at Bemandingen til enhver Tid vel tør ansees for at ville blive omtrent den samme. Hvad Skærgaards- eller Ro-Flotillerne angaaer, ere disse ogsaa medregnede, da Spørgsmaalet om deres Anvendelighed eller Ikke-Anvendelighed vistnok først vil kunne blive afgjort, naar en Krig praktisk har løst det. I Sverrig er en af dette Vaabens ivrigste Forkæmpere netop nylig kommen i Spidsen for Marine-Bestyrelsen. Saalænge man eier dem, maae de antages at ville blive benyttede.

Norge.

Til at bemande 2 Skrue-Fregatter, 1 Seil-Fregat, 3 Skrue-Corvetter, 5 Hjulbaade og 4 Skrue-Kanonbaade, Escadrechef for søgaaende Deel af Flaaden, Stab og Adjutanter, Transportvæsenet etc., med i Alt 223 Kanoner, vil behøves:

Commandeurer og Capitainer	7	Hele Be-
Capitain-Lieutenanter	10	sætningen
Lieutenanter	91	3300
Artilleri-Underofficerer	72	Mand.
Heelbefarne Constabler	223	
Halvbefarne Constabler	223	

Til Skærgaards-Flotillen, bestaaende af 76 Kanon-slupper med 152 Kanoner, 43 Kanon-Joller og tilhørende Chefs-Fartøier, samt til Værfternes Drift, til Sødistricts-chefer, Bataillons og Divisionschefer vil behøves:

Commandeurer og Capitainer	12
Capitain-Lieutenanter	12
Lieutenanter	104
Artilleri-Underofficerer	98
Heelbefarne Constabler	195
Halvbefarne —	195
Hele Besætningen	5800 Mand.

Til Udrustning af den hele norske Flaade vil altsaa ialt behøves omtrent: 9000 Mand.

Af disse, Officerer:

Commandeurer eller Capitainer	19	} 236 Off.
Capitain-Lieutenanter	22	
Lieutenanter	195	
Artilleri-Underofficerer	170	
Heelbefarne Constabler	418	
Halvbefarne —	418	

Commanderende og indøvet Mandskab, ialt 1242 Mand.

Det vil sige, omtrent 14 pCt. af hele Besætningen vil være meer eller mindre øvede Artillerister, og Resten saa godt som uøvede Folk; dette er vistnok det mindste Maal, man tør sætte sig.

Endeel af de 9000 Mand udgjøre vel Haandværkerne og Borgerskabet ombord; men deres Tal kan antages at remplacere de Syge og Utjenstdygtige, som altid maae paaregnes.

Sverrig.

Til Bemanding af 2 Skrue- og 3 Seil-Linieskibe,
 1 Skrue- og 3 Seil-Fregatter,
 3 Skrue- og 4 Seil-Corvetter,
 3 Hjulbaade og 8 mindre Seilskibe
 samt 6 Skrue-Kanonbaade;

Escadrechefer for søgaaende Deel af Flaaden, Stab og
 Adjutanter, Transportvæsenet etc. med i Alt 648 Kanoner,
 vil behøves:

Commandeurer, Commandeur-Capi- tainer eller Capitainer	13
Capitain-Lieutenant	19
Lieutenant	171
Artilleri-Underofficerer	191
Heelbefarne Constabler	648
Halvbefarne —	648
Hele Besætningen	7500 Mand.

Til Bemanding af Skærgaardsflotillen, bestaaende af
 22 Chefsfartøier, 76 Kanonslupper og 104 Kanonjoller
 med 256 Kanoner; til Districtschefer, Bataillons og Di-
 visionschefer, samt til Værfternes Drift, vil behøves:

Commandeurer, Commandeur-Capi- tainer eller Capitainer	16
Capitain-Lieutenant	16
Lieutenant	134
Artilleri-Underofficerer	128
Heelbefarne Constabler	256
Halvbefarne —	256
Hele Besætningen	7300 Mand.

Til Udrustning af den hele svenske Flaade vil altsaa
 ialt behøves omtrent: 14800 Mand.

Af disse, Officerer:

Af 3 første Classer	29	} 369 Offic.
Capitain-Lieutenant	35	
Lieutenant	305	

Artilleri-Underofficerer	320
Heelbefarne Constabler	904
Halvbefarne —	904

Commanderende og indøvet Mandskab . 2497

Det vil sige, omtrent 17 pCt. af hele Besætningen vil være meer eller mindre øvede Artillerister, og Resten saagodtsom uøvede Folk.

Danmark.

Til Bemanning af 1 Skrue- og 3 Seil-Linieskibe,
 4 Skrue- og 3 Seil-Fregatter,
 3 Skrue- og 2 Seil-Corvetter,
 2 Skrue-Skonnerter og 6 Skrue-Kanonbaade,
 7 Hjulbaade med 752 Kanoner,

Escadrechefer for søgaaende Deel af Flaaden, Stab og Adjutanter, Transportvæsenet etc., vil behøves:

Orlogs-Capitainer	15
Capitain-Lieutenanter	22
Lieutenanter	193
Artilleri-Underofficerer	220
Heelbefarne Constabler	752
Halvbefarne —	752

Hele Besætningen . . . . . 7800 Mand.

Til Bemanning af Rofflotillen, bestaaende af 33 Kanonslupper og 17 Bombejoller med tilhørende Chefsfartøier førende 83 Kanoner, til overordnet og Divisions-Commandoerne, samt til Værfternes Drift, vil behøves:

Orlogs-Capitainer	4
Capitain-Lieutenanter	7
Lieutenanter	48
Artilleri-Underofficerer	42
Heelbefarne Constabler	83
Halvbefarne —	83

Hele Besætningen . . . . . 2400 Mand.

Til Udrustning af den hele danske Flaade vil altsaa ialt behøves omtrent 10200 Mand.

Af disse, Officerer:

Orlogs-Capitainer	19	} 289 Offic.
Capitain-Lieutenanter	29	
Lieutenanter	241	
Artilleri-Underofficerer	262	
Heelbefarne Constabler	835	
Halvbefarne —	835	

Commanderende og indøvet Mandskab, ialt 2221 Mand.

Det vil sige omtrent $21\frac{1}{2}$ pCt. af hele Besætningen.

Altsaa omtrent 11 pCt. for Skærgaardsflaaden og omtrent 22 pCt. for den søgaaende Deel af Flaaden eller respective 14, 17 og $21\frac{1}{2}$ pCt. tør vist saaledes ansees at være den mindste Andeel indøvet Mandskab, man i de 3 Mariner bør kunne fordrø at have til sin Disposition ved Udbruddet af en Krig. Vi skulle nu undersøge, hvorvidt disse Fordringer kunne siges at være opfyldte. Med Hensyn til Forskjellen i disse Forholdstal beroer denne naturligviis paa det forskjellige Forhold, som i de 3 Mariner finder Sted mellem den søgaaende Deel af Flaaden og Skærgaards-Flotillen, samt mellem de forskjellige Classer Skibe indbyrdes.

Den norske Flaade vil altsaa til sin fuldstændige Bemanding udkræve af Officerer 236. Til at møde denne Fordring besidder Norge et Sø-Officeers-Corps, bestaaende af 81 Officerer, nemlig:

1 Vice-Admiral,	
1 Contre-Admiral,	
4 Commandeurer,	
14 Capitainer,	
16 Capitain-Lieutenanter,	
27 Premier- } Lieutenanter.	
21 Second- }	

Men ifølge den for Marinen i 1856 fastsatte Plan

skal Officeerspersonalet efterhaanden bringes op til et Antal af 100, nemlig:

- 1 Contre-Admiral,
- 4 Commandeurer,
- 20 Capitainer,
- 25 Capitain-Lieutenanter,
- 25 Premier- } Lieutenanter.
- 25 Second- }

Hensigten med et fast Officeers-Corps er og maa hovedsagelig være den, ved en Krigs Udbrud at have til sin Disposition et tilstrækkeligt Antal af dygtige og fuldkommen brugelige overordnede Officerer til alle Commandoerne; hvorimod Antallet paa de subalterne Officerer er af mindre Vigtighed, eftersom man dog ei har Raad til at holde i Tjenesten i Fredstid saamange Lieutenanter, som Krigen vil fordre. Imidlertid maa dog nødvendigviis ved Krigens Udbrud et vist Antal faste Lieutenanter have til Disposition til Fordeling paa Skibene, for dog i nogenlunde kort Tid at kunne organisere Flaaden og bringe den i kampdygtig Stand, Ting, hvorfor den fra Handelsflaaden hentede Officeer først ved Krigens Øvelser faaer Øie og Sands. Men, skjøndt det sikkerligen ei er en Selvfølge, at, fordi en Mand har ført et større eller mindre Handelsskib over Havet, han derfor er særligen skikket til at commandere en større Masse af Krigsfolk, eller vil forstaae at benytte sit Artilleri paa bedste Maade, eller, hvad der ved Krigens Udbrud er det Vigtigste, vil forstaae at samle og ud-danne de mange Elementer, der udgjøre et Krigsskib, til et organisk Hæle, saa besidder dog Norge en saa stor Handelsflaade, at det med Lethed mellem sine Skibsførere og Styrmand vil finde Folk, der efter en kort Skole med Held ville kunne benyttes til at udfylde de ledige Nummere saavel i Lieutenants- som i Underofficeers-Classerne. Norge kan maaskee derfor lade sig nøie med det forholdsviis mindste Antal af faste Lieutenanter.

Til sin nuværende Flaade med Værfter etc. vil som foranført Norge behøve omtrent 236 Officerer. Af disse skulle være 19 Commandeurer eller Capitainer og 22 Capitain-Lieutenanter; i Øieblikket findes kun 19 af førstnævnte Classe og kun 16 af sidstnævnte. Dette er absolut et for lidet Tal. De overordnede Classer maae være ei alene tilstrækkelig talrige, men bør endog tælle et større Antal Officerer end strengt nødvendigt, eftersom der, med den ringe Øvelse i de nordiske Mariner som og paa Grund af Mangelen af en Aldersgrændse, altid vil findes enkelte fysisk eller aandelig ubrugelige Medlemmer. Et passende Antal Officerer af disse Classer vil erholdes, naar det norske Officeers-Corps er blevet bragt til den bestemte Størrelse. Af faste Lieutenanter maa for den søgaaende Deel af Flaaden et Antal af 36 ansees for det yderste Minimum og 20 til Skærgaardsflaaden; 56 i det Hele. Af disse haves i Øieblikket kun 45; Hensigten er at bringe Antallet til 50.

Med de overcomplete ulønnede Lieutenanter, som efter Organisationsplanen i Regelen ville findes, tør det norske Officeers-Corps, naar det er bragt til den bestemte Størrelse, antages at ville kunne opfylde de Fordringer, der bør kunne stilles til det, efter Flaadens nuværende Størrelse, forudsat, at Staten, navnlig med Hensyn til Øvelsestogter og deslige, opfylder sine Forpligtelser mod Corpset. Om det, naar Flaaden engang bliver bragt til den Størrelse, som det ved forskjellige Leiligheder er fastsat, at den skal have, derimod vil vise sig tilstrækkeligt, turde være tvivlsomt; men at det i sin nuværende Styrke alt er for svagt, navnlig i de overordnede Classer, det er sikkert. Af det hele Antal, som vil udfordres, haves i Øieblikket kun 34 pCt.

Den svenske Flaade vil udfordre ialt 360—370 Officerer; nemlig Capitain-Lieutenanter og høiere Charger 64, Lieutenanter omtrent 300. I sine faste Cadres tæller den svenske Marine

3	Flaggmän	
5	Commandeurer	
20	Commandeur-Capitainer	
20	Capitainer	
60	Capitain-Lieutenanter	
60	Premier-	} Lieutenanter.
60	Second-	

o: 108 overordnede Officerer og 120 Lieutenanter. Af de første haves altsaa rigeligen, hvad der udfordres, og de sidste tilstrækkeligen, især naar hensees til det overcomplete Antal Capitain-Lieutenanter, som vil haves til Disposition. Minimums-Antallet af faste Lieutenanter, som ved en Krigs Udbrud bør haves til Disposition vil omtrent være 120 Officerer, netop det Antal, som haves. Af det hele Antal, som vil udfordres, haves 62 pCt.

Til Bemanding af den danske Flaade vil behøves Orlogs-Capitainer og Capitain-Lieutenanter: 48 og Lieutenanter: 241.

Søofficers-Corpsset tæller:	26	Orlogs-Capitainer
	22	Capitain-Lieutenanter
	76	Lieutenanter

o: af de to første Charger netop det udfordrede Antal, af den sidste derimod langt fra det tilstrækkelige, idet 100 faste Lieutenanter burde være Minimum.

Af det hele Antal, som vil udfordres, haves omtrent 44 pCt.

Sverrig er altsaa det af Landene, hvis Marine er bedst forsynet med Officerer: Af det udfordrende Antal besidder det 62 pCt., Danmark 44 pCt. og Norge 34 pCt., men dette sidste Land vil, naar dets Corps er blevet bragt til sin bestemte Størrelse, have 42 pCt.

Med Hensyn til Fordelingen i Classerne sees det, at, medens Sverrig i sine overordnede Classer tæller næsten det Dobbelte af det nødvendige Antal Officerer og i Lieutenantsclassen netop det nødvendige, har Danmark i sine overordnede Classer ikke mere end netop

det nødvendige og i Lieutenantsclassen langt fra dette engang; og Norge har i ingen af dem i Øieblikket det tilstrækkelige — men, naar dette Land om nogle Aar har completeret sit Corps, ville Forholdene rimeligviis her stille sig bedst; thi af overordnede Officerer vil det da besidde nogle flere end netop det nødvendige Antal og af Lieutenanter ikke mere end netop det høist nødvendige — og dette er det rette Forhold. Thi derved avancerer Lieutenanten endnu i en yngre Alder op i Chefsclasserne, samtidig med at han som Lieutenant paa Grund af det færre Antal vil blive mere benyttet. Med Hensyn til Beregningen af Minimumstallene af faste Lieutenanter maa dog bemærkes, at dette for Norge er sat forholdsviis noget mindre end i de andre Mariner, deels fordi Norge med sin langt større Handelsflaade vil have lettere ved fra denne at skaffe sig dygtige Reserve-Lieutenanter, deels fordi det efter de bestaaende Regler for Adgangen til Akademiet vil have til Disposition, ved Udbruddet af en Krig, endeel Reserve-Officerer, som uden at have faaet fast Ansættelse i Standen, dog ere blevne opdragne paa samme Maade som de faste Officerer, og som altsaa i de faa Aar, de staae til Disposition, ville være ligesaa dygtige som disse, til ved Krigens Udbrud at forrette subaltern Tjeneste i Skibene.

At Sverrig besidder et forholdsviis saa stort Antal faste Officerer, er naturligviis grundet i, at Cadrerne ere bestemte for deres nominelle Flaade, medens Beregningerne her ere baserede paa den i Øieblikket brugelige Flaade. Reorganisationen af den svenske Flaades Materiel er en Gjerning, som man først nu begynder at tage fat paa. Om den atter skal bringes op til sin tidligere Styrke, vide vi ikke, isaafald vil Forholdet for de faste Officerer komme til at stille sig omtrent lige med de to andre Mariner; men i Øieblikket er det unegteligen en Fordeel, som Sverrig har forud for de 2 andre Mariner, at det har et saa stort Corps af faste Officerer; naturligviis

under Forudsætning af, at der i alle 3 Mariner gjøres forholdsviis lige meget for at udvikle og vedligeholde Dygtigheden hos Standens Medlemmer. Hvorvidt dette skeer, skulle vi nu undersøge.

Officeers-Corpsets Dygtighed i Almindelighed vil beroe paa 2 Ting: Avancements-Forholdene og Øvelserne.

Hovedhensigten med et fast Officeers-Corps maa være den, i Fredstid at uddanne dygtige Skibschefer til Flaaden. Skibschefens Dygtighed er for sig alene af større Vigtighed end hele den øvrige Besætnings Dygtighed. En dygtig Skibschef vil selv vide at skabe sig en god Besætning. Men, jo yngre Manden er, naar han, efter først at have gennemgaaet de subalterne Classer, avancerer til Skibschef, desto dygtigere vil han i Forhold til sine Evner blive i denne Post. Forfremmes han først til en saadan Post, efterat Manddommens kraftigste Alder er tilbagelagt, da bliver han i Almindelighed kun en middelmaadig Chef. Englændernes Seire tilsøes tilskrive de for en stor Deel deres Skibschefers Ungdom. Franskmandene erkjende ogsaa Nyttens af ungt Blod i de ældre Classer, thi Erfaring og Dygtighed beroer ei alene paa Aarens Tal, men hovedsageligen paa Anvendelsen, der bliver gjort af de yngre Aar. Englænderne forfremme uden Hensyn til Alder eller Tjenestetid den, der bliver anbefalet som dygtigst. Franskmandene, der have en strengere Organisation, kunne ikke altid gjøre dette. Ancienneteten spiller Hovedrollen, idet de $\frac{2}{3}$ Dele af Forfremmelserne skee ved jevn Oprykken; men hvert tredie Avancement skeer »au choix», hvorved det altsaa er overladt til Avancements-Commissionen og Ministeren at drage de Dygtigste frem. Herved forsinkes rigtignok Avancementet betydeligere for dem, der kun have Ancienneteten at støtte sig til, men herpaa er der hjulpet ved Aldersgrændserne, der fastsætte bestemte Aldere, som i de forskjellige Classer ei maae overskrides; ligesom ogsaa den Ting, at enhver Officeer,

som har staaet 25 Aar i Tjenesten at regne fra det 16de Aar, altsaa med 41 Aars Alderen, kan fordre sin Afsked med Pension. Herved opnaaes en livlig Oprykken og dygtige Officerer. At Forfremmelserne i de to Mariner just ikke skeer netop efter Dygtighed er ganske vist; Protectionerne ere sikkerligen det mest Afgjørende; men blandt de saaledes Udmærkede findes naturligviis ogsaa flinke Folk, og den Ting, at de i en ung Alder faae selvstændig Commando, gjør, at selv den Middelmaadige maa blive en dygtig Mand. I de smaa nordiske Mariner kan Sligt ei gjøres. Ancienneteten maa følges. Men desto vigtigere maatte det være paa anden Maade at søge livligt Avancement tilveiebragt. Imidlertid er der i saa Henseende næsten Intet gjort; ikke engang nogen Alderdomsgrændse findes; men Følgerne ere ogsaa de naturlige. Nogen Forskjel er der imidlertid paa de 3 Mariner, og vi skulle nu see, hvorledes Forholdene stille sig.

Den norske Marine tæller blandt sine 81 Officerer 36 af de Classer, som besætte Chefsposterne, og 45 Lieutenanter. Med dette Forhold af 4 : 5 skeer Avancementet fra Lieutenant til Capitain omtrent efter 20 Aars Tjeneste, 5: omtrent med 40 Aars Alderen. At dette er for seent til at give kraftige og dygtige Skibschefer, er indlysende. Men dette har man her ogsaa indseet, og derfor i den i 1856 fastsatte Plan gjort Forholdet som 5 : 5, idet man har ansat Antallet af Officerer af de 2 Kategorier til 50 af hver. Herved vil Lieutenantstiden, naar det rette Forhold engang er bragt tilveie, blive formindsket med $\frac{1}{5}$ — $\frac{1}{4}$ Deel, og altsaa Forfremmelserne falde omtrent i det 36te Aar, hvilket vistnok maa ansees for den yderste Tid, for at kunne danne og bevare et brugeligt Officeerscorps.

Den svenske Marine tæller blandt sine 228 Officerer 108 af de første Classer og 120 Lieutenanter. Forholdet er altsaa ikke ganske lig, dog fordeelagtigere

end for Tiden i den norske Marine, nemlig som $4\frac{1}{2}$:5. Men selv med dette Forholdstal avancerer Lieutenanten i Regelen til Capitain-Lieutenant i en Alder af 35—36 Aar og atter til Capitain omtrent med 40—44 Aars Alderen. Disse heldige Forhold maae tilskrives en Bestemmelse, som gjælder og «overholdes» i den svenske Marine, den nemlig, at kun den, som har givet Garanti for at være eller kunne blive en dygtig Chef, befordres til de høiere Poster. Den, derimod, som muligen kan være særdeles duelig subaltern Officer, men ei viser sig at kunne commandere «en chef», forbliver staaende i sin Classe eller maa tage Afsked. I Capitains-Classen er Avancementet saaledes standset for de 2 Ældste og i Capitain-Lieutenants-Classen for de 27 Ældste. At det vistnok ikke er heldigt saaledes at faae en eller flere Classer overfyldte med mindre dygtige Officerer, er sikkert nok; men, da dog Capitain-Lieutenanter kunne anvendes deels paa mindre vigtige Poster, deels til megen subaltern Tjeneste, er det sikkerligen hensigtsmæssigere at standse saadanne Officerers Avancement end at lade dem forhindre de yngre og dygtigere Kræfter i at komme frem og blive tagne i Brug.

Den danske Marine tæller blandt sine 122 Officerer 50 af de første Classer og 72 Lieutenanter; Forholdet stiller sig altsaa slettest her, nemlig som $3\frac{1}{2}$ —5; men Følgen er ogsaa, at, medens man i Norge selv under nærværende mindre gunstige Forhold avancerer til Capitain-Lieutenant med 39—40 Aars Alderen og i Sverrig med 35—36 Aar, naaer man hos os først derop med 41—42 Aar, og endda er denne Avancementsalder endnu i stadig Stigen, eftersom tidligere mindre ugunstige Forhold endnu gjøre deres Indflydelse gjældende; naar Balancen engang er tilveiebragt vil denne Grændse rimeligviis falde mellem det 43de og 45de Aar.

Forudsat, at den forholdsviis samme Øvelse bliver de 3 Mariners Officer-Corps tildeel, kan man let her-

efter danne sig et Begreb om de Kræfter, som man i Tilfælde af Krig vil have at raade over i de 3 Mariner. Men uden den nødvendige Fart tabe Avancementsforholdene naturligviis en stor Deel af deres Betydning.

Hvorledes Forholdene i saa Henseende stille sig i Norge, har det ikke været os muligt at faae tilstrækkelige Oplysninger om, men vi vide, at Officererne holdes i en jevn og stadig Fart, deels med Orlogsskibene, deels med Regjeringens Understøttelse i fremmed Tjeneste, idet Storthinget aarligen bevilger 1100 Specier til dette Brug, deels i Handels- og Postfart, deels ved Kystopsynet med Hensyn paa Fiskerierne og paa Tolden, deels ved de nyoprettede Artilleriskoler for Kystforsvaret, hvorom senere. Og desuden vide vi, hvormegen Øvelse man der har tænkt sig at en Officeer mindst bør have i Orlogstjenesten, og som man med Storthingets Samtykke vil bringe tilveie, efterhaanden som den i 1860 lagte Flaadeplan bringes i Værk. I sin Indstilling til Kongen om denne Plan, udtaler Marine-Departementet sig nemlig saaledes:

»I Planen kunne formeentligen Reglerne gives saaledes:

Øvelse paa søgaaende Skibe af forskjellig Slags bør søges tilveiebragt i saadant Omfang:

1. At enhver Søofficer erholder i Gjennemsnit aarlig 3 Maaneders saadan Øvelse i hans 12—15 første Tjenestear som Officeer.

2. At de til Tjeneste paa søgaaende Krigsskibe bestemte Officerer erholde i de næste 10 à 12 Tjenestear i Gjennemsnit 2 Maaneders Øvelse aarlig og i de derpaa følgende 10 à 12 Tjenestear 1 Maaneders Øvelse paa saadanne Skibe«.

Til Sammenligning for den danske Marines Vedkommende have vi taget Medium af Udcommandoerne i Aarene 1855—56—57—58—59—60 og 61 og, i Lighed med det norske Marine-Departements Fremgangsmaade,

indeelt Officererne i trende Classer, nemlig a. Officerer med under 15 Aars Tjenestetid, b. Officerer med 15—26 Aars Tjenestetid og c. Officerer med 26—37 Aars Tjenestetid. Efter denne Tid formener Departementet, at ingen Officeer idetmindste i Fredstid bør commanderes tilsøes. I den første af disse Classer vil man finde omtrent 52, i Classen b. omtrent 33 og i Classen c. omtrent 25 Officerer.

I de fem ovennævnte Aar er i Gjennemsnit tilfaldet disse tre Classer følgende Antal Maaneders Udcommando:

Classen a. 100—105 Maaneder; 52 i Classen giver for hver Officeer aarlig Øvelse omtrent 2 Maaneder.

Classen b. 60—65 Maaneder; 33 i Classen giver for hver Officeer aarlig Øvelse omtrent 2 Maaneder.

Classen c. 20—25 Maaneder; 25 i Classen giver for hver Officeer aarlig Øvelse omtrent $1\frac{1}{2}$ Maaneder.

Altsaa, medens det norske Marine-Departement anseer 3, 2 og 1 Maanedes Øvelser i de respective Classer som det yderste Minimum, man bør fastsætte, lade vi os nøie med respective 2, 2 og 1 Maaneders aarlig Øvelse for hver Officeer; den forholdsviis mindste Øvelse tilfalder de yngste Officerer; de ældste ere de bedst stillede. I ovennævnte Beregning er endda medtaget de nu ei mere eksisterende Vagtskibe i Sundet, som tælle meget betydeligt; ligeledes er medregnet de exceptionelle Udrustninger i Aarene 1855 og 1861; ligeledes Kanonbaadsexpeditionen i 1859, hvilken egentligen ei kan henregnes til søgaaende Skibe; ligesaa Opmaalings-expeditionerne og Skonnertflotillerne. Havde man i Beregningen holdt sig, som vel rimeligt var, til de 5 almindelige Aar 1856—1860 og kun medregnet de virkelige søgaaende Krigsskibe, vilde man have erholdt et langt mindre gunstigt Resultat, dette nemlig:

Classen a.	$1\frac{1}{2}$	Maaned
— b.	$1\frac{7}{10}$	—
— c.	$\frac{8}{10}$	—

I Sverrig stiller Forholdet sig ikke bedre end hos os. Vi have antaget i Classen a. 110 Officerer, i Classen b. 50 Officerer og i Classen c. 45 Officerer.

I Gjennemsnit for de sidste 7 Aar giver de aarlige Expeditioner da for hver Officeer i Classen a. omtrent $\frac{4}{5}$ Maaneders aarlig Udcommando, i b. $1\frac{1}{2}$ Maaneder og i c. $1\frac{2}{5}$ Maaneder. En saa ringe Øvelse ophæver jo for en Deel Fordelene ved de særdeles gunstige Avancements Forhold i den svenske Marine. Men Grunden hertil maa ogsaa søges i den, for Øieblikket idetmindste, overflødig talrige Officeersstand; thi med Hensyn til de udsendte Expeditioner er den svenske Marine uden Sammenligning den virksomste. 1 à 2 Fregatter eller Linieskibe udrustes i Regelen hvert Aar, og foruden mindre Fartøier 6 à 9 Corvetter eller Brigger, blandt hvilke altid 1 à 2 i Middelhavet og 1 à 2 i de amerikanske Farvande. Men muligen stiller Forholdet sig i Virkeligheden ogsaa heldigere, saafremt, hvad der synes rimeligt, de i Avancementet standsede Officerer ingen eller idetmindste kun ringe Øvelser gives. Desuden bevilger Lovgivningsmagten aarlig, ligesom i Norge, en bestemt Sum til Understøttelse for Officerer, som ville gaae i fremmed Tjeneste. Og endeligen er ei medregnet, da her kun er Tale om søgaaende Skibe, det store Antal Officerer, som anvendes paa den i 6 Uger aarlig udrustede Skærgaardsflotille, som i Regelen bestaaer af 1 Bataillon Kanon-Slupper og 1 eller 2 Batailloner Kanon-Joller, foruden Chefsfartøier og i de senere Aar Dampbaade og Damp-Kanonbaade. I Virkeligheden stille Forholdene sig altsaa ogsaa i denne Retning heldigere end i Danmark.

Norge.

Af øvrigt Mandskab vil til den norske Flaade behøves 170—180 Artilleri-Underofficerer og 420—430 heelt befarnede og ligesaa mange halvbefarnede Constabler. Som

Stamme for disse besidder den norske Marine et sømilitært Corps paa 330 Mand, hvoraf 160 Artillerister, nemlig: 47 Underofficerer, 52 heelbefarne og 31 halvbefarne Constabler. Men alene til sin søgaaende Deel af Flaaden vil Norge behøve omtrent 72 Underofficerer. Disse have, idet man vel kan antage, at et tilstrækkeligt Antal heelbefarne Constabler ville kunne forrette Underofficerstjeneste. Der resterer da 58 Constabler og 30 Lærlinge, som vel for Størstedelen kunne gjøre Tjeneste som heel- og halvbefarne, men dette er dog kun en meget lille Brøkdeel af det hele Antal, som udfordres til den søgaaende Flaade, nemlig: 230 Mand af hver Classe. Vel indøves aarlig et vist Antal Folk paa de udrustede Skibe; men foruden at den her givne Underviisning kun kan antages at ville være af Nytte lidet ud over den Tid, Togtet varer, er det høist problematisk, hvorvidt man i et givet Tilfælde atter vilde kunne faae fat paa disse Folk, der i den norske Marine for Størstedelen ere befarne Folk.

For Skærgaards-Flaaden er sørget forholdsvis bedre:

Norges Værnepligtslov henviser alle «befarne» Folk, for Værnepligtens Opfyldelse, til Flaaden, til hvilken de, efter de fastsatte Regler, kunne indkaldes mellem det 22de og 35te Aar. Alle andre Landets Indvaanere møde til fælles Session og Lodtrækning. Blandt de her Mødende udtages til Marinens Tjeneste alle de, som ernære sig paa Søen, ved Kystfart, Fiskeri og Lodsning uden at være faste Lodser. Antallet, der saaledes hvert Aar udtages, bestemmes af Kongen i Forbindelse med Storthinget. De Udtagne benævnes Districts-Søtropper, da de forblive i deres Districter, hvor de modtage den bestemte Underviisning og Øvelse af dertil commanderede Officerer; Norge er i saa Henseende inddeelt i 5 Districter. Øvelsen bestaaer i 40 Dages Exercits med Kanonbaade, samt med deres Vaaben. De have deres egne Underofficerer i et Antal af 62, hjemmehørende i

Districterne; mod en ringe Godtgjørelse staae de Districtscheferne bi med at føre Tilsyn med Folkene, og bevare saaledes selv udenfor Tjenestetiden deres Kjendskab og Indflydelse over Folkene.

Efter endt Exercits udtages hvert Aar 10 af de flinkeste Folk til Uddannelse i en Underofficers-Skole i Løbet af 6 Maaneder til Underofficerer. De af Aarets Sø-Værnepligtige, som ei indkaldes, danne Reserve for disse Tropper. Districts-Søtropperne saavel som deres Reserve staae til Tjeneste i 5 Aar, hvorefter de overgaae til Kystværnet, der kun kan indkaldes til Krig i selve Landet, og hvorved de ligeledes forblive staaende i 5 Aar.

Districts-Søtropperne skulle besætte Skærgaardsflotillen, men kunne ogsaa anvendes paa den søgaaende Deel af Flaaden til saadan Tjeneste, hvor Befarenhed ei udfordres.

Marine-Commissionen af 1855 saavel som den Aaret efter nedsatte Unions-Forsvars-Commission kom omtrent til samme Resultat, det nemlig: At Norges Marine, foruden sine faste militaire Corpser, der skulde tælle omtrent 1000 Mand, burde have en Styrke af 4000 Mand øvede Stamtropper og en Reserve paa 8000 Mand. Efter den i Overeensstemmelse hermed af Marine-Departementet lagte Plan skulde der altsaa aartigen indøves 800 Mand Districts-Søtropper; dette giver i 5 Aar 4000 Mand, hvoraf omtrent 100 Underofficerer, foruden alle dem, der frivilligen vilde melde sig fra tidligere Aargange. Blandt disse Folk vilde da med Lethed, foruden de nødvendige 100 Underofficerer, findes de til Kanonerne Betjening nødvendige 400 heel- og halvbefarne α : meer eller mindre øvede Artillerister; ja ved aartigen at udsende endeel af dem med de søgaaende Skibe vilde man vel endnu kunne forskaffe sig endeel af de til disses ordentlige Bemanding manglende Artillerister. Ifølge samme Plan skulde Marinens faste sømilitaire Corps været forøget til 712 Mand og 150 Lærlinge; af det sidste i

1860 samlede Storthing blev imidlertid kun bevilget Midler til de nuhavende 335 Mand samt til Uddannelsen af 634 Mand Districts-Søtropper foruden nogle faa Underofficerer. Det vil beroe paa det til Efteraaret sammentrædende Storthing, hvorvidt en saa smuk Organisationsplan skal gives Liv, eller om den som alle andre i dette Aarhundrede lagte Marineplaner her i Norden skal lægges paa Hylden.

Danmark.

Til den danske Flaades Bemanding vil ialt udfordres en Besætning af omtrent 10000 Mand, og blandt disse kræves 280 Artilleri-Underofficerer og omtrent 800 Constabler af hver Classe.

Til at møde disse Fordringer besidder vor Marine et fast Artilleri-Corps, bestaaende af 100 Underofficerer, 72 Heelbefarne, 36 Halvbefarne, 27 Lærlinge af 1ste og 27 Lærlinge af 2den Classe; udaf hvilke man vel i Krigstid tør antage at kunne forskaffe sig 150 Underofficerer, 2: circa 50 pCt. af det fornødne Antal, 50 heel- og 40 halvbefarne Constabler. Hvorfra man ved en Krigs Udbrud vil skaffe sig Resten af det fornødne brugbare Mandskab er vanskeligt at indsee; thi de 200 Mand, som aarligen indexerceres paa det saakaldte Exerceerskib, ere factisk ikke andet end mindre øvede Folk; kunne langt fra siges at være øvede Artillerister. I 8 Aar forblive de udskrevne Værnepligtige staaende i Linien og afgive saaledes en Styrke af 1600 Mand, der ved en Krigs Udbrud kunne indkaldes til Tjenesten; men, naar fradrages de Syge og Bortdøde og de af andre Grunde Fraværende, tør man vel neppe gjøre Regning paa et større Antal af disse Folk end høist 14—1500 Mand. Disse i Virkeligheden kun lidet øvede Artillerister ville altsaa ei engang fuldstændiggjøre det Antal af Artillerister, man ved en Krigs Udbrud burde have til Disposition; og det Antal Artillerister, man vil kunne faae fra de

øvrige sparsomme Udrustninger, vil være høist ringe. Rigtignok er det betænkt for Eftertiden at beholde en længere Tid til Tjeneste de 200 i Exerceerskolen indøvede Mand, men hvorvidt dette vil være af nogen virkelig Gavn for Marinen, maa Tiden først lære os, da det vil komme til at beroe paa den Anvendelse, man vil gjøre af dem.

Og med Hensyn til Forsyningen af Underofficerer besidder vor Marine intet andet Middel end det ifjor anvendte — nemlig i en Fart at skrabe alle de ledige Styrmand sammen, give dem en flygtig Underviisning i Exercits og, forsaavidt som man ikke endog gjør dem til Officerer, gjøre dem til Underofficerer, sende dem ud med Skibene, og saa overlade det til de faa faste Officerer, paa hvem jo, ved Udbruddet af Krigen, det hele Ansvar hviler, med saadanne Folk at organisere Flaaden og danne Mandskabet til Fuldkommenhed.

Sverrig.

Til den svenske Flaades Bemanding vil ialt udfordres 350 Underofficerer og 1700 Mand heel- eller halvbefarne Constabler; men ifølge de svenske Værnepligtsforhold maa man ogsaa her skjelne mellem, hvad der er fornødent til den søgaaende Deel af Flaaden og hvad til Skærgaardsflaaden.

Det til saavel Armee som Flaade henhørende Mandskab bestaaer nemlig af tvende Slags: »indelte mandskabet» og »beværingen».

Enhver Yngling, som har fyldt det 21de Aar, er værnepligtig, og henhører, forsaavidt som hans fysiske Egenskaber tillade det, i 5 Aar til Beværingen. Reglementariske Bestemmelser angive nærmere, til hvilken Deel af Armeen han bliver at henføre; de i Sølimitdistricterne henhøre til Søbeværingen. I de 5 Aar, Manden staaer i Rullerne, kan han indkaldes, naar Krig eller overordentlige Omstændigheder maatte nødvendiggjøre det, men

under almindelige Omstændigheder fastsættes ved Lov, hvor stort et Antal, der skal indkaldes til Øvelse. Lodtrækning afgjør Valget. De til Søbevåringen henhørende Individder regnes nærmest at skulle benyttes paa Skær-gaardsflaaden, hvorfor disses aarlige Øverser ogsaa foretages paa et større eller mindre Antal Kanonbaade; herved skaffer Sverrig sig for denne lettere lærte Tjeneste en nogenlunde øvet Stamtrop, i hvilken man da har den Fordeel, at kunne finde ikke faa dygtige Folk til Supplering af den søgaaende Flaades Mandskab, saafremt man ved Udbruddet af en Krig skulde have mere øieblikkelig Brug for Skibene end for Skær-gaardsflaaden.

Søbevåringens samlede Mandskab af de 5 Aarsclasser udgjør ialt 22000 Mand, af hvilke kunne regnes aarligen at blive indøvet omtrent 1000 Mand; i 5 Aar altsaa 5000 Mand, $\text{og} \frac{1}{5}$ Dele af det hele til Skær-gaardsflaaden nødvendige Mandskab.

»Indelte Manskabet« eller »indelingsværket« er grundet af Carl den 11te og bestaaer deri, at paa visse Gaarde i Landet hviler den Grundskat eller Forpligtelse at skulle underholde 1 eller flere Folk henhørende til Armeen eller Flaaden.

Båtsmännene eller båtsmanshålet er den til Flaaden henhørende Afdeling af indelingsværket og dens Styrke beløber sig til 6571 Mand. Disse Folk ere Frivillige, indtraadte i Tjenesten paa de fastsatte Betingelser, forblive i Tjenesten, saalænge de ere brugbare, og i den Tid ere de pligtige at møde, naarsomhelst de indkaldes; men under almindelige Omstændigheder skeer dette kun hvert 3die Aar. De anvendes da deels til Arbejde paa Værftet, deels gives dem Øvelse paa de søgaaende Skibe, til hvis Bemanning de særligen ere bestemte.

Til den søgaaende Deel af Flaaden behøver Sverrig en Besætning af 7—8000 Mand, blandt hvilke bør findes omtrent 200 Artilleri-Underofficerer samt 650 heelbef. og 650 halvbef. Constabler. Til Opfyldelsen af disse Fordringer

besidder Sverrig altsaa et båtsmanshåh paa 6570 Mand og desuden et fast sømilitairt Corps, bestaaende af

- 302 Underofficerer
- 400 Matroser og Jungmän
- 280 Skeppsgossar
- 200 Kanonierer.

Af disse kan antages at henhøre til Artilleriet, foruden de 200 Kanonerer, omtrent $\frac{2}{3}$ o: 200 af Underofficererne, samt brugelige som halvbefarne Constabler vel 100 Skeppsgossar; og man kan altsaa paaregne i fornødent Fald at kunne raade over omtrent 300 Artilleriunderofficerer, 100 heelbef. og 100 halvbef. Constabler.

Desuden henhører til Marinen et Marine-Regiment tællende foruden Officerer 33 Underofficerer og omtrent 800 Mand Menige, og, skjøndt man vistnok vilde have mere Fordeel af at uddanne dem til Sø-Artillerister istedenfor til Sø-Soldater, tør man dog ei lade ude af Betragtning, at de, vante til Behandling af Vaaben og til militair Commando, hurtigere ville kunne indøves i Betjening af Skytset, saafremt de i Virkeligheden ei allerede ere det, og blive som saadanne altid en god Hjælp for Skibets hurtige Organisation. Altsaa

- 300 Underofficerer
- 33 Mariner Underofficerer
- 100 heelbefarne Constabler
- 100 halvbefarne Constabler
- 800 Marinere
- 6500 båtsmän

7833 lutter meer eller mindre øvede Folk; og i Antal større end den hele Besætning, som udfordres til den søgaaende Deel af Flaaden, og, om man end af virkelige Artillerister kun besidder $\frac{1}{6}$ Deel af det paaregnede Antal, saa er denne Beregning gjort under Forudsætning af, at den øvrige Deel af Besætningen bestod af lutter uøvede Folk, men dette er saa langt fra at være Tilfældet, at man vel endog tør paastaae, at

den større Deel af hele Besætningen vil være saa gode som halvbefarne Constabler. Ja næsten det hele til Skærgaardsflaaden nødvendige Antal Underofficerer, nemlig omtrent 100, ville endog kunne afgives til denne foruden endeel meer eller mindre øvede »båtsmän«; men selv uden dette synes den aarlige Udrustning af 1 Bataillon, Slupper og 1 Bataillon Joller at maatte kunne frembringe en stor og veløvet Stamtrop for Skærgaards-Flaadens Mandskab.

Altsaa i Korthed: Med Hensyn til Officeers-Corpsene synes den norske Marine at være heldigst stillet; Officererne ere saavidt vides i stadig Activitet, og om de end ei endnu kunne siges at faae al den ønskelige Anvendelse i søgaaende Skibe, saa have de dog en Organisationsplan, som man synes bestemt paa at gennemføre, og efter hvilken enhver Officeer af Classen a skal have 3, af Classen b 2 og af Classen c 1 Maanedes aarlig Øvelse med saadanne Skibe. Og med Hensyn til Avancementsforholdene stiller Forholdet mellem overordnede Officerer og Lieutenanter sig som 4 : 5 med nær Udsigt til at faae det forandret til 5 : 5.

I Sverrig ere Udcommandoerne mindre rigelige, end hvad man synes at ansee fornødent i Norge, men herpaa bøder for en Deel Avancementsforholdet, der alt stiller sig som $4\frac{1}{2} : 5$.

I Danmark er dette Forhold som $3\frac{1}{2} : 5$ og Øvelserne samtidigt sparsomt tildeelte.

Med Hensyn til det øvrige Mandskab er Norge kun slet forsynet med andet end Matroser, men den samme Organisationplan, saafremt den bliver gennemført, vil ogsaa raade Bod herpaa og forsyne Marinen med en dygtig og fuldkommen tilstrækkelig Stamme for dets Flaadebesætning.

I Danmark er man ei bedre forsynet end i Norge og uden synderlig Udsigt til nogen Forbedring i saa Henseende.

Den svenske Marine skulde man troe maatte ansee sig

som særdeles begunstiget med Hensyn til Mandskabet. Ikke desto mindre ytrer der sig her megen Utilfredshed i saa Henseende; og underligt nok er det netop Båtsmanshålet, der opvækker den største Misnøie, og det viser sig altsaa ogsaa her, at selv den smukkeste Theori ei altid holder Stik i Praxis. Imidlertid turde det dog være et Spørgsmaal om ikke Feilen, thi Feil maa der være, snarere ligger i en slet Marinebestyrelse end i selve Organisationsplanen. Rigtignok mener en af Systemets Modstandere at kunne bevise, at hver båtsman koster Staten aarlig over 500 Rigsdaler, og for disse Penge faaer man en Mand, der er ligesaa lidt Sø-Artillerist som Matros, og, er dette Tilfældet, synes Utilfredsheden nok at være berettiget, men paa den anden Side finder Systemet ogsaa mange varme Forkæmpere mellem Sverrigs dygtigste Officerer. Men dette Spørgsmaal vil vel blive afgjort i en ei fjern Fremtid.

Vi have i denne Sammenligning kun taget Hensyn til Officerer og Artillerister. En Classe Folk, som man sikkerligen bør have ombord, ere de befarne Matroser. Men med den mere indskrænkede Betydning, som denne Classe Folk efterhaanden har faaet i Nutidens Krigsskibe, have alle 3 Mariner fra Fortidens Seilflaader faaet en i saa Henseende god og rigelig Arv. I de faste Corpser have vi i tilstrækkeligt Antal saavel Matros-Underofficerer som Topgaster, og hvad der mangler, forskaffe vi os let fra Handelsflaaderne. Hvis Matroser, der ere de bedste skulle vi ei indlade os paa at undersøge, men det vide vi, at de skandinaviske Matroser, hvor de komme hen i Verden, ansees for at høre til de bedste.

Endeligen ere Maskin-Etaterne lige fattige i alle 3 Mariner; der haves langt fra til Disposition blot det hoist Nødvendige for at udruste Flaaderne i Krigstid, man maa skrabe sammen fra den private Fart, og for disse Folk kunne vi ei indlade os paa nogen Sammenligning.

Om Anvendelsen af legemlige Straffe i Søetaten.

I næstsidste Hefte af dette Tidsskrifts Aargang 1861 har Sammensætningen af Søetatens combinerede Ret været Gjenstand for nærmere Undersøgelse. Det er der viist, hvilke forskjellige Regler Landkrigsartikelsbrevets § 749 og yngre kongelige Resolutioner opstille med Hensyn til Rettens Sammensætning, nemlig, enten med 10 eller 6 Officerer af de der angivne Charger, saaledes som disse ere forandrede ved den i 1856 iværksatte Omorganisation af Officeersclasserne, eller med 2 Officerer, foruden Auditeuren, der som Rettens faste Medlem bestandig sidder i denne og ligesom Formanden i civile Retter, der bestaae af flere Medlemmer, fornemmelig har at vaage over Rettens stadige og lovlige Pleie, medens en Deel af Formandsforretningerne, nemlig saadanne, som bestaae i, at Forhandlingerne i selve Møderne foregaae med den Orden, der er nødvendig, at den Alvor, der bør være forbunden med en Retshandling, og den Agtelse, de Mødende bør vise Retten, ikke tilsidesættes, paa en naturlig Maade er henlagt til den ældste Officeer, hvem tillige Hædersnavnet af Præses er tildeelt.

At der ikke mellem Tallene 10 og 6 kan indskydes hvilket som helst vilkaarligt Tal, synes at være saa tydelig udtalt i selve Artiklen, at derom ikke bør herske forskjellige Meninger; og Spørgsmaalet, om man ikke kan

være berettiget til at indskyde Tallet 4, reises først, naar selve Artiklens andet Alternativ, 6 af de der nævnte Officersclasser, heller ikke kan vælges paa Grund af en ringe disponibel Officersstyrke. Det maa atter og atter indskærpes, hvor varsomt der bør omgaaes med disse Talstørrelser, der have en velberegnet Plads i et sammenhængende Retssystem, og det bør her fremhæves, at hverken Rettens Medlemmer ved Afstemninger eller Præsens ved nogen Befaling eller Auditeuren ved Indrømmelser kunne rokke ved det Grundlag, som overhovedet betinger Rettens Virken, med andre Ord: ved dens Competence. De, for hvem dette endnu ikke maatte være tilstrækkelig klart, kunne henvises til Exemplet fra Forhandlingerne i det nu afsluttede Rigsraad om Tallene 41, 45, 60 og 80, i Forfatningsloven af 2den October 1855 §§ 37 og 57 jfr. §§ 24 og 28, og den af Ministeriet ved Forelæggelse af Udkastet til en Forandring i nævnte Fællesforfatningslovs § 37 udtalte Nødvendighed for at faae det førstnævnte Tal 41 forandret ved Lov til «over Halvdelen» af 60, eller 31.

Da det er Rettens væsentlige Opgave at paakjende Sager, som angaae Forseelser, forøvede af de under Sømilitairetaten henhørende Personer, fører en naturlig Tankegang til en Betragtning af det sømilitaire Straffesystem, isærdeleshed af Anvendelsen af de legemlige Straffe med Tamp og Kat, hvilke i Sø-Krigsartiklerne endnu fremtræde som de ordinaire Straffe for Individier af Underclasserne, medens Landmilitairetaten i de sidste 25 Aar med Held har stræbt at ophæve og indskrænke de analoge Straffe af Fugtel, Stokkeprygl, Spidsrodsløben og Rottingslag for Armeen. Lader os foreløbig kaste Blikket paa, hvad der i denne Henseende er udrettet for Hæren, medens det maa være forbeholdt en senere Betragtning at paavise, at Søetaten, om den end synes at have været vel stillestaaende paa dette Terrain, dels har viist Bestræbelser henimod en Reform, dels har

havt særdeles Hindringer at overvinde i de eiendommelige sømilitaire Forhold.

Spidsrodstraffen, der fra 1763 kun har maattet anvendes for grove Forbrydelser, er i dette Aarhundrede sjelden bleven fuldbyrdet uden paa Soldater, der vare overbeviste at have gjort sig skyldige i anden Gang begaaet Tyveri eller Forbrydelser af lige Størrelse. Den udførtes saaledes, at Delinquenten maatte gaae langsomt imellem Rækker af Soldater, der vare forsynede med Spidsrødder (fordærvet Dansk, taget af det tyske Ord «die Spieszruthe»), eller tynde, i en Spids udløbende, lange Qviste eller Vaande, hvormed de tildeelte ham Slag paa den blottede Ryg. Commandoen bestod af 200 Mand, opstillede i to Geledder. I Dommen blev altid valgt et lige Antal Spidsrod, mellem 4 og 12 Gange. At Straffen kaldtes Spidsrodsløben, hidrører fra, at det i ældre Tid var Delinquenterne tilladt at løbe gennem Gelederne; men, da de ved forceret Løben unddroge sig mange af Slagene og paadroge sig Sygdomme, som for bestandig gjorde dem utjenstdygtige, blev det anordnet, at de skulde føres gennem Rækkerne af 2 Underofficerer, medens andre Underofficerer skulde controlere, at Soldaterne huggede til for Alvor og anbragte Slagene rigtig. Straffen, saavel som dens Udførelse ved Kammerater, er efter Nutidens Anskuelser lige forkastelig; men det maa erindres, at den var en Levning fra en Tidsalder, hvori Armeen ikke, som nu, bestod af Landets Sønner, men af sammenløbne Udlændinge, som vare hvervede med store Omkostninger og alene ved drakontiske Straffe kunde holdes i Tugt. Det henhører til vor menneskekjærlige afdøde Konge, Frederik den Sjettes, Fortjenester at have aldeles afskaffet denne Straf ved Parolbefalingen af 17de October 1836. Den afløstes ved Parolbefalingen med Straf af simpelt eller strengt Fængsel paa Vand og Brød i de Tilfælde, hvor den Paagældende efter de dagjældende Love havde forskyldt

en Straf af indtil 8 Gange Spidsrod, hvilken ved Parolbefalingen sattes lig med den høieste Vand- og Brødsstraf, nemlig 6 Gange 5 Dage i strengt Fængsel; men, havde den Paagjældende forskyldt en større Straf, skulde med Fængselsstraffen combineres en legemlig Straf, bestaaende i Slag paa Ryggen med en Rotting, saaledes, at Slagenes Antal kunde bestemmes til 25, 50, 75, 100, dette Antal i 2 Dage, hver Dag 50 Slag, eller 150, hver Dag 75 Slag, og at et Antal af 25 Slag blev sat lige med 5 Dages strengt Fængsel paa Vand og Brød; hvorimod en forskyldt haardere Straf end 150 Rottingslag i Forbindelse med 30 Dages strengt Fængsel paa Vand og Brød havde Hendommelse til offentligt Arbeide i 3 Aar eller derover og Udstødelse af Krigsstanden til Følge. Det skulde fremdeles ved Fuldbyrdselsen af den legemlige Straf iagttages, at den Skyldige var iført Skjorte og Trøie, at Slagene gaves saa langsomt, at han frit kunde trække sin Aande mellem hvert Slag, at Rottingen var en Snørrotting, ikke tykkere i Omkreds end $1\frac{1}{2}$ Tomme eller længere end 3 Fod, og at en Læge var tilstede ved Executionen, naar større Straf end 50 Slag var dicteret; og ligesom Straffens Fuldbyrdselse skulde standses, naar Lægen bemærkede, at Paagjældende ikke uden Fare for sin Helbred kunde udholde den, saaledes maatte Retten overhovedet ikke idømme den, naar der under Forhørene opstod Tvivl, om Tiltalte kunde taale den, og denne Tvivl bestyrkedes ved en hos Lægen indhentet Erklæring.

Den Vei, der saaledes var betraadt af Kong Frederik den Sjette, fortsattes med Iver af hans Efterfølger Kong Christian den Ottende. Spidsrodsstraffen var vel afskaffet, men Revselse med Stokkeprygl og Fugtel var endnu tilladt, og det Mislige ved denne Revselsesmaade bestod i, at den kunde anvendes uden Dom, endog af Befalingsmænd, hvis Ungdom eller ringere Dannelses ud-satte deres Undergivne for Vilkaarlighed, medens Spidsrodsstraffen, med al dens Strenghed, dog ikke havde kunnet anvendes uden Krigsretsdom.

Parolbefalingen af 18de November 1844 traf derfor flere hensigtsmæssige Bestemmelser for at indskrænke de nævnte Straffe uden Dom og forebygge deres Misbrug. For at forstaae dens enkelte §§'er bliver det nødvendigt at fremhæve, at den forudsætter en dobbelt Myndighed hos de Foresatte, dels en Correctionsret, dels en Ret til arbitrair Afgjørelse. Hvori Forskjellen mellem disse to Myndigheder bestod, havde længe været omtvistet, og den vaklende Terminologi i Landmilitairetatens Love havde givet denne Tvivl rigelig Næring. Tjenestereglementet af 1747 opstillede ingen Afsondring mellem disse to Myndigheder, og, ihvorvel Forskjellen træder frem i Subordinationsanordningen af 27de April 1792 navnlig ved at sammenholde 1ste Capitels § 19, som giver enhver Superieur Ret til under visse Betingelser at corrigere den Inferieure, med den paafølgende § 21, søm forbeholder Chefen eller den høistcommanderende Officer Ret til at dictere Straf, kaldes dog denne sidste Afstraffelse ogsaa Correction og modsættes Straf efter Dom; det samme omfattende Begreb af Correction findes atter i Parolbefalingerne af 23de Mai 1805 og 31te Mai 1812. Correctionsretten i egentlig Forstand omhandles nu i Pbf. 18de November 1844 § 2 til 4 og bestaaer med Hensyn til legemlige Straffe i Ret til at meddele Menige, naar det under Tjeneste og Commando ansees nødvendigt til at opretholde Lydighed og Respect, indtil 6 Fugtel (3: Slag paa Ryggen med det Flade af Klingen), under samme fortløbende Tjenesteforretning, dog ikke mere end een Gang under denne, og i Exerceerskolen kun eengang under de Øvelser, der anstilles samme Dag. Den maatte for Fremtiden ikke anvendes af enhver Superieur, men kun af saadanne Officerer, som efter deres Charge som Capitainer og Ritmestere, eller efter speciel Ordre forestaae Befalingen over et Batteri, en Escadron, et Compagni eller en lignende Afdeling, eller

en Troppeafdeling med et fra Hovedafdelingen afsondret Standqvarteer, saa og af høiere Befalingsmænd, hvorved sigtes til de i de følgende §§ omtalte Majorer og Jurisdictionshefer. Enhver Underofficeer blev altsaa fra nu af uberettiget til at corrigere, og, naar man erindrer det Dannelsesstrin, hvorpaa mange af den Tids Underofficerer stode, maa det indrømmes, at et stort Skridt fremad dermed var gjort. Paa den anden Side blev ogsaa denne hele Classe af Underbefalingsmænd hævet i Anseelse derved, at de fritoges for Correction med Fugtel. Hassel-Stokken, der hidtil havde været Strafferedskabet for de Menige blev ved samme Leilighed aldeles afskaffet. Myndigheden til at straffe ifølge arbitrair Afgjørelse med legemlig Straf omhandles i §§ 5—9. Den indskrænkedes ligesom Correctionsretten til Menige og bestod i Slag med en Rotting indtil 25 Slag, og maatte kun anvendes af de samme Befalingsmænd, hvem Correctionsret var tildeelt, saaledes at Majorer, Compagni- og Batterichefer eller Lieutenanter som Commandeurer for disse Afdelinger, eller for en Afdeling med Standqvarteer, afsondret fra Hovedafdelingen, eller for en Exerceerskole, kun maatte dictere indtil 15 Slag, medens Jurisdictionshefer maatte tilkjende indtil 25 Slag. Denne legemlige Straf (Rottingslag) maatte først anvendes, naar Paamindelser eller andre Straffe havde viist sig frugtesløse, saa at det maatte antages, at den Paagjældende ikke uden ved legemlig Tugt lod sig holde i Lydighed og Orden. Den praktiske Forskjel mellem Correctionsretten og den arbitraire Straffemyndighed blev derhos udtalt i §§ 4 og 11, hvorefter den Undergivne ikke ved at begjære Sagen undersøgt og paakjendt ved Retten kunde hindre Correctionens Fuldbjydelse, hvorimod saadan Adgang var ham aaben, naar Straf var dicteret arbitrairt. Til Control blev det endelig indskærpet, at enhver en Jurisdictionshef underordnet Befalingsmand, der havde gjort Brug af den ham tillagte Straffemyndighed, skulde

gjøre nøiagtig Melding om Straffen og Forseelsens Beskaffenhed til hans Jurisdictionschef, og at der fra Jurisdictionerne skulde indsendes Straffelister tilligemed Maanedslisterne.

Soldatens fuldstændige Emancipation fra Klingen og Stokken lod ikke længe vente paa sig. Med en stærk Støtte i den offentlige Mening overvandt Kong Christian den Ottende de Hindringer, som Fordom og Vane hos den ældre Militairstand lagde i Veien for Emancipationen. Ved Parolbefalingen af 3die August 1846 bleve de menige Soldater fritagne for legemlige Røvelser, saalænge de ikke ved deres eget Forhold gjøre sig uværdige til denne Fritagelse, og der forudsættes i Parolbefalingen, at Friheden vil virke gavnlig paa Æresfølelsen, og at Befalingsmændene ville vide at behandle Soldaten saaledes, at han tilbørligen oplæres i Vaabnenes Brug og nøiagtig militair Pligtopfyldelse, uden at Anvendelse af legemlig Straf dertil bliver fornøden.

Alle Menige deles ifølge Parolbefalingen i 2 Classer og til første Classe henhøre Alle, saalænge de ikke ved Krigsretsdom ere blevne nedsatte i 2den Classe. Krigsretterne ere ikkun da beføiede til at dømme til Nedsættelse i de Meniges 2den Classe, naar den Paagjældende enten har forskyldt en Straf, der er strengere end 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød (og den Paagjældendes Brøde altsaa kun kan afsones ved et Tillæg af Rottingslag, idet Vand- og Brødsstraffens Maximum er 30 Dage) eller i Tjenestetiden har gjort sig skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Forbrydelse, saasom Tyveri, Bedrageri og Hæleri, eller forud i Tjenestetiden flere Gange, enten efter Dom eller af de foresatte Befalingsmænd, er bleven belagt med andre Straffe, og disse have viist sig saaledes frugtesløse, at Retten efter nøie Overvejelse af samtlige Omstændigheder antager, at den Paagjældende ikke uden ved legemlig Tugt lader sig holde i Lydighed og Orden.

Kun de, som ere nedsatte i de Meniges anden Classe, kunne ansees med legemlig Straf af Fugtel eller Rottingslag overeensstemmende med de for Menige i Almindelighed hidtil gjældende Regler, hvorimod for Fremtiden al legemlig Straf skal være uanvendelig med Hensyn til alle til Armeen henhørende Personer, som ikke ere nedsatte i denne Classe. En ganske enkelt Undtagelse finder dog Sted med Hensyn til unge Mennesker under 18 Aar, som af lægevidenskabelige Aarsager ikke bør belægges med Straf af Fængsel paa Vand og Brød.

De Menige, der, saalænge de staae i anden Classe, ikke under deres Tjenestetid maae bære noget Ordens- eller andet Hæderstegn, som derfor fratages dem, om de end ikke ganske forbryde samme, hvilket afgjøres efter de ældre Regler, maae aflægge den for Armeen reglementerede Cocarde og skulle istedenfor denne bære en liden Plade af Filt med en Snor omkring. De kunne derhos ikke være Gefreitere eller Medlemmer af nogen Krigsret, ligesom og Gardere af anden Classe ikke maae bruges til særdeles betroede Poster.

Vedkommende Jurisdictionschef kan imidlertid forsætte dem til 1ste Classe, naar de efter Nedsættelsen i det Mindste et halvt Aar af deres Tjenestetid have ført et dadelfrit Levnet. Heraf følger, at de, hvis Tjenestetiden udløber, inden de kunne hæves op i første Classe, eller deres Forhold iøvrigt ikke anbefaler dem dertil, ville blive permitterede eller dimitterede som Menige af anden Classe, og altsaa, naar de atter blive kaldte til Tjeneste, indtræde som Menige af den ringere Classe. Denne Omstændighed udøver dog, forsaavidt Nedsættelsen ikke er en Følge af en vanærende Forbrydelse, ingen Indflydelse paa deres borgerlige Stilling. Straf af Fugtel og Rottingslag, som kan blive den praktiske Virkning af Nedsættelsen, maa nemlig i Strenghed nærmest stilles i Classe med Fængsel paa Vand og Brød, men

denne sidste Straf henhører ikke til de vanærende, tværtimod hedder det i en ældre Forordning (Fdg. 6. Decbr. 1743 § 17) i Anledning af, at Bøder i Tilfælde af Uformuenhed skulde afsones med Straf paa Kroppen (∴ Fængsel paa Vand og Brød), at »da Uformuenhed ikke bestaaer i Nogens egen Villie og derfor ikke bør lægges Nogen til moralsk Feil eller Last, forbydes under Straf at bebreide eller forekaste Nogen, at han ikke har kunnet udrede de ham for ærlig Sag idømte Bøder, og derfor har maattet afsone dem paa Kroppen«. Straffene ere i det Hele taget, hvor Lovene ikke udtrykkelig bestemme, at de skulle have Agtelsens Fortabelse eller Forringelse til Følge, en mindre paalidelig Maalestok for Personens Foragtelighed, idet de nemlig ofte bestemmes med særligt Hensyn til en Handlings Farlighed for den almindelige Retsorden og Sikkerhed; og dette Moment fremtræder navnlig i Militairforholdene, hvor en Lunkenhed eller Svaghed i Pligtopfyldelsen, der ikke vilde ændses synderligt i borgerlige Forhold, kan medføre de allerfarligste Følger for Krigsmagten. Ihvorvel saaledes idømt Straf af 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød i Forbindelse med 150 Rottingslag æquivalerer flere Aars offentligt Arbeide, vilde dog den Paagjældende, der i Henhold til denne Straf var nedsat i de Meniges anden Classe og som saadan dimitteret, kunne indtræde i de fleste borgerlige Stillinger som en pletfri Mand, hvis den militaire Forbrydelse, hvorfor Straffen har været tilkjendt, henhørte til ovennævnte Art.

Saaledes som Soldatens rettlige Stilling blev ordnet ved de nu gennemgaaede Parolfbefalinger, der i Fredstid udgjøre den nugjældende Ret i denne Henseende, blev han fuldstændig emanciperet. Dog undergik i Anledning af Felittogets Aabning i 1848 den Regel, at Nedsættelse i de Meniges anden Classe krævede en Retsdom, en Modification, derved, at der i Felten og beleiret Fæstning meddeelt Jurisdiction schefer og dem, der have

lige Straffemyndighed, navnlig den Høistbefalende for Armeeecorpsset i Felten, Beføielse til arbitrairt at nedsætte Individuer i de Meniges 2den Classe under de Betingelser, der indeholdes i allerhøieste Parolbefaling af 3. Aug. 1846 § 2 Nr. 3, eller naar de Paagjældende forud i deres Tjenestetid flere Gange, efter Dom eller arbitrairt, ere blevne belagte med andre Straffe, og disse have viist sig saaledes frugtesløse, at det maa antages, at de kun ved legemlig Tugt lade sig holde i Lydighed og Orden, og den Recurs til Krigsretterne, for at faae den arbitraire Afgjørelses Lovlighed nøiagtigere prøvet, som i Fredstid ellers indrømmes de Undergivne, er ligeledes i Felten og beleiret Fæstning betaget dem ogsaa med Hensyn til den her omhandlede Nedsættelse, saa at de kun ere henviste til efter de almindelige Regler om Klager over Foresatte at føre Klage over Nedsættelsen, hvis de ansee sig forurettede; see Kgl. Resol. af 4. April 1848 §§ 6 og 10 i Krigsministeriets Circulaire af Sde næstefter.

Vi forlade nu Rækken af de Reformer, der til 1848 ere indførte i Landetaten, og, naar vi da spørge, hvilke Reformer der til Begyndelsen af det nævnte Aar vare indførte i Søetaten, maa det indrømmes, at Tilstanden her omtrent var den samme som i 1752 og 1756, da Artikelsbrevene for Sø- og Landtjenesten emanerede. I disse ere, som oven anført, Straffene med Kat og Tamp de fremtrædende. Katten er en Svøbe af Tougværk med 9 eller flere Ender, hvorpaa der er Knuder; Tampen en 24 Tommer lang, utjæret Tougende af $1\frac{1}{4}$ Tommes Tykkelse i Omfang, taklet for Enden med flint Seilgarn. Straf af Kat, der i Krigsartikelsbrevene forekommer, deels ene, saasom i Landkrigsartiklerne 632, 657—9, 669, 679, 684, 699, og navnlig ved gjentagen Forbrydelse, naar Straf af Tamp er paabuden for Forbrydelsen, forhen begaaet, deels i Forening med andre Straffe, f. Ex. Vand og Brød, offentligt Arbeide og Halshugning, kan tildeles i et Antal fra

27 til 150 Slag, nemlig enten 27 paa eengang, eller 81 (3 Gange 27) eller 150, i tre paa hinanden følgende Dage, 27 eller 50 Slag daglig, hvorimod der i Krigsartiklerne ingen udtrykkelig Bemyndigelse gives Krigsretterne til at idømme 54 (2 Gange 27) Slag eller 50 eller 100 Slag. Imidlertid kan det mærkes, at en yngre Placat af 17de Mai 1805 om Straffen for dem af Søetatens Mandskab ved Divisionerne og Tøihuscompagniet, som ere forfømmelige i Tjenesten, blandt andre Straffe nævner 54 Slag af Kat; men noget saadant Tal findes, som forhen anført, ikke i Krigsartikelsbrevens Capitler om Forseelser mod Skik og Orden; jfr. Søkrigsartikelsbrevens Tit. LIII. §§ 538, 540, 628, 639, Landkrigsartikelsbrevens Tit. L. 590, 591, 592, 599, 602, 603, 609, 613, 615, 616, 618, 621, 629, 630, 632, 639, 642, 643, 647, 651, 657, 658, 659, 669, 673, 685, 699. Straf af Tamp, der ligeledes forekommer dels som selvstændig Straf, dels i Forbindelse med andre Straffe, kan efter Landkrigsartikelsbrevet dicteres i et Antal af 27 Slag (saasom efter Artt. 613, 643, 654, 681, 682, 695, 699) eller 50 Slag (Artt. 644, 648, 649, 670, 696, 697) eller 81 Slag, 27 Slag daglig (Artt. 645, 646—48, 658, 661, 666, 681, 682) eller 150 Slag, 50 Slag daglig (Artt. 602, 613, 643, 646—48, 657—59, 661, 681—82); og efter Søkrigsartikelsbrevet med 81 Slag (Artt. 564, 581, 597, 619, 625) eller med visse Slag over 27 indtil 3 Gange 27 (Artt. 204, jfrt. med Artt. 534—35, 556—57, 562—63, 568, 585, 597, 636). I Søkrigsartikelsbrevet nævnes altsaa hverken 50 eller 2 Gange 27, eller 150 Slag. Nu medfører vel Ordbetydningen i den 204 Søkrigsartikel, hvorefter Skibschefen arbitrairt kan tilkjende visse Slag over 27 til 3 Gange 27, at han maa kunne tilkjende et vilkaarligt Antal mellem dette Minimum og Maximum; men, da der, naar Sagen efter sin Beskaffenhed skal afgjøres ved Krigsret, ikke er givet Retten noget saadant friere Valg, er den uden Tvivl nødt til strengt

at holde sig til Straffequanta i de enkelte Artikler, som omhandle den Forseelse eller Forbrydelse, der er undergivet Paakjendelse. Forsaaavidt der i Krigsartiklerne tales om forskjellige Slags Tamp og om at bankes for Kanonen, kan mærkes, at der nu kun bruges een Slags Tamp af den ovennævnte Art, og at saavel Katning som Tampning inden Skibsborde skal skee til Masten (Kgl. Resolution 15. Marts 1793) eller Spillet eller en af Vantleiderne. Om Qvindfolkets Afstraffelse med de fine Katte (Landkriksart. 691) bortfalder ethvert Spørgsmaal, efterat Etatens Jurisdiction over Fruentimmer er ophørt. Derimod kan endnu erindres en flere Steder i Søkrigsartiklerne for visse grove Forbrydelser fastsat Straf: at hudstryges ved Bøddelen med 27 eller 3 Gange 27 Slag af Koste (537—38, 552, 633). Krumslutningsstraffen, der ogsaa omhandles i Artikelsbrevene, skal derimod forbigaaes her, da den, skjøndt den medfører Lidelser for Legemet, dog i det Væsentlige er en Frihedsstraf (en negativ Fængselsstraf). Som yngre Lovbestemmelser, der fastsætte 50 Slag Tamp, noteres: Placat af 9. Febr. 1810 om de Forsømmelige blandt Haandværksstokkens Mandskab, § 2 i Slutningen, og Kgl. Resolution 21. Decbr. 1813 Punct 3. Da Landkriksartikelsbrevet, skjøndt yngre end Fdg. 27. Juli 1742, dog ikke kan antages at have ophævet Forordningens Straffebestemmelse i § 2 (jfr. Landkriksart. 782) haves her et Exempel paa 200 Slag Tamp, hvilken Straf er sat lige med 8 Gange Spidsrodsløben.

Med Hensyn til de omhandlede legemlige Straffes indbyrdes Forhold kan det med Føie antages, at Straf af Kat af Lovgiveren ansees for en større Straf end de høieste Straffe med Tamp; vi kunne som Hjemmel for denne Paastand saaledes blot nævne Landkriksartiklerne 657 og 659, hvorefter den Paagjældende for de der anførte Forseelser, første Gang begaaede, skal straffes med 150 Slag Tamp, men anden Gang kattes med 27 Slag. Da nu 200 Slag Tamp i

Fdg. af 27. Juli 1742 er sat lige med 8 Gange Spidsrod, der svarer til 6 Gange 5 Dages strengt Fængsel paa Vand og Brød, komme vi gjennem disse Forsætninger endvidere til den Slutning, at 27 Slag Kat er en haardere Straf end den strengeste Vand- og Brødsstraf, og altsaa maa sættes i Lighed med henved eet Aars offentligt Arbeide. Men et veiledende Princip savnes dog i denne Retning. Fornævnte Placat af 17. Mai 1805 § 3, som sætter Straffen for den, der 2den Gang fældes ved Retten for Udeblivelse fra Arbeidet, til 27—54 Slag Kat, bestemmer vel Straffen for tredie Gang Forseelse til Arbeide i Forbedringshuset, hvilket kunde synes at stemme med den angivne Slutning; men, da den ældre Placat af 23. Septbr. 1796, hvortil der henvises, begrænder Straffen fra 3 Maaneder til 1 Aar, og Forordningen af 12. Juni 1816 § 5 har formildet de ældre Straffe af 6 Maaneders offentligt Arbeide og derunder til Fængsel paa Vand og Brød, vil altsaa den, der skal dømmes tredie Gang for Udeblivelse, kunne afsone sin Brøde med Fængsel paa Vand og Brød, uagtet han 2den Gang har været dømt til en Katstraf, 27 eller 54 Slag, uagtet denne efter det Ovenanførte æquivalerer en længere Tids offentligt Arbeide. Større Anomali frembyder Betragtningen af andre Lovsteder. Kgl. Resolution af 26. Octbr. 1792 bestemmer, at alle den combinerede Rets Domme, ved hvilke Nogen dømmes til større Straf end at tampes med 50 Slag, eller at kattes med 27 Slag, uden Undtagelse, indtil videre, skulle indsendes til Generalauditoriatets Revision for efter Omstændighederne at forelægges enten Kongen eller Admiralitets- og Commissariatscollegiet til Resolution. Under 25. April 1836 har Collegiet endvidere tilskrevet Retten, at »for Fremtiden, indtil videre, skulle saadanne Domme, hvorved Nogen idømmes større Straf end Fængsel paa Vand og Brød i 4 Dage, Hensættelse i Cachotten i 4 Dage eller i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 8 Dage, forinden de aflæses, tilstilles Generalauditeuren, for med

hans Betænkning at forelægges Collegiet. Ved disse Bestemmelser ere nemlig, med Hensyn til Rettens Myndighed til at dømme uden Revision, Straffene af 50 Slag Tamp, 27 Slag Kat, 4 Dages Fængsel paa Vand og Brød eller i Cachot satte paa lige Linie. Ifølge Kgl. Resolution af 26. Febr. 1852 skulle fremdeles Domme, hvorved Nogen idømmes Arbeidsstraf, forinden de fuldbyrdes, forelægges Kongen til Resolution, hvoraf kan udledes, at Sager, hvori de Tiltalte ere idømte Katstraf, endog i dennes høieste Grader, ere betragtede som mindre vigtige. Dog svækkes dette sidste Argument derved, at Katstraffen i en Række af Aar ikke er bragt i Anvendelse, hvilket kan forklare, at man ved Resolutionens Affattelse ikke har anseet det fornødent at medtage nærmere Forskrifter om denne Straf. Sammenstillingen af 50 Slag Tamp med 4 Dages Fængsel paa Vand og Brød harmonerer heller ikke ret vel med hiin ældre Fdg. af 1742, hvorved 200 Slag Tamp er sat lige med 8 Gange Spidsrod, der efter Pbf. 17. Octbr. 1836 svarer til 30 Dages strengt Fængsel paa Vand og Brød; men det maa dog herved erindres, at hiin Skrivelse af 25. April 1836 til Retten er ældre end Parolbefalingen og altsaa ikke har kunnet tage noget Hensyn til denne, hvortil kommer, at Collegiet (senere Marineministeriet), der kan udøve Benaadningsret i alle Sager, hvori Kongen ikke selv har forbeholdt sig denne, af Humanitets Hensyn, ad Remissionsveien kan have villet bringe en større Regelmæssighed ind i det militaire Straffesystem, end det paa Grund af Lovens Ufuldstændighed har været muligt for den combinerede Ret, der væsentlig maa tage Beslutninger efter retlige Hensyn.

De corporlige Straffe, der ere paabudne i Krigsartiklerne og de til dem sig sluttende Anordninger, taale ikke at bedømmes efter vor Tids Anskuelse, men ville efter disse vække ufordeelagtige Forestillinger om det Humanitets- og Culturtrin, hvorpaa Overmænd og Under-

givne have befundet sig i Midten af det 18de Aarhundrede. Noget lader sig dog anføre til Forsvar for den Strenghed, der raader i Søkrigsartikelsbrevet. Det kan forstaaes, at den befalende Classe, der i Antal er en forsvindende Størrelse ligeoverfor den adlydende, under overordentlige Tilfælde, som letteligen kunne indtræde i rum Sø, endog udenfor egentlig Havsnød eller Action, maa være forsynet med en tilsvarende Straffemyndighed, og at en saadan Myndighed i Haanden paa en Høistbefalende, som er i Besiddelse af en til hans Stillings Vigtighed svarende Dygtighed og Hæderlighed, som oftest vil virke tilstrækkeligt ved sin blotte Tilværelse; men saadanne Betragtninger passe ikke for Landkrigsartiklerne eller Landtjenesten ved Søetaten. I Landmilitairetaten, der som foranført er gaaet frem i reformerende Retning, have ikke faa Vanskeligheder været at overvinde, deels fordi slet Opførsel i Almindelighed ikke aabnede de Foresatte Adgang til ved Afsked at skille sig ved hvervede Individuer, førend den var constateret ved Domme, som gjorde de Paagjældende uværdige til længere at tjene i Armeen, deels fordi Tjenesten i denne Etat størstedelen er reen militair. I Landtjenesten i Søetaten have derimod saadanne Vanskeligheder i det Hele ikke været tilstede, som kunde gjøre det nødvendigt at holde fast ved legemlige Straffe. Landkrigsartiklerne 345 og 366, Præmisserne til Pl. 18. Mai 1780 og kgl. Resol. 14. Decbr. 1813 udvise nemlig, at Holmens Chef har havt Adgang og Collegiet Myndighed til at afskedige Personer for Ubrugbarhed, uagtet de hverken kunde casseres ved Dom eller havde paadraget sig Straffe, der vare uforenelige med en fortsat Tjeneste. I kongel. Resolution af 16. Fbr. 1856, indeholdende Reglement for Underclasserne af Søetatens faste Mandskab, § 32, forbeholdes det endvidere Ministeriet til enhver Tid at kunne afskedige den, hvis Mangel paa Duelighed eller Opførsel gjør ham uskikket til at blive i Tjenesten, efter

Omstændighederne enten strax eller med nogen Tids Varsel. Dertil kommer, at Tjenesten til Lands for en stor Deel ikke er militair. Holmens faste Mandskab har udgjort henved 1800 Mand. Med Fradrag af Artilleri-corpsset og Matroscorpsset, tilsammen omtrent 440 Mand, udføres af det øvrige Mandskab, navnlig det 1000 Mand stærke Haandværkercorps, de samme Arbeider, som paa private Skibsværfter og i private Maskin- og andre Værksteder. At lade denne hele Haandværkerklasse baaede i Arbeidstiden og udenfor denne vedblivende staae under Tampen, har noget særdeles Anstødeligt ved sig. (Endog for det simpleste Tyende ophører Huustugten med det opnaaede 18 Aar, see Lov 1. Mai 1854 § 27). Uagtet den endnu henhører til Holmens saakaldte faste Stok, ere dog de Baand, der i ældre Tid knyttede den til Holmen og Flaaden, efterhaanden løsnede, idet Capitulationstiden er forkortet og Adgangen til gjensidig at hæve Forholdet lettet, og dermed maa fremkaldes en almindelig Attraa hos Classen, der mere føler sig som civil end som militair, til, hvad dens Retsstilling i det Hele angaaer, at dele Vilkaar med dens øvrige Medborgere. Endelig antager Søetaten ogsaa i sin Tjeneste Accordarbeidere og Dagleiere, og det skjønnes ikke rettere, end at ogsaa disse, saalænge de ere i saadan Tjeneste, maae være Krigsartikelsbrevet undergivne, hvilket gjør Bibeholdelsen af legemlige Straffe saa meget mere mislig. Ifølge Krigsartiklerne, Fdg. 15. Juni 1771 § 4, Pl. 10 Juni 1778 og Fdg. 24. Mai 1793 skulle nemlig alle i Søetatens Tjeneste staaende Betjente tiltales og dømmes ved den combinerede Ret i Sager, som vedkomme eller reise sig af deres Bestillinger eller Embeders Førelse, det er i alle Tjenestesager, navnlig Forseelser udøvede under Tjenesten. Nu kan det vel siges, at Stilling som Accordarbeider (eller Dagleier) ikke er noget Embede, men der er dog ikke tilstrækkelig Anledning til stærkt at betone dette Ord, da denne Classe

udfører omtrent samme Tjeneste som de faste Arbeidere, og den successive Forkortelse af Capitulationstiden har gjort Grænsen mellem den faste og ikke faste Afdeling meget svag. At der i bemeldte Forordning ikke er taget videre Hensyn til Maaden, hvorpaa Betjentenes Antagelse skeer, sees af en paafølgende Bestemmelse i Fdg.s § 3, hvorefter ikke alene de skulle ansees som civile Betjente, som ere forsynede med kongelig Bestalling, men og saadanne, som ere antagne, enten af Collegiet (nu Marineministeriet) eller Andre, som dertil ere bemyndigede.

Det kan her være af Interesse at forsøge en Fremstilling af de Momenter, som have gjort det muligt, at denne Tingenes Stilling tilsyneladende er bleven saa uberørt af Nutidens Tænkemaade. Først maa da nævnes Vanskeligheden ved at paapege passende Straffe, som kunne træde i Stedet for de legemlige. Fængselsstraffene, navnlig Fængsel paa Vand og Brød, have, naar de udholdes i flere Dage, stor Indflydelse paa Legemets Kræfter og gjøre den Afstraffede mindre skikket til legemligt Arbeide, især til Søes, saasom ved Takling og til Veirs. Da dernæst den, som holdes i Fængsel, medens Straffen varer, aldeles unddrages Tjenesten, maa denne enten forrettes af andre dertil leiede Folk, hvilket medfører forøgede Udgifter, eller, naar saadanne Folk ikke kunne faaes, navnlig i rum Sø, falde som en Byrde paa den Deel af Mandskabet, der gjør sin Pligt. Localiteterne inden Skibsborde frembyde andre Vanskeligheder, da det indskrænkede Rum ofte ikke levner Plads til hensigtsmæssige Arrester, og den Fængslede vil derfor komme til at lide utilbørligt ved Mangel paa Luft og Lys og ved Veirligets Indvirkning. Omvendt vilde bekvemme Arrester, hvor saadanne undtagelsesviis kunde have, opmuntre den Doyne og mindre Ærekyære til at paadrage sig saadanne Arreststraffe, der fritage ham for at udføre haardt og farefuldt Arbeide. Man har af alt dette uddraget den Slutning, at legemlig Straf er den, som fyldestgjør de vigtigste Fordringer til det mili-

taire Straffesystem, fordi den baade er saa følelig, at den kan afskrække, og saa kortvarig, at den ikke indvirker hemmende paa Tjenesteplichten. Flere Omstændigheder have bidraget til, at den Uvillie, som efterhaanden havde udviklet sig mod Anvendelsen af legemlig Straf i Landetaten, ikke i den Grad kom til Orde med Hensyn til Søetaten. Det kan her erindres, at Afstraffelsen ikke, saaledes som Tilfældet var med Spidsrodsløben, udførtes af den Skyldiges Kammerater. Derhos blev allerede ved den kgl. Resolution af 15. Marts 1793 truffet hensigtsmæssige Foranstaltninger til at forhindre skadelig Virkning paa Sundheden ved Udførelsen af de legemlige Revselse, navnlig dermed, at der paa Pælen, hvortil den Strafskyldige ombindes med en bred Rem om Hofterne, skal placeres en med Halm eller plydset Værk udstoppet Sæk i Længde af en Karls Høide og i saa stort Omfang, at den Paagjældende i en horizontal Stilling kan omspænde samme og med Fødderne naae Jorden, at Slagene skulle anbringes paa Midten af Ryggen og Skulderbladene, men ikke paa Siderne eller det Tynde af Lemmerne, og saa langsomt, at de levne Tid til at drage tilbørlig Aande mellem hvert Slag, endelig at al legemlig Revselse til Kanonen ophævedes. Mulige Misbrug af Myndighed have heller ikke saa let kunnet komme til almindelig Kundskab, da Tjenesten i Søetaten ikke saaledes er udført for Alles Øine, som i Landetaten, hvor Indøvelse af Recruiter er foregaaet paa Nørrefælled, og stedfundne Misbrug af Stokken idelig have været Gjenstand for Anker i Pressen og fremkaldt en offentlig Mening mod Pryglesystemet, anvendt paa Soldaterne. Søetatens faste Mandskab har derimod udgjort som en lille Coloni for sig i Nyboder, afsondret fra det øvrige Samfund og, i det mindste efter egen Formening, hævet over de Classer i dette, hvormed det efter Stilling og Beskjæftigelse nærmest maatte stilles paa Linie. Hvad der for dette Mandskab har været anordnet ved Foran-

staltning af de Foresatte, hvem de skyldte en sorgfri Tilværelse, Pleie og Forsørgelse i Sygdom og Alderdom, Opdragelse og Antagelse af Sønnerne i Fædrenes Fag, har været anseet for rigtigt og billigt, og Individerne have derfor ikke fundet noget Ydmygende, hverken for den Enkelte eller for Standen, i Anvendelse af legemlige Revselse, ligesom det har været dem ligegyldigt, hvorledes denne Straffemethode er betragtet af Udenforstaaende. Det er interessant at lægge Mærke til, hvorledes denne Synsmaade f. Ex. afspeiler sig i Terminologien i Krigsartikelsbrevene. Den arbitraire Afgjørelse af Jurisdictionsscheferne kaldes *Revselse*, og, naar den Paagjældende ikke kan forbedres ved *Revselse*, først da skal han straffes ved *Rettens Dom*. Paa denne Maade hændes det vel stundom, at den Paagjældende, navnlig ved Udeblivelse fra Arbeide, først har faaet *Tamp* som *Revselse*, og senere, naar han vedblivende har forsømt Tjenesten, paany har faaet *Tamp* som *Straf*. Men dette har man ikke taget saa nøie; de første *Tamp* have kun været betragtede som en *Opmuntring*; jfr. *Placat* 17. Mai 1805 § 4. Vel kalde Lovene ogsaa Landets Sønner i Almindelighed til Søetatens Tjeneste; men deres *Tal* er dog i *Fredstid* forholdsviis ringe; de blive kun benyttede til enkelte *Søtogter*, og de flinke af dem ville vist bevidne, at de ombord i de kongelige Skibe have nydt en god og human *Behandling*. Saavidt erindres, anvendte den slesvigholsteenske *Agitation* for en Snees Aar tilbage især *Pryglesystemet* i Armeen som en mægtig *Løftestang* for *Opløsningsforsøgene* under *Henviisning* til de tydske Staters *Armeer*, hvor *Stokken* var afskaffet, medens de holsteenske *Brødre* sukkede under danske *Befalingsmænds Regimente*, hvorimod *Tampen* ikke saa stadigt er brugt som *Agitationsmiddel*.

Saaledes forblev da *Alt* i Søetaten omtrent ved det Gamle, indtil *Oprøret* udbrød i Hertugdømmerne. I 1841 havde vel *Forhandlinger* fundet *Sted* om *Formildelse* af

Søetatens Straffelove og Udvidelse til samme af Forordningerne af 11. April 1840 angaaende Straffen for Tyveri m. v. og af 15. April s. A. om Straffen for falsk Vidnesbyrd; men disse havde ikke ført til noget Resultat. Endeel udarbejdede Instructioner og Reglementer for Tjenesten paa de kongelige Skibe bleve derimod i 1849 trykte som Manuscript efter Marineministerens Befaling og medgivne Skibscheferne til Prøvelse. Blandt disse findes et Reglement for Anvendelsen af Disciplinarstraffe (saadanne, som uden Krigsretsdøm tilfindes Nogen af hans militaire Befalingsmænd). Dette Reglement har gjort adskillige Forandringer i den ved Søkrigsartiklerne hjemlede arbitraire Myndighed. Søkrigsartikelsbrevet hjemlede ikke Skibs-Chefen Myndighed til at overdrage den ham tilstaaede Ret til at dictere arbitraire Straffe hverken til de ham undergivne Officerer eller ringere Befalingsmænd. Efter Reglementets § 2 Nr. 2 kan han overdrage Næstcommanderende en vis begrændset Straffemyndighed, saasom til Indskrænkning i Fritid og Forøgelse af Arbejde, Nægtelse af Landlov og Inddragelse af de ordinaire Rationer af Drikkevarer. I Reglementets § 4 opregnes Straffene, hvoraf flere ikke findes i Søkrigsartikel 204; som nye Straffe nævnes: Arrest til Skibet, Kammer-Arrest, som Chefen endog kan dictere Officerer (§ 12 Nr. 1) og Cachot-Arrest, Nedsættelse i Strafferoden; endelig maa mærkes en betydelig Nedsættelse i Retten til at dictere de i Strafferoden Nedsatte Tamp, idet Maximum af Slagenes Antal er fastsat til 27, medens Tallet efter Søkrigsartikel 204 gik fra over 27 til 81 Slag. Der er fremført stærke Tvivl om Ministeriets Bemyndigelse til uden Lovgivningsmagts Sanction i Form af et Reglement at modificere Straffesystemet og tildeels lægge Myndigheden til at straffe over i andre Hænder end dem, hvori de efter Søkrigsartiklerne hvile. Det turde blive noget vanskeligt at imødegaae og tilintetgjøre disse Tvivl. Det vil derfor

være mere lønnende at forsøge at paavise, at det Nye enten er uskadeligt, eller ikke behøver at benyttes. Dette Sidste sigter især til Bestemmelsen om Overdragelse af endeel af Straffemyndigheden. Her kan man spørge, hvortil denne Overdragelse? Naar Chefen, saasnart Skibet er lagt ud fra Værftet, ikke nogen Nat maa ligge fra Borde, naar han ikke maa fjerne sig langt fra Skibet og skal efterlade Forholdsordrer, som sætte Næstcommanderende i Stand til hurtig at bringe ham tilstede, er Chefen jo saa at sige altid tilstede. Hvis Chefen derimod bliver ude af Stand til selv at commandere enten paa Grund af Sygdom eller lovlig Fraværelse, fører Næstcommanderende for den Tid Commandoen som Interimschef, og han er da, som saadan, tillige Indehaver af den hele Straffemyndighed. Skulde der under Chefens kortvarige Fraværelse indtræde for Disciplinen betænkelige Tilfælde, har derhos ikke alene Næstcommanderende, men enhver Høistbefalende ombord Myndighed til at benytte ikke blot Tampen, men alvorligere Midler, naar disse ere nødvendige til at gjenoprette Lydighed og Orden; thi i saadanne Tilfælde handler han ikke i Kraft af nogen Myndighed til at straffe, men af de almindelige Regler om Nøds- og Nødværgesret. Til det uskadelige Nye maa henregnes Indskrænkningen af legemlige Straffe. Naar den øverste Søkrigsbestyrelse først har overbeviist sig om Nødvendigheden af at indskrænke disse Straffe, kunde Reformen ikke være foretagen med større Lempe. Til Nedsættelse i Strafferoden udfordres end ikke, saaledes som det er nødvendigt i Landetaten ved Nedsættelse i de Meniges anden Classe, at andre Straffe forgjæves have været forsøgte, inden Nedsættelse maa finde Sted; Chefen har det saaledes i sin Magt at nedsætte ved første Forseelse. Forsaavidt Myndigheden er indskrænket til at dictere indtil 27 Slag Tamp,¹ er der neppe indløbet alvorlige Klager fra Skibscheferne over, at denne

Formildelse har slappet Disciplinen ombord eller gjort en hyppigere Nedsættelse af Krigsret nødvendig.

For Jurisdictionscheferne i Land ere ingen nye Reglementer trykte til Prøve. Derimod udarbejdedes i 1850 af den nuværende Generalauditeur for Søetaten, Geheimeconferentsraad Koefoed: Udkast til Disciplinarlov for den danske Søkrigsmagt, omfattende Tjenesten til Søes og Lands; et Udkast, som i det Væsentlige slutter sig til et saadant Udkast for Landkrigsmagten af den nuværende Generalauditeur for Landetaten, Dr. juris A. W. Scheel.

Den dømmende Myndighed i Straffesager, forsaaavidt den beroer hos den faste sømilitaire Domstol tillands, Søetatens combinerede Ret, er, som oftere antydet, heller ikke tildeelt noget nyt tidssvarende Straffesystem. Men sidstnævnte Generalauditeur Scheel, en af Danmarks skarpsindigste Jurister, som dertil er militairt opdragen og har begyndt sin virksomme Løbebane som Officeer i Landetaten, har allerede i 1849—50 udarbejdet et Udkast til Straffelov for den danske Krigsmagt, omsluttende baade Land- og Søkrigsmagten, under Medvirkning af Søetatens Generalauditeur. Dertil er udarbejdet Udkast til en særskilt Rettergangslov for Landkrigsmagten af Scheel og et lignende Udkast for Søetaten af Koefoed. Til disse Udkast slutter sig endelig et Udkast til en lille Lov, indeholdende enkelte Bestemmelser i Anledning af de nye Straffelove, Rettergangslove og Disciplinarlove for Krigsmagten. Disse forskjellige Udkast have været afgivne til Landstinget, og derfra til en Comitee, hvor de ere gaaede til Hvile uden at være komne under Behandling i Salen eller senere have banet sig Vei til Rigsraadet.

Den factiske Tilstand tillands er dog under alle disse Uheld beroligende. Jurisdictionscheferne udøve den arbitraire Straffemyndighed med stort Maadehold, og den combinerede Ret, dens militaire Bestanddeel ikke mindre end dens juridiske, har arbejdet mod det

Maal at gjøre Krigsartikelsbrevet saa uvirksomt som muligt. Straffelovene kunne ikke virke ved sig selv, men skulle sættes i Gang af Øvrighed og Dommere; saare de disses naturlige Retsfølelse, vil det altid spores ved deres Udøvelse. Hvor Lovenes Bud have været saa klare og bestemte, at Dommerne ikke have kunnet tilsidesætte dem, er den øverste administrative Myndighed traadt til. Hertil sigte hine foranførte Bestemmelser, hvorefter endog forholdsviis ubetydelige Sager skulle indsendes til Ministeriet gennem Generalauditoriatet for at give hiint Adgang til at udøve Formildelsesret, eller med andre Ord, bøde paa den ufuldkomne Lovgivning. I denne Retning har den nuværende Generalauditeur virket med meget Held. Følgen af alt dette har været, at Katstraffen, der er saa fremtrædende i Landkriksartikelsbrevet, er gaaet af Brug; og Tampstraffen fuldbyrdes næsten aldrig udover de 2 Gange 27 Slag. De ved combineret Ret førte Straffelister ville kunne oplyse, hvorledes de af Retten tilkjendte Tampstraffe, især siden 1854, gradeviis ere aftagne.

Men ved denne factiske Tilstand bør hverken de Autoriteter, der skulle vaage over de militaire Love eller bringe dem i Anvendelse, eller de dem undergivne Individuer, eller Folket i det Hele lade sig tilfredsstille. Det er Regjeringens og Lovgivningens Sag, ihukommende at »med Lov skal man Land bygge«, gennem Lovenes hensigtsmæssige Reform at holde Skridt med Tidens Udvikling, at lede og styrke den almindelige Retsbevidsthed. Den bør ikke bringe Dommerne i Conflict med denne Bevidsthed, hvilket ikke kan undgaaes, naar de, følgende deres Dommerpligt, udtale Lovenes forældede Retsanskuelser, og Øvrigheden, eller her Ministeriet, bør ikke under den villedende Benaevnelse af en Formildelses- eller Benaadningsact idelig rette paa Dommenes Resultater, hvorved det for den Uindviede faaer Udseendet af, at Dommerne hverken kunne eller

ville opfylde deres Kald, men maae være en stadig Control undergivne. Folket og dets Repræsentanter maae derfor søge den Vaklen og Vilkaarlighed hævet, som følger med en mangelfuld Retstilstand, hvor selve Lovene ikke indeholde Værn mod Bevarelsen af de vigtigste Retsgoder.

Det var som forhen berørt en Agitation i Hertugdømmerne, der gav Stødet til en omfattende Reform i Landmilitairetatens Straffesystem, det er fremdeles Forholdet til Hertugdømmerne (Holsteen og Lauenborg), der nu træder hemmende i Veien for en, begge Etater omfattende, videre gaaende Reform. Den herhenhørende Lovgivning er nemlig som bekjendt et Fællesanliggende og som saadant underlagt Rigsraadet. Da de ovennævnte Lovudkast af Regjeringen tilstilledes Landstinget, var endnu ikke Forfatningsloven for det danske Monarchies Fælledsanliggender af 2. October 1855 emaneret, jfr. Grundlovsbestemmelse af 25. August 1855 (om Indskrænkning af Grundloven af 5. Juni 1849) § 2. I 1855 afløste altsaa Rigsraadet Rigsdagen som den Lovgivningsmagt, der skulde tage Beslutninger om den her omhandlede Lovgivning (Fællesforfatningens §§ 21, 22). Men, forinden Ministeriet havde fundet Leilighed til at bringe Udkastene ind for Raadet, har det paa Grund af den tyske Forbundsbeslutning af 11. Februar 1858, hvorved Fællesforfatningsloven er erklæret ikke at bestaae i forfatningsmæssig Virksomhed, forsaavidt den skal finde Anvendelse paa Hertugdømmerne Holsteen og Lauenborg, maattet ophæve Forfatningsloven for de nævnte til det tyske Forbund hørende Hertugdømmer, Kgl. Kundgjørelse af 6. November 1858. Bekjendte Begivenheder bringes her i Erindring for at sætte under Overveielse, hvilken Indflydelse disse bør udøve paa de omhandlede Forhold. Det kan da først siges, at, naar Marineministeriet i 1849 fandt sig bemyndiget til at befale Indskrænkning i Anvendelsen af legemlig Straf, for-

saavidt den blev dicteret af Skibscheferne arbitrært ombord i de kongelige Skibe, maa Ministeriet ogsaa ansee sig bemyndiget til paa en lignende Maade at indskrænke eller ophæve legemlig Straf, forsaavidt den kan anvendes arbitrært af Chefen for de kgl. Værfter. Det fortjener dog vistnok Anerkjendelse, at Ministeriet foretrækker at omgaaes varsomt med Forfatningen, for at vise den paapegede Conseqvents. Derimod maatte Udkast til en Lov, hvorved de legemlige Straffe af Kat og Tamp i Søetaten dels ophævedes, dels indskrænkedes og substitueredes med Fængselsstraffe (simpelt Fængsel, mørkt Fængsel, Fængsel paa Vand og Brød), kunne ventes at blive vedtaget i Rigsraadet. Formelle Indsigelser mod Vedtagelsen af en saadan Lov ville ikke udeblive, men de ville fjernes ved Majoritetens sunde Sands, naar Udkastets enkelte Bestemmelser blive hensigtsmæssige og indskrænkede til hvad der under alle Omstændigheder maatte ansees for at være nødvendigt. Et Skridt fremad vilde være naaet, hvis Tampen kunde blive afskaffet ved Landtjenesten. Baandet, som knytter Haandværkerafdelingerne til Etaten, bliver efterhaanden saa løst, at Tampen ikke bør bibeholdes, naar Haandværkerne med Lethed kunne afskediges. Skulde det ansees nødvendigt at beholde den med Hensyn til det øvrige forholdsviis ringe Antal faste Mandskab, maatte Reglerne for dets Vedkommende ordnes som i Landetaten ved Indførelsen af 2 Classer Menige. For Søjtenestens Vedkommende kunde foretages en Revision af det for Tjenesten i de kongelige Skibe som Manuscript i 1849 trykte Reglement. Mod en saadan Lov synes saameget mindre at kunne reises begrundede Indvendinger, som der neppe findes Holstenere eller Lauenborgere mellem Søetatens faste Mandskab, og de Udskrivningslove til Søkrigstjenesten, som under Mellemtilstanden ville blive Rigsraadet forelagte til Vedtagelse, alene ville omfatte Kongeriget og Hertugdømmet Slesvig.

Kjøbenhavn, den 27de August 1862.

O. A.

Fremmede Mariner.

Sverrig.

I det første Afsnit af Artiklen om »de skandinaviske Mariner« omtalte vi — 1ste Hefte, Side 9—10 — at den svenske Regjering, efterat Flaadens Tilstand i Carlskrona og Stockholm var bleven undersøgt af to forskjellige Commissioner, agtede at nedsætte en Central-Marinecomitee i Stockholm, for af denne at modtage Forslag om den svenske Flaades Forbedring og Søforsvarets Ordning i det Hele taget. Comiteen modtog allerhøieste Udnævnelse under 5te Juli 1861 og kom til at bestaae af følgende Medlemmer: Ex-Statsraad B. v. Platen (der nu igjen er udnævnt til Statsraad for Marinedepartementet) som Formand, Commandeurcapt. C. B. Lilliehöök, Capitainerne C. A. Sundin og R. v. Feilitzen (begge ved Flaaden), Capitain ved Constructionen A. Ljungstedt, Grosserer J. G. Schwan i Stockholm, Raadmand A. W. Björck i Gotheborg og Grosserer P. Murén i Gefle. Følgende Spørgsmaal bleve forelagte Commissionen:

1. »Naar Seilkrigsskibe nu ikke mere svare til Tidens Fordringer, hvilke Krigsskibe, i Art og Beskaffenhed, bør da, henseet til Sverrigs Beliggenhed og Kyststrækning, anskaffes i deres Sted?
2. Hvor stort Antal af denne Art Skibe bør Sverrig have?

3. Hvor stor bliver Bekostningen for dem, angiven i runde Summer?

4. Hvilke af de nuhavende Skibe og Fartøier kunne, ved at forandres og forsynes med Dampmaskine, gjøres nogenlunde tidssvarende, og ere saadanne Forandringer fordeelagtige i oekonomisk Henseende?

5. Hvilken er den bedste Maade, hvorpaa de øvrige Skibe og Fartøier i Flaaden kunne gjøres nyttige, og til hvilke Formaal bør de anvendes?

Desuden skal det staae Commissionen frit for i sit allerunderdanigste Forslag at optage, hvad den iøvrigt maatte ansee gavnligt at foreslaae i denne Sag, og hvortil dens Vigtighed og Betydning for Fædrelandet maatte foranledige den, dog iagttagende, at Forslaget tillige kommer til at omfatte Flaadens Personel, saavel de egentlige Skibsbesætninger som det, der er ansat ved Værfterne.*

Den 1ste November holdt Commissionen sit første Møde, og under 23de Mai 1862 afgav den sin allerunderdanigste Betænkning og Forslag, hvoraf vi uddrage Følgende:

Commissionen anseer Seilkrigsskibenes Tid for at være tilende, forsaavidt de skulle benyttes til andet end localt Forsvar. Alle Krigsskibe maae være Fuldkrafts-Dampskibe, idet Blandingssystemet, eller Skibe med Hjelpe-Dampkraft, alt nu maa betragtes som forældet. Skibenes Reisning bør bibeholdes, navnlig for de Skibe, som ere bestemte til længere Expeditioner, idet Seilkraften betragtes som en Hjelpekraft og Reserve for Dampmaskinen. Med Hensyn til Armeringen udtaler Commissionen sig meget varsomt; den antager, at det vil være rigtigt at gaae over til det riflede Skyts, men maa dog anbefale, at Forsøg gjøres og Prøver anstilles, før der skrives til et endeligt Valg. Pantserskibene have i den senere Tid trængt sig saaledes frem, og et pantsersklædt Skibs Fordeel fremfor et Træskibs er saa

indlysende, at, endskjøndt Spørgsmaalet endnu ikke kan siges at have faaet sin endelige Løsning, vil det dog være nødvendigt at optage saadanne Skibe i den nye Flaadeplan. Pantserskibene af de største Dimensioner ville ikke egne sig for Sverrig, navnlig paa Grund af Bekostningen, og Commissionen vender derfor Opmærksomheden imod de for den italienske Regjering i Frankrig byggede Flydebatterier, der kunne tjene som søgaaende Pantserskibe, samt imod de nyere Kuppelskjoldskibe og Ericssons Batteri. Endelig behandles det Spørgsmaal, om de nye Skibe bør bygges af Jern eller af Træ. Jernskibene have saamange Fordele, — f. Ex. i Varighed, Underholdningsomkostninger, Letheden i at give dem en passende Form, Beskyttelse ved vandtætte Skodder osv. — at man bør gaae over til saameget som muligt at benytte Jernet som Bygningsmateriale; dertil kommer, at Sverrig bestandig gaaer fremad og allerede indtager en høj Plads i Henseende til Jernets Production og Behandling, medens det bliver mere og mere vanskeligt at forskaffe det til Skibsbygningen nødvendige Træ, navnlig af store Dimensioner. Men Jernskibene have to ikke uvæsentlige Mangler, nemlig at Skud, især i Vandgangen, anrette langt større Ødelæggelse i disse end i Træskibene, samt at Jernskibenes Bund hurtig bliver ureen, hvorved deres Seilevne og Manoeuvredygtighed formindskes. Den første Ulempe ansees afhjulpen dels ved Bepantsringen, dels ved de vandtætte Rum; den anden føles ikke saameget i de hjemlige Farvande, men træder først ret frem paa fjerne og lange Expeditioner, og det foreslaaes derfor, at alle Skibe, store og smaa, der alene skulle benyttes i egne og nærliggende Farvande, bygges af Jern, medens Skibe til længere Expeditioner ligesom hidtil bygges af Træ.

Efter disse almindelige Betragtninger gaaer Commissionen over til en Undersøgelse af, hvilke Formaal der bør søges opnaaede ved Søforsvaret, og kommer da

til det Resultat, at disse kunne indesluttet i følgende 4 Kategorier:

1. At tilveiebringe et kraftigt Kystforsvar imod fiendtligt Angreb samt gjøre det muligt at udføre Blokade af fiendtlige Havne og andre krigerske Foretagender udenfor Landets Kyster.

2. At danne et kraftigt, tidssvarende og efter Forholdene indrettet Søforsvar til Anvendelse i Skærgaarden og paa de større Indsøer.

3. At yde Bistand ved Blokader af fiendtlige Havne, at hævde det svenske Flags Ære paa fjerne Steder og understøtte Handelen, hvor det behøves, samt at bringe Flaadens Personel den fornødne Øvelse.

4. At understøtte Armeen ved hurtig Forflyttelse af Tropperne fra Sted til andet, eller i det Hele taget ved saadanne Krigsforetagender, som udfordre Hurtighed i dens Bevægelser.

Til Opnaaelse af de to første Øiemed foreslaaes Anskaffelsen af Pantserkibe og pantserklædte flydende Batterier, til de to sidste derimod lettere byggede og mindre kostbare Skibe og Fartøier. Hvad der kan benyttes af det nærværende Materiel, uden at koste for meget i Underhold, bør bibeholdes under Overgangen til den nye Flaade.

Skibene af den første Kategori (under Nr. 1), der danne det ydre Søforsvar, skulle være saadanne, som kunne benyttes i alle Farvandene omkring de svenske Kyster, dog ikke større end fornødent for at besidde de nødvendigste Egenskaber for et søgaaende Skib. Hertil foreslaaes derfor Pantserfregatter som dem, der i Frankrig ere forfærdigede for den italienske Regjerings Regning, omtr. 220 Fod lange, 47 Fod brede, 20 Fod dybtgaaende, med Maskiner paa 400 à 450 Hestes Kraft, der vil give en Fart af 10 til 11 Knob, samt med en Bestykning paa 22 à 24 Kanoner af sværeste Kaliber, idet Antallet dog maa formindskes saaledes, at der ikke

sættes Grændser for Kaliberens Størrelse. Saadanne Fregatter anslaaes til 2 Millioner Rdl. Rmt. for hver.

Med Hensyn til den anden Deel af Søværnet, Skær-
gaardsflotillen, da udtaler Comm. den Overbeviisning,
at Rokanonbaadene og Kanonjollerne ikke mere egne sig
til denne Tjeneste, hverken i Almindelighed eller til
specielle Øiemed, saasom Beskyttelse af exponerede
Puncter, Understøttelse for Armeen ved Transport eller
andet. Disse Baade bør erstattes med andre, mere
tidssvarende, der falde i to Classer, den ene bestaaende
af stærkt beskyttede flydende Batterier, der flyttes ved
Dampkraft, anbragt enten paa Batteriet selv eller paa en
Bugseerbaad, og som henlægges paa Steder, udenfor hvis
Nærhed de under Krigen ikke antages at ville blive be-
nyttede; den anden Classe skal være hurtigseilende
Dampkanonbaade, der under Krigen antages at ville faae
en større Virkekreds, øver hvilken de hurtigt maae kunne
bevæges. Da denne Green af Søkrigsmateriellet imidlertid
netop nu er underkastet en betydelig Omvæltning, idet
nye Former bestandig fremstaae umiddelbart efter hin-
anden, anseer Comm. det umuligt at stille noget Forslag
om de for den svenske Skærgaard bedst egnede Far-
toier, hvorimod den anbefaler at bibeholde Robaadene,
dog uden at anvende Reparationsomkostninger, endnu
en kort Tid, indtil man er kommet til Klarhed om,
hvilket Vaaben der bør træde i deres Sted.

Til det tredie anførte Formaaels Opnaaelse, Handelens
Beskyttelse m. m., foreslaaer Comm. Anskaffelsen af
Dampcorvetter af Træ af den Art, man har bygget
i England, omtrent 180 Fod lange, 33 Fod brede, 15
Fod dybtgaaende, armerede med 12 Kanoner af saa
svær Kaliber, som Skibene kunne føre, og med en
Maskinkraft til 10 Knobs Fart, eller omtrent 200 Hestes
Kraft, en Skrue til at løftes og fuldstændig Reisning til
Seilads. De antages at ville koste 590,000 Rdl. Rmt.
Stykket.

Endelig foreslaaes som den fjerde Classe Skibe — de hurtigseilende, Transportbaade, Depechebaade o. s. v. — Anskaffelsen af Jerndampskibe, 150—160 Fod lange, 23 Fod brede, $9\frac{1}{2}$ —10 Fod dybtgaaende, med Maskiner til 12 Knobs Fart, eller 150 à 160 Hestes Kraft, samt en Reisning som de nuværende Damp-Kanonbaades. Der bliver dog ved disse saakaldte Dampskonnerter at tage særligt Hensyn til, at de ere i Besiddelse af gode Egenskaber som Seilskibe. Bestykningen ansættes til to svære og fire lette Kanoner, der tillige skulle kunne bruges iland, og Bekostningen anslaaes til 225,000 Rdl. Rmt. for hver.

Med særligt Hensyn til Sverrigs Evne saavel som dets Stilling overfor andre Sømagter foreslaaer nu Comm., at Antallet af de nye Skibe, som blive at anskaffe, sættes til 6 Pantserfregatter, 4 Dampcorvetter af Træ samt 4 Dampskonnerter. Anskaffelsesomkostningerne for disse Skibe anslaaes til 15,260,000 Rdl., hvortil føies 6,000,000 til Anskaffelse af Skærgaardsbaade, efterhaanden som Rokanonbaadene blive ubrugelige. Da Comm. imidlertid antager, at Sverrigs 2 Skruelinieskibe, »Stockholm« og »Carl XIV. Johan«, midlertidig maae indgaae i den nye Flaade blandt den største Classe af Skibene, fremdeles at Skruefregatten »Vanadis« og Dampcorvetten »Gefle« maae indgaae i den næste, og endelig Dampcorvetten »Oräd«, samt Dampfartøierne »Valkyrian« og »Drottning Lovisa«*) blandt Transportbaadene, indskrænkes derved den nødvendigste Anskaffelse til 4 Pantserfregatter, 2 Dampcorvetter og 1 Dampskonnert; fremdeles eier Flaaden, foruden sine 156 Kanonbaade og Joller, 9 færdige Dampkanonbaade og 2 under Bygning, samt 1 Postdampbaad, »Polhem«, og ihvorvel disse ikke kunne siges at være fuldkommen tidssvarende,

*) Dette er et Postdampskib, som, skjøndt det ikke hører til Flaaden, antages at ville kunne tages i Brug i Tilfælde af Krig.

maae de dog ligeledes midlertidig indgaae i den projecterede Styrke, og Anskaffelsessummen for Skærgaardsbaade kan derfor foreløbig sættes til kun 2 Mill. Regnes hertil 165,000 Rdl. til en nødvendig Reparation for »Gefle«, saa bliver hele den Sum, som behøves til Flaadens Nybygning, 11,570,000 Rdl. Rmt., eller 5 $\frac{1}{4}$ Mill. Rdl. i danske Penge.

At forsyne de ældre Seilkrigsskibe med Dampkraft, mener Comm. der ikke kan være Tale om, uden at de med det samme kunne pantserklædes og derved gjøres tidssvarende. Da man nu ikke bør skride til at pantserklæde ældre Seilkrigsskibe af Træ, eftersom dette hverken fra et militært eller et oekonomisk Synspunct ansees rigtigt, undtagen naar Fædrelandet er stedt i Fare og de ældre Skibes Beklædning med Pantser kan udføres hurtigere end Bygningen af nye Pantserkibe, saa foreslaaer Comm., da tilsyneladende ingen overhængende Fare truer Sverrig, ikkun at vedligeholde det ældre Materiel saavidt, at det kan gjøre Tjeneste under Overgangen til det nye Søværn. Det foreslaaes derfor, at Linieskibene »Carl XIII.«, »Fäderneslandet« og »Manligheten« ophugges; at Linieskibeene »Försigtigheten«, »Gustav den Store«, »Prins Oscar« og »Scandinavien« ikkun vedligeholdes paa nødtørftigste Maade, indtil de skulle have Hovedreparation, eller, ifald det maatte vise sig, at Noget af deres Materiale kan benyttes til de nye Skibe, de da alt nu blive sløfede alle; at Linieskibet »Dristigheten« fremdeles benyttes som Hospital eller Logiskib, saalænge det kan flyde, men dets Inventarium afleveres; at Fregatterne »Desirée« og »Götheborg« benyttes som Kulmagasiner, saalænge de kunne flyde, og deres Inventarium afleveres; at Fregatterne »Josephine«, »Eugenie« og »Norrköping« ikkun vedligeholdes saalænge, indtil de trænge til Hovedreparation; at Corvetterne »af Chapman«, »Najaden«, »Lagerbjelke« og »Svalan« samt Briggen »Nordenskjöld« vedligeholdes i

tjenstdygtig Stand, indtil de blive afløste af andre, tidsvarende Øvelsesskibe eller til de trænge til Hovedreparation; at de mindre Seilfartøier deels vedligeholdes indtil videre, deels ophugges eller sælges.

Fra de ovenanførte 11,570,000 Rdl. subtraherer Comm. nu 2,306,000 Rdl., som deels alt ere bevilgede, deels antages at ville indkomme ved Salg og Ophugning af de ældre Skibe, og der bliver 9,264,000 Rdl. tilbage. Denne Sum formenes at kunne fordeles paa 9 Aar, som den Periode, i hvilken Nybygningen passende vil kunne foregaae, og, da den ordinaire Sum paa Budgettet nu udgjør 262,000 Rdl. aarlig, vil det extraordinaire Tilskud blive omtrent 740,000 Rdl. (370,000 Rdl. dansk) aarlig. Disse Penge anvendes paa saadan Maade, at alle Jernskibene, saavel Pantserfregatterne som de mindre Fartøier, bygges hos Private under Marinens Control, medens Træskibene ligesom hidtil bygges paa Marinens Værfter.

Carlskrona og Stockholm blive fremdeles at vedligeholde som Orlogshavne, hvorimod Værftet ved Gøtheborg ophæves og søges bortsolgt, medens et Depot for Marinen oprettes ved Marstrand, beskyttet af Fæstningen Carlsten.

Den saaledes foreslaaede Plan vil, saafremt den approberes, ikke kunne paabegyndes før næste Aar, efterat den har været forelagt Rigets Stænder, og Tiden vil derfor hengaae indtil Aaret 1872, før Bygningen er tilende. Tage vi saaledes f. Ex. Slutningen af den første treaarige Periode, 1867, da vil den effective Flaade paa denne Tid bestaae af følgende Skibe: 2 Skruelinieskibe (Carl XIV. og Stockholm), 1 Pantserfregat, 1 Dampfregat (Vanadis), 2 Dampcorvetter, 5 Dampskonnerter og 12 Dampkanonbaade, foruden Resterne af Seilkrigsskibene og den ældre Skærgaardsflotille. — Dette kan neppe kaldes at stille Fordringerne høit. Til at besætte denne Flaade behøves 231 Officerer,

492 Underofficerer, 110 Machinister og 10,856 Menige, hvoraf alene Roffotillen medtager 75 Officerer, 164 Underofficerer og 5,510 Menige. Heri er naturligviis ikke indbefattet de Officerer og det Mandskab, som udfordres til Værfternes Besættelse og anden Tjeneste iland.

Commissionens allerunderdanigste Betænkning indeholder dernæst en Mængde forskellige Forslag, der dels ere for omfattende, dels for specielle til at vi her skulle fremsætte dem. I det Hele ere de foreslaaede Forandringer ved Personellet og forskellige Grene, som sortere under Marinen, ikke særdeles væsentlige. Det antages, at det nye Søværn vil fordre et mindre talrigt Personel, og man foreslaaer derfor strax at reducere Officers-Classerne med 1 Admirals-, 4 Commandeur-Capitains- og Capitains- samt 20 Lieutenants-Nummere. For at tilveiebringe et livligere Avancement maa en Aldersgrænse fastsættes, ved hvilken Vedkommende selv har at søge sin Afsked, som Kongen dog i visse Tilfælde skal kunne afslaae. Constructions - Corpset og Maskincorpset ved Flaaden bør samles til eet Corps og Personellet formindskes, dels paa Grund af det nye Materiels Beskaffenhed (hvis Bygmester maa være ligestaaende Constructeur som Machinist), dels paa Grund af, at den største Deel af Skibene ville blive byggede paa private Værfter. Marinregimentet og Matroscorpset vedblive at bestaae, men Kanoneercorpset ophæves (det sidste har Formanden, Grev Platen, modsat sig). Båtsmanshålllet og Sjøbeværingen bibeholdes i deres nuværende Form, men indskrænkes noget. Anvendelsen af Fanger til Arbejde paa Orlogsværfterne ophører, og Ordenen paa disse overlades til det civile Polit.

Om Øvelser for Personellet i Almindelighed yttres Følgende:

»Endskjönt der er bleven udtalt forskellige Anskuelser om det Søforsvar, som maa ansees mest passende for Sverrig, i de Forslag, som i den senere Tid

i denne Henseende ere blevne fremsatte, have de dog alle, de officielle saavelsom de private, været enige i at fremhæve Nødvendigheden af et vel øvet Personel, og denne Nødvendighed forøges i samme Forhold, som Materiellet bliver mere indskrænket og mere kostbart. Selv under den Forudsætning, at Søkrigsmateriellet i Fremtiden vil blive væsentligt forskjelligt fra det hidtil anvendte, anseer Commissionen det udenfor al Tvivl, at Sømandskabet, idetmindste i dette Ords almindeligere Betydning, vil blive ligesaa nødvendigt som hidtil for Skibenes Betjening og Manoeuvrer. Foruden det nye Materiel vil det desuden endnu i lang Tid være nødvendigt at bibeholde, til visse Formaaels Opnaaelse, et Materiel, der ikke er væsentligt forskjelligt fra det hidtil benyttede og som til sin Betjening fordrer saavel af de Commanderende som af den øvrige Deel af Besætningen omtrent de samme Færdigheder som de, der nu lægges Vind paa, og som ikke kunne erhverves uden ved langvarig og fortsat Øvelse paa Søen.

For at kunne anvende det Søkrigsmateriel, af hvilket Landet er i Besiddelse, paa en hensigtsmæssig Maade, er det ligeledes af største Vigtighed, at det Personel, som skal betjene denne Deel af Forsvarsvaabenet, er i Besiddelse af et nogenlunde detailleret Kjendskab til Landets Kyster og det omgivende Farvande. Et Middel, der særdeles godt egnede sig til at bibringe et saadant Kjendskab saavelsom til at vænne Officererne allerede i en yngre Alder til selvstændig Commando og Ansvar, vare de saakaldte Kystbevogtsningsexpeditioner, der udrustedes i Aarene fra 1816 og 1817 til omtrent 1830, saavelsom de Expeditioner af samme Art, der i den senere Tid have fundet Sted. Comm. antager, at saadanne Kystexpeditioner med mindre Fartøier vilde stifte megen Nytte, navnlig for de yngre Befalingsmænd, især naar det tillige paalagdes disse at optage Beskrivelser

over visse Dele af Kysten efter en for alle saadanne Recognoscerings-Expeditioner nedlagt fælles Plan.

Fremdeles anseer Commissionen Expeditioner med større Fartøier end de, hvormed Kystrecognosceringen kan og bør iværksættes, for ligesaa nødvendige, og der bør derfor ligesom hidtil udrustes saadanne til Erhvervelse af Øvelse i at befare Farvandene omkring vore Kyster, saavel som i Sømandskab i Almindelighed, Artilleriets Brug, det militaire Søliv, Iværksættelse af Landgang med en større Styrke o. s. v.

Hvor nyttige de ovennævnte Expeditioner, der fornemmelig ere beregnede paa at foretages ved vore Kyster og i de omgivende Farvande, end maae ansees for at være, betragter Comm. dem dog ikke som tilstrækkelige til i nogen væsentlig Grad at fremkalde den fornødne Øvelse og Sødygtighed, hverken hos de Befalende eller hos den Deel af Mandskabet, for hvilken Sødygtigheden udgjør et uundværligt Element i Uddannelsen. Hertil udfordres Expeditioner af længere Varighed og større Udstrækning, end vore egne Farvande give Anledning til. Comm. har derfor ogsaa, overbeviist om saadanne Expeditioners Nytte og Nødvendighed, i sit Forslag om Materiellets fremtidige Ordning optaget en særskilt Classe af Skibe, fornemmelig bestemt til dette Brug; men da Comm. nedenfor foreslaaer en ikke ubetydelig Udgiftsforøgelse til Expeditioner i fjernere Farvande, troer den tillige at burde udtale sig noget nærmere om de vigtige Fordele, som vilde vindes saavel i commercial som i politisk Henseende, foruden den, at Personellet tildeelttes en fuldstændig Øvelse ved saadanne Expeditioner.

Om endogsaa den Understøttelse, som de hidtil udrustede Krigsskibe have ydet Handelsskibene, ikke, naar den opgjøres i Penge, vilde udgjøre nogen betydelig Sum, saa tør man dog nok antage, at der vil indtræde et gunstigere Forhold, naar de udsendte Skibes Antal bliver større og det samtidig dermed paalægges

de Commanderende mere indtrængende, end hidtil har været Tilfældet, at yde Handelsmarinen al den Hjælp, som staaer i deres Magt, være sig i Henseende til Arbejdsstyrke, Gjenstande, Lægehjælp eller andet Lignende, eller ved Mægling under opstaaede Tvistigheder, ved hvilke der af en Consul, der ofte er ligesaa fremmed for svenske Forhold som for det svenske Sprog, ikke kan ventes nogen kraftig Bistand. Desuden antager Comm., at et endnu vigtigere Formaal end dette, at kunne yde Handelsskibene en mere eller mindre directe Understøttelse — hvilket dog i sig selv allerede vil tjene til at fremme et gavnligt og godt Forhold imellem disse og Krigsmarinen — vil kunne vindes ved de Besøg, vore Krigsskibe aflægge paa saadanne Steder, hvor der er ansat svenske Consuler. Mange af disse Steder ligge saa afsides, at det vil være vanskeligt at udøve nogen Control med den Maade, paa hvilken Consulatforretningerne udføres, uden ved Hjælp af derhen sendte Krigsskibe. Nødvendigheden for en saadan Control er ogsaa allerede bleven anerkjendt ved den Instruction, som er udgaaet fra Udenrigsministeren og meddeelt enhver Skibschef paa længere Expeditioner, med Befaling til disse at indsende Rapport om Maaden, paa hvilken Consulerne udrette de dem paahvilende Forpligtelser, samt om den personlige Anseelse, de nyde paa Stedet. En saadan Rapport vilde kunne blive mere fuldstændig, naar det tillodes Skibets Chef at opholde sig i længere Tid ved enhver vigtigere Handelsplads, for at han kunde gjøre sig nøie bekjendt med derværende Handels- og andre Forhold. Comm. antager desuden, at den Anseelse, som de svenske Handelsskibe i det Hele taget nyde paa fremmede Steder, end yderligere vilde styrkes derved, at der ydedes deres Virksomhed den Omsorg og Bistand, som Krigsskibenes Ophold paa de fjerne Steder kunne skænke dem, og om end det fra ældre Tid stammende Udtryk, at Krigsskibe udsendes »til Handelens

Beskyttelse« eller »for at vise Flaget«, nu bør gives en mindre bogstavelig Betydning end den, hvortil Forholdene i ældre Tid kunde give Anledning, anseer Comm. dog den Nytte, som disse Expeditioner medføre, saavel for Orlogsflaaden som for Handelen, for at være af tilstrækkelig stor Betydning til derpaa at offre forøgede Omkostninger til at udføre dem i tilbørlig Udstrækning og med tidssvarende Skibe, hvilken sidste Omstændighed faaer en forøget Vigtighed derved, at disse Expeditioner tilbyde den eneste Leilighed til en officiel Berøring imellem den svenske og andre fjerne Nationer, saa at den Opmærksomhed, som bliver de svenske Skibe til Deel, ikke alene gjælder disse, men falder tilbage paa hele Nationen.«

Commissionens Forslag gaaer derefter ud paa, at der til de nævnte Formaals Opnaaelse aarlig udrustes og udsendes følgende Skibe og Fartøier:

Paa Expeditioner i fjernere Farvande: 3 Dampcorvetter, hver i 10 Maaneder.

I egne Farvande: 1 Dampfregat (Vanadis) og 1 Seilfregat (Norrköping) hver i tre Maaneder, 1 Cadetcorvet (Chapman) i 4 Mnd., 1 Seilcorvet (Najaden) i 5 Mnd., 1 Seilbrig (Nordenskjöld) og 1 Seilcorvet (Svalan) hver i 4 Mnd., 4 Dampkanonbaade hver i $1\frac{1}{2}$ Mnd., 5 Chefsfartøier (Kystrecognoscering) i 2 Mnd. hver, 1 Bataillon Kanonjoller med 1 Dampslup og Chefsfartøi i $1\frac{1}{2}$ Mnd. samt 3 Skeppsgosse-Brigger i 4 Mnd. hver. Omkostningerne herved anslaaes til 700,000 Rdl. Rmt.

Det bør dog endnu tilføies, at under Comm. Arbeide har Pantsersystemet udviklet sig paa en Maade, der har virket forstyrrende paa Discussionen, og kort før dets Tilendebning indtraf de bekjendte vigtige Søtræfninger i de Forenede Stater i Amerika. Comm. tilføier derfor endnu en Efterskrift, der gjør den hele Plan, navnlig for de store Jernskibes Vedkommende, meget vaklende og ubestemt. Artilleriet, mener man,

maa først bestemmes, før Skibenes Form og Bygningsmaade endelig afgjøres, og det blive derfor af Vigtighed ikke alene at agte nøie paa de i fremmede Lande indhentede Erfaringer, men ogsaa selv at virke hen til at fremkalde de bedste Arter og Dimensioner for det Skyts, som fremtidig vil blive at indføre paa Skibene.

England.

Den engelske Pantserflaade tæller nu fire Skibe, nemlig »Warrior», »Black Prince», »Defence» og »Resistance». Warrior har gjort flere Toure tilsøes og blandt andet besøgt Lissabon; Defence ledsagede Admiral Smarts Escadre paa Expeditionen i Østersøen; Black Prince har nylig endt sine Prøver i Stokes Bay ved Portsmouth og synes, endskjøndt den er bygget ganske som Warrior, at staae noget tilbage for dette, navnlig i Fart under Damp. Resistance har fuldendt sin Equiperings ved Sheerness og ligger nu ved Nore paa Themsen. Af de Trælinieskibe, som forandres til pantserklædte Fregatter, vil »Royal Oak», som bygges i Chatham, først blive færdig; den bliver paa 4045 Tons og med Maskiner paa 800 Hestes Kraft, samt en Pantserklædning af $4\frac{1}{2}$ '' Jernplader, der naaer fra Stævn til Stævn og indtil 5 Fod under Vandlinien. Pladerne støde umiddelbart imod hinanden og boltes til Skibssiden ved Skruebolte med Møtriker; der er 14 Bolte i hver Plade. Flere Ranger af de nederste Plader ere allerede satte paa Skibet, der antages at ville komme i Vandet midt i September. Royal Oak har ingen Brønd, og Agterskibet er derfor meget stærkt; Roret med Rorpinden er beskyttet af Pantseret og kan dreies 35 til 40 Grader til hver Side.

Øversigt over Udrustningerne i 1861.

I Aaret 1861 have følgende Skibe m. m. været udrustede:

Linieskib Dannebrog,
Chef: Orlogscapitain Holm.

Commandoen blev heist den 15de April, strøgen den 8de Juni.
Station: Sundet, mellem Kjøbenhavn og Helsingør (Vedbek). Tender:
Dampskibet Holger Danske indtil 1ste Mai, senere Hekla.

Skrue-Linieskib Skjold,
Chef: Orlogscapitain P. Wulff.

Commandoen blev heist den 17de Mai, strøgen den 22de Juni.
Station: Holtenuu.

Linieskib Frederik den Sjette,
Chef: Orlogscapitain Gottlieb.

Commandoen blev heist den 19de Juni, strøgen den 23de Juli.
Station: Kjøge Bugt.

Skrue-Fregat Sjælland,
Chef: Orlogscapitain Ipsen.
(Udrustet i 1860).

Ankom paa Kjøbenhavns Rhed den 1ste April; foretog en kort
Provetour i Østersøen med Fregatten Niels Juel, blev indlagt og
Commandoen strøgen den 30te April.

Skrue-Fregat Niels Juel,
Chef: Orlogscapitain Lütken.

Commandoen blev heist den 15de April, strøgen den 1ste Juni.
Station: Store Belt (Nyborg).

Fregat Tordenskjold,

Chef: Orlogscapitain Paludan.

Commandoen blev heist den 7de Mai, strøgen den 17de Juni.
Station: Sønderborg. Tender: Dampskibet Holger Danske, senere Geiser.

Fregat Thetis,

Chef: Orlogscapitain Meinertz.

Commandoen blev heist den 3die Juni, strøgen den 6te Juli.
Station: Aarhus.

Skrue-Corvet Heimdal,

Chef: Capitainlieutenant Wrisberg.

Commandoen blev heist den 15de Marts, strøgen den 17de Mai.
Station: Sønderborg.

Samme Skib (2det Togt),

Chef: Orlogscapitain Grove.

Commandoen blev heist den 28de Juni; afgaaet den 30te s. M., anløbet Plymouth den 8de til 10de Juli, og ankommet til St. Croix i Vestindien den 9de August, hvorefter Corvetten forblev stationeret ved de vestindiske Øer.

Corvet Valkyrien, Cadetskib,

Chef: Capitainlieutenant Moe.

Commandoen blev heist den 15de Mai, strøgen den 15de August. Foretog et Øvelsestogt i Nord- og Østersøen, anløbende Stockholm den 7de til 14de Juli.

Corvet Najaden,

Chef: Capitainlieutenant Moe.

Udrustet, men ikke udlagt af Flaadens Leie.

Dampskib Holger Danske,

Chef: Capitainlieutenant S. Lund.

Commandoen blev heist den 14de Marts, strøgen den 6te Juni. Stationeret dels ved Vedbek (i nogen Tid som Tender for Linieskibet Dannebrog), dels ved Sønderborg (som Tender for Fregat Tordenskjold).

Dampskib Hekla,

Chef: Capitainlieutenant Seidelin.

Commandoen blev heist den 24de April, strøgen den 8de Juni. Stationeret ved Vedbek, som Tender for Linieskibet Dannebrog.

Dampskib Geiser,

Chef: Capitainlieutenant Frølich.

Commandoen blev heist den 18de Mai, strøgen den 21de Juni.
Station: Neustadt-Bugten.

Dampskib Uffo,

Chef: Lieutenant Rambusch.

Commandoen blev heist den 14de Marts, strøgen den 14de Mai.
Station: Syd for Moen, senere Humlebek. — Endvidere var Com-
mandoen, i Anledning af Troppetransporter m. m., heist fra den
24de til 29de Juli, fra den 4de til 19de August, fra den 28de Sep-
tember til 7de October, fra den 7de til 8de November.

Dampskib Hertha,

Chef: Lieutenant F. Lund.

Commandoen blev heist den 14de Marts, strøgen den 11te Mai.
Station: Syd for Moen, senere Humlebek. Endvidere var Comman-
doen, i Anledning af en Troppetransport, heist fra 28de September
til 5te October. (See fremdeles under „Opmaaling“).

Skruekanonbaad Schrødersee,

Chef: Lieutenant Schultz.

Skruekanonbaad Thura,

Chef: Lieutenant Kraft.

Commandoen i disse Baade blev heist den 14de Marts, strøgen
den 10de Mai. De vare underlagte Eskadrechef Orlogscapitain Muxoll
paa Reisen fra Kjøbenhavn til Holtenu, senere Chefen for en Divi-
sion Kanonfartøier i Sundet, Capitainlieutenant Krieger.

Skruekanonbaad Krieger,

Chef: Lieutenant Groth.

Commandoen blev heist den 12te Juli og strøgen den 20de s. M.

En Division af 4 Kanonchalupper,

Chef: Capitainlieutenant Jacobsen.

En Division af 8 Kanonjoller,

Chef: Lieutenant D. Braag.

Commandoen i begge Divisioner blev heist den 15de Marts. De
vare underlagte Eskadrechefen paa Vestkysten, Orlogscapitain Muxoll;
Kanonchalupperne stationeredes ved Tønning, hvor de oplagdes den

16de Juli, og Kanonjollerne ved Fanø, hvor de oplagdes den 25de Juli. Som Commando-Fartoi for Eskadren tjente Postdampskibet Liimfjorden.

En Division af 2 Kanonchalupper og 4 Kanonjoller,

Chef: Capitainlieutenant E. Krieger.

Commandoen blev heist den 2den April, strøgen den 8de Mai. Var udlagt i Trekroners Havn og foretog Øvelser i Sundet.

En Opmaalings-Expedition,

Chef: Lieutenant Schultz.

Foretog med Dampskibet Hertha, senere i Forbindelse med Kutteren Neptun, Opmaalinger i Østersoen, ved Bornholm, i Neustadt-Bugten o. fl. St. fra medio Mai til medio September.

Af det søværnepligtige Mandskab vare indkaldte til Tjeneste circa 5000 Mand, der vare indlogerede paa Logisskibene Valdemar, Dronning Marie og Rota.

Blandinger.

Søslaget ved Heraclea.

Polybe, en af Oldtidens forstandigste Forfattere, tillige bedst bevandret i den militaire Taktik, og som i 20 Aar var Scipios Ven og Gjæst, har i sit Værk om de puniske Kriges Historie efterladt os en temmelig detailleret Beskrivelse af det Søslag, som i Aaret 256 f. Chr. leveredes i Farvandet ved Heraclea Minoa, en nu forsvunden By, ved Sydkysten af Sicilien, nogle Mile Vest for det gamle Agrigente, eller nye Girgenti.

Det er i taktisk Henseende et af de mærkeligste Søslag, som forefaldt imellem Rom og Carthago, medens disse to gamle Republikker, drevne af en vild og heftig Ærgjerrighed, stredes om Herredømmet over Middelhavet. Consulerne Lucius Manlius Vulso og Marcus Atilius Regulus, den berømte Regulus, førte Commandoen over den romerske Flaade, hver paa sin sexraadrede Galei, Hexarem; Generalerne Amilcar og Hanno commanderede den carthageniensiske Flaade.

Vi uddrage følgende Skildring af Søslaget fra Daunus »Histoire romaine«.

Den 19de April 256 bleve Lucius Manlius Vulso og Quintus Cæditius indsatte som Consuler; den sidste døde faa Dage efter, og Regulus valgtes i hans Sted. Den i Rom fremherskende Plan var, at flytte Krigen over til Afrika. Consulerne afseilede først til Messina, i Spidsen

for trehundrede og tredive Skibe af forskjellig Størrelse. Aldrig før havde Rom udrustet et saa stort Antal Skibe paa eengang; men Carthagenienserne udrustede trehundrede og tresindstyve, under Anførsel af Amilcar og Hanno.

Den romerske Flaade deelttes i fire Escadrer, af hvilke de tre første førte en Legion hver, og den fjerde, Triarierne*), opstillet ligesom paa Land som Arriergarde. Enhver Trirem (treradaaret Galei) førte et hundrede og tyve Soldater og tre hundrede Roekarle, tilsammen fire hundrede og tyve Mand; dette var paa hele Flaaden, der kun udgjorde en eneste Armee, et hundrede og otte og tredive tusind og sex hundrede, eller omtrent et hundrede og fyrretyve tusinde Soldater og Roekarle, imod mere end et hundrede og halvtredsindstyve tusinde Soldater og Matroser paa den carthageniensiske Flaade. Begge Nationer førte paa eengang hele deres Styrke i Kampen. Regulus og hans Collega besteg hver sin Hexarem, det vil sige en Galei med sex Rader eller Etager; og disse to uhyre Skibe viste sig i Spidsen for Flaaden, det ene ved Siden af det andet, ikke fjernere fra hinanden end nødvendigt for at kunne manoevrere. De udgjorde paa en Maade Toppen i en ligesidet Triangel, hvis Sider dannedes af de tre første romerske Escadrer. Bagved den tredie Side, eller Triangelens Grundlinie, havde man opstillet Transportskibene og Maskinerne, og bagved disse igjen Triariernes Escadre, der dannede en fjerde Linie, var parallel med Grundlinien og skjød et Stykke ud forbi begge Ender af denne. Consulernes Flaade viste sig under denne Opstilling paa Hoiden af Heraclea, med det Forsæt at roe over til Kysten af Afrika, dersom Fienden ikke vilde tilbyde

---

*) Triarii kaldtes hos Romerne Soldaterne i den tredie Slaglinie, Kjørnetropperne, Reserven; her er Benævnelsen overført paa Flaaden.

Slag. Amilcar og Hanno, hvis Skibe endnu laae tilankers i Havnen, samlede deres Tropper og opmuntrede og formanede dem, idet de foreholdt dem, at, dersom de seirede, vilde de kun have at forsvare Sicilien, men, dersom de bleve overvundne, offrede de deres Familiers og deres Fædrelands Frelse. Man gik øieblikkelig under Seil: Hanno, i Spidsen for den første Colonne, løber ud i aabent Hav, som om han vil indeslutte Romerne med sine lette Quinqueremer og Triremer (femradaarede og treradaarede Galeier).

Amilcar har to andre Colonner under sin Commando og holder sig nærmere Land. Romerne vige først tilbage; men skuffede af de carthageniensiske Colonnens forstille Flugt lade de sig lokke for langt frem og trænge snart ind i Amilcars to Colonner. De oprettholde kun Kampen ved Hjælp af de fremstaaende Entrehager, som hugge sig ind i Fiendens Galeier. Det havde været ude med de to første romerske Escadrer, dersom Hanno var kommen til og havde kastet sig over dem; men han angriber den fjerde Escadre, Triarierne, og den, der danner Trianglens Grundlinie. Denne sidste kappede de Slæbere, som fastholdt Transportskibene, og tog en hæderlig Deel i Kampen, til hvilken alle Divisionerne i de to Flaader i samme Øieblik ilede hen, den romerske i fuldkommen Orden. Amilcar giver efter, flygter og naaer Havnen; og medens Manlius Vulso samler de erobrede carthageniensiske Galeier og fortøier dem til sine Skibe, kaster Regulus sig over Hanno, hvis Colonne, angreben i Fronten af Triarierne og bagfra af Consulen, kun frelstes ved den Lethed, hvormed dens Skibe bevægedes. Hanno stod tilsøes og tabtes af Sigte. Endnu kæmpede kun den tredie Escadre i den romerske Linie med en carthageniensisk Colonne, som var stærkt ramponeret, og de to Consuler ilede nu til for at indeslutte og overvælde den. Rom mistede paa denne Dag kun fire og tyve Galeier, som sank; der

blev ikke erobret noget Skib fra dem. Derimod erobredes fire og tresindstyve Galeier fra Fienden, og tredive sank. (Journal des Sciences militaire, Octbr. 1861).

Kulbesparende Dampkjedler.

I Asnières, nærved Paris, er for den franske Regerings Regning bygget en Dampavis, »l'Argus«, der nylig har forladt Floden og om hvilken det hedder i en Beretning fra Havre: Skroget er forfærdiget af Mr. Surrenne, Maskinerne af Huset Gouin. Dampkjedlerne eller Dampapparaterne ere efter Ingenieur Bellevilles System og udgaaede fra Huset Malo, Belleville & Co. i Dunkerken. Dette nye System synes at yde en Brændsel-Besparelse af 34 pCt.

Man forsikrer, at ved de talrige Forsøg, som ere anstillede i Paris for at stadfæste denne Oekonomi, har man iagttaget en anden Fordeel ved det nye System, nemlig den totale Umulighed for Sprængning, saa at man kan sige at Høitryksmaskinen, som var saa farlig ombord paa Skibene, nu ikke mere er det. En anden stor Fordeel er, at man ved Anvendelsen af dette Apparat kan sætte Dampen op i tyve Minutter.

Flere af Kanonbaadene skulle forsynes med denne Art Maskiner.

Et Orlogstogt.

Af Lieutenant E. Bluhme.

Hvad er Hensigten med at udsende en Orlogsmænd?

I de større Mariner behøver man ei at opkaste et sligt Spørgsmaal, der ligger Besvarelsen ligefrem i de specielle Hverv, som Skibets Udrustning gjælder. Paa alle Have maa den franske og engelske Regjering underholde Escadrer og Skibe til Beskyttelse af deres Colonier, for at understøtte Handelen og de politiske Interesser, for at forøge Kjendskabet til Farvandene, for at vaage over disses Sikkerhed, værne om deres Undersaatters Rettigheder, og for, som Civilisationens Forkæmpere, at udbrede denne og Folkerettens Principer. Som uafhængig Magt, som indtagende, med Hensyn til Civilisation, en hoi Rang mellem Staterne, og som søførende Nation dragende Fordeel af Verdenshandelen, burde vi vel saavel som Hine, ved Udsendelsen af Orlogsmænd, søge at yde vort Bidrag i hine Menneskehedens almindelige Interessers Tjeneste, som og at værne om vore egne. Men stolende paa den sig bestandigt mere bredende Civilisation, undskyldte vi os med vor Lidenhed og med vore Midlers Utilstrækkelighed; og kun grove Forurettelser kunne bevæge os til paa Søen at træde op med væbnet Haand, for at værne om vort Flags Ære og Ukrænkelighed.

Men, medens saaledes hine Nationer ved Omstændighedernes Magt tvinges til stadigen at holde en Skole aaben for deres Søkrigere — en Skole, i hvilken ei alene erhverves Fredstidens Øvelse, men hvor selve Krigen, snart paa et Sted af Kloden, snart paa et andet Sted, stadigen giver Adgang til Erhvervelsen af praktisk Dygtighed og Erfarenhed i Krigerhaandværket —, og, medens selve Uvisheden om, naar Fredstilstanden vil blive afløst af Krigen, nøder de Commanderende paa alle hine uafhængige Commandoer og Skibe til, selv om Reglementerne ei vare indrettede derpaa, i deres egen Interesse bestandigen at holde deres Mandskab ei alene i Øvelse, men i saadan Øvelse, at de bringes til størst mulig Fuldkommenhed, saavel i Behandlingen af deres Skibe og deres Vaaben, som i Disciplin og Krigstugt, hvorved tillige Opvakthed, Lyst og Tilfredshed med deres Stand og Skib udvikles: have vi herhjemme sjældent noget saadant bestemt ydre Formaal for vore Togter og endnu mindre nogen saadan mægtig Drivfjeder, som muligt forestaaende Fiendtligheder, for vor Virksomhed ombord. Ei alene den Uindviiede, men selv den til Standen Henhørende, spørger sig maaskee ofte selv: »men hvad er egentligen Hensigten med vore Orlogsmænds Udrustning?» At besvare dette Spørgsmaal tilfredsstillende for Alle vil jeg neppe formaae, for mig selv vil jeg forsøge det: Andre ville da maaskee hjælpe til, saa at man muligen efterhaanden i vor Marine kan komme til en klar Anskuelse af dette Spørgsmaal, uden hvilken ingen Samvirken er mulig, og uden denne kan naturligviis intet Maal naaes.

Hensigten kan være:

- 1) At træde virkeligen fiendtligt op mod anden Magt.
- 2) At understøtte diplomatiske Forhandlinger, førte enten af selve Chefen eller af Andre.
- 3) At vise Flaget.

Den er altid:

- 4) At opdrage en dygtig Liniebesætning og Krigsreserve for vor Flaade.

De 2 første Puncter skal jeg ikke opholde mig ved. I de særlige Befalinger, i Omstændighederne, Landets Ære og egen Interesse vil enhver Officeer let finde Besvarelsen paa eget Spørgsmaal: Hvad har jeg da at gjøre. Hvor Togtets Hensigt derimod indskrænker sig til Opfyldelsen af de 2 sidste Puncter, turde det være uvist, ikke om det besvares ret, men om det i det Hele fremsættes. »Vi skulle vise Flaget« hedder det — og saa gaaer man da at vise Flaget, uden at det vist falder Mange ind, selv ikke den alleryngste Lieutenant, at spørge: men hvad vil det da sige »at vise Flaget«, for hvem skal det vises? paa hvad Maade?

3. Vise Flaget.

Dette skeer i Regelen i Handelens Interesse. Oftest er det de mindre civiliserede Nationer, — hos hvilke Folkerettens Principer endnu ei have vundet Fodfæste, hvor den Stærkeres Ret ofte er den gjældende, og Loven altsaa vanskeligen kommer Udlændingen tilgode — der ere Maalet for saadanne Sendelser. Det er for at vise hine Folkeslag, at, om end vore Handelsskibe værgeløse, forladende sig paa Tro og Love, til gjensidig Fordeel besøge deres Havne, ere de ikke, saalidt som vore muligen udvandrede Landsmænd, uden Støtte i Baghaanden. Det er for at vise dem, at, i Tilfælde af, at den Stærkeres Ret gjøres gjældende til Skade for vort Lands Interesser, ville dettes Repræsentanter ei komme til at staae værgeløse i Striden, da vi besidde Midler til at værne om vort Flags Ære og vore Rettigheders Ukrænkelighed, og endeligen for gjennem dem, som herved komme til at repræsentere Nationen, at vise dem, at vi som civiliserede Folk staae paa samme Hoidetrin som Europas andre Folk. Men ogsaa i de europæiske Have

er det af Vigtighed at vise Flaget, ikke alene for at erindre de andre Nationer om, at vi endnu have en Marine, men ogsaa for at vise dem, at denne i Forhold til sin Størrelse er paa Høide med Tidens Fordringer; og endeligen, som nødvendig Følge heraf, for at aabne Adgangen for vor Marines Repræsentanter til selv at iagttage og gjøre sig bekendt med Nyttens af de Fremskridt og Forbedringer, som man andensteds har indført i Marinerne, samt hos dem vække Sandsen for den Tidens Aand, som gjennemstrømmer hine Civilisationens mægtige og mindre mægtige Forkæmpere, der hos hver især antager sit særlige Præg, giver hver Marine sit eget Udtryk, og som vi i vor Lidenhed bør følge med Opmærksomhed overalt, for ei at udsættes for at gaae op i national Eensidighed med Hensyn til vor Marines Udvikling. Jo større derfor den Søstyrke er, som udsendes, desto bedre; men, kunde vi bestandigen, hvor nødvendigt, sende blot et Skib, maatte vi være tilfredse. Den svenske Marine har bestandig 1 eller 2 Skibe i europæiske Farvande og 1 eller 2 Skibe i amerikanske eller andre oversøiske Have.

Imidlertid, Skibet udsendes; men er det gjort dermed? Er det ved at hilse Flaget Morgen og Aften med Musik og Geværskud, at vi gjøre vore Farver bekendte? Og er det blot for Matroserne i Havnen eller for de Handelscommis'er, som proviantere Skibet, at dette skal vises?

Nei, paa og igjennem Autoriteter, Handelsverdenen og Pressen er det, at man ved sin hele Optræden skal indvirke, saa at man i den offentlige Mening og hos Landets Styrere kan efterlade sig Indtrykket af en Nation, der, foruden at tage sin Andeel i den hele Menneskehedens Udviklingsproces, finder sin Berettigelse som Nation i sin egen fyldestgjørende indre Kraft, og som i Forhold til sine Evner besidder Midler og Villie til at værne om sine Rettigheder.

Men for at kunne dette, maa man, saa at sige, kunne optræde med en Smule *éclat*; ligesom Tiden ei heller bør være for knapt tilmaalt. Hellere opholde sig tilstrækkeligt længe paa enkelte færre Steder end med Hast løbe om fra Havn til Havn uden at give sig Tid til synderligt Andet end at fylde Kul.

At Consulen som den, der paa Stedet i Regelen har at optræde i vor Regjerings Navn, ei alene hædres, som Reglementet byder, men at enhver Leilighed, som hertil viser sig, benyttes, bør være en Selvfølge. Hos fyrstelige Personer, forsaavidt saadanne findes, og hos Autoriteterne bør Chefen snarest muligt gjøre sin Opvartning, og blandt disse og ved disse søge at udvide ei alene sit eget, men ogsaa sine Officerers Bekjendtskab saa meget som muligt; ligesaa bør han ved alle passende Midler søge Bekjendtskaber i den velhavende Deel af Handelsverdenen; ved Gjæstfrihed og ved smukke og elegante Festligheder søge at drage Alt, hvad der er Fremragende, saavel som Folk i Almindelighed, ombord; ved offentlige Ceremonier og Høitideligheder, kort overalt, søge at gjøre saavel sit Skib som sig selv og Officerer bemærkede og omtalte med Roes. Ere fremmede Orlogsmænd paa Rheden, bør man søge venskabelig Omgang med dem, men navnlig med saadanne, som tilhøre Landet selv, hvem man skal søge at overtræffe i Gjæstfrihed og navnlig aldrig lade sig overgaae i Høflighed.

Men hertil udfordres da ogsaa, at hvad man har at fremvise er værd at fremvise, og dette deler sig da i trende Dele: Skib, Mandskab og Officerer.

Om ei ved sin Størrelse bør Skibet dog udmærke sig ikke alene ved sin Skjønhed, ved sine til Nutidens Fordringer svarende Egenskaber, ved sine Installationer og om muligt ved sin indre Elegance, men det bør ogsaa ved sin Orden, Reenlighed og gode Vedligeholdelse efterlade et godt Indtryk hos de Besøgende; og herhen

bører da ogsaa gode og smukt udstyrede Fartøier, saavel hvad Fartøierne selv angaaer som Mandskabet og Inventariet — Ting, som fremfor Alt blive bemærkede, og med Hensyn til hvilke vore Orlogsmænd ofte lade meget tilbage at ønske.

Til saadan Expedition at udvælge smukke og flinke Folk er ei uvigtigt; men det bør være Chefens Sag, at Mandskabet ved sin Krigstugt og Dygtighed, ved sit tilfredse, nette og reenlige Udseende efterlader et heldigt Indtryk. Og saalænge vi ei kunne faae Mandskabets Paaklædning i Almindelighed ordnet paa bedre, naturligere og hensigtsmæssigere Maade end hidtil, burde Chefen paa saadanne Expeditioner forsynes med fornødne Midler til, idetmindste i Havn, at kunne klæde sit Mandskab anstændigt paa. Men navnlig bør det være saa vel øvet og saa vel indexerceret, at man ei alene uden Skam, men med Tilfredsstillelse kan vise sig med det i den paagjældende Havn. Enhver Manoeuvre bør foregaae med saadan Hurtighed og Sikkerhed, med saadan Ro og Orden, at man ei alene ikke behøver at frygte for at vise sig ved Siden af enhver anden Orlogsmænd, men at man ogsaa ved given Leilighed under et længere Ophold kan lette og udføre sine Øvelser for Alles Øine, optage Vædekampe med andre Skibe etc. etc. Mandskabets Flinkhed og Raskhed bør ogsaa vise sig ved altid at være tilrede og i Forhaanden med at bringe Hjælp eller Understøttelse ved ethvert paa Rheden indtræffende Tilfælde. Godt Udkig bør derfor holdes med Alt, som passerer, og et bestemt Fartøi med mindst 2 Mand i altid ligge tilrede samt en dygtig Besætning hertil være udpeget blandt Vagtsmandskabet.

Paa en saadan Expedition fremfor nogen anden Freds-Expedition er det Chefens Pligt at benytte hvert til hans Raadighed staaende Middel for, inden Ankomsten til Havnen, at uddanne sig et dygtigt Orlogsmandskab; og, med mindre det udtrykkeligen er paabudt, bør han

aldrig søge ind, før dette er naaet. Hellere blive borte end gjøre sig latterlig.

Men fremfor noget Andet er det Officererne, hvem det paaligger at repræsentere Nationen, og at vise Flaget. Med den Opdragelse, der fra Ungdommen bliver de vordende Officerer tildeelt, ere disse, ved Forfremmelsen hertil, sikkerligen saavel hvad Dannelse som hvad Kjendskab til og Dygtighed i deres Fag angaaer, saa høit stillede som nogen Marines unge Lieutenanter. Hvorvidt de gjennem Livet vedligeholde denne Jevnsidighed, skal jeg ikke driste mig til at afgjøre; muligen foraarsage de sørgelige Forhold, hvorunder vi ere stillede, en Slappelse i Interessen for vort Kald, der nødvendigt maa virke hemmende paa Mandens Udvikling og altsaa ogsaa paa selve Tjenesten; men meget beroer dog i saa Henseende paa hvert enkelt Skibs Chef; thi heldigviis behøves der kun en ringe Grad af Opmuntring og Understøttelse fra oven, for atter hos Mændene af de yngre Classer at vække de slumrende Kræfter og Interessen for Kaldet. Noget særligt Udvalg af underordnede Officerer for et saadant Togt kan der ikke være Tale om, da Dygtigheden i disse Classer vist tør ansees at være temmelig ligelig fordeelt. Ikke saaledes med Hensyn til Chefen; den, der skal commandere paa et saadant Togt, bør ei vælges alene efter Tour og Anciennet, ei alene efter Dygtighed engang. At han maa vælges blandt de dygtigste er indlysende, men selv den dygtigste Orlogs-Chef kan være ubrugelig til den her fordrede Tjeneste, kan ved sit slette Lune, ved sin Ringeagt for sociale Former og paa anden Maade virke mere Skade end Gavn. En svagelig Mand, en gammel Podagrist eller en Hypochondrist vilde være lige slet qualificerede for denne Tjeneste. Uddannelse som Skibschef erhverves lige saa godt om ei bedre paa en Tour til Grønland end til de mere civiliserede, men ogsaa mere tempererede Egne; og, giver Staten store Summer ud til en Expedition for at

visse Flagets, bør man dog ei af vidtdrevne Anciennetets-hensyn saa at sige forud umuliggjøre det tilsigtede Formaal.

Næst Dygtighed i sit Fag ere derfor de Egenskaber, man nærmest bør søge forenede hos Chefen, Kundskaber og varm Interesse for sit Kald, Øie for hvad der fordres af ham, almindelig Dannelse og Belevenhed og endeligen et ungdomsfrisk Sind.

Men selv et saaledes udstyret og saaledes comman-deret Skib er ei endnu istand til med Held at optræde paa slige Expeditioner. Vor Stands Medlemmer ere i Regelen kun lidet velhavende; at spare, saalænge man er tilsøes, for at have Noget at leve af, naar man kommer hjem, er et almindeligt privat Formaal, man sætter sig ved hver Udcommando; og navnlig for gifte Mænd er dette jo meget smukt. Alligevel har man dog aldrig seet, hvilket jo ogsaa vilde været i høieste Grad urigtigt, at noget Skib er hjemkommet fra et saadant Togt med Overskud i Messen; et saadant Tilfælde vilde jo ligefrem bevise, at man vel havde modtaget den Gjæstfrihed, der altid paa hine Steder bydes os *), men aldrig tænkt paa at gjengjælde den; men langt fra at Saadant er Tilfældet, komme Officererne altid hjem fra disse Togter med ofte meget betydelig Gjæld, foraarsaget ved Udgifter, der vare en ligefrem Følge af deres offentlige Stilling ombord, og som de kun sparsomt tildeelte og efter hjemlige Forhold afmaalte Taffelpenge langt fra kunde dække**).

*) Tanken ledes herved naturligen hen paa den særdeles Ugjæstfrihed, Kjøbenhavns Borgere i Regelen udvise mod Fremmede med Undtagelse af norske og svenske Studenter. Var det ikke paa Tiden, at Marinen gjorde Noget for om muligt at raade Bod herpaa.

***) Endskjøndt Magistraten rigtignok mener at burde forlange Skat af disse Penge, der dog kun ere en tarvelig Godtgjorelse for den Gjæld, man ellers ifølge sin Stilling vilde blive nødsaget til at gjøre.

Men Gjæld trykker man sig altid ved at gjøre, og, om der altsaa ogsaa er gjort Gjæld, kan man være sikker paa, at der ei er gjort, hvad der burde være gjort. Mon det var formeget at fordre at Officererne kom skadesløse fra et saadant Togt? Mon det ikke vilde være vel anvendte Penge, om der paa et saadant Togt stilledes en Sum af 2—3000 Rdl. til Chefs og Officerers Disposition, at anvende, navnlig under længere Ophold paa saadanne Steder, hvor Sligt maatte ansees ønskeligt, paa principmæssig Maade efter Chefens Skjøn til det tilsigtede Øiemeds Opnaaelse, nemlig »at vise Flaget«. Som nødvendig Betingelse maatte naturligviis forudsættes, at intet Messeoverskud gaves, og at der indsendtes nøiagtigt Regnskab over Anvendelsen af de Penge, som ere forbrugte af den til Disposition stillede Sum.

En saadan Sum vilde forsvinde i den hele til Togtet forbrugte Capital, og dens Tilstedeværelse vilde muligjøre selve Togtets Formaal, medens, som det nu er, man ofte gjør mere Skade end Gavn, altsaa anvender store Summer til ingen Nytte — man gaae blot hen og forhøre paa nogle af hine Steder, hvor »Flaget er bleven viist«. I Regelen er der Ingen, der veed af, at det har været der.

Men der er endnu Andre end selve Udlænderne, for hvem vi kunne og bør vise Flaget. Paa mange Steder af Kloden, men navnlig paa saadanne, hvor Expeditionen gaaer i Handelens Tjeneste, have vi i Regelen ikke faa af vore Landsmænd bosiddende. For dem bør Flaget, siden Leiligheden er dertil, ogsaa vises. Thi lad os erindre, at, skjøndt vi rose os af vor høie Kjærlighed til Fædrelandet, og i saa Henseende med Stolthed henvise til de skjønne Minder om vore Kampe for Frihed og Uafhængighed, saa turde det dog maaskee være Spørgsmaal underkastet, om den virkelige er saa stor. Kæmpe for sin Arne og sin Frihed, hvilket Folk vil ikke gjøre det og har ikke gjort det? At vi have

gjort det bedre maaskee end mange Andre, kan dog ikke være Beviis paa nogen sær Fædrelandskjærlighed fremfor andre Folkeslags. Nei det, vi saa følelsesfuldt betegne med det ædle Navn, Fædrelandskjærligheden, er ofte ikke andet end en sygelig Vedhængen ved Hjemmet, ved Familie, ved tilvante Former og Anskuelser i Forbindelse med Forfængelighedens Frygt for det Fremmede. Fædrelandskjærlighed! Men, hvor den er sand, der spores dens Alt forædlende Kraft gjennem hver Tanke, gjennem hver Handling af Individet. Men at see den gjennem Handling at træde frem i Livet hører desværre ikke til det Almindelige i vort Land. Og hos vor udvandrede Landsmand er det sandeligen ogsaa kun sjældent, at vi finde den synderlig stærkt udpræget. Under Graad og Tænders Guidsel tager han Afsked fra Slægt og Venner, og Haabet om atter at komme tilbage holder ham ene oppe. Ja, vistnok kommer han tilbage, hvis det gaaer ham daarligt i fremmed Land. Men, gaaer det ham godt, ja saa er den Kjærlighed snart dunstet bort; hans Lands Sæder og Skikke foragtes snart og give Plads for de fremmede; med Medynk tænker han tilbage paa sit lille Fødeland og dets smaa Forhold; vende tilbage til Saadant, kan der ikke længere være Tale om; sit Sprog kan han hverken tale eller skrive mere, og, var det ikke, fordi Breve fra Hjemmet af og til dog anslaae de blidere Strengte i Hjertet, fornægtede han maaskee endog sin Nationalitet. See derimod hen til Englænderne; der seer man et Folk gjennemtrængt af glødende Kjærlighed til Fædreland og Nationalitet. Overalt og i Alt sporer man dens mægtige Virkninger. Alt, hvad der kan tjene til Landets og Folkets Nytte og Forherligelse, til dets Fremgang og Storhed, finder altid Tilslutning og Anerkjendelse, og overalt reiser sig ogsaa, som de skjønneste Mindesmærker og Monumenter over hedengangne Mænd, almeennyttige Indretninger og Foretagender. Dristigt kaster Englænderen sig i sin unge

Alder ud i den vide Verden, ikke for at løsrive sig fra Hjemmet, men for atter rig at vende tilbage til Landet; ingensteds glemmer han sit Fødeland; sit Sprog, sine Skikke, sine Følelser og sin Kjærlighed bringer han med overalt, og kun Omstændighederne kunne tvinge ham til at blive sit Ungdomsløfte utro; men ogsaa derfor er England rigt og kraftigt; de store Rigdomme, som gjennem Aarhundreder ere der blevne opdyngede og endnu den Dag idag opdynges, maae for en stor Deel tilskrives dets udvandrende Sønners Vindskibelighed og Fædrelandskjærlighed.

Men er der Noget, der hos den i Udlandet Bosatte atter skal vække Længsel efter Fædrelandet, da er dette sikkerligen Modersmaalets velklingende Lyd, de fædrelandske Melodier, Gjæstfriheden, viist af Landsmændene, Gjenoplivelsen af Barndomsminderne, vakte ved deres Tale, Alt omgivet med den Pomp og Skjønhed, som udmærker Livet ombord i en veludstyret og velcommanderet Orlogsmænd, Alt forskjønned og bekræftet ved den Hjertelighed og Gjæstfrihed, som man i fremmed Land er saa villig at yde og saa aaben for at modtage. Dette er ikke Formaalet for nogen Expedition; men, hvorhen et Togt gaaer, vil man have stiftet Nytte, om man saa stærkt har vakt den slumrende Kjærlighed for Fødelandet, at den atter drager Den hjem, som i Udlandet havde erhvervet sig Formue, men forglemte sit Land; Penge bringes til Landet, og, hvad der er vigtigere, et saadant Exempel vækker Lysten og Modet hos 20 Andre til med dristig Haand at gribe ind i deres Skjæbnes Hjul, og drage bort til fremmed Land at søge det Livets Underhold, som der saa rigeligen tilbydes en virksom Aand og gode Evner, der herhjemme, paa Grund af Opdragelsen, saa ofte til ingen Nytte slides op i aandløst Pedanteri eller kummerfuldt Slid.

Alt, hvad der findes af hæderlige Landsmænd, bør drages ombord og mødes med Gjæstfrihed, og hvad var

naturligere end om Søndags-Gudstjenesten ombord benyttedes til at samle alle Landsmænd, som i mange Aar ei have hørt en dansk Psalme, og om Resten af Dagen blev en Fæst for dem Alle. Ja selv de, som ei ere udvandrede, bør ei forglemmes, nemlig Skipperne paa tilstedeværende Handelsskibe. Thi man erindre vel, at det isærdeleshed er i Handelens Interesse, »at Flaget vises»; men hvem er da nærmere til at skjænkes Opmærksomhed end netop Skipperne. Istedendfor at modtage dem, naar de komme ombord, med fornem Lige-gyldighed og »tillade» dem at see Skibet, burde de snarest muligt drages ombord af Chefen, for at han af dem kunde faae at vide strax, om de i nogen Retning behøvede hans Hjælp og Understøttelse, og forresten for af dem at erholde Underretning om Alt, hvad der angaaer Skibsfarten og Handelen paa Stedet, og om hvad der efter deres Mening muligen kunde være at gjøre for vort Lands Interesser; fra hvert Sted burde han vistnok indsende Rapport over disse Forhold, en Rapport, der, som opfattet fra et fra vedkommende Consuls (i Regelen tillige Kjøbmand) forskjelligt Standpunct, vistnok altid vilde have sin Nytte, i Forhold naturligviis til den Dygtighed og Interesse, hvormed vedkommende Chef har vidst at tilegne sig Spørgsmaalet.

Og hermed være fremsat, hvad jeg har tænkt mig, der meentes med »at vise Flaget». Men, er denne Opfattelse ret, da hører der rigtignok til, at der gives Vedkommende ikke alene Pengemidler, men ogsaa den fornødne Tid til at virke paa de Steder, hvor det maatte ansees hensigtsmæssigt »at vise Flaget». Hellere faa Steder med Nytte end mange Steder til Unytte.

4. At opdrage en dygtig Liniebesætning og Krigsreserve for vor Flaade.

Flaadens Besætninger bestaae af Officerer, Underofficerer og Menige. For Officerernes Vedkommende

gjælder Opdragelsen kun faste Officerer, da der ingen Organisationsplan existerer for Opdragelsen af Reserveofficerer; det Samme gjælder for Underofficererne. Hvad de Menige angaaer, da bestemme vore Værnepligtslove, at alt Aarets værnepligtige Mandskab skal aarligen udskrives, men ved Lov fastsættes det hvergang, hvormange af disse der skulle indkaldes. Under almindelige Omstændigheder er det omtrent 700 Mand. Disse 700 Mand henhøre da til Flaadens Liniebesætning og forblive som saadanne staaende i 8 Aar, hvorefter de overgaae til Reserven. De øvrige Udskrevne overgaae efter 2 Aars Forløb, saafremt de ei i denne Tid ere blevne indkaldte, til Reserven. Liniebesætningen, 3: de indøvede Folk, udgjør altsaa, forsaavidt de forblive i Landet, omtrent 5000 Mand. Disse ere de første, som ved en Krigs Udbrud skulle indkaldes, og det berører altsaa paa den Indøvelse, de have modtaget, hvorvidt vor Flaade ved Fiendtlighedernes Udbrud vil blive bemandet med brugelige Folk. Disses Opdragelse bør derfor være en af Hovedhensigterne med ethvert af vore Orlogstogter, og hvorledes dette udføres, er det, jeg skal tillade mig her at gjøre til Gjenstand for nogle Betragtninger, idet man maa erindre, at hver Mand i Regelen kun indkaldes til eet Togt, i den Tid, han staaer i Linien.

Ingen Tid, hører man ofte sige, have vi havt saa dygtige Officerer som i Niels Juel's og Tordenskjold's Tider; dette turde dog maaskee røbe en Smule Utaknemmelighed med vore Søbhelte fra Slutningen af forrige og Begyndelsen af dette Aarhundrede, navnlig naar man tager Hensyn til, at vi paa hine første Mænds Tider vare lige saa stærke paa Søen som vore Modstandere, medens vi i sildigere Krige næsten altid have havt at kæmpe mod Overmagt. Desuden, dengang vare vore Officerer altid tilsøes, enten med egne eller fremmede Orlogsmænd, og de idelige Krige saavel som i det Hele

Usikkerheden paa Havet opdrog dem praktisk i Krigerhaandværket. Ethvert Kjøbmandsfartoi var jo meer eller mindre bevæbnet og maatte tidt kæmpe for Livet med Sørøvere. Nuomstunder kan man ei saaledes komme i fremmed Tjeneste, og Havets Sikkerhed gjør, at Officererne med Hensyn til deres Uddannelse ere henviste til de sparsomme Orlogstogter. Send dem med Handelskibene, skriger man. Ja vel, send dem ud! de forlange ikke bedre; men hvem skaffer dem Skibe at føre eller blot Styrmandsposter? Og, selv om man kunde skaffe dem saadanne, dermed var det ikke gjort; thi fordi man er dygtig Sømand, er man ei dygtig Sø-Officer. Ved at fare over Havet lærer man vel at finde sin Vei paa Kloden, og Sømandsdygtigheden udvikles vel derved; men finde Veien kan dog enhver af vore Officerer, og Sømandsdygtigheden, hvor nødvendig den end er, og hvor gavnlig Handelsfarten derfor end er, kan dog ei siges at være det Eneste eller Vigtigste. Dette er derimod, at forstaae med Sikkerhed og Lethed at manoevrere sit Skib, og at være Manoevrist; men dette lærer man ei paa Handelsskib uden efter et langt Liv, tilbragt paa Søen, thi der findes sjelden Leilighed til Andet end nogle faa Vendinger, Ankringer og Letninger. Dertil hører desuden et meget talrigt Mandskab, som man ogsaa maa forstaae og øves i at commandere med Sikkerhed; og endeligen Artilleriet, det Vigtigste, seer man i Handelsskibene aldeles Intet til; medens kun den idelige Omgang med Vaabnet kan gjøre dettes Brug saa fortrolig, at man ved en Krigs Udbrud kan haabe at være det mægtigt.

Hvad her er sagt om Officererne gjælder ligesaa vel om det øvrige Mandskab. Vi have let ved at skaffe os dygtige Besætninger, siger man; vore Søfolk ere blandt de dygtigste i Verden; lad være, at de ere det, skjøndt jeg har en Anelse om, at enhver Nation, som blot har et Skib flydende paa Søen, siger det Samme;

men lad være, er det dermed gjort? For det Første er det kun den mindre Deel af Besætningen, der er virkelige Søfolk, om end største Delen er Søvante; men det Vigtigste, at de ere dygtige Artillerister, ere Alle lige langt fra at være; og hvad Dygtigheden som Orlogsmatros angaaer, da hører der mere til end at kunne ligge ved en Stikbout eller splidse et Øie; der hører en Vane til ei alene at kunne underordne sig Commandoen, men til med Hurtighed, Iver og Lyst at lyde hvert dens Vink: Egenskaber, som sjelden findes hos Handelsmatrosen. For at tilveiebringe en velmanoevrerende Orlogsmand er det ei nok at have dygtige Officerer og gode Matroser ombord; men der hører en lang og bestandig Sammenarbeiden til mellem de forskjellige Elementer, for derudaf at frembringe et velcommanderet, et velmanoevrerende og et med sine Vaaben fortroligt Orlogsmandskab. Saavel for de Over- som for de Underordnede er Farten med Orlogsskibe derfor lige nødvendig; Fart i Mellemtiden med Handelsskibene er altid nyttig.

Men hvorvidt kunne vore Orlogstogter siges i saa Henseende at opfylde deres Bestemmelse? Tre væsentlige Momenter gjøre sig herved gjældende: a) Togtets Varighed; b) Lysten og Interessen for Sagen hos Vedkommende og c) Reglementernes Affattelse og Overholdelse.

a) Angaaende Togtets Varighed vide vi Alle, at denne indskrænker sig til det kortest Mulige, saa at kun en idelig anspændt Bestræbelse hos de Commanderende i Forbindelse med et paa Togtets Kortvarighed basseret Reglement vil være istand til at bringe noget mere end et øieblikkeligt og overfladisk Resultat ud deraf.

b) Angaaende Lysten og Interessen, da er dette et noget kildent Spørgsmaal. Hos det indrullerede Mandskab er Lysten visseligen ei stor, hvorimod den ganske vist findes hos den større Deel af Officeers- og Under-

officers-Classerne; men, om den just kan siges at være den rette Lyst, er et andet Spørgsmaal.

Alle hige de sikkerligen efter at »komme ud»; men hvorfor? Er det af inderlig Lyst efter at komme til at virke med til Opnaaelse af det store fælles Maal: »Af vore tarvelige Midler at danne os et kraftigt Søforsvar.»? Jeg troer, at, om end en saadan Tanke glimter frem, træder den dog som oftest i Baggrunden for den reent personlige Lyst efter atter engang at vugge sig paa det fra Barndommen fortrolige Element, efter atter engang at see de fremmede Kyster eller Tropens Sol, atter engang høre Stormen tude og atter sysle med Seil og Tougværk. Ganske vist gjør ogsaa Ønsket efter at vedligeholde sin egen personlige Dygtighed sig gjældende, at ei Alderdommen skal overraske os som ubrugbare Medlemmer af vor Stand; men udenfor disse personlige Formaal gaaer Interessen sjældent, og selv her er Tanken dog nærmest kun henvendt paa Dygtigheden som Sømand og Manøevrist.

Den Tid er ikke fjern, og der gives vel ikke faa Officerer endnu, som have seet den, da Orlogsmænd kom hjem, uden knap engang at have havt Kanonerne lossurrede; naar man kunde brase sine Ræer smukt parallele og lade Seilene falde »tilgelick«, var det vigtigste Formaal naaet; Artilleri og Exercice var Soldatersager og til Salutskydning havde man jo tilstrækkeligt Antal faste Constabler. Meget har vel i saa Henseende forandret sig, men Meget staaer endnu tilbage. Kjærligheden til Haandværket som Krigshaandværk er endnu kun ringe. At kunne behandle sine Kanoner, erkjender man vel Nødvendigheden af; men Alt, hvad herhen hører, tager man dog kun med som en triviel Nødvendighed, den man bestandig er glad ved at have frahaanden, og som man i alt Fald ikke beskjæftiger sig mere med, end hvad Reglementerne paabyde, eller hvad den personlige

Forfængelighed, ved Tanken om Flaade-Inspecteurs Examen, tilskynder til.

c. Reglementernes Affattelse og Overholdelse:

Det første og nærmeste Maal, som enhver Skibschef bør sætte sig, han høre til en stor eller en lille Marine, han commandere i Fredstid eller i Krigstid, maa være det, saa hurtigt som muligt at organisere sit Skib og bringe det i kampdygtig Stand. Dette er vel saa almindelig anerkjendt, at det ei behøver nogen Motivering, og, saafremt altsaa Tjenesten kun havde dette Formaal for Øie, behøvedes der forsaavidt ingen Reglementer. Men Menneskene er ikke altid saa gode, som de burde være, og altsaa Skibschefer ei heller. Nogle kunne mangle Dygtigheden, Andre Villien eller Interessen; og endelig, hvem skulde afgjøre, om Maalet var naaet? I saa Henseende vilde man i vor Tid høre høist forskjellige Meninger blive udtalte.

Reglementer, der saa nøie som muligt bestemme saavel Tjenestens som Øvelsernes Formaal og Natur, deres Varighed og Udstrækning, ere derfor nødvendige; uden Saadanne vilde en samlet Escadre visseligen komme til at bestaae af saa forskjelligartede Elementer, at kun megen Øvelse under en meget kraftig Overcommando vilde kunne bringe et organisk Hele ud deraf. Men, ere Reglementerne nødvendige, bør disse ogsaa være udarbejdede med den yderste Omhu og med muligste Hensyn til de Omstændigheder (s: Nationalitet, Hjælpe midler og ydre Naturforhold), under hvilke de skulle anvendes, og med høieste Grad af Klarhed og Bestemthed. Ikke alene bør de udtale i almindelige Ord Bevarelsen af vort Lands Grændser og Uafhængighed som det endelige Maal for vor Stræben, men de bør i tydelige og bestemte Træk fremstille hver enkelt Hensigt, man vil naae, hver enkelt Frugt, man vil høste af de forholdsvis store Omkostninger og den megen Oposfrelse, som

Marinen aarligen fordrer af Landets Indvaanere. Doger det ikke nok, at de bestandig holde Krigeren dette for Øie, men gennem hver Paragraph, gennem hver Sætning bør kunne spores den bestandig ledende Tanke: »Alvor ved Gjerningen for af de sparsomme Midler at udbringe det mest Mulige».

Ved at læse Reglementerne, faaer man da Indtrykket af noget Saadant? føler man efter deres Gjennemlæsning nogen sær Opfordring til at virke i sit Kald, finder man deri nogen Støtte for sin Interesse for Tingen? Finder man der nogensteds udtalt, hvad dog burde være det Første, at Maalet for det hele Togt, som for hver Enkelt Stræben, bør være, at uddanne til den høist opnaaelige Fuldkommenhed dygtige Orlogsmandskaber for vor Flaade, saa at, naar Krigen bryder ud, vi da have Skibe bemandede ei alene med Folk, men med Besætninger, lige saa øvede og lige saa dygtige, som om Krigens Lue alt havde brændt i mange Maaneder. Staaer den nogensteds udtalt, at dette er og skal i Fredstid være det første og vigtigste Formaal for hver Skude, der pløier Havet under dansk Orlogs-Vimpel; at for intet andet Formaal bør dette vige uden udtrykkelig Befaling fra oven? Eller om end disse Ord ei netop staae skrevne, finder man da, at en saadan Tanke har været gjort gjældende gennem vore Reglementers Affattelse? Nei ingenlunde. De gamle Krigsartikler begynde ligesom Balles Lærebog med at sige, at vi skulle frygte Gud, og de nye Reglementer med, at vi skulle agte vor Chef; men hvorfor han saavel som vi ere ombord findes ingensteds udtalt; og derefter følger en Række Paragrapher om, hvad Enhver af os kan og bør gjøre, men sjeldent, hvad vi skulle.

Sandheden af det her Fremsatte vil vist paatrænge sig Enhver, der gjennemlæser vore nye Reglementer og navnlig den Afsnit, som omhandler den daglige Tjeneste; hvilket Afsnit, som det, der nærmest angaaer

herværende Spørgsmaal, jeg skal tillade mig at gjøre til Gjenstand for nogle Betragtninger.

Reglementernes første Capitel, som omhandler Skibschefens Stilling, er det naturlige Sted, hvór man først søger Oplysninger om Spørgsmaalet: »Hvad er Formaalet» — og man finder da som Svar:

§ 1. Han skal agtes af Alle som Commandant og kan byde og befale over Alle.

§ 2. I sin Commando skal han rette sig efter Lovene, Instructionerne og Reglementerne etc.

§ 3. I vanskelige Tilfælde skal han høre Andres Mening.

§ 4. Han skal give et følgeværdigt Exempel; opfylde sine Pligter; være tapper Sømand og Krieger; offre Liv og Blod; være sine Undergivne et godt Exempel i Guds frygt, Lydighed og Ærbødighed imod sine Superiører etc.

§ 5 handler om Ansvarret og lyder i sin Heelhed saaledes:

1. Ansvarret for Skibet, for Expeditionens Opfyldelse (hvilken?) og Tjenestens Udførelse i det Hele paahviler Chefen.

2. Han har derfor stadig en at vaage over og alvorligen at tilholde sine Undergivne, at de nøie opfylde deres Pligter og adlyde hans Ordre, hvilke han skal give saa klare og bestemte, at de ei blive misforstaaede; thi, skjøndt enhver af hans Undergivne, især Officerer, Embedsmænd og Andre, hvis Pligter ved særskilte Instructioner ere bestemte, selv er ansvarlig, efter den Stillings Medfør, hvori han er ansat og beskikket, for hvad han i Tjenesten gjør eller efterlader at gjøre, vil Chefen i forekommende Tilfælde dog ikke være fritagen for Ansvar, med mindre det vorder oplyst, at han ikke har ladet det mangle paa fornøden Forholdsordre, hvor en saadan specielt burde og kunde være given, eller paa

aarvaagent Overtilsyn, eller overhovedet, at han ikke med utilbørlig Tryghed har stolet paa Andre.

Dette er altsaa, hvad Chefen har Ansvar for. Man kunde tænke sig, at Sligt blev anseet tilstrækkeligt for en Mand, der overtog et Skib saa fuldstændigt og saa fuldkomment organiseret og indøvet, at der Intet mere var at gjøre end vedligeholde status quo; men ingensteds have vi en saadan organiseret Flaade altid liggende, ei engang et eneste Skib. Alt er at skabe fra Nyt for enhver Chef; og herom findes Intet i Reglementerne. De følgende §§'er ordne de indbyrdes Forhold saavel i Almindelighed, f. Ex. med Hensyn til den selskabelige Omgang, som under særlige Forhold; men »Expeditionens Opfyldelse og Tjenestens Udførelse« omhandles ikke videre, hverken i dette eller de følgende Capitler, før man kommer til det om den daglige Tjeneste ombord. I dette maa man altsaa finde Tjenesten saaledes detailleret, at man derfra kan slutte sig til det fælles Maal, hvortil alle de i de foregaaende Capitler omhandlede Kræfter skulle samvirke.

Dette Capitel er deelt i tvende Afsnit, det ene omhandlende den daglige Tjeneste tilankers, det andet den daglige Tjeneste tilsøes. Tilsammen indtage de et Fladerum af 13 Sider i Bogen, og, læser man det igjennem, vil man naturligviis finde de fornødne nøiagtige Bestemmelser for Vagtens Inddeling og Opsættelse, for Skibets betimelige Klargjøring, for Morgenspulingen, for Udpureringen om Morgen, samt for Koiernes ordentlige Surring og Henstuvning. Som en forunderlig Kjendsgjerning, der vist vil have paatrængt sig Enhver, og der ligesom kaster et Skjær over disse Reglementers hele Aand, maa det dog anføres, at, medens der til hiin sidst- anførte Handling offres næsten en heel Side, ere Bestemmelserne for hele Skibets Reengjørelse indsluttede i $6\frac{1}{2}$ Linie. Klokken $6\frac{1}{4}$, efter at Folkene have havt $\frac{3}{4}$ Times Frokosttid, begynder denne Skibets Reengjørelse.

Derefter følge Bestemmelserne om de Syges Lægetilsyn, om Folkenes Omlædning, Flagets Heisning, Seilenes Losgjøring, Batteriernes Tilbordesætning, Skildvagternes Afløsning, den almindelige Inspection og endelig:

»Kl. 10 begynde de for Dagen bestemte Øvelser«.

»Kl. 11 skeies ud overalt«

og derefter begynder Proviantuddelingen.

Altsaa til det egentlige Arbeide, den egentlige Tjeneste, som Øvelserne jo dog maae være, offres der i hele Formiddagsreglementet kun 2 halve Linier. Men tager man Hensyn til Tiden, der tilstaaes for disse Øvelser, faaer man unegteligen ei heller Indtrykket af, at de kunne have synderlig Betydning, eftersom de, som det synes, kunne tilfredsstilles ved $\frac{3}{4}$ Time. Og Eftermiddagstjenesten svarer til den om Formiddagen: Kl. 12 pibes der til at skaffe, og indtil Kl. 2, i det Hele altsaa 3 Timer, har Mandskabet Hviletid.

»Kl. 2 til $5\frac{1}{2}$ foretages almindeligt Skibsarbeide samt en Times Øvelser efter Dagens Orden«.

Kl. $5\frac{1}{2}$ skeies ud overalt. Kl. 6 skaffes; Kl. 8 gives Koierne ud, og hermed er Dagen tilankers forbi.

Den Uindviede vilde efter Gjennemlæsningen af dette Reglement sikkerligen komme til den Anskuelse, at blandt de her nævnte Forretninger maa Koiernes Overgang fra den hængende Stilling paa Banjerne til den liggende i Finkenetterne absolut ansees for en af de vigtigste, sideordnet maaskee med det, som er kaldet Skibsarbeide. »Men hvad er Skibsarbeide«, spørger han da, og Svaret maa omtrent blive: »det er at lave Maatter«. »Men er dette da saa nødvendigt, at man behøver dertil at benytte et heelt Orlogsmandskab i flere Timer, og hvad bruges disse Maatter vel til?« »Til at værne mod Skamfling«. »Men, naar det eneste Formaal ved Togtet kun skal være at conservere Materiellet, saa maa man jo hellere lade det blive hjemme.

Eller hvad Begreb troer man, at den indkaldte Værnepligtige gjør sig om Tjenesten efter en saadan tilbragt Dag. Mon Vigtigheden af hans Forpligtelser som Værnepligtig gaaer op for ham? Mon han fatter Nødvendigheden af de Opoffrelser, man fordrer af ham og af Landets øvrige Sønner; fatter han Øiemedet med sin Indkaldelse og med det hele kostbare Togt? Og finder han i denne Opfattelse nogen Opfordring til med Iver at hengive sig til sin Tjeneste og sine Pligter? Neppe. For ham maa Morgenspulingen, under hvilken han i flere Timer til Skade for sin Helbred maa sjadske om i Vand og vaade Klæder, nødvendigen staae som det Vigtigste; thi af $\frac{3}{4}$ Times Øvelser Formiddag og Eftermiddag skal han ei lære meget eller fatte synderligt høie Tanker om deres Vigtighed.

Og vi Andre, som vel vide og indsee, hvad Hensigten er med disse Udrustninger, om vi end glæde os, naar vi en enkelt Gang blive udsendte paa vort Element, er det dog ikke med Mistrøstning, at vi gaae ud, naar vi tænke paa Vanskeligheden i med disse Reglementer at opfylde de Fordringer, som vi selv og Nationen bør stille til vor Virksomhed? Thi lad os see, hvilke ere disse?

A. Vi ere ombord i et Seilskib.

Det første og vigtigste Formaal maa altsaa være det at indøve Mandskabet saaledes, at Skibet kan manoevreres. Dog ikke nok hermed. Hele Besætningen bør og skal indøves saaledes, at der til enhver Tid bliver manoevreret med den Ro og Orden, med den Hurlighed og Præcision, med den Elegance, om man vil, som er nødvendig for Orlogsmanden; thi uden det er ingen dygtig Commando tænkelig under Omstændigheder, der gaae udenfor de almindelige, og som det jo navnlig er Krigsskibets Hverv at berede sig paa.

Hvorledes søger man at naae dette?

Naar Skibet er kommet ud paa Rheden, lader man i Regelen Seilene gjøre los og beslaae nogle Gange, stikker maaskee nogle Reb ud og ind, letter derpaa Anker og sætter Cours efter sit Bestemmelsessted; og herefter beroer det paa Vind og Veir, hvilke Manoeuvr-Øvelser, Mandskabet paa Togtet vil erholde. Thi med Undtagelse af Aftenrebningen er der fra nu af i Regelen ikke mere Tale om andre Manoeuvrer end nogle Vendinger for Modvind og nogle Seils Tilsætning og Bjergning. Den ene Times Øvelser, som Reglementet fastsætter Formiddag og Eftermiddag, skal ene anvendes til Vaabenøvelser, og der er sandeligen heller Intet at spare.

Og naar man saa endda seilede, o: gjorde sit Bedste, hvorved dog de unge Officerer vænnedes til at jugere ret. Men istedenfor, at de burde irettesættes, naar de førte for lidt Seil, skeer det i Regelen kun, naar de formeentligen føre for meget; men det er ogsaa en Kjendsgjerning, at Orlogsmænd af alle Nationer altid føre mindre Seil end Handelsskibe. Med deres store Mandskab og ifølge deres Udsendelses Formaal burde det være omvendt. Thi uden det er det umuligt at uddanne dygtige Sømænd. Sæt to unge lige dygtige Lieutenanter ombord i et Skib; den Ene seiler altid meget forsigtigt, den Anden altid paa Vip. En Dag seiler denne Bramstængerne overbord. Hvem er nu den Dygtigste? Man maa nemlig erindre, at, medens Handelsskibet skal seile saa sikkert som muligt, skal Orlogsmændene øve sine Officerer saaledes, at de i Krigstid ville forstaae at seile sikkert men dristigt, eller, dristigt men sikkert. Men hvorledes jugere, naar Tiden kommer, hvad Skib eller Reisning med Sikkerhed kan taale og ikke mindre, naar man aldrig har prøvet det, aldrig seet en Raa knække eller en Bramstang gaae ned? Og hvorledes klare sig, naar det da skeer? Kjøbmændene i China, for hvem det gjælder saa hurtigt som muligt at faae deres kostbare Theeladninger over Havet, tage hertil meget nødig

skandinaviske Skibe, thi, sige de, naar har man nogensinde hørt, at en skandinavisk Skipper seilede sine Stænger overbord.

Altsaa, et Skib, som med heldig Vind forlader vort Land for at gaae f. Ex. til Vestindien, løber i 14 Dage — 3 Uger, med nogle Rebs Ind- og Udstikning ned til Passaten, hvor Manoeuvrerne indskrænke sig til Læseilene. Ankommet paa Stationen gaaer det tilankers, letter engang imellem for med smukt Veir at gjøre nogle smaa Udflugter; gaaer hjem, faaer en vestlig Storm paa Veien, staaer Canalen ind, faaer Taage, løber alligevel heelt igjennem »uden at see Land«, faaer Modvind i Kattegattet og ankommer efter en Overfart af 6 Uger paa Rheden med et Mandskab, hvoraf de $\frac{3}{4}$ Dele ofte ere lige saa vilde og lige saa uvidende som den Dag, de gik bort, og Ankringen gaaer for sig med maaskee mere Støi og Raaben end den første Letning, thi Underofficererne have vænnet sig bedre til deres egne Stemmer og støde med større Mod i deres hæse Piber.

Til Sammenligning skal jeg tillade mig at anføre en norsk Orlogsmænd, som under mit Ophold i den franske Marine ankom til Toulon. De franske Skibe laae tilankers tætsamlede i tvende Linier. Indenfor og mellem Linierne laa Normanden. En smuk Dag med frisk Fralandsbrise lettede han. Overalt paa de franske Skibe vare Officerer og Mandskab Tilskuere. Og sjeldent havde de heller seet noget saa smukt. Muntert og hurtigt entrede Matroserne tilveirs, Seil los i en Fart, skodde for og heise i en Haandevending, Ræerne braste, Ankeret hjem, og for smukt stillede Seil taust og lydløst skjød Skibet rask forbi de beundrende Franskmænd; thi det var ikke saa meget den Hurtighed og den Nøiagtighed, hvormed enhver Manoeuvre blev udført, som den Ro og Stilhed, der var herskende, der gjorde Indtryk paa disse Folk, der ikke kunne losse en Ende uden Raab og Skrigen. Tydeligt og reent hørt over hele Escadren

hvert Ord, hvert Commandoraab, som med en klangfuld Stemme udsendtes fra den ene commanderende Officer; en Pibe for og en Pibe agter og forresten ikke en Lyd, ikke et Raab hørtes under hele Manoeuvren fra den norske Corvet, hvilken man gjerne kunde troet bemandet alene med den fra Hytten commanderende Officer og forresten med Maskiner. Men et saadant Resultat var sandeligen ei heller naaet uden megen anvendt Flid.

At Franskmandene ei kunne præstere noget Lignende, er sikkert; men vi, i hvis Aarer dog det samme Blod rinder som i Normændenes, kunne vi det? Ja, et Skib er der, et Skib, som man altid seer manoevrere godt og smukt, et, som man strax seer er under fuldstændig Commando, som en Orlogsmænd bør være det, og dette Skib er Cadetskibet. Men, naar et Skib kan manoevrere, som dette gjør det, hvad Berettigelse er der da for nogen Orlogsmænd til ei at gjøre det? Vil man anføre, at det store Antal mere intelligente unge Mennesker, som findes mellem Mandskabet, er Aarsagen hertil, saa har vel dette nogen Berettigelse, men det beviser ei, at man ikke kan opdrage sine Folk til samme Dygtighed i deres Dont.

Man maa vel erindre, at, om end alle disse unge Mennesker vide, hvad der bør gøres, er det dem ikke tilladt at røre sig til Noget uden Ordre fra den, som commanderer; men derfor ere de saavel som Folkene ogsaa agtpaagivende paa Commandoen. Og dette er det, som giver Cadetskibet dets store Fortrin: den Ro og Stilheden, som paabydes under enhver Manoeuvre, for at intet Ord eller Commando skal undgaae Dommernes Øre, og den Strengthed, hvormed der vaages over, at enhver Commando lydes og udføres med Nøiagtighed, hvormed de unge Mennesker, og Matroserne med dem, for at indprentes den ubetingede Lydighed og Hørlighed, vænnes til at opfatte ethvert Commando-Ord, og hvormed der vaages over, at den, der staaer nærmest til at kunne

udføre en Ordre, udfører den eller i modsat Fald revses derfor, idet det altid forudsættes, at han har hørt den, thi han skal høre den.

Men et saadant indøvet Mandskab skaffer man sig ikke paa en Dag, det er kun ved idelig og idelig at gjentage de samme Manoevrer og under forskjellige Omstændigheder, kun ved bestandig at vaage over Orden og Ro, saavel mellem Bydende som Lydende, ved saa liden Commando som muligt fra Andre end den commanderende Officer, ved saavidt muligt at følge den enkelte Mand i hans Bevægelser, ved at tvinge ham til Opmærksomhed og Agtpaagivenhed, ved at udpege og revse den Efterladne eller Overhørige, at Saadant kan opnaaes.

Men den første og vigtigste Betingelse er dog den, at Den, som skal commandere Manoevren, ogsaa forstaaer det.

Naar Cadetten, med det 20de Aar omtrent, bliver udnævnt til Officer, har han gennem en lang Skole i Cadetskibet modtaget en udmærket Uddannelse for sit Fag; hans Øie og hans Øre ere blevne øvede, egen Commandostemme er ham tilvant, og endeligen har han lært med Hurtighed og Sikkerhed at manoevrere sine Seil og benytte Vindens forskjellige Virkning mod dem. For at blive god Sømand og duelig Manoevrer fattes der ham nu kun Øvelse under eget Ansvar. Han bliver da ogsaa udcommanderet, faaer maaskee Qvarteer strax; med Tillid og Lyst bestiger han Vagtsbænken og længes blot efter Leilighed til at prøve sin egen Dygtighed. Men Vinden er saa forfærdelig gunstig; dog kommer Leiligheden tilsidst: han skal vende. Men den Manoevre gik ikke godt, og gjøre den om faaer han ofte hverken Ordre eller Lov til. En Uge efter kommer Leiligheden igjen; dennegang tager han sine Forholdsregler bedre; men ikke saasart er Halsen stukken op, før Forvirringen, Støien og Uordenen er ligesaa stor som sidst;

og saaledes bliver det ved Uge efter Uge. Ingen Øvelser foretages, og tilsidst kommer han hjem uden at have seet en eneste ordentlig udført Manoeuvr. Og saaledes bliver det ved Aar efter Aar; Lysten gaaer tabt, thi han finder ingen Soutien for den, og alene, i sin underordnede Stilling, kan han Intet reformere; men med Lysten gaaer ogsaa tabt hans tidligere Sikkerhed i Opfattelse og Commando; Selvtilliden forsvinder; Energiien bliver opslidt i Lieutenants-tjenesten; han bliver ubrugelig til overordnet Commando, og den underordnede Tjeneste kan han endda kun tilfredsstille paa Grund af Lidenheden af de Fordringer, der stilles til ham.

Det var Officerer og Mandskab. Med Hensyn til Chefen, da paalægge Reglementerne ham at vaage over deres Udførelse; men at han skal bringe dygtigt Orlogsmandskab ud af sin Besætning, hentyde de slet ikke paa. Hvad ham selv personlig angaaer, sigte de ikke stort Andet, end at han skal være sine Undergivne et godt Exempel i Guds frygt. Og dog, naar man har henslået 20—25 Aar som ovenbeskrevne Lieutenantsaar, skulde man troe, at Tiden var kommen for Reglementerne at paabyde ham først og fremmest at skaffe sig selv den fornødne Dygtighed; men nei — Intet herom. En naturlig Selvfølge synes det, at han da af egen Drift skaffede sig den. Men paa en dansk Orlogsmænd er det ikke Sædvane, at Chefen selv tager Commandoen og manoevrerer sit Skib. Vistnok har man undertiden seet en Chef blande sig ind i eller rette paa Stedet en underordnet Officers Commando; men Saadant kan neppe antages at være til Gavn enten for Tjenesten eller for Disciplinen; naar Omstændighederne ei gjøre Sligt absolut nødvendigt, vilde den rette Maade vist snarere være den, efter endt Manoeuvr at foreholde Officeren hans eller Mandskabets Feil og lade dem gjøre det om, til Manoeuvren lykkedes. Chefen selv seer man derimod kun sjelden tage Commandoen. Og dog, om han skal

gaae mod Fienden, bliver han nødt dertil. En Maneouvre-officeer har han vel ved sin Side, men kan og bør han altid stole paa ham? eller, om han falder, hvad da? Og hvorledes vil en Mand under saadanne Omstændigheder kunne commandere med Ro og Sikkerhed, naar han aldrig har øvet sig i det, siden han modtog Commandoen, og før den Tid kun har havt en Lieutenantstjeneste som ovenbeskrevne. Mon hans Sandser, aandelige som physiske, længere kunne ansees at være sømaudsygtige? Og om han ogsaa har seet sit Skib dreie og vende mange Gange efter Andres Commando, er det da det Samme, som om han selv havde commanderet?

Nationen, som giver Penge og Mandskab, maa kunne fordrø, at Reglementerne ere saaledes affattede, at de give Garanti for, at det mest Mulige bliver bragt ud deraf. Mod Officererne har Staten den moralske Forpligtelse at give Reglementer, der, istedenfor i saa Henseende at underkaste dem enkelt Mands personlige Skjøn, bestemt paabyde de saavel for dem selv som for Mandskabet nødvendige Øvelser, og Betingelserne for, at de i det givne Øieblik kunne opfylde de Fordringer, som Landet vil stille til dem. Og endelig maa enhver Chef af al Magt ønske Reglementer, der paabyde saadanne høist nødvendige Øvelser, for at han selv personligen ei skal udsættes for Uvillie og Knurren hos et uvilligt Mandskab for formentligen overbebyrdende Arbeide.

1 à 2 Timers Manoeuvre-Øvelser Formiddag og Eftermiddag, saavel med enkelt Qvarteer som med hele Mandskabet paa Dækket, er vistnok ikke mere end det høist nødvendige paa et af vore altid korte Orlogstogter. Vilde den hertil anvendte Tid ikke være nyttigere end de langvarige traditionelle Morgenspulinger? Ved at indrette og indskrænke disse til det for Reenligheden Nødvendige og for Mandskabets Sundhedstilstand mest Hensigtsmæssige vilde man hver Morgen fra $7\frac{1}{2}$ —8 til 9 kunne foretage saadanne Øvelser og endda have et

Mandskab, der, langt bedre end nu er Tilfældet, var disponeret for Dagens øvrige Øvelser. Og med den i Sammenligning med Handelsskibene rigelige Hviletid, som tilstaaes Orlogsmatroserne, kunde de samme Øvelser uden nogen Overanstrengelse foretages om Eftermiddagen fra 4½-5 til 6.

De 3 Timer, som saaledes daglig vilde gaae tabte for Seiladsen, vilde neppe kunne skade Expeditionens Formaal, der sjelden er andet end netop Besætningens Øvelse. Paa en 6 Ugers Reise til Vestindien vilde man tabe ialt 5 Etmaal, og der er sjelden noget at haste efter. Uden udtrykkelig høiere Ordre burde det ei være nogen Skibschef tilladt at lade en Dag gaae forbi uden det bestemte Antal Timers Manoeuvrøvelser. Haardt Veir er ingen Undskyldning; thi i ondt Veir er det vel fuldt saa nødvendigt at kunne manoeuvrere som i godt Veir. Nu, naar man skal vende med nogen Blæst, er det en heel Begivenhed, som kalder alle Nysgjerrige og alle Kritici paa Dækket.

Men til hvad Nytte alle disse Seilmanoeuvrer, siger man, nu ere vi ombord i et Dampskib. Men desto vigtigere er det for os at kunne behandle vore Seil og Reisninger med Sikkerhed og Lethed. Thi gaa ud og see paa disse Dampskibe! Der ligge de med de samme gamle, skyrækkende Reisninger, til hvilke næsten vor ganske Stand endnu klamrer sig fast med hele en første Kjærligheds Varme og Udholdenhed. Begynde en Kamp under Seil er dog nok ikke Meningen; derimod, naar Maskinen er sprængt, vil man sætte Seil. Hvis noget Saadant er muligt, maa der dog nødvendigviis høre en udmærket indøvet Besætning til, for med forskudte Seil, hængende Ræer og et fortyndet Mandskab, under Fiendens Ild at sætte Seil og begynde en ny Kamp.

B. Men som sagt, for Eftertiden ere vi ombord i et Dampskib.

Et af de vigtigste Formaal maa altsaa være at uddanne og forberede os paa Kampen under Damp, hvormed man jo i alle Tilfælde vil begynde, og som, enten man har Seil eller ei, vil blive den afgjørende. Og her gjælder Indøvelsen da næsten udelukkende Officererne; for Mandskabet, saalænge man slaaes under Damp, er det Hovedsagen at være flinke Artillerister. Men med de uhyre bevægende Kræfter, som nutildags, i Forbindelse med det svære Artilleri, ere stillede til den Commanderendes Raadighed, gjælder det saameget mere om Dygtighed hos ham. Et øvet Øie og Sikkerhed i Commandoen er vigtigere for den, der gjør 12 Miil end for den, der kun gjør 6 Miil; jo finere og fuldkomnere Vaabnet er, desto dueligere maa den være, som skal føre det. Nu siger man rigtignok at den, som kan manoevrere et Seilskib, kan ogsaa manoevrere et Dampskib: ja ganske vist; men den, som i lang Tid har øvet sig i at manoevrere et Dampskib, maa dog efter al Sandsynlighed manoevrere dette bedre end den, der hidtil kun beskæftigede sig med Seilskibet. Og, da ethvert Orlogstogt vel nødvendigviis maa have til Hensigt at uddanne Enhver ombord saa meget som muligt for Kampen, bør man dog ei slaae sig tiltaals med hiin Forsikkring, men derimod anvende Alt, hvad der staaer til Raadighed, for at gjøre Officererne til saa dygtige Manoevrister under Damp som muligt.

Gjør man det i vore Orlogsskibe, eller paabyde Reglementerne noget Saadant?

Naar et Skib udsendes, tilstaaes sædvanligen Disposition over 3 à 4 Dages Kul om Maaneden. I Regelen den Dag, man letter, sættes Dampen da op, og, ligegyldigt hvad Veir eller Vind, dampes rask afsted, Sundet ud, Kattegattet ud, Skagerak ja vel og Nordsøen over,

for saa hurtigt som muligt at komme Kanalen igjennem; saa slukkes endelig Fyrene, og med Undtagelse af maaskee lidt i de stille Belter, benyttes nu ei mere Damp, før man atter nærmer sig Land, da man paany, ligeledes uden Hensyn til Vind og Veir, damper ind paa sin Ankerplads; og saaledes bliver man ved ligetil Hjemkomsten, stolt vel endog over langtfra at have forbrugt det hele Quantum Kul, som var tilstaaet. Men hvormegen Leilighed har der under al denne Fuldkraftsdampen været for Officererne til at lære at manoevrere Skibet, for Chefen til at lære sin Maskine at kjende, navnlig med Hensyn til den rette Anvendelse af Kullene under forskjellige Omstændigheder. Det Hele har indskrænket sig til engang imellem at lægge Røret Bagbord for en fjern Seiler, til at forandre Coursen nogle Streger og til at stoppe Maskinen, noget før Ankeret falder. Kan dette være Meningen med de tilstaaede Kul, eller mon den ikke snarere har været, at Størstedelen deraf skulde benyttes til virkelige Manoeuvre-Øvelser? Kun ved flittig Øvelse med Manoevrer mellem Tønder eller Seilere under de forskjelligste Veirforhold med forskjellig Dampkraft, med Benyttelse af saadanne Seil, som kunne komme til Nytte under en Manoeuvre, kan man opnaae den Færdighed og det Kjendskab til Skibets Egenskaber, som er uomgængelig nødvendig, for at tænke sig med Lethed og Sikkerhed ene eller i Forbindelse med andre Skibe at kunne manoevrere mellem og mod en Flaade af fiendtlige Seilere eller Dampere.

Kun ved nøiagtige Undersøgelser af den forbrugte Kulmængde under forskjellig Fyring, forskjellig Dampafskæring, forskjellige Veirforhold kan man lære sin Maskine saaledes at kjende, at, naar man en Dag bliver udsendt paa Krigstogt, man da vil forstaae at anvende sine Kul paa den rette og mest oekonomiske Maade, kun derved kan en Chef faae sin Maskine saaledes under Control og Commando som enhver anden Deel af Skibet,

medens han nu i Regelen er priisgiven sin Maskinmesters Skjøn eller Anskuelser. Og kun ved nøiagtige Optegnelser af de vundne Erfaringer og Resultater kan man bøde noget paa den ringe Øvelse, vor Marine tilbyder, idet den tidligere vundne Erfaring kan komme de følgende Expeditioner til Nytte, ligesom de ville afgive værdifulde Oplysninger med Hensyn til de forskjellige Maskinsystemers Egenskaber, saavel som med Hensyn til Tidens Indflydelse paa disse.

Thi, skjøndt man rigtignok ikke fra vor nuhavende Flaade kan slutte Noget, maa man dog antage, at der ved Bestemmelserne om nye Skibes Maskinkraft gaaes ud fra omtrent følgende Princip: »Vor Flaade bør kunne gjøre en Fart af x Miil; altsaa, da Erfaring viser, at et Skib, inden det casseres, taber omtrent saameget i Fart, maa det nye Skib kunne gjøre saameget over den bestemte Enhedsfart, og altsaa have en saa og saa stor Maskinkraft.

Men kun sjældent bliver noget Saadant gjort. Man benytter sine Kul til, med Vinden ofte agterind, at dampe ind paa sin Ankerplads, og Følgen er, uden at tilbyde Officererne et passende Æquivalent i Manoeuvredygtighed under Damp, berøver man dem Leiligheden til nogle af de interessanteste og nyttigste Øvelser under Seil, nemlig Ud- og Indseilingen eller Krydsningen fra og til sin Ankerplads paa fremmed Strand. Men heraf kommer da ogsaa, hvad man saa ofte hører beklage, at vor Stand mere og mere taber, hvad man i en ikke langt forsvunden Tid satte høiest for Orlogsmanden, Dygtigheden i at manoevrere.

Og heri, skjøndt det ei er den Grund, man paabe- raaber sig, turde man maaskee og søge Aarsagen til den Kjendsgjerning, hvis Erfaring man har gjort i vor saavel som i alle andre Mariner, at, skjøndt man ved Dampen har faaet langt bedre Herredømme over og Tilvæxt til Skibets Bevægelses-Evne, har dens almindelige

Indførelse dog fremkaldt en vis Ængstelighed ved Seiladsen. Den, der tidligere med en letseilende Fregat dristig nærmede sig Kysten, viger nu forsigtig til Siden; thi, siger han, faaer jeg en Storm paa, kan jeg umulig dampe op imod den, og under Seil alene kan jeg heller ikke længere klare Kysten fra mig, paa Grund af Skruen, som jeg maaskee ikke kan faae op; desuden mener han, hvad forresten er falsk, at Nutidens Skibe, paa Grund af andre Omstændigheder, ikke seile saa godt som Fortidens — men under Seil og Damp? Nei, den, som aldrig har offret et Par Dages Kul paa Manoevrer under Seil og Damp, navnlig i haardt Veir, han veed naturligviis ei, hvormegen Tiltro han tør skjænke disse Midler. »Desuden, Maskinen kan gaae itu«. Kan maaskee et Seilskib ikke miste sine Reisninger? Men Maskinen maa ikke gaae itu, og med Maskinfabricationens i Nutiden høie Standpunct gaaer den ei heller itu. Og selv om man fik et Havari, saalænge man endnu besidder Midler til at dreie Skruen rundt med mindst den til Farten svarende Hastighed, kommer Nutidens Skibe som Seilskibe i Virkeligheden dog til at staae over Fortidens og vilde det endnu mere ved hensigtsmæssigere Fordeleling af Reisningen og Seilarealet. Og endelig kan man da ogsaa benytte Dele af sin Maskine, selv om nogle Dele skulde være havarerede. Handelens store klodsede Hjulskibe fare uden Frygt over alle Have og paa alle Kyster.

Nei den virkelige Grund til den større Forsigtighed er den, at, da man næsten aldrig mere manoevrerer eller seiler med sine Skibe, har man heller ikke længer nogen Tiltro hverken til dem eller til sig selv.

Og hvad Grund giver man endelig for saaledes altid at dampe ud, uden Hensyn til Vind og Veir, og dampe ind, saasnart Land skal anduves eller Havn gøres? Den, at med de Midler, som Dampen nutildags stiller til Raadighed, vilde en Chef, om noget Uheld tilstødte ham,

under Seiladsen ud eller ind, kunne drages til Ansvar for ei at have sat Dampen op. Men der maa ikke snarere tilstøde ham noget Uheld under Seil end under Damp. Skibet bliver jo ikke sendt ud med det specielle Hverv at undgaae, at der tilstøder det noget; saa kunde det bedre blive hjemme; men derimod for at forskaffe Besætningen saa megen nyttig Øvelse som muligt, saavel under almindelige som under vanskeligere Forhold. Og naar nu saadan Seilads maa ansees for at afgive nogle af de nyttigste Øvelser, bør man da for den blotte Mulighed af et Uheld, der forresten ligesaa godt kan hænde under Damp eller til enhver anden Tid eller andet Sted, bortkaste saadan Leilighed?

Tusinder og Tusinder af Handelsskibe og Orlogsmænd have gennem Secler klaret sig og klare sig endnu idag med Seilene alene; men os skulde dette ikke længere være tilladt, fordi vi i vort Indre besidde en mægtigere Drivkraft end hiin, der dog anvendt paa anden Maade vilde komme os langt mere til Nytte; og dette i vort Aarhundrede, da Videnskaben og Civilisationen paa saa mange andre Maader har lettet den dygtige Sømand Seiladsen.

Men, saafremt Rigtigheden af det her Udtalte er anerkjendt, burde Reglementerne ogsaa udtale det. De daglige Manoeuvrer under Seil burde vexle med Manoeuvrer under Damp alene og under Damp og Seil; og til disse burde det fastsættes, at mindst de $\frac{2}{3}$ Dele af det tilstaaede Quantum Kul skulde forbruges. (Tid og Leilighed burde det naturligviis ogsaa være paabudt at afpasse saaledes, at man aldrig formindskede sit Kulforraad ud over, hvad der maatte ansees for nødvendigt til Skibets Sikkerhed). Den resterende Trediedeel vilde sikkerligen vise sig tilstrækkelig for Forbruget, hvor Omstændighederne maatte nødvendiggjøre Dampkraftens Anvendelse; og, skulde man til Skibets Frelse eller Expeditionens andre Formaal muligen ved fortsatte uheldige Omstændig-

heder blive tvungen til et større Forbrug af Kul end Trediedelen af det Tilstaaede, da var dette jo Noget, som naturligviis maatte godkjendes som nødvendigt Forbrug, og hvis Paatrængenhed tydeligt vilde fremgaae af Journalen. Endelig burde Reglementerne bestemt forbyde unødvendig Forbrug af Damp for Seiladsen under fremmede eller egne Kyster og Havne; kun paatrængende Hastværk, øiensynlig Fare eller særegne Formaal maatte kunne begrunde dens Anvendelse under disse Forhold; og de begrundende Aarsager maatte jo i Regelen kunne fremgaae af Skibsjournalen. I det Hele skulde de tilstaaede Kuls Anvendelse og de derved indvundne Resultater gjøres til særlig Gjenstand for Flaade-Inspectorens Kritik. Hiin Undskyldning for utidig Anvendelse af Damp vilde derved falde bort, og, om Uheld indtraf, kunde Chefen i saa Fald kun drages til Ansvar derfor, som han vilde blive det, om Skibet havde været udelukkende Seilskib.

C. Men i alle Tilfælde er det Skib, vi ere ombord i, en Orlogsmænd.

Den Tid er ikke fjern, da man, selv om man ikke ansaae Kanonerne som et kjedeligt Appendix for Orlogsmænd, dog betragtede Exercicen for overflødig. Skyde med en Kanon kunde man jo hurtigt lære, naar Krigen virkelig udbrød; til Saluter var der faste Constabler; at surre Kanonerne los, vilde fordærve Malingen og ødelægge Dækkets smukke Udseende etc. etc. Altsaa de faste Tallier paalagdes for i Regelen ei at aftages, før man, kommen tilankers, skulde skive dem paa Dækket. Naturligviis er det ei vor Marine alene, som har udmærket sig ved denne Ulyst for Artilleriet; den har meer eller mindre været den samme i de fleste andre Mariner. I den franske Marine saa jeg paa sine Steder det Samme, og blandt andet blev mig bekjendt om en Chef, der alt andet end elskede sine Kanoner med Tilbehør,

at han forsømte dem; men, da Tiden for Escadrechefens aarlige Inspection nærmede sig, blev han urolig og gik endog saa vidt, at han enkeltviis anmodede sine Officerer om hist og her i Journalen at anføre nogle Timers Exercice paa deres respective Vagter; og, da de naturligviis negtede dette, tillod han sig selv at tilføie det; men for Eftertiden vaagede hine Officerer med megen Omhu over selv personligen at indføre Alt paa deres Vagter for at kunne sikkre sig mod slige urigtige Tilføielser. Den Tid er forsvunden hos os; om vi nu ere komne til den fulde Erkjendelse af Artilleriets Betydning og af Nødvendigheden for Alle, fra første til sidste Mand, af Indøvelsen i dets Betjening, skal jeg ei tillade mig nogen Formening om; men at vore nugjældende Reglementers Aand ligger nærmere ved hiin Tid end ved vor, vil vel Ingen negte. Thi ved at søge dem igjennem, kan man som sagt ikke finde andet Formaal for den hele kostbare Udrustning end den Færdighed, som kan opnaaes saavel i Kanonernes som i Haandvaabnernes Betjening ved 1 Times, siger een Times, Øvelser Formiddag og Eftermiddag. Paa et Togt altsaa, som varer f. Ex. 4 Maaneder, hvilket hos os jo ikke er noget særligt kort Togt, vil man idethøieste faae 176 enkelte Timers Exercice, eller en Tid, som svarer omtrent til 1 Maanedes Exercice i det saakaldte Exerceerskib. Dog maa herfra endnu drages Stormdage, tildeels Regndage, og særlige Fridage; ja undertiden maa endnu fradrages Halvdelen af de resterende Timer; thi man har ogsaa seet Reglementerne fortolkede saaledes, at det kun er Frivagtsquarteret, som bør exercere, idet man har anseet det for nødvendigt, at det vagthavende Quarter forblev tilstede paa Dækket til Seilenes Regjering. Et Handelsskib seiler trøstigt med 1 Mand ved Røret og nogle Andre omkring i Krumholterne; en Orlogsmand kan ikke seile med $1\frac{1}{2}$ Hundrede ved Kanonerne eller Geværerne, den maa desuden have andre $1\frac{1}{2}$ Hundrede liggende ledige paa Dækket til at stikke op Bramskjøder.

4 Maaneder med 6 Timers daglig Exerccie er det Mindste, man har troet at kunne lade sig nøie med i Exerceerskibet, og selv dette har man fundet at være for lidet, idet man lader endnu et Par Maaneders Exerccie gaae forud i Land; men, naar man med 6 Timers daglig Exerccie dog ikke opnaaer større Resultat end det, som der naaes, hvad skal det da blive til med 1 à 2 Timers.

Skal et Skib, alene fordi det ei kaldes Exerceerskib, være berettiget til at komme hjem med mindre dygtigt Mandskab end det, som kaldes saaledes? Naar et Skib har været ude i et halvt til et heelt Aar, mon det da ei har havt Tid nok til at uddanne sine Folk til et dygtigt Orlogsmandskab. I saa Fald seer det sørgeligt ud for os, naar Krigen udbryder. Eller fordi et Skib kun er ude i 3—4 Maaneder, skal man da sorgløst lægge Hænderne i Skjødet og sige: «hvad hjælper det, vi have jo ingen Tid». Jo, vi have Tid, naar man blot turde benytte den.

Enhver Søkrig vil man i Regelen finde at være aabnet, uden foregaaende Varsel, med Overfald paa Skibe, som intet Ondt anede. En Orlogsmand bør derfor aldrig vide sig sikker, mindst nogen af vore, da vi jo bestandigt ligge med Krigen for Døren, og det under disse Omstændigheder vilde være en dobbelt Scandale, om netop en af vore blev truffen uforberedt; der vil neppe blive forespurgt, om man har havt tilstrækkelig Tid til Indøvelse. Saasomt Vimplen er heiset, bør man strax begynde med Folkenes hurtigst mulige Uddannelse til krigsdygtigt Mandskab; men naar kan man med 1 à 2 Timers daglige Øvelser tænke sig at være beredt til at møde Fienden?

Altsaa ikke engang dette Maal synes Reglementerne at sætte os; det Eneste, de synes at tyde hen paa, er dette: ved Flaadeinspecteurs Besøg, og ved Togtets Slutning, at kunne bestaae en taalelig Examen.

Og dette lykkes da ogsaa i Regelen; det vil sige, man faaer et Mandskab, der, ved at man skubber de Uduelige saa meget muligt til Siden og sætter Underofficererne i Nærheden af de svageste Puncter, paa Examensdagen exercerer meget smukt paa Tempo, gaaer ret godt over, doublerer ei uheldigt, tager Gevær paa Skuldren med herlig Klirren af Ladestokkene, med Øinene fæstede paa nærmeste Underofficer med Held opfatter Signalerne, og som i Gjennemsnit skyder jævnt slet til Skiven. Men det Hele var ogsaa kun Examensexercice. Kun ved Underofficerernes og de enkelte Flinkeres Understøttelse, kun ved den yderste Anstrengelse af hver Nerve, fremkaldt ved den høie Foresattes Nærværelse, kun ved at spænde hver aandelig Evne og med Tanken stadigt henvendt paa de tillærte Pas og Tacter lykkedes det at præstere, hvad der blev præsteret. Intet var gaaet over til at blive Natur. Med spændte Træk og stive Øine greb de til Spader og Tallier; ingen Frihed eller Behændighed i Bevægelserne; ingen af de smaa Fiffigheder og Kneb, afpassede efter Kanonens Plads og Andet hvormed den med sit Vaaben fortrolige Mand veed at lette sig og sine Kammerater Arbeidet, faldt dem ind eller vare dem egne; det Hele var dem endnu kun et Konststykke.

Men Følgen er ogsaa, at, saasnart vore Folk komme hjem, er den hele konstige Dressur ligesaa hurtigt dunstet bort; og, naar Manden da maaskee et Aar eller to derefter atter indkaldes, er han ligesaa fremmed for det Hele som tidligere.

Men er Sligt et Maal, værd at arbeide for? Burde man ikke, i Erkjendelse af Umuligheden af, under saadanne Omstændigheder at kunne præstere noget Godt, snarere søge, om ei at fremstille det vundne Resultat slettere end Virkeligheden, saa dog at undgaae Alt, hvad der kunde bidrage til at fremstille det bedre? Vedkommende Officers personlige Forfængelighed vilde maaskee herved

kunne blive saaret; men i Bevidstheden om at have gjort sit Bedste kunde han jo tillidsfuldt anbefale dem, som krævede ham til Regnskab, i samme Tid og under samme Omstændigheder at bringe mere ud af de givne Elementer — og man vilde snart komme til at erkjende Nødvendigheden af andre Reglementer.

Er det endelig tilstrækkeligt, selv om det paa denne Maade kunde naaes, mod Slutningen af Togtet at have forskaffet sig et i Øieblikket brugeligt Mandskab, hvoraf hver Mand er hjemme paa sin Post og kjender sin Tjeneste? Skal det vundne Resultat ikke strække sig ud over Togtets Varighed? I saa Fald er det i Sandhed kostbare Penge, som udgives dertil. Skal det vundne Udbytte ophøre med den Dag, da Commandoen stryges, eller skal det egentlige Udbytte ikke meget mere være det, som saa at sige tager sin Begyndelse Dagen efter Commandoens Strygning? Bør nemlig ikke det egentlige Formaal i Fredstid være det, at uddanne hver Mand ombord saaledes, at, naar Krigen engang udbryder, og Folkene atter indkaldes, Enhver da er fuldkomment hjemme, ei alene i den særlige Post, han tidligere har havt, men i enhver Stilling ombord, undtagen netop som befaren Matros. Det vil sige, det er ikke nok at indøve alene de actuelle Kanonbesætninger eller Landgangsfolk, men hver eneste Mand ombord maa være Artillerist, og Enhver i Fredstid udsendt Orlogsmænd er ligesaa godt Exerceerskib som den ene, der nu fører dette Navn. Herpaa bør Uddannelsen, altsaa ogsaa Reglementerne, være baserede.

Til mulig Opnaaelse af dette Øiemed have vi i vort nuværende Exerceer-Reglement en udmærket Hjælp, der alt har stiftet megen Nytte. Det er udarbejdet med Omhu og Dygtighed; men bliver det altid ret opfattet af dem, som skulle benytte det? Faaer man ikke ofte ved at see den herefter tillærte Exercice Indtrykket af, at Aanden i Reglementet ei er ret opfattet?

At man f. Ex. i Tempo-Exercicen mere har seet et Formaal end et Middel? Som det sig bør et Reglement, er her hver Handling, hvert Skridt, hvert Tag nøie foreskrevet; det er foreskrevet saaledes og ikke anderledes, fordi man ved den nøieste og omhyggeligste Prøvelse er kommen til det Resultat, at saaledes vil det falde den ei Ubehændige lettest og naturligst at gjøre det. Ved altsaa at indøve Folkene langsomt og omhyggeligt herefter, udvikler man deres Behændighed og Letbevægelighed; men, naar de saa kunne Grebene, bør man da ei snarest muligt gaae over til at lade dem bringe det i Anvendelse paa den egentlige Betjening af Vaabnet; søge at bibringe dem den egentlige Aand; og ved den rette Behandling søge at gjøre dem fortrolige med Vaabnet og Alt derhen hørende, istedenfor at spille Time efter Time med at øve dem i at slaae Spaderne paa engang og med Kraft i Dækket, eller lignende; eller kan noget tænkes urimeligere end at øve Folkene ugeviis i at tage Porte ud og ind paa engang og efter Drøpslag, naar de forresten have lært at gjøre det paa rette Maade og de ved den daglige Tjeneste snart af sig selv ville lære at gjøre det baade godt og hurtigt, og naturligviis paa den Maade, som de have lært. I den franske Marine som i den franske Armee har man forlængst forladt en saadan Exercice, som kun har forfængelig Ørelyd til Hensigt. Sligt kommer af sig selv, saasart fuldstændig Fortrolighed med Vaabnet er tilveiebragt; men denne maa først søges tilveiebragt; ved det Andet, for dem endnu Uegribelige, sløves Interessen, de fatte ikke Aanden i de Ting, der fordres af dem, og faae kun et daarligt Begreb om Nyttens af den Tjeneste, hvorfor de kaldes fra Hjem og Haandtering.

Hvormange hjemvendende Skibe have deres Mandskaber saaledes indøvede, at, om man hist og her pillede Folk væk fra Kanonerne, Exercicen da blev tilfredsstillende udført? Eller om man havde fraskruet Dragbaand,

Hjul, Sigteapparaterne eller Lignende, have de da, ja selv Officererne og Underofficererne, lært at bære sig ad paa rette Maade, under de -da indtrædende Forhold — kort, har man tænkt sig en Kamp, eller blot en Examen for Flaade-Inspecteuren.

Og hvormange Skibe have deres Topsgaster, Skibmandsgaster, Munitionslangere etc. etc. indøvede lige saa godt som de egentlige Kanonbesætninger? Er Krudt- og Skarp-Langning indøvet saaledes, at den kan gaae rask fra Haanden, ikke i 5 Minutter, men i Timeviis. Og Cheferne, hvormange have øvet sig selv og deres Officerer i at dirigere Batteriernes Ild eller prøvet Sligt ved Skydning efter Tønden, ikke tilankers, men under Seil og Damp? Har man blot prøvet en Manoeuvrere som følgende f. Ex. Der skydes efter Tønden om Styrbord, pludselig lægge Roret Bagbord, commandere Overgang og, medens Roret bliver liggende, og Tønden altsaa hurtigt passerer forbi den bagbords Side, affyre det glatte Lag imod den. Hvorledes vilde man commandere og udføre dette? Midlerne savnes, men Noget burde man dog være betænkt paa, thi det er jo ikke Andet, end hvad der kan hændes i en Kamp, naar man pludselig seer Leilighed f. Ex. til at løbe sin Fiende for eller agter om.

Og hvormange Skibe have nogensinde gjort virkelig klart Skib? Alle have de naturligviis, som Reglementet byder, engang om Ugen slaaet Alarm; men det, som følger herpaa, er jo ikke Andet end en storartet Mønstring, Skibet er sandelig ikke klart. Gaaer man blot ned paa Batteriet, vil man der finde Skodder og Meubler og Gulvtæpper staaende; Kabyssen, der er til stor Gene for Brugen af de forreste Kanoner, staaer bestandig der med sit Tilbehør af Kjøkkenkar, Borde, Skabe, Ballier, Pøse etc. Friskefade og overflødige Rationfade, Skaffeborde, Bænke, Lanterner etc. etc., der foruden at genere under Kamp ville levere et betydeligt Quantum Splinter. Vistnok har man tænkt sig, hvorledes det Altsammen

i paakommende Tilfælde skal skaffes afveien; men, naar man aldrig har prøvet det, eller høist maaskee 1 à 2 Gange, hvorledes vil man da bære sig ad, naar det gjælder; da bliver det alt smidt ned hulter til bulter paa Banjerne, til stor Gene for hele Langningen af alt det herfra Nødvendige, og, naar man ei har øvet det før, vil man ei engang i det givne Øieblik tænke paa Alt, hvad der saaledes med Nytte kan bortskaffes, og hvis Plads man ved Eftertanke muligen kunde finde at benytte paa anden nyttig Maade.

Fra første Gang, vi gjøre klart Skib, gjælder det om at være klar i saa og saa mange Minutter, istedenfor man i Førstningen simpelthen burde indskrænke sig til at lade Folkene møde paa deres Pladser og derefter gaae ned og selv paasee, at Alt, hvad der kunde og burde gjøres, blev udført paa bedste og hensigtsmæssigste Maade, forklare hver Mand sine Pligter og lade det Alt udføre med Ro og Orden, uden hvilket man aldrig opnaaer Hurtighed med Orden. Fienden kommer dog sjældent saa pludselig paa En, at man ei har eller kan skaffe sig $\frac{1}{2}$ til 1 Times Ro til at gjøre sit Skib ordentlig klart, og, skulde han komme pludselig, faaer man vistnok alligevel ikke Tid til at gjøre sig ordentlig klar; men det er da ingen Grund til ei at øve sig i det.

Og tilveirs? Vi ere for Eftertiden bestandig ombord i Skrueskibe, og altsaa maa noget af det Vigtigste ved Klartskib være det at tage Forholdsregler til vor Skrues Beskyttelse. Det Sikkreste og Bedste var visseligen nu at smide Reisningerne overbord, saafremt man ei alt havde faaet Lov til at lade den større Deel forblive hjemme i Magasinerne; men det gjør man vel neppe alligevel. Imidlertid, Bramstængerne med alt deres løbende og staaende Gods vil man dog vel ikke beholde oppe; en overskudt Brambardun vilde snart standse Skruen, et sløbende Stykke Rundholt slaae den istykker. Under- og Stænge-Gods bør ogsaa sikkert mod at kunne

komme i Skruen; Ræerne helst stryges, svært løbende Gods helst skæres ud — men Seilene ville Mange jo nødtigt give slip paa, skjøndt Gud veed, er man først reduceret til dem, skulle de ikke hjælpe meget imod et Skrueskib, medens derimod netop de, ved deres Farlighed for Skruen, let kunne begrunde Nederlaget.

Men det er vanskeligt saaledes at udfinde Alt, hvad der i Nutidens Skibe bør gjøres under Klartskib, da ikke Mange endnu have prøvet det, uagtet der aarligen udsendes Skibe, som det hedder, til Øvelse.

Saaledes have Reglementerne heller ikke tænkt paa Maskinens Beskyttelse; i enkelte Skibe har man vel hørt noget Saadant forsøgt, navnlig under Udrustningerne ifjor, men almindeligt befalet er der Intet, og dog besidde alle vore Krigsskibe den skønne, Mandskabet i Maskinen vistnok særdeles behagelige, men Orlogsskibet kun lidet baadende Indretning af en stor, aaben og ubeskyttet Luge tværs igjennem alle Dækkene ligeover selve Maskinen. Et Spiger, som falder ned fra Mærset, ei at tale om Stykker af Rundholter, Granater og Andet, kan altsaa i et givet Øieblik falde ned og standse, om ei havarere Maskinen. Dækkes til paa en eller anden Maade maa der altsaa; derved udelukkes Luft og Lys under en anstrengende, maaskee flere Timers Kamp og netop under de Forhold, for hvilke Krigsskibet er bygget, og under hvilke det altsaa i enhver Henseende gjælder om de bedste Dispositioner. Vilde det ikke været mere betænksomt, om man havde skaaret Lugerne saaledes (∴ ikke over hinanden gjennem alle Dækkene), at man under Kamp vilde faaet, ikke mere Lys, men derimod langt bedre Lufttræk, end nu er Tilfældet, selv om man da under almindelige Forhold blev nødt til at lade sig nøie med samme Quantum Luft som under Kamp, og selv om man derved nødtes til, saaledes som under en Kamp nu vil blive Til-

fældet, at tænde Lys, hver sjelden Gang Maskinen benyttedes.

Naar vi under de stedfindende Forhold og navnlig, naar der sees hen til de Muligheder, som en ikke fjern Fremtid synes at hebude, ideligen beklage os over den ringe Leilighed, der tilstaaes os til Uddannelse i vort Kald, da maa vistnok enhver Inden- som Udenfor-Staaende anerkjende det Berettigede heri; men paa den anden Side bortfalder for endeel Berettigelsen, saalænge vi ei ere os bevidste, at vi ogsaa af yderste Evne benytte de Midler, der i saa Henseende gives os. Imidlertid bør det ogsaa erindres, at, forsaavidt dette ei skeer, bør den væsentligste Aarsag hertil søges i Reglementerne. Thi disse bør bestemt paabyde Alt, hvad der for at udbringe det mest Mulige af Togtet i saa Henseende skulde foretages, og aldrig overlade saa vigtige Ting til enkelt Mands personlige Skjøn. Forsaavidt som de nu paabyde Noget, præsteres visseligen ikke mindre end det Paabudte, men ved deres intetsigende Fordringer lægge de ogsaa væsentlige Hindringer i Veien for den, der vil udbringe et større Udbytte.

Saafernt jeg i de her fremsatte Anskuelser skulde have været saa heldig at træffe Andres Tanker, antager jeg ogsaa, at det af det Sagte tydelig maa fremgaae saavel i hvilken Retning den hele Reglementernes Aand formentligen bør forandres, som og hvilke betydelige Udvidelser og Forbedringer, der vel navnlig maatte tildeles det Afsnit, som omhandler Chefens Stilling, Ansvar og Pligter.

Det er ikke Hensigten her at skrive Reglementer; kun da Bestemmelserne for den daglige Tjeneste ombord nødvendigen maatte undergaae Forandringer i samme Retning, skal jeg tillade mig at paavise blot med Hensyn til Tidens Inndeling, Muligheden af Sligt, uden derfor at formene, at følgende Udkast skulde være det eneste Rette. Den samme Ting kan naturligviis gjøres paa

mange Maader; for os gjælder det blot om at faae en Maade sat fast, forudsat, at denne Maade virkelig er istand til at føre os til Maalet, ellers bliver den en Hindring istedenfor et Middel.

- Ved Uarbeidelsen af dette Udkast er gaaet ud fra:
- At med den rigelige og uforstyrrede Hviletid, som tilstaaes Orlogsmatrosen, maa han kunne præstere langt mere Arbeide, end de nuværende Reglementer fordrer.
- At ved at bryde med Traditionen og afskaffe alt det Overflødige ved de udstrakte daglige, næsten latterlige Spulingsprocesser, vilde man, 1) vinde en kostbar Tid og 2) gjøre Manden mere duelig til Dagens Øvelser. Thi Spulingen er ei alene et meget usundt Arbeide, men tillige meget trættende; i et Par Timer vader Manden om i Vand, og hans Tøi bliver gennemvaadt; og foruden altsaa al den fugtige Luft, som med selve Vandet bringes i Skibet, bringes denne endnu bedre ned i det ved de vaade Klæder; men for da at faae Skibet tørt, maa man have Porte og Luger aabne til alle mulige Sider. Altsaa fra den varme Koie, hver Morgen i fugtige Klæder, i Vand til Anklerne og samtidig i en gennemtrængende Træk: kan man i vort Klima ønske sig bedre til Opnaaelsen af Gigt og Rheumatisme og til Helbredens Ødelæggelse?
- At navnlig de afskyelige Skuringsscener afskaffes. I andre Mariner, beliggende dog under langt mildere Himmelstrøg, har man forlængst afskaffet dette Barbari, ikke alene fordi det ødelægger saavel Mandens Helbred som hans Klæder, men ogsaa Dækket. For at gjøre det hvidt ∴ for at tilfredsstille Forfængeligheden, thi med Reenligheden har dette jo intet at gjøre, slider man det op med Sand og Muursteen.
- At den mest mulige Tid benyttes til Øvelserne.
- At der endda med daarligt Veir og paa Vagterne bliver rigelig Tid tilovers til det nødvendige Skibsarbeide, og
- At de mange Fridage afskaffes.

Udkast til Reglementet for den daglige Tjeneste tilsøes
i Almindelighed.

- Kl. 4: Dagvagsquarteret spule paa Dækket, og Folkene vaske sig.
- 5½: Dagvagsquarteret Frokost.
  - 5¾: Udpurring.
  - 5 T. 50 M.: Koierne op.
  - 6: Frivagsquarteret Frokost paa Dækket; Dagvagsquarteret til Reengjøring om Læ o: Udluftning, Feining og nødvendig Svabring paa Batterierne, Feining og Udluftning paa Banjerne, Aftørring af alt malet Opstaaende med fugtige Svampe eller Kabeltegn; samtidig Pudsning om Læ.
  - 6½: Frivagten vaske sig.
  - 6¾: Frivagten pudse paa Dækket, og Aftørring af alt Opstaaende.
  - 7¼—7¾: Omklædning for Frivagten.
  - 7¾: Mønstring paa Dækket for Frivagten. Øverste Dæks og Reisningens Inspection af Næstcommanderende. Dagvagsquarteret Omklædning.
  - 8: Manoevrer under Seil eller Damp for Officerer og det Qvarteer, som nu tager Vagt, til Kl. 9½. Mønstring for Dagvagsquarteret paa Batteriet, Næstcommanderende Inspection om Læ. Derefter Hviletid for Dagvagsquarteret til Kl. 9½.
  - 9½—11½: Vaabenøvelser for hele Mandskabet.
  - 11½: Øl. Officererne Frokost.
  - 12: Skaffe. Derefter Feining og Hviletid.
  - 2—4¾: Vaabenøvelser for hele Mandskabet.
  - 5—6: Manoevrer under Seil eller Damp for hele Mandskabet.
  - 6: Mønstring efter Skytrullen.
  - 6¼: Thee. Officererne skaffe. Udluftning om Læ.
  - 7: Koierne ud.
  - 11½: Purr.

- Kl. 11 $\frac{3}{4}$: Afløsning.
 - 3 $\frac{3}{4}$: Purr.
 - 4: Afløsning.

Fornindrer Mørket, paa Grund af Aarstid eller paa-værende Sted, Dækkets betimelige Reengjørelse om Mor-
 genen, maa dette udføres af Dagvagsquarteret, efter
 Frokost, saasnart det bliver lyst.

Frivagten spiser da Frokost om Læ og klæder sig
 om, før det kaldes paa Dækket til Pudsning.

Manoeuvrerne kunne da først begynde Kl. 8 $\frac{1}{2}$ og
 Dagvagsquarterets Hviletid vil blive noget forkortet.

Modificationer af ovenstaaende Udkast for de særlige Dage af Ugen.

Mandag.

- Kl. 4—6: Dagvagsquarteret vaske Tøi paa Dækket.
 - 6: Frokost for hele Mandskabet.
 - 6 $\frac{1}{2}$: Dagvagsquarteret til Reengjøring og Pudsning
 om Læ. Frivagsquarteret vaske Tøi paa Dækket;
 derefter, senest
 - 7 $\frac{1}{4}$: Frivagsquarteret spule Dæk og vaske sig.
 - 7 $\frac{1}{2}$: Dagvagsquarteret Omklædning, Mønstring, Hvile-
 tid til Kl. 9.
 - 8: Det Qvarteer, som tager Vagt, Pudsning paa
 Dækket, samtidig Omklædning.
 - 8 $\frac{3}{4}$: Mønstring paa Dækket.
 - 9—11 $\frac{1}{2}$: Vaabenøvelser for hele Mandskabet. Der-
 efter som almindeligt.

Tirsdag.

Som almindeligt. Kun foretages Vaabenøvelserne
 med Klartskib.

Onsdag.

Om Formiddagen som almindeligt.

Om Eftermiddagen

- Kl. 2—3: Manoeuvre under Seil eller Damp for hele Mand-
 skabet.

Kl. 3: Brandsignal, prøve Sprøiterne.

3½: Koierne og Tøiposerne ud. Luft Madratser og Tæpper. Eftersee Tøi. Hveranden Onsdag skiftes Koier; de smudsige Koier vaskes fra 5—6, henlægges i Ballier med ferskt Vand Natten over og paanaies Jollerne næste Morgen, hver Koie af sin Bruger. Saafremt Veiret den foregaaende Mandag eller Tirsdag har forhindret Vaabenøvelser eller Manøevrer, bør saadanne Dage benyttes til Koievask og Tøi-Eftersyn og Onsdag Eftermiddag i saa Fald til de sædvanlige Øvelser. Udluftning af Koietøiet maa vist ansees at være meget gavnlig og kunde, naar Veiret tillod det, meget godt finde Sted oftere, idet disse Sager henlagdes og ophængtes paa passende Steder under Vaabenøvelserne.

Torsdag.

- Kl. 4: Dagvagsquarteret naie sine vaskede Koier op. Spule Dæk med Sand, derefter Frokost.
- 6: Frivagsquarteret naie sine Koier op; vaske sig, svabre op paa Dækket, derefter Frokost.
  - 6½ eller før om skee kan: Dagvagsquarteret til Spuling med Sand om Læ.
  - 7: Frivagsquarteret til Pudsning paa Dækket; samtidig Omlædning skifteviis.
  - 7¾: Dagvagsquarteret vaske sig.
  - 8: Quarteret, som tager Vagt, Mønstring og Inspection paa Dækket; derefter til Arbeide paa Dækket indtil Kl. 9½.
- Dagvagsquarteret Pudsning om Læ.
- 8½: Do. Omlædning.
  - 8¾: Do. Mønstring og Inspection om Læ; derefter Hviletid for dette Qvarteer.
  - 9½: Vaabenøvelser.
- Om Eftermiddagen som sædvanligt.

Fredag.

Som almindeligt, kun foretages Vaabenøvelserne med Klartskib.

Lørdag.

Om Formiddagen som almindeligt, undtagen at Kl. 8—9½: pudses Haandvaaben overalt.

- 9½: Mønstring og Inspection af Haandvaaben.
- 10—11½: Vaabenøvelser.

NB. Have Omstændighederne den foregaaende Dag forhindret Øvelser, har man dog muligen kunnet pudse Haandvaabnene, i hvilket Fald Lørdagen benyttes paa sædvanlig Maade.

Om Eftermiddagen som almindeligt.

Søndag.

Kl. 6: Frokost for hele Mandskabet.

- 6½: Spuling med Sand overalt.
- 8: Mandskabet vaske sig.
- 8½: Pudsning overalt.
- 9½—10: Omklædning.
- 10: Mønstring og Inspection.
- 10½: Parade. Oplæsning, naar fornødent, af Instructioner og Reglementer etc. Gudstjeneste. Fridag.

Dette er, som sagt, naturligviis kun Udkast til et Reglement. Der kan være mange Maader, hvorefter Tjenesten kunde fordeles, dette er een Maade; men hvilken man end maatte vælge, bør Tiden for Øvelserne sikkerligen ei indskrænkes, saalidt som Spulingsprocesserne eller Fritiden udvides. Mandskabets Sundhed og Togtets Formaal ere dog vigtigere Hensyn at tage, end Dækkets Hvidhed eller Lignende. Skuring bør absolut afskaffes; et hvidt Dæk erholdes ligesaa godt ved Anvendelsen af et stort Antal Riiskoste, hvergang man spuler; saadanne kan man altid sørge for at forsyne sig med i tilstrækkelig Mængde.

Altsaa i Korthed: Forandrede og mere tidssvarende Reglementer maae ansees for uomgængelig nødvendige til Opnaaelsen af det, som bør være Formaalet for ethvert af vore Orlogstogter. Kun ved hensigtsmæssige Reglementer tør man haabe at kunne vække og vedligeholde hos hele Besætningen den nødvendige Lyst og Interesse for Tjenesten, og kun derved kan man vente i Virkeligheden at opnaae et Udbytte af vore i Regelen meget korte Orlogstogter.

Med de nugældende Reglementer, med de herskende Anskuelser og med den ringe Orlogsfart, som tildeles os, kan man aldrig vente at skaffe sig dygtige Befalingsmænd ud af de Mænd, som nu udfylde Lieutenantsclassen. Og hermed være da ogsaa skreven en Apologi for de Feil og den Mangel paa Dygtighed, som vi, nuværende Lieutenanter, i kommende Tider, paa vort usikre Element i Kamp mod dette og Landets Fiender, efter nuværende Forhold sikkerligen ville komme til at lægge for Dagen, og som man da visseligen ei vil undlade, uden Hensyn til Fortiden, at kræve os strengt til Regnskab for.

Den 20de October 1862.

Panterskibene og det riflede Skyts.

Af Xavier Raymond.

(Efter Revue des deux Mondes).

Oversat af en Søofficer.

I. Pantseret og Kanonen.

Panterskibene ere de frygteligste Krigsskibe, som man hidtil har bygget; men man maa ikke troe, at de ere det sidste Udtryk for Skibs-Constructeurs Geni, og heller ei, at deres Værdi ikke skulde blive modificeret ved Opdagelser i andre Grene af Krigskunsten.

Med Hensyn til Sødygtighed kunne de stilles lige med de Skibe, i hvis Sted de ere traadte; vi have »la Gloire« med 2 Aars active Tjeneste, selv i det værste Veir, som Beviis derpaa. Imidlertid ere Panterskibene endnu ikke fuldkomne. De hidtil byggede, selv de bedste, have saa betydelige duvende og rullende Bevægelser, at de i Længden trætte Mandskabet og i Kampen i høi Grad skade Skudsikkerheden. De ere kun lidet behagelige at beboe; Luft- og Lysaabningerne, hvis Antal man ikke kunde forøge uden i lige saa høi Grad at formindske Pantserets Godhed, ere kun faa ombord i disse Skibe; deres Mellemdæk ere forholdsviis mørke, deres Ventilation lader endnu meget tilbage at ønske.

Dette kunde være Aarsag til Ubehageligheder, ja selv til slet Sundhedstilstand, hvis man ikke havde Opmærksomheden alvorligt henvendt derpaa.

Man indvender endnu mod disse Skibe, ikke alene at de ere meget kostbare, men ogsaa at de i deres nuværende Bygningsmaade bære Spiren til en hurtig Op-løsning. Forbindelsen af Jern og Træ, som danner Skibs-siden, har ikke viist sig meget holdbar i Søen. Træet trækker let Fugtighed til sig, og paa samme Tid giver det uophørligt de Tusinder af Bolte, der holde Pladerne, Leilighed til at ruste. Naar de først ere rustede, for-mindskes disse Boltens Diameter, de faae Spillerum i deres Huller og ødelægge nu til Gjengjæld Træet. Det er en gjensidig og stedsevarende Aarsag til Svækkelse. Man siger endelig, at paa de Skibe, hvis Skrog er af Træ og forsynet med Kobberhud indtil Pantseret, ud-vikler der sig mellem de to Metaller en galvanisk Strøm, som stræber at ødelægge dem begge.

Naar man imidlertid seer nøiere til, handle disse Indvendinger og andre, som det er unødvendigt at gjentage, kun om Detailspørgsmaal, som Ingenieurernes Kunst vil løse, om det ikke tildeels allerede er skeet. Er ikke Ventilationen i «la Gloire» forbedret, saa at den næsten Intet lader tilbage at ønske? Og selv om disse forskjellige Problemer skulde vise sig uopløselige, bliver der ikke altid tilbage for Panterskibet dets militaire Overlegenhed over ethvert hidtil bygget Skib? Denne Overlegenhed bestaaer i en vis Grad af Usaarlighed og en Ubrændbarhed, som stedse vil staae sin Prøve lige-overfor Træskibe, og som Intet kan berøve Panterskibet, selv om man opfandt nyt Skyts, der kunde gennem-trænge Pantseret, ligesaa let som det ældre Træskibs-siderne. Dette kan skee, men er ikke skeet endnu, og, selv om det var, tager det Intet fra den Overlegenhed i Modstandsevne, som Jernet besidder, og som berettiger det til at gaae ind som Element i Bygningen af Skibe, bestemte til at trodse Ild.

Saaledes som vi bygge det nu, trodser Panterskibet ustraffet, selv paa de korteste Afstande, alle Brand-

projectiler; alle hule Kugler, som man hidtil har prøvet, knuses i uskadelige Fragmenter mod dets Sider. Alene dette vilde være tilstrækkeligt til at etablere dets Overlegenhed. Hvad den massive Kugle angaaer, da har Pantsret paa 12 Centimeter ($4\frac{1}{2}$ " eng.) intet at befrygte af de smaa Kalibre; det kan kun gjennebringes af de svære Kalibre, og det endda kun paa temmelig nær Hold, langt nærmere end den Afstand, paa hvilken Krigsskibenes Artilleri med Virkning kunde beskyde ethvert ikke pantsret Skib. Forholdet mellem disse to Afstande, af hvilke den ene forestiller den farlige Zone for Skibet, den anden den Distance, indenfor hvilken det endnu kan skade Fienden, er blevet fundet at være som 8 til 1, selv i de Forsøg, hvor Artilleriet har viist den største Kraft. Pantserskibet kan med Virkning sende sine Kugler til en 8 Gange større Afstand end den, indenfor hvilken det har noget at befrygte for sig selv. Følgen heraf er, at en Pantserfregat, som besad Overlegenhed i Hurtighed over alle Skibene af en ikke pantsret Flaade, ikke alene kunde undgaae Kampen, men tillige ved at holde sig paa en passende Afstand bekæmpe og ødelægge alle Skibene i denne Flaade, hvormange de end vare. Heraf følger ogsaa, og det er ikke mindre alvorligt, at en Division Pantserfregatter, naar de vare Herrer over Havet, kunde, under Tingenes nuværende Tilstand og ved at holde sig paa passende Afstand, ødelægge Arbejderne ved Cherbourg eller forcere Indløbet til Portsmouth uden selv at løbe stor Risiko. Pantserpladerne ville gjøre dem næsten usaarlige paa Afstande, hvor de ville overvælde deres Modstandere; de ville kun have at frygte Skud igjennem Portene og maaskee i en vis Grad enkelte Bueskud, men dette har ingen stor Betydning.

Pantserskibenes militaire Værdi udtrykkes altsaa, naar vi i Korthed nævne Hovedegenskaberne, paa den ene Side ved Pladernes Evne til at modstaae Skyts, og paa den anden Side ved deres Artilleris Kraft, hvilket

sidste især afhænger af hver enkelt Pieces Magt; Antallet er et secundairt Hensyn. Hvad enten man søger at udvikle Pantserskibenes offensive og defensive Egenskaber, eller man studerer Midlerne til at bekæmpe dem, de to Udtryk, Modstandsevne og Artillerikraft, beherske dog Spørgsmaalet, og de ere saa nøie forbundne med hinanden, at den bedste Fremgangsmaade for at erholde en Formel for Værdien af et Pantserskib maa-skee vilde være at multiplicere det ene med det andet, som man, for at beregne Virkningen af et Cavalleriangreb, multiplicerer Massen med Hastigheden. I dette Tilfælde vilde det være Summen af Pantserets defensive Egenskaber og Summen af Artilleriets offensive, som vilde danne Factorerne i Productet.

Og hvad har man nu gjort saavel i Frankrig som i England for at bringe disse saa vidt som muligt? Det er ikke let at besvare dette Spørgsmaal. De to Regjeringer, som ene have kunnet gjøre Forsøg efter en Maalestok, stor nok til at frembringe troværdige Resultater, have vel vogtet sig for at offentliggjøre Frugterne af Studeringer, som de stadigt fortsætte. De holde for sig selv, hvad de vide, og, hvis noget af deres Arbeide er blevet bekjendt, saa er det ikke meget mere, end sædvanligt hændes, hvor en Hemmelighed nødvendigviis er kjendt af flere end een Person. De forskjellige Commissioner, som have været nedsatte saavel i Frankrig som i England, have været sammensatte af et altfor stort Antal Officerer, til at ikke Publicum, som interesserede sig for Problemet, skulde have trængt gjennem noget af det Hemmelighedsfulde, som omgav det, og selv dette Noget er endnu kun meget lidt.

Det er Spørgsmaalet om Pladerne, som er forblevet mørkest. Den offentlige Stemme tillægger Pladerne af fransk Fabricat den største Styrke. Man forsikrer, at ved sammenlignende Forsøg, foretagne i Vincennes, er det franske Products Fortræffelighed bleven godtgjort

paa den mest slaaende Maade. Engelske Plader, i Eet og Alt ligesom de, der bleve anvendte til »Warrior« og »Black Prince«, om ikke fra den samme Ovn, skulle være blevne prøvede sammen med Plader, der vare tilovers fra »la Gloires« Beklædning. Prøverne skulle have været saa forskjellige som tænkeligt, og Resultaterne stedse de samme, det vil sige til Fordeel for det Fabricat, som leveres til vor Marine fra Huset Pétin og Gaudet, der have bepantsret »la Gloire«.

Denne Mening, som deles meget af Folk af Faget i Frankrig, synes ogsaa at være almindelig udbredt i England. Vi kunne levere et temmelig tydeligt Beviis derpaa. Mr. Fairbairn, en af Englands mest udmærkede Metalfabricanter, selv Opfinder af et særegent Pladesystem, Medlem af den Commission, som er nedsat i England, for at studere Spørgsmaalet, og iaar Præsident for »the British Association« — sagde den 8de Septbr. 1861 i et af dette Selskabs Møder: »Efter Alt, hvad jeg kjender til det Jerns Egenskaber, som bruges i andre Lande til Fabrication af Plader, saa er vort Jern ikke fuldt saa godt«. Mr. Fairbairns Mening vilde i og for sig være af megen Vægt; men, hvad der betydeligt forøger Vægten af hans Ord, er, at ved det Møde, hvor han udtrykte sig saaledes, vare tilstede Sir William Armstrong, M. Scott Russel, Capt. Blakeley, Mr. Reed, Sir J. Dalrympe Hay, det er alle de Mænd, som havde den største Interesse i Sagen; og Ingen har bestridt Præsidentens Erklæring.

Men hvorfra skriver denne Overlegenhed af det franske Fabricat sig? Nogle sige, at det kommer af vort Jerns Egenskaber, som, da det af Naturen er mere blødt, isærdeleshed de Arter, som behandles med Træ i Berry, Algier og i Pyrenæerne, ogsaa er mindre skjørt end det engelske Jern, mere elastisk, mindre let brudt ved Kuglens Anslag. Andre mene, at vi skyldte Fabricationens Fremskridt vor Fordeel. Er det et Tilfælde,

eller er det en mere opmærksom og mere forstandig Ledelse, der strax har ladet os gribe den Fabricationsmaade, som var den bedste? Hvorledes det nu end er, saa har det engelske eller det franske Pantser paa $4\frac{1}{2}$ Tommers eller 12 Centimeters Tykkelse gjort hele det gamle Artilleri ubrugeligt, ja endogsaa de Kanoner og Projectiler af det gamle Artilleri, som tidligere med god Ret gik for at være de frygteligste. Det er den rene og simple Sandhed; men, da den kan forekomme paradox, vil det ikke være unyttigt at forklare den. — Indtil henimod 1820 adskilte Skibenes Artilleri sig kun lidet fra det, som brugtes paa Land, med Undtagelse af Carronaden, et Vaaben til nært Hold, med meget unojagtigt Sigte, som kun figurerede paa Skandse og Bak og paa Batterier, monterede en barbette, men som gjorde god Virkning i Kampe paa kort Distance, og især havde den Fordeel kun at behøve et ringe Antal Folk til sin Betjening; med Undtagelse altsaa af Carronaden bestod Skibenes Artilleri kun af Kanoner, som havde deres Tilsvarende blandt Beleiringsskytset, Voldskytset eller Kystskytset. I hele Rækken fra den 12pundige, som dannede Batteriet i de smaa Fregatter, indtil den 36pundige, som var underste Batteries Stolthed paa Tredækkerne, ved at passere gjennem de 18—24 og 30pundige, vare Marinens og Armeens Kanoner og Projectiler de samme og arbejdede under de samme Betingelser, nemlig med Krudtladninger af $\frac{1}{3}$ af Kuglens Vægt til horizontal Skydning for Armeen og for Skibene. Men om Søfolkene end havde Carronaden, saa forstode de paa den anden Side heller ikke at gjøre Brug af Bueskud, eller af exploderende og Brandprojectiler, undtagen paa deres Bombardeerskibe, som ikke havde deres Plads i Søslagene.

Saaledes var Tilstanden, da en Officeer i Armeen, Bataillonschef, senere General Paixhans gav sig til at studere Spørgsmaalet fra Søvæsenets Standpunct. Han foraarsagede en fuldkommen Revolution, der havde endeel

tilfælles med den, som fremkom, da Vauban indførte Ricochetskydning i Beleiringskrigen. Vauban beviste, at Projectilet, udskudt af en Kanon med reduceret Ladning og under en stor Vinkel med forholdsvis lille Hastighed, hvilket lod den springe over Hindringerne istedenfor at gjenstrænge dem efter en lige Linie, dog bevarede Kraft nok til at dræbe Artilleristerne bag deres Volde og ødelægge Forsvarsmateriellet i en angreben Front. Ved denne Fremgangsmaade lykkedes det ham at opnaa hurtigere Resultater end ved horizontal Skydning, ved hvilken en uhyre Mængde Projectiler begravnes i Værkerne, inden de tilintetgjøre Fiendens Forsvarsmidler. Han tilbageholdt den svære Ladning og den directe Ild næsten udelukkende til at skyde Breche, naar han havde drevet sine Arbejder frem indtil foran Fæstningsgraven. Ligeoverfor hvad man tidligere havde gjort, var det en stor Besparelse af Tid, Penge og Materiel, og en betydelig Styrke blev lagt i Angrebet. Idet han frivilligt formindskede sit Vaabens absolute Kraft, forøgede Vauban i et betydeligt Forhold dets praktiske Virkning. General Paixhans gjorde ligesaa. Da han ikke skulde kæmpe mod Jordvolde, hvis Modstandsevne er saa betydelig, og heller ikke mod Mure af Granit eller Muursteen, som kun kunne ødelægges af Projectiler med stor Anslagshastighed og Indtrængning, opgav han de Kanoner, hvis Skud vare istand til at trænge gennem begge Siderne af et Skib, men som kun frembragte Huller, der vare lette at stoppe. Han ombyttede dem med Kanoner, hvis Projectiler havde en betydelig mindre »levende Kraft«, men som netop af denne Grund vare saa meget frygteligere for Træsiderne; istedenfor at gjenstrænge dem skulde de kun sætte sig fast i dem; og endvidere ved at formindke Længden af Kanonens Løb, ved at formindke Krudtladningen sørgede han for, at Projectilerne kunde være hule, exploderende, ladede med Brandstof og saaledes springe i Træet som en Mine, idet de dannede skjæbnsvangre

Brecher og udbredte Ild. I Forhold til hans Kanoner gik de tidligere forbi Maalet, de sprang igjennem Hindringerne istedenfor at standse og ødelægge dem; deres Længde og de svære Ladninger, som man brugte, gjorde Anvendelsen af Granater upraktisk. Paixhans' Kanon, betydeligt kortere, med Ladninger reducerede til mindre end $\frac{1}{4}$ af Projectilets Vægt, som skød med betydelig Elevation for at bevare Rækningen, som var overordentlig meget lettere end de andre, og benyttede denne Lethed til at naae Kalibre, om hvilke man hidtil ikke havde haft nogen Anelse i Sø-Artilleriet; denne Kanon var sin Tids frygteligste Vaaben. Den har leveret glimrende Beviser derpaa i de 2 Affairer, hvor den er bleven brugt mod Skibe: i Kampen ved Sinope, hvor i mindre end en Time den tyrkiske Flaade blev næsten aldeles ødelagt eller brændt af Russernes Artilleri, og i dette Aars Marts Maaned, da det syntes, som om Merrimacs 10 Kanoner paa en Eftermiddag skulde gjøre det af med en heel Flaade af Træ.

Efter lignende Exempler er det ikke at undres over, at Paixhans' Kanon endnu bevarer hos Publicum en Berømthed, som dog ikke holder Stik længer ligeoverfor de nye Kjendsgjerninger. I Amerika synes det, som om man endnu ikke er fuldkommen paa det Rene med Hensyn til denne Sag; thi man vedbliver der efter en stor Maalestok at anvende Dahlgreenske Kanoner og Columbiader og andre Efterligninger af Paixhans' Kanon. Imidlertid synes det, som om man maa begynde at komme bort fra denne Vildfarelse, efter at have seet Sammenstødet mellem Merrimac og Monitor, som have kunnet kæmpe Side om Side i flere Timer næsten uden at gjøre hinanden nogen Skade. Saa ufuldkomment som de end begge vare bepantsrede, ere de dog gaaede ud af Kampen næsten uden Saar, og der er intet Forbausende deri, naar man erindrer, at Paixhans' Kanons Fortrin netop var dens Projectilers svage Indtrængning,

at det netop var beregnet saaledes af Opfinderen, og Generalen havde selv en saa grundet Overbeviisning i den Retning, at han hele sit Liv vedblev at anbefale Anvendelsen af Jernpanser, som det eneste Middel til at reducere hans egen Opfindelse til Intet.

Midlet er udmærket: Granatkanonens hule Projectiler — og med solide kan den ikke skyde — knuses til Støv endog mod Pantser af ringe Modstandsevne, netop som det vilde skee med de Krystalskaale, i hvilke Børn more sig ved at see smaa, røde Fisk svømme. Den Anslagskraft eller Indtrængning, som var tilstrækkelig til med saa skrækkelige Virkninger at gjennembyrde Træsiden, er afmægtig mod Jernplader.

Skal man da vende tilbage til de gamle Kanoner, der, som man veed, kunde beskyldes for, ved Skydning mod Træskibssider, netop ved formegen Kraft at skyde forbi det nyttige Maal? Det er den Beslutning, Englænderne ere komne til ved «Warriors» Bestykning; men man maa antage, at det kun er midlertidigt, thi afgjørende Forsøg have godtgjort, at de største Kanoner af det gamle System ere uden Virkning mod Jernplader paa 12 Centimeters Tykkelse, selv paa korte Afstande. Deres solide Støbejerns Projectiler brydes i uskadelige Splinter, og selv Projectilerne af Smedejern knuses mod Pantseret og gennemtrænger det ikke. Det er ikke lykkedes Englænderne at gennemskyde Pladerne paa $4\frac{1}{2}$ Tommers Tykkelse med en glatløbet Kuglekanon, førend de netop hertil construerede en gigantisk Kanon, 14 Fod lang, af 12 Tons Vægt, der med en Ladning af 50 Pund Krudt udskød en 156pundig Kugle, og det endda kun paa 150 Alens Afstand. Og man maa tilføie, at denne Kanon, som er fabrikeret med overordentlig Omhu under Sir William Armstrongs Ledelse, har givet Tegn paa Svaghed efter det 4de Skud, og at den ansees for utjenstdygtig efter kun at have udholdt 6 Skud! I alle

Tilfælde forbyder Vægten, Størrelsen og denne Kanons voldsomme Recul at anvende den i Sø-Artilleriet.

I denne Kamp mellem Offensiven, repræsenteret af Kanonen, og Defensiven af Pantseret, vilde Seiren sandsynligviis være bleven paa Pantserets Side, hvis ikke det riflede Skyts var kommet til og saa betydelig havde forøget Styrken af Angrebsmidlerne. Og virkelig besidder det riflede Skyts, foruden dets store Overlegenhed i Rækning, Skudsikkerhed o. s. v., een betydelig Fordeel i denne Sag: det er, at med samme Kaliber som den runde Kugle bevarer det langagtige Projectil, som holdes i Banen ved dets Form og dets Tapper, længere den »levende Kraft«, som den modtog i Kanonens Løb ved Krudtets Antændelse. Dette er det Samme, som at sige, at det i alle Tilfælde har en meget større Indtrængningskraft, hvilket ligeoverfor Pantseret er den vigtigste Egenskab. Naar man undersøger de Skydetabeller, der ere fuldførte, saa seer man deraf, at:

Granatkanonen eller Paixhans' Kanon af 22 Centimeters Diameter (massive Kugle 80pundig), skydende med 7 Pund Krudt, udskyder en huul Kugle med en Begyndeshastighed af 411 Metres i Secunden, reduceret til en Hastighed af 380 Metres paa 100 Metres Afstand og til kun 158 Metres paa 1200 Metres Afstand. Marinens 50pundige Kanon, med en Krudtladning paa 16 Pund, udskyder en massiv Kugle med en Begyndeshastighed af 485 Metres, som efterhaanden i Banens Løb reduceres til 458 — 351 — 265 — 190 og 162 Metres, svarende til Distancerne 100 — 600 — 1200 — 2000 og 2400 Metres.

Marinens lange 30pundige Kanon, med 10 Pund Krudt, udskyder sin massive Kugle med en Begyndeshastighed af 485 Metres i Secunden, som den 50pundige; men denne Hastighed reduceres til Tallene 452 — 328 — 235 — 159 og 132 Metres, svarende til Distancerne 100 — 600 — 1200 — 2000 og 2400 Metres.

Naar man nu sammenligner disse Hastigheder med den riflede Kanon, saa finder man, at den riflede 30pundige Nr. 1 udskyder sit solide Projectil med 7 Pund Krudtladning og en Begyndelseshastighed af 324 Metres, hvilket, paa Grund af Forskjellen i Krudtladningen, er mindre end Begyndelseshastigheden saavel for Granatkanonen som for de sædvanlige Kanoner, men som kun formindskes til en Hastighed af 309 — 284 — 251 — 228 — 209 — 199 — 188 — 178 — 167 og 155 Metres, svarende til Distancerne 360 — 1000 — 2000 — 3000 — 4000 — 4500 — 5000 — 5500 — 6000 og 6150 Metres.

Forskjellen er, som man seer, meget betydelig for den riflede Kanon. Uden at tale om Rækningen, voxer Indtrængningskraften, repræsenteret ved Hastigheden, overordentlig meget mere, eller, om man hellere vil, aftager overordentlig meget mindre, end Tilfældet er med almindelige Projectiler. Med andre Ord, de aflange Projectiler paa 60 Pund til den 30pundige Kaliber, udskudte med en Begyndelseshastighed af 374 Metres, have paa 300 Metres Afstand i det Mindste en ligesaa stor levende Kraft, som de massive 50pundige Kugler udskudte med 16 Pund Krudt.

Af de hidtil gjorte Erfaringer synes det at fremgaae, som et for Videnskaben erhvervet Factum, at de aflange, tilrundede, spidse Projectiler ved Luftmodstanden lide et Tab, der i det Høieste er lig Halvdelen af den Modstand, der forsinker Kuglen af samme Vægt, af samme Diameter og med samme Begyndelseshastighed. Denne Modstand er for de spidse Projectiler til den 30pundige riflede Kanon antaget proportional med 3die Potents af Hastigheden.

Naar Projectilets Form er antaget med de Følger, som det medfører for Kanonen, bliver det vigtigste Spørgsmaal at forøge Hastigheden saa meget som muligt, ved at forøge Krudtladningen saa meget, som Kanonen med Sikkerhed kan taale, og uden at den bliver

uregjerlig. Dette har man opnaaet i Frankrig, idetmindste indenfor visse Grændser. De Kanoner, som nu ere ombord paa «la Gloire», udskyde med 15 Pd. Krudt Projectiler, der veie 50 Pund, og som gjennemskyde Pantserpladerne, men rigtignok kun paa circa 40 Metres Afstand. Vi kunne imidlertid være temmelig stolte af denne Kanon, thi den er endnu den eneste af de Kanoner, der bruges i nogen Marine i Verden, der har givet saadanne Resultater. Men vi have gjort det bedre endnu. Kanoner, der ere blevne prøvede i Sommeren 1861, have med 24 Pund Krudt frembragt langt betydeligere Resultater: de have gjennemskudt Plader af 12 Centimeters Tykkelse paa en Afstand af 1000 Metres, uden at Forsøget nogensinde er mislykket under disse Betingelser. Dette er et bestemt Factum fra August Maaned 1861, hvorfor vi ogsaa ere blevne meget forbausede ved at høre Krigsministeren Sir G. Cornwall Lewis i et Parlamentsmøde for kort Tid siden paa det Bestemteste erklære, at der ingensteds i Verden existerede en Kanon, der var istand til at gjennemskyde Pantserpladerne paa 1000 Yards $\approx$ paa 900 Metres Afstand. Der er ikke alene een, men der er to; thi de Kanoner, hvorom vi tale, ere af forskjellig Construction, den ene leveret fra Land-Artilleriet, den anden fra Sø-Artilleriet. Det er offentligt bekjendte Facta; uheldigviis vide vi intet mere om disse frygtelige Vaaben.

II. Det rifledede Skyts.

Efter at have præsteret saadanne Resultater vil man forstaae, at det for Fremtiden kun er det rifledede Skyts, som bør beskæftige os, og at det da væsentlig er den Andeel, som Frankrig og England kunne tilskrive sig af de Arbejder, hvoraf disse nye Krigsmaskiner ere Frugten, som maa tiltrække sig vor Opmærksomhed. I denne Retning ere vi bedre underrettede end med Hensyn til

Pladerne. Trods alle de Forsigtighedsregler, som Regjeringerne have anvendt for at bevare Hemmeligheden ved deres Arbejder, er der dog kommet for Dagens Lys mange af de Resultater, hvortil man er kommen i de forskjellige Lande; Enhver vil nutildags have sit riflede Skyts, og, skjøndt Alle gjøre store Anstrengelser for at holde de Opfindelser, som de troe at have gjort, hemmelige, kunne de dog ikke lade være en lille Smule at rose deres Methode, naar de høre udraabe, at Naboen har naaet et eller andet Resultat; mod disse Resultater sætter man nu sine, og det er ikke alene Forfængelighed, som driver til at gjøre det, men ogsaa det Ønske at opretholde hos sine Soldater Tilliden til de Vaaben, som man leverer dem. Disse Aabenbaringer have allerede fremkaldt mange Discussioner, som have bidraget til at oplyse Offentligheden. Endelig er der ogsaa Regjeringer, som f. Ex. den engelske Regjering, der have befundet sig under et vist Tryk, og som have været nødt til at gjøre deres Undersaatter Rede for de Penge, som bleve forlangte af dem til Materiellets Fornyelse. Endelig er der Artillerier, som vort, der, da det allerede har viist sig med Glands i Kabylien, ved Magenta og Solferino, i China og Cochinchina og andre Steder, nødvendigviis maatte være mere eller mindre kjendt i Udlandet, hvor man heller ikke har undladt at discutere det. Vi troe, at Debattens Ildprøve ikke har været os til meer Skade end Prøven paa Valpladsen, og det forbauser os ikke. Skjøndt vi hverken have opfundet Krudtet eller Kanonerne, har det franske Artilleri dog altid i Udlandets Øine været omgivet af en sand Glorie. Samtiden taler med Beundring om den Artilleripark, som Carl VIII. førte med sig til Italien 1492; Frants den Førstes Kanoner have været ligesaa berømte i deres Tid; det Materiel, som hemmeligt samledes af Henry IV. i Arsenalerne, frembragte stor Bevægelse i Europa, da man ved Kongens Død erfoer Udstrækningen af hans For-

beredelser. Ludvig XIV.'s Artilleri, som foretog saa mange Beleiringer, var ogsaa meget berømt. Nærmere vor Tid har det Materiel, der bar Opfinderens (General Gribauvals) Navn, og som gjorde alle Krigene under Republiken og Keiserdømmet med, nydt sand Berømthed. Senere er der det under Restaurationen skabte Materiel*) samt General Paixhans' og Keiser Napoleon III.'s Kanoner, som værdigt have haandhævet vort Ry som Artillerister. Skulde vi blive bag de Andre med Hensyn til det riflede Skyts?

Vi kunne ikke rose os af at være de Første, der have havt den Idee at rifle Kanoner. Fra den første Dag, da man erkjendte den Overlegenhed, som Riflen besad i saa mange Henseender over de glatløbede Geværer, synes det, som om man i alle Lande har arbejdet paa at rifle Kanoner. Dette Project har allerede i 3 eller 4 Aarhundreder spøget i Hovederne, og det er rimeligt, at Spørgsmaalet, om hvem Opfindelsen skyldes, aldrig vil blive løst med Sikkerhed. Talrige Vidnesbyrd findes i Artilleri-Musæet i Saint-Thomas d'Aquin, som bevise, at vore Forfædre have været stærkt beskjæftigede med denne Opgave. De have gjort riflede Kanoner efter flere Systemer, men ikke en eneste praktisk brugelig. Det egentlige Punct at afgjøre for Samtiden er Spørgsmaalet om, hvilken Armee der først er fremkommen paa Valpladsen med et Materiel af riflet Skyts, og om Svaret herpaa kan der ingen Tvivl være. Det er Frankrig, som i Aaret 1859 først har ført i Felten en Armee,

---

*) For at være retfærdige maae vi erkjende, at det er fra Engländerne, vi have taget Ideen om det ridende Artilleri. De have været de Første til at benytte det paa Valpladsen, ligesom det ogsaa er dem, der have opfundet Carronaden. Vore Naboer have ogsaa gjort sig megen Umage for at fuldkommengjøre Krigsraketterne, men det er et Vaaben, som aldrig har staaet i stor Anseelse hos os.

udelukkende forsynet med riflet Skyts, hvilket Artilleri, før at tale endnu nøiagtigere, kun var Frembringelsen efter en stor Maalestok af et begrændset Antal Kanoner, der allerede i 1856 har figureret med afgjørende Held i Felten i Kabylien. Og dog er Datoen af 1856 endnu ikke det Aar, da man i Frankrig har frembragt et virkeligt praktisk riflet Artilleri; man maa gaae tilbage til 1842. Man er idetmindste berettiget til at slutte det efter en Meddelelse i »le Moniteur« af 5. August 1859, kort før Feltoget i Italien, og som den offentlige Mening tilskrev den høieste Autoritet. Denne Meddelelse var saaledes affattet: »Keiseren, der altid belønner ydet Tjeneste, har nylig udnævnt Oberstlieutenant Treuille de Beaulieu til virkelig Oberst, for den betydelige Andeel han har havt i Skabelsen af det nye System riflede Kanoner, hvilket allerede fra Aaret 1842 fra hans Side har været Gjenstand for vedholdende Studier og Opstillingen af sindrige Theorier, hvilke Erfaringen fuldeligt har bekræftet».

Den virkelige Opfinder af vor riflede Kanon er altsaa Oberst Treuille de Beaulieu, og, naar den officielle Tidende ikke siger det mere ligefrem, da er det, fordi der paa den Tid var mange respectable Talenter beskjæftigede med Spørgsmaalet, som man ikke vilde støde, ved at give den Ret, som igrunden havde Ret. Den ligefremme Sandhed er, hvis vi ere rigtigt underrettede, at, da Keiseren i 1855 fordrede en Løsning af Spørgsmaalet, befandt et Antal Officerer sig strax istand til at levere Planer, og, da man skulde vælge mellem disse, fandt, man ikke alene, at det System, som var foreslaaet af Oberst Treuille de Beaulieu, var det fordeelagtigste, men ogsaa, at Opfinderen kunde gaae tilbage til Aar 1842 som det Tidspunct, da han havde fremstillet de Principer, der have tjent som Basis for hans Arbeider.

Vore Naboer havde allerede i nogen Tid søgt at skaffe sig riflet Skyts, da Rygtet om Kanonen fra Sol-

ferino lærte dem, hvad vi havde fundet. Den engelske Regjering, som ogsaa ønskede at have sin rifede Kanon, bestemte sig da, blandt de forskjellige Systemer, der bleve den forelagte, for det, som blev foreslaaet af Mr. Armstrong, en Metallurg fra det nordlige England. Ligesom hos os havde der i England været et stort Antal Concurrenter: Mr. Lancaster, Mr. Joseph Whitworth, Capt. Blakely, Mr. Scott o. f. a.; men de bleve alle satte til Side for Mr. Armstrong, hvis Opfindelse blev hævet høit over alle de Andres, og hvem man tilstod meget smukke pecuniaire Fordele og desforuden ophøiede til Ridder under Navn af Sir William Armstrong.

Naar vi kalde disse Omstændigheder, som iøvrigt Ingen kan have glemt, tilbage i Erindringen, da skeer det aldeles uden ondskafulde Hensigter overfor Sir William Armstrong. Hvad ham angaaer, da erindre vi fuldt og vel den Følelse af Beundring, som hans sindrige Combinationer opvakte hos alle Mænd af Faget, og vi kunne ikke noksom hylde den Beskedenhed, han stadig har viist, da den populære Gunst syntes at fylde hans Seil, det loyale Sprog, han har ført, hvergang han har talt offentlig, og de liberale Ideer, han har fremsat nu for kort siden i et personligt Spørgsmaal, da han forlangte en Reform i Lovene om Patenters Udstedelse. Alt dette gjør Sir William Armstrong megen Ære; men har han construeret en Kanon, der er Andres overlegen? og, hvis han ikke har det, maa man da ikke befrygte et af disse Omslag af slet Lune, som faae Englænderne til at skyde Skylden paa Andre for deres egne Feilregninger, ligesom de have gjort med Hensyn til Damp-Linieskibe og Pantserfregatter.

Den engelske og den franske Kanon have arbeidet sammen paa den sidste Expedition imod China; hvilken har gjort det bedst? Man maa erindre, at Englænderne fra Felttogets Begyndelse med Heflighed have proclameret

deres Vaabens Overlegenhed; men senere har man kunnet bemærke, at Lovtalerne over Armstrongs Kanon bleve svagere og svagere, og tilsidst ophørte de aldeles. Hvorfor? fordi den engelske Loyalitet veg tilbage for Udsagn, som Facta lidt efter lidt beviste Urigtigheden af. Ved Indtagelsen af Forterne ved Takou, som gav de to Artillerier den første Leilighed til at vise sig, angreb Englænderne Fiendens venstre Fløi, og Fransk-mændene den høire; vi virkede paa temmelig stor Afstand fra hinanden, og, som det altid gaaer i lignende Tilfælde, have begge Parter efter bedste Overbeviisning tilskrevet sig den største Part af det opnaaede Resultat. Den største Deel af de engelske Blade vare, da de omtalte denne Affaire, fulde af Triumphsange til Ære for Armstrongs Kanon. »Times« udmærkede sig fremfor Alle ved denne Leilighed, og til Beviis, for at den handlede efter bedste Overbeviisning, tjener, at det Brev, hvori Correspondenten med saa megen Sikkerhed berettede vort Artilleries Ringhed, med udmærket Oprigtighed begynder med at fortælle, hvorledes de engelske Feltbatterier allerede fra den første Marche ikke have kunnet følge den allierede Armees Bevægelser, og hvorledes man havde været nødt til at fordoble Forspændet og sende endeel af Ammunitionsvognene til Pehtang, medens vore Kanoner og Ammunitionsvogne, trukne hver af 4 neppe tilkjørte, smaa japanesiske Heste, overalt fulgte Corpset med en Lethed, som opvakte den engelske Referents naive Beundring. Hvis den ulykkelige Mr. Bowlby havde levet, hvis han havde kunnet ledsage de Allierede paa deres Marche mod Peking, og især hvis han havde bivaanet Bataillen ved Pali-Kao den 21de September 1860, vilde han sandsynligviis have nedstemt Tonen. Efter dette Slag, hvori de to Nationers Artillerister kæmpede Side ved Side og kunde bedømme Værdien af hinandens Vaaben, have de engelske Militaire ikke dulgt, hvad de tænkte om de to Artilleriers relative

Fortjeneste. Vore Officerers private Breve have fortalt os det, og hvad der i vore Øine bekræfter disse Breves Udsagn er, at vi ikke kjende et eneste Vidnesbyrd til Gunst for Armstrongs Kanon fra Nogen, der har deeltaget i Felttoget. Alle de Lovtaler, som findes, skyldes Folk, hvis Competence kan bestrides. De Militaire have holdt sig tause. Major Hay, som blev sendt til China med det specielle Hverv at underrette Regjeringen om det nye Artilleris Resultater ligeoverfor Fienden, har sendt en Rapport hjem; men den engelske Regjering har aldrig villet tillade, at denne Rapport blev offentliggjort, endskjøndt man ofte har forlangt den trykt. I England og overfor Parlamentet er dette et Symptom af stor Betydning.

Vi ville nu forlade Expeditionen til China og Felt-Artilleriet for at tale om de Kanoner, der kunne blive anvendte paa Krigsskibene, og som her isærdeleshed maae interessere os. Det er et delicat Spørgsmaal; thi saavidt vi vide, er der endnu ikke fremkommet nogen endelig Løsning, hverken hos os eller hos vore Naboer; men vi ville nu vise den forskjellige Basis, man har arbejdet paa, og de Resultater, hvortil man er kommen i de to Lande.

Den franske Kanon, hvadenten det er Felt-, Beleirings-, Kyst-, Vold-, eller Skibskanonen, er et nyt Vaaben, construeret efter ganske nye balistiske Principer. Den er riflet, men skyder ikke, som man vel maa mærke sig, med forcerende Projectiler. Dette er Hovedsagen, og hvad der adskiller den fra Armstrongs Kanon og fra alle de riflede Vaaben, man hidtil havde construeret: Carabiner, Geværer, Pistoler, enten de vare med bevægeligt Bagstykke eller, som Kanonen, af eet Stykke, ladedes med en Kugle af Bly, som man forcerede til at forme sig efter Riffelgangene i Løbet, enten ved at den blev indført fra Bunden af Kanonen i et Kammer af større Kaliber end Løbet, eller ved at indføre den fra

Mundingen og støde den mod Løbets Bund ved Hjælp af en Trækølle eller en tung Ladestok, hvilket tvang Blyet til at træde ind i Riffelgangene. Ved den franske Kanon er der Intet af denne Art. De forskjellige Systemer, thi for Skibenes Armerings Vedkommende er der endnu flere, have alle det tilfælles, at Projectilet bevæger sig i Løbet med ligesaa megen Lethed som i de ældre glatløbende Kanoner. Holdt paa Plads af Tapperne og saa at sige ophængt i en Stilling concentrisk med Løbets Axe synes Projectilet saa meget som muligt at undgaae Berøring med Løbets Flade, og var det ikke for den Friction, som Tapperne lide ved at tage den roterende Bevægelse, vilde man være fristet til at troe, at Projectilet slap ud af Kanonen næsten uden at have rørt den. At imidlertid denne Friction er meget let, kan man overbevise sig om ved paa vore Skydepladser at bese de brugte Projectiler; Tapperne bære neppe Spor af den Gnidning, de have undergaaet i Riffelgangene. Heraf kommer det, at vi have kunnet bevare Metallet med alle dets Fordele i Felten, og at vi have kunnet omdanne det gamle Materiel saa let og saa billigt, og det gjør endvidere, at alle franske Kanoner kunne lades fra Munden. For alle smaa Kalibre, for Feltartilleriet, der altid kæmper i aaben Mark, er det i alle Henseender en udmærket Egenskab. Og, naar man hos os har forsøgt at construere Bagladningskanoner, er det udelukkende for de svære Kalibre, som, hvadenten det er ved Beleiringer, paa Kyster eller i Skibene, altid kæmpe beskyttede af Volde eller Skibssider. Paa disse Steder og med dette Artilleris lange og svære Piecer er det virkelig af Vigtighed, saavel for Skydningens Hurtighed og Bequemmelighed, som for Mandskabets Sikkerhed, at kunne lade Kanonerne bagfra. Hvormange Folk, og det af de bedste, kunde ikke spares i et Søslag, naar Laderne og de første af Betjeningsmandskabet ikke vare nødte til at vise sig udenfor Porten for at lade

Kanonen! Hvormange kostbare Liv kunde ikke have været frelste ved Sebastopol, hvis Constructionen af de Kanoner, man anvendte ved denne berømte Beleiring, ikke havde tvunget Laderne til at vise sig i Skydeskaarene, hvor de tjente til Skive for Fiendens Skarpskytter.

Hos os gik Marinebestyrelsen, da den blev greben af Spørgsmaalet om riflet Skyts, ud fra omtrent de samme Principer som Landartilleriet; men i Anvendelsen fulgte den et temmelig forskjelligt Spor. Marine-Departementet tæller, blandt de Corps, hvoraf det bestaaer, et Regiment Artilleri, hvori det sikkert ikke mangler paa Talenter, og som havde den meget naturlige og lovlige Ambition, at ville vedblive at gjøre, hvad det hidtil havde gjort, nemlig forsyne Krigsskibene med Artilleri. Hvad Departementets øverste Bestyrelse angaaer, da var den uden Tvivl ogsaa vel fornøiet med at bevare den Uafhængighed, som den besad ligeoverfor Krigsministeriet, og den ønskede meget, ligesaavel for Tjenestens Gang som af en honnet Ambition, at undgaae at komme i en Stilling, hvor den vilde være udsat for at skulle modtage sit Materiel fra Arsenalen, der ikke directe sorterede under den. Af denne Concurrence fremgik i 1856 et riflet Artilleri, som var et uhyre Fremskridt fra det tidligere. De Opdagelser og de Arbejder, der ere gjorte siden den Tid, tillade nu maaskee at kritisere dette Skyts; men dengang, det fremkom, var det uimodsigeligt enhver anden Marines overlegent, og for at være ganske retfærdig maa man ikke glemme, at, naar Alt kommer til Alt, har det med temmelig Ære bestaaet sin praktiske Prøve. I 1858 toge flere af vore Skibe, »Phlégéton« blandt andre, der vare forsynede med Kanoner, leverede fra Sø-Artilleriet, glimrende Deel i Operationerne for Canton og havde intet Uheld at beklage. Ogsaa i 1860 vare de 4 Kanonbaade, som under den tappe Admiral Pages Commando spillede Hovedrollen

ved Ødelæggelsen af det store Fort Ta-kou, forsynede med Piecer fra samme Kilde. Det var selv med sine Mangler dog et praktisk Artilleri, og man kan neppe sige det Samme om det Skyts, som har været brugt i andre Lande.

Dette være nu, som det vil, saa burde den Iver, som Marinebestyrelsen lagde for Dagen for at vise, at den kunde sørge for sig selv, ikke forhindre den i den Nødvendighed at træde i Concurrence med Land-Artilleriet. Den havde aflagt meget hæderlige Prøver; men, naar der nu udenfor den reiste sig Spørgsmaal næsten identiske med dem, som den var ifærd med at løse, var det da ikke rigtigt at sammenligne, hvad man havde gjort, med hvad de Andre kunde gjøre, og, hvis tilfældigviis de Andres var bedre, da at indskrænke sig ved at opoffre noget af sit Arbeide? Disse Spørgsmaal kom snart frem. Mellem Vold- eller Kyst-Skyts og Skibskanoner er der stor Lighed; Kaliberen er den samme, Betjeningen og Skydningen gaaer næsten eens; der er kun en mærkelig Forskjel i Affutagerne, hvilket sikkert ikke er af stor Betydning. Derfor maatte nødvendigviis, da Land-Artilleriet, efter at have sørget for Feltskytset, gik over til Behandlingen af det Materiel, der var bestemt til Forsvar af Kyster og Fæstninger, en Sammenligning finde Sted mellem de to Departementers Frembringelser. Det Samme var Tilfældet, da man kom til Spørgsmaalet om Bagladningskanoner, og ligeledes for næsten alle Detaillerne ved Materiellet.

Fra Aar 1856 have begge Departementer havt at gjøre med en Sag af almindelig Interesse. Begge vare i Besiddelse af flere Tusinde Piecer, støbte efter gamle Modeller: 24pundige, 30pundige, 36pundige og 50pundige Kanoner og 30pundige og 80pundige Granatkanoner, som havde kostet et betydeligt Antal Millioner, og som det syntes haardt at maatte cassere og sælge som gammelt, udtjent Støbejern. Var det imidlertid muligt

at benytte det? Sagen syntes vanskelig; thi paa den ene Side kunde man ikke tænke paa at rifle de ældre Kanoner uden derved at svække dem, og paa den anden Side kunde man heller ikke gjøre dem til riflede Kanoner uden at paalægge dem den Betingelse at udholde en betydeligt stærkere Krudtvirkning, end de vare beregnede til, og at kunne udskyde et Projectil, der mindst veiede det dobbelte af den tidligere Kugle. Dette var Opgaven. Det blev Land-Artilleriet, der løste den, takket være Oberst Treuille de Beaulieu's Opfindelsesevne. Han foreslog at forstærke Bagstykket af Kanonen, som skal udholde den største Virkning i Antændelsesøieblikket og til Kuglen faaer Fart, ved et Corset, bestaaende af Baand eller Staalringe, som, efter at være anbragte ophedede, trak sig sammen ved Afkølingen, og ved saaledes at slutte nøie til Kanonen i tilstrækkelig Grad forøgede dens Holdbarhed. Denne simple Proces, som let lader sig udføre, er fuldkomment lykkedes. De talrige Forsøg, som ere blevne foretagne med Kanoner med Ringe om Bagstykket og med Bagladningsapparat, have givet de mest tilfredsstillende Resultater. De Kanoner, man har villet forcere, have først lidt, efter at have udholdt uhyre Ladninger af Skarp og Krudt (hvilket sidste er det vigtigste), og efter at man har gjort Tusinder af Skud med dem, en stor Deel af disse under forceret Skydning. Hvad der endnu mere maa forbause, er, at det aldrig er Ringene eller Bagladningsmekanismen, som er bukket under; alle de Feil, som have medført Kanonernes Sprængning, have viist sig i den gamle Støbning. Udentvivl ville de nye Kanoner, der nu støbes, staae høiere end de gamle, der ere belagte med Ringe, men det er derfor ikke mindre sandt, at man ved denne sindrige Fremgangsmaade har kunnet bevare for Staten et meget kostbart Materiel, der, forynget som det nu er, kan taale Sammenligning med Alt, hvad man andensteds har frembragt.

Saavidt vi vide, bleve de første Forsøg med Kanoner, forsynede med Ringe, foretagne i Aarene 1858 og 1859 i Vincennes og i Toulon i Overværelse og under Medvirkning af Søartillerister. Fra det første Øieblik kunde man see, at Debatten nu skulde begynde mellem Land- og Sø-Artilleriet. Den Kanon, som man viste dem, var ikke alene belagt med Ringe; men den havde ogsaa 6 Riffelgange istedenfor 3, som Marinen brugte, og den var desuden forsynet med Bagladningsapparat. Discussionen var dermed given mellem de to Vaaben, den er ikke siden standset og vil sandsynligviis vare en Tid endnu. Vi kjende ikke Detaillen af Sagen nok til at forsøge offentlig at fremstille den, og, om vi end kjendte den, er det rimeligt, at vi ikke vilde blande os i en saa delicat Sag. At tilmaale de to Corpsers Ambition, som vi i lige høi Grad maae respectere, deres Deel, at erklære enkelte Officerers overlegne Fortjenester over deres Kammerater, vilde være et Arbeide, som vi ikke vilde vove at paatage os, selv om vi troede paa en Competence, som vi ikke besidde, og selv om vi havde i vor Haand alle de Data, som vi nu mangle, og som vi maatte kjende for at forsøge paa at udtale os i en saadan Sag. Hvad der især er af Vigtighed at vide, er, om Frankrig er blevet godt og lykkeligt betjent, og i denne Henseende troe vi at kunne udsige, at vi ingen Grund have til at misunde andre Lande.

Ere vi end uvidende om Detaillen og de personlige Spørgsmaal, kjende vi end ikke alle de Fremgangsmaader og Opfindelser, som have været foreslaaede og debatterede, tilbageviste eller antagne, saa er der dog visse almindelige Resultater, som ikke længere ere Hemmeligheder, og som kunne fremstilles saaledes: Frankrig besidder et riflet Artilleri, Productet af originale Ideer og nye Theorier, som gjør dets Officerers Kundskaber og Opfindsomhed Ære. Dette Artilleri har overalt, hvor det hidtil har havt Leilighed til at vise sig, givet frygte-

lige Resultater overfor Fienden, og med Fordeel taalt ethvert Forsøg paa Sammenligning. Dette Artilleri kan anvendes overalt, tillands og tilvands, i Felten eller ved Beleiringer, paa Fæstningsværker og paa Skibenes Batterier. Dette Artilleri, det være Metal eller Jern, smaa eller store Kalibre, har vidst at skabe et Materiel ved at omdanne til sit Brug et allerede tilstedeværende, og har gjort det saa oekonomisk, at det neppe er bleven følt paa Budgettet, thi Paragraphen »Artilleriets Materiel« har ikke varieret i nogen bemærkelig Grad, siden der blev Tale om det riflede Skyts, og først ifjor blev der begjæret hertil et extraordinairt Tilskud af mindre end 4 Millioner fr., og endda er det ikke sikkert, at det riflede Skyts har absorberet hele Summen.

Naar vi nu ville indskrænke os til det specielle Spørgsmaal, som har ført til disse Betragtninger, naar vi kun ville undersøge Sø-Artilleriets ødelæggende Virkning paa Pantserskibene, kunne vi erklære, at vort Sø-Artilleri ikke alene er riflet, men at ogsaa Problemet om Bagladning seirrigt er blevet løst. Talrige Forsøg ere gjorte i denne Retning, og de have stedse givet de mest tilfredsstillende Resultater. Selv ved de Kanoner, som man vilde ødelægge, og som man sprængte ved en fortsat Forceerskydning, er det aldrig Bagladningsapparatet, som har givet efter, selv efter en Skydning paa over 2000 Skud. Vi kunne endelig sige, at vore Kanoner gennemskyde Pantser af 12 Centimeters ($4\frac{1}{2}$ “) Tykkelse paa 1000 Metres Afstand. Det er hverken et Haab eller en Sandsynlighed, det er et bestemt Factum. Saadanne Resultater have vi at vise vore Venner og vore Fiender, om vi skulde have saadanne, og, naar vi see tilbage paa Artilleriets Udvikling i de sidste 5 à 6 Aar, er man berettiget til at slutte, at vore Officerer endnu ikke have sagt det sidste Ord. Det er sikkert, at de stadig gaee fremad.

Hvad har man nu gjort i England ligeoverfor disse Arbejder? Den engelske riflede Kanon eller Armstrongs Kanon er egentlig ikke et nyt Vaaben. Naar man søger at gjøre sig Rede for dette Vaabens Construction, seer man let, at det simpelthen er en Bestræbelse for at omdanne den gamle Karabin med forcerende Projectil til en Kanon. Det er kun i de forskjellige Metoder at udføre denne Omdannelse paa, at Sir William Armstrong har udviklet den Frugtbarhed paa Hjælpemidler, den sindrige Aand og utrættelige Flid, som karakteriserer ham. Hvad Principet i Vaabenet angaaer, da har han modtaget det heelt færdigt.

Dette Princip har først medført som en nødvendig Følge: Bagladning for alle Piecer uden Forskjel. Carabinen, der udelukkende er bestemt til at bruges mod Mennesker eller Dyr, kan lades fra Munden, og, hvis det behøves, Køllen let tvinge det bløde Bly til at gaae ud i Riffelgangene. Det forholder sig anderledes med Kanonen, som da den er bestemt til at kæmpe mod Fiendens Batterier, at ødelægge hans Værker eller gjennemtrænge Skibssider, kun kan bruge Projectiler af et fast og haardt Stof. Der gives intet Middel til at forcere saadanne Projectiler, naar de indføres fra Munden, og det er ogsaa kun lykkedes Sir William Armstrong at gjøre det ved Bagladning og paa følgende Maade. Man danner i Kanonens Bund et Kammer med en lidt større Diameter end Løbet, hvorigjennem Projectilet skal passere. Dette vilde ogsaa gaae frit gennem denne Aabning, hvis det ikke var omgivet med et Lag af Bly, som frembringer en vis Modstand. Paa den ene Side bliver nu denne Modstand overvundet i Affyringsøieblikket ved Gassens kraftige Impuls, og paa den anden Side giver Blyet efter for Kanonmetallets overlegne Haardhed. Blylaget sønderrives mod Jernriffelgangene i Kanonen, tvinger Projectilet til at følge deres Snoning og danner rundt om det et vist Antal smaa Blytrevler,

der tjene til at styre det i sin Bane, som Fanen paa Pennen styrer Pilens Flugt. Denne Combination er ikke opfundet af Sir William Armstrong, den var givet ham som Udgangspunct. Det er vist, at han i høi Grad har fuldkommengjort Ideen, især med Hensyn til Sammenlodningen af de to Metaller*).

Efter at disse to Ting vare bragte i Orden, var der endnu tilbage at løse den vanskeligste Deel af Problemet, nemlig at construere et Apparat, som, efterat have tilladt Indførelsen af Ladningen i Kammeret, kunde tillukke Kanonens Bund saa hermetisk, at ikke Gassen, frembragt ved Krudtets Antændelse, skulde ødelægge den efter et altfor indskrænket Antal Skud. Det var det Skær, hvorpaa hidtil alle Opfindere af Bagladningskanoner vare strandede. Naar man erindrer, at en af

---

*) Man maa imidlertid tilføie, at denne Fabricationsmaade, selv i England, har været Gjenstand for talrige og heftige Angreb. Man paastaaer, at Forbindelsen mellem Jernet og Blyet mangler Fasthed og frembringer Projectiler, der vanskelig lade sig transportere. Man siger endvidere, at trods al mulig anvendt Omhu ved Fabricationen hændes det dog ofte, at Blyovertrækket ved Affyringen rives uregelmæssigt itu, hvoraf igjen følger Mangel paa Skudsikkerhed. Ved den stærke Friction og den høie Temperatur, som ledsager Blyets Gjennemskæring, er det nærvædet at smelte og efterlader Spor i Riffelgangene, der genere ved fortsat Skydning. Endelig forsikkrer man, og dette er den alvorligste Indvending, at Skydningen med disse Projectiler ikke er uden Fare for de Tropper, der understøtte Kanonerne paa Valpladsen. Sønderrivningen af Blyovertrækket frembringer en Regn af smaa Blystykker, der f. Ex. i China have saaret Soldater. Denne Kjendsgjerning er aldrig bleven bestemt benægtet, og det er kun faa Dage siden, at et Blad, der gjentog denne Beskyldning, erklærede, at Soldater af det 44de Linie Regiment vare blevene saarede paa denne Maade. Det tilføiede, at, naar man eftersaae de Hospitalslister, der vare førte af Lægerne ved dette Regiment, vilde man der finde specificerede flere Tilfælde, der vilde bevise denne Paastands Nojagtighed. Vi have ingensteds seet denne saa klare og nojagtige Beretning modsagt.

de almindeligste Aarsager til de tidligere Kanoners Odelæggelse var den Skade, som Fænghullet led ved Krudtgassens Paavirkning, kan man let forstaae, hvor meget mere Spillerum dette Onde har i en Kanon, der baade skal være complet aaben for Indførelsen af Ladningen og bagefter saa godt lukket, at den kan modstaae et Tryk, der i de store Kalibre stiger til flere Tusinde Atmosphærer. Det gaaer hermed, som med at indeslutte, om end kun for $\frac{1}{100}$ af en Secund, saadanne Kræfter i et Metalrør; man maa saavidt muligt undgaae noget Mellemrum, hvor lille det end er, udaf hvilket disse Kræfter kunne søge at undslippe. De styrte sig med Raseri ind i ethvert Rum, som bliver aabent, trænge ind i den mindste Unøiagtighed i Sammenslutningen mellem de to Dele, der danne Bagladningsapparatet, udgrave og fortære disse Dele med en Kraft, som snart gjør hele Systemet utjenstdygtigt. Vanskeligheden har aldrig bestaaet i at construere en Bagladningskanon, der kunde skyde enkelte Skud, men i at frembringe en Tillukning saa fuldstændig, at Kanonen blev istand til at modstaae fortsat Skydning. Heri ligger Vanskeligheden, som hidtil har standset alle Opfindere.

Sir William Armstrong har forsøgt at løse Opgaven paa følgende Maade. Han har begyndt med at forlænge Bagstykket paa Kanonen og gjennembore det i den dobbelte Hensigt at modtage for det første Ladningen og dernæst den Skrue, som lukker for Kanonen. Hvor udmærket imidlertid denne Skrue blev gjort, var den dog, da den maatte have noget Spillerum og heller ikke være for haard at dreie, ikke tilstrækkelig til at beskytte Kanonen mod de Kræfter, der fremkomme ved Krudtets Explosion, og han har derfor heller ikke kunnet bruge den som eneste Lukningsmiddel. Han har udtænkt at indføre mellem Skruen og Ladningen et nyt Organ, som Englænderne benævne forskjelligt, »stopper« eller »obturator«. Dettes Organs vigtige og delicate Bestilling er

altsaa at fremkalde Lukning ved at trænge sig ind mellem Ladningen og Skruen, som nu kun tjener til at holde den paa Plads; men, da dens Diameter maatte være større end Skruens, har Sir William Armstrong dannet en Aabning paa sin Kanon bagved Kammeret, hvori Ladningen findes, og hvorigjennem Obturatoren nedsættes paa sin Plads. Dette Organ er, som man seer, hele Systemets egentlige ømme Sted. Imellem Skruen og Krudtet er den anbragt som mellem Hammeren og Ambolten, og paa samme Tid maa den for at udfylde sin Stilling være forfærdiget med en mathematisk Nøiagtighed og maa bevare denne Nøiagtighed, da den har at forsvare sig mod Gassens Indtrængning paa hele Linien, der danner Omkredsen af Løbet og Omridset af den Aabning i Kanonen, hvorigjennem den selv kommer paa Plads.

Trods den store Fristelse ville vi afholde os fra at kritisere dette Skyts, og, idet vi holde os til Facta, erkjende vi gjerne, efter Erfaringen fra China, at Sir William Armstrong har konstrueret en Feltkanon; men, stadig holdende os til Facta, vide vi Intet om, at det er lykkedes ham at konstruere svært Skyts til virkeligt Krigsbrug. I Mai Maaned 1861 holdt Sir William Armstrong ved en offentlig Leilighed en Tale i det londonske Skydeselskab og tilstod her med en Oprigtighed, som gjør ham den største Ære, at hans Kanon under Krigen i China havde viist Mangler, som han nu haabede at have raadet Bod paa, men at det endnu ikke var lykkedes ham at konstruere en 100pundig Kanon, som ydede alle Garantier for tilstrækkelig Styrke. Han var ogsaa standset ved det Problem, som havde trodset hans Forgængeres Anstrengelser. Ingen af hans Obturatorer, hvad Form han end havde givet dem, og af hvad Stof han end havde gjort dem, svarede til Krigstjenestens Fordringer. Denne aabenhjertige Tilstaaelse gjorde et dybt Indtryk paa Offentligheden, og siden den

Tid er der kun gaaet faa Uger, som ikke have bragt et eller andet Tegn, som lod formode, at Sir William Armstrong endnu ikke var avanceret meget. Hist kritiseres de svage Ladninger, hvormed man prøver de Kanoner, som erklæres tjenstdygtige; her er det En, som, benyttende en Indiscretion, fortæller, at paa den og den Dag er den og den Kanon, som man troede bedre end de tidligere, sprungen efter et vist Antal Skud under Forhold, som ingenlunde retfærdiggjorde Sprængningen. Og altid er det Obturatoren, som er bukket under, undertiden forårsagende Ulykker; Resten af Kanonen holder sig godt. Sir William Armstrong, som har saa meget Andet at bestille, svarer ikke altid paa disse Angreb; men det skeer dog undertiden, og der er da det Mærkelige ved hans Svar, at han i Almindelighed hverken modsiger eller søger at forklare, hvad man forekaster ham; han nøies med ligeoverfor de lidet beroligende Exempler at stille andre mindre nedslaaende; at stille overfor en Kanon, der er sprungen ved 5te eller 6te Skud, andre Kanoner, som have udholdt 50 eller 60 Skud uden at springe.

Saa interessant og oplysende end den Polemik er, som har udspondet sig mellem Sir William Armstrong og hans Modstandere, kunde man dog forkaste de Slutninger, hvortil den har ført os, hvis ikke Bestyrelsen selv, hvis ikke Marinen selv ganske nylig havde bekræftet den ved en Handling, som viser dens ringe Tiltro til Sir William Armstrongs svære Skyts. Den har negtet at anvende den saakaldte 100pundige Armstrongske Kanon til Warriors Bestykning. Medens »la Gloire» er bevæbnet med rifledes Bagladekanoner, fører Warrior paa sit Batteri den gamle, glatløbende 68pundige Kuglekanon*). Er denne Kjendsgjerning ikke i sig selv mere veltalende end Alt, hvad vi kunne sige?

*) Maa det være os tilladt at tilføie, at meget omhyggelige Forsøg,

Man maa imidlertid, for at completere, hvad man veed om Sir William Armstrongs Arbeider, tilføie, at han nylig har construeret riflede Kanoner, der lades fra Mundingen, nemlig den store Kanon, som vi tidligere have omtalt, der veiede 12 Tons og af Kaliber var 156pundig. Vi kjende det Factum, at der er construeret riflede Mundingsladere; men vi tilstaae, at vi ere uvidende om de Resultater, de have frembragt, ligesom om de Forudsætninger, efter hvilke de ere blevne construerede. Da det er saa nyttigt for de svære Kalibre at kunne lades bagfra, kunne vi saa ikke betragte Tilværelsen af disse Kanoner som en underforstaaet Tilstaaelse om, at ingen af de forskjellige Obturatorer, som Sir William Armstrong hidtil har construeret, ere lykkedes til hans Tilfredshed? Og hvad maa man slutte ved Constructionen af en glatløbet Kanon, som skyder med massive Kugler, det vil sige, som hører til et System, som man paa Grund af det riflede Skyts troede at have viist tilbage til den forbigangne Tid? Det kunde herettige til lidet barmhjertige Formodninger, som vi dog ikke ville udtale.

Hvad de andre Magter angaaer, der sikkert ikke mindre end vi beskjæftige sig med det riflede Skyts, vil det være os meget vanskeligt at sige, hvorvidt de ere komne med deres Arbeider. Vi vide, at Spanierne have været meget tilfredse med de riflede Kanoner, som de førte med til Marokko; vi have hørt den belgiske Krigsminister, General og Baron de Chazal forsikre i Congressen, at Belgien besad det bedste Vaaben af den Art, som fandtes i Verden; foruden dette kjende vi kun

---

gjorte paa Skydepladsen ved Vincennes med denne samme 68pundige Kanon, have viist, at den ikke var istand til paa 100 Metres Afstand at gjennebrænge de Plader paa 12 Centimeters Tykkelse ($4\frac{1}{2}''$), som vore nye riflede Bagladekanoner gjennebrænge paa 1000 Metres Afstand?

ubetydelige Detailler, der ikke ere tilstrækkelige til at tillade os at have eller udtrykke en Mening. Øster-rigerne, siger man, arbeide med megen Iver efter en Kanon, som de have taget fra os ved Magenta; men der er Intet bekjendt om, hvorvidt deres saa anerkjendt dygtige Officerer ere komne. Preussen, som for 2 Aar siden havde begyndt at prale af sine Forsøg med en Kanon, der var en Efterligning af den svenske Grev Warendorfs System, tier ganske stille, og man antager nu, at Folk der, efter at have været forblindede i nogen Tid, efterhaanden ere komne ud af Vildfarelsen, i den Grad, at de foreløbigen have standset Fabricationen af Kanoner, af hvilke de allerede havde sendt enkelte Exemplarer til Regimenterne. I Italien ere Meningerne meget deelte med Hensyn til Fortjenesterne ved den Kanon, som General Cavalli har anvendt ved Beleiringen af Gaëta; og hvad endelig Rusland angaaer, da veed man aldeles Intet om dets Fremskridt i en Sag, som, derom kan man være overbevist, beskjæftiger dem ligesaameget som nogen anden Magt.

Paa hvad Standpunct vi end stille os, troe vi med god Grund at kunne paastaae, at vore Pantserfregatter — vi tale kun om dem, der ere armerede nu i begge Lande — godt kunne maale sig med de engelske, og at vi, hvad Artilleriet angaaer, uden Indbildskhed kunne erklære vore overlegne. Efter alle de Forhaabninger, som man havde paa den anden Side af Kanalen, efter al det Praleri, som vore Naboer have tilladt sig, er det haardt for dem ikke at opnaae bedre Resultater, og det er muligt, at deres Ærgrelse ogsaa denne Gang vil vende sig mod os; men hvem burde de være vrede paa? Istedendfor at være vrede paa os, fordi vi have gjort det bedre end de, vilde det være 100 Gange mere retfærdigt og mere fornuftigt at begynde med at lægge Haanden paa Hjertet og spørge sig selv, om de

ikke frivilligt have stillet sig i Forhold, under hvilke det var dem umuligt at bære sig saa godt ad som vi?

Artilleriet kalder sig i England, som andensteds, et videnskabeligt Vaaben; men, Englænderne maae tillade os at sige det med et Udtryk, som de selv ofte bruge, indtil Armeen blev reformeret efter den orientalske Krig, var det et blot og bart Høflighedsudtryk. Indtil de sidste Aar recruteredes det engelske Artilleries Officerer udelukkende fra Akademiet i Woolwich, hvortil man ikke fik Adgang efter Concurrence, men ved Begunstigelse af Felttøimesteren for Artilleriet. Det var Drengene paa 15 til 16 Aar, der i Almindelighed hørte til de Familier af Borgerstanden, som ikke vare rige nok til at kjøbe Bestallinger i Armeen, eller som følte ikke at have Anseelse nok til at vente at gjøre Carriere i Cavalleriet eller Infanteriet, og derfor søgte at træde ind i et Corps, hvor Bestallingerne ikke kjøbtes, og hvor Avancementet udelukkende gik efter Anciennetet. For at træde ind paa Akademiet fordrede man kun en Examen, hvis Fordringer vare yderst beskedne, og, da Examinatorerne ved at erklære, at de kunde admittes, ikke frygtede at gjøre Nogen Uret eller at saare nogen erhvervet Rettighed, fulgte deraf, at denne Prøve næsten blev latterlig. Der fremstillede sig, og det udentvivel det største Antal, unge Mennesker, hvis Forældre ikke havde forsømt deres Underviisning; men der fandtes ogsaa endeel, som deres Forældre sendte derhen, fordi man ikke kjendte nogen anden Maade at bringe dem i Vei paa, og fordi man her kun behøvede at sætte sig i Gunst hos Felttøimesteren for Artilleriet, for at skaffe sin Søn ind i en hæderlig og hædret Stand. Man gik saa vidt paa denne Vei, at Candidater, som vare antagne, hvis man kan troe Udtalelser i Pressen og i Parlamentet, ikke altid vare meget inde i den engelske Grammatiks og Orthographies simple Mysterier. Det var uden Tvivl Undtagelser, men Undtagelser, som maatte bidrage

meget til at holde Studierne ved Akademiet paa et lavt Trin.

Eleverne tilbragte 2 Aar i Woolwich, og derefter bleve de commanderede til et eller andet Batteri, hvis Skjæbne var at bevæge sig omkring i Englands coloniale Garnisoner. Det var en Pilegrimsfart paa 8 til 10 Aar, afvexlende ved hvert Decennium med et Ophold i Moderlandet af 2, høist 3 Aar. Uden de Permissioner, som fulgte med Forfremmelse, eller bleve tilstaaede for Sundhedens Skyld eller paa Grund af Familieanliggender, vilde denne Tilværelse have været utaalelig; i alle Tilfælde var den uskikket til at frembringe oplyste Officerer. Paa de fleste Stationer, hvorhen de bleve sendte, fandtes hverken Skydeplads eller Værksteder, ja ikke engang nogle forspændte Piecer, som kunde hjælpe dem til at holde sig »au fait» med Fremgangen i deres Fag. At vedligeholde Orden og Reenlighed i de Magasiner, som vare betroede til deres Omsorg; at give Salut for fremmede Orlogsmænd eller fornemme Folk, som Tilfældet førte til deres Opholdssted; at affyre Salver paa Dronningens Fødselsdag, dertil indskrænkede deres Pligter sig. Der var sikkert Officerer, under den Ordning, som tilbragte Aar, ja Rækker af Aar, uden at have seet et skarpt Skud blive affyret. Derfor maa man ikke forbauses over, at deres Kundskaber vare ringere end andre europæiske Armeers Officerers, eller over at der ved den Concurrence, som aabnedes i England ved Indførelsen af riflet Skyts, kun fremtraadte som Concurrent een eneste Artilleriofficeer, Capitain Blakely; endnu maae vi tilføie, at Capitain Blakely hørte til det ridende Artilleri, der kun bestaaer af en halv Snees Batterier, som have det Privilegium næsten aldrig at forlade Hovedstaden, og som havde til Disposition Skydepladsen og Værkstederne i Woolwich, det eneste Terrain til Forsøg og Studium, som England indtil de sidste Aar holdt vedlige til Officerernes Uddannelse.

Under saadanne Omstændigheder at forlange af engelske Artilleriofficerer, hvad man med Rette kunde fordrø af vore, vilde have været en naragtig Fordring. Hvorfra skulde de faae Kundskaber til at træde i Skranken med Standsfæller, der, før de traadte ind i Armeen, som oftest havde begyndt med at underkaste sig den strenge Adgangs- og Afgangsexamen ved den polytechniske Skole, som derfra gik over til den specielle Skole i Metz og kun gik ud derfra for at støde til Staben ved det Corps, der forestaaer Fabricationen af Vaaben og Ammunition til hele Armeen, eller for at blive sendt til et af Regimenterne, hvis Garnisoner alle ere Artilleriskoler? Der er 11 saadanne i Frankrig, og de beskæftige sig stadigt med theoretiske og praktiske Arbejder, som paa Skydepladserne ved Toulon, Gavre, Brest og Châlons-sur-Marne og i Værkstederne i Paris, Metz, La Fère, Châtellerault o. s. fr. Undertiden foretages Forsøgene, i disse Videnskabens Brændpuncter, efter en Maalestok, som overgaaer Alt, hvad man har seet i andre Lande, som f. Ex. da man ødelagde Fortet Sainte-Croix ved Metz, da man fingerede Beleiringen af Fortet «la Vitriollerie» ved Lyon, eller da man skød Brecher i Murene om Calais og om Fortet Gravelle. Man omtalte for 2 Aar siden meget de Forsøg, man havde gjort for at komme til den bedste Form for Projectilet, i hvilken Anledning man havde gjort over 60,000 Skud. Naar man nu erindrø, at vore Batterier kun forlade disse Videnskabens Centre for at støde til en Øvelsesleir eller for at rykke mod Fienden, kan man ikke forundre sig over, at vore Officerer, recruterede som de blive, og som stadigt have saa store Midler til at uddanne sig i deres Fag, have grundfæstet og vedligeholdt den Anseelse, som de nød i Verden. De skyldte os det, ligesom de skyldte sig det selv. Derfor kan man, naar man betænker de engelske Artilleriofficerers Stilling, heller ikke forbauses over, at Ingen af dem, paa een Undtagelse nær, findes blandt de

Opfindere, der have paataget sig at skaffe England riflet Skyts, og heller ikke over, at disse Opfindere, hvor dygtige de end kunne være i deres Industri, men som vare fremmede for Vaabenet — hidtil kun synes at have produceret ufuldkomne Arbejder.

Saaledes forholder det sig nu, men det er en Sagernes Tilstand, som snart vil være forandret. Artilleriet kunde ikke undgaae de Reformer, som Englænderne efter Krigen paa Krim have følt det nødvendigt at indføre i deres Militairvæsen. De faae nu ikke mere deres Officerer ved Begunstigelse af Autoriteterne; men det er efter en Concurrence, at Eleverne komme ind paa Akademiet i Woolwich, i en Alder fra det 18de til det 21de Aar, og vi behøve ikke at tilføie, at denne almindelige Concurrence har hævet Gjennemsnittet af Kundskaber hos Eleverne. Studierne ville ogsaa snart føle det, og selv de Uordener, som Akademiet nylig har været Skueplads for, ville sikkert have tilfølgende en Revision af Programmet for Forelæsningerne og Disciplinarvæsenet, som det var lykkedes gammel Vane at bibeholde næsten uforandret efter det gamle System. De permanente Leire, som man har oprettet ved Aldershot, Colchester og Curragh, ville ogsaa tilbyde Officererne nye Midler til Uddannelse. Deres Tapperhed og personlige Udmærkelse vil ikke overgaae deres Forgængeres; men de ville være mere oplyste, og, naar der saa igjen skulde komme en saadan Revolution i deres Vaaben, som vi nu ere Vidne til, kan man være overbeviist om, at de ville have et Ord med at sige og ville vide at indtage den Stilling, som tilkommer dem.

Riflede Kanoner og Projectiler.

I det Møde, som »British Association for the Advancement of Science« afholdt i Cambridge den 6te October, læste Mr. Aston en Afhandling om »Riflede Kanoner og Projectiler, construerede til Angreb imod Pantserplader«, i hvilken det hedder:

Der er tre Betingelser, som maae opfyldes med Hensyn til Projectilerne: 1) de maae have en passende Form, 2) de maae være forfærdigede af det hensigtsmæssigste Materiale, 3) de maae udskydes af en Kanon, der kan give dem den størst mulige Hastighed. Artilleri-commissionen havde tidligere ikke naaet sit Maal, fordi den ganske havde forsømt de to første Betingelser og alene kastet sig over den tredje. Det matematiske Udtryk, der blev opstillet for at udtrykke Projectilets Gjennemtrængningskraft, var: »Projectile's Masse (Vægt) multipliceret med Hastighedens Qvadrat«, men Projectile's Form og det Metal, hvoraf det var dannet, indgik aldeles ikke i Formlen som medvirkende Factorer. At Hastigheden spiller en meget væsentlig Rolle, er fuldkommen indlysende og behøver ikke nogen Commentar; men det har været en stor Feil at antage, at den glatlobede Kanon giver en større Begyndelseshastighed end den riflede, hvilket Forsøgene noksom vise. Den 68pundige Kugles omtrentlige Begyndelseshastighed er i runde Tal 1600 Fod i Secundet med en Krudtladning af en Trediedeel Kugles Vægt, og Projectile's Længde er naturligviis een Kaliber. Sir W. Armstrong har anført, at den Begyndelseshastighed, han opnaaede med sin riflede Kanon, ved at anvende en Krudtladning af en Fjerdedeel Projectile's Vægt, var 1740 Fod i Secundet (han omtaler ikke Projectile's Længde). Mr. Whitworth opnaaer, med et Projectil paa to Kalibres Længde, en Begyndelseshastighed af 1900 Fod i Secundet, og med et Projectil af een Kalibers Længde en Hastighed af 2300 Fod i Secundet, hvilket forholder sig til den glatlobede Kanons som 23 : 16. Følgende

Tabel viser de Resultater, der ere opnaaede med de forskjellige Kanoner.

Kanon.	Afstand. Yards.	Projectil.	Krudt- ladning.	Indtrængning i Pantserpladerne.
Armstrong 110 Pd. .	200	110 Pd. massiv.	14 Pd.	1½ til 2 Tommer.
68 Pd. glatløbet. . .	200	68 Pd. massiv.	16 Pd.	2¼ til 3 Tommer.
Whitworth 70 Pd. .	200	{70 Pd. massiv) {og Granat. }	12 Pd.	} Igjennem Pladen og Træklædningen paa Bagsiden.
Whitworth 120 Pd. .	600	130 Pd. huul.	25 Pd.	

De to første Resultater vise, at Armstrongs riflede Kanon staaer tilbage for den gamle glatløbende. Det er værd at lægge Mærke til, at det svære Projectil i Whitworths Kanon paa en Afstand af 600 Yards fra Kanonen har en Hastighed af 1260 Fod i Secundet, hvilket er 50 Fod mere end det Armstrongske Projectils Hastighed ved Kanonens Munding. Da Resultatet er saa fuldstændigt til Gunst for den Whitworthske Kanon, maa han følgelig have udfundet den bedste Construction ved at forene de tre Egenskaber: en god Form, et godt Materiale og en betydelig Hastighed for Projectilet. De Whitworthske Projectiler ere fabrikerede af Homogenjern, der forener Kobberets Bøielighed med Staalets Haardhed. Det underkastes en omhyggelig Udgledningsproces. Det samme Metal anvendes i Whitworths Feltkanon, og ved nye Forbedringer i Behandlingen seer man sig nu istand til at udarbejde det i enhver Størrelse og Udstrækning, uden at det taber sine fortrinlige Egenskaber. Mr. Withworth fabrikere derfor nu sine svære Kanoner baade med indvendige Rør og med udvendige Baand af Homogenjern, saaledes at Massen bliver eens heelt igjennem. Derved ville hans Kanoner blive frigjorte for de Mangler, som ellers klæbe ved de svejdede Kanoner, og kunne udføres i hvilket som helst Dimensioner.

Tillagsbemærkning

til Afhandlingen „Om Anvendelse af legemlige Straffe i Sæetaten” i forrige Hefte af dette Tidsskrift.

Side 319 findes anført følgende: »Disse forskjellige Udkast (til en Straffelov og Rettergangslov m. m. for begge militaire Etater) have været afgivne til Landstinget og derfra til en Comitee, hvor de ere gaaede til Hvile uden at være komne under Behandling i Salen eller senere have banet sig Vei til Rigsraadet.»

For at denne Sætning ikke skal blive misforstaaet, som om den udvalgte Comitee havde undladt at behandle Sagen med den Iver, den fortjente, bemærkes, at Comiteen, som valgtes den 13de October 1851, kom til at bestaae af Generalmajor Oxholm, Etatsraad Blechingberg, Assessor C. Flensborg, Etatsraad Olrik, Godseier Dahl, Professorerne Bjerring og Borgen samt Anders Sandøe Ørsted. Den deelte sig i 3 Underafdelinger, til hver for sig at gennemgaae Straffeloven, Disciplinarlovene og Rettergangslovene. Betænkningen over Straffeloven er dateret 14 Februar 1852, og over Disciplinarlovene 1 Marts s. A. Sessionen sluttedes allerede 20 Marts næstefter. I Betænkningen findes af C. Flensborg (Ordfører) et Forslag, tiltraadt af Borgen, til fuldstændig Afskaffelse af corporlige Straffe i Liniens Afdelinger og ved Sæetatens Divisioner for Personer over 15 Aar, samt Oprettelse af Disciplinarcompagnier (see Motiveringen i Rigsdagstidenden 3die Session 1851—52, Anhang B 724—39. Deri anføres bl. A., at legemlige Straffe ere aldeles afskaffede i den franske og belgiske Armee, og, saavidt erindres, i den franske Marine.) — Betænkningen over Rettergangslovene blev ikke færdig i denne Session; men af Rigsdagstidenden for 4de Session, Side 374—75, sees, at et Manuscript, indeholdende Forslag til Betænkningen, forfattet af C. Flensborg, senere er trykt som Manuscript og omdeelt til Medlemmerne. Dette Forslag er Forfatteren heraf ubekjendt.

Kjøbenhavn den 2den October 1862.

O. A.

Bestyrelsen af Orlogsværftet.

Blandt de Gjenstande, som bleve behandlede af den saakaldte »Værftscommission«, fortjener den om Orlogsværftets Bestyrelse en særegen Opmærksomhed, ikke alene paa Grund af sin Vigtighed i og for sig, men ogsaa for den Vanskelighed, hvormed det er forbundet ved en saa omfattende Arbeidsanstalt som Orlogsværftet at gaae over fra en Bestyrelse til en anden, fra et til et andet ledende Princip. Bestyrelsen bør jo nemlig være Værftets Hoved, den ledende Tanke, hvis Formaal det ikke alene skal være at tilveiebringe det bedste Materiel og uddanne det dygtigste Personel, men tillige at udføre dette paa den mest oekonomiske Maade, det vil sige med andre Ord, at bringe saameget som muligt ud af de tilstaaede Penge eller ikke forlange flere Penge, end høist fornødent. Hertil fordres ikke alene personlig Dygtighed og Iver, der kunne benævnes Bestyrelsens indre Egenskaber, men ogsaa det fornødne Ansvar i Forening med en hensigtsmæssig Organisation, hvilke kunne benævnes de ydre Egenskaber eller Betingelser. Idet vi nu villig skulle indrømme, at man ikke altid raader over de første, eller altid er sikker paa at finde udmærkede Mænd til de betroede Poster, og vi tillige skulle fremsætte som vor Formening, at man bør være varsom med at fastslaae Principer, idet disse maae

kunne lempes eller forandres noget efter de forhaanden værende Personligheder, saa antage vi dog, at der vil kunne gives Grundrids for en Organisation, som enhver Personlighed, han være mere eller mindre dygtig, maa og kan følge, og hertil bør da ogsaa en nedlagt Plan for Bestyrelsen, den vigtigste Deel af Værftet, indskrænke sig.

Dette uagtet forekommer det os ikke, at Værftscommissionen tydelig og bestemt nok har fremsat sin Tanke eller har tilveiebragt tilstrækkelig den af Commissionen selv fremhævede nødvendige Centralisation af Bestyrelsen. Vi skulle derfor optage Spørgsmaalet paany og søge fra vor Side at gjøre Begrebet noget mere klart. Det er nemlig indlysende, ligesom det af Hs. Excellence Marineministeren er offentlig udtalt i Rigsraadet, at Marinebestyrelsen lægger en særdeles Vægt paa Commissionens Indstillinger, idet ikke faa af disse alt ere traadte i Kraft, og flere efterhaanden komme til; det er jo derfor muligt, at ogsaa Sagen om Bestyrelsens Omordning snart vil komme til at staae paa Dagsordenen, og det kan vel derfor ikke skade, om vi alt nu herom indlede en offentlig Discussion.

Det vil erindres, at Commissionens Medlemmer i dette Spørgsmaal ikke vare ganske enige, men deelte sig i en Majoritet og en Minoritet; medens nemlig Alle nærrede den Anskuelse, at det samlede Værft ligesom hidtil bør bestyres af en enkelt Mand, Chefen, hvilken Post beklædes af en Officeer af Marinen, og til hvem der inden de ved Love, Anordninger og Instruxer anviste Grændser gives fuld Myndighed og Ansvar for Værftets Drift, foreslaaer Majoriteten, at en Officeer commanderes til Posten, medens Minoriteten vil have den betragtet som et fast Embede. Fremdeles foreslaaer den samme Majoritet, at der arbeides hen til, at Skibsbyggeriet og Maskinvæsenet stilles under een teknisk Directeur, under hvem der fremdeles ansættes

tvende Underdirecteurer, en for Skibsbyggeriet og en for Maskin- samt Huus- og Vandbygningsvæsenet;« endvidere, at Tøimester, Takkelmester og Eqvipagemester fremdeles forblive militaire Personer, og at det forsøges, hvorvidt de to sidste Poster kunne forenes under een Officeer, der paa ubestemt Tid commanderes dertil. For at tilveiebringe den fornødne Sammenarbeiden foreslaaes det, at Værftschefen daglig samles med Directeurerne, Underdirecteurerne o. s. v. til Forhandling om de løbende Forretninger. Med Hensyn til disse Forslags Motiver maae vi henvise til selve Betænkningen.

Naar man vil gjøre et Udkast til Organisationen af Orlogsværftet, da maa man ikke alene først gjøre sig det klart, hvilket Arbeide der fordres af Værftet, og hvilke Forpligtelser der paahvile det, men man maa ogsaa nøie afstikke dette Arbeides og disse Forpligtelsers Omraade eller Begrændsning. Man bør ikke paalægge Værftet mere Arbeide, end hvad der i oekonomisk og andre Henseender er nødvendigt, og navnlig bør man ikke lade dette udføre saadanne Ting, som andensteds kunne gjøres ligesaa godt for en billigere Penge eller maaskee bedre og billigere. Oekonomien er et væsentligt Hensyn, navnlig for en lille Stat, og, naar man er istand til at indskrænke Arbeidet, saa indskrænkes ogsaa Tilsynet og den øvrige Deel af Bestyrelsen.

De væsentligste Opgaver, som stilles til Værftet, ere:

1. At udruste (lægge den sidste Haand paa) Skibene, vedligeholde Flaaden og foretage de fornødne Reparationer.
2. At forfærdige Flaadens Materiel, bygge Skibe o. s. v.
3. At uddanne Personellets Kjerne, forsaavidt dette kan gjøres iland.

Flaadens Vedligeholdelse og Udrustning er sat som den første Opgave, fordi den efter vor Formening er den vigtigste; en stor Deel, navnlig af Nutidens Søkrigs-

materiel, kan forfærdiges paa private Værfter i Indlandet eller Udlandet, dette har viist sig at være god Oekonomi, og de fleste Mariner, navnlig den største i Europa, Englands, bruger i stor Udstrækning deene Fremgangsmaade. At slutte de forskjellige Dele til et samlet Hele, at armere Skibene, forsyne dem med løst Inventarium o. s. v., udføres derimod i Reglen bedre af Orlogsværftet, og Reparationerne maae ligeledes henhøre under dette. Fremfor alt maa Værftet være istand til hurtig at kunne istandsætte Havarier og holde Flaaden i brugbar Stand under en Krig. Skibsbyggeriet synes at kunne indskrænkes til Bygningen af større Træskibe, medens Jernskibe og mindre Fartøier ikkun bygges paa Orlogsværftet, forsaavidt der kan afsees Arbeidskraft dertil. En Virksomhed, som ikke er nævnet iblandt de tre Op-gaver, men som vi nedenfor skulle omtale, fordi den danner en særegen Green, er Værftets Vedligeholdelse, det saakaldte Huus- og Vandbygningsvæsen.

See vi nu lidt nøiere hen til disse Formaal for Orlogsværftet, da vil det strax være iøinefaldende, at disse adskille sig i to væsentlig forskjellige Fag, som maaskee tydeligst kunne betegnes det techniske og det militaire. Til det første hører Tilveiebringelsen af Materiellet, til det andet Uddannelsen af Personellet (hvori Haandværkerne naturligviis ikke ere indbefattede). Nu er det vel saa, at det ene Fag paa mange Steder griber ind i det andet, at det techniske for en Deel vil komme til at trænge til Personellets Hjælp, og at Personellet endnu mindre vil kunne undvære Materiellet, Grundlaget for dets Uddannelse; men vi troe dog, at disse to Fag paa Værftet maae holdes fuldstændig ude fra hinanden, at de Foranstaltninger, som passe for det ene, kunne være meget uhensigtsmæssige for det andet, og, naar derfor en Forening skal tilveiebringes imellem dem, maa det kun skee igjennem en høitstaaende Autoritet.

Et Skib med dets Maskine, Artilleri og Inventarium er et samlet Hele, i hvilket de enkelte Dele ikke kunne bringes til en fuldstændig Harmoni, uden at Planen til den hele Bygning udgaaer fra den samme Kilde. Naar en Mand gjør Tegning til Skibet og bygger dette, medens en Anden tegner og bygger Maskinen, og en Tredie bestemmer og leverer Artilleriet, da fremstaaer der let Collisioner, Uoverensstemmelser, forskjellige Meninger, som kunne have skadelig Indflydelse paa det Materiel, der tilveiebringes. Artilleristen vil have et ryddeligt Batteri, svære Kanoner, stor Afstand imellem Portene, Batteriet høit over Vandet, Plads midtskibs paa Dækket o. s. v., medens Skibsbyggeren vil have Plads til sine Luger, Kabys, Pomper, Ankere ved Bougporten o. s. v.; ligeledes vil han have Dækket lavt for at forbedre Seil-Evnen m. m. Med den Mand, som leverer Maskinen, kommer Constructeuren ligeledes i Strid, og, da han ikke selv (efter Principet) kjender til Maskinvæsenet, veed han heller ikke at vurdere den Plads, som er nødvendig for Maskinen med dens Tilbehør af Kul o. s. v., veed ikke at indrette Skibet efter den rette Anbringelse af Maskinen med dens mange Rør og øvrige Dele, at ventilere i Maskinrummet og hertil benytte den tilstedeværende Kraft, og i det Hele drage Fordeel af Maskinen til Opnaaelse af mange Formaal, saasom Læns-pomping, Sprøitning og mechanisk Arbeide paa Dækket. At der selvfølgelig i denne Henseende kan udrettes saare meget ved at lade Tegningen til et Skib med alle dets Dele, Maskine og Artilleri underkaste en Bedømmelse, efterat den er færdig, skal villig indrømmes, og ligeledes at det er en Selvfølge, at de Mænd, som i Forening samvirke til Tegningens Aftattelse, under Udarbeidelsen efter den stillede Opgave conferere med hverandre indbyrdes; men det synes dog at maatte være klart for Enhver, at, naar den hele Plan udgaaer fra en enkelt Mand, eller fra en af en enkelt Mand bestyret Skole,

saa vil der komme en langt større Harmoni imellem de forskjellige Dele, end naar Planen til disse lægges paa forskjellige Contoirer, under forskjellige Mænds Veiledning. Naar en saadan Kamp paa Liv og Død, som den, der nu føres imellem Pantseret og Artilleriet, træder op, saa vil en enkelt Mand upaatvivlelig lettere kunne tilveiebringe en Krigsmaskine, med fornødent Hensyn til alle Fordringer, end tre Mænd, af hvilke den ene holder paa Artilleriet, den anden paa Pantseret, den tredje paa Maskinen. At en saadan Mand kan skaffes tilveie, uden at han anstreges formeget i aandelig eller legemlig Henseende, ansee vi ingenlunde for en Umulighed og skulle nærmere motivere dette. Dog først en Bemærkning.

I den gode gamle Tid, da vi kun besade Seilkrigsskibe, havde disse deres særegne Fabrikmester, der forestod saavel Constructionen som Skibsbygningen. Denne Foranstaltning begyndte omtrent med forrige Aarhundrede, da Krigsskibene bleve en særegen Art Skibe, byggede mere med Hensyn til Styrke og Seilevne end Handelsskibene. Hvorvidt der dengang existerede nogen særegen Tøimester, er os ubekjendt, men i alfald er han senere ved Artilleriets Udvikling bleven tilført Værftet. Det fuldstændige Skib med dets Bevægelsesmaskine, Reisning og Seil, udgik fra en enkelt Mand, eller rettere sagt en enkelt Skole, der med den fremadskridende Tid og den deri indvundne Erfaring opnaaede en høi Grad af Fuldkommenhed, hvilket fornemmelig var begrundet deri, at Hovedprincippet for Søkrigsmateriellet forblev det samme, saa at Udviklingen kunde kaste sig over ganske bestemte Dele, sikre sig ved en forud høstet Erfaring. For at være en god Fabrikmester behøvede man ikke at være noget Geni, neppe et Talent, naar man kun havde en god Skole og et godt Archiv, arvet fra Formændene, og man dertil med Opmærksomhed fulgte Materiellets Udvikling i andre

Lande, hvilket ikke var saa vanskeligt, da denne ikke gik saa hurtig for sig. Da indtraadte den første store Revolution i Krigsskibene ved Indførelsen af Dampmaskinen som Bevægskraft; dette var noget ganske Nyt for Constructeurerne, som i Reglen ikke kjendte Noget til en Maskines Sammensætning og Virkekraft, eller havde andet Kjendskab til Arbeider af Jern, end hvad der angik Bolte, Knæer, Ankere og Lignende. Constructeurerne maatte enten underkaste sig et ganske nyt Studium, gennemgaae en ganske ny Skole, til hvilken de ikke havde noget Forarbejde i deres Archiv, eller de maatte kaste sig i Armene paa Maskinfabrikanterne. Hvormange gjorde det Første? Det var nemmere at lade en Anden give Tegning til Maskinen (om at udføre den selv, kunde der ikke være Tale), og dette gjorde man derfor ogsaa; men hvilken Lacune fremstod der ikke i Constructeursens eget Værk? Dampkraften virker paa en anden Maade og paa et andet Sted end Seilkraften, hvad enten det er ved Hjul paa Siderne eller ved Skrue; Skibet maa gives en anden Form, Artilleriet anbringes paa en anden Maade; vigtige Spørgsmaal om Stævnbevæbning eller Sidebevæbning, Beskyttelse for Maskinen o. s. v. fremstaae paa eengang, og den i mange Aar indhøstede Erfaring faaer en langt ringere Betydning. Ved denne Revolution i Materiellet viste det sig ogsaa paa ikke faa Steder, at de Constructeurer, som tidligere bleve ansete for dygtige Mænd, ikke besade de Egen-skaber, som vare nødvendige for at følge den nye Udvikling; Skolen strakte ikke mere til, der maatte vises Talent, for at man kunde skabe noget godt Nyt, og de svage Charakterer holdt derfor med en utrolig Haardnakenhed fast ved det Gamle. Det var de gamle Constructeurer, som gik tilbage, medens nye opstod; men Fabrikanterne, hvis Archiv var meget mindre, gik bestandigt fremad. Saa begyndte man at bygge Skibe af Jern, og, ihvorvel disse i lang Tid ikke fik nogen stor

Anvendelse i Krigsmarinerne, saa fandtes der dog Exemplarer af dem i de fleste, og Constructeurerne maatte kjende Fabrikationen af dette nye Materiel. Her var ikke Tale om de mange Hensyn, som tidligere maatte tages til Former og Dimensioner for Træsorthernes Skyld, her var ingen Mellemsstævne, Skjæggetræer, sammensatte Spanter, Kantspanter, laskede Dæksbjelker og alt Sligt, som danne Træskibenes Dele; her var et ganske andet System, et ganske andet Materiale at arbeide i, en ganske anden Beregning for Deplacementet og dets Fordeling at anstille. Det Gebeet, man her slog ind paa, kunde siges at tilhøre Constructeuren og Maskinfabrikanten ligemeget, thi den Første maatte absolut erhverve sig et ikke ringe Kjendskab til Jernets Egenskaber og hensigtsmæssige Anvendelse, for at kunne udfærdige Tegning til et Jernskib, og den Sidste, som kjendte disse Sager meget godt, maatte alene studere Skibsconstructionen og hvad dertil hører, saasom Apterinernes Indretning o. s. v. Dog vil det sees, at Maskinfabrikanten, som allerede havde gjort sig uundværlig ved Skibsbyggeriet, idet han raadede over Maskinens Construction og Bygning, ved Jernskibene tillige saa at sige erobrede en Deel af Skroget. Nu kom Pantserskibene faldende ned fra Himlen, og Maskinfabrikanten vandt derved endnu større Terrain. Den vanskelige Opgave, at tilveiebringe den kraftigste Modstand i Skroget, kan alene Jernfabrikanten løse; Pladernes Form, Tykkelse, Beskyttelse, Sammensætning og Fabrikationsmaade maa han bestemme. Skibsconstructeuren kan ingenlunde give sit Skib den Form, han vil, og hvorved Skibet efter hans Formening kommer til at seile hurtigst og manoevrere lettest, thi Formen maa beroe paa, hvorledes de tykke Plader kunne stilles og befæstes, og man behøver ikke at have noget særdeles Sømandsøie for at see, at de nye Pantserskibe »La Gloire», »Warrior» o. s. v., have ganske andre Former end de tidligere

Skibe, at Siderne ere lodrette, Bougen uden de smukke krumme Linier, Flugten langs Siderne overordentlig eensformig, alt af Hensyn til Pantserpladerne. Den hele Virksomhed er saaledes lidt efter lidt gleden fra Constructeuren og Skibsbyggeren over i Maskinfabrikantens Hænder, Maskinfabrikanten er bleven Skibsbygger (hvorpaa en utallig Mængde tildeels nye Maskinværfter kunne afgive Exempel), men Skibsbyggeren er kun ganske undtagelsesviis bleven Maskinfabrikant. Det er Materiellets Udvikling, Tidernes Fremadskriden, som har fremkaldt Kampen imellem en gammel og en ny Autoritet; Kampen er bleven mere og mere haardnakket, indtil det Nye har seiret, og, ligesom Skibet i alle dets Dele tidligere udgik fra en enkelt Skole, saaledes maa det ogsaa gjøre det i Fremtiden, kun at denne Skole faaer en ganske anden Organisation.

Det vil heraf sees, at vi ere ganske enige med Værftscommissionens Majoritet saavel som med D'Hrr. Directeurer ved Orlogsværftet i, at der bør stræbes hen til at samle Constructionen med dertil hørende Skibsbyggeri og Maskinvæsenet under een Directeur, samt forene de to tekniske Skoler, ja at Tiden vil føre dette med sig som en Nødvendighed. Men vi ville gaae endnu et Skridt videre. Artilleriet har i mange Aar staaet temmelig isoleret; det har været repræsenteret ved sin egen Directeur (hvorlænge, er os som sagt ikke bekjendt) og sin egen Skole, og Fabrikmesteren maatte hos denne indhente de fornødne Oplysninger, før han kunde udføre sine Tegninger. At herved opstaaer en Uoverensstemmelse, er aabenbart, og at det ikke har virket gavnlig paa Materiellets Udvikling, vilde vi let kunne bevise. Artilleriet har imidlertid ved de Skibe, i hvilke vore Forfædre tilkæmpede sig Hæder og Ære, ikke grebet saa stærkt ind i Constructionen, som det i den nyere Tid er kommet til at gjøre. Bestemmelsen af Artilleriet har i tidligere Tid ikke været stillet saaledes

i Spidsen som nu, idet man meget ofte har bestemt Artilleriet efter Skibet og ikke dette efter hiint. Men i den Kamp imellem forskjellige Arter Vaaben, som nu føres i Marinerne, opstaae en Mængde Former, som næsten ikke kunne benævnes Skibe, men maae kaldes Krigsmaskiner, og ved disses Construction spiller Artilleriet en saa fremragende Rolle, at deres Constructeur absolut, idetmindste i en vis Forstand, maa være Artillerist, for at kunne vælge den rigtige Form og Bygning; og dette er heller ikke saa vanskeligt, naar hans Opgave holdes indenfor sine rette Grændser, hvilket vi nærmere skulle vise.

Orlogsværftet maa, som tidligere bemærket, ikke belemres med andet eller mere Arbeide, end der er nødvendigt; hvad der kan gjøres billigere og ligesaa godt eller billigere og bedre paa et andet Sted, maa udføres udenfor Værftet. Vi ansee det for en fuldkommen rigtig Tanke af Marinebestyrelsen, at den har besluttet at forene Marinens Laboratorie-Etat med Armeens og har nedsat en Commission, hvis Hverv det ikke er at afgive Betænkning om, hvorvidt en Forening maa være hensigtsmæssig, thi dette er allerede forudsat, men Commissionen skal give Forslag til den hensigtsmæssigste Ordning under Foreningen. Der forfærdiges vel adskillige Gjenstande paa Marinens Laboratorium, som ikke for Tiden udføres paa Armeens; men der er jo ingen Tvivl om, at disse Sager ogsaa kunne udføres her, og den største Mængde endogsaa uden nye Apparater. Foreningen vil, saa forekommer det os idetmindste, være mere oekonomisk end Adskillelsen, og dertil er det sandsynligt, at den større Fabrik vil kunne levere bedre Materiale, vil indenfor sit Omraade have større Kundskab og Opfindsomhed til Udviklingen af denne Green af Materiellet, end den mindre, saa at der muligviis vil vindes i dobbelt Henseende. Men, naar Laboratoriesagerne, Ladninger o. s. v., kunne samles under een

Autoritet, saa ligger dog den Tanke nær, at dette ogsaa maa kunne være Tilfældet med Vaabenet selv, kort sagt med alt det Techniske. Den Anstalt, som kan levere Kanoner til Fæstningerne, Geværer og Sabler til Infanteriet og Pistoler til Cavalleriet, maa ogsaa kunne levere Kanoner, Geværer og Pistoler til Skibene. Der er i vor Tid en ganske anden Sammenarbeiden imellem Armeen og Marinen, end tidligere var Tilfældet, de komme oftere til at virke i Forening, og Trangen til en større Eensartethed mellem Begges Vaaben er bleven føleligere. Skibenes Besætninger maae kunne gjøre Landgang og enten virke selvstændig eller i Forening med Tropperne iland. Derfor see vi ogsaa de fleste fremmede Mariner forsyne deres Skibe med Feltskyts, fuldkommen indstalleret som ved Landartilleriet, og, medens vi endnu bevæbne vore Fartøier med de forældede Carronader, har man andre Steder Landgangsskyts til dette Brug. At der behøver at være Forskjel imellem det Skyts, man bruger paa Fæstningerne, og det, der anvendes ombord, kunne vi ikke troe; vel behøver man ikke at tage saameget Hensyn til Vægten ved Landskytset som ved Søskytset, men Skibenes Kanoner skulle dog være saa stærke, at de ikke springe, og stærkere behøver Fæstningsskytset heller ikke at være. Installationen er væsentlig forskjellig, dette er en given Sag; men den kan ogsaa gjøres forskjellig. Det vil være oekonomisk at henlægge Alt, hvad der henhører under Marinens Artillerifabrikation, under Krigsministeriet eller en for begge Etater fælles Fabrik, det vil tilveiebringe en større Samvirken imellem de to Vaabenarter, og det vil maaskee være til Gavn for Materiellets Udvikling, da den større Fabrik udentvivl vil være i Besiddelse af en større teknisk Dygtighed. Der er jo nok dem, som ville indvende, at Armeen vil forsømme Marinens Arbeide, ikke skjenke det den fornødne Opmærksomhed, da det ikke er dens eget; men denne Indvending gjælder ikke mere

i vor Tid. Vi ere overbeviste om, at den Fabrik, som udfører Armeens Arbeide af Artillerimateriel, strax vil begribe, at det er Statens Forsvarsvaaben, den bearbejder, og hvad enten dette hedder Armee eller Marine, saa er Forpligtelsen den samme.

I England udføres alt Søartilleriets Materiel sammen med Armeens og sorteres under Krigsministeriet; ved Woolwich f. Ex. forfærdiges Kanoner til Skibene og til Fæstningsværkerne, der gjøres Skibsraporter med Slæder, Hjul og alt Tilbehør, Projectiler, Krudtkasser o. s. v.; der gjøres Lavetter med Hjul, Sadler og Seletøi til Armeen, Alt imellem hverandre, og det gaaer ganske fortræffelig. Naar en Kanon skal prøves, undersøges det kun, om det er en god Kanon, og ikke om den skal stilles paa en Vold eller et Skibsdæk, og Sø- og Landofficerer forene sig om Bedømmelsen af Prøverne, medens hos os hver Autoritet anstiller sine Prøver for sig. I Frankrig er vel Sø- og Landartilleriet adskilt i to Grene, og man føler sig herved veltilfreds, idet der under Artilleriets hurtige Udvikling er opstaaet en Concurrence imellem de to Etater, der har virket gavnlig paa Udviklingen; men en saadan Concurrence kan alene iværksættes i et stort og mægtigt Land, vi, som for en stor Deel maae indrette vort Materiel efter de store Magters Erfaring, kunne ikke tænke paa noget Saadant, og, naar England kan nøies med et forenet Artilleriværksted, saa kunne vi det ganske sikkert ogsaa*).

I Henseende til Kanonernes Fabrikation er der i den senere Tid desuden opstaaet et særegent Forhold, som stiller den ældre Artillerist i Skygge: Maskinfabrikanten, der som ovenfor viist har erobret hele Skibs-

*) Det glæder os at kunne tilføie — hvad vi, efterat have nedskrevet denne Artikel, have bragt i Erfaring — at der fra Marinebestyrelsens Side er gjort det første indledende Skridt til en Ordning af Statens Tøi-Etat i den her antydede Retning.

skroget med dets Maskine fra Constructeuren, har nemlig ogsaa erobret Kanonen fra Artilleristen. Denne kan ikke mere sidde hjemme i sin Stue og gjøre Tegninger til Jernkanoner, som han vil lade støbe ved Stafflø eller Finspång; Kanonen skal smedes, og det paa en ganske særegen Maade; det Metals Egenskaber, af hvilket den saavel som Projectilerne forfærdiges, spiller den væsentligste Rolle, og dette er altsammen Forhold, hvorover kun Maskinarbeideren er Herre. Den lille ypperlige Whitworther, som brugtes ved de sidste Prover paa Amager, er smedet i vort Maskinværksted, og vi have heri et yderligere Beviis for det Gavnlige i, at de tekniske Artilleriarbeider ved Værftet ligeledes henlægges under dettes ene tekniske Directeur, der igjen kan lade dem udføre paa eller udenfor Værftet, ligesom det maatte findes hensigtsmæssigst.

Naar Marinens Artilleri paa Værftet gaaer over fra det tekniske Element til det militaire, da spares en teknisk Directeur; at dets Henlægning til Armeen vil medføre forøget Arbeide og Ansættelsen af flere Mænd for denne, er naturligt, men den overordnede Bestyrelse behøver ingen Forøgelse. Den tekniske Kundskab i Søartilleriet, som derefter behøves ved Marinen, maa findes hos dennes Directeur, og de tre nuværende Directeurposter for Skibsbyggeriet, Maskinvæsenet og Artilleriet kunne derefter forenes til een. Døg maa der herved foretages en Forandring i Modsætning til den ovenfor forklarede, nemlig en Indskrænkning i Virksomheden. Værftscommissionen har foreslaaet, at der under den ene eventuelle Directeur (Foreningen af de to nuværende Directeurposter for Skibsbyggeriet og Maskinvæsenet) ansættes to Underdirecteurer, en for Skibsbyggeriet og en anden for Maskin- samt Huus- og Vandbygningsvæsenet. Her forekommer det os, at Commissionens svage Punct ligger, der viser, at, hvad den har villet foreslaae, ikke har staaet ret klart for den

selv. Dele vi nemlig disse Underdirecteurer i tre, een for Skibsbyggeriet, een for Maskinvæsenet og een for Huus- og Vandbygningsvæsenet, saa vil det efter det ovenfor Udviklede formeentlig være fuldkommen klart, at Underdirecteuren ved Maskinvæsenet vil komme til at staae i langt nøiere Forbindelse med Skibsbyggeriet end med Huus- og Vandbygningsvæsenet, og kun det Maskinvæsen, som hører til Værftet, saasom Krane, Smedier o. s. v. gaaer over til Huusvæsenet. Istedendfor at stille saadanne Underdirecteurer til Directeurens Raadighed, vilde vi ansee det for rigtigt, at adskille det hele Huus- og Vandbygningsvæsen fra Directeuren og lade det gaae over til en anden Autoritet. Det vilde da komme til at omfatte Tilveiebringelsen, Vedligeholdelsen og Udviklingen af de Dele, der udgjøre det egentlige Værft, saasom Bygning af Dokker, Bedinger, Huse, Jernbaner og andre Veie, Brolægning o. s. v., og skulde omfatte saavel de Dele af Værftet, som kom til at høre under den tekniske Autoritet, som de, der kom under den militaire. Hvorvidt det maatte være hensigtsmæssigt at stille hele dette Departement under en særegen Directeur ved Marinen eller henlægge det under Ingenieurcorpset, skulle vi ikke udtale nogen bestemt Formening om, ihvorvel det synes os, at den første Udvei vil være den rette, idet der muligviis paa Orlogsværftet vil kunne forefalde Arbeidér, der ere fremmede for Ingenieurcorpset; i hvert Fald maa Begrændsningen for dette Departements Omraade — f. Ex. om det kun skal omfatte de ikke mechaniske Indretninger eller tillige disse, om det skal opføre Bygningerne, medens den tekniske Directeur stiller Maskiner op i disse o. s. v. — heroe paa, under hvilken Autoritet det kommer til at sortere.

Heraf vil det nu sees, hvortil Værftets Virksomhed efter vor Formening maatte indskrænkes, og det er dette Omraade, hvorfra der i saa Fald maa udgaaes ved Be-

stemmelsen af Bestyrelsens Organisation. Vi skulle ikke paa dette Stadium af Sagen forsøge at udvikle vort Forslag i Detail, deels fordi vi ikke ere i Besiddelse af alle de dertil fornødne Data, deels fordi vi kun have villet klare Begrebet om, i hvilken Retning der efter vor Formening bør arbeides hen, uden at man ved en voldsom Revolution vender op og ned paa den hele bestaaende Organisation for paa eengang at gaae over til noget Nyt. Hertil vilde Øieblikket neppe være heldig valgt. Det Væsentlige er at indføre en fornuftig Sondring imellem Autoriteterne; thi herpaa beroer ikke alene Tilsynet og Controlen med Værftet i oekonomisk Henseende, men ogsaa den rolige Gang af hele Driften, og denne maa derfor ansees for i høi Grad vigtig for Orlogsværftet.

Den tekniske Afdeling antage vi, som anført, bør aldeles adskilles fra den militaire. Til den første henhører den egentlige Haandværksdrift, Skibenes Bygning med deres Maskiner, Artilleri og faste Inventarium, alle Hovedreparationer m. m.; til den anden hører Skibenes Eqvipering, deres daglige Vedligeholdelse og Tilsyn, de militaire Corpser o. s. v. Med andre Ord, saalænge Skibet er under Bygning, og indtil det i Skrog og fast Inventarium er ganske færdigt, henhører det til den tekniske Afdeling; derfra gaaer det over i Reserven, afleveres til den militaire Afdeling, som forsyner det med løst Inventarium, eqviperer det, om forlanges, eller vedligeholder det, saa at det altid er rede til at sendes ud. Først naar Vimplen heises, gaaer Skibet over til den active Styrke; saalænge det sorterer under den militaire Afdeling, henhører det til Reserven.

I Spidsen for Orlogsværftets tekniske Afdeling staaer den tekniske Skole, der bestyres af den tekniske Directeur. Vi nævne med Forsæt Skolen som det Første, thi fra denne skulle Tegningerne udgaae saavel til Skibenes Skrog som til Maskinerne og Alt, hvad der

henhører til de faste Dele, det vil sige til at bringe Skibet saavidt, at det kan gaae over i Reserven. I hvorel vi have indskrænket den tekniske Directeurs Virksomhed til det mindst mulige, saa vil det dog ikke kunne ventes, at han er fuldkommen Constructeur, Skibsbygger og Machinist, samt tildeels Artillerist, naar der bliver Tale om disse Branchers Detail; den specielle Kundskab og Erfaring skal heroe i Skolen, medens han selv har Evne til at bedømme dennes Product, og det er en Selvfølge, at Skolen derfor ikke bliver en Underviisnings-Anstalt alene, men en virkelig mechanisk og Constructionsskole, og at tillige Contoirer og Alt, hvad der sorterer under den tekniske Directeur, slutter sig til denne. Vi tænke os, at Skolen modtager sine Elever ved Confirmationsalderen, naar den elementaire Uddannelse er tilende, og saa underviser dem i de specielle Fag, saavel theoretisk som praktisk ved de paa Værftet forefaldende Arbejder. De kunne forfremmes igjennem de forskjellige Grader til Mestersvende og Mestere ved Værkstederne, Skibsbyggeriet eller Skibenes Maskiner, eller ogsaa til Constructeurer, Maskintegnere og Lærere ved Skolen. Men denne modtager ogsaa en anden Art Elever, nemlig de Officerer eller Andre, der have gennemgaaet Høiskolen, og som uddanne sig til Underdirecteurer ved Værftet, eller muligen til en eller anden af Posterne under den militaire Afdeling eller Huusbygningsvæsenet, saafremt dette forbliver under Marinen.

Under den tekniske Directeur vil paa denne Maade blive henlagt saa at sige en indre og en ydre Virksomhed. Til den indre hører Skolen med dens Constructeurer, Tegnere, Lærere og Elever, de forskjellige Contoirer, Tømmer- og Inventarie-Contoirerne o. s. v.; til den ydre hører Værftet, Skibsbyggeriet, Værkstederne, Dokkerne, Bedingerne o. s. v. Underdirecteurerne fordeles til Maskinværkstedet, Skibsbyggeriet, Smedien, Baadebygningen, Rundholtsfabrikationen, Dokkerne og andre Steder efter

det Antal, som haves til Disposition, og det Omraade, enhver af dem vil kunne paatage sig. Under disse Embedsmænd sortere da igjen vedkommende Mestere, Mestersvende, Underofficerer o. s. v.

At tilvejebringe en saadan Ordning for Haandværker-virksomheden ved Orlogsværftet, kunne vi ikke ansee for vanskeligt, thi i grunden er den i sin Udførelse ikke væsentlig forskjellig fra den nuværende, ligesom den snarere fordrer en mindre end en større Pengebevilling; men i sit Princip er den rigtignok en heel anden, og heri skulde ogsaa dens Fortrin bestaae. Det Personale, som behøves, er ikke andet end det, som allerede forefindes, og der forlanges kun, at Personerne skulle ordne sig paa anden Maade, tildeels begive sig hen paa andre Steder end dem, hvor de nu findes. Den væsentligste Forskjel ligger i Centralisationen, i Underkastelsen af en enkelt Villie, der er istand til at sætte Arbejderne i Bevægelse. Man kan sige, at dette tildeels allerede finder Sted nu, da Orlogsværftet sorterer under en Chef, under hvem alle Directeurerne igjen sortere; men dette er kun meget uegentlig Tilfældet; thi Chefen for Orlogsværftet er ingenlunde selv Techniker og er ikke (ifølge sin Qualification) istand til at skille Directeurerne imellem. Techniske Sager fra disse passere nu igjennem Chefen directe til Ministeriet, som igjen sender dem til Constructions- og Reglerings-Commissionen. I denne have de samme Directeurer Sæde og naturligviis i tekniske Spørgsmaal en overveiende Indflydelse, saa at, naar Planen til et Krigsskib først er udkastet af de tre Parter, derfra igjennem Chefen for Orlogsværftet og Ministeriet er kommen ind i Commissionen til Planens Forfattere, gaaer den tilbage til Ministeriet, uden at bestemt Enighed imellem de forskjellige Autoriteter er skaffet tilveie. Det bliver da Ministeren selv, som i det tekniske Spørgsmaal kommer til at afgive Dommen, ligesom Initiativet til den første Udkastelse af Planen ikkun kan

være udgaaet fra ham. Her ligger efter vor Formening det allersvageste Punct ved den nærværende Organisation, og vi tillade os at spørge, om det er rigtigt, at det moralske Ansvar hviler paa Ministeren, medens ingen Enkelt paa Værftet kan bære det.

De væsentligste Personer under den militaire Afdeling blive Takkelmesteren og Søtøimesteren, af hvilke den første er Chef for Matroscorpset, den sidste for Artillericorpset og det værnepligtige Marine-Artilleri. Den nuværende Equipagemesters Forretninger fordeles imellem disse, navnlig saaledes, at den første overtager Bradbænken, Skibenes Forhalinger, Dokninger og andre lignende Arbejder, medens den sidste har Overtilsynet med Vagterne og med Ordenen paa Værftet, forsaavidt dette ikke underlægges det civile Politi. Takkelmesteren og Søtøimesteren have Tilsyn med Skibenes Equipering og Forsyning med løst Inventarium, ligesom Inventarie-Magasinerne, Arsenalet o. s. v. sortere under dem; men al denne Detail skulle vi, som sagt, for Øieblikket ikke gaae nærmere ind paa, der vil være Meget at tage i Betragtning, før det kan ansees for en fuldfærdig Plan. Kun maa det bemærkes, at Adskillelsen mellem den tekniske og den militaire Afdeling, til hvilken sidste Hovedmagasinet, Proviantgaarden, Skibenes specielle Magasiner og lignende Dele af Reserven henhøre, maa trækkes saa skarpt som muligt, deels for Arbeidsdriftens Skyld, deels for Beregningen af Oekonomien.

Det er naturligt, at hele den militaire Afdeling af Værftet maa komme til at staae under een Chef, Chefen for Orlogsværftet, og at ikke alene alle de forskjellige Autoriteter, men ogsaa Reservens Skibe med de ved disse ansatte Personer sortere under ham. Det synes fremdeles at ville være hensigtsmæssigt, om han tillige var Chef for Søofficeerscorpset, saa at han kunde fordele Officererne til de forskjellige Poster, saasom ved Reservens Skibe, ved Inspections-Tjenesten, Vagterne

o. s. v. Hvorvidt han tillige skulde være Overhoved for den tekniske Afdeling, eller dennes Directeur sortere directe under Ministeriet, skulle vi ikke udtale nogen bestemt Formening om, idetmindste ikke endnu; det synes at kunne betragtes tildeels som et personligt Spørgsmaal, henhørende under den i Begyndelsen af Artiklen omtalte Kategori.

Og hermed være dette vort Forslag i en for Marinen i hoi Grad vigtig Sag henstillet til en velvillig Bedommelse.

De Forenede Staters Pantzerskibs-Flaade i November 1862.

Deels færdige, deels under Arbeide.

Navne.	Tons.	Kanoner.	
Miantonomah . . .	1,564 . . .	4 Stkr. 15 Tom.	i 2 Taarne.
Passaic	844 . . .	2 — 15 —	i Taarn.
Montauk	844 . . .	{ 1 — 15 —	i do.
		{ 1 — 11 —	
Catskill	844 . . .	2 — 13 —	
Comanche	844 . . .	2 — 13 —	
Weehanken	844 . . .	2 — 13 —	
Onestogo	844		
Lehigh	844		
Patapsco	844		
Nahant	844		
Nantucket	844		
Sangamon	844		
Puritan	3,265 . . .	4 Stkr. 15 Tom.	i Taarne; Skibets Længde 340 Fod.
Onondaga	1,250 . . .	4 —	i 2 Taarne.

Navne.	Tons.	Kanoner.
Dictator	3,033	. . . 2 Stkr. 15 Tom. i Taarne; Skibets Længde 320 Fod, Brede 50 Fod.
Tippecanoe	1,034	} . . . 2 — 15 Tom. i Taarne.
Catawba	1,034	
Manayuuk	1,034	
Tecumseh	1,034	
Mahossac	1,034	
Manhattan	1,034	
Canonicus	1,034	} . . . 10 —, hvoraf 4 blive 15 Tom., op- stillede i 2 Taarne og til at udskyde Projectiler paa 460 Punds Vægt.
Dunderburg	5,090	
Agamenticus	1,564	. . . 4 — 15 Tom. i 2 Taarne.
Indiana	442	. . . 2 — 11 — i Taarn.
Galena	738	. . . 6 —
Kiskapov	970	. . . 4 — 13 — i 2 Taarne.
Chickasaw	970	. . . 4 — 13 — i 2 do.
Winnebago	970	. . . 4 — 13 — i 2 do.
Milwaukie	970	. . . 4 —
Chillicothe	303	. . . 2 — 13 — i Taarn.
Ozark	578	. . . 2 — 11 — i do.
Neosho	523	. . . 2 — 11 — i do.
Monadnok	1,564	. . . 4 — 15 — i 2 Taarne.
Tonawonda	1,564	. . . 4 — 15 — i 2 do.
Tuscumbia	565	. . . 3 —
Sandusky	479	. . . 2 — 11 — i Taarn.
Roanoke	3,425	. . . 6 —; under Ombygning.
Moodna	677	. . . 2 — 11 Tom. i Taarn.
Marietta	479	. . . 2 — 11 — i do.
Monitor	776	. . . 2 — i Taarn.

Desuden høre til „den vestlige Eskadre“ følgende Skibe, der alle betragtes som mislykkede: Benton, 1000 Tons, 16 Kan.; Esser, 1000 Tons, 7 Kan.; Carondelet, Cincinnati, Cairo, Baron de Kalb, Pittsburg og Mound City, hver paa 512 Tons og 13 Kan.; Lexington, 500 Tons, 7 Kan.; samt Louisville, 468 Tons, 13 Kan.

Gjenmæle

mod Lieutenant Bluhmes Artikel „Et Orlogstogt“*)

i 7de Aargangs 5te Hefte af „Tidsskrift for Søvæsen“.

Af Orlogscapitain J. L. Gottlieb.

Naar jeg har følt mig stærkt opfordret til at tage til Gjenmæle mod den ovennævnte Artikel, er det sandelig ikke af nogen sær Attraa efter at inklade mig i en Polemik med Lieutenant Bluhme, eller fordi jeg

---

*) For Optagelsen af denne Artikel i „Tidsskriftet“ have vi maattet høre ilde, selv af Mænd, paa hvis Dom vi sætte Priis; ja en ældre Foresat, hvis Velvillie vi hidtil have nydt, har endogsaa tilskrevet Red., at han fandt sig foranlediget til at fratræde som Subscriber (Noget, man iøvrigt ikke behøver at meddele os, da det er en Sag imellem Vedkommende og den Boghandler, der leverer ham „Tidsskriftet“), efterdi bem. Artikels Optagelse viser, at Red. og han „nære væsentlig forskjellige Anskuelse om Formaalet for Tidsskriftets Virksomhed“, og at den „fremsatte Skildring maa ansees som fornærmelig“. Denne Bedømmelse forekommer os dog noget ubillig og gjør en kort Forklaring nødvendig. Vi have i sin Tid overtaget Udgivelsen af Tidsskriftet for et Selskab af Søofficerer — det saakaldte „Sølieutenant-Selskab“ — og føle en Forpligtelse til at aabne dets Spalter navnlig for disse, naar de ville udtale sig over et eller andet af Marinens Anliggender. At en Sag som den af Lieutenant Bluhme behandlede, „hvad Hensigten er med at udsende en Orlogsmand“, er af Vigtighed for Marinen, vil Ingen kunne

nærede noget Haab om at bringe ham over til mine Anskuelse; men fordi jeg frygtede, at en saadan Artikel, fremført i »Tidsskrift for Søvæsen«, der er udbredt i vore Broderriger, en Artikel, der vil gribes med Begjærlighed af vore Fiender, skulde saavel hos Ven som hos Fiende fremkalde en ufordeelagtig Mening om vor Marine, hvis Ltn. B.s Paastande henstode uimodsagte.

Vel tør jeg ikke opkaste mig til Dommer i saadanne Princip-Spørgsmaal; men jeg mener, at enhver Sø-Officer

benegte. Naar nu Lieutenant Bluhme er gennemtrængt af Overbeviisningen om, at der med de Penge, der ere tilstaaede Marinen til Øvelser, kan udrettes mere, end Tilfældet er nu, saavel for at „vise Flaget“ som for at indøve Besætningerne; naar han, støttet til sin Erfaring saavel i fransk som i dansk Orlogstjeneste, troer at kunne anvise Midler til en Forbedring i disse Forhold; og naar han endelig paa egne og Kammeraters Vegne vil komme med en Apologi for formeentlig Mangel paa Dygtighed samt anvise dens Aarsag: saa have vi ikke nogen sær Grund til at negte ham at komme tilorde, selv om vi (som i nærværende Tilfælde) ikke ganske kunne dele hans Anskuelse. Hvad Tonen og Fremstillingsmaaden i en saadan Artikel angaaer, da kunne vi ikke gaae videre end at fremhæve for Forfatteren de Puncter, i hvilke han efter vor Formening har forsyndet sig imod disse; men fra dette Øieblik af bærer den navngivne Forfatter selv Ansvar for sit Arbejde, et Ansvar, som vi ere forvissede om, at Lieutenant Bluhme ogsaa er sig bevidst.

Dog havde det været vor Hensigt at imødegaae Artiklen, skjøndt først i nærværende Hefte, for at yde Forfatteren fuld-komment *fair play*. Da imidlertid en af Marinens ældre Officerer, — hvilke ved den omtalte Artikel nærmest maae føle sig berørte, — har indsendt et „Gjenmæle“, skulle vi nu, idetmindste foreløbig, tilbageholde vore egne Bemærkninger. Iøvrigt er det en Selvfølge, at vi ligesaa lidt paatage os noget Ansvar for Orlogscapitain Gottliebs Artikel som for Lieutenant Bluhmes og kunne alene tilføie det Ønske, at denne mindre behagelige Strid ikke maa give Anledning til formagne Vidtløftigheder.

Red.

er berettiget til at udtale sine Anskuelse derom, og jeg udtaler mine med saameget større Fortrøstning, som jeg alene ansføres af Kjærlighed til min Stand.

Da jeg, efter at have læst Lt. B.s Artikel, lagde Bogen ned for i Tankerne at gjøre mig Rede for det summariske Indtryk, jeg deraf havde modtaget, kunde jeg ikke faae Andet ud, end at bemeldte Artikel er en storartet Fordømmelsesdom; Fordømmelse af Nationen, som ikke vil tilstaae tilstrækkelige Midler til Marinen; Fordømmelse af Marinen, som ikke har forstaaet at bringe det mest Mulige ud af de knapt tilmaalte Midler; Fordømmelse af Marinens Bestyrelse, der i en Aarrække med Ligegyldighed saae paa, at vi manglede de allermost fornødne Reglementer, og ikke afhjalp saadan Mangel; Fordømmelse af de ældre Officerer, som ikke have fattet deres Maal, eller ikke forstaaet at benytte de rette Midler for at naae det; Fordømmelse selv af de unge Officerer, (hvortil dog Lt. B. hører), idet han vel indrømmer disses fortræffelige Egenskaber, men beklager, at de slides op i 20 à 25 Aars intetsigende, eensformig Lientenants-Tjeneste. Ja, Lt. B. synes endog at ville kaste Vrag paa »Vor Herre«, idet han haanende bemærker, »at Krigsartiklerne begynde, ligesom Balles Lærebog, med at vi skulle frygte Gud«.

Man maa i Sandhed forbauses over den anmassende Dristighed, hvormed en Mand, der har været Officeer i 10 Aar, vil opkaste sig til Reformator og Dommer i Forhold, som han, i naturlig Orden, neppe kan have Erfarenhed og Modenbed nok til at bedømme. Men det lader jo ogsaa til, at Lt. B. gjerne vilde vende op og ned paa al naturlig Orden. Efter ham er det de Unge, hos hvem Erfaringen findes, blandt Cadetterne, vi skulle søge vore bedste Manøevriste, og kunde Lt. B. afsætte Vor Herre og indsætte sig selv til vort Forsyn, vilde han vistnok ansee os for velfarne ved Byttet.

Den mere Besindige maatte imidlertid ønske Ltn. B., at hans Dristighed havde fundet en bedre Mark at exploitere end Dommer- og Lovgiver-Kaldet.

Det Farligste ved Ltn. B.s Artikel er imidlertid ikke alene det umiskjendelige Talent, hvormed den er skreven; men fornemmeligst den bedaarende Selvtillid, hvormed de urimeligste, mest umotiverede Paastande fremsættes som Kjendsgjerninger. Dette er skeet paa en saa bestikkende Maade, at selv Fagkyndige ere udsatte for at lade sig blænde og vildlede i deres Dom; hvormeget lettere vil dette da ikke blive Tilfældet med Dem, der blindthen maae følge Ltn. B.s Veiledning til Bedømmelsen af vor Marines Forhold.

Det er ganske vist, at enhver dansk Sø-Officeer med dyb Beklagelse maa see, at det til vor Marine Tilstaaede er saa utilstrækkeligt, at det skorter saavel paa det Materielle som især paa Øvelsen for Officererne; men det er i høi Grad uretfærdigt at beskyldte Marinen for ikke at drage den fulde Nytte af de tilstaaede Pengemidler.

Naar man taler med fremmede Sø-Officerer, er det ikke noget Ualmindeligt at høre dem gjøre Undskyldning for, at deres Skib ikke er i Orden, da de endnu ikke have været meer end 6 Maaneder ude; og det, der i Almindelighed tilstaaes til vore Togter, er i det Hele 3 à 4 Maaneder. Da vi i 1861 havde den største Deel af Flaaden udrustet, havde vore Linieskibe kun 5 à 7 Ugers Togt og bragte det dog i denne Tid saavidt, at ikke alene Flaadeinspecteuren afgav en fordeelagtig Rapport om dem; men at endog Hs. Majestæt gjennem Marineministeren tilkjendegav alle Officererne sin Tilfredshed for den Iver og Dygtighed, hvormed de i en forholdsvis kort Tid havde bragt Flaaden i kampdygtig Stand. Troer Ltn. B., at et saadant Resultat vilde kunne naaes uden den inderligste Sammenvirken mellem Chef, Officerer og Mandskab?

Det er ganske vist, at vore sømilitaire Love ere i en Overgangstilstand, og det er beklageligt, at der for Marineministeriet har været uovervindelige Vanskeligheder for at faae de gamle Krigsartikler og de nye Instructioner omformede til et harmonisk Hele; men dels arbeides der stadig hen til dette Maal, dels ere de nye Instructioner, der emanerede som Manuscript i 1849 og senere bleve provisorisk Lov, en fortrinlig Skizze, en ypperlig Veiledning for Tjenesten, og jeg tør paastaae, at, hvis Ltn. B., i sin korte Tjenestetid, enten selv havde stræbt, eller var bleven holdt til skarpt at rette sig efter de nye Instructioner, vilde han vist nu have ydet disse større Anerkjendelse.

Naar han anker over, at der intetsomhelst Reglement findes for Øvelser, enten i det egentlige Krigerhaandværk eller i Skibsmanoevrer, samt at det, hvorfor vi ere ude, ikke er antydet, da maa han enten ikke have læst eller ikke forstaaet Instructionerne, hvor dette klart, tydeligt og omstændeligt er udtalt, navnlig i § 98, 1—10. Desuden medgives enhver Skibschef en Seilordre, hvori han modtager alle Ministeriets specielle Instructioner med Hensyn til det forestaaende Togts specielle Natur, og fra Chefen for Orlogsværftet en Ordre betræffende de særlige Øvelser, denne maatte finde Anledning til at paabyde for det faste Mandskab, samt til de Forsøg, der i forskellige Retninger skulle anstilles paa Togtet.

Det forekommer mig, at Ltn. B. er stærkt paavirket af sit Ophold i fransk Tjeneste og gjerne vilde have den franske Organisation indført hos os; men her maa dog gjøres en Deel Indrømmelse for Forskjellen i Nationalcharaktererne. I Frankrig, hvis Marine i den senere Tid har gjort Kæmpeskridt fremad, og hvis Befolkning er, om jeg tør bruge dette Udtryk, noget raisonnerende, har det maaskee været nødvendigt at give reglemen-

tariske Bestemmelser for Alt og i den yderste Detail; men vi Danske ere mere jevne Pligtmennesker.

En fransk Skibschef vilde maaskee lettere falde paa at organisere sit Skib efter sine egne Ideer, hvis han ikke var bundet ved omstændelige og skarpe Reglementer. En dansk Skibschef holder sig ikke alene til Instructionernes Bogstav, men ogsaa af bedste Evne til den Aand, han veed, at Bestyrelsen vil have lagt i dem, samt til traditionel Vedtægt i Marinen.

Ministeriet har befalet hvilke Øvelser og hvorledes de skulle foretages, har antydnet, hvorledes Tiden bedst bør benyttes; men har jo rigtignok ogsaa paa samme Tid givet en Deel Spillerum for Chefen, i Tillid til, at denne, hvem et saa stort Ansvar som Commandoen af et Krigsskib betroes, er en ærekyndig Mand, der af yderste Evne vil stræbe hen til det betegnede Maal, og jeg troer, at denne Tillid sjældent er bleven skuffet.

Forlanger Ltn. B. et Reglement som byder: «Kl. det og det skal den og den Øvelse foretages med de og de Folk», saa ville desuden Veirforholdene og andre Omstændigheder nødvendiggjøre idelige Afgivelser herfra.

Efter disse almindelige Bemærkninger mod Ltn. B.s Artikel, skal jeg tillade mig noget mere detailleret at omtale en Deel af de Paastande, han fremsætter uden nogetsomhelst Beviis eller anden Hjemmel end hans egen Autoritet. Naar jeg da kommer til at vedkjende mig en, Ltn. B.s modsat, Anskuelse, vil det vel ogsaa undertiden briste mig paa Beviis, og jeg kan i saa Fald kun sætte mine 35 Aars Tjenestetid mod hans 10 Aars; mine, (foruden Vagtskibe og Koffardifart), 15 Orlogstogter, (hvoraf 6 som Chef), mod hans 4 Togter, for at afgive en Sandsynligheds-Maalestok for hvers Kjendskab til vor Marine og dens Forhold, og, som en Følge heraf, den Troværdighed, der kan tillægges enhver af de modstridende Anskuelser.

Ltn. B. deler Hensigten med en Orlogsmands Udsendelse i 4 Afsnit, hvoraf han dog kun gaaer nærmere ind paa de 2 sidste, nemlig:

3. at vise Flaget.

4. at opdrage en dygtig Liniebesætning og Krigsreserve for vor Flaade.

Med Hensyn til Afsnit 3, da have vi hertil en god Veiledning i Instructionerne af 1849, Ministeriets specielle Instructioner for Togtet, samt i Skik og Brug, saavel hos os selv som hos Fremmede, og hvad Ltn. B. i saa Henseende anbefaler, synes ikke at være Andet, end hvad han maa have seet iværksat af vore Orlogsmænd; rigtignok med Undtagelse af den udstrakte Gjæstfrihed. For at anføre et Exempel, har jeg saaledes for 20 Aar siden, paa fremmed Sted, seet den Tanke bragt i Udførelse paa en af vore Orlogsmænd, at søge at samle vore Landsmænd, saavel fra Land som fra de derliggende Skibe, ved vor Søndags-Gudstjeneste ombord; men rigtignok ikke for at gjøre Resten af Dagen til en Fest for dem.

Efter min Mening ere baade Chefen og Officererne saaledes aflagte, at de, naar de til dagligt Brug føre god Oekonomi, ret vel ville kunne, paa anstændig Viis, gjengjælde den Gjæstfrihed og Høflighed, der i Regelen vises dem. Dette gjælder naturligviis især om store Skibe, og i Smaaskibe sætter den indskrænkede Plads en naturlig Grændse for Gjæstfriheden. En vis forekommende Høflighed, en Læggen for Dagen af god Villie, efterlader sig som oftest et varigere gunstigt Indtryk, end et flot Tractement, hvor det maaskee endog er gaaet noget vildt til, og, skal der paa en officiel Maade optrædes med *éclat*, gaaer dette ind under de obligatoriske Udgifter, som, naar Nødvendigheden derfor godtgjøres af Chefen, altid honoreres af Ministeriet. Men Ltn. B. synes tildeels at ville betragte vore udsendte Orlogsmænd som, for Statskassens Regning op-

rettede, ambulante Gjæstgivergaarde, og heri kan der neppe gives ham Medhold.

Naar Ltn. B. Pag. 353 anfører: »Man gaae blot hen og høre paa nogle af hine Steder, hvor Flaget er bleven viist. I Regelen er der Ingen, der veed af, at det har været der« — maa jeg kun for mit Vedkommende udtale, at, naar jeg er kommen til fremmed Sted, hvor der, i en ikke før fjern Fortid, har været danske Orlogsmænd, har det glædet mig oprigtigt at høre disse omtalte med almindelig Roes, for Skibenes ypperlige Orden, for Officerernes nette, belevne Optræden og Folkenes fortrinlige Mandstugt. Endydermere kan jeg henvise Ltn. B. til de begeistrede Avisberetninger fra New-York om Corvetten Saga, (hvor han selv var ombord) i 1853—54, og andre lignende baade fra Ind- og Udlandet. Ingensteds har jeg hørt vore Orlogsmænd omtalte anderledes end med Roes.

Med Hensyn til den fornemme Ligegyldighed mod danske Skippere, hvorover Ltn. B. klager, da kjender jeg intet til den af egen Erfaring. Jeg har kun seet vore Skibschefer i Forhold til danske Skippere træde op med en høj Grad af Høflighed, Interesse og hjælpsom Imødekommen.

Ingensinde har jeg hørt eller seet, at en dansk Orlogsmænd i Manoeuvredygtighed har staaet tilbage for fremmede (naturligviis under nogenlunde ligelige Betingelser), endsige, at den har gjort sig latterlig ved sine Manoeuvrer, saa jeg anseer Ltn. B.s Advarsel i saa Henseende for overflødig. Navnligen er Ro og Stilhed under Manoeuvren et gennemgaaende Princip hos os.

Forøvrigt skal jeg ikke bestride Ønskeligheden af, at vore Orlogsmænd i Udlandet optræde med noget mere Glands; men, naar man, under Marinens almindelige Klage, at vi savne den allernødtørftigste Leilighed til Øvelse, vil urgere paa en Forøgelse af Bekostningen for

den Enkelte, vanskeliggjør man Udrustningen efter en større Maalestok.

Det forekommer mig derfor, at Ltn. B. her gjør sig skyldig i en Selvmodsigelse, og at dette ikke kan kaldes den fornuftigste Anvendelse af de knapt tilmaalte Pengemidler.

Under Afsnit 4 omtaler Ltn. B. den ringe Leilighed til Øvelse, der gives vore Officerer, og slutter sig her til det almindelige Raab om at benytte Koffardifarten. Dette giver mig Anledning til lidt udførligt at udtale mine Anskuelser herom.

Jeg siger: gjør Alt for at sende Officererne i Orlogsfart, men send dem ikke i Koffardifart.

At en ung Officeer, heller end at drive paa Garderne, gaaer som Passageer med en Koffardimand, blot for at tumle sig paa Søen, er vistnok til Gavn; men at han i 4—5 Aar udtræder af Orlogstjenesten for at fare som Skibsfører eller Styrmand, er, efter min Mening, absolut skadeligt. Koffardimandens Formaal er saa aldeles forskjelligt fra Orlogsmandens — med Undtagelse af at begge tumle sig paa Søen —, at Koffardifarten ikke skal kunne fremhjælpe Officeren i hans Metier. Koffardimanden skal, paa den mest forrentende Maade, hutle sig igjennem med smaa Kræfter, hvorimod Orlogsmanden disponerer over store Kræfter, men som ogsaa bør anvendes paa den smukkeste, kraftigste, kort sagt, paa den mest orlogsmæssige Maade. Koffardimanden maa, paa Grund af sine svage Kræfter, gaae frem med en vis Varsomhed, medens Orlogsmanden, i Tillid til sine saavel materielle som personelle Kræfter, dristigt kan lade staae til, baade med Seil og med Nærmelsen til Land og Grunde.

Den unge Officeer, der har været i lang Tid i Koffardifart, vil derfor, naar han træder tilbage i Orlogsfarten, i Almindelighed vise sig noget ængstelig forsigtig; han vil som oftest have tabt en Deel af den

Appel, Orlogstjenesten fordrer, og, hvad der er det Værste, han vil næsten altid føle sig misfornøiet med sin egentlige Stilling, idet han, fra i længere Tid at have virket selvstændigt, uafhængigt og temmelig ubundet, maa gjenindtræde i de inferieure Forhold og under de militaire Baand, som hans Stilling i Marinen naturligen fører med sig.

Den Tvivl, Lt. B. ytrer om den danske Matros's Dygtighed, vil forhaabentligen ikke kunne svække den Glands, der i saa Henseende over hele Verden er udbredt over Nordboen. Exempelviis skal jeg tillade mig at anføre, at det var med national Stolthed, jeg, for mange Aar siden, hørte Commodore Turner, — Linieskibet Columbus, 90 Kanoner — yttre til mig, (maaskee med lidt amerikansk Overdrivelse): »Næsten alle mine Kanoncommandeurer og Topsgaster ere Danske«.

Den danske Matros er i Almindelighed i Besiddelse af de Egenskaber, der fortrinsviis gjøre ham skikket til Orlogsmatros; han er forstandig, kraftig, modig, rolig og dog livlig, udholdende, lydig og ædruelig.

Pag. 360 siger Lt. B.: »Den Tid er ikke fjern, da Orlogsmænd kom hjem uden knap engang at have havt deres Kanoner lossurrede«. Jo, den Tid er Gud skee Lov saa fjern, at den dog ligger forinden Lt. B.s Fødsel, og jeg er overbeviist om, at ingen ærekjær Skibschef nutildags betragter Kanon-Exercicen som en triviell Nødvendighed, eller driver den med nogen Tanke paa Flaadeinspecteurs Examen.

Lt. B. udbreder sig dernæst i en heel Deel blomstrende, men temmelig indholdsløse Talemaader, over Reglementernes Affattelse og Overholdelse. Saaledes siger han Pag. 361: »Ikke alene bør de udtale i almindelige Ord Bevarelsen af vort Lands Grændser og Uafhængighed, som det endelige Maal for vor Stræben; men de bør i tydelige og bestemte Træk fremstille hver enkelt Hensigt, man vil naae, hver Frugt, man vil høste

af de forholdsviis store Omkostninger og den megen Opoffrelse, som Marinen aarligen fordrer af Landets Indvaanere».

Hvorledes, spørger jeg, skulle Reglementer, der ere permanente og almindelig gjældende, kunne omfatte saadanne specielle Tilfælde? Nei, slige Bestemmelser faaer Chefen just ved Ministeriets specielle Instructioner.

Pag. 362 optages næsten ganske af en lang Phrase om, at man ikke faaer det rigtige Indtryk ved at læse Reglementerne, at man ikke finder nogen sær Opfordring til at virke i sit Kald, ikke nogen Støtte for sin Interesse for Tingen; at de ikke udtale Noget om hvad der er Togtets vigtigste Formaal o. s. v.

Hertil skal jeg kun bemærke, at, hvis man ikke faaer det rette Indtryk af Reglementerne, maa det være, fordi man ikke har forstaaet dem; at man igjennem dem ikke alene finder Opfordring, men aldeles bestemt Ordre til at virke i sit Kald; at, hvis Lt. B. ikke ved dem har fundet nogen Støtte i sin Interesse for Tingen, saa viser det, at han ingen Interesse har for Instructionerne og i saa Fald ikke kan arbejde med Lyst efter dem, hvilket er saameget beklageligere for ham, som han dog foreløbigen kommer til at finde sig i at arbejde efter dem; og endelig, at Udtalelser som de anførte, komme klart og udførligt gjennem Ministeriets Ordre, vel ikke til de subalterne Officerer, men til Chefen.

For at paavise, under hvilken forkeert Form Instructionerne ere affattede, citerer Lt. B. de 5 første §§ af Chefs-Instructionen og udbryder derefter Pag. 364 med from Indignation med Hensyn paa § 5: »Dette er altsaa, hvad Chefen har Ansvar for«.

Bemeldte § 5 deler sig i 2 Puncter, hvoraf Punct 2 dog kun er en Udvikling af Punct 1. Dette lyder saaledes: Ansvar for Skibet, for Expeditionens Opfyldelse, for Tjenestens Udførelse i det Hele, paahviler Chefen.

Dette forekommer mig at være, fremsat med almindelige Træk, et saa omfattende Ansvar, at det skal glæde mig for Ltn. B., om han, naar hans Tid kommer, ganske maa kunne fyldestgjøre dets Fordringer til ham.

Efter »Expeditionens Opfyldelse« sætter han »(hvilken?)«. Her maa jeg komme tilbage til det ofte gjentagne: den, som Chefen modtager Underretning om gennem Ministeriets specielle Ordre og Instructioner.

Videre siger Ltn. B.: »Alt er at skabe fra Nyt for enhver Chef, og herom findes Intet i Reglementerne«.

Hertil vil jeg kun svare, at, naar Ltn. B. kommer i denne Skaber-Forlegenhed, vil han vistnok erfare, at der, i en Besætning af tildeels øvede Folk, i Almindelighed er en Deel godt Materiale tilstede; at han vil finde god Understøttelse af dygtige Officerer og tildeels øvede Underofficerer, samt at han i Instructioner og Reglementer, Exerceerreglementer og øvrige ham meddelte Ordre og Underretninger vil finde en ypperlig Veiledning ved sin Skabning.

Det følgende af Artiklen er en saadan Sammensætning af urigtige og uklare Paastande, forvanskede Skildringer og uretfærdige tildeels graverende Beskyldninger, at det er med en vis uhyggelig Følelse, jeg tager fat derpaa, og nøie at gennemgaae det Hele vilde være næsten uoverkommeligt, da man i saa Fald skulde fremhæve og modbevise saa godt som hver Linie.

Paa den ham egne spidsfindige Maade gennemgaaer Ltn. B. Reglementerne for daglig Tjeneste og kommer til det Resultat, at Tiden til Exerce er altfor knap, at Skibets Reengjøring, Koistuvningen og Skibsarbejderne medtage altfor megen Tid, at Mandskabet har for megen Hviletid o. s. v.

Hertil maa jeg bemærke: at Reglementerne allerede ere næsten 14 Aar gamle, og at vi i den Tid have gjort store Fremskridt i Exerce og Organisation; at disse Reglementer for daglig Tjeneste kun ere til Veiledning,

og at det er indenfor Chefens Competence at forandre Øvelsestiderne efter Omstændighedernes Bydende, samt at, hvad der i Reglementerne maatte mangle af Forskrifter for Øvelser, suppleres bestandig ved Ministeriets specielle Instructioner.

I Seilordrerne 1861 hed det omtrent saaledes: «Hr. N. N. ville af yderste Evne benytte enhver Leilighed til at indøve Besætningen i Kanon- og Haandvaaben-Exercice, Landgangs- og Fartøis-Manoeuvrer, Manoeuvrer med Seil og Reisning, og i det Hele organisere Skibet saaledes, baade under Seil og tilankers, at det snarest muligt kan være krigsberedt».

Efter en saadan Ordre indsees vel, at Chefen ikke kan lade det beroe ved den i Reglementet foreskrevne Øvelsestid; men at denne først indtræder, naar Skibet er fuldt organiseret, saaledes som dette klart foreskrives i den forhen citerede § 98 af Instructioner og Reglementer af 1849.

I 1861 havde de udrustede Skibe i Regelen 6 Timers Exercice daglig. Ltn. B.s Spot over Reengjøringen, Koiestuvningen og Skibsarbeidet smager lidt af Ukjendskab, og, naar han klager over, at Mandskabet har formegen Hviletid, da er dette høist ubilligt, og han selv vilde neppe være tilfreds med den Hviletid, der er tilstaaet Mandskabet. Tilsøes er der nemlig tilstaaet det at være tilkøis den ene Nat 6 Timer, den anden 4 Timer, altsaa i Gjennemsnit 5 Timer; men, naar hensees til, at der ved hver Vagt gaaer $\frac{1}{4}$ Time tabt for Udpurringen; at ikke alle Folk kunne sove, ligesom de springe i Koien, især en Sommeraften Kl. 8, medens der endnu er en Deel Uro i Skibet, saa er det indlysende, at hver Mand neppe vil faae i Gjennemsnit meer end $4\frac{1}{2}$ Timer Søvn i Koien. Naar hertil føies $\frac{1}{2}$ Times Middagsøvn paa Dækket, saa bliver det i det Hele 5 Timer Søvn i Etmaalet, med Undtagelse af hvad han kan liste sig til i Krumholterne, og her ere

baade Officerer og Underofficerer stadigen paa Jagt efter ham. Dog, dette gjælder ikke ganske i Praxis; thi i Almindelighed have Cheferne Billighedsfølelse nok til at indsee, at Mandskabet, efter Reglementet, har for lidt Hviletid.

Pag. 367 giver Lt. B. en forvansket Beskrivelse af, hvorledes et Seilskib begynder sit Togt, dernæst en meget morsom Sammenstilling af den forsigtige Lieutenant og den, der »seiler paa Vip«, ved hvilken sidste Betegnelse Forfatteren vel maa have tænkt paa sig selv. Denne hele Tirade minder imidlertid stærkt om en Anekdote om en Cadetskibschef, som satte Skibet paa Grund til Øvelse for Cadetterne. Man maa vel betænke, at man ved det Slags Vovestykker ikke alene tilføier Statskassen Tab, men udsætter Folks Liv og Lemmer, og det som oftest uden at tilfredsstille noget andet Formaal end egen Forfængelighed.

Personligen skal jeg vistnok være den Sidste til at anbefale forknyt Seilads; men Dristighed maa gaae Haand i Haand med Dygtighed og fornuftigt Overlæg, og det fornuftige Overlæg turde maaskee være mindre almindeligt hos den, der »seiler paa Vip«.

Pag. 368 gives en høist forvansket Skildring af en af vore Orlogsmænds Tour til Vestindien. Ifølge denne er det, som om Passaten begyndte ved Bomløbet. Exempelviis skal jeg i modsat Retning blot anføre, at »Heimdals« Udtour i October 1858, ligesom ogsaa »Dagmars« for nylig, virkelig have givet Anledning til flere interessante Seilmanoevrer end dem, Lt. B. vil indrømme dem.

Som en for os ydmygende Sammenligning fortæller han om en Manoeuvre af en norsk Corvet, som med frisk, fralands Brise lettede og stod ud mellem de to Linier af en fransk Escadre. Jeg vil blot spørge: hvilken dansk Orlogsmænd skulde ikke være istand til at præstere den samme Manoeuvre?

Pag. 369—70 søger Ltn. B. at fremstille Cadetskibet som et Modelskib for Manoeuvrer. Foruden mine Toure som Cadet med Cadetskibet, har jeg været Næstcommanderende og Dommer med dette Skib; men jeg kan forsikre, at dets Manoeuvrer aldrig have gjort andet Indtryk paa mig, end at Cadetskibet var, hvad det skulde være: et Øvelsesskib for Elever, og jeg appellerer til andre Chefer, om de ikke hos de unge Officerer, der lige vare komne fra Cadetskibet, just i Henseende til Manoeuvredygtighed have sporet en stor Trang til Uddannelse i en activ Orlogsmænd.

Ltn. B.s Klage over, at vi ikke have Seilmanoeuvrer nok, at de unge Officerer hemmes i deres Iver, at Chefen ikke selv tager Commandoen o. s. v. er vistnok ganske ubeføiet. Som Næstcommanderende har jeg bestandigen tilskyndet til Seilmanoeuvrer. Ltn. B. vil maaskee erindre, at jeg som Næstcommanderende paa Linieskibet Valdemar (hvor han var Skoleofficer) udvirkede hos Chefen, at dette Exerceerskib, trods Skoleofficerernes ivrige Modstand, fik en Dag om Ugen udelukkende til Seilmanoeuvrer. At jeg, som Chef, ikke i saa Henseende har forandret Anskuelse, ville mine Togter kunne godtgjøre.

Med Hensyn til disse Klagepuncter, da er det mit Princip og, efter Alt hvad der er mig bekjendt, Aanden blandt Nutidens Skibschefer, at give Officererne saa rig Anledning til Øvelse som muligt, at gjøre dem saa uafhængige og selvstændige som muligt ved alle Manoeuvrer, at paalægge Qvarteercheferne saa faa Baand, som Omstændighederne maatte tillade og deres personlige Dygtighed berettiger til, at Chefen tager Commandoen ved særdeles vigtige Leiligheder, og kun ved saadanne er det passende, at Chefens Commando høres. Ved klart Skib, samt i store Skibe ved Ankring og Letning, er det almindeligt, at Chefen commanderer gjennem en Manoeuvreofficer.

At, som anført Pag. 367, Orlogsmænd af alle Nationer altid føre mindre Seil end Handelsskibe, maa vistnok henregnes til de utilforladelige Paastande; men i det Hele taget bruger Lt. B. det Experiment, at hvad han muligviis har været Vidne til som en uheldig Undtagelse, anfører han rask væk under Kategorien «i Regelen».

Med Hensyn til Dampskibe vil Lt. B. have, at man jevnlig skal foretage Manoevrer under Damp, men klager paa samme Tid over, at det hos os er Praxis at dampe til og fra sin Ankerplads. Slige Øvelser ere imidlertid saa kostbare, at de neppe vilde harmonere med den foreskrevne Oekonomi. I Forbigaaende skal jeg bemærke, at paa de engelske Krigsdampskibe ere, saa vidt mig bekjendt, Cheferne endnu mere bundne med Hensyn til Anvendelsen af Damp end hos os. Dette er vistnok af den fornuftige Grund (selv afseet fra de oekonomiske Hensyn), at det for et Krigsdampskib er ligesaa vigtigt at være godt forsynet med Kul som med Krudt. Ved at dampe til og fra sin Ankerplads opnaaer man ikke alene, med større Sikkerhed, at bringe Skibet frem under vanskelige Forhold; men just under disse vanskelige Forhold faaer man bedst den paatalte Øvelse under Damp og med et forholdsviis ringe Forbrug af Kul. Jeg antager derfor, at man herved har forenet en fornuftig Oekonomi med en gavnlig Øvelse.

Jeg kan forsikre Lt. B., at det at manoevrere og skyde efter udlagte Tønder, saavel under Seil som under Damp, slet ikke er nogen ualmindelig Øvelse hos os.

Lt. B.s Klage over, at vi ikke gjøre fuldkommen klart Skib, er vistnok ligesaa ubeføiet som hans øvrige Besværinger. At man i Alvorstilfælde, hvor det kommer an paa at skille Batterierne af med Alt, hvad der kan belemre dem, river Skodderne ned, uden Hensyn til om man splintrer dem eller ødelægger Malingen, følger af sig selv; men at man, hver Gang man holdt klart Skib

til Øvelse, skulde afstedkomme en Ødelæggelse, som man maaskee ikke var istand til at afhjælpe, indtil man næste Gang skulde have klart Skib, vilde ikke alene medføre stor Bekostning, men man vilde heller aldrig kunne holde sit Skib i den elegante, presentable Stand, Ltn. B. fordrer. Hvor urimelig forøvrigt hans Paastand er, sees bedst af, at han til Øvelse vil have Kabysen borttagen, skjøndt Affairen var istand til at være endt, inden den kunde komme bort, og man vilde have meget ondt ved at faae den sat op igjen.

Ltn. B.s Paastand, at Dampen skulde have fremkaldt en vis Ængstelighed ved Seiladsen, er vistnok aldeles feil og ubegrundet; tvertimod nærmer man sig nu under Seil langt dristigere til Land og Grunde, fordi man veed, at, om Noget skulde gaae galt, har man i Skruen et ypperligt Hjælpemiddel til at klare sig ud med.

Pag. 380 fortæller Ltn. B. en ham bekjendt Historie om en fransk Skibschef, en Historie, der er saa graverende, at en saadan Chef hos os vilde være kvalificeret til Cassation.

Spørgsmaalsviis anfører Ltn. B. en heel Deel Ting, som: hvormange Skibe have det og det? — Altsammen Ting, som ikke alene af Marinens Bestyrelse paabydes Cheferne, men i Regelen ogsaa af disse samvittighedsfuldt udføres. I det Hele synes Ltn. B. ikke at ville betragte vore Skibschefer som ærekyære Mænd, der handle efter Pligt og Samvittighed, men snarere som Skoledrenge, hvis eneste ledende Tanke er Frygt for Skolemesteren — Flaadeinspecteuren.

Slutteligen giver Ltn. B. Udkast til et Hastværksreglement for den daglige Tjeneste tilsoes. Jeg skal ikke videre indlade mig paa Bedømmelsen af dette, men kun for deraf at tage et enkelt Exempel spørge Ltn. B., hvorledes han troer det muligt, at en Mand skal kunne tørne ud af sin Koie, klæde sig selv paa og surre sin Koie ordentligt, som det forlanges, Alt i 5 Minuter?

Naar jeg ved Begyndelsen af disse Linier søgte at gjøre mig selv Rede for det totale Indtryk, jeg havde modtaget af Ltn. B.s Artikel, saa vilde jeg nu ved Slutningen gjerne søge at klare for mig selv, hvad Hensigten med den vel kunde være; men her maa jeg tilstaae, at jeg kun kan tabe mig i ubestemte Gisninger. Noget uædelt Motiv vil jeg ikke tillægge den og kan derfor kun betragte den som et blot Resultat ef ungdommeligt Overmod. Imidlertid vil jeg haabe, at den modnere Erfaring skal aabne Ltn. B.s Blik for de gode Sider, vor Marine har at opvise.

Den unge Officeer kan være ligesaa berettiget som den ældre til at udtale sig om formeentlige Mangler; men fra Begge maa dette skee ved, paa en beskeden Maade, at henlede Autoriteternes Opmærksomhed paa dem. Vil man derimod skaanselløst og uden Grund hugge løs paa Alt, saarer man og gjør Skade, og Ltn. B. har efter min Mening altsaa reent forfeilet sit Maal, da jeg vel tør forudsætte, at det har været hans Hensigt at stifte Gavn.

Skulde Ltn. B. finde mit Gjenmæle noget skarpt, da kan jeg forsikkre ham, at det er skeet uden Nag, og at jeg ikke har følt mig personligen berørt af en eneste af hans saarende Hentydninger. Derimod vil jeg ikke fragaae, at jeg paa vor fælles Stands Vegne har følt mig dybt krænket.

Kjøbenhavn, i November 1862.

I Anledning af Lieut. Bluhmes „Et Orlogstogt“*).

Af Lieutenant W. Carstensen.

Hvis alle Tidsskriftets Læsere vare saaledes indviede i Marinens Mysterier, at de ved Læsningen af Artiklen »Et Orlogstogt« kunde skjelne Hveden fra Klinten, kunde sige, hvor Ordene skulle tages i deres fulde Betydning, og hvor de derimod maae modificeres saaledes, at det, der er fremsat som Regel, bliver til Undtagelse, da vilde enhver Kommentar være overflødig. Men, da dette nu ikke er Tilfældet, da der navnlig udenfor Marinen findes Mange, der kun have ringe Kundskab om »hvordan det egentlig gaaer til paa et saadant Togt«, føle vi os opfordrede til efter ringe Evne at tale et Ord med om denne Sag. — Det er ikke vor Hensigt hermed at optræde som en ubetinget Modstander af Forfatteren, og ligesaalidt at ville forsøge en gennemgaaende Kritik af

---

*) Da vi have ledsaget den foregaaende Artikel med nogle Bemærkninger, skulle vi om denne — der er indgaaet, efterat hiin var afgivet til Trykkeriet — endnu tilføie, at det forekommer os heldigt, at en af Lieutenant Bluhmes nærmeste Kammerater — der tilmed, ligesom han, har været flere Aar i fransk Tjeneste — har udtalt sig om hans Artikel, og, da dette er gjort paa en skjøn som Maade, have vi gjerne overladt Lieutenant Carstensen en Plads til hans Bemærkninger, skjøndt nogle af disse ere en Gjentagelse af Orlogscapitain Gottlieb's. Red.

Udtalelser, der i Meget stemme overeens med vore egne Anskuelse; vi ville kun prøve paa at kaste lidt Lys over det sørgelige Billede, der er fremkommet, ved at Forfatteren, i sin Iver for den Sag, han behandler, har brugt saa mørke Farver.

»Et Orlogstogt« gaaer ud paa at undersøge, hvilke Fordringer der kunne stilles til de Skibe, der udrustes, og paa at godtgjøre, hvorledes disse Fordringer skee Fyldest. — Forfatteren ledes derved til at fremkomme med en Skildring af, hvorledes vore Togter efter hans Mening ere, og hvorledes de burde være. Hvad nu dette Sidste, Maalet, hvorefter vi skulle stræbe, angaaer, kunne vi ikke andet end takke Forfatteren for de mange sande og rigtige Anskuelse, han udvikler, og navnlig maae vi næsten ubetinget slutte os til ham i hans Udtalelser om Flagets Viisning; men for hver Gang, han vender tilbage til at fremstille for os, hvorledes Forholdene ere, maae vi, hvor meget vi end erkjende, at Alt ikke er, som det burde være, nedlægge en bestemt Indsigelse saavel imod Indholdet som imod Formen af det Fremsatte.

Vel kan man i vor som i enhver anden Marine paa- vise Skibe, hvis Organisation og Indøvelse har været meget langt fra at tilfredsstille de beskedneste Fordringer; vel kan der have været en enkelt Officeer, hvis hele Stræben er gaaet ud paa at staae sig godt til Flaadeinspecteurs Examen, og vel kan man have hørt fortælle om et Skib, der kom fra en længere Reise, at det ikke arbejdede med den Dygtighed og den Ro, som man havde Ret til at fordre af det; men derfor bliver det ligefuldt ubilligt og uretfærdigt at drage et saadant enkelt Skib og et enkelt Togt frem som Noget, der skulde være fælles for hele Marinen; og, fordi en Enkelt har i Flaadeinspecturen seet en Skolemester og i sig og sin Besætning en Drengeskole, har man neppe erhvervet sig Ret til at tiltroe, endsige at tillægge,

hele Etaten en saadan Synsmaade. I vor Marine, hvor Togterne ere saa faa, at en blot Hentydning kan forekomme manges En tilstrækkelig til at udpege Anledningen, kastes kun altfor let en Skygge paa de Uskyldige, og en Fremstilling af en Vestindietour, liig den, Forfatteren giver som noget ganske Almindeligt, bliver derfor, naar den opfattes saaledes, til et Angreb paa enhver Officersbesætning, der i de senere Aar har været i Vestindien. Det er vel sandt, at det enkelte Skib og dets Togt i en lille Marine har en langt større Betydning end i den større, og at derfor Etaten i det Hele, under vore smaa Forhold, langt mere kommer til at bære Ansvar for den Enkeltes Feilgreb, end der, hvor den Enkelte forsvinder i Massen; men dette giver ligefuldt ingen Berettigelse til at smøre Pletterne ud over hele Maleriet.

Enhver Afhandling, der som den, vi her berøre, støtter sig til Facta, har det Mislige ved sig, at Maaden, hvorpaa disse Facta fremstilles, faaer en overveiende Betydning, og det er derfor, at vi ikke blot opholde os over Indholdet, men ogsaa over Formen, over dennes kradse, fordømmende Tone, der for sig alene giver hele Fremstillingen en langt strengere Charakter, end Forfatteren efter vor Overbeviisning har villet lægge i den.

Den eneste Maade, paa hvilken man kan imødegaae Beskyldninger som de fremsatte, er en Opstilling af Facta imod Facta; men atter her komme vore smaa Forhold os iveien: de Togter, man kjender bedst til, har man selv været med paa, og det er langt lettere at finde Tilhørere og Tiltro, naar man udsætter paa det, man selv har været deelagtig i, end naar man roser det, ligesom man overhovedet har langt lettere ved at rive ned end ved at bygge op. Vi kunne desuden ikke fordølge, at det forekommer os, som om Forfatteren havde været ligesaa uheldig i de Udcommandoer, der ere faldne i hans Lod, som vi have været heldige med

dem, der ere blevne os til Deel; og en Strid om de Kjendsgjerninger, vi selv have været med til, vilde derfor kun føre til, at bestemte Skibe og Personligheder bleve trukne frem — Noget, vi fremfor Alt ønske at undgaae. Men, lade vi saaledes de Toure, hvori Forfatteren eller vi selv have deeltaget, ude af Omtale, da forringe vi endmere det sparsomme Antal af Skibe, der under almindelige Omstændigheder udsendes, og en Fremdragen af disse til Støtte for vor Paastand om, at det, der fremsættes som Regel, langt mere er Undtagelse, vilde da næsten ligesaa let kunne føre Navne med sig. Vi maae derfor tye til de eneste større Udrustninger, der i de senere Aar have fundet Sted — dem fra ifjor Foraar — idet vi vel indsee, at man med Hensyn til disse maaskee vil anføre, at Alt, hvad der dengang blev gjort, var fremkaldt af Forholdene, af den Kappelyst, som en samtidig Indøvning af flere Skibe vækker, og af den stærke Udsigt til en nær forestaaende Krig; men, selv om saa var, da vil man dog neppe kunne negte, at man vist med Vanskelighed i hvilken-somhelst Marine vil kunne opvise Skibe, der, under samme Forhold i et Tidsrum af sex Uger, ere blevne saavidt organiserede og indexercerede, som alle disse Skibe — vi fordriste os til at sige, uden Undtagelse — vare det; og, indrømmes dette, saa maa man derved tillige erkjende, at saavel Villien og Evnen som Hjælpe-midlerne ere tilstede, naar det gjælder.

»Men«, vil man maaskee indvende, »det er ikke, naar det gjælder, at her er Tale om, det er, naar det ikke gjælder, det er til daglig Brug, naar vore Skibe i den dybeste Fred sendes paa Farten, at man ikke anvender Tiden, som man kan, og som man bør: heelt ugrundet er ikke denne Anke; men, at der kun skulde være et eneste Skib (Cadetskibet), der heri gjorde en Undtagelse, er dog en vel dristig Paastand, selv om man tager i Betragtning, at dette Skib ofte næsten udgjør

Halvdelen af vore Fredstids Udrustninger. Forfatteren gaaer endog saa vidt i sin Vragen af det Hjemlige, at han tyer til Norge for at faae et Exempel paa en smuk Manoeuvre, der med Effect stilles op ligeoverfor et af vore egne Togter: vi kunne med Lethed dreie Tingen om, idet vi vise ham det beundrende Carlscrona ligeoverfor en indkrydsende dansk Orlogsmand, og en fransk Escadre i to Linier, der neppe kastede et Blik til en norsk Skruecorvet, der uden Hensyn til Vinden dampede ind og dampede ud igjen af Toulons Rhed — men det er os ikke om at gjøre at spille Trumfer ud, vi ønske blot at paavise, at man ad Exemplernes Vei vil kunne komme til den Erkjendelse, at vi behøve lige saalidt at gaae i Skole hos Normændene, som de behøve at søge Lærdom hos os: en enkelt Glandsmanoeuvre kan ikke mere forherlige en Marine, end een slet Manoeuvre kan fordømme den.

Ere vi altsaa uenige med Forfatteren i hans ubetingede Fordømmelsesdom over vore Togter, saa er der dog enkelte Retninger, hvori vi, med Hensyn til disse, maae give ham Medhold. Vi kunne saaledes ikke negte, at det er forholdsviis kun en ringe Tid og Opmærksomhed, man skjænker Skibsmanoevrer, Skiftning af Rær, Stænger og Seil, og overhovedet alle de Manoevrer, der ved Skruens Indførelse snarere have faaet en forøget end en formindsket Betydning — det synes os, som om man her er gaaet fra den ene Yderlighed til den anden; før gik Alt ud paa at manoevrere saa flinkt, som muligt, nu kaster man sig udelukkende over Kanon- og Geværexercice, istedenfor at lade begge Dele gaae Haand i Haand.

Hermed have vi udtalt, hvad der i Almindelighed har paatrængt sig os ved Gjennemlæsning af »Et Orlogstogt«, og skulle nu derfra gaae over til at behandle Kjernen i Spørgsmaalet — de ulykkelige »Reglementer«,

som skulle være Sydebukke for Alt, hvad der bliver forbrudt.

Efter vor Mening stiller Forfatteren aldeles umulige Fordringer til »Reglementerne«; skulde de fyldestgjøre alle de Krav, han fremsætter, maatte de jo gaae over fra at være Reglementer til at blive en Slags Lærebøger i militair Aand, medens det dog aabenbart er den militaire Aand, som hos Enhver af os bør være noget Givet, der skal bringe det mest Mulige ud af de Forskrifter, som Reglerne for Tjenesten indeholde. Spørgsmaalet bliver da: Ere disse Regler i deres Heelhed saaledes, at de fyldestgjøre de Fordringer, Tjenesten kan sætte til dem, naar den opfattes paa den rette Maade? og Svaret herpaa vil vistnok efter de Flestes Anskuelse snarere blive »Ja« end »Nei«. Man maa vel at mærke tage Hensyn til, at disse vore »nye Reglementer« ikke ere nyere end fra 1849, og at, som en Følge heraf, Alt, hvad der vedgaaer Skrueskibe, og hvad dermed staaer i Forbindelse, endnu er tilbage at vedføie (hvad Ministeriet forøvrigt er sig bevidst, da det har ladet en Commission indgive Forslag til Forandringer i de nugældende Instructioner og Reglementer). Det her Fremsatte kan jo imidlertid med fuld Ret siges at være en Anskuelsessag, og vor fremsatte Mening kan saaledes kun gjælde som et »Nei« imod et »Ja«; vi ville derfor søge at paavise, at det, der er blevet indvendt imod »Reglementerne«, ikke er saa heelt begrundet, som maaskee Nogle have fundet det.

Vi maae da allerførst fremhæve, hvad Forfatteren kun forbigaaende har antydnet, at det, som han kalder »Reglementer«, og som vi, for at bruge hans Sprog i de ovenstaaende Linier, have givet samme Navn, ikke blot hedder, men er »Instructioner og Reglementer«.

Man har ved Affattelsen meget vel indset, hvad Forfatteren synes heelt at tabe af Sigte, at man kan give Reglementer for »Ceremoniel«, »Exercice«, »Bespiisning«,

»Beklædning« o. s. v.; men at det ikke lader sig gjøre at reglementere Ting af en mindre materiel Natur, Ting, hvis Former og Grændser ikke ere skarpt betegnede, at det vilde være noget mildest talt Uhørt at indordne Mod, Fædrelandskjærlighed, Retfærdighed o. s. v. under reglementariske Bestemmelser. Derfor er ogsaa vor Ledetraad i Tjenesten inddeelt i to Hovedafsnit, hvoraf det første, »Instructionerne«, paaviser enhver af de Overordnede fra Chefen til den sidste Underofficeer deres Forhold til hverandre og til Tjenesten (for Mandskabet gjælde de ældre Krigsartikler som Instrux), og det andet, »Reglementerne«, der med Instructionerne til Udgangspunct beskæftige sig med Tjenestens Detail. — Disse Reglementer stode fra først af for en Deel in blanco; de udfyldes efterhaanden, og Exerceerreglementet, der saameget bliver rost, er et af de seneste Supplementer. Man vil heraf see, at det er en Feiltagelse, naar, i Anledning af Chefens Pligter, 1ste Kapitel af »Reglementerne« nævnes; det Sted, hvoraf de første Paragrapher citeres, er 1ste Kapitel af »Instructionerne«, som under forskjellige Afsnit have fortløbende Paragrapher fra 1 til 250.

Slaae vi nu op i dette Instructionernes 1ste Kapitel, da ville vi i »2det Afsnit« under »Chefen«, »EQUIPERING OG ORGANISERING« finde, ud for § 49, i Marginen, Ordene: »Organisere Tjenesten — øve Mandskabet før Afseilingen«, og vi ville see, at selve § 49, der omhandler den Tid, man ligger paa Rheden før Afseilingen, slutter med de Ord: »det paaligger ham med yderste Flid at benytte denne Tid til at organisere Tjenesten og øve Mandskabet, for snarest muligt at bringe Skibet i seilklar og slagfærdig Stand«. Gaee vi nu hen til »4de Afsnit«, »Chefen«, »Disciplin og Øvelser«, da see vi, at Begyndelsen af § 98 lyder saaledes:

1. „Ligesom man strax ved Begyndelsen af et Togt bør have ladet det være sig magtpaaliggende at indøve Mandskabet saa meget

som muligt, baade i Brug af Vaaben og til Skibsmanoevrer, for at Skibet snaarest muligt kan være i slagfærdig Stand, saaledes skal han paa Togtet dagligen fortsætte disse Øvelser, saa at Mandskabet ikke alene heri opnaaer fuldkommen Færdighed, men holdes i den.

2. Til den Ende skal han dagligen, naar Omstændighederne ikke forhindre det, lade exercere med Kanoner og Haandvaaben, indtil hver Mand har faaet tilstrækkelig Færdighed i den Tjeneste, han efter Skytrullen er ansat til. Efter denne første Indøvelse skee Vaabenøvelserne*), naar Veirliget og andre Omstændigheder tillade det, efter Reglementet, saaledes, at hver Mand i Skibet bliver bekendt med Brugen af de forskjellige Vaaben. I dette Øiemed deles Mandskabet i Skifter o. s. v.**).

Det fremgaaer jo aabenbart heraf, at Reglementet for den daglige Tjeneste, med sine sparsomme Øvelser, først træder i Kraft, naar Skibet er organiseret og indøvet.

Man kan dog derimod indvende, at dette ikke er tilstrækkelig fremhævet, og at selve Organisationen og Indøvelsen for meget overlades til hver enkelt Mands Skjøn; men paa den anden Side maa man være berettiget til at vente, at Exerceer- og Cadetskib i Forbindelse udvikle bestemte og eensartede Anskuelser i saa Henseende hos Ældre og Yngre.

Efter sit, som man heraf vil see, lidt ubegrundede Angreb paa Instructioner og Reglementer siger Forfatteren, at den Uindviede maa ved Gjennemlæsningen af Reglementet for den daglige Tjeneste komme til det Resultat, at Koiernes Overgang fra Hængen til Liggen og Skibs-

*) Fremhævet af os.

***) Denne §'s senere Bestemmelse, navnlig den under 9, der omhandler Seilmanoevrer m. m., havde det maaskee været gavnligt ogsaa at omtale. Iøvrigt skulle vi ikke undlade at henlede Opmærksomheden paa, at Lieuten. Bluhme i sin Artikel lægger Vægt paa, at der er Forskjel imellem Ordene „bør“ og „skal“.

arbejder ansees for de vigtigste Forretninger. — Svaret herpaa ligger meget nær: Koiernes Overgang er en Slags Exercice, men af en saa ringe Betydning, at den ikke fortjener et Reglement for sig selv, hvorfor den er kommen til at optage temmelig megen Plads paa dette Sted; og hvad Skibsarbejder angaaer, saa behøver den Uindviiede ikke at spørge, men blot at gjenneblade Instructionerne, da vil han i Marginen finde Ordet »Skibsarbejder« og her i § 75*) faae Oplysning om Noget af det Meget, som henregnes hertil, og han vil endvidere see, at det tilholdes Næstcommanderende at paa-see, at disse Skibsarbejder — hvis uafviselige Nødvendighed Forfatteren vistnok ved nærmere Eftertanke vil indrømme — ikke forhindre de daglige Øvelser. Forresten ere vi den Første til at indrømme, at disse daglige Øvelser selv for et indøvet Skib kunde være noget rigeligere tilmaalte.

Men ikke blot med Hensyn til Skibsarbejderne give Instructionerne Svar; spørges der nemlig et andet Sted: »hvem skal afgjøre, om Maalet er naaet?» saa vil man ogsaa med Hensyn hertil i dem finde Svaret: den samme § 98, som man slet ikke vil lægge Mærke til, har i Marginen (7) Ordene »Øvelsesprotokol, hvorledes føres« — denne Øvelsesprotokol er Controlen, og i Ministeriets Haand bliver den, da Tiden, som ethvert Arbejde udkræver, deri skal indføres, den Charakter, som ethvert Skib giver sig selv. Rigtig benyttet er den saa god en Control, som man kan ønske sig.

Det er meget sandt, at Menneskene ikke altid ere saa gode, som de burde være, og at Skibschefer og Lieutenanter som saadanne heller ikke ere det — ja at Instructioner og Reglementer ogsaa bære Spor af menneskelig Skrøbelighed; men derfor behøver man ingen-

---

*) Denne § omhandler kun visse Skibsarbejder, der udføres, naar Skibet er tilankers i Havn. Red.

lunde at komme til saa sørgelige Resultater som dem, der fremgaae af hele den her omtalte Afhandling.

Da vi imidlertid have indrømmet, at Alt ikke er, som det burde være, og derhos udtalt, at man ikke maa kaste Hovedansvaret derfor over paa Reglementerne, ligger det Spørgsmaal meget nær: »men hvor, hos hvem ligger da Feilen?« At give et udtømmende Svar herpaa formaae vi ikke; men en Antydning i saa Henseende ville vi forsøge.

Den varme Interesse for Kaldet og Tjenesten, der maa besjæle enhver af de Commanderende ombord i et Skib, hvis den rette Aand hos Mandskabet skal vækkes, og hvis det mest Mulige skal bringes ud af Tiden og Midlerne, kan man ikke vente at finde hos de subalterne Officerer, naar en Snees Aars Erfaring hos disse sættes liig Nul, idet Enhver, der træder ud af Akademiet, kan sige sig selv, at han om tyve Aar, hvormeget han end stræber efter at uddanne sig, fremdeles vil være Lieutenant, fremdeles vil have at udføre noget nær den samme — kun meget sjelden ansvarsfulde — Tjeneste, som den, der overdroges ham den første Dag, han som Officeer betraadte et Skibsdæk*). Ministeriet har vel søgt for en Deel at raade Bod paa den ringe Vægt, der i Officeercorpsets nye Organisation er blevet tillagt Erfaringen, idet det har overdraget de ældre Lieutenanter visse Commandoer og saaledes givet dem en Leilighed til at uddanne sig som Chefer; men det bliver desuagtet ikke Mange, der — idetmindste i Marinens Tjeneste — faae nogen synderlig Uddannelse i denne Egenkab, førend de blive Capitainlieutenanter. Det er først som saadanne, at de ret skulle prøve at staae paa egne

*) Vi skulle ikke her unnlade at henvise til, at vi i sin Tid, under nogle Bemærkninger i Anledning af den saakaldte „Lønningsslov“ af 21de Juni 1856, have gjort opmærksom paa det formeentlig Urigtige i, at der kun er een Lieutenantsklasse i Marinen.

Been — hvad Under da, om de undertiden halte lidt, naar de, efter i henved et qvart Seculum at have gaaet efter Andres Hoved, for første Gang skulle til at gaae efter deres eget? og hvad Under, om de Subalterne, der i tyve Aar have vandret fra Skib til Skib som Vagtschefer, uden anden Tilvæxt i Ansvar og Commando end den, deres Stilling som Batterichef tilfældigviis kan medføre, hvad Under, sige vi, om disse de ældre Lieutenanter gjøre deres Tjeneste mere af Pligtfølelse end af Lyst, og om de derved ikke blive saa gode Exempler for de Yngre, som de burde være?

Det er de under vore Forhold desværre uundgaaelige Avancementsforhold i Forbindelse med den ringe Virksomhed saavel med enkelt Skib som i Escadre, der gjøre, at den varme, inderlige Interesse, der puster Liv i Handlingen, kølnes hos de Ældre i hver Classe — kølnes hos dem, der nærmest ere kaldede til at vække Lysten hos de Yngre.

En Revision af Instructioner og Reglementer, hvorved de Mangler, som de hist og her kunne have, bleve afhjulpne, medens det meget Gode, de indeholde, bibeholdtes, vilde i denne Retning være Alt, hvad der er at gjøre; men selv dette vil ikke hjælpe stort, saalænge der ikke tilveiebringes mere Øvelse, og saalænge Pensionsloven ikke muliggjør en Aldersgrændse gjennem alle Classer.

Skeer der Noget i denne eller i en lignende Retning, da vil det forhaabentlig nok bevirke, at idetmindste de Fleste iblandt os ville kunne undvære den Apologi, hvormed Lieutenant Bluhme slutter sine Udtalelser.

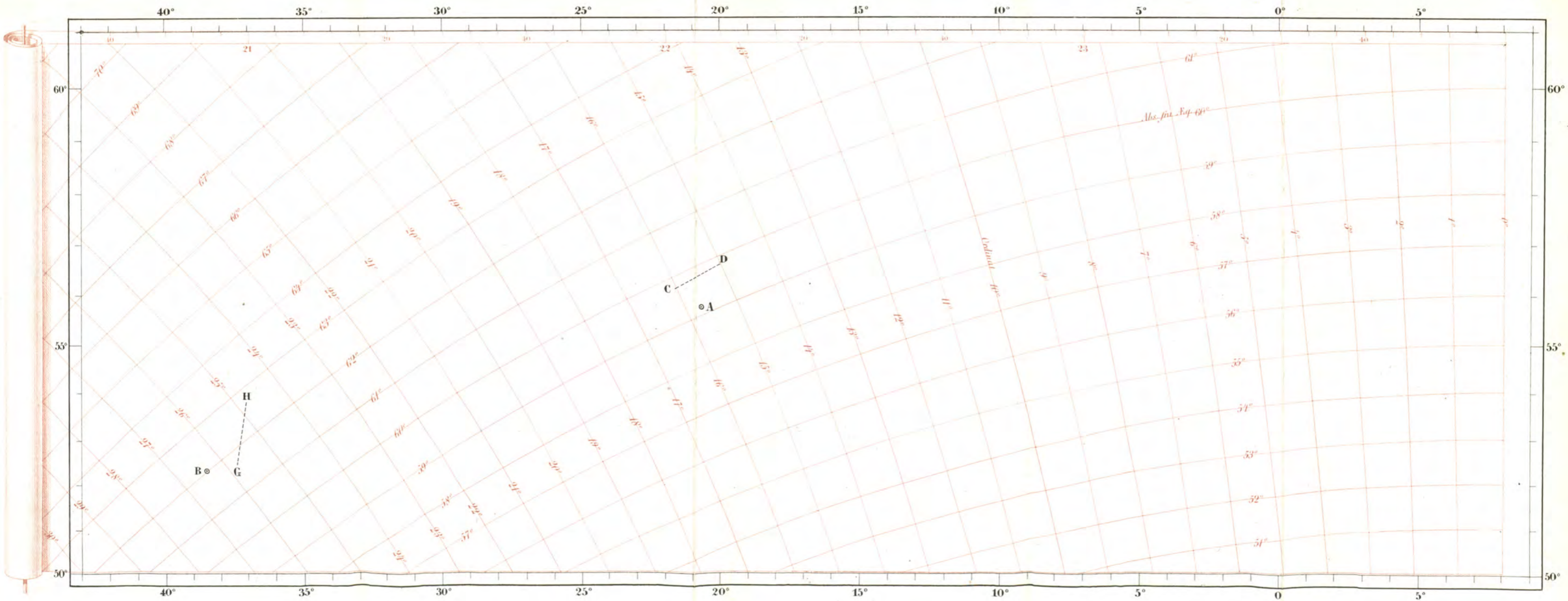
Ogsaa vi ville slutte; men forinden være det os tilladt at berøre endnu et Punct i bemeldte Afhandling. Lieutenant B. fremfører en Historie om et Skib i den franske Marine, uden at vi kunne indsee, hvad der giver Anledning hertil. Hvad er hans Hensigt hermed? ønsker han at vise os, at han ikke sværmer for Alt,

hvad der er Fransk? eller at han, den Taknemligheds-gjæld uagtet han staaer i til Franskmændene, kan tage ligesaa haardt paa disse som paa sine Egne? Vist er det, at Frankrig fremfor nogen anden Stat er Systemernes og Reglementernes Land; at det er for en stor Deel derfra, at Grundtrækkene til de Reglementer, vi nu have — navnlig til Exerceerreglementet — ere hentede, og at man for mere end ti Aar siden saae franske Escadrer i Middelhavet, i Sydhavet og paa Chinastationen, der i Manoeuvrer og Exercice kunde maale sig med en hvilkenksomhelst Nations Orlogsmænd — et Resultat, de vare komne til ved Hjælp af deres Systemer og Reglementer.

Det Eneste altsaa, Lieutenant B. har beviist ved ovennævnte Historie, er, hvad Gud og hver Mand veed, at det, trods de bedste Ledetraade i Tjenesten og trods den største Aarvaagenhed, ikke er nogen Marinebestyrelse muligt at bortrydde alt Ukrudt eller sikre sig imod Misbrug; og at der saavel i Frankrig som i ethvert andet Land har kunnet findes en Skibschef, der slet og ret var en Pjalt. Kjende vi imidlertid Aanden i den franske Marine, saa har den Officeer, der blottede sig paa en saadan Maade, som der fortælles, ikke ret længe nydt den Ære at beholde den franske Uniform.

Kjøbenhavn, den 5te Decbr. 1862.

De røde Linier forestilles at være trukne paa Liniepapiret, som er henlagt over kvaertet.

En let og hurtig Maade at finde den Stedlinie i Kaartet, som svarer til en maalt Solhoide eller Stjernehoide.

(Hermed et Kaart).

Af Lieuten., Navigationslærer A. O. Tuxen.

Naar man, til et givet Sandklokkeslæt i Greenwich, har maalt en Solhoide, svarer hertil en bestemt Linie paa Jorden (en Lighøidecirkel), hvori man med Sikkerhed veed, at Skibet befinder sig. Dersom Solhøiden ikke er meget stor, kan et Stykke — indtil en Grad — af denne Cirkellinie uden mærkelig Feil fremstilles som en ret Linie i Kaartet. Den herved fremkomne Linie bliver altsaa en Stedlinie, som er ganske uafhængig af Bestikregningens Unøjagtighed, og hvis Afstand fra en fuldkommen accurat Stedlinie ikke er større end Feilen i Høiden, uden Hensyn til, i hvilken Retning man har Solen. Stedliniens Retning er endvidere perpendicular paa Solens Peiling, hvilket leder til med det Samme at finde Solens Azimuth og Misviisningen.

Dette er Hovedprincippet i det saakaldte Stedlinieproblem, som tildeels blev tilfældigen opdaget af Capitain Thomas Sumner i Aaret 1837, og som — blandt andre Steder — findes nærmere udviklet i Tegners nautiske Astronomi*), samt i G. og J. Tuxens Lærebog i Navigationen.

*) Hos Tegner benævnes det »Universalproblemet».

Et Steds Abscisse fra Solen (eller Sol-Ab-scisse) er Buestykket af Solens Meridian, regnet fra det Punct, som har Solens Centrum i Zenith, til Meridianperpendicularen gennem Stedet. Den benævnes nordlig eller sydlig, eftersom den fra Nulpunctet tælles Nord eller Syd hen.

Det er en Selvfølge, at alle Steder i samme Meridianparallel have lige stor Ordinats, samt at alle Steder i samme Meridianperpendicular have lige stor Abscisse.

Paa Figur 1 forestiller *S* Skibets Sted, medens Punctet *T* tænkes at have Solen i Zenith; altsaa er Solens Declination 0. *O* er Ordinalen; *A* er Abscissen fra Solen, som i dette Tilfælde er liig med Abscissen fra Æquator. $\angle S$ er den Vinkel, som Solens Peiling danner med Meridianperpendicularen, og *Z* er Solens Zenithdistance.

Følgende Opgaver 1 og 2 vise, hvorledes ovennævnte Liniesystem kan fremstilles i et hvilket som helst Søkaart:

Opgave 1.

Det er Sandmiddag i Greenwich. Man kjender et Steds Ordinats (*O*), samt Abscisse fra Æquator (*A*). Find samme Steds Brede og Længde.

Ved at løse den retvinklede sphæriske Triangel imellem *P*, *S* og Meridianperp.'s Fodpunct (Fig. 1) erholdes følgende Formler:

$$\sin \text{Breden} = \cos O \cdot \sin A.$$

$$\cot \text{Længden} = \cot O \cdot \cos A.$$

hvorefter Brede og Længden udregnes.

Opgave 2.

I et Kaart over Nordsoen skal Liniesystemet fremstilles, svarende til det Moment, da det er Sandmiddag i Greenwich.

Man udregner (som i Opg. 1) Brede og Længden af endel Puncter i den Meridianparallel, hvis Ordinats er for Exempel 1°. Disse Puncter aflægges i Kaartet

efter deres respective Breder og Længder; og herigjennem trækkes en Linie, som da bliver den Parallel, der svarer til en Ordinats af 1° . Paa samme Maade fremstilles de øvrige Meridianparalleler i Kaartet.

Gjennem de Puncter i Meridianparallelerne, der have en Abscisse fra Ækvator af for Exempel 52° , trækkes en Linie; saa bliver denne den dertil svarende Meridianperpendicular. Paa samme Maade fremstilles de øvrige Meridianperpendicularer i Kaartet.

Da det imidlertid ikke altid er Sandmiddag i Greenwich, vilde det være feilagtigt at nedlægge Systemet som faste Linier i Kaartet. Derimod maae Linierne, af denne Aarsag, trækkes paa et gjennemsigtigt Papir, som passer til Kaartet og kan skydes frem og tilbage hen over dette. Dette Liniepapir maa tillige forsynes med en Timeskale, som angiver det astronomiske Sandklokkeslæt i forskjellige Afstande fra Solens Meridian, saaledes som sees paa Figur 2.

Naar Linierne Øst for Solens Meridian ere aflagte paa Papiret, vil dette tillige — ved at vendes — angive Linierne Vest for Solens Meridian. Paa den ene Side betegnes Timeskalen, fra Solens Meridian, 1^t , 2^t , 3^t . . . ; paa den anden Side 23^t , 22^t , 21^t . . . Enhver Meridianparallel mærkes med den tilsvarende Ordinats, og enhver Meridianperpendicular med den tilsvarende Abscisse fra Ækvator*).

Opgave 3.

Man kjender Dato og Middelklokkeslæt i Greenwich (fra Søuhret) og vil aflægge i Kaartet et Sted, hvis Ordinats og Abscisse fra Ækvator ere givne; eller man vil finde Ordinatsen og Abscissen fra Ækvator for et givet Sted i Kaartet.

*) Saadanne Liniepapirer burde helst forfærdiges paa Søkaartarchivet og her kunne erholdes tilkjøbs.

Tidsæqvationen søges og tillægges eller fradrages Middelklokkeslættet i Greenwich, hvorved erholdes Sandklokkeslættet i Greenwich.

Liniepapiret lægges paa Kaartet, saa at det passer foroven og forneden. Derpaa skydes det Øst eller Vest hen, indtil det rette Sandklokkeslæt i Greenwich, paa Timeskalen, staaer overeet med Greenwich's Meridian. Liniestystemet viser sig da rigtigt beliggende, i Kaartet, og Opgavens Løsning falder af sig selv.

Liniepapiret kunde passende under Afbenyttelsen fastholdes til Kaartet med et Par Fjederklemmer, eller paa anden lignende Maade.

Det er en Selvfølge, at det Liniepapir, som passer til Nordsøkaartet, kan paa samme Maade afbenyttes i ethvert andet Kaart, som ligger mellem de samme Breder og er afsat i samme Maalestok. Er Greenwich's Meridian ikke i Kaartet, lader man en anden Meridian staae overeet med det Mærke paa Timeskalen, som angiver denne Meridians rette Sandklokkeslæt i Observationsmomentet.

Opgave 4.

Man kjender Abscissen fra Æqvator og vil finde Abscissen fra Solen.

Solens Declination søges. Har Declinationen modsat Navn af Æqvator-Abscissen, adderes den dertil; men, har den samme Navn, subtraheres den derfra. Sol-Abscissen, som herved fremkommer, faaer samme Navn som Æqvator-Abscissen.

Undtagelse: Dersom i sidste Tilfælde Declinationen $>$ Æqvator-Abscissen, subtraheres denne fra hiin, og Sol-Abscissen faaer det modsatte Navn.

Opgave 5.

Man kjender Abscissen fra Solen og vil finde Abscissen fra Æqvator.

Solens Declination søges. Have Declinationen og Sol-Abscissen samme Navn, adderes de; men, have de modsat Navn, subtraheres den Mindste fra den Største. Æquator-Abscissen, som herved fremkommer, faaer Navn efter den største af dem.

Opgave 6.

Man kjender $\ominus$ Centrale Høide (H), samt Iagttagerens Abscisse fra Solen (A). Find Iagttagerens Ordinaten (O).

Ved at løse den ene retvinklede sphæriske Triangel paa Fig. 1, erhoides følgende Formel: $\cos O = \sin H \cdot \sec A$, hvorefter Ordinaten med Lethed beregnes.

Opgave 7.

Man kjender $\ominus$ Centrale Høide (H), samt Iagttagerens Ordinaten (O). Find Iagttagerens Abscisse fra Solen (A).

Paa lignende Maade som i Opgave 6 erhoides følgende Formel: $\cos A = \sin H \cdot \sec O$, hvorefter Abscissen fra Solen beregnes.

Opgave 8.

Man kjender Datum og Middelklokkeslæt i Greenwich (fra Søuhret), samt $\ominus$ Centrale Høide (funden ved Observation) og Iagttagerens omtrentlige Sted i Kaartet (den gissede Plads). Find den til Solhøiden svarende nøiagtige Stedlinie.

Tidsæqvationen og Solens Declination søges. Den første tillægges eller fradrages Middelklokkeslættet i Greenwich, hvorved erhoides Sandklokkeslættet i Greenwich. Liniepapiret lægges paa Kaartet (som i Opg. 3), hvorved man seer sin omtrentlige Ordinaten og Abscisse fra Æquator. Den sidste reduceres til Sol-Abscisse (som i Opg. 4).

- A. Dersom Ordinaten $<$ Sol-Abscissen, vælger man en Ordinater paa hver Side af den omtrentlige. Med hver af disse Ordinater, samt Solhøiden, udregner man den tilsvarende Sol-Abscisse (som i Opg. 7), og de fundne Sol-Abscisser reduceres til Abscisser fra Æquator (som i Opg. 5). Herved erhoides to Pladser, som afmærkes i Kaartet, og en ret Linie derimellem bliver den forlangte Stedlinie.
- B. Dersom Sol-Abscissen $<$ Ordinaten, vælges en Sol-Abscisse paa hver Side af den omtrentlige. Med hver af disse Sol-Abscisser, samt Solhøiden, udregner man den tilsvarende Ordinater (som i Opg. 6), og de valgte Sol-Abscisser reduceres til Abscisser fra Æquator (som i Opg. 5). Herved erhoides to Pladser, som afmærkes i Kaartet, og en ret Linie derimellem bliver den forlangte Stedlinie.

Ifald Solhøiden er meget stor, kan en Grad af Lige-høidecirklen ikke ansees for en ret Linie i Kaartet, og de to $\left\{ \begin{array}{l} \text{Ordinater} \\ \text{Abscisser} \end{array} \right\}$, som man vælger, maae da ligge hinanden nærmere. I dette Tilfælde vilde det være hensigtsmæssigt at vælge 3 eller flere $\left\{ \begin{array}{l} \text{Ordinater} \\ \text{Abscisser} \end{array} \right\}$, som ikke have ret stor indbyrdes Afstand. Med hver af disse, samt Solhøiden, udregnes den tilsvarende $\left\{ \begin{array}{l} \text{Abscisse} \\ \text{Ordinater} \end{array} \right\}$; de fremkomne Puncter aflægges i Kaartet, og herigjennem trækkes Stedlinien.

Exempel.

M. Kl. i Greenwich = $23^{\circ} 14^m 6^s$ den 13de October 1862. $\ominus$ Centr. Høide = $21^{\circ} 13'$. Skibets Sted efter Bestikket er betegnet *A* (see Fig. 2). Find den Stedlinie, som svarer til Solhøiden.

I Naut. Almanac findes $\odot$ S. D. = $8^{\circ} 8. '9$ og Tidsæqv. $13^m 54^s$ at add. til M. Kl.

$23^{\circ} 14^{\text{m}} 6^{\text{s}} = \text{M. Kl. i Gr.}$ } Ved at lægge Liniepapiret paa Kaartet (see Fig. 2),
 $+ 13^{\text{m}} 54^{\text{s}} = \text{Tidsæqv.}$ } findes omtr. Æqv.-Abs. = $59^{\circ} 10' \text{N}$ og Ordinats $15^{\circ} 40'$.
 $23^{\circ} 28^{\text{m}} 0^{\text{s}} = \text{S. Kl. i Gr.}$ } $\odot$ Declination . . . . . $8^{\circ} 8.9 \text{S}$
 omtr. Sol-Abscisse $67^{\circ} 18.9 \text{N}$; altsaa Ordinats
 < Sol-Abs.*)

$\ominus$ Centr. h	$21^{\circ} 13'$	$\text{Log sin } 9.55858 \div 10$	$21^{\circ} 13'$	$\text{Log sin } 9.55858 \div 10$
Ordinat . . .	15°	$\text{Log sec } 0.01506$	16°	$\text{Log sec } 0.01716$
Sol-Abs. . . .	$67^{\circ} 59.8 \text{N}$	$\text{Log cos } 9.57364 \div 10$	$67^{\circ} 53.0$	$\text{Log cos } 9.57574 - 10$
$\odot$ Declin. . .	$8^{\circ} 8.9 \text{S}$		$8^{\circ} 8.9$	
Æqvats. Abs. .	$59^{\circ} 51'$		$59^{\circ} 44'$	

Ved at aflægge de beregnede Abscisser, hver med sin tilsvarende Ordinats, erhoides de to Puncter C og D (see Fig. 2), hvorimellem Stedlinien trækkes.

Ved Hjælp af Liniepapiret løses endvidere med Lethed følgende Opgaver:

Opgave 9.

Man kjender Skibets Sted i Kaartet, samt Datum og Middelklokkeslæt i Greenwich. Find $\ominus$ CentraleHøide (H).

Tidsæqvationen og Solens Declination søges. Den første tillægges eller fradrages Middelklokkeslættet i Greenwich, hvorved erhoides Sandklokkeslættet i Greenwich. Liniepapiret lægges paa Kaartet (som i Opg. 3), hvorved man seer sin paaværende Ordinats og Abscisse fra Æqvator. Den sidste reduceres til Sol-Abscisse (A) (som i Opg. 4). Derpaa beregnes $\ominus$ Centrale Høide efter følgende Formel: $\sin H = \cos O . \cos A$.

Exempel.

M. Kl. i Greenwich = $23^{\circ} 14^{\text{m}} 6^{\text{s}}$ den 13de October 1862, og man befinder sig paa det Sted, som i Kaartet er betegnet A (see Fig. 2). Find $\ominus$ Centrale Høide.

I Naut. Almanac findes $\odot$ S. D. = $8^{\circ} 8.9$ og Tidsæqv. $13^{\text{m}} 54^{\text{s}}$ at add. til M. Kl.

*) Et andet Exempel (hvor Abscissen < Ordinaten) findes henimod Slutningen af Afhandlingen.

23 ^t 14 ^m 6 ^s = M. Kl. i Gr.)	}	Ved at lægge Liniepapiret paa Kaartet (see Fig. 2), findes Æquat.-Abs. 59° 10' N og Ordinat 15° 40'
+ 13 ^m 54 ^s = Tidsæqv.)		
23 ^t 28 ^m 0 ^s = S. Kl. i Gr.)		
		⊙ Declination . . . 8° 8.9 S
		Sol-Abscisse 67° 18.9 Log cos = 9.58621 - 10
		Ordinat . . . 15° 40 Log cos = 9.98356 - 10
		⊖ Centr. h . . . 21° 47.9 Log sin = 9.56977 - 10

Opgave 10.

Man kjender Skibets omtrentlige Sted i Kaartet, samt Datum og Middelklokkeslæt i Greenwich, og vil finde Solens Azimuth, uden at maale Solhøiden.

Tidsæqvationen og Solens Declination søges. Den første tillægges eller fradrages Middelklokkeslættet i Greenwich. Liniepapiret lægges paa Kaartet (som i Opg. 3), hvorved man seer sin omtrentlige paaværende Ordinat og Abscisse fra Æquator. Den sidste reduceres til Sol-Abscisse (*A*) (som i Opg. 4). Derpaa benyttes følgende Formel (see Fig. 1):

$$\cot \angle S = \cot A \cdot \sin O.$$

For nu at finde Solens Azimuth, maa $\angle S$ adderes til den Vinkel, som Meridianperpendicularen gjennem Stedet danner med Jordmeridianen (hvilken Vinkel opmaales i Kaartet og regnes fra den Retning, der har samme Navn som Breden), undtagen naar Declinationen har samme Navn som Æquator-Abscissen og er større end denne, thi da maa $\angle S$ fradrages.

Exempel.

M. Kl. i Greenwich = 23^t 14^m 6^s den 13de October 1862, og man befinder sig omtrent paa det Sted, som i Kaartet er betegnet *A* (see Fig. 2). Find Solens Azimuth.

I Naut. Almanac findes ⊙ S. D. = 8° 8.9 og Tidsæqv. 13^m 54^s at add. til M. Kl.

$23^{\circ} 14^m 6^s = \text{M. Kl. i Gr.}$ $+ 13^m 54^s = \text{Tidsæqv.}$ $23^{\circ} 28^m 0^s = \text{S. Kl. i Gr.}$	}	Ved at lægge Liniepapiret paa Kaartet (see Fig. 2), findes omtr. Æqv.-Abs. $59^{\circ} 10' \text{N}$ og Ordinat $15^{\circ} 40'$ Declination . . . . . $8^{\circ} 8' 9 \text{S}$
		$\text{omtr. Sol-Abs. } 67^{\circ} 19' \text{N} \quad \text{Log cot} = 9.6211 \div 10$ $\text{Ordinat } 15^{\circ} 40' \quad \text{Log sin} = 9.4314 - 10$ $\angle S \dots 83^{\circ}.6 \quad \text{Log cot} = 9.0525 \div 10$ 66° $\hline 149^{\circ} 6 = \odot \text{Azimuth fra N. ad } \odot.$

Det kan vist ikke negtes, at den her omhandlede Løsning af Stedlinieproblemet er betydelig kortere end den, som hidtil har været benyttet, hvilket medfører den store Fordeel, at man, hvergang en Solhøide er maalt, paa faa Minutter kan finde den dertil svarende nøiagtige Stedlinie; ikke at tale om, at Frygten for en mulig Regnefeils Indflydelse paa Resultatet her maa i høi Grad formindskes. Det kommer nu kun an paa, om disse Fordele ere store nok til at opveie Omkostningerne ved Tilveiebringelsen af det ovenbeskrevne Liniepapir. Af dette Spørgsmaals Besvarelse afhænger det, om den fremsatte Løsning vil faae praktisk Betydning*).

*) I jo større Maalestok et Kaart er aflagt, desto større og mere uhandeligt vil naturligviis et dertil hørende Liniepapir blive. Til det almindelige Kattegatskaart for Exempel vilde Liniepapiret ikke være anvendeligt. Et Liniepapir til Nordsokaartet maatte være 6 Gange saa langt som Kaartet for at naae til en Timevinkel af $7\frac{1}{2}$ Time. (Dette kunde maaskee passende deles i 3 Længden, hvoraf den 1ste blev at benytte ved de Observationer, hvor Timevinklen var under $2\frac{1}{2}$ Time o. s. fr.). Til et Overseilingskaart over Atlanterhavet derimod behøvede hele Liniepapiret — for at frembringe samme Resultat — kun at være omtrent dobbelt saa langt som Kaartet.

Vilde man imødekomme og lette Indferelsen af Liniepapiret, maatte man altsaa stræbe at reducere Kaartets Maalestok saameget, som andre Hensyn tillade. Naar man seiler med Land isigte, er det sikkert, at i jo større Maalestok Kaartet er aflagt, des bedre; men i dette Tilfælde har man Peilinger og deslige at støtte sig til, og der er altsaa ikke stor Trang til at bestemme Stedlinier ved Observation af Himmellegerer. Denne Stedbe-

Under den Forudsætning, at Solhøiden ikke er meget stor, vilde Methoden end yderligere kunne reduceres ved Beregning af en Tabel som følgende:

Stedlinie-Tabel.

Solens Centrums centrale Høide.

	8° 0'		8° 10'		8° 20'		8° 30'		. . . . .		60° 0'
Ordin.	Sol-Abs.	Dif.	Sol-Abs.	Dif.	Sol-Abs.	Dif.	Sol-Abs.	Dif.			
0°	82° 0'	10.	81° 50'	10.	81° 40'	10.	81° 30'				
.											
.											
31°	80° 39'.4	11'.7	80° 27'.7	11.8	80° 15'.9	11.7	80° 4'.2				
32°	33.3	11.9	21.4	11.8	9.6	11.9	79° 57'.7				
33°	26.9	12.0	14.9	12.0	2.9	12.0	50.9				
34°	20.1	12.1	8.0	12.1	79° 55.9	12.1	43.8				
35°	13.1	12.3	0.8	12.3	48.5	12.2	36.3				
36°	5.7	12.5	79° 53.2	12.4	40.8	12.4	28.4				
37°	79° 57.8	12.5	45.3	12.6	32.7	12.7	20.0				
.											
.											
45°	78° 38'.9	14.2	78° 24'.7	14.3	78° 10'.4	14.3	77° 56'.1				
Sol-Ab.	Ordin.		Ordin.		Ordin.		Ordin.				

stemmelse har derimod størst Betydning i rum Se og under Andvning af Land, førend Land endnu haves isigte, og Kaartet bør da være i saa stor Maalestok, at en Stedlinie deri kan aflægges med al den Nøjagtighed, som Stedlinien selv besidder; men større behøver det ikke at være. Seer jeg nu hen til den Omstændighed, at en Solhøide (maalt over Kiming og rettet til $\ominus$ Centr. *h*) mindst er et Par Minutter usikker, samt at Middeltokkeslættet i Greenwich (fundet ved Souhret) meget let kan være nogle Secunder feilagtigt, saa forekommer det mig, at et Kaart, hvori en Bredeminut blot nogenlunde er synlig, maa svare til Hensigten i saadanne Tilfælde, hvor Stedlinier bestemmes ved astronomisk Observation; og, vilde man indskrænke Kaartet til denne Maalestok, da tvivler jeg ikke om, at Liniepapiret kunde blive et praktisk Middel til hurtig og let at orientere sig paa Soen.

Hvorledes Opgave 8 løses ved Hjælp af denne Tabel, er af sig selv indlysende:

Man søger i Tabellen for den nærmest mindre og nærmest større fulde Grad af $\left\{ \begin{array}{l} \text{Ordinat} \\ \text{Sol-Abscisse} \end{array} \right\}$, samt begge Gange med den samme givne Solhøide (idet man proportionerer for dennes enkelte Minutter), og finder da let de to tilsvarende $\left\{ \begin{array}{l} \text{Sol-Abscisser} \\ \text{Ordinater} \end{array} \right\}$.

Opgave 9 og 10 kunne ligeledes løses ved Tabellen, dog vil dette ikke være nogen videre Lettelse.

Dersom en Stjernehoide er maalt, og man vil finde den dertil svarende Stedlinie (eller dersom man vil beregne en Stjernes Hoide eller Azimuth), udføres dette paa lignende Maade, som ovenfor er viist ved Solen; kun med den Forandring, at Greenwich's Meridian skal staae overet med det Mærke paa Timeskalen, som angiver Stjernens Timevinkel Vest for Greenwich's Meridian i Observationsmomentet.

Exempel.

M. Kl. i Greenwich = $11^{\text{t}} 37^{\text{m}} 3^{\text{s}}$ den 27de Juni 1862. * α Lyræ Centr. Høide = $56^{\circ} 2'$. Skibets Sted efter Bestikket er betegnet *B* (see Fig. 2). Find den Stedlinie, som svarer til Stjernehoiden.

$11^{\text{t}} 37^{\text{m}} 3^{\text{s}} =$ M. Kl. i Gr.	}	Ved at lægge Liniepapiret paa Kaartet (see Fig. 2),	
$6^{\text{t}} 23^{\text{m}} 16^{\text{s}} =$ Midd. S. Rect.		findes omtr. $\text{Æqv.}-\text{Abs. } 62^{\circ} 0' \text{ N}$ og Ordinat $26^{\circ} 20'$	
$18^{\text{t}} 0^{\text{m}} 19^{\text{s}} =$ Stkl. i Gr.		* Declination . . . $38^{\circ} 39'.5 \text{ N}$	
$18^{\text{t}} 32^{\text{m}} 19^{\text{s}} =$ ° Rect.		omtr. Stjerne-Abs. = $23^{\circ} 20'.5$; altsaa Stjerne-Absc.	< Ordinat.
$23^{\text{t}} 28^{\text{m}} 0^{\text{s}} =$ ° Vest for Gr.			
Vælges Stj.-Abs. 23° N		24° N	
* Declinat $38^{\circ} 39'.5 \text{ N}$		$38^{\circ} 39'.5 \text{ N}$	
Tilsv. $\text{Æqv.}-\text{Abs. } 61^{\circ} 39'.5 \text{ N}$		$62^{\circ} 39'.5 \text{ N}$	
* Centr. <i>h</i> . . . . . $56^{\circ} 2'$	$\text{Logsin } 9.91874 \div 10$	$56^{\circ} 2'$	$\text{Logsin } 9.91874 \div 10$
Stj.-Abs. . . . . 23°	$\text{Logsec } 0.03597$	24°	$\text{Logsec } 0.03927$
Ordinat . . . . . $24^{\circ} 42'.8$	$\text{Logcos } 9.95471 \div 10$	$24^{\circ} 47'.5$	$\text{Logcos } 9.95801 - 10$

Ved at aflægge de beregnede Ordinator, hver med sin tilsvarende Abscisse, erholdes de to Puncter *G* og *H* (see Fig. 2), hvoremellem Stedlinien trækkes.

Til at bestemme Skibets Sted hører to Stedlinier, som helst maae skære hinanden saa nær som muligt under en ret Vinkel. Skulle disse Stedlinier begge findes ved samtidig Observation (hvilket er ønskeligt, skjøndt ikke aldeles nødvendigt), maae hertil benyttes to Himmellegemer. Dette lader sig som oftest gjøre, naar det er klart Veir under Tusmørket, idet man da i Reglen nok vil kunne finde to Stjerner at maale, hvis Azimuther differere nærlig 90^0 , og som ikke ere for høit paa Himlen til hver at give en god Stedlinie ved den ovenanførte Methode. De fremkomne Stedlinier skære hinanden under en Vinkel, som er liig med Azimuthernes Different, altsaa nærlig under en ret Vinkel, og Pladsen bliver derved, foruden let funden, tillige omtrent saa nøiagtig, som den paa nogen Maade kan bestemmes.

Slutteligen vil jeg henlede Opmærksomheden paa, at ogsaa en Maanehøide maa kunne afgive en antagelig Stedlinie ved den her fremsatte Methode. Dette Himmellegemes Rectascension og Declination forandre sig i Almindelighed meget hurtigt; men, da det her antages, at man kjender Middellokkeslættet i Greenwich paa faa Secunder nær, maae de to nævnte Elementer dog kunne findes med den fornødne Nøiagtighed. Dette vinder Betydning derved, at Maanen stundom kan maales samtidig med Solen, hvorved de to krydsende Stedlinier fremkomme; og selv om man sætter mindre Lid til den Stedlinie, som Maanehøiden giver, var det dog nok Umagen værd at maale Høiden, for derved at faae tilnærmelsesviis en Plads i den mere nøiagtige Stedlinie, som man har fra Solhøiden.

Marinens Skydeprover paa Amager

i October 1862.

De Forsøg, Artilleriet i indeværende Efteraar har anstillet med forskjellige Kanoner og Projectiler imod Pantserplader af de Dimensioner, der fortiden ere eller vare paatænkte i vor Marine, have som bekjendt havt det dobbelte Formaal at undersøge disse Pladers Modstandsevne i Forbindelse med Vaabenets ødelæggende Kraft.

De to Skiver, imod hvilke Skuddene rettedes, fremstillede Siderne af Skonnerten »Diana» *) og Corvetten »Dannebrog».

»Dianaskiven» var af Egetømmer, c. 13 Fod bred og 8 Fod høi, Spanter og Fyldespanter 8 Tommer brede og 5 til 7 Tommer tykke, med Spanteaabninger af 7 Tommers Brede. Inderklædningen $2\frac{1}{2}$ Tommer og Yderklædningen $4\frac{1}{2}$ Tommer tyk. To Plader af $2\frac{1}{4}$ '' (engelsk) Tykkelse fra Browns Atlas Works i Sheffield, befæstede over hinanden med $1\frac{1}{4}$ '' Bolte, dækkede hele Skiven.

»Dannebrogskiven», ligeledes af Egetømmer, var c. 16' bred og 8' høi med Spant og Fyldespan

---

*) Det var nemlig dengang foreslaaet at klæde »Dianas» Sider med $2\frac{1}{4}$ Tommers Pantserplader; men dette Forslag er senere forkastet.

12" i Fiirkant; Spanteaabninger af 5" Brede; Inderklædning 7" og Yderklædning 9" tyk. En Plade fra Sandfields Works i Glasgow af 4½" (engelsk) Tykkelse, befæstet med 1½" Skruebolte, dækkede de nederste c. 3' af Skiven i hele dens Brede.

Mod »Dianaskiven« gjordes følgende Skud paa 300 Alen:

Med en 30pundig Riffelkanon efter fransk Model.

To med uladt Spidsgranat (56½ $\mathcal{M}$ s Vægt) og 5 $\mathcal{M}$ s Ladning; det første gik forbi, det andet brød et 4 til 5½" vidt rundagtigt Hul i Pladen og trykkede den afbrudte Stump af denne 5" ind. Pladen var om Hullet bukket 4" indefter, og et Spant var, tilligemed en Planke i Inderklædningen, knækket.

Et med samme Projectil og 6 $\mathcal{M}$ s Ladning gjorde næsten samme Virkning paa Plade og Skive, uagtet Projectilet splintrede ved Anslaget.

Et med fyldt Spidsgranat og 6 $\mathcal{M}$ s Ladning gjorde ingen større Virkning paa Pladen, da Projectilet sprang i Anslaget, men Stumper af dette og af Pladen vare trængte imellem to Spanter, havde splintret noget af Skivens Klædning og fandtes bag denne i en Afstand af 3 til 400 Alen.

Med Engstrøms Grifede 30pundige Kanon.

Et med massivt Projectil (62½ $\mathcal{M}$ s Vægt) og 5 $\mathcal{M}$ s Ladning. Projectilet gik itu i Anslaget, men dannede i Pladen et reent rundt Hul, 6" vidt med 1½" Indbøining af Pladen. Stumperne forholdt sig som i foregaaende Skud.

Med en glatløbet 30pundig 51½ Centners Kuglekanon.

To med uladt Granat (20½ $\mathcal{M}$ s Vægt) og 10 $\mathcal{M}$ s Ladning, hvoraf det første gjennemtrængte den nederste, ubeskyttede Deel af Skiven, medens i det andet Granaten

gik itu ved Anslaget og dannede et 3 til 5" vidt Hul med 3" indbøiede Kanter og en Revne til Overkanten af Pladen 6" lang. En heel Ring, $1\frac{1}{2}$ " bred, af Granaten var indkilet i Hullet, og et andet Stykke var trængt imellem to Spanter og havde splintret noget af Inderklædningen.

Et med massiv Kugle og 10 $\bar{H}$ s Ladning. Kuglen, der traf tæt ved Pladens Underkant, sønderløges, men dannede dog i denne et 5 til 8" vidt Hul og en ydre Indtrængningsaabning af 8 til 13" Vidde. Pladen var 2" indbøiet, og Skuddet, der med et Pladestykke paa 6" og 9" gik imellem to Spanter, sønderbrød endeel af Inderklædningen.

Et med fyldt Granat og 10 $\bar{H}$ s Ladning. Granaten sprang i Anslaget, og i Indtrængelseshullet var Spor af Forbrænding, men ikke af Sprængning. I Pladen var slaaet et 4 til 6" vidt Hul med en Revne 5" lang til Overkanten. Pladen var om Hullet $3\frac{1}{2}$ " indbøiet; et Spant var knækket og et større Stykke Inderklædning bortslaaet.

Med en 12pundig eller $4\frac{3}{4}$ " riflet Metalkanon.

Fire med uladt Spidsgranat og 2 $\frac{3}{8}$ $\bar{H}$ s Ladning. De to første gik over Skiven; det tredie traf i Overkanten og borttog et Stykke af Pladen, og i det 4de gik Spidsgranaten itu ved Anslaget, idet den kun efterlod et 1" dybt og $5\frac{1}{2}$ " vidt rundt Mærke paa Pladen, der ikke blev bukket.

Med en 12pundig glatløbet Kuglekanon af Landetatens.

Et med massiv Kugle og 3 $\bar{H}$ s Ladning. Kuglen sønderløges og frembragte et $2\frac{1}{4}$ " dybt Indtryk (uden Gjennemtrængning) i Pladen, med Revner hen til et nærliggende Hul.

Med den Whitworthske 18pundige Riffelkanon.

Et med uladt Spidsgranat (15 $\bar{M}$ s Vægt) og $2\frac{1}{4}$ $\bar{M}$ s Ladning. Granaten splintredes i Anslaget og efterlod kun et ringe Mærke.

Et med et fladhovedet massivt Projectil af Homogenjern forstaalet paa Overfladen (20 $\bar{M}$ s Vægt) og med $2\frac{1}{4}$ $\bar{M}$ s Ladning. Projectilet udskar et reent cirkelrundt Hul af $3\frac{1}{2}$ " Diameter i Pladen, gjennembrød Yderklædningen, kløvede et Spant og splintrede noget af Inderklædningen og af en Støttebjelke, hvorpaa det fandtes næsten ubeskadiget bag Skiven. Hullet i Træet var heelt tilstoppet med Smaasplinter.

To med sædvanlig massivt Spidsprojectil af Støbejern (18 $\bar{M}$ s Vægt) og $2\frac{1}{4}$ $\bar{M}$ s Ladning. Det første Projectil traf i Kanten af et tidligere Hul og brødes itu, men knækkede dog en Støttebjelke. Det andet traf i fuld Plade, sønderløgtes og efterlod kun et $\frac{1}{2}$ " dybt Mærke.

Med en 60pundig glatløbet Kuglekanon.

Et med uladt Granat (41 $\frac{1}{4}$ $\bar{M}$ s Vægt) og 10 $\bar{M}$ s Ladning. Granaten, der gik itu, gjorde et 5 til 7" vidt Hul, hvormed Pladen var indbøiet $4\frac{3}{4}$ ", og bortslog et Spant tilligemed hvad der var tilbage af Inderklædningen.

Et med fyldt Granat og 10 $\bar{M}$ s Ladning. Granaten syntes at være sprungen efter at være trængt igjennem Pladen, i hvilken der var et reent 6 til 7" vidt Hul med $3\frac{1}{2}$ " Indbøining. Et brækket Spant og endeel Inderklædning var bortrevet og større Jern- og Træsplinter fandtes bag Skiven.

Fremdeles mod »Dianaskiven». Paa 700 Alen.

Med den 30pundige riflede Kanon efter fransk Model.

Et med uladt Spidsgranat og 6 $\bar{M}$ s Ladning. Granaten, der gik itu, gjorde et 7" vidt og 2" dybt Indtryk med stærke Revner i Bunden og 2" Indbøining. Begge

de tætsammenstaaende Spanter, hvor den traf, vare knækkede, og Inderklædningen lidt splintret.

Med Engstrøms 6riflede 30pundige Kanon.

Sex med massivt Spidsprojectil og 6 $\bar{M}$ s Ladning. Det første traf »Dannebrogskiven« (som stod ved Siden af den anden), Granaten slog nogle Revner i den og skjønsede over paa Dianaskiven, hvis Plade ikke beskadigedes, men hvor et Spant fik en Skjøre. Projectilet sønderloges. Det andet og tredie Skud traf ikke; i det fjerde gik Projectilet itu ved Anslaget, men borttog et Stykke af Pladens Overkant og splintrede Tømmeret bagved. Det femte traf i Overkanten af et tidligere Hul, udvidede dette betydelig, forsløg Skiven og udkastede Træsplinter og nogle Pladestykker paa 14 til 17 $\bar{M}$ s Vægt. Det sidste stemmede meget overeens med det foregaaende, men gjorde endnu større Virkning, da et Pladestykke paa 51 $\bar{M}$ s Vægt slyngedes nogle Favne fra Skiven, og mindre Stykker indtil 100 Alen fra denne.

Med den 30pundige 51½ Centners Kuglekanon.

Et med uladt Granat og 10 $\bar{M}$ s Ladning. Granaten gik itu næsten uden Virkning.

Et med massiv Kugle og 10 $\bar{M}$ s Ladning. Kuglen gik itu, men brød et 3 til 5" vidt Hul i Pladen, der var indbukket c. 2¼", uden at gjøre Skade paa Skiven.

Med den Whitworthske 18pundige Riffelkanon.

Fire med fladhovedet Staalprojectil og 2¼ $\bar{M}$ s Ladning. Kun to af disse Skud traf i fuld Plade, hvor de frembragte rene Huller paa 3½" Diameter, kløvede Spantet og splintrede Inderklædningen. Det ene Projectil blev stoppet af en Bolt, og det andet fandtes med Pladestumpen bag Skiven.

Mod Dannebrogskiven gjordes følgende Skud paa 300 Alen.

Med en Whitworthsk 30pundig Riffelkanon.

Fire med fladhovedet, forstaalet Projectil af Homogenjern (30 $\mathcal{M}$ s Vægt) og $3\frac{1}{2}$ $\mathcal{M}$ s Ladning. To af Skuddene traf ikke Pladen; efter de to andre fandtes Projectilet heelt, men lidt sammentrykket efter Længden, foran Skiven, der i Pladen havde et 4" vidt og 7" dybt Indtryk med kraveformet Rand. Rundt om denne var der concentriske Revner og desuden i indtil 4' Afstand fra Anslaget lige Revner til Pladens Overkant af indtil 21" Længde. Tømmeret og Boltene havde ikke lidt.

Med en 60pundig 88 $\frac{1}{2}$ Centners Kuglekanon.

Tre med massiv Kugle; det første med 15 $\mathcal{M}$ s, de to sidste med 20 $\mathcal{M}$ s Ladning. Kuglen fandtes i alle tre meget eensartede Skud heel, men stærkt beskadiget, foran Skiven. I Pladen havde den frembragt en segmentformig Fordybning med Revner ca. 8" vid og 2" dyb og desuden 2" Indbukning samt concentriske Revner om Anslaget. I et af Skuddene var en Bolt dreven ind i Pladen og igjennem Skiven, og i et andet revnede et Boltehul. Forøvrigt vare Skiven og Boltene ubeskadigede.

Af samtlige disse Forsøg synes det at fremgaae:

Med Hensyn til Pladerne:

At de $2\frac{1}{4}$ " Plader, naar de ikke støttes af et fast Træunderlag, ikke kunne yde nogen virksom Modstand paa nært Hold; men at de, hvor ingen Spanteaabninger findes, danne i Forbindelse med Træet et godt Værn, hvorhos de have den gode Egenskab, at Skuddets Virkning i Reglen ikke strækker sig udenfor selve Anslagsstedet.

At de $4\frac{1}{2}$ " Plader derimod maae ansees som fuldkommen skikkede til, selv paa nært Hold, at beskytte en

Skibsside som »Dannebrogs« imod det virksomste Skibsskylts, der fortiden bruges. Vel revner Pladen ved Anslaget; men Boltene synes ikke, ligesaa lidt som Træunderlaget, at lide derved, saa at kun en meget heftig convergerende Ild maa antages at kunne gjennembyrde Skibssiden, hvis 28" Tykkelse i Træ vistnok er en væsentlig Støtte for Pladernes Modstandsevne.

Med Hensyn til Skytset og Projectilerne antager man at:

De forskjellige Slags Granater ere mindre virksomme mod Pantserskibe end de tilsvarende massive Projectiler, da Granaten sædvanligviis taber sin Virkning ved at springe i Anslaget. Kun den 60 $\mathcal{H}$ s sphæriske Granat har ved Forsøgene heri gjort en Undtagelse.

Cylinderkoniske Granater af omtrent to Kuglers Vægt, udskudte med $\frac{1}{10}$ Projectilvægts Ladning, gjøre selv paa kort Afstand mere Virkning end runde Granater af samme Kaliber, udskudte med $\frac{1}{2}$ Projectilvægts Ladning, og vinde i Overlegenhed paa større Afstande.

Cylinderkoniske massive Projectiler staae i samme Forhold til de massive Kugler, saavel i Gjennembyrning af Pladerne som i Splintring af Tømmeret og i deres Virkning som Kardætsker, naar de ituslaaes.

30 $\mathcal{H}$ s runde Granater med c. 1420' Anslags-hastighed (c: med 10 $\mathcal{H}$ s Ladning paa 300 Alen, 6 $\mathcal{H}$ paa 150 Alen) gjennembyrde »Dianaskiven«, naar de ramme paa en Spanteaabning. Med 1100' Anslags-hastighed (c: med 10 $\mathcal{H}$ s Ladning paa 700 Alen, med 6 $\mathcal{H}$ paa 550 Alen) ere de aldeles uden Virkning.

60 $\mathcal{H}$ s runde Granater synes at være meget virksomme med c. 1260' Anslagshastighed (c: med 15 $\mathcal{H}$ paa 530 Alen, med 10 $\mathcal{H}$ paa 300 Alen).

12 $\mathcal{H}$ s Spidsgranater (27 $\frac{1}{2}$ $\mathcal{H}$ s Vægt) ere med 2 $\frac{3}{8}$ $\mathcal{H}$ s Ladning aldeles virkningsløse paa 300 Alen.

30 $\bar{M}$ s Spidsgranater (56 $\frac{1}{2}$ $\bar{M}$ s Vægt) kunne paa 300 Alen være temmelig virksomme; medens de paa 700 Alen ikke ere af synderlig Virkning.

12 $\bar{M}$ s massive Rundkugler med c. 1250' Anslags-hastighed (c: med 3 $\bar{M}$ s Ladning paa 300 Alen) gjen-nembryde ikke 2 $\frac{1}{2}$ " Plader.

30 $\bar{M}$ s massive Rundkugler med c. 1320' Anslags-hastighed (c: med 10 $\bar{M}$ paa 300 Alen, med 6 $\bar{M}$ paa 100 Alen) gjen-nembryde Skiven i Spanteaabninger; me-dens de med c. 1100' Anslagshastighed (c: med 10 $\bar{M}$ paa 700 Alen, med 6 $\bar{M}$ paa 500 Alen) gjen-nembryde Pladen uden at trænge igjennem Tømmeret, selv i Spanteaabningerne.

30 $\bar{M}$ s massive Spidsprojectiler (62 $\frac{1}{2}$ $\bar{M}$ s Vægt) an-tages paa 700 Alen (med 6 $\bar{M}$ s Ladning) at ville gjøre fortrinlig Virkning.

Whitworthske 18 $\bar{M}$ s Granater (c. 15 $\bar{M}$ s Vægt) og massive Projectiler af Støbejern (c. 18 $\bar{M}$ s Vægt) med c. 3 $\frac{1}{2}$ " Kaliber, gjøre selv paa 300 Alen, med 2 $\frac{1}{2}$ $\bar{M}$ s Ladning, aldeles ingen Virkning; medens derimod det fladt afskaarne Homogenjerns Projectil med forstaalet Overflade (20 $\bar{M}$ s Vægt) paa 700 Alen har viist sig istand til at gjen-nembryde hele Dianaskiven. Det er det eneste, der ubetinget har viist sig istand hertil paa denne Af-stand; men dog antager man, at det massive Støbejerns Projectil (to Kuglers Vægt) til den 30pundige Riffelkanon med 6 $\bar{M}$ s Ladning vil kunne maale sig dermed.

Det maa, med Hensyn til de Whitworthske Kanoner og deres fladhovedede Projectiler, fremhæves, at det var et saadant 30 $\bar{M}$ s Projectil, der slog de største Revner i »Dannebrogskiven«, og et 18 $\bar{M}$ s, der udskar rene Huller i »Dianaskiven«; men at det tillige ansees for afgjort, at begge disse Kanoner ere af en for ringe Kaliber, da de Huller, de gjøre, tilstoppes af Træets Fibrer. —

Disse foreløbige Forsøg synes slutteligen at have beviist, at Smedejerns Projectiler med hærdet Overflade lettest gennemtrænge Pantserplader; medens de dog staae tilbage for Støbejerns Projectiler i deres Evne til at splintre Skibets Trævæg; og endvidere, at man kan paa større Afstande opnaae en stor Indtrængning, selv med en moderat Vægt af Projectil og Ladning, naar man giver Kanonerne et i Forhold hertil ringe Kaliber.

En Redactionsbemærkning. I »Flyveposten« Nr. 281 for 3die December har en Indsender p. p. ved at omtale en for nogen Tid siden her udkommen Brochure, »Marinen« af —8—, anseet sig berettiget til af den Omstændighed, at bem. Brochures Paastande ikke ere blevne offentlig imødegaaede, at uddrage den Slutning, at »man ikke har været istand til at paavise Urigtigheder i den«. Hvad Hr. p. p. troer at kunne slutte sig til af Pressens Taushed i det Hele taget, kan være os en temmelig ligegyldig Søg; men naar han mener, at »Marinens Organ«, »Tidsskrift for Søvæsen«, har en særlig »Forpligtelse« til at oplyse det Rigtige eller Urigtige i Alt, hvad der skrives om Marinen i Dagblade eller Brochurer, saa har han ikke noget ret klart Begreb om et Tidsskrifts Tendents; thi skulde vi begynde at kæmpe med den »skriveflotte« Forfatter, der her kalder sig —8—, da vilde vi faae travlt med mange Andre, som skrive »marinevenlige« Artikler, f. Ex. i »Folkets Nisse«. Der er mange, langt bedre litteraire Arbeider, som ligge paa vor Hylde og vente paa en Anmeldelse, naar vi faae Tid og Plads. Naar Hr. p. p. henvender sig til Udgiveren af dette Tidsskrift som den, der særlig af Hr. —8— er opfordret til at udtale sig om Brochuren »Marinen«, da forekommer det os at være et curieust Raisonnement, at Udgiveren, fordi han for et Aarstid siden, da Arbeiderne paa Orlogsværftet syntes at tage af i en foruroligende Grad, gjorde offentlig opmærksom paa Manglerne ved vort Søkrigsmateriel, nu skulde være forpligtet til at indlade sig paa en Artikel, der, som Hr. p. p. siger, indeholder »stærke Angreb paa Marinens Officeerspersonale«.

Vaterskout L. C. Poulsen, Dannebrogsmænd, allernaadigst udnævnt til Ridder af Dannebrogordenens 3die Classe. 2 Jan.

Forhenværende Fastlods ved Helsingers Lødseri Chr. Ravn 2 Jan. allernaadigst udnævnt til Dannebrogsmænd.

Til at overvære de forestaaende Sessioner beordres:		2 Jan.
Capitainlieutenant Hagen	..... i 8de danske District.	
— Købke og Underlæge Müllertz	i 4de — —	
— Wilde	..... i 1ste holsteenske —	
— Gandil	..... i 2det danske —	
— Bruun og Overlæge Seidelin	i 1ste — —	
— Jacobsen	..... i 3die — —	
— C. Schönheyder	..... i 2detholsteenske —	
Lieutenant Colsmann og Underlæge Bech	i 6te danske —	
— Groth	..... i 7de — —	
— Skibsted	..... i 8te — —	
— Schoustrup	..... i 1ste slesvigske —	
— L. Braag og Underlæge Clausen	i 2det — —	
— P. Braem og Underlæge Müllertz	i Holsteens Indrullerings District.	

Efterat den ved allerhøieste Ordre af 21de April 1860 til Orlogsværftets Undersøgelse nedsatte Commission under 30te f. M. havde indgivet sin allerunderdanigste Beretning og Betænkning, har det behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst at ophæve bemeldte Commission samt derhos lige allernaadigst at bemyndige Ministeriet til at tilkjendegive Enhver af Commissionens Medlemmer Hans Majestæts allerhøieste Tilfredshed for deres Deeltagelse i det den overdragne og nu tilendebragte Hverv. 15 Jan.

Directeurerne for Maskinvæsenet og Skibsbyggeriet, 16 Jan. Underfabrikmesteren og Maskininspecteur Wain beordrede til under Forsæde af Chefen for Orlogsværftet at sammentræde for at forhandle og afgive Betænkning om, hvorledes Overgangen til at bygge Krigsskibe af Jern istedenfor af Træ bør iværksættes, og hvilke Forberedelser der i dette Øiemed bør træffes.

Allerhøieste Resolution, hvorefter Hæderstegnet for 24 Jan. god Tjeneste ved Sø-Etaten den 29de dennes tildeles

1862.

22 Mand, hvorhos befales, at disse Mænd skulle præsenteres for Hans Majestæt Kongen paa Christiansborg Slot samme Dag de modtage Hæderstegnet.

27 Jan. Lieutenant G. Gjødesen beordret til endnu i 1 Aar fra 1ste Marts d. A. at regne at gjøre Tjeneste som Postdampskibsfører.

27 Jan. Lieutenant Holbøll beordret til at forrette Tjeneste som Næstcommanderende ved Krydstoldvæsenet paa Monarchiets Vestkyst for en Tid af 3 Aar fra 1ste Marts d. A. at regne.

29 Jan. Allerhøieste Resolution: at der i det under 12te Juni 1854 allerhøist approberede Exerceer-Reglement for Haandvaaben maa foretages de fornødne Forandringer i Overeensstemmelse med, hvad der ved allerhøieste Resolution af 8de August 1860 for Land-Etatens Vedkommende er bleven fastsat.

29 Jan. Allerhøieste Resolution: at Capitainlieutenant Kraft efter eget Ønske til den 1ste Marts d. A. maa fratræde Førelsen af Postdampskib; at Lieutenant Groth maa beordres til at gjøre Tjeneste som Postdampskibsfører for en Tid af 3 Aar fra 1ste Marts d. A. at regne, og at Generalpostdirecteuren maa bemyndiges til at overdrage de Søofficerer, der nu ere ansatte som Førere af Postdampskibe, Førelsen af et andet Postdampskib end det, hvortil de ere særligt beordrede.

12 Febr. Skrivelse til Sø-Etatens combinerede Ret: Ministeriet har bestemt, at de Regler, der ved det gennem Justitsministeriet under 11te Juni f. A. til Østifternes samtlige Amter udfærdigede Circulaire ere fastsatte angaaende Straffefangers Aflevering til Vridsløselille Forbedringshuus, ogsaa ville være at bringe til Anvendelse ved Executioner af combinerede Rets Domme, hvorved Nogen er tilfunden Straf af Forbedringshuusarbeide.

13 Febr. Allerhøieste Resolution: at de to Jernskrueskonerter, der for Tiden bygges i England for Marinen, skulle kaldes «Absalon» og «Esbørn Snare».

Skrivelse til Chefen for Orlogsværftet: Ministeriet 13 Febr.
 har bestemt, at det staaende Gods til Skrueskonnerterne
 Fylla og Diana skal forfærdiges af Jerutraad.

Skrivelse til den Høistcommanderende paa Christiansø: 26 Febr.
 Ministeriet har bestemt, at der for Fremtiden hverken
 skal gives Salut eller Salutter besvares fra Christiansø.

Cand. theol. T. F. Sommerfeldt ansat som Underlærer ved 26 Febr.
 Sø-Etatens Drengeskoler.

Efter et fra Chefen for Orlogsværftet indkommet 1 Marts.
 Forslag har Ministeriet resolveret:

at Gammelholms Bradbænk og Materialbod nedlægges, og
 at de til Bradbænken hørende Arbeider for Fremtiden
 udføres deels ved Nyholms Bradbænk og deels ved
 Takkelvæsenet;

at de Materialier, som i den Anledning kunne undværes
 paa Gammelholm, blive efter afholdte Besigtelser at
 aflevere enten til Nyholms Bradbænk eller Materialbod,
 eller til Takkelmagasinet;

at de Inventariiegjenstande og Materialier, som bør for-
 blive paa Gammelholm, henlægges under en Værfts-
 underofficer som Regnskabsfører, der er ansvarlig for
 Godset som Udlaan fra de vedkommende Regnskabs-
 førere paa Nyholm;

at Opsynsmanden ved Gammelholms Spaanehave overtager
 Regnskabet for de Inventariiegjenstande, som findes i
 Bygningerne paa Gammelholm;

at 2 Underofficerer og 5 Værftsarbeidsmænd, der efter
 denne Omordning ville kunne undværes, afskediges
 efter nærmere Indstilling fra Chefen for Orlogsværftet.

Under Forudsætning af, at Vagervæsenets Gods til
 den Tid vil være udflyttet til Batteriet Trekrone, har
 Ministeriet tillige bifaldet, at de ovennævnte Foranstalt-
 ninger træde i Kraft fra 1ste i n. M.

Lieutenant v. d. Recke beordret fra den 1ste i n. M. at forrette 7 Marts.
 Tjeneste ved Fyr- og Vagerinspectionen i det østlige District, hvilken
 Tjeneste Lieutenant Mourier fra samme Tid fratræder.

1862.

11 Marts.

Lov angaaende extraordinair Udskrivning til Søkrigstjenesten i Aaret 1861.

Vi Frederik den Syvende etc. etc. gjøre vitterligt: Rigsraadet har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov: De ved den foreløbige Lov af 16de Januar 1861 angaaende en extraordinair Udskrivning til Søkrigstjenesten givne Bestemmelser stadfæstes.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

11 Marts.

Lov om Udskrivningen til Søkrigstjenesten for Aaret 1862.

Vi Frederik den Syvende etc. etc. gjøre vitterligt: Rigsraadet har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov: De ved den foreløbige Lov af 9de December 1861 om Udskrivningen til Søkrigstjenesten for Aaret 1862 givne Bestemmelser stadfæstes.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

11 Marts.

Lov om Udskrivningen til Søkrigstjenesten for Aaret 1863.

Vi Frederik den Syvende etc. etc. gjøre vitterligt: Rigsraadet har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov: Af Kongeriget og Hertugdømmet Slesvig skal der for Aaret 1863 kunne udskrives:

200 Heelbefarne,

200 Halvbefarne og

600 Mand af det Mandskab, der ikke hører til bemeldte Klasser.

I Alt 1000 Mand,

hvilket Mandskab bliver at fordele paa de nævnte Landsdele i det anordnede Forhold.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

11 Marts.

Lov om Forhøielse af de nogle Lodserier tillagte Prikkeafgifter og om en Forandring i Taxten for Karrebekksminde Lodseri.

11 Marts.

Lov om en Tillægspension for Emilie Carlsen, født Lautrup, Enke efter Undertøimester, Capitain-lieutenant Charles Ivan Theobald Carlsen.

Capitainlieutenant Frølich beordret til Chef for Vagtstationen 11 Marts. paa Batteriet Trekroner i indeværende Aar og Lieutenant F. Lund beordret til under hans Commando at gjøre Tjeneste ved Stationen.

Skibsfører P. Blankholm beskikket til Lodsoldermand ved 15 Marts. Randers Fjord Lodseri.

Allerheist resolveret, at Orlogscapitain O. H. Lütken, Capitain- 24 Marts. lieutenanterne O. C. Pedersen og G. P. Schönheyder tillægges den reglementerede Gage for respective 5, 10 og 5 Aars Tjeneste i den paagældende Klasse.

Cancellisterne H. Jacobsen og T. W. Boesen allernaadigst 24 Marts. udnævnte respective til Fuldmægtig og Cancellist under Marine- ministeriet.

Krigsassessor C. F. Gede ansat til at afholde de ved Holmen 25 Marts. forefaldende Auctioner og at besørge Incassationen af Auctions- belebene.

Styrmand Bøwing ansat som Assistent ved Seire Fyr. 28 Marts.

Lieutenant P. J. C. Hoffbøll beordret til i Forbindelse med 29 Marts. hans Forretninger som Næstcommanderende ved den vestlige Kryds- afdeling at assistere Fyr- og Vagerinspecteuren paa Monarchiets Vestkyst, Capitainlieutenant Hammer i hans Forretninger som saadan.

Lieutenant C. Jessen beordret at forrette Tjeneste som 29 Marts. Inspectionsofficeer ved Nyholms Eqpipage.

Skrivelse til Chefen for Orlogsværftet (Udtog). 31 Marts.

Ministeriet har bestemt, at der i Tidsrummet fra den 16de April til den 31te August, begge inclusive, skal gives Mandskabet 1 Times Middagshvile uden Forøgelse af Arbeidstiden, som forøvrigt forbliver uforandret.

Skrivelse til Chefen for Orlogsværftet (Udtog). 10 April.

Adgangen til Beregningscontoiret saavel som til Fabrik- og Maskincontoirerne skal i Arbeidstiden staae aaben for Officerer og Mestere af Haandværksafdelingerne, derunder indbefattet andre Værkstedbestyrere, for at disse kunne gjøre sig nøie bekendte med de samme- steds førte Detailregnskaber.

Underlægerne C. J. Clausen og C. V. Stybe efter Ansøgning 11 April. allernaadigst meddeelt Afsked i Naade af Sø-Etatens Tjeneste.

1862.

- 11 April. Allerhøieste Resolution, at Fregatten Dronning Marie udgaaer af Flaadens Tal og at dens Reisning og Inventarium enten bortsælges eller anvendes til andet Brug ved Orlogsværftet.
- 11 April. Bøsemagermester N. S. Jessen efter Ansøgning allernaadigst meddeelt Afsked i Naade af Marinens Tjeneste med Pension, hvorhos der allernaadigst er tillagt ham Charakter af Krigsraad med Rang i 7de Klasse Nr. 4.
- 11 April. Allerhøieste Resolution:
at Constructions- og Reglerings-Commissionen for Fremtiden skal bestaae af:
en Formand, valgt af de farende Officerers Klasse, som forbliver i denne Function, saalænge Hs. Majestæt ikke anderledes maatte befale,
Orlogsværftets tekniske Directeurer, for Tiden 3, som permanente Medlemmer, 5 Orlogscapitainer eller Capitainlieutenanter af Etatens farende Klasse, af hvilke den, der længst har været Medlem af Commissionen, hvert Aars 1ste Januar udtræder, Takkelmesteren og Underdirecteurerne ved Orlogsværftet, samt andre tekniske Embedsmænd, hvis Indtræden i Commissionen Hans Majestæt allernaadigst maatte bifalde, dog at disse Mænd ikkun have Sæde og Stemme i Commissionen i de Sager, til hvis Behandling de specielt blive tilkaldte efter Commissionens Beslutning;
at Formandens Stemme er den afgjørende i Tilfælde af Stemmehighed, og at det er hvert enkelt Medlem forbeholdt at afgive separat Votum;
at Ministeriet allernaadigst bemyndiges til, i de Tilfælde, hvor den Officeer, der efter Tour skal udtræde, er specielt beskæftiget med en foreliggende vigtig Sag, at beordre ham til at vedblive at deeltage i denne Sags Behandling, indtil den er tilendebragt, men at det nye tiltrædende Medlem desuagtet indtræder i Commissionen.

1862.

11 April.

I Overensstemmelse med ovenstaaende allerhøieste Resolution har hans Majestæt endvidere resolveret: at Contre-Admiral C. E. van Dockum udnævnes til Formand for Constructions- og Reglerings-Commissionen, Orlogscapitain O. H. Lütken til Medlem af Commissionen og Maskininspecteur Wain ligeledes til Medlem med Sæde og Stemme, naar han specielt tilkaldes; at Takkelmesteren Capitainlieutenant O. C. Pedersen, Underdirecteurene ved Skibsbyggeriet Capitainlieutenant G. P. Schönheyder, ved Maskin- og Husbbygningsvæsenet Capitainlieutenant R. W. Bauer og ved Sø-Artilleriet Premierlieutenant af det kongelige Artilleri O. E. Blom vedblive at være Medlemmer af Commissionen med Sæde og Stemme, naar de specielt tilkaldes, og at Equipagemestrene Orlogscapitainerne F. L. F. Sommer og E. W. Holst udtræde af Commissionen.

Skrivelse til Constructions- & Reglerings-Commissionen. 14 April.

I Forbindelse med Ministeriets Meddelelse af Dags Dato angaaende den ved allerhøieste Resolution af 11te Dennes allernaadigst approberede Forandring i Henseende til Commissionens S sammensætning, skal Ministeriet ikke undlade tjenstligst at meddele Følgende:

Ministeriet ønsker, at Commissionen vil tage Initiativet til at fremkomme med Forslag til saadanne Forbedringer, som den efter forudgaaet moden Overveielse maatte ansee ønskelige eller hensigtsmæssige, det være sig i selve Flaadens Beskaffenhed, eller i de enkelte Skibes Installation, Armering eller hvilken som helst anden Indretning til Flaadens Forbedring.

Da saadanne Forslag maae antages at ville fremkomme i Commissionen fra et eller flere af Commissionens Medlemmer, saa bør dette skee ved et skriftligt motiveret Andragende fra den eller de Vedkommende, som bliver at overgive Formanden, for derefter at komme til Forhandling i Commissionen.

Forsaavidt saadanne Forslag medføre Bekostning, blive de at ledsage med motiverede Overslag fra vedkommende Fagmand.

Det paalægges hvert enkelt Medlem af Commissionen at søge at gjøre sig bekendt med de nyere og nyeste

1862.

Opfindelser og Foretagender i fremmede Mariner. Ministeriet bemyndiger til den Ende Commissionen til at indkomme med Forslag om Anskaffelse af saadanne Værker, som maatte ønskes til Oplysning i saa Henseende. Slige Værker ville da, naar Ministeriet skjønner det hensigtsmæssigt, blive beordrede anskaffede til Marinens Bibliothek, og Ministeriet vil drage Omsorg for, at saavel saadanne ny anskaffede Værker eller Tidsskrifter, som og hvad der alt haves i Bibliotheket fortrinsviis skal staae til Constructionscommissionens og dens enkelte Medlemmers Raadighed paa derom gjort Begjæring ved Bibliotheket.

14 April. Commandanten i Nyboder beordres at foranstalte de til Salg bestemte Længer mellem Løvegade og Hjortelængen med tilhørende Inventarier afleverede til Finantsministeriets Disposition, naar de i Længerne værende Boliger til førstkommende April Flyttedag ere fuldstændig evacuerede.

14 April. Til Skrueregatten Jylland paa dens Togt som Cadetskib i indeværende Aar ere følgende Officerer udcommanderede:

Orlogscapitain E. Suenson, Chef,

Capitainlieutenant Wisberg, Meddommer,

— A. Hedemann, Næstcommanderende,

— J. C. Tuxen, Lærer i Styrmandskab,

Lieutenant D. Braag, Skibsofficeer,

— Mac Dougall, Lærer i Sømandskab og Meddommer,

— Bærentzen, Skibsofficeer,

— J. L. Pedersen, ligeledes,

— G. Jacobson, Lærer i Sømandskab,

— Mourier, Skibsofficeer,

Underlæge C. Müllertz, Overskibslæge,

constitueret Underlæge H. Gerber, Skibslæge,

Søkrigscommissair Nielsen, Proviantforvalter og Skibssecretair.

16 April. Underlærer ved Sø-Etatens Drengeskoler L. C. Hansen oprykket til Overlærer og Cand. theol. W. T. Petersen ansat som Underlærer ved bemeldte Skoler.

17 April. Lieutenant P. H. Braëm beordret til midlertidig at tage Commandoen af Dampskibet Ægir i Postfart.

Lieutenant Tegner beordret at afløse Lieutenant de Coninck 19 April.
som Tilsynsførende med de i Tenning oplagte Kanonchalupper.

Til Fregatten Dronning Marie som Logiskib for de udskrevne Sø- 22 April.
værnepligtige i indeværende Aar ere følgende Officerer beordrede:
Orlogscapitain Moe, Chef,
Lieutenanterne Schoustrup og T. Braëm,
Underlæge W. Hornemann, Overskibslæge,
Krigscancellisecretair Mariager, Proviantforvalter og Skibssecretair.

Bekjendtgjørelse om deels Forhoielse, deels For- 24 April.
andring af Lodstaxterne for Kjerteminde, Mariager
Fjord, og Karrebeksminde Lodserier.

Ministeriet har resolveret som følger:

24 April.

»Da det har viist sig, at de i Ministeriets Instructions-
Tillæg af 3die April 1857 § 26, 1ste, 2den og 3die
Post givne Bestemmelser, der tilsigte:

»at de af Folkene, der paa Grund af Landlov eller
»andre Aarsager ikke kunne nyde de reglementerede
»Maaltider, skulle, saavidt muligt, foranstaltes saa be-
»timeligt udskrevne af Skibskosten, at denne kan
»bespares for Statskassen,

ikke altid følges, saa indskjærpes disse Bestemmelser
herved til strengt at overholdes, idet der til Øiemedets
Opnaaelse endvidere fastsættes Følgende:

- 1) Naar Landlov finder Sted, skal det strax afgjøres,
fra hvilke Maaltider de paagjældende Folk udeblive,
og dette har Næstcommanderende da at opgive
Proviant-Regnskabsføreren, hvorefter denne kun
foranstalter Proviant udveiet til det Antal, der skal
indfinde sig til de forskjellige Maaltider;
- 2) Det Antal Folk, der saaledes udgaaer af Skibskost,
skal Proviant-Regnskabsføreren strax anføre i en
særskilt Journal, i hvilken han ogsaa daglig skal
anføre det Antal, der forbliver ombord eller efter
de tagne Bestemmelser møder til de forskjellige
Maaltider, hvorpaa Journalen forelægges Næst-
commanderende, der attesterer samme hver Dag,

naar rigtig befunden. Denne Journal skal ogsaa engang om Ugen forelægges Chefen, der forsyner samme med sin Paategning.

- 3) Istedetfor den i ovennævnte § 26, 3die Post, til Bilag ved Proviantregnskabet befalede Officeersattest, skal for Fremtiden den forannævnte attesterede Journal følge med Regnskabet, til Hjemmel for, hvormange Mand der daglig have faaet Skibskost.

25 April. Ifølge den Chefen for Cadetskibet, Skruefregatten Jylland, tillagte Seilordre vil Fregatten udlægge den 17de Mai og efter et kortere Togt i Østersøen afgaae til Nordsøen, hvor den søger op under Færøerne og i Tidsrummet mellem 6te og 19de Juli anløber Themsen. Fregatten skal saa betimeligt være tilbage, at Commandoen kan stryges den 15de August.

28 April. Allerhoist resolveret, at Lieutenanterne A. E. Christiansen og F. H. Jöhnke tillægges Gage som Lieutenanter med respective 10 og 5 Aars Tjeneste.

28 April. Candidati med. & chir. H. F. Brønniche og P. O. Bentzon allernaadigst udnævnte til Underlæger i Sø-Etaten.

28 April. Skrivelse til Chefen for Orlogsværftet (Udtog):
Ministeriet har bestemt, at Matroscorpset herefter, ligesom Artillericorpset, skal øves i den egentlige Gymnastik, dog saaledes, at Underviisningen indskrænkes til de Corpsmatroser, som ere under 30 Aar.

29 April. Ifølge den Chefen for Orlogsværftet meddeelte Arbeidsplan for Finantsaaret 1862—63 skal den paa Stabel staaende Fregat Peder Skram bepantsres, dog saaledes, at dette Arbeide udsættes indtil yderligere Erfaring kan erhverves fra Udlandet om, hvorledes det kan udføres paa hensigtsmæssigste Maade. Som Følge heraf skulle Arbeiderne ved Fregatbygningen ikkun fortsættes, forsaavidt det ikke kan komme i Strid med Skibets Bepantsring. Linieskibet Dannebrog skal raseres og omdannes til en pantserklædt Corvet med

lukket Batteri og Dampmaskine med Skrue, til hvilket Arbeide Fabrikmesteren beordres at udarbeide Forslag og Tegning. Skruecorvetten Dagmar gjøres klar til Udrustning. Skrueskonnerten Nr. 51 bygges færdig, sættes i Vandet og gjøres klar til Udrustning. Fregatten Tordenskjold gjøres klar til Udrustning. Commandofartøiet Hauch ligeledes. Paa Skrueskonnerten Nr. 52 arbeides der kun, forsaavidt Arbeidskraft haves disponibel fra de øvrige Arbeider.

Lov om Tillæg til det foreløbige Normalbudget af 1 Mai. 28de Februar 1856 i Finantsperioden 1862—64 for Marineministeriets Vedkommende.

Vi Frederik den Syvende etc. etc. gjøre vitterligt: Rigsraadet har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

I Finantsperioden fra den 1ste April 1862 til den 31te Marts 1864 bevilges for Marineministeriets Vedkommende som Tillæg til det foreløbige Normalbudget af 28de Februar 1856 1,530,528 Rd., nemlig:

I. Udgifter, Flaaden directe vedkommende.

A. Personellet.

a. Marineministeriets Embedsmænd og Betjente m. v.	3,710 Rd.
Deraf 158 Rd. som personligt Tillæg til Bøgholderen.	
b. Generaladjutanten m. Fl.	944 —
c. Officerpersonalet:	
Ifølge Bestemmelserne i Loven af 21de Juni 1856 angaaende Landgage for Søetatens Officercorps vil i Tillæg til Normalbudgettets Sum udfordres	61,050 —
Extraordinairt	13,377 —

Transport . . . 79,081 Rd.

Transport ... 79,081 Rd.

Ved indtrædende Vacance i en af de to øverste Klasser af Sø-officerer bliver det overcomplete Contre - Admiralsnummer at inddrage, i Henhold til § 4 af Lov af 21 Juni 1856 om Landgage for Sø-Etatens Officeerscorps.

d. Justitsembedsmænd . . . . . 356 —

4 Favne Brænde til Retslocalets Opvarming er anslaaet til 12 Rd. pr. Favn.

e. Geistligheden . . . . . 1,123 —

f. Søcadetacademiet.

55 Favne Brænde til Deputater og Underviisningssalene er anslaaet til 12 Rd. pr. Favn, 16 L $\mathcal{H}$ Lys til Deputater er anslaaet til 4 Rd. pr. L $\mathcal{H}$. Til Olie og Lys ved Underviisningen er anslaaet 150 Rd.

g. Ordonnantsgodtgjørelse.

Ordonnantsgodtgjørelsen er anslaaet til 120 Rd. aarlig.

B. Arbejdsstyrke og Materiel:

a. Værftet.

Gaven til de med Holmens Hæders-tegn benaadede Haandværkere m. Fl. er anslaaet til 300 Mand à 10 Rd.

Douceurer til Tømmere for at oplære Lærlinge er anslaaet for 30 Lærlinge à 5 Rd.

Doceurer til Borere for Lærlinges Underviisning er anslaaet for 25 Lærlinge à 2 Rd.

Transport ... 80,560 Rd.

Transport . . . 80,560 Rd.

Doceurer for at opsamle og indbringe Bomber og Kugler er anslaaet til 10 Rd.

c. Det faste Mandskab og Nyboder . . . . . 154,134 Rd.

Besparelse ved Ucommando er anslaaet til 24,000 Rd. for Maskincorpsset og til 8 pCt. for det øvrige faste Mandskab.

19 Favne Brænde til Contoirerne m. fl. Steder i Nyboder er anslaaet til 12 Rd. pr. Favn.

Udgifterne til Mesternes og Mandskabets Alderstillæg efter Reglementerne af 1ste Juni 1856, samt til Pensionister efter den Kgl. Resolution af 27de Decbr. 1842 og til Munderinger for disse, ere calculatoriske.

Indtil 13 Maskinmestere og 9 Maskinmestersvende kunne ansættes med Pensionsberettigelse.

d. Skolevæsenet . . . . . 828 —

Til Brændsel og Belysning er anslaaet 1,168 Rd.

c. Naturalforpleiningen og Proviantsgaarden.

Godtgjørelsen for Naturalforpleiningen er an-

Transport . . . 154,962 Rd. 80,560 Rd.

Transport . . . 154,962 Rd. 80,560 Rd.
 sat til 82 Rd. 32 Sk. for
 en Portion Landkost, og
 24 Rd. 35 Sk. for en
 Portion Rug. Af Land-
 kost er opført 1,892 aarlige
 Portioner, af Rug 75 aar-
 lige Portioner. Besparel-
 sen ved Udcommando er
 anslaaet til 4,000 Rd. for
 Maskincorpset og til 8
 pCt. for det øvrige faste
 Mandskab.

f. Medicinalvæse-
 net og Hospitalet 10,206 Rd.

Heraf til Stabs-
 lægen person-
 ligt som Godt-
 gjørelse for tid-
 ligere fri Bolig
 paa Søqvæsthue-
 set 392 Rd.

fra Sø-Eta-
 tens separate
 Fond inddra-
 ges . . . . . 5,664 —

4,542 Rd.

159,504 —

C. Andre Udgifter.

a. Skatter og Afgifter. Normal-
 budgetsummen er calcula-
 torisk.

D. Udrustninger.

d. Vagtstationen paa Batteriet

Trekroner . . . . . 2,676 Rd.

Transport . . . 2,676 Rd. 240,064 Rd.

	Transport . . .	2,676 Rd.	240,064 Rd.
f.	Udrustninger, hvorunder Cadetskibet	202,076 Rd.	
	Heraf 7,869 Rd. til Hs. Majestæt Kongens Dampskib.		
g.	Sessions - Udgifter, hertil anslaaes	6,138 —	
			210,890 Rd.
E.	Extraordinaire Udgifter	1,038,788 —	
	Heraftil Anskaffelse afbepantsret Sø- forsvar 786,900 Rd.		
			<hr/> 1,489,742 Rd.

II. Udgifter, Flaaden ikke directe vedkommende.

A.	Lods-, Fyr- og Vager- væsenet.		
a.	Lodsvæsenet	6,098 Rd.	
	Til at uskadeliggjøre Vrag af Skibe er anslaaet 5,000 Rd.		
b.	Fyrvæsenet	118,317 —	
	Olieforbruget er 94,620 Potter, anslaaet til 36 Sk. Potten, Forbruget af Stea- rinlys er 400 $\mathcal{H}$, anslaaet til 72 Sk. pr. $\mathcal{H}$.		
	Af Udgiften til Brændsel til Vagtkamrenes og Lan- ternernes Opvarming etc. er 1,020 Rd. anslaaet til 30 Favne Brænde à 12 Rd. og 330 Tdr. Steen- kul a 2 Rd.		

Transport . . . 124,415 Rd. 1,489,742 Rd.

Transport . . .	124,415 Rd.	1,489,742 Rd.
Til Dampskibshjælp ved Fyr- og Vagervæsenet er anslaet 4,000 Rd.		
c. Vagervæsenet	15,069 Rd.	
B. c. Defensionsvæsenet	3,934 —	
d. Christiansø og dens Ved- ligeholdelse som Nødhavn.		
23½ Portion Kost er anslaet til 6,037 Rd.		
52 Sk., Mundering til 12 Indrullerede er anslaet til 24 Rd. for hver.		
		143,418 Rd.
		<u>1,633,160 Rd.</u>

Herfra drages følgende Be-
sparelser paa Normalbudgettet:

Paa Conto I. A. f. »Søcadet- academiet»	4,139 Rd.	
» » g. »Ordon- nantsgodt- gjørelse»	7,181 —	
» » B. a. »Værftet»	50,593 —	
» » B. e. »Natural- forpleinin- gen»	18,686 —	
» » D. e. »Vagtski- bet paa Elben»	22,033 —	
		102,632 Rd.
		<u>1,530,528 Rd.</u>

Dersom det skulde vise sig, at det for den i Rigs-
raadet ikke repræsenterede Deel af Monarchiet paa-
regnede Bidrag til Fælledsudgifterne ikke kan erholdes,

træde de i denne Lov indeholdte Bevillinger ud af Kraft den 31te Marts 1863.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Hans Majestæt Kongen har allerhøiest resolveret som 1 Mai følger:

at den Sø-Etatens faste Mandskab, Drengene og Pensionister ved de under 16de Februar 1856 allerhøiest approberede Reglementer samt øvrige Bestemmelser til-lagte Kost in natura bortfalder fra 1ste April 1862 at regne, og erstattes med Penge, der udbetales maanedlig med $\frac{1}{12}$ af det for Aaret bestemte Beløb paa en af Ministeriet nærmere bestemt Dag midt Maaneden,

at Erstatningssummens Størrelse søges bestemt for hver Finantsperiode ved Tillægsloven til Normalbudgettet for Marineministeriets Vedkommende, og

at den saaledes bestemte Godtgjørelse træder istedetfor Prisen paa en Portion Kost ved Beregningen af Dagløn og Afkortningen efter Tabel I til Reglementet for Underclasserne.

Orlogscapitain Sommer beordret at udtræde og Orlogscapitain 3 Mai.
Knudsen at indtræde som Medlem af Commissionen for Kjøben-
havns Opmuddringsvæsen.

Udfærdiget et Tillæg (VI) til Instructioner og Regle- 6 Mai.
menter for Tjenesten paa de kongelige Skibe.

Capitainlieutenant C. Schönheyder beordres at foretage en 9 Mai.
Reise til Nordamerika for at indhente Oplysninger om jernbeklædte
Skibe eller flydende Batterier.

Skrivelse til Chefen for Søofficeerscorpset: 10 Mai.

Da det Beløb, der hidtil har været til Disposition til Skriveri- og Budtjeneste ved Ministeriets Parol, er bleven negtet ved Tillægsloven for Marineministeriet for indeværende Finantsperiode, har Ministeriet bestemt, at den Parol, der hidtil er bleven udgivet herfra til Generaladjutanten, Hans Majestæt Kongens Adjutanter, Direc-teuren for Ministeriets Admiralitets-Departement, Chefen

for Søcadetcorpset, Directeuren for Søkaartarchivet, Nyboders Commandant og Inspectionsofficeren ved Drengeskolerne, for Fremtiden skal ophøre, og at der derimod fra Søofficeerscorpset skal meddeles de nævnte Officerer Parol paa samme Maade som de Officerer, der ere Chefen for Søofficeerscorpset underlagte, dog at der meddeles de omhandlede Officerer ved skriftlig Parol, hvad Chefen for Søofficeerscorpset maatte meddele de ham underlagte Officerer ved at kalde dem til Parol, forsaavidt dertil maatte være Anledning.

Paa lignende Maade vil være at forholde med Hensyn til Contre-Admiral van Dockum.

Hvilket herved tjenstligst meddeles o. s. v.

- 11 Mai. Allerhoieste Resolution: at Lieutenant W. Grev Holck efter hans Ansegning meddeles Afsked i Naade af Sø-Etatens Tjeneste, hvorhos der allernaadigst tillægges ham Capitainlieutenants Charakteer.
- 11 Mai. Allerhoieste Resolution: at Underlæge L. Clementsen efter hans Ansøgning meddeles Afsked i Naade af Sø-Etatens Tjeneste med Pension, hvorhos der allernaadigst tillægges ham Overlæges Charakteer med Rang i 6te Classe Nr. 4.
- 12 Mai. Cand. theol. H. R. Nielsen ansættes som Underlærer ved Sø-Etatens Drengeskoler.
- 13 Mai. Til en Opmaalingsexpedition med Dampskibet Hertha beordres Lieutenant Schultz, Chef for Expeditionen, samt Lieutenanterne L. Holm og C. Garde.
- 14 Mai. Artilleri-Reglementer for Skruecorvetten Dagmar, Skrueskonnerterne Diana, Fylla, Absalon og Esbern Snare, samt Commandofartøiet Hauch forsynede med Ministeriets Approbation.
- 14 Mai. I Henhold til Forordningen 8de Juli 1840 § 38 har Marineministeriet allerunderdanigst forelagt en Oversigt over Sø-Etatens Regnskabs Revision i Aaret fra 1ste April 1861 til 31te Marts 1862, hvoraf fremgaaer, at der i bemeldte Aar var indkommet 719 Maaned- og 446 andre Regnskaber, eller ialt 1165, hvilke alle vare

reviderede og afgjorte, med Undtagelse af eet, der paa Grund af manglende Regnskabsberigtigelser endnu ikke var afgjort. Alle øvrige Ministeriets Revisionscontoir tildelte Forretninger vare udførte saaledes, at deraf ingen stod til Restance, ligesom alle Inventariebøger for Flaaden og Orlogsværftet i samme Contoir vare førte til Dato, forsaavidt de fornødne Beviisligheder vare indkomne.

Orlogscapitain P. Wulff beordres til under en Contre-Admiral 17 Mai. van Dockum meddeelt Permission at varetage Functionerne som Formand i Constructions- og Reglerings-Commissionen.

I Henhold til en Correspondance med Indenrigs- 21 Mai. ministeriet beordres Dampskibet Hekla udrustet som Passageerskib, for at overføre omtrent 200 Haandværkere til Industriudstillingen i London. Til denne Expedition beordres Capitainlieutenant Bruun, som Chef, samt Lieutenanterne de Coninck og Jøhnke.

Allerhøieste Resolution: at Lieutenanterne J. P. M. Fischer, 28 Mai. W. B. Jespersen og S. C. Hillerup tillægges yngst Lieutenants Gage fra den 1ste i næste Maaned at regne.

Underlæge i Armeen C. A. Hagen udnævnes allernaadigst til 28 Mai. Underlæge i Sø-Etaten.

For at supplere Medlemsantallet i Constructions- og Reglerings- 28 Mai. Commissionen under Contre-Admiral van Dockums og Orlogscapitain E. Suensons Fraværelse beordres Orlogscapitain Sommer og Capitainlieutenant Kraft til indtil videre som Medlemmer at deeltage i Commissionens Forhandlinger.

Til at overføre Jernskrueskonnerten Absalon fra London hertil 30 Mai. beordres Lieutenant Schultz, som Chef, og Lieutenanterne N. Jacobsen og F. Irminger.

Allerhøieste Resolution: at Bødkerværkstedet ved 6 Juni. Orlogsværftet skal nedlægges fra den 1ste October d. A. at regne.

Allerhøieste Resolution: at det allernaadigst tillades Justitsraad, 7 Juni. Contoirchef N. R. Petersen og Maskininspecteur W. Wain at anlægge og bære de dem af Hans Majestæt Kongen af Sverrig og

1862.

Norge tildelte Decorationer som Riddere respective af Nordsjerne Ordenen og Vasa Ordenen.

11 Juni. Til at overføre Jernskrueskonnerten Esbern Snare fra London hertil beordres Lieutenant Falbe, som Chef, samt Lieutenanterne C. Hansen og Funch.

12 Juni. Til Dampskibet Holger Danske paa en forestaaende Tour i Troppe-transport beordres Capitainlieutenant Lund, som Chef, og Lieutenanterne Skibsted og V. Hansen.

14 Juni. Tegninger til en Tilbygning til Maskinværkstedet approberes af Ministeriet, og Foranstaltning træffes til Arbeidets Udførelse.

17 Juni. Allerhoieste Resolution, at Orlogscapitain J. Christmas efter hans Ansøgning meddeles Afsked i Naade af Marinen, hvorhos der allernaadigst tillægges ham Contre-Admirals Charakter.

19 Juni. Efter at have indhentet en Betænkning fra Constructions- og Reglerings-Commissionen over de af Fabrikmesteren udarbejdede Tegninger og Forslag til Linieskibet Dannebrog's Rasing og Omdannelse til en pantserklædt Corvet med lukket Batteri, har Ministeriet resolveret:

at Omdannelsen af Linieskibet Dannebrog skal udføres efter den af Fabrikmesteren udarbejdede Tegning og Plan,

at Skibet skal have et Høi- og Lavtryksmaskineri paa 400 Hestes Kraft uden Brønd,

at Fabrikmesteren skal tage under fornyet Overveielse, om ikke Roret og Rorkoppen yderligere kunne beskyttes, uden at Vægten af Agterskibet væsentligen forøges,

at der tages Hensyn til at anbringe et bepantsret Styr- og Commandohuus paa et hensigtsmæssigt Sted paa Dækket,

at Skibet efter Omdannelsen skal føre 14 Stkr. 60pundige Kuglekanoner paa Batteriet,

at de to paatænkte dreiende riflede Kanoner paa Dækket foreløbigen opgives,

at Søtoimesteren har at indkomme med Forslag til Installation og Tegning til den af ham foreslaaede og af Constructions-Commissionen anbefalede meget svære Kanon til at anbringe vexelviis paa den ene og den anden Side,

at Seiltegningen bifaldes, og at Skibet gives Gaffelseil af grov Dug, Topseil af Mellemdug og de øvrige Seil af fin Dug, samt at en Bredfok anbringes.

Allerhøieste Resolution, at Ministeriet bemyndiges 26 Juni. til, naar det efter Omstændighederne findes hensigtsmæssigt, at lade Fregatterne Rota og Bellona udgaae af Flaadens Tal for enten at bortsælges eller paa anden Maade at anvendes i Marinens Tjeneste.

Maskinmestersvendene V. Lund og N. C. Jensen allernaadigst 26 Juni. udnævnte til Maskinmestere i 3die Classe.

Allerhøieste Resolution: at Krigsraad Lipkes Constitution til at 26 Juni. fungere som Secretair ved Constructions- og Reglerings-Commissionen ifølge hans Ansøgning ophæves.

Ministeriet har bestemt, at de i England byggede 27 Juni. Skrueskonnerter Absalon og Esbern Snare skulle benævnes Pantserskonnerter.

Directeur for Skibsbyggeriet Fabrikmester O. Suenson beordres 30 Juni. at foretage en Reise til England og Frankrig for at gjøre sig bekendt navnlig med Bygningen af bepantsrede Krigsskibe og Alt, hvad dermed staaer i Forbindelse. Lieutenant Münter og Skibsbygmester Z. Petersen skulle ledsage ham paa denne Reise.

Til Fregatten Thetis paa dens forestaaende Togt som Exerceer- 30 Juni. skib beordres: Orlogscapitain Sommer, som Chef, Capitainlieutenant Jacobsen, Lieutenanterne C. Wulff, Rohde, Friis, Hohlenberg, Guldencrone, Suenson, Fischer og Hillerup.

Ministeriet approberer de af Chefen for Orlogsværftet indsendte Blanketter til Reglementer for Skibenes 4 Juli. faste Inventarium, Udlaans- og Regnskabsgods.

1862.

- 7 Juli.   Allerhøieste Resolution, at Lægeembedet paa Batteriet Trekrøner inddrages, og at som Følge heraf Professor A. G. Drachmann entlediges i Naade fra bemeldte Emdede med Vartpenge fra den 1ste i n. M.
- 8 Juli.   Lieutenanterne Wrisberg og Koch beordres at forrette Tjeneste i Dampskibet Slesvig paa dets forestaaende Tour under Commando af Generaladjutant Orlogscapitain Irminger.
- 12 Juli.   Allerhøieste Resolution:
               at den til bepantsret Søforsvar extraordinairt bevilgede Sum i Forbindelse med hvad der i indeværende Finantsperiode kan bespares af Contoen »Material- og Arbeidskraft udenfor det faste Mandskab« samt af den Sum, der repræsenteres ved den tilstedeværende Arbeidskraft, maa anvendes til Bepantsring af Linieskibet Dannebrog og til Tilveiebringelse af et bepantsret flydende Batteri, og
               at Ministeriet bemyndiges saavel til at afgjøre efter hvilken Tegning og Plan dette bepantsrede flydende Batteri skal bygges som til at bestemme, om det skal tilveiebringes ved Anskaffelse her eller i Udlandet eller ved Bygning her paa Værftet, saaledes som Ministeriet efter alle foreliggende Omstændigheder maatte finde det mest stemmende med Tjenestens Tarv.
- 12 Juli.   Allerhøieste Resolution: at Linieskibet Dannebrog udgaaer af Flaadens Tal som Linieskib og derimod opføres som pantserklædt Corvet med lukket Batteri.
- 12 Juli.   Allerhøieste Resolution: at der tillægges efternævnte Officerer, i Overeensstemmelse med Loven af 21de Juni 1856, Gage som følger: Orlogscapitain P. H. C. Smidth som Orlogscapitain med 5 Aars Tjeneste i Classen, Capitainlieutenant A. R. Hedemann som Capitainlieutenant med 5 Aars Tjeneste i Classen, Lieutenanterne W. A. Carstensen, M. A. C. C. Wulff og P. J. C. Holbøll som Lieutenanter med 15 Aars Tjeneste.
- 12 Juli.   Orlogscapitain H. H. S. Grove, Ridder af Dnbrg., tillægges allernaadigst Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

J. J. Claessen allernaadigst udnævnt til Secretair ved Con-structions- og Reglerings-Commissionen. 12 Juli.

Allerhøieste Resolution: at det allernaadigst tillades Lieutenant C. F. G. Wrisberg at anlægge og bære den ham af Hans Majestæt Kongen af Sverrig og Norge tildelte Decoration som Ridder af St. Olafsordenen. 5 Aug.

Ministeriet bifalder, at den Svingbro, som skal anbringes mellem Arsenaløen og Frederiksholm, bygges i Overeensstemmelse med et af Directeuren for Huus- og Vandbygningsvæsenet indgivet Forslag. 9 Aug.

Efter at have indhentet Betænkning fra Constructions- og Reglerings-Commissionen over et Forslag fra Søtøimesteren angaaende Bestykningen af Fregatten Tordenskjold efter dens Omdannelse til Skruefregat, har Ministeriet bestemt, at Fregatten skal armeres saaledes: 11 Aug.

paa Batteriet: 30pundige	51½ Centner	
Kanoner		20 Stkr.
60pundige 87½ Centner	Kanoner	2 —
forsaavidt disse to Kanoner kunne anbringes,		
paa Skandse og Bak 4¾to.	29 Centner	
riflede Metalkanoner.		12 —
		ialt 34 Stkr.

Ved eventuel Udrustning vil det afhænge af Størrelsen af Beholdningen af de nævnte riflede Kanoner og Hensynet til de andre Skibe, der skulle armeres, hvorvidt Fregatten kan erholde fuldstændig Besætning af disse Kanoner; i modsat Fald ville de manglende være at remplacere med 30pundige 40 Centner Kanoner.

Anlægget af en Vandledning til Nyholm beordres udført i Overeensstemmelse med en af Chefen for Orlogsværftet fremsendt Plan, dog saaledes, at Ledningen i indeværende Finantsaar ikkun føres fra Christiansholm over Arsenaløen og Frederiksholm til Dokkeøen, og standser ved Broen til Nyholm. 13 Aug.

- 16 Aug. Allerhøieste Resolution, at det allernaadigst tillades Generaladjutant, Orlogscapitain C. L. C. Irminger at anlægge og bære den ham af Hans Majestæt Kongen af Sverrig og Norge tildelte Decoration som Storkors af Sværdordenen.
- 16 Aug. Allerhøieste Resolution, at Capitainlieutenant F. A. Gandil efter hans Ansøgning meddeles Afsked i Naade af Marinen, for at han kan ansættes som Lodsinspecteur ved Dragør Lodseri.
- 16 Aug. Allerhøieste Resolution: at Læge paa Christiansø J. R. Sehested efter hans Ansøgning meddeles Afsked i Naade og med Pension.
- 16 Aug. Allerhøieste Resolution: at der tillægges følgende Officerer i Overeensstemmelse med Loven af 21de Juni 1856 Gage som følger: Lieutenanterne H. E. Bluhme og G. J. J. P. Jacobson som Lieutenanter med 10 Aars Tjeneste, Lieutenanterne J. E. V. Hansen og V. F. Koefoed som Lieutenanter med 5 Aars Tjeneste.
- 18 Aug. Orlogscapitain E. Suenson beordres til under Contre-Admiral van Dockums Fraværelse at varetage Functionerne som Formand i Constructions- og Reglerings-Commissionen, der fratrædes af Orlogscapitain P. Wulff.
- 18 Aug. Capitainlieutenant F. A. Gandil beskikkes til Lodsinspecteur ved Dragør Lodseri.
- 19 Aug. Cadetunderofficererne G. E. Fugl, J. N. Sølling, H. G. S. Olrik og N. U. Gad udnævnes allernaadigst til Lieutenanter i Sø-Etaten uden Gage.
- 20 Aug. Til Dampskibet Slesvig beordres Orlogscapitain Smidth, som Chef, og Lieutenant Koch.
- 25 Aug. Allerhøieste Resolution, at det allernaadigst tillades Hans Excellence Marineminister, Contre-Admiral Steen Bille at anlægge og bære den ham af Hans Majestæt Kongen af Sverrig og Norge tildeelte Decoration som Commandeur af Sværdordenen med Storkorset.
- 25 Aug. Allerhøieste Resolution, at Lieutenant J. P. Schultz allernaadigst udnævnes til Capitainlieutenant med Gage, og at der tillægges Lieutenant G. E. Fugl yngst Lieutenantsgæge.
- 27 Aug. Efter at have indhentet Betænkning fra Constructions- og Reglerings-Commissionen over et af Takkelmesteren indgivet Forslag om en forandret Fart af Skruecorvetten Heimdals Storstage, har Ministeriet bifaldet, at

disse Stage gives samme Fart som ved Ministeriets Skrivelse af 4de Februar 1860 er bestemt for Skruedorvetten Thors Vedkommende, nemlig eet Stag paa hver Side af Skorstenen under Broen til en Bolt i Dækket.

Ministeriet har bestemt, at der af det Lægdrulle-Mandskab, der iaar gjennemgaaer Exerceerskolen i Fregatten Thetis, skal indeholdes ca. 80 Mand til Tjeneste ved Orlogsværftet, saaledes som af den til Undersøgelse af Orlogsværftet nedsatte Commission i allerunderdanigst Betænkning af 21de Decbr. f. A. er foreslaaet. Det er Hensigten at indordne disse Værnepligtige som Marine-Artillerister under Artillericorpsset, at anvende dem til Vagtjeneste og til Udførelse af endeel af de Arbejder, hvortil Værftsarbejdsmand hidtil have været benyttede, samt at lade dem øve i Exerctis og Vaabenbrug, saa ofte Leilighed dertil gives. Det er derhos paatænkt, i Overeensstemmelse med hvad af fornævnte Commission er udtalt, at forsøge paa at uddanne de ved Intelligents og praktisk Dygtighed mest Fremtrædende af disse Folk til de lavere Underofficersclasser (Reserve-Overconstabler) med Adgang til Avancement til Underofficer, naar de ere villige til at capitulere paa længere Tid. Med Hensyn til Forpleiningen af de saaledes tjenstgjørende Værnepligtige er det fundet billigt, at den bestemmes i Lighed med, hvad der for Armeens Artillerister er fastsat, saaledes at der gives dem et vist Pengebeløb og et vist Quantum Brød daglig, et Pengebeløb engang for alle til Anskaffelse af Casernerequisiter, samt Mundering og Qvarteer, det sidstnævnte i en Caserne, som dertil indrettes i Nyboders Bygninger. Paa en af Ministeriet i Overeensstemmelse hermed nedlagt allerunderdanigst Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen ved allerhøieste Resolution af 29de August allernaadigst at approbere:

at Forpleiningen af de Værnepligtige, der holdes til stadig Tjeneste ved Orlogsværftet, gives med 24 Sk. og $1\frac{1}{2}$ Pd. Brød daglig, Mundering og Qvarteer, endvidere 2 Rd. 32 Sk. til hver Mand ved hans Indtrædelse i Casernen og et Tillæg af 8 Sk. daglig til Lønningen for dem, der maatte gjøre Tjeneste som Reserve-Overconstabler, og

at der for ovennævnte værnepligtige Marine-Artillerister reglementeres følgende Mundering:

Stor-Troie,
Beenklæder,

1862.

29 Aug.

blank Hat,
 Skjortekrave og Haandlinninger af blaåt Lærred
 udsyet med hvidt,
 Sabel og Revolver i Livgehæng,
 Arbeidstrøie,
 Arbeidsbeenklæder,
 Arbeidshue.

Stor-Trøien forfærdiges af mørkeblaat Underofficers-
 klæde med omliggende Krave, spidse Ærmeopslag,
 5 store Ankerknapper i hver Rad foran og 2 smaa
 Ankerknapper for hvert Ærmeopsnit; Beenklæderne
 forfærdiges af mørkeblaat Underofficers-Kirsej.

Paa høire Side af Hatten anbringes National-
 Cocarden 1" 4" i Diameter og paa Hattebaandet foran
 med forgyldte Bogstaver: »Marine-Artillerie.»

Huen bæres uden Skygge og anbringes derpaa
 samme Baand som paa Hatten.

Arbeidstrøien forfærdiges af mørkeblaat Menigs-
 klæde med omliggende Krave, runde Ærmeopslag, 6
 store Ankerknapper i hver Rad foran og 1 lille Anker-
 knap for hvert Ærmeopsnit. Arbeidsbeenklæderne for-
 færdiges af mørkeblaat Menigskirsej.

Varigheden af disse Munderingsstykker ansættes
 saaledes:

Stor-Trøien . . . . . 2 Aar,
 Beenklæderne og Hatten 1 Aar,
 Arbeidstrøien, Arbeids-
 beenklæderne og Ar-
 beidshuen . . . . . 1 Aar.

Distinctionerne ere:

for Reserve-Overconstabler: en guldgul Sparre ved
 Overkanten af hvert Ærme-
 opslag med en Roset over
 Spidsen,

for de Menige: . . . . . en guldgul Barre skraat
 over den venstre Underarm.

Sparrernes og Barrens Brede 6 Linier, Rosettens Diameter liig Sparrernes Brede.

I Henhold til en Betænkning af Constructions- og 1 Sept.
Reglerings-Commissionen har Ministeriet bestemt, at alt staaende Gods ombord i Pantsercorvetten Dannebrog skal forfærdiges af Jerntraad.

Efter at have indhentet Betænkning fra Chefen for 1 Sept.
Orlogsværftet om, hvorvidt Smedeværkstederne, naar den nye Smedie paa Nyholm tages i Brug, bør overgaae fra Fabrikmesterens til Maskindirecteurens Overbestyrelse, har Ministeriet bestemt, at Smedeværkstederne fremdeles som hidtil skulle vedblive at være Fabrikmesteren underlagte. Directeuren for Maskinvæsenet vedbliver ligesom hidtil at bestyre Bygningen og Indretningen af det nye Smedeværksted med alle dertil hørende Maskiner og øvrige mekaniske Indretninger, deres Opstilling o. s. v., men naar dette Værksted er saa vidt færdigt, at det kan tages i Brug, bliver det at overlevere til Fabrikmesteren og de under ham sorterende Smedemestre, og skal det da overdrages Maskininspecteur Wain at føre Tilsyn med de deriværende Maskiners Vedligeholdelse i brugbar Stand og deres eventuelle Forøgelse eller Udvidelse m. m., som maatte ansees nødvendig eller nyttig for Værftets Drift.

Allerhøieste Resolution: at det allernaadigst tillades Skipper 10 Sept.
F. J. Jansen, Dannebrogsmænd, at bære den ham af Hans Majestæt Kongen af Sverrig og Norge tildelte Æresmedaille i Guld med Hans Majestæts Brystbillede.

Allerhøieste Resolution, at der allernaadigst tillægges Lieute- 10 Sept.
nant J. N. Sølling yngst Lieutenantsgæge fra den 1ste i næste Maaned.

Skrivelse til Chefen for Orlogsværftet: at der for 10 Sept.
Fremtiden skal tilstaaes Grovsmedene 1 Times Middags-hvile daglig hele Aaret om, ligesom ved Ministeriets Resolution af 31te Marts 1862 er tilstaaet det samlede Mandskab i Sommermaanederne.

- 15 Sept. Til Corvetten Dagmar paa det forestaaende Togt til Middelhavet og Vestindien beordres: Capitainlieutenant Seidelin, Chef, Lieutenanterne Albeck, L. Braag, Christiansen, V. Hansen, E. Suenson, Orlrik og Gad, Underlæge Brønniche som Skibslæge og L. Aumont som Proviansregnskabsfører og Skibssecretair.
- 17 Sept. Capitainlieutenant J. C. Tuxen beordres fra den 1ste i næste Maaned at forrette Tjeneste som Adjutant hos Marineministeren, hvilken Tjeneste fratrædes af Lieutenant Christiansen.
- 18 Sept. Til at fungere paa de forestaaende Sessioner for Aaret 1863 i Kongeriget beordres: Capitainlieutenanterne Albeck i 4de, Lund i 2det, Hagen i 7de og Købke i 1ste District, Lieutenanterne Colsmann i 5te, Duntzfelt i 3die, Wrisberg i 6te og D. Braag i 8de District.
- 19 Sept. Circulaire til Udskrivningscheferne m. Fl.: Ministeriet har, henseet til Nutidens betydeligt lettede Communicationsmidler og til Befordringernes Priisbillighed, nedsat den de Søværnepligtige istedenfor fri Befordring af deres Tøi tilstaaede Godtgjørelse for Transport af Tøiet fra 16 β til 8 β pr. Miil, og har som Følge heraf foretaget den Forandring i Contrabogens Pag. 11, 1ste Passus, at der istedenfor 21 β pr. Miil er sat 13 β pr. Miil.
- 20 Sept. Skrivelse til Chefen for Orlogsværftet: at der for Fremtiden skal gives Kleinsmedene, ligesom Grovsmedene, een Times Middagshvile daglig hele Aaret om.
- 21 Sept. Allerhøieste Resolution: at der allernaadigst tillægges Maskininspecteur W. Wain, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, Charakter af Underdirecteur ved Orlogsværftet med Capitainlieutenants Rang og Ret til at bære Søofficeers Uniform med Capitainlieutenants Distinctioner.
- 22 Sept. Efterat den af Orlogscapitain Grove afgivne Chefsrapport angaaende Skruerorvetten Heimdal har været behandlet paa sædvanlig Maade af Constructions- og Reglerings-Commissionen, har Ministeriet i Henhold til Commissionens Indstillinger bestemt Følgende:
Da det paa Heimdals sidste Togt har viist sig unødvendigt at paaspigre Lister paa Agterkanten af Røret for

at undgaae Rorets Slag, bortfalder den ved Ministeriets Skrivelse af 12te August f. A. eventuelt paabudne Paaspigring af saadanne Lister.

Den nuværende Placering af Mesansbommen, der er opnaaet ved at flytte Kloen $2\frac{1}{2}$ Fod høiere op paa Masten, bibeholdes.

Sidelanterne anbringes paa de forreste Jollebomme, naar svær Sø forbyder deres Anbringelse i Fokkerøstet.

Et trekantet Underlæseil anskaffes til Prøve med Skruecorvetten Dagmar, hvis Tiden tillader det.

Det overlades Fabrikmesteren efter Skjøn og Leilighed at lade Træ-Kofilnagler anbringe til Forsøg.

Anvendelsen af Messingbeklædning paa Nokkerne af Krydsholter og Fangebjælker skal for Fremtiden bortfalde.

Til Kanonbroge anvendes saa svært Toug, som kan anbringes i Hexene iborde.

Til Prøve bliver at anvende Rapertkiler uden Jernbeslag.

Tøiankerets Bougstopper bliver at flytte til sin oprindelige Plads, og derimod anbringes en Bøile til Beknibning i Forkanten af Lugen.

Gaffelseilene blive at indrette til at løbe ind ad Gaffelen for at lette Bjergning og Rebning.

For at sikre sig mod Haveri ved Skruens Heisning eller Nedfiring bliver der til Forsøg paa Dækket tæt ved Brønden at anbringe to Klamper af den paa den medfølgende Tegning viste Høide og at forlænge Tand-rækken til deres Overkant. Den øvrige paa Tegningen foreslaaede Forandring ved Skruerammen tages ikke tilfølg.

Til Skruefregatten Tordenskjold paa en kort Provetour i Sundet 23 Sept. beordres: Orlogscapitain F. Paludan som Chef, Capitainlieutenant Bruun og Lieutenanterne Maribøe, Bluhme og Bonnesen.

Lieutenanterne Carstensen og Friis beordres fra den 1ste i 23 Sept. næste Maaned at forrette Tjeneste som Inspectionsofficerer respec-

tive ved Takkelvæsenet og ved Sø-Artilleriet, hvilken Tjeneste fratrædes af Lieutenanterne Buchwald og Koefoed.

24 Sept.

Skrivelse til Chefen for Orlogsværftet (Udtog): Efter at have modtaget Betænkning fra en Commission (bestaaende af Sætøimester Skibsted, Capitainlieutenant Hagen og Lieutenant Falbe), der er nedsat til at gjøre Forslag til de Værnepligtiges militaire Organisation i Forbindelse med det faste Mandskab i Artillericorpset, har Ministeriet resolveret som følger:

at Artillericorpset skal organiseres saaledes, at der foruden en særskilt Afdeling for Sætøihuuslieutenanter, Artilleri-Underofficerer og Lærlinger, skal oprettes 8 Compagnier, i hvilke de faste Constabler og Underconstabler og det Lægdsrulle-Mandskab, der aarlig udgaaer af Artilleriskolen, skal indordnes;

at der i hvert Compagni skal reglementeres 8 Nummere for Underofficerer, de fornødne Nummere for de faste Menige, 10 for værnepligtige Reserveoverconstabler og 150 for værnepligtige menige Artillerister;

at et Nummer for en Lærer i Hornblæsning skal reglementeres i Artillericorpset, dog saaledes, at dette træder istedenfor 1 Underofficeersnummer, og at en Mand maa oplæres til denne Tjeneste;

at det ved Tilgang fra Exerceerskolen overskydende Antal værnepligtige Artillerister i Compagnierne ikke skulle betragtes som Overcomplete, men som Reserver;

at Reserveoverconstabler kun blive at udtage af Lægdsrulle-Mandskabet;

at de værnepligtige Artillerister i Alt, hvad der vedkommer deres militaire Tjeneste, Exercice etc., henhøre under Sætøimesteren, og i Alt, hvad der vedkommer deres Lønning, Mundering og Casertering under Commandanten i Nyboder;

at Lægdsrulle-Mandskabets Indkaldelse og Permittering, der bestemmes af Ministeriet, skal, efterat de Paa-gjældendes Nummere m. m. ere opgivne af Sætøimesteren,

foranstaltet af Chefen for Orlogsværftet som Høistcommanderende over Corpsernes Mandskab, ikke som Hvervingschef;

at de Værnepligtige, der beordres til Tjeneste ved Værftet, skulle indtil videre fordeles til de forskjellige Arbeider saaledes:

til Nyholms Hovedvagt	3	Mand
» Bommens Vagt (1 Oppasser)	1	—
» Christiansholms Vagt (Oppasser)	1	—
» Dokken	2	—
» Sprøitevagt paa Hovedvagten (til Tjeneste under Eqvipagen paa Arbejdsdagene til Kl. 2)	5	—
» Casernen	5	—
» Krudttaarnene paa den bedækte Vei	3	—
» Takkelloftet (skifteviis)	20	—
» Exercice og den øvrige Underviisning med Fradrag af Syge	10	—
» Dagvagter, faste	10	—
kommet af Vagt samt til 3 T. E. M. Exercice	20	—

Ialt: 80 Mand;

at de iaar udtagne Værnepligtige skulle, indtil de kunne overtage bemeldte Vagtstjeneste, daglig øves i Exercice og Vaabenbrug paa hensigtsmæssigste Maade;

at der i sin Tid, naar Soldatesqven paa Nyholms Hovedvagt afgaaer, maa anvendes 6 à 9 Værnepligtige til Tjeneste ved denne Vagt;

at der maa gives de Værnepligtige, der arbeide paa Værftet ved Forhalinger, Dokninger, Takkelloftet, Arsenalet og lignende Arbeider efter Deres Excellences nærmere Bestemmelser samt for Vagtstjeneste i bedækte Vei alene et Lønningstillæg af 8 β daglig, der bliver at udrede af Materialcontoen og at udbetale ved Sjouer-skriveren;

at de fornødne Ravndugsovertræk maae udleveres de Værnepligtige under Arbeidet paa Værftet;

at der til Ordensholdelse i Casernen skal beordres 1 Lieutenant og 3 faste Artilleri-Underofficerer, hvoraf en foreløbig skal udføre Tjeneste som Portner, og skulle disse boe paa Casernen;

at det tillades de Underofficerer, der beordres til Tjeneste i Casernen, at udleie deres Boliger i Nyboder;

at en af Sø-Etatens Læger skal give Caserne-Mandskabet det fornødne Lægetilsyn;

at de casernerede Værnepligtige skulle lønnes og uniformeres overensstemmende med allerhøieste Resolution af 29de f. M.;

at Lønningen til bemeldte Værnepligtige skal udbetales ugentlig af vedkommende Intendant;

at de Værnepligtige, naar de indlægges paa Casernen, skulle være forsynede med følgende Undermunderingsstykker:

- 2 Par Sko eller Støvler,
- 2 hvide Skjorter,
- 1 blaa do. ,
- 2 Par Sokker eller Strømper,
- 1 Par hvide Beenklæder,
- 1 sort Halstørklæde,
- 1 rødt uldent do.,

haves ikke disse Sager, anskaffes de af Commandantskabet, mod at Bekostningen derved indeholdes i Lønningen;

at de casernerede Værnepligtige i Sygdomstilfælde skulle gives fri Cuur og Pleie i Sø-Etatens Hospital, men indeholdes deres Lønning under Opholdet i Hospitalet, og udbetales dem kun 4 β daglig til Smaafornødenheder;

at der Intet bliver, at indeholde i de Værnepligtiges Lønning, naar der tilstaaes dem indtil 14 Dages Per-

mission; for Permission over 14 Dage indeholdes den halve Lønning og for længere Tid den hele Lønning;

at der i Arresttilfælde skal udbetales de casernerede Værnepligtige samme Beløb i Forpleining, som gives det faste Mandskab, nemlig 18 β daglig, og vil det være afhængig af Dommen, om Lønningen skal indeholdes eller ikke;

at alle de casernerede Folk skulle have frit Brændsel og Belysning.

Ved at tilkjendegive Deres Excellence dette til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjørelse for Søtoimesteren meddeles Dem derhos:

at det værnepligtige Vagtmandskab under Tjeneste paa Værftet i samme Udstrækning som hidtil henhører under Eqvipagemesteren;

at Begjæring til Søtoimesteren om Mandskab vil bortfalde, naar Folkene ere udvalgte efter foranstaaende Fordeling, og vil denne kun være fornøden i de Tilfælde, hvor en extraordinair Styrke udenfor Fordelingen maatte behøves;

at Søtoimesteren og Takkelmesteren, som ifølge Ministeriets Circulaire af 18de Juni 1856 under Chefen for Orlogsværftet har Commando over Artilleri- og Matroscorpserne, skulle for Fremtiden i denne Egenskab betragtes som Corpscommandeurer;

at Soldatesqven indtil videre forbliver paa Nyholms Hovedvagt;

at nærmere Bestemmelse vil blive tagen med Hensyn til Ordningen af Skildvagtsposten ved Krudtmagasinerne paa bedækte Vei;

og at Ministeriet forventer, at ovenanførte Fordeling af de Værnepligtige kan tages til Følge fra 1ste Januar næste Aar, og at de c. 100 Værftsarbeidsmænd, der herved ville blive overcomplete Arbeidere, da benyttes til at udføre forskjelligt Sjouearbejde eller anden Tjeneste efter Deres Excellences Bestemmelse.

Om den derved besparede Penge-Udgift til Sjouere ønsker Ministeriet at modtage Indberetning ved Udgangen af hvert Kvartal.

- 29 Sept. Skrivelse til Chefen for Orlogsværftet, at de til Casernen udtagne 80 Mand af Lægdsrullen, der have gennemgaaet Exerceerskolen, skulle den 1ste n. M. afgives til Casernen.
- 29 Sept. Lieutenant Rohde beordres til under Commandanten i Nyboder at gjøre Tjeneste ved den derværende Caserne for udskrevne Søværnepligtige.
- 1 Oct. Skrivelse til Chefen for Orlogsværftet (Udtog): Efterat Beretningen om en med Kanonjollerne Baagø og Kolding foretagen Prøveskydning har været Constructions- og Reglerings-Commissionen forelagt, har Ministeriet i Overeensstemmelse med Commissionens Indstilling bestemt, at Pontondækket paa de Kanonjoller, der for Fremtiden udrustes, skal belægges med $\frac{1}{4}$ " Jernplader.
- 1 Oct. Assistent P. H. Bjørnebo ved Skagens Fyr ansættes som Fyrmester ved Hirtshals Fyr fra den 1ste December d. A.
- 2 Oct. Cand. med. & chir. H. Hansen constitueres indtil videre som Læge paa Christianø.
- 4 Oct. Allerhøieste Resolution: at det allernaadigst tillades Fastlods H. Meyer ved Kjøbenhavns Lodseri at bære den ham af Hans Majestæt Kongen af Sverrig og Norge tildelte Æresmedaille i Guld.
- 4 Oct. Et af Commandanten i Nyboder indsendt Udkast til Reglement for Casernen i Nyboder forsynes med Ministeriets Approbation.
- 6 Oct. Hans Majestæt Kongen har allernaadigst udnævnt:
 til Dannebrogsmænd følgende Riddere af Dannebrø: Directeur for Artilleriet O. W. de Fine Skibsted og Underfabrikmester, Capitainlieutenant G. P. Schönheyder;
 til Riddere af Dannebrog: Lieutenant E. Duntzfeldt, Fyringenieur Lieutenant C. F. Grove, Skibbygmester J. C. Fugelsang, Dannebrogsmænd og Maskinfabrikant C. Chr. Burmeister;
 til Dannebrogsmænd: Maskinmester W. Major, Grovsmedemester-

- svend N. C. Vennecke, Overkanoneer F. F. Petersen, Hoi-
baadsmand C. A. Halvorsen, Underofficerer i Værftscorpset
P. C. Larsen, Skipper paa Vagerfartøiet C. Tengstedt og Lods-
oldermænd og Havnefoged F. L. Urich i Frederikshavn;
- til Overkrigscommissair med Rang i 6te Classe Nr. 10: Bestyrer af
Orlogsværftets Beregningscontoir C. A. Bøcher;
- til Krigsraad med Rang i 7de Classe Nr. 4: Fyrinspecteur ved Hanst-
holms Fyr H. J. Wørmer;
- til virkelige Krigsassessorer: Fuldmægtigene i Marineministeriets Re-
visions-Contoir N. C. M. Velschow og H. C. Schwartzkopff;
- til Søkrigscommissair med Rang i 8de Classe Nr. 7: Bogholder ved
Kjøbenhavns Lodseri B. J. Leth;
- til Krigsassessorer med Rang i 9de Classe Nr. 4: Assistent hos
Intendanterne ved Sø-Etaten M. P. Secher og Fuldmægtig i Or-
logsværftets Eqvibase- og Commando-Contoir F. C. B. Tre-
schow;
- til virkelige Krigscancelliesecretairer: Cancellisterne under Marine-
ministeriet A. V. Sommersted og C. G. Winge.

Skrivelse til Chefen for Orlogsværftet og Comman- 10 Oct.
danten i Nyboder; at de Folk, der af Casernemand-
skabet maatte blive commanderede tilsøes med Krigs-
skibene, skulle for den Tid, de saaledes ere udcomman-
derede, oppebære Søvants Gehalt.

Skrivelse til Chefen for Orlogsværftet (Udtog): Efterat 11 Oct.
Beretningen om de med Damptransportjollen Fremad
foretagne Prøver, deels med Hensyn til Transport af det
Antal Folk, den er beregnet paa at skulle kunne trans-
portere, og deels med Hensyn til Bugsering af Trans-
portbaade, har været Constructions- og Reglerings-Com-
missionen forelagt til Behandling, har Ministeriet, i Hen-
hold til Commissionens Yttringer, ikkun fundet Anledning
til at bestemme, at der ved Nybygning af denne Art
Fartøier forsøges anbragt et Ror i Førstævnen, for om
muligt at opnaae en større Bevægelighed.

Allerhøieste Resolution: at Grovmedemester J. C. Degen- 11 Oct.
kolw meddeles Afsked i Naade af Marinens Tjeneste med Pension
fra den 1ste i n. M., samt allernaadigst udnævnes til Ridder af
Dannebrogsordenens 3die Classe.

- 20 Oct. Grovsmedmestersvend J. B. Nielsen constitueres til fra den 1ste i n. M. at overtage Bestyrelsen af Orlogsværftets Grovsmedie.
- 20 Oct. Allerhøieste Resolution: at der allernaadigst tillægges Lieutenanterne J. S. Hohlenberg, A. W. Buchwald og O. L. M. Munthe de Morgenstjerne Gage som Lieutenanter med 10 Aars Tjeneste.
- 20 Oct. Allerhøieste Resolution: at det allernaadigst tillades Justitsraad Contoirchef F. C. Esskildsen at anlægge og bære den ham af Hans Majestæt Kongen af Sverrig og Norge tildelte Decoration som Ridder af Nordsjerne Ordenen.
- 21 Oct. Skrivelse til Chefen for Orlogsværftet: at der, naar Smediernes og Seilmagerværkstedets Overflytning til Nyholm er iværksat, skal træffes følgende Foranstaltninger:
 at Vagten i Gammelholms Hovedvagt inddrages, og en Vagt etableres ved Frossenborg Porten, hvorfra to Poster udsættes, een paa Baadeværftet og een for Gevær;
 at Klokken henflyttes til Frossenborg, for at Klokkelydningen kan foregaae der;
 at Adgangen til og fra Masteværftet og Baadeværftet udelukkende bliver gjennem Frossenborg-Porten, og at Morgenmønstringen foretages i den derværende Vagtsbygning;
 at Frossenborg-Porten aabnes ved Klokkelydningens Begyndelse og lukkes efter Aflydningen, samt forøvrigt holdes lukket, og at en Opsigtsbetjent er paa Post der, medens Porten staaer aaben;
 at Plankeværk med en Port opføres fra Reberbanens sydligste Ende til Havneholværket saaledes, at den derværende Trappe forbliver paa Marinens Grund;
 at den vavgjørende Læge paa Gammelholm inddrages.
- 31 Oct. Skrivelse til Chefen for Orlogsværftet: at den i Ministeriets Skrivelse af 24de Septbr. d. A. omhandlede særskilte Afdeling af Artillericorpset for Søtoihuuslieutenanter, Artilleriunderofficerer — med Undtagelse af de 64, der efter Nedenstaaende skulle ansættes i Compagnierne — og Lærlinger skal benævnes 1ste Afdeling;

at Compagni-Afdelingen i bemeldte Corps skal benævnes 2den Afdeling,

og at Artillericorpset saaledes beholder sin hidtil havte Benævnelse, indbefattende de 2 nævnte Afdelinger.

Naar Corpsets Munderingsegalisation i Henhold til Ministeriets Skrivelse af 11te Juli d. A. kan bringes til Udførelse, vil Corpsets Navn bevirkes forandret til Marine-Artilleri.

Ministeriet har endvidere resolveret:

at der ved hvert Compagni i Artillericorpsets 2den Afdeling skal ansættes 1 Overkanoneer, 1 Kanoneer, 2 Underkanonerer og 4 Overconstabler i de reglementerede 8 Underofficersnummere, hvori de skulle blive staaende saa faste, som Omstændighederne kun tillade det;

at alle andre faste Artilleri-Underofficerer skulle ansættes og gives Nummere i Artillericorpsets 1ste Afdeling;

at de faste Constabler, Underconstabler og alt Lægdsrullemandskab, der har gennemgaaet Exerceerskolen, skulle fordeles lige i Compagnierne, saaledes at alle Compagnierne blive fuldtallige til samme Tid og indeholde lige mange af det ældre og yngre Lægdsrullemandskab;

at de værnepligtige Menige i Compagnierne skulle benævnes værnepligtige Underconstabler,

og at det øvrige udskrevne Lægdsrullemandskab, der ikke gennemgaaer Exerceerskolen, skal optages i den særskilte Rulle (Stamrulle), der føres af Takkelmesteren, ligesom det Lægdsrullemandskab, der har gennemgaaet Exerceerskolen, optages i den Stamrulle, der føres af Søtøimesteren over Compagniernes Lægdsrullemandskab, i hvilke Stamruller skal gives Oplysning om den Tjeneste, hver Mand har gjort under Marinen, Alt i Overensstemmelse med Ministeriets Skrivelser af 29de April og 17de Juni d. A. til Deres Excellence, ifølge hvilke Skrivelser Stamrulle over samtlige indkaldte Lægdsrullefolk vil blive ført ved Hvervingen.

6 Nov. Allerhøieste Resolution: Overkanoneer J. H. Lyng, Dannebrogsmænd, udnævnes allernaadigst til 3die Søtoihuuslieutenant.

6 Nov. I Henhold til den af Constr. og Regl. Comm. afgivne Betænkning over Orlogscapitain E. Suensons Chefsrapport for Skruefregatten Jylland, har Ministeriet bestemt Følgende:

Hensigtsmæssigt indrettede Klydssække, til at tallie ind udvendig fra, blive at medgive Fregatten, og der bliver at anbringe smalle Skjærme udenbords over og omkring hver Batteriport. Ligeledes skal der for Fremtiden medgives Fregatten Spygatsklapper;

i hver Port mellem Stor- og Fokkemasterne indsættes 2 Køøine;

Kabyssen flyttes forefter for at lette Forstangens Op- og Nedtagelse;

Kongepompernes Afløbsrør forsynes saa nær Mundingen som muligt med Spjeld, som aabne sig ved Brugen;

det forreste Hovedtoug paa hver Side af Stængevantet falder bort;

Bergineraanokkene afkortes saa meget som muligt for at undgaae, at de under Ombrasning fiske Bardunerne fra Stor-Reisningen;

ved Anskaffelse af nyt Blokværk maa Opmærksomhed henvendes paa at skaffe lettere Skjæring;

Bomdirkene gives den ældre Fart, med Agterpart fra Toppen af Mesansmasten;

Skive til Spiirbrasen ved Falderebet anbringes;

Splitten, som holder Skralden, bør være til at udtage med Lethed for at Fortøiningshexen lettere kan passere over Skraldestopperen;

Filtringe til Vandkasselaagene optages paa Reglementerne;

de Jernhylstre, der ere anbragte paa Storstagene for at beskytte dem mod Varmen fra Skorstenen, falde bort;

Capitainlieutenant C. F. Gottlieb beordres til, fremdeles i 27 Novbr.
Aar, fra 1ste Januar 1863 at regne, at fungere som Inspecteur ved
det forenede Krydstoldvæsen paa Østkysten af Kongeriget Danmark.
Hertugdømmet Slesvig og Hertugdømmet Holsteen.

I Henhold til Constructions- og Reglerings-Commis- 8 Novbr.
sionens Indstillinger i Anledning af Chefsrapporten for
Fregatten Thetis paa dens Togt iaar, har Ministeriet
resolveret:

at Spidsprojectilerne til de 18pundige riflede Metal-
kanoner for Fremtiden skulle medgives Skibene fyldte,
ligesom andre Granater, og

at Beholdere af Jern til Tjære og Tran efterhaanden
skulle indføres til at medgives Skibene.

I Anledning af en af Chefen for Orlogsværftet ind- 12 Novbr.
given Forespørgsel, hvori er udtalt Ønskeligheden af at
Arrestbygningen paa Gammelholm, efterat Vagten er ind-
dragen, jevnlig inspiceres af en militair Myndighed, har
Ministeriet i Gjensvar herpaa meddeelt, at der Intet fin-
des at være til Hinder for, at den omhandlede Inspection
overdrages Capitaine du jour, der af Ministeriet betragtes
som stillet til Værftschefens Disposition, og hvis Tjeneste
det ifølge Instrux af 18de Marts 1852 er, jevnlig at
eftersee Vagtslokalerne etc.

Allerhøieste Resolution, hvorved der fra den 1ste i næste Maaned 14 Novbr.
allernaadigst tillægges følgende Officerer den lovbestedte Gage for
efternævnte Tjenestetid, nemlig: Orlogscapitainerne P. C. Holm, F.
Paludan og J. L. Gottlieb for 10 Aars Tjeneste i Classen, Capitain-
lieutenanterne F. Frølich, P. A. Seidelin, G. E. Tuxen, P. C.
Albeck og G. F. W. Wisberg for 10 Aars Tjeneste i Classen,
Capitainlieutenant R. W. Bauer som Lieutenant med 15 Aars Tje-
neste og Lieutenant O. F. H. Irminger for 5 Aars Tjeneste.

Allerhøieste Resolution: at § 29 i det ved allerh. 27 Novbr.
Resol. af 16de Februar 1856 allernaadigst approberede
Reglement for Underclasserne af Sø-Etatens faste Mand-
skab forandres saaledes:

»Forfremmelse til høiere Classer og Bestillinger
vil skee alene efter Dygtighed for hver Mand i sit Fag;

kun naar lige Dygtighed er tilstede, maa Ancienneteten gives Fortrinet.»

- 27 Novbr. Allerhøieste Resolution: at Hs. Excell. Geheimeconferentsraad H. J. Koefoed, Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmænd, efter Ansøgning paa Grund af Øiensvagthed, allernaadigst bevilges Afsked i Naade som Generalauditeur for Søetaten, hvorhos det allernaadigst paadrages Ministeriet at tilkjendegive Hs. Excellence Hs. Majestæts allerhøieste Naade og Tilfredshed med hans udmærkede Tjeneste.
- 27 Novbr. Allerhøieste Resolution: at Høiesteretsassessor, Conferentsraad H. A. Møllerup, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, allernaadigst constitueres som Generalauditeur for Søetaten.
- 29 Novbr. I Anledning af et Andragende fra Sætøimester O. W. de Fine Skibsted, om at den ham ifølge hans Stilling tilkommende Plads blandt Marinens Officerer i Commissioner og andre Tjenesteforhold maatte blive bestemt, har Ministeriet, paa Grund af, at Directeurerne ved Orlogsværftet efter den ved Loven af 21de Juni 1856 indførte Ordning af Søofficeerscorpset, der traadte i Kraft den 1ste April 1858, maae betragtes som staaende lige med Orlogscapitainer, og da der ved kongl. Resol. af 31te Marts 1858 er tillagt Directeurerne samme Rang som Orlogscapitainer, resolveret, at Sætøimester Skibstedes Plads iblandt Marinens Officerer maa bestemmes, som om han var Orlogscapitain med Anciennetet af 1ste April 1858, og at han altsaa i alle Tjenesteforhold, Commissioner osv. gaaer foran for de Officerer, der ere avancerede til Orlogscapitain efter 1ste April 1858.
- 1 Decbr. Jomfru J. Kannevorff ansættes som Lærerinde i den vacante Underlærerpost ved Sætøtatens Pigeskoler.
- 4 Decbr. Chefen for Orlogsværftet beordres, i Henhold til en med Indenrigsministeriet derom ført Correspondance, til at træffe fornøden Foranstaltning til at den ved Frdn. 28de October 1829 foreskrevne Ahming af visse Fartøier, efterat Veierboden er overflyttet fra Gammelholm til Nyholm, indtil videre foretages paa Nyholm af Sø-Etatens Veiermester ligesom hidtil.

Orlogscapitain A. C. Polder beordres fra den 1ste i n. M. at 4 Decbr. udtræde af den Commission, der har at afgive Betænkning over Avancementer i Søofficerscorpset, og Orlogscapitain E. Suenson beordres fra samme Tid at indtræde som Medlem i bemeldte Commission.

Capitainlieutenant A. R. Hedemann beordres fra den 1ste i 5 Decbr. n. M. at fratræde Tjeneste som 1ste subalterne Officeer ved Söcadetcorpset, og Capitainlieutenant R. C. M. Bruun beordres fra samme Tid at tiltræde denne Tjeneste.

Orlogscapitainerne C. M. Meinertz og A. E. L. Knudsen 8 Decbr. beordres fra den 1ste i n. M. at udtræde og Orlogscapitainerne F. L. F. Sommer og E. W. Holst fra samme Tid at indtræde som Medlemmer i Sø-Etatens Overmunderings-Commission.

Skrivelse til Chefen for Søofficerscorpset, hvorved 11 Decbr. befales: at enhver Officeer, der er commanderet til Sø-Etatens combinerede Ret, skal, naar han er forhindret i at give Møde i Retten, enten personligt eller skriftligt anmelde sit Forfald for Rettens Præsæs.

I Anledning af et Andragende fra Underdirecteur, 11 Decbr. Capitainlieutenant R. W. Bauer, om at hans Plads iblandt Marinens Officerer maatte blive nærmere fastsat, har Ministeriet, paa Grund af at Underdirecteurer ved Orlogsværftet ifølge allerh. Resol. af 31te Marts 1858 have samme Rang som Capitainlieutenanter, bestemt, at Underdirecteur Bauer, uagtet han staaer i Numer som Lieutenant, maa gaae forud for Lieutenantsclassen, men at han, da der ikke er tillagt ham Anciennitet som Capitainlieutenant, maa vige for de Lieutenanter, der ere ældre Officerer end han, efterhaanden som de avancere op i Capitainlieutenants-Classen.

Allerhøieste Resolution: at der til Marinens Tjeneste 17 Decbr. maa af Hertugdømmet Holsteen for Aaret 1863 udskrives 19 Heelbefarne, 30 Halvbefarne, 34 Søvante og 14 Usøvante, ialt 97 Mand.

Allerh. Resol. at Orlogscapitain E. Suenson fra den 1ste i n. 17 Decbr. M. udtræder af Constructions- og Reglerings-Commissionen som Medlem, samt at Orlogscapitain H. H. S. Grove fra samme Tid

- allernaadigst udnævnes til Medlem af bemeldte Commission. (Cfr. Minist. Resol. 19de s. M.)
- 17 Decbr. Allerh. Resol.: at Eqvipagemesterposten paa Gammelholm inddrages fra den 1ste i næste Maaned at regne, og at Orlogscapitain E. W. Holst som Følge deraf fratræder bemeldte Post. (cfr. Minist. Resol. 19de s. M.)
- 17 Decbr. Allerh. Resol.: at Skibbyggerqvartermand i 2den Afdeling Nr. 106 Peter Christian Hansen benaades med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.
- 17 Decbr. Capitainlieutenanterne E. Krieger og Obelitz samt Lieutenant Michelsen beordres fra den 1ste i n. M. at fratræde Inspectionsofficeerstjeneste ved Orlogsværftet, hvilken Tjeneste tidligere er fraaraadt af Lieutenant Uldall. Til at forrette Inspectionsofficeerstjeneste sammesteds fra den 1ste i n. M. beordres Lieutenanterne Wrisberg ved Skibbyggeriet, Mourier ved Maskinvæsenet, U. A. Holm ved Gammelholms Eqvipage, og Grev Scheel ved Nyholms Eqvipage.
- 19 Decbr. Orlogscapitain E. Suenson beordres til, efterat han ifølge allerh. Resol. af 17de ds. er udtraadt som Medlem af Constructions- og Reglerings-Commissionen, fremdeles indtil videre under Formandens Sygdømsforfald at varetage Functionerne som Formand i Commissionen.
- 19 Decbr. Officerboliger i Nyboder tildeles fra April Flyttetid næste Aar følgende Officerer:
 Capitainlieutenant Jacobsen Boligen i Rævegade Nr. 21, som Capitainlieutenant Gandil fratræder;
 Lieutenant H. G. F. Garde Boligen i Haregade Nr. 23, som Capitainlieutenant Jacobsen fratræder, og
 Lieutenant L. C. Braag Boligen i Crocodillegade Nr. 1 Stuen, som Lieutenant H. G. F. Garde fratræder.
- 19 Decbr. Skrivelse til Chefen for Orlogsværftet (Udtog). Paa Grund af at Eqvipagemesterposten paa Gammelholm ved allerh. Resol. af 17de ds. er inddragen, har Ministeriet bestemt, at den tilbageværende Deel af den hidtilværende Eqvipagemestertjeneste ved Gammelholm skal besørges directe under Chefen for Orlogsværftet, af den ældste af de to Inspectionsofficerer, der ligesom hidtil skulle forblive ved den tilbageværende Deel af Gammelholm. Detaillen af dette Forholds Ordning overlades det Værfts-

chefen at bestemme, hvorhos tilføies, at en Officeer særlig vil kunne beordres til Adjutanttjeneste hos ham.

Lieutenant Schoustrup beordres fra den 1ste i n. M. at for- 23 Decbr. rette Tjeneste som Adjutant hos Chefen for Orlogsværftet.

J. P. T. Langgaard ansættes som Assistent under Ministeriet 23 Decbr. og placeres i Revisions-Contoiret, og Student P. A. Esskildsen antages til Tjeneste i samme Contoir.

Allerh. Resol.: at Orlogscapitain J. A. Meyer fratræder Posten 28 Decbr. som Flaadeinspecteur, og Contreadmiral C. E. van Dockum allernaadigst udnævnes til Flaadeinspecteur.

Einzelne an der Hand, jedoch nicht in der Hand
 zu finden, sondern in der Hand zu finden.

Einzelne an der Hand, jedoch nicht in der Hand
 zu finden, sondern in der Hand zu finden.

Einzelne an der Hand, jedoch nicht in der Hand
 zu finden, sondern in der Hand zu finden.

Einzelne an der Hand, jedoch nicht in der Hand
 zu finden, sondern in der Hand zu finden.

Efterretninger for Sofarende.

Samlede af J. P. Schultz.

Kattegats Fyrskibene.

Paa Grund af Iis i Farvandet forlod Drogdens Fyrskib sin Station den 17de og Læsø Rende Fyrskib den 18de Januar.

Fyrskibene have atter indtaget deres Stationer og viist Fyr som følger:

Læsø Rende Fyrskib den 28de Februar.

Kobbergrundens og Anholts Fyrskibe den 9de Marts.

Læsø Trindels Fyrskib den 13de Marts.

Drogdens Fyrskib den 13de Marts.

Vrag i Drogden.

Udfør Indløbet til Kallebodstrand er i 4 Favne Vand sunken et Vrag, hvoraf enkelte Dele staae op over Vandet. Fra Vraget, der er betegnet med et grønt Flag, haves Vallensbek Kirke i N. t. V. og Frelsers Kirkespiir i NO. t. O.

Kbhvn den 27de Februar 1862.

En masteles Skonnert ligger i 2 Favne Vand i følgende Peilinger: Hollænderby i Øst og

Bronshøj Kirke paa Sjælland i N. $\frac{1}{2}$ V.

Paa Vraget, hvoraf nogle Dele staae ud af Vandet, er fastsat en Stage med grønt Flag.

Peilingerne ere misv. og pr. Compas.

Overlodseriet i Sjælland d. 3die Februar 1862.

Udlandet.

Rusland. I 1862 vil der i den finske Bugt blive udlagt efternævnte Sømærker:

For Enden af det nordlige Rev fra Øen Stenskær og omtrent 1 Mill i retv. N. 18° V. for de derværende Fiskerhytter vil blive udsat en hvid Vager med opadvendt Kost i 6 Favne Vand og

for Enden af det fra samme Ø i Syd udgaaende Rev, omtrent $2\frac{1}{2}$ italiensk Miil i retv. S. 18° O. fra de derværende Boliger og endnu sydligere ved 6 Fods Banken Kako-Matala, vil der paa 6 Favnes Dybde blive udlagt røde Vagere med nedadbunden Kost.

England. *Paatænkt Flydefyr i Bristol Canal.*

For nærmere at betegne the Skarweather Sand i Bristol Canalen ved Swansea, vil der omtrent den 1ste October 1862 blive udlagt et Fyrskib med et rødt hurtigblinkende Fyr paa Vestenden af bemeldte Sand.

Trinity-House, London den 31te Januar 1862.

Fyrskib ved Corton Gateway-Yarmouth.

(Aargang 1861 Side 512.)

Et Fyrskib med hurtigblinkende rødt Fyr er udlagt i 15 Favne Vand ved Springtids Lavvande ved det SO. Indløb til Corton Gateway. Fyrskibet har Benævnelsen »Corton Fairway» malet paa hver Side og fører om Dagen en Ballon paa Toppen. Fra Fyrskibet haves: Kirkly nordi. Mølle dens Brede fri Syd for St. Johns Kirke i Vest, lidt sydligere.

Hopton Kirke paa Sydsiden af Hopton Gap i NV. t. N.

Som Følge heraf er Stanford Fyrskib inddraget.

Trinity-House, London den 2den Januar 1862.

Outer Dowsing Fyrskib.

For lettere at skjæue Outer Dowsing Fyrskib fra andre Fyrskibe i dets Nærhed, har det paa Toppen faaet en halv Ballon ovenover den tidligere Ballon.

Tønden paa South Races Bank er forandret fra hvid til sort og hvid i verticale Striber.

Nr. 2. Hydrographic Off. London d. 19de Januar 1862.

Blinkfyr paa St. Abb's Head, Skotlands Østkyst.

Den 24de Februar vil et hurtigblinkende (flashing) Lindsefyr af 1ste Orden, med Blink hver 10 Secunder, blive viist fra St. Abb's Head, Berwickshire.

Flammens Høide over Springtids Høivande er 224 Fod.

Synsvidden 5 Miil; Fyrtaarnets Høide $28\frac{1}{2}$ Fod eng.

I Fyrafgift vil være at erlægge af ethvert Skib, der passerer eller drager Nytte af bemeldte Fyr paa en oversøisk Reise, $\frac{1}{2}$ penny pr. Ton og af Kystfarere $\frac{1}{16}$ penny pr. Ton.

Northern lighthouse office, Edinburgh d. 5te Febr. 1862.

Forandring ved Middle-Bank i Frith of Forth.

Da Vestenden af Middle Bank er bortskaaret i en Brede af $2\frac{1}{2}$ Kabellængder SO. i, er Beliggenheden af den vestlige Tønde forandret derefter, saa at den nu ligger med Tauch farm med Clackmannan Kirkespiir i NNO. $\frac{1}{2}$ O. og Tønden paa Bankens Ostende i SO. $\frac{1}{4}$ S. Pellingerne ere misv.

Northern lighthouse office, Edinburgh d. 6te Marts 1862.

Frankrig. *Fyret ved Cap Grisnez atter tændt.*

Efter tilendebragt Restauration er Grisnez Fyret atter tændt den 18de November 1861. Det er et Lindsefyr af 1ste Orden med Blink hver $\frac{1}{2}$ Minut. Synsviddens $5\frac{1}{2}$ Miil.

Fyrtaarnet er rundt og 24 mètres høit.

Flammens Høide 69 mètres over dgl. Vande.

Dépot des Cartes et Plans, Paris d. 15de Decbr. 1861.

Spanien. *Fyr ved Iviza. Middelhavet.*

Den 30te November 1861 er et fast Lindsefyr af 6te Orden viist fra Botafoch Øen paa Nordsiden af Indløbet til Havnen ved Iviza, en af de baleuriske Øer.

Flammens Høide er 102 Fod over dgl. Vande.

Synsviddens $2\frac{1}{4}$ Miil. Taarnets Høide er 52 Fod.

Beliggenheden $38^{\circ} 54'$ N. Br. og $1^{\circ} 31'$ ø. f. Gr.

Fyr paa isla de los ahorcados.

Den 30te Novbr. 1861 skulde det faste Fyr paa isla de los Ahorcados, imellem Iviza og Formentera, blive forandret fra 6te til 4de Orden, og hævet til en Høide af 92 Fod over dgl. Vande. Det vil i klart Veir kunne sees i en Afstand af 4 Miil.

Ægypten. *Fyr paa Zafarana Pynt. Rode Hav.*

Den 1ste Januar 1862 skulde et fast Lindsefyr af 1ste Orden vises fra det nye Fyrtaarn paa Zafarana Pynt, paa Vestkysten af Suez Bugten, omtrent 52 miles Syd for Byen Suez.

Flammens Høide er 83 Fod eng. over dgl. Hoivande.

Synsviddens $3\frac{1}{2}$ Miil. Taarnet er rundt og 82 Fod høit.

Beliggenhed $29^{\circ} 6' 20''$ N. Br. og $32^{\circ} 41'$ ø. f. Gr.

Fra den Pynt, hvor Fyrtaarnet staaer, skyder et grundt Flak sig omtrent 1 Qvmil ud, hvilket har 10 Favne tæt udenfor dets Yderkant.

Nr. 1. Hydrographic Off. London, d. 17de Januar 1862.

Vestindien. *Rettelser ved forskjellige Punkters Beliggenhed paa Cuba.*

Ifølge de senest foretagne spanske Opmaalinger om Cuba, er Beliggenheden af følgende Punkter paa den Side af Øen, der støder op til den gamle Bahama Canal, nøiere bestemt som følger:

	N. Br.	V. f. San Fernando.
Pointe Maysi	20° 15' 10".	67° 58' 7".
Port de Mata (Mundingen af Floden af samme Navn)	20° 17' 45".	68° 12' 15".
Port de Baracoa (Marine-Adjutanternes Huus)	20° 21' 35".	68° 18' 4".
Cayo Moa (Carenero Pynten)	20° 41' 41".	68° 42' 10".
Pointe Lucrecia (Foden af Lanterne Taarnet)	21° 4' 53".	69° 25' 53".
Port du Père (NO. Pynten af Cayo Juan Claro, udenfor Havnen)	21° 14' 36".	70° 20' 55".
Pointe Maternillos (Lanterne Taarnet)	21° 40' 10".	70° 56' 51".

Direction de hydrografia, Madrid d. 20de Decbr. 1861.

Brasilien. *Fyr paa Cap Frio.*

Paa Focinho do Cabo Pynten, Sydenden af Øen Cap Frio, er der omtrent $\frac{3}{4}$ mile Syd for det gamle Fyrtaarn opført et nyt Taarn med et Lindsefyr af 1ste Orden, der* giver Blink hver $1\frac{1}{2}$ Minut og sees fra det havs i SV. igjennem Syd til Ost.

Flammens Hoide er 522 Fod over dgl. Vande.

Synsvidden 6 Miil. Taarnet er 53 Fod eng. høit.

Den totale Formørkelse varer kun 5 Secunder.

Beliggenhed: 23° 1' 11" S. Br. og 41° 58' v. f. Gr.

Peilingerne ere misv.; Misv. 2° 5' Vest. i 1862.

Det tidligere Fyr paa Cap Frio er nedlagt.

Nr. 3. Hydrogr. Off. London d. 1ste Februar 1862.

Efterretninger for Søfarende.

For de Søfarende, der maatte have Noget at klage over et eller andet af Monarchiets Fyr, vil der ved samtlige Toldsteder og Krydsfartøier henligge trykte Blanketter, der paa Forlangende udleveres til Udfyldning, for derefter at kunne tilstilles Fyringenieuren til nærmere Undersøgelse om Klagens Begrundelse.

Hvilket herved bringes til almindelig Kundskab.

Marineministeriet den 26de April 1862.

Udlandet.

Rusland. *Glosholm Fyr i Finske Bugt nedlagt.*

Pelling Fyr paa Øen Glosholm i Finske Bugt er nedlagt, hvorimod et Fyr vil blive tændt paa Söderskärs nye Fyrbaake, hvorom nærmere Bekjendtgjørelse vil blive udstedt.

Helsingfors Overbestyrelsen for Lods og Baakeindretning den 8de April 1862.

Forenede Stater i Nordamerika. *Forandring af Fyrene ved Navesink.*

Den 1ste Mai 1862 vil der blive tændt to faste Lindsefyr af 1ste Orden i to nye Fyrtaarne paa Navesink, Kysten af New Jersey, hvilke staae nogle faa Fod bagved de to nuværende Taarne, der vise et fast og et Blinkfyr.

De nye Fyr staae 228 eng. Fod fra hinanden i samme Retning som de to ældre, hvilke ville blive nedlagte.

Høiden af de nye Fyrs Flammer er 258 Fod.

Synsvidde 6 Mil.

Efterretninger for Sofarende.

Hirtshals Fyr.

Under 6. Mai d. A. har Ministeriet udstedt følgende Bekjendtgørelse:

«Forsaavidt uforudseelige Hindringer ikke indtræde, vil der inden Aarets Udgang eller muligt først i Foraaret 1863 blive tændt et fast Lindsefyr af 1ste Orden med Blus hvert 4de Minut paa den i Skagerak fremspringende Pynt af Jyllands Nordvestkyst, kaldet «Hirtshals», under $57^{\circ} 35' 6''$ N. Br. $9^{\circ} 56' 38''$ Længde Øst for Greenwich. — Fyret vil blive anbragt paa et rundt, 86 Fod høit Taarn, muret af røde Steen, og Flammen vil blive viist i en Høide af 182 Fod over Havfladen.

Fyret vil vise stadigt Lys i 2 Minuter 55 Secunder ad Gangen, umiddelbart efter dette Tidsløb formørkes i 27 Secunder, derpaa vise et meget stærkt Blus i omtrent 11 Secunder og atter formørkes i 27 Secunder, hvorefter det stadige Lys igjen indtræder. Fyret bliver synligt i en Afstand af indtil $4\frac{1}{2}$ à 5 Miil og vil brænde hver Nat Aaret rundt til samme Tider som Monarchiets øvrige Fyr».

Det bekjendtgjøres nu at dette Fyr vil blive tændt første Gang Torsdagen den 1. Januar 1863 om Aftenen, $\frac{1}{2}$ Time efter Solens Nedgang.

Marineministeriet i Kjøbenhavn, den 2. Octbr. 1862.

Taage-Signaler fra Trekroner.

Det bringes herved til almindelig Kundskab, at der for Eftertiden i taaget Veir vil blive signaliseret fra den østlige Side af Batteriet Trekroners Vold ved Slag paa en Gongon i 5 Minutter ad Gangen med et Mellemlum af 5 Minutter, saalænge Taagen varer.

Marineministeriet i Kjøbenhavn, den 20. Octbr. 1862.

Norge. Nye Fyr paa den norske Kyst.

Det bringes herved til almindelig Kundskab, at efternævnte nye Fyr ville blive tændte Mandag den 1. September førstkommende:

1. Buholmen, Led- og Havnefyr — fast.

$65^{\circ} 28' 30''$ N. Br. $12^{\circ} 13' 30''$ L. O. f. Gr.

Høide over Havet 41 Fod. Synsvidde $2\frac{1}{2}$ Mile.

Dette, der er anbragt paa den nordlige Deel af Buholmen, ved det nordlige Indløb til Brønøund, lyser fra N. $\frac{1}{2}$ V. (N. t. O. $\frac{1}{4}$ O. misv.) gennem N. mod O., hvor Lyset borttages, og i sydlig Retning fra S. t. V. $\frac{1}{4}$ V. (S. V. t. S. misv.) mod V., hvor Lyset ligeledes borttages; i begge Retninger over hele Farvandet. Den førstnævnte Compassstreg falder klar østenom Flæsen, den sidstnævnte en god halv Kabellængde klar vestenom Ormøgalten. Ved ikke at komme udenfor Fyrets Lysgrændse, vil man altsaa gaae fri af disse Skjær, og Fyret vil saaledes vejlede for Indseilingen til Brønøund, saavel sønden som nordenfra. Det maa iagttages, naar man nordfra nærmer sig Sundet, efterat være klar vestenom Salhuusrogn, at man bringer Fyret ikke sydligere end S. t. V. eller S. S. V. pr. Compas, hvorefter man kan styre lige paa Fyret, hvor der er reent klos til Land, indtil Indløbet vestenom Buholmen aabner sig, og hvorpaa man da, med Fyret om B. B. holder S. V. ind i Sundet, hvor der findes Ankerpladse og Fortøiningsringe. Fyret vil holdes tændt fra 15. August til 1. Mai.

2. Reine, Havnefy — fast.

67° 55' 50" N. Br. 13° 8' 30" L. O. f. Gr.

Høide over Havet 40 Fod. Synsvidde $1\frac{1}{2}$ Miil.

Fyret hersteds er placeret paa Oleniløens sydlige Pynt, og tjener til Veiledning for at søge Havnen ved Reine; det vil lyse fra N. O. t. O. $\frac{1}{4}$ O. (O. t. N. misv.) gennem O., S. og V. til N. N. V. $\frac{1}{4}$ V. (N. t. V. misv.).

Indløbet mellem Lamholm og Langskjær vil have aabent, naar Fyret peiles mellem N. $\frac{1}{2}$ O. og N. N. O. pr. Compas. Saavel dette Indløb som det andet nordenom Langskjær er reent. Under Indseilingen holder man vestenom Fyret, og derpaa mellem dette og nogle, omtrent $1\frac{1}{2}$ Kabellængde i V. N. V. fra samme liggende Smaaskjær Fiskeskjærene. Overalt i Bugten kan ankres, endogsaa strax indenfor Langskjær og Lamholm. Fyret vil holdes tændt fra 1. September til 14. April.

3. Ørsvaag, Havnefy — fast.

68° 11' 40" NBr. 14° 27' Lgd. ø. f. Gr.

Høide over Havet 89 Fod. Synsvidde $1\frac{1}{2}$ Miil.

Anbragt paa den nordlige Deel af Sagoen vil Fyret tjene til Vejledning for at søge Ørsvaags Havn, og lyse fra SV. $\frac{1}{4}$ V. (V. SV. misv.) gennem S., O. og N. til NV. t. V. $\frac{3}{4}$ V. (NV. misv.).

Hovedindløbet gaaer østen og nordenom Sagoen, hvor Farvandet er reent, dog maa man ikke komme Øens nordlige Deel nærmere end $\frac{1}{2}$ Kabellængde. Det sydlige og snevrere Indløb er ligeledes reent — Fyret vil her tabes af Sigte. Den almindelige og bedste Ankerplads ligger i N. t. O. pr. Compas fra Fyret. Omtrent $1\frac{1}{2}$

Kabellængde i N. t. V. fra dette ligger en Boe, hvorpaa 9 à 10 Fod dybt ved lavt Vande. Fyret vil holdes tændt fra 1. September til 14. April.

4. Hjertholmen, Led- og Havnefyr — fast.

68° 24' 40" NBr. 16° 3' Lgd. o. f. Gr.

Høide over Havet 65 Fod. Synsvidde $2\frac{1}{2}$ à 3 Mile.

Dette Fyr, der er placeret paa den østlige Deel af Hjertholmen, vil lyse fra N. t. O. $\frac{1}{2}$ O. (NO. $\frac{3}{4}$ N. misv.) gennem O. og S. til S. t. V. $\frac{1}{4}$ V. (SV. t. S. misv.). Den førstnævnte af disse Compasstreger falder $\frac{3}{4}$ Kabellængde klar østenom Strandodden, og saaledes ogsaa klar af Skjæret Falken; den sidstnævnte Compasstreg falder $1\frac{1}{2}$ Kabellængde klar østenom det fra Rotvær længst fremstikkende Skjær, saavel som klar af Smælrumpen og Smalen.

Hjertholmen, som man maa passere østenom, er paa Nord- og Østsiden reen til $\frac{1}{2}$ Kabellængde af Land. Lødingens (Roholmens) Havn ligger 1 à 2 Kabellængder i NV. og NV. t. N. fra Fyret. Omtrent 3 Kabellængder i NO. t. N. pr. Compas fra dette ligger en Grund, Havneskallen, hvorpaa 16 Fod dybt ved lavt Vande. Fyret vil holdes tændt fra 15. August til 1. Mai.

5. Fladholmen, Ledfyr — fast.

58° 55' 18" NBr. 5° 33' 40" Lgd. o. f. Gr.

Høide over Havet 42 Fod. Synsvidde 2 Mile.

Fyret, der er anbragt paa den nordvestlige Pynt af Fladholmen, tjener til Veiledning for Seiladsen i Leden indenfor Rot. Fyret holdes tændt hele Aaret og lyser fra NO. $\frac{1}{2}$ N. (misv. NO. t. O. lidt østligere) eller $\frac{1}{4}$ Kabellængde Nord for Staholmboen, gennem V. til S. $\frac{1}{4}$ V. (misv. SV. t. S.) eller een Kabellængde Vest om Øsa.

Paa Østsiden af Fladholmen mellem denne og Staholmen er en god Ankerplads med 9 à 10 Favne Vand, til hvilken man søger ind Nord om Fladholmen, der er reen omtrent 10 Favne fra Land.

6. Tungenæs, Ledfyr — fast.

59° 2' 6" NBr. 5° 34' 14" Lgd. o. f. Gr.

Høide over Havet 31 Fod. Synsvidde $1\frac{1}{2}$ Miil.

Istedetfor det ældre Fyr paa Landtungen af samme Navn er anbragt et nyt (omtrent 750 Alen i retv. NV. t. V. for det ældre), der tjener til Veiledning for Indseilingen til Stavanger og for Seiladsen i Leden. Fyret holdes tændt fra 15. Juli til 16. Mai, og lyser fra SV. t. V. (V. t. S. $\frac{1}{4}$ S. misv.), eller omtrent 2 Kabellængder fri Nord om Villeboen i Haasteensløbet, gennem V., N. og O. ind paa Hundvaagøen.

I NV. (retv.) for Fyret ligger Skjæret Bragen, hvorpaa er anbragt en Jernsoile. Fartøier, der søge ind under Fyret, have at vogte sig for de imellem V. og NV. (retv.) for samme liggende

Tungefluor, saavel som for den, en god Kabellængde fra Land og i VSV. (retv.) for Fyret liggende Skodholmgrund.

Christiania den 13. August 1862.

Nyt Mærke paa Larsboen.

Med Henviisning til Marine-Departementets Bekjendtgjørelse af 15. October 1860 bringes herved til de Søfarendes Kundskab, at der istedenfor det i Høsten 1860 af Søen nedbrudte Mærke paa Larsboen ved gamle Hellesund nu dersteds er anbragt et nyt Mærke, nemlig en Jernsoile af samme Udseende som den dersteds tidligere anbragte.

Marine-Dept., Christiania den 4. Juni 1862.

Sverrig. 2 Fyr paa Sandhammeren.

Paa SO. Kysten af Skaane er paa Sandhammeren opført 2 Jern-taarne 750 Fod i NNV. og SSO. misv. fra hinanden og det sydlige 780 Fod fra Stranden. Fyrene der ere faste Lindsefyr af 2den Orden ville blive tændte lidt før Midten af October 1862.

Beliggenhed: 55° 23' NBr. og 14° 11' 30" Lgd. ø. f. Gr.

Flammernes Høide 104 Fod.

Synsvidden 4 Mill.

De lyse fra Nord igjennem Øst til VNV.

Stockholm den 30. Septbr. 1862.

Fyrskib ved Sydostbrotten i Botniska Bugt.

Den 21. Juli 1862 er et fast Fyr tændt ombord i det 2½ Qml. fra Sydkanten af Grunden Sydostbrotten i Botniska Bugt udlagte Fyrskib. Det er rodmalet med »Sydostbrotten« malet paa begge Sider, har 2 Master med Ballon paa Fortoppen, ligesom ogsaa Fyret vises fra samme Mast.

Beliggenhed: 63° 19' NBr. og 20° 9' Lgd. ø. f. Gr.

samt 6½ Qml. fra Klippen »Bonden«.

Fyret tændes ved Solnedgang og brænder til Solopgang. Det udlægges saasnart Skibsfarten begynder og indtages saasnart Isen tvinger dertil.

Stockholm den 25. Juli 1862.

England. Mouse Fyrskibs Fyr forandret.

Den 1. Septbr. 1862 er Mouse Fyrskibs Fyr forandret til et enkelt grønt Fyr med Blink hver 20de Secund.

Trinity House den 2. Septbr. 1862.

Fyr paa Hanvis Rocks. Guernsey.

Den 1. Novbr. 1862 vil et hurtigtblinkende rødt Fyr blive tændt paa Hanvis Rocks, udfor Vestenden af Øen Guernsey.

Trinity House den 1. Juli 1862.

Liste

over

Officererne i den Kongelige Marine

samt

Flaadens Skibe,

Den 1ste Mai 1862.

Forklaring over de anvendte Forkortelser.

S. K.*	for Storkors	}	af Dannebrogordenen.
C.*	- Commandeur		
R.*	- Ridder		
D. M.	- Dannebrogsmænd.		
M. D. R.	- Medaillen for Druknedes Redning.		
A. A. B.	- Anhaltske Albrecht der Bär Orden.		
F. Æ. L.	- Franske Æreslegions Orden.		
F. M. M.	- — Orden pour le mérite militaire.		
F. H. M.	- — St. Helena Medaille.		
H. G.	- Hannoverske Guelphe Orden.		
H. W.	- Hessiske Wilhelms Orden.		
I. M. & L.	- Italienske St. Mauritz og Lazarus Orden.		
N. E. Kr.	- Nederlandske Egekrone Orden.		
N. St. O.	- Norske St. Olafs Orden.		
N. A. v. N.	- Nassauske Adolph von Nassau Orden.		
P. S. B. A.	- Portugisiske Sao Bento d'Avis Orden.		
P. R. Ø.	- Preussiske Røde Ørns Orden.		
R. Stan.	- Russiske Stanislaus Orden.		
R. St. A.	- — St. Anna Orden.		
S. Sv.	- Svenske Sværd Orden.		
S. V.	- — Vasa Orden.		
Ø. L.	- Østerrigske Leopolds Orden.		
Hb. M.	- Hamborgske Medaille i Anledning af Branden 1842.		

De ved fremmede Ordener anførte Tal betegne Ordensclassen.

Det foran Navnene anførte Nummer angiver vedkommende Officers Lobenummer i en efter Ancienniteten som Secondlieutenanter affattet Liste over samtlige Søofficerer, paabegyndt fra Tordenskjolds Tid.

Søofficerscorpset.

Viceadmiral.

901. Hs. Excellence Konrad Emil Mourier, S. K.*, D. M., F. Æ. L. 2, S. Sv. 3 i Brillanter, N. E. Kr. 3 . . . . .

Hvor ansat m. m.

Chef for Orlogsværftet.

Contreadmiraler.

923. Hs. Excellence Steen Andersen Bille, S. K.*, D. M., S. Sv. 2, N. St. O. 2, R. St. A. 2*, F. M. M. 3, Kammerherre . . . . .
820. Jens Seidelin, C*, D. M., F. H. M. . . . .

Marineminister.

Fungerende Chef for Søofficerscorpset.

945. Carl Edvard van Dockum, S. K.* D. M., P. S. B. A. 1., S. Sv. 2, F. M. M. 3, F. Æ. L. 5, Kammerherre, char. Contreadmiral. (Har Anciennetet som Orlogscapitain efter Orlogscapitain A. C. Polder).

Formand i Constructions- og Reglerings Commissionen.

Orlogscapitainer.

938. Harald Fæster, R*, D. M.
941. John Christmas, C*, D. M., S. Sv. 3 . . . . .
942. Johan Anton Meyer, R*, D. M., Hb. M. . . . .
943. Andreas Christian Polder, C*, D. M., F. Æ. L. 5.
951. Edvin Rudolph Frederik Baron Dirckinck-Holmfeld, R*, D. M., F. Æ. L. 5, P. R. O. 3, Kammerherre.

à la suite indtil $\frac{1}{11}$ 1862.

Flaadeinspecteur.

952. Carl Ludvig Christian Irminger. C.* , D. M. , R. St. A. 2* , S. Sv. 2 , P. R. Ø 2* , Kammerherre.	Generaladjutant for Søetaten.
957. Edouard Suenson, R.* , D. M. , F. Æ. L. 5 , P. R. Ø. 3 , N. St. O. 3.	Chef for Søcadetcorpset. Chef for Fregatten Jylland.
962. Emilius Raffenberg, R.* , S. Sv. 3.	
964. Jørgen Peder Frederik Wulff, R.* , D. M. , F. Æ. L. 5.	
967. Frederik Christian Georg Muxoll, R.* , D. M.	
975. Peter Christian Holm, R.* , F. Æ. L. 5.	
982. Frederik Paludan , R.* , D. M. , M. D. R.	
984. Johan Ludvig Gottlieb , R.* .	
986. Carl Magnus Meinertz , R.* , S. Sv. 3.	
987. Hermann Ipsen , R.* , D. M. , S. Sv. 3.	
989. Mathæus Bartholomæus Böcher, C.* , D. M. , F. Æ. L. 5 , S. Sv. 3.	Directeur i Marineministeriet.
995. Hans Peter Rothe, R.* , D. M. , S. Sv. 3.	Directeur for Søkaartarchivet.
997. Emil Andreas Wulff, R.*.	
998. Frederik Laurentius Fiedler Sommer, R.* , D. M. , R. Stan. 2 , S. Sv. 3.	
1001. Otto Hans Lütken, R.* , D. M. , P. R. Ø. 3 , S. Sv. 3.	
1002. Peder Hersleb Classen Smidth, R.* , D. M. , R. St. A. 2 , S. Sv. 2 , N. St. O. 2 , I. M. & L. 3 , Kammerherre	Adjutant hos Hs. Majestæt Kongen.
999. Edward William Holst, R.* .	Eqvipagemester paa Gammelholm.
1007. August Christian Schultz, R.*.	Eqvipagemester paa Nyholm indtil $\frac{1}{3}$ 1865.
1009. Adser Enevold Ludvig Knudsen, R.*	Chef for Corvetten Heimdal.
1013. Hans Hermann Stephen Grove, R.*	Chef for Logiskibet Dronning Marie.
1015. Hendrik Ludvig Moe , R.* , S. Sv. 3.	

Directeurer ved Orlogsværftet.

992. Nicolai Elias Tuxen, C.*, D. M.
R. St. A. 2. . . . .
994. Otto Frederik Suenson, C.*, D.
M., R.St.A.2, R. Stan. 2, Ø.L. 3.
1014. Oluf Wilhelm de Fine Skibsted,
R.*, R. St. A. 3. . . . .

Capitainlieutenanter.

1003. Christen Hee Møller, C.*, D.
M., S. Sv. 3, N. St. O. 3, char.
Orlogscapitain.
1016. Ove Christian Pedersen, R.*. . . . .
1017. Frederik Frølich, R.*. . . . .
1018. Peter Anton Seidelin, R.*
1019. Georg Emil Tuxen, R.* . . . .
1020. Peter Christian Albeck, R.*
1021. Gerhard Frederik Wilhelm Wrisberg,
R.*, N. St. O. 3. . . . .
1022. Sigvard Lund, R.*, R. Stan. 2,
S. Sv. 3.
1025. Hans Jacob Adam Hagen, R.*.
1026. Christian Frederik Hedemann,
R.* . . . . .
1027. Waldemar Hjartvar Købke, R.*.
1030. Christian Frederik Gottlieb,
R.* . . . . .
1031. Otto Alexander Klemme Wilde,
R.*, S. Sv. 3, N. St. O. 3.
1032. Fritz August Gandil, R.*.
1033. Rasmus Christian Malthe Bruun,
R.*.
1034. Gottlieb Peter Schönheyder, R.*.
1035. Anton Rudolph Hedemann, R.*.

Directeur for Maskin- samt
Huus- og Vandbygnings-
væsenet.

Directeur for Skibsbygge-
riet. Fabrikmester.

Directeur for Artilleriet.
Søtoimester.

Adjutant hos Hs. Maje-
stæt Kongen.

Takkelmester indtil $\frac{1}{8}$ 64.

Chef for Stationen paa
Batt. Trekroner.

Navigationdirecteur.

Inspectionsofficeer ved Sø-
etatens Drengeskoler
indtil $\frac{1}{10}$ 1863. Fre-
gatten Jylland som
Meddommer.

Permission til Udlandet
indtil $\frac{2}{6}$ 1862.

Permission til Udlandet
indtil $\frac{1}{8}$ 1862.

Krydstoldinspecteur paa
Østkysten; midlert. à la
suite indtil $\frac{3}{12}$ 1862.

Underdirecteur ved Skibs-
byggeriet, Underfabrik-
mester.

Officerved Søcadetcorpset.
Freg. Jylland, Næstcomm.

1036. Wilhelm Christen Lemvigh Jacobsen, R.*	
1038. Emil François Krieger, R.*, Kammerjunker	Inspectionsoff. ved Skibs- byggeriet.
1039. Christian August Obelitz . . .	Inspectionsoff. p. Nyholm.
1041. Christian Wilhelm Schonheyder, R.*	
1042. Johan Cornelius Tuxen, R.* .	Lærer ved Søcadetcorpset. Fregatten Jylland.
1043. Johan Christian Kraft, R.*, S. Sv. 3	Adjutant hos Flaadein- specteuren.

Lieutenanter.

1044. Johan Philip Schultz, R.*	
1045. Waldemar Grev Holck, R.*, P. R. Ø. 3, H. G. 3, H. W. 3, A. A. B. 2, N. A. v. N. 2, Kam- merherre	Midlert. à la suite indtil $\frac{1}{6}$ 1862.
1046. Heinrich Callisen Conrad Cols- mann.	
1047. Eiler Peter Christopher Munthe Groth	Postfarten indtil $\frac{1}{3}$ 1865.
1048. Jacob Sophus Christian Albeck, M. D. R.	
1049. Eduard Duntzfelt	Corvetten Heimdal, Næste.
1051. Carl Frederik Grove Wrisberg.	
1053. Frederich Ernst August Emil Lund, R.*	Batteriet Trekroner.
1055. Dominicus Robert Braag . . .	Fregatten Jylland.
1057. Ludvig Frederik Schmidt . . .	Inspectionsoff. ved Takkel- væsenet.
1058. Lauritz Skibsted, R.*	
1061. Niels Frederik Ravn, R.* . . .	Lærer ved Søcadetcorpset. Sub. Officeer ved Sø- kaartarchivet.
1062. Andreas Bjørn Rothe	Fyr- og Vagerinspecteur i det østlige District.
1063. Heinrich Jacob Victor Ram- busch	Inspectionsoff. ved Skibs- byggeriet.
1065. Wilhelm Michelsen	Inspectionsoff. paa Gam- melholm.
1066. Gjøde Gjødesen	Postfarten indtil $\frac{1}{3}$ 1863.

1067. Julius Sophus Meldal, F.Æ.L.5.	Postfarten indtil $\frac{1}{3}$ 1864.
1068. Vigant Falbe, R.*, R. Stan. 2, R. St. A. 3, F.Æ.L. 5.	Inspectionsoff. ved Soar- tilleriet.
1069. Jens Schoustrup.	Logrisskib. Dronning Marie.
1070. Hans Georg Friboe Garde . .	Høistcom. paa Christiansø.
1071. Laurentius Christian Braag . .	Inspectionsoff. ved Skibs- byggeriet.
1072. Ferdinand Wilhelm Lüders, Cand. polyt.	Midlert. à la suite indtil $\frac{1}{12}$ 1863.
1073. Adam Wilhelm Schiwe	Navigationsexaminator for Hertugd. Slesvig og Hertugd. Holsteen. Mid- lert. à la suite.
1074. William August Carstensen, F.Æ.L. 5, R. St. A. 3.	Corvetten Heimdal.
1075. Martin Andreas Christian Charles Wulff.	
1076. Pingel Johan Carlheger Holbøll, R. St. A. 3.	Næstcom. ved Krydstold- væsenet paa Vestkysten indtil 1ste Marts 1865.
1078. Richard William Bauer, char. Capitainlieutenant	Underdirecteur ved Maskin- samt Huus- og Vand- bygningsvæsenet.
1079. William Izard Pedersen.	
1080. Georg Julian Gordon Mac-Dou- gall, R.*, F.Æ.L. 5, M.D.R.	Officeer ved Søcadetcorpset. Fregatten Jylland.
1081. Johannes Christopher Tegner .	Kanonbaads - Stationen i Tønningen.
1082. Georg Levin Rohde.	
1083. Peter Holger Braëm	Midlertidig i Postfart.
1085. Waldemar de Coninck.	
1086. Peter Ferdinand Gjødesen . . .	Næstcom. ved Krydstold- væsenet paa Østkysten indtil $\frac{3}{12}$ 1863.
1087. William Ludvig Mariboe.	
1088. Steen Andersen Bille, F.Æ.L.5.	Inspectionsoff. ved Maskin- væsenet.
1089. Alexander Christian Riber Bæ- rentzen	Fregatten Jylland.
1090. Johan Ulrich Adolph Holm . .	Corvetten Heimdal.
1091. Hans Lauritz Magdalous Holm.	

1092. Julius de Lancy Pedersen . .	Fregatten Jylland.
1094. Nicolai Jacobsen.	
1097. Gustav Adolph Friis.	
1099. Asmus Eduard Christiansen . .	Adjutant hos Marineministereren.
1100. Hans Emil Bluhme, F. Æ. L. 5.	
1101. Georg Johan Jacob Preben Jacobson	Officeer ved Søcadetcorpsset. Fregatten Jylland.
1103. Johannes Søbøtker Hohlenberg.	
1104. Adolph Wilhelm Buchwald . .	Inspectionsoff. ved Takkelvæsenet.
1105. Otto Ludvig Michael Munthe de Morgenstjerne.	
1106. Carl Sophus Dorph	Permission i Udlandet indtil $\frac{1}{8}$ 1862.
1107. Peter Constant Helmuth Ulysses Jessen	Inspectionsoff. paaNyholm.
1108. Louis Alphonse Mourier . . .	Fregatten Jylland.
1109. Charles Nicolai Hansen.	
1110. Christian Frederik v. d. Recke.	Ved Fyr- og Vagerinspektionen i det østlige District.
1112. Thomy Jessen	Høiskolen som Elev.
1113. Peter Urban Bruun.	
1114. Carl Adolph Garde.	
1115. Niels Jacob Jespersen.	
1117. Carl Adolph Bruun.	
1118. Hans Henrik Koch.	
1119. Fritz Peter Adolph Uldall . .	Inspectionsoff. ved Maskinvæsenet.
1120. Alexander Herman Jacob Balthazar Münter	Orlogsværftet som Elev.
1121. Henrik Jørgen Marcher	Inspectionsoff. paaGammelholm.
1122. Ferdinand Henrik Jöhnke.	
1123. Johan Emil Victor Hansen.	
1124. Wilhelm Ferdinand Koefoed . .	Inspectionsoff. ved Søartilleriet.
1125. Otto Frederik Henrik Irminger.	
1126. Heinrich Ludvig Rothe Thalbitzer.	

1127. William Carl Agathus Ferdinand Funch.	
1128. Johannes Christian Oldenburg.	
1129. Adolph Frederik Müller	Corvetten Heimdal.
1130. Niels Christian Randbøll Møller.	
1131. Preben Jørgen Grev Scheel.	
1132. Georg Hannibal Napoleon Dreyer.	Corvetten Heimdal.
1133. Frederik Carl Irminger.	
1134. Andreas William Bonnesen . .	Corvetten Heimdal.
1135. Thorvald Braëm	Logisskib. Dronning Marie.
1136. Sophus Johannes Paulsen.	
1137. Gottfried Vilhelm Christian In- golf Bardenfleth.	
1138. Ove Baron Güldenchrone.	
1139. Frederik Johan Ortwed.	
1140. Carl Otto Emil Normann.	
1141. Edouard Suenson.	
1142. Jacob Peter Mynster Fischer.	
1143. William Balduin Jespersen.	
1144. Sophus Camillus Hillerup.	

Liste over Flaaden.

A. Dampskibe.

Linieskib med Skrue.

	Kanoner.	Hestkraft.	Sat i Vandet.
Skjold	64	58 Stk. 30 Pd. 6 - 18 - 300	1833.

Fregatter med Skrue.

Jylland	44	Stk. 30 Pd. 400	1860.
Sjælland	42	- 30 - 300	1858.
Niels Juel	42	- 30 - 300	1855.
Tordenskjold	44	- 30 - 200	1852.
Peder Skram	56	- 30 - 600	(und. Byg.).

Corvetter med Skrue.

Dagmar	16	Stk. 30 Pd. 300	1861.
Heimdal	16	- 30 - 260	1856.
Thor	12	- 30 - 260	1851.

Skonnenter med Skrue.

Absalon (Jern)	3	1 Stk. 60 Pd. 2 - 30 - 100	1862.
Esbern Snare (Jern)	3	(som Absalon) 100	1862.
Fylla	3	— — 150	} (under Bygning).
Diana	3	— — 150	
Falken 24 H. K. (tilhører Hs. Majestæt Kongen).			

Skruekanonbaade.

Thura, Schrødersee, Willemoes, Buhl, Krieger og Marstrand, ialt 6 Stk., alle af Jern, hver paa 2 Stk. 30 Pd. Kan.

Hauch, Commandofartøi, under Bygning.

Hjuldampskibe.

	Kanoner.		Sat i
			Hestekraft. Vandet.
Holger Danske	7	{ 1 Stk. 60 Pd. Granatkan. 6 - 30 - Kan.	260 1850.
Slesvig (Jern)*)	12	- 3 - -	240 1845.
Hekla	7	{ 1 - 60 - Granatkan. 6 - 24 - Kan.	200 1842.
Geiser	8	{ 2 - 60 - Granatkan. 6 - 18 - Kan.	160 1844.
Skirner	2	- 24 - -	120 1847.
Ægir (Jern)	2	- 18 - -	80 1841.
Uffo			120
Hertha			90

B. Seilskibe.

Linieskibe.

Frederik den Sjette	84	Kanoner	1831.
Valdemar	84	—	1828.
Dannebrog	72	—	1850.

Fregatter.

Thetis	48	Kanoner	1840.
Bellona	46	—	1830.
Havfruen	46	—	1825.
Rota	46	—	1822.

Corvetter.

Galathea	26	Kanoner	1831.
Valkyrien	20	—	1846.
Najaden	14	—	1853.

Brigger.

Ørnen	16	Kanoner	1842.
St. Thomas	16	—	1827.

*) Bestemt til Hs. Majestæt Kongens allerhøieste Brug.

Skonnerter.

Delphinen . . . . . 1 Kanon 4 Falconetter 1827.

C. Rokanon-Flotillen.

Bombe-Kanonchalupper . . . . . 30 Stk.

Almindelige Kanonchalupper . . . . . 3 -

Bombe-Kanonjoller . . . . . 17 -

Ialt 50 Stk.

D. Transportfartøier.

Transportbaade (Jern) . . . . . 13 Stk.

Transportpramme . . . . . 16 -

Ialt 29 Stk.

Under Bygning: En Damtransportjolle.